Pokol Béla

A politika alapjainak szellemi szerveződése

(a ChatGPT 6. ultra-erős verziójának elemzésével)

Budapest
2026

Tartalom

Hollandia.....3

Belgium.....17

Dánia.....30

Svédország.....454

Norvégia.....60

Finnország.....75

Nagy-Britannia.....89

Franciaország.....103

Németország.....111

Olaszország.....124

Spanien.....138

Portugália.....151

Görögország.....164

Ausztria.....177

Lengyelország.....189

Csehország.....202

Magyarország.....216

Szlovákia.....229

Románia.....242

Szerbia.....255

Horvátország.....268

Hollandia

A holland politika átalakulásának legfontosabb jellemzője, hogy a politikai figyelem és mozgósítás szervezése gyorsabban változik, mint az állami döntéshozatal intézményi struktúrája. A korábban a meglévő pártok köré szerveződő tartós társadalmi közösségek meggyengültek, miközben a kormányzás továbbra is koalíciós tárgyalásokon, szakértői intézményeken, érdekképviseleti szervezeteken, jogi eljárásokon és közigazgatási testületeken keresztül zajlik. A két fejlemény közötti feszültség maga is folyamatosan politikai elégedetlenséget kelt.

Az Ön hipotézise, miszerint a közvetlen politikai elérés a kibertéren keresztül részben helyettesíti a pártszervezeteken keresztüli közvetítést, jól alkalmazható Hollandiára. Ugyanakkor azt az állítást, hogy ezek a csatornák most "nagyrészt a helyükön működnek", funkciónként kell megvizsgálni: **a pártokon kívüli szereplők fontossá váltak a figyelm felkeltésében és a politikai identitás alakításában; a jelöltek kiválasztása, a kormányalakítás és a megvalósítható kormányzati programok fejlesztése továbbra is szorosan kötődik az intézményekhez.** A legfrissebb holland adatok sem támasztják alá a hagyományos hírmédia teljes kiszorítását.

Ez az elemzés a 2010 óta történt fejleményekre fókuszál, beépítve a 2026. szeptember 9-ig elérhető információkat. Megkülönböztetem a szerzők által megvitatott eredményeket a saját elméleti kapcsolataimtól.

A jelenlegi politikai erők egyensúlya önmagában is figyelmeztet attól, hogy csak egy irányba haladó átalakulás következtében feltételezzük. A PVV nyerte meg a 2023-as választást, míg a D66 a 2025-ös választás után kormányt alakíthatott. A főbb változások a következők voltak:

Párt	Helyek 2023-ban	Helyek 2025-ben	Az átalakulás jelentősége
PVV	37	26	Jelentős áttörés, amit jelentős visszaesés követett
D66	9	26	Gyors visszatérés ahhoz a pozícióhoz, ahonnan vezethette volna a kormányt
VVD	24	22	Gyengült, de még mindig központi koalíciós szereplő
GroenLinks–PvdA	25	20	A közös választási listán keresztüli együttműködés nem biztosította a választási növekedést
CDA	5	18	Egy már meglévő pártszervezet ismét versenyképessé vált
NSC	20	0	Rendkívül gyors emelkedés és összeomlás

Párt	Helyek 2023-ban	Helyek 2025-ben	Az átalakulás jelentősége
BBB	7	4	A nemzeti szinten a tiltakozások által vezérelt siker megszilárdítása nehéznek bizonyult
JA21	1	9	Jelentős növekedés a versenyben a jobboldali pártok között
FvD	3	7	Növekedés a PVV hanyatlása mellett

A táblázat a választási eredményeket mutatja. A későbbi eltérések miatt a jelenlegi parlamenti csoportok létszáma eltér: a megkérdezett parlamenti nyilvántartásban a PVV 19 mandátummal, a Markuszower csoporttal 7 mandátummal szerepel; a korábbi GroenLinks–PvdA parlamenti csoport most Progressief Nederland néven ismert. Választási Tanács: 2023-as eredmények, 2025-ös eredmények, jelenlegi parlamenti csoportok.

A Jetten-kormány D66–VVD–CDA koalíciója, amely 2026. február 23-án lépett hivatalba, összesen 66 mandátummal rendelkezik a 150 tagú alsóházban. Ez különösen feltáró: még a sikeres választási kommunikáció után is további pártok támogatását kell szerezni a kormányzati döntésekhez. A digitális siker nem jelent közvetlenül kormányzó többséget. A kormány beiktatása.

A történelmi kiindulópont a oszlopos társadalom: verzuiling. A huszadik századi holland társadalomban a pártok, iskolák, újságok, műsorszóró egyesületek, szakszervezetek és önkéntes egyesületek különböző erőkkel kapcsolódtak a katolikus, protestáns, szocialista és liberális környezetekhez. Így egy párt egy szélesebb társadalmi világ politikai képviselőjeként működött. A választók politikai irányultságát a kölcsönösen megerősítő családi, vallási, munkahelyi és társulási kapcsolatok formálták.

1968-as *The Politics of Accommodation* című könyvében **Arend Lijphart** elmagyarázta, hogyan maradhat stabil egy társadalmilag megosztott demokrácia. Magyarázata a társadalmi csoportok szétválasztásának és vezetőik közötti együttműködés kapcsolatára összpontosított: a vezetők kompromisszumokat kötöttek, és biztosíthatták saját választókerületeik elfogadását azokhoz képest. A holland konszenzus politika tehát szervezett nézeteltérések közötti megállapodásokon alapult. Lijphart könyve.

A későbbi szekularizáció, az egyéniesítés, az oktatás terjeszkedése és a közös médiaszféra szélesülése sok ilyen kapcsolatot lazított. **Hans Daalder** és **Peter van Dam** is figyelmeztettek a túlzottan merev pillarizált múlt képére: a blokkok soha nem zártak be teljesen, és felbomlása nem történt egyetlen történelmi fordulópont alatt. A központi kronológiai pont azonban világos: **a társas kötődések lazulása már rég megelőzte a Facebook és a TikTokot.** A platformok egy már átalakult társadalomba léptek. Daalder, 1996, Van Dam, 2014.

Mélyebb következménye, hogy a pártvezetők most már kevesebb bizalommal ígérhetik tárgyalópartnereiknek a saját választókerületeik tartós támogatását. A korábbi mediációs rendszer is megszervezte a kompromisszumok elfogadását. Egy követőközönség ezzel szemben könnyen átválthat egy másik politikusra, ha a megállapodást visszavonulásként értelmezi. Az én értelmezésem szerint **a holland konszenzuspolitika társadalmi elfogadás biztosításának képessége jobban gyengült, mint a döntéshozatal tárgyaló szerkezete.**

Több keresztező társadalmi hasadék működik a pártrendszer alatt. A gazdasági bal–jobb megkülönböztetés önmagában nem elegendő. **Dick Houtman és Peter Achterberg holland** kutatása megmutatja, miért kell megkülönböztetni a gazdasági újraelosztást a kulturális szabadság és tekintély kérdéseitől. Valaki támogathatja a társadalmi juttatásokat, miközben szigorúbb bevándorlási szabályozásokat támogat; egy magas jövedelmű választó kulturálisan liberális, de gazdaságilag piacorientált lehet. Ezek a kombinációk lehetőségeket teremtenek különböző pártok számára. Houtman–Achterberg: "Két baloldal és két jobb," 2010.

Az oktatás különösen fontos, mert összefüggésbe hozható a nyelvi, szakmai tapasztalat, hálózat és az intézményekkel való kapcsolattartás terén tapasztalható különbségekkel. **Mark Bovens és Anchrit Wille** *Diploma Democracy* című műve a magasan képzett emberek politikai túlreprezentáltságát vizsgálja. Az intézményi részvétel egyenlőtlensége akkor is fennállhat, amikor mindenki egyformán képes online beszélni. **A vélemény kifejezésének lehetősége és a döntéshozatal előkészítésében való részvétel más források.** Bovens–Wille, 2017.

Ez a reprezentációbeli különbség gazdasági dimenzióval is megvan. **Wouter Schakel** 291 lehetséges politikai változást vizsgált 1979 és 2012 közötti közvélemény-kutatások alapján, és megállapította, hogy a későbbi döntések jobban reagáltak a magasabb jövedelmű csoportok preferenciáira. Ez a megállapítás történelmi adatokon alapul, ezért nem szabad közvetlen mércéjként kezelni a 2026-os körülmények alapján. Ennek ellenére azt mutatja, hogy a képviselettel való elégedetlenség intézményi alapjai már a digitális korszak előtt nyúlnak vissza. Schakel: *Egyenlőtlen politikai reagálás* Hollandiában, 2019/2021.

Josse de Voogd és René Cuperus *Atlas van Afgehaakt Nederland* című műve a földrajzi különbségeket összekapcsolja a politikai elszakadással, tartózkodással és az outsider pártok támogatásával. Itt az "afgehaakt" olyan társadalmi csoportokat jelent, amelyek részben elszakadtak a fennálló politikai rendszertől. A panaszok gyakran mind anyagi körülményeket, mind az elismerést érintik: a választók úgy érzik, hogy sem érdekeiket, sem életmódjukat nem veszik komolyan. De Voogd–Cuperus, 2021.

Azonban a Randstad és a vidék közötti ellenállás nem lehet mindenirányú magyarázat. Egy 2025-ös tanulmány, amelyet **Cok Vrooman, Jurjen Iedema és Jeroen Boelhouwer** készített a Holland Társadalomkutató Intézetből, az SCP-ből, megállapította, hogy a társadalmi osztályhoz és elérhető erőforrásokhoz kapcsolódó különbségek sok szempontból fontosabbak, mint a lakóhely különbségei. Szegényebb és politikailag elidegenedett csoportok is nagyvárosokban élnek, míg a vidéki lakosság gazdaságilag és ideológiailag sokszínű. SCP: *Verdeeld a hetföld* felett, 2025.

Ennek a társadalmi struktúrának politikai jelentősége abban rejlik, hogy az elégedetlenség több nyelven is kifejezhető: a bevándorlás elleni ellenállás, az újraelosztás követelései, mezőgazdasági érdekek védelme, antirasszizmus vagy közigazgatási reform felhívása. A pártok mögötti szellemi hálózatok pontosan azért versengnek meg, **hogyan nevezzék meg a problémát, kit tartsanak felelőssé, és milyen megoldásokat lehet elképzelni.**

A holland szellemi táj egyik alaprétege a piacorientált, szakértők által vezetett államfelfogás. Bram Mellink és Merijn Oudenampsen *Neoliberalizmus című műve szerint. Een Nederlandse geschiedenis* holland története nem redukálható az angol-amerikai neoliberalizmus elfogadására. Korábban hazai hálózatokon, gazdasági eszméken, magas rangú köztisztviselőkön és tanácsadó szervezeteken keresztül fejlődött ki. A szerzők különösen hangsúlyozzák, hogy a politikai választásokat technikai szükségletként lehet bemutatni. Ezt

történelmi értelmezésként kell értelmezni; nem bizonyítja, hogy minden holland szakértő ugyanazt az ideológiát osztja. Mellink–Oudenampsen, 2022.

A politikai probléma az alternatívák láthatóságát érinti. Ha a választók hasonló értelemmel látják a különböző kormányokat a versenyképességre, fiskális fegyelemre és megvalósíthatóságra, könnyen arra a következtetésre juthatnak, hogy a választások nem jelentenek lényeges különbséget. A digitális ellenzék erre a felfogásra építhet azzal az állítással, hogy "mindenki ugyanahhoz a rendszerhez tartozik." Ez a következtetés túlzás lehet, de társadalmi vonzereje megértéséhez szükséges felismerni a mögötte álló tapasztalatot.

A bevándorlás kritikája felé való fordulatnak saját szellemi múltja van. Oudenampsen másik fontos könyve, *a Holland Új Jobboldal felemelkedése*, a Bolkestein, Fortuyn, Hirsi Ali és Wilders szellemi előzményeit vizsgálja. Holland jellegzetes jellemzője, hogy a nemzeti identitás védelme összekapcsolható a nők emancipációjának és melegjogok védelmével. A korábban progresszívnek azonosított értékek így részei lehetnek a bevándorlással és az iszlámmal szembeni kulturális határok meghúzásának. Oudenampsen, 2020.

Ez magyarázza, miért félrevezető a holland jobboldalt kizárólag a hagyományos vallási és erkölcsi konzervativizmus alapján értelmezni. Politikai üzenetének egy része kifejezetten azt állítja, hogy egy felszabadított holland életmódot véd. Különböző jobboldali áramlatok azonban eltérő következtetéseket vonnak le: a liberális jogok védelme, a nemzeti kulturális homojenitás keresése és a vallás korlátozása nem ugyanaz a program.

Konkrét szellemi és személyes kapcsolatok is dokumentálhatók. Oudenampsen vizsgálja az Edmund Burke Stichting, a TeldersStichting, Joshua Livestro, Paul Cliteur és Bart Jan Spruyt közötti kapcsolatokat. Az ilyen kapcsolatok az ötletek szervezeti közvetítését mutatják, de nem alakítanak minden érintett egységes, állandóan együttműködő politikai táborba. "De opmars van het nederconservatisme," 2018.

Paul Scheffer különálló álláspontot foglal el. 2000-es *esszéje, a Het multikulturális dráma*, összekapcsolta az integráció, az oktatási és munkaerőpiaci hátrányok problémáit, valamint a befogadó társadalom önmagáról alkotott képét. Ez a kritika a szociáldemokrata szférában is megjelent; Ezért Scheffert nem szabad pusztán Wilders ideológusaként kezelni. **René Cuperus** hasonlóan közelítette meg a kozmopolita elit és a szociáldemokrácián belüli társadalmi gyökerek elvesztése miatt aggódó választók közötti távolságot. Scheffer eredeti cikke, Cuperus: *De wereldburger bestaat niet*, 2009.

A keresztény társadalmi gondolkodás továbbra is egy különálló alternatíva. A CDA négy alapelve: a közigazságosság, a megosztott felelősség, a szolidaritás és a ránk bízott világ felelős gondozása: *rentmeesterschap*. Ebben a felfogásban a családoknak, egyesületeknek, iskoláknak és szakmai közösségeknek saját felelősségük van; az állam feladata, hogy támogassa működésüket és igazságos keretet biztosítson. Az ökológiai felelősség így kombinálható a hagyományok és a következő generáció érdekeinek védelmével. A CDA elveinek bemutatása.

A ChristenUnie kutatóintézete konkrét beszámolót ad arról, hogyan alakult ki a párt elveinek nyilatkozata: tagokkal, vezetőkkel, teológusokkal és a keresztény közélet személyiségével való konzultáció révén. Ez továbbra is működő csatorna a világnézetben gyökerező eszmék szervezeti keretté való átültetésére. A párt jelenlegi demokrácia-elképzelése hangsúlyozza a kisebbségi szabadságokat és a pártbelső demokráciát, sőt, még azt is szorgalmazza, hogy a pártoknak tagjai legyenek. A keresztény közegben tehát a tartós társadalmi közvetítők értéke a

vezető és közönség közvetlen kapcsolata mellett helyezi el. Az elvek nyilatkozatának fejlesztése, a ChristenUnie álláspontja.

A progresszív szellemi szféra legalább ugyanolyan sokszínű. A D66 társadalmi liberalizmusa hangsúlyozza az egyéni autonómia és intézményi reform társadalmi feltételeit. A szociáldemokrata gondolkodás a munkát, az újraelosztást és a társadalombiztosítást hangsúlyozza. A zöld gondolkodás bevezeti a gazdaság ökológiai korlátait és a generációk közötti igazságosságot. Jelentős együttműködés lehetséges ezek között az áramlatok között, de komoly konfliktusok továbbra is fennállnak az állami beavatkozás mértékében, a piacok szerepében és az átalakulás költségeinek elosztásában.

Az antirasszista és dekolonalista gondolkodás egy másik kiindulópontból indul ki. **Philomena Essed** a mindennapi és intézményi rasszizmus közötti összefüggést vizsgálja; **Gloria Wekker** elemzi a holland tolerancia önképe és a gyarmati múlt öröksége közötti feszültséget. **Jan Willem Duyvendak** vizsgálja a politikai körülményeket, amikor otthonosan érezzük magukat egy nemzetben, míg **Willem Schinkel** azt kérdezi, hogyan helyezheti magát az "integráció" kategória az embereket azon a társadalomon kívülre, amelynek már részei. Ezek különböző elméletek, nem egyetlen közös program változatai. Essed, 1991, Wekker, 2016, Duyvendak, 2011, Schinkel, 2018.

A Black Archívum kézzelfogható példát ad ezeknek az eszméknek a társadalmi átadására: a gyűjtemények, események és az online terjesztés összekapcsolja a tudományos munkát a civil társadalom közszférájával. Egy dokumentált gyűjtemény kifejezetten Essedhez kapcsolódik. A kapcsolat itt egy megfigyelhető intézményi gyakorlat, nem pedig egy feltételezett rendszer, amely minden progresszív pártot irányít. A Fekete Archívum: az Essed gyűjtemény.

A De Correspondent, Rutger Bregman **és** Jesse Frederik **társadalmi-gazdasági kommentáraival** együtt, egy másik csatornát képvisel. A könyvek, hírlevelek, online cikkek és hangtartalmak olyan közönséget teremtenek, amely idővel követi a közéleti kérdéseket anélkül, hogy párthoz csatlakoznának. Frederik juttatási botrányáról szóló könyve jól mutatja a részletes intézményi elemzés folyamatos helyét a digitális közéletben. Frederik: *Zo hadden we het niet bedoeld*, 2021.

Marleen Stikker és Waag egy különálló intellektuális áramot képviselnek, amely a digitális közjavak iránt foglalkozik. Itt a kommunikációs infrastruktúra tulajdonlása, nyitottsága és elszámoltathatósága politikai kérdésekké válik. *A Public Stack* program azt vizsgálja, hogyan lehet digitális környezetet építeni, amely alternatívát kínál a kereskedelmi platformoktól való függőség helyett. Waag: Public Stack.

A pártkutatóintézetek továbbra is fontos összekötő intézmények maradnak. Az alábbiakban formális kapcsolatok, nem pusztán ideológiai affinitások:

Politikai szereplő	**Szellemi vagy kutatóintézet**
VVD	TeldersStichting
D66	Hans van Mierlo Stichting
CDA	Wetenschappelijk Instituut voor het CDA
Progressief Nederland	Wetenschappelijk Instituut voor Solidariteit, a WBS és a GroenLinks kutatóintézet utódja.
ChristenUnie	A párt kutatóintézete

Politikai szereplő	Szellemi vagy kutatóintézet
SGP	Guido de Brès-Stichting
SP	A Szocialista Párt kutatóintézete
Partij voor de Dieren	Nicolaas G. Pierson Alapítvány

Ezek az intézetek ideológiai vitákat, képzéseket, publikációkat és szakpolitikai fejlesztéseket szerveznek. Például a TeldersStichting digitális könyvtárat, közösségi médiát, folyóiratot és eseményeket használ összekapcsolt terjesztési rendszerként. Ez szemlélteti a pártok szellemi munkájának átalakulását. Parlamenti intézetek jegyzéke, TeldersStichting, Van Mierlo Stichting, WBS–WIS.

A digitális fordulat skáláját megfelelő adatok alapján kell mérni. Az NKO 2025-ös választásról szóló jelentésének médiakutatási fejezetét **Rachid Azrout, Emma van der Goot és Mark Boukes** írta, míg az influencerokról szóló részét **Susan Vermeer és Sophie Boerman** írta. Eredményeik a következők voltak:

A 2025-ös szezon után	A válaszadók hozzávetőleges aránya
A közszolgálati televízióban keresztül, legalább heti rendszerrel	71%
Hírportálokon keresztül, legalább heti rendszerrel	56%
A közösségi médián keresztül, legalább hetente	39%
Sosem néztem szándékosan politikai befolyásoló tartalmakat	80%

Az első három kategória átfed: ugyanaz a személy több csatornát is használhat. A kutatás mind a közszolgálati média folyamatos fontosságát, mind a fiatalok eltérő szokásait mutatja. Ezek a használat mérőszámai, nem meggyőzés; önmagukban nem mondják meg, hány szavazatot változtatott meg egy csatorna. *Veelstemmig*, NKO 2025, 2026-ban megjelent, 52–63. oldal.

Eközben a 2026-os Digitális Hírjelentés szerint a felnőttek aránya, akik kizárólag a közösségi médián keresztül szereznek híreket, 2018 és 2026 között 2%-ról 7%-ra nőtt, míg a 18–34 évesek aránya, akik a közösségi médiát fő hírforrásként használják, 20%-ról 33%-ra nőtt. Ez jelentős változás, de nem jelenti azt, hogy a teljes felnőtt lakosság többsége teljes mértékben a közösségi médiára vált volna. NOS: fiatalok médiahasználata, 2026. június 16., DutchNews: a hírek kizárólag a közösségi médiára támaszkodó arány.

Ráadásul az "online" több különböző elrendeződést is magában foglal. A NOS weboldal olvasása, újságíró podcastjának hallgatása, egy partyvideó megtekintése és egy független influencer kommentárjának követése mind digitális tevékenységek, de különböző szerkesztőségi és elszámoltathatósági struktúrák alatt működnek. Egy csatorna digitalizálása nem feltétlenül jelenti azt, hogy a tartalomgyártót lecserélték.

A hagyományos médiát a tulajdonosi koncentráció és a platformok alakítják. A Reuters Intézet 2025-ös országjelentése szerint a DPG Media és a Mediahuis több mint 90%-át birtokolták a holland napilapoknak; NU.nl a DPG-hez tartoztak is. Eközben a NOS továbbra is

jelentős televíziós és rádiós hírszolgáltató maradt, jelentős online jelenléttel. Reuters Intézet: Hollandia, 2025.

2025-ben az ACM feltételesen jóváhagyta a DPG RTL Nederland felvásárlását, ami specifikus garanciákat követel a hírszolgáltatások függetlenségéhez. Ezért a gazdasági koncentrációt és a szerkesztői ellenőrzést külön kell vizsgálni. A közös tulajdonlás önmagában nem mutat közös politikai álláspontot, de hatással van az erőforrásokra, a piaci alkupozícióra és a hírgyártás hosszú távú feltételeire. ACM, 2025.

Az én értelmezésem szerint a holland közszféra **két szinten is koncentrál, a tartalom széttagadása** mellett: a nagy médiavállalatok jelentős erőforrásokat birtokolnak a hírek előállításához, a globális platformok pedig a terjesztési infrastruktúrát irányítják, miközben számos kis tartalomkészítő verseng a figyelemért. Ezért több hang is létezhet egy kis számú erős infrastruktúra-tulajdonossal.

A közvetlen politikai elérés új közvetítőktől függ. José van Dijck, Thomas Poell és Martijn de Waal *The Platform Society című műve* alapvető elméleti keretrendszert nyújt. A platformok a felhasználói viselkedést adatmá alakítják, pénzzé teszik azt, és kiválasztják, mi válik láthatóvá. A pártközpontok és szerkesztőségek megkerülése tehát nem eredményez kommunikációt közvetítők nélkül: a vállalati rendszerek új láthatósági feltételeket teremtenek. Van Dijck–Poell–De Waal, 2018.

Ico Maly ezt a nézőpontot alkalmazza a populizmusra. Az "algoritmikus populizmusról" szóló beszámolójában a politikusok nem keltik azt a benyomást, hogy maguktól beszélnének a nép nevében. Az aktivisták, kommentelők, tartalmat megosztó emberek, újságírók és algoritmikus ajánlások közösen hozzák létre az üzenet társadalmi jelenlétét. Ezért egy vezető nyilatkozatát együtt kell vizsgálni a fogadás és újraelosztás folyamataival. Maly, 2018.

Három következmény különösen fontos a holland politikában. Először is, egy kicsi, de aktív közönség indíthat egy országos vitát. Másodszor, a vezetők folyamatos visszajelzést kapnak a reakciókból, amelyek befolyásolhatják későbbi üzeneteiket. Harmadszor, a látható részvények bősége társadalmi többségről alkothat benyomást a vélemény-kutatások vagy választások megerősítése nélkül.

Thijmen Jeroense, Jorrit Luimers, Kristof Jacobs és Niels Spierings **holland kutatásai** empirikus alátámasztást nyújtanak ennek a megkülönböztetésnek. A populista és posztmaterialista irányultságú emberek nem voltak aktívabbak minden politikai média használatban, de gyakrabban reagáltak a politikai tartalmakra. Ezért a hozzászólások aktivitását nem lehet arányosan reprezentatív társadalmi véleménymintáként kezelni. Jeroense és munkatársai, 2022.

Politikai munkamegosztás kialakulhat a platformok között. A holland, osztrák és svéd politikusok, **Kristof Jacobs, Linn Sandberg és Niels Spierings bejegyzéseinek összehasonlítása során** a Twitter és a Facebook eltérő felhasználásait találták. A populista kommunikációban a Twitteren a média elleni nyilvános támadások kiemelkedőek voltak, míg az érzelmi mozgósítás a Facebookon megjelent. Ez egy történelmi, összehasonlító tanulmány volt; eredményei nem kerülhetők át változatlan módon a mai X-re vagy minden pártba. "Twitter és Facebook: Populisták duplacsöves fegyvere?", 2020.

A következő mechanizmus azonban különösen fontos a holland esetben: egy politikus online nyilatkozata hírté válik, majd a hírműsor egy részletét ismét megosztják online. Egy digitális szereplő így elérheti azokat a választókat, akik nem követik őket. **A magas televíziós elérés és a politikai napirendre gyakorolt jelentős platformhatás együtt létezhet.**

Rens Vliegenthart, Sanne Kruikemeier és Loes Aaldering **2025-ös áttekintése** kiemeli a személyre szabást, interaktivitást, csatornák közötti kapcsolatokat, célzást, konfliktust és humort a holland politikai kommunikációs stratégiák között. A személyre szabás például egy absztrakt programot köt egy felismerhető emberi karakterrel; a humor közös értelmezéseket és csoporthatárokat teremthet. Különböző világnézetű pártok is használhatják ezeket a technikákat. *Az (új) média szerepe a holland politikai környezetben*, 2025.

Az alternatív jobboldali média szféra önálló közvetítő hálózatot alkot. A GeenStijl, PowNed és különböző politikai videócsatornák körüli környezetben a politikai események konfrontatív, ironikus vagy leleplező stílusú keretezése fontos szerepet játszott. Marc Tuters a YouTube-on írt holland politikai viták tanulmányában egy alternatív videókörnyezetet azonosított, amely kapcsolódik az FvD-hez: parlamenti beszédekből származó részleteket, konfrontatív címeket és a hagyományos média hitelességét megtámadó támadásokat. A kutatás egy adott időszakban ismert hálózati kapcsolatokat ír le; nem mutat ki, hogy egységes központi irányítás vagy radikalizáció minden nézőt érint. Tuters, 2020.

A kulcspont egy parlamenti esemény változó funkciója: egy beszéd azonnal nyersanyaggá válhat egy új közönségnek szóló videóhoz. A képviselők egyszerre beszélnek más képviselőkkel, a sajtóval és egy távoli követőközönséggel. Úgy vélem, ez arra ösztönözheti, hogy a nyilvánosan megosztható konfrontációk előnybe kerüljenek a kevésbé látványos bizottsági vagy politikai munkával szemben. A tényleges egyensúlyt az egyes képviselők és ügyek alapján kell mérni.

A 2015–2016-os GeenPeil kampány korai példát ad arra, hogy a médiaközönség közvetlen intézményi kezdeményezéssé válik. A GeenStijl-hez kapcsolódó kampány több százezer aláírást gyűjtött egy népszavazásra az EU–Ukrajna szövetségi megállapodás holland jóváhagyásáról. A 2016 áprilisi tanácsadó népszavazáson a részvétel 32,28% volt, és az érvényes szavazatok 61%-a ellenezte az engedélyezési törvényt. Ez az online mozgósítás intézményi következményeit mutatja, de a 61% azokra vonatkozik, akik érvényes szavazatot adnak, nem az egész választópolgárokra. NOS: aláírásgyűjtés, 2015, Választási Tanács: végső eredmény, 2016.

Az elemző tanulság az, hogy a kommunikációs tér kezelője maga is kezdeményezővé válhat. A közönség ezután az olvasói kapcsolatról petíciók aláírására, kampányokban való részvételre és szavazásra tér. Ennek ellenére továbbra is szervezőkre, ellenőrizhető eljárásokra és jogilag elérhető intézményi lehetőségre van szükség.

A járvány fokozta a szakértői tekintély és az intézmények iránti bizalmatlanság közötti konfliktust. A 2024-es *Playing with Fire* című jelentés, amelyet **Jeroen Bakker, Beatrice de Graaf és munkatársai írtak**, több mint 45 millió nyilvános Twitter és Telegram üzenetet, valamint mintegy 1500 parlamenti ülési iratot vizsgált, különös tekintettel a 2021–2022-re. Azonosította a parlamenti nyilatkozatok és az online diskurzus közötti kölcsönhatást; bizonyos fenyegető kifejezések terjedtek a két tér között. A kutatás továbbá az FvD mozgósítását tárgyalja a járdémiai korlátozások és a pártokból kívüli intézményellenes környezetek körül. Utrecht Egyetem: *Tűzzel játszva*, 2024.

A fontos következtetés, hogy maga a parlament is aktív csomópontként működik az online politikában. Azonban a vizsgált fenyegető kommunikáció nem indokolja arra, hogy minden járványpolitika, tüntetők vagy ellenzéki szavazók kritikája ugyanúgy kategorizáljuk. A jogos politikai kritika, az általános bizalmatlanság és az erőszakos fenyegetések különálló jelenségek.

A digitális politika nem hozott létre egyetlen pártszerveződési modellt. Léonie de Jonge és Gerrit Voerman 2025-ös összehasonlítása az LPF, PVV és FvD között azonosítja az intézményi tanulást. A PVV erős személyes vezetői kontrollja részben a korábbi, konfliktusokkal jellemzett pártépítési tapasztalatokra reagál. Az FvD ezt szélesebb tagsággal és pénzügyi bázissal ötvözte, miközben korlátozza a tagok befolyását. A közösségi média így támogathat mind egy hagyományos tagság nélküli vezetői szervezetet, mind egy nagy, központosított tagsági mozgalmat. De Jonge–Voerman, 2025.

Az emberek nem csatlakozhatnak a PVV-hez hagyományos módon, de ez nem teszi szervezetmentessé: egy képviselők, munkatársak, jelöltek és támogatók hálózata működik körülötte. Az FvD ezzel szemben 2026 elején több mint 70 000 tagot jelentett; a DNPP megjegyzi, hogy a párt auditori nyilatkozatot is adott. A tagsági számok és a tagok döntéshozatali jogai külön kérdések. DNPP: 2026-os tagsági adatok és módszertani jegyzetek, NOS a DNPP adatairól.

A holland szervezeti változatok a következőképpen megkülönböztethetők:

Szervezeti forma	Példa	Fő forrás	Tipikus korlátozások
A párt egy vezető köré épül	PVV	Felismerhető vezető, következetes üzenet, média visszhang	Korlátozott belső ellenőrzés és toborzási bázis
Központosított tagsági közösség	FvD	Tagok, tagságdíjak, saját tartalmak és események	Eltérés a tagság és a tényleges befolyás között
Érdekképviseleti párt a tiltakozásból kiemelkedő	BBB	Társadalmi kérdés, szakmai és regionális hálózatok	Az ágazati igények nemzeti programmá való átültetése
A hagyományos párt alkalmazkodása a digitális kommunikációhoz	D66, VVD, CDA	Szervezet, szakértelem, elismert vezetők, új kampánymódszerek	Különböző közönségek és belső érdekek kibékítése
Az új párt, amely gyorsan a személyes hitelesség köré épült	NSC indulásakor	A vezetőben vetett bizalom és a reform ígérete	A intézményesítés hirtelen támogatást szerzett

A táblázat egy elemző tipológia: az egyes pártok többféle formában is kombinálhatnak jellemzőket. A D66 és a CDA 2025-ös eredményei különösen világosan mutatják, hogy a már meglévő szervezetek visszatérhetnek. Az NSC hanyatlása önmagában nem bizonyítja, hogy a közösségi média káros hatással bírna; azt mutatja, mennyire bizonytalan lehet a személyes hitelesség gyors pártszervezetté való átalakulása.

A nitrogénválság az egyik legvilágosabb holland példa a társadalmi érdekek, a jog és a digitális mozgósítás közötti kapcsolatra. Az Államtanács 2019. május 29-i döntése kimondta, hogy a PAS programot már nem lehet felhasználni az engedélyek vitatott módján alapul. Káros hatásokat okozó tevékenységeket nem lehetett előre engedélyezni a természetvédelem

bizonytalan jövőbeli fejlesztéseinek előidézésével. Az EU természetvédelmi szabályai adták a jogi alapot a konfliktushoz. Államtanács: a PAS döntése.

Néhány gazda számára ez sokkal több volt, mint technikai környezeti probléma: gazdaságaik, családi vagyonuk és a következő generáció megélhetése bizonytalansággal szembesült. Online videók és közösségi hálózatok csatlakoztak a tiltakozó mozgalmakhoz, szakmai kapcsolatokhoz és traktortüntetésekhez. A BBB ebből a konfliktusból építette ki a nemzeti politikai képviseletet. **Camille van Hees, Louise van Schaik és Pieter Zwaan** részletesen vizsgálták, hogyan alakultak ezek a tüntetések politikai mozgósítássá. Clingendael: *A prológus Európa számára?* , 2024.

A mozgalom dinamikájának rekonstrukciója a következő: az ágazati szabályozás veszélyeztetett megélhetési lehetőségek élményévé válhat, majd az a tudat, hogy a vidéki életmódot elismerik, és ezáltal szélesebb kormányellenes álláspont. A digitális kommunikáció gyorsan összeköti ezeket a szinteket. Ennek ellenére az egyes gazdák érdekei eltérhetnek, és a szakmai érdekvédelmi szervezeteket, a tiltakozó mozgalmat és a BBB-t nem szabad egyetlen szervezetként kezelni.

Marc Esteve-del-Valle és Fotini Anna Sarchosakis **tizenkét gazdával készített interjúi** szintén bemutatták a YouTube szerepét. A résztvevők a platformot arra használták, hogy megértsék a szabályozásokat, szakmai információkat szerezzenek, megerősítsék nézeteiket, és más nézőpontokat keressenek. Ez fontos minősítés: a digitális terek támogathatják mind a tanulást, mind a nézőpontok szűkítését. A kis kvalitatív tanulmány azonosítja a mechanizmusokat; nem méri azok országos nagyságát. "Az algoritmikus kapuőr," 2025.

A gyermekfelügyeleti juttatások botránya más irányból tárja fel a politikai szerveződés mögöttes folyamatait. Az érintett családok, jogi képviselők, parlamenti képviselők és profi újságírók közötti együttműködés segített leleplezni a *toeslagenaffaire-t*. Pieter Omtzigt, Renske Leijten, Pieter Klein és Jan Kleinnijenhuis munkája azt mutatja, hogy a kiemelkedő szakmai erőfeszítés a már meglévő intézményekben még mindig feltárhat olyan kérdéseket, amelyek nemzeti politikai fordulópontot hozhatnak létre. De Balie esemény a vizsgálat résztvevőivel, 2021.

A 2020-as *parlamenti jelentés, az Ongekend onrecht* feltárta a jogalkotás, az igazgatás és a jogi védelem összefüggő hibáit. A tanulság tehát túlmutat az egyes tisztviselők hibáin: a merev szabályok, csalásellenes ösztönzők és a korrekció hiánya együtt súlyos igazságtalanságot okozhatnak. A parlamenti jelentés.

A szakértői közösségben is megjelent kritika ezzel a működési móddal szemben. A WRR jelentése, *a Weten is nog geen doen*, amely **Mark Bovens, Anne-Greet Keizer és Will Tiemeijer kapcsolatában** áll, hangsúlyozza, hogy egy szabály ismerete különbözik attól, hogy a gyakorlati képesség követni azt. Válsághelyzetben az állampolgároknak kevesebb kapacitásuk lehet a határidők, papírmunkák és összetett követelmények kezelésére. A *doenvermogen* – a gyakorlati cselekvési képesség – értékelése később a szabályozások kidolgozásának egyik minőségi követelményévé vált. WRR, 2017, hivatalos alkalmazási keret.

Ez közvetlenül megválaszolja, hogyan befolyásolják az alapvető szellemi fejlemények az állam működését: a kutatási koncepció intézményi értékelési kritériummá válik. Itt a változás útja kutatás, adminisztratív megfontolás és az új vizsgálati követelmény áll. A digitális

közkommunikáció segíthet a probléma széles körben ismertté tételében, de nem helyettesíti ezt a munkát.

Az állami döntésekhez vezető út továbbra is több szintű közvetítést igényel. Az alábbiak különösen fontosak a holland rendszerben:

Intézmény vagy mechanizmus	**Politikai jelentőség**
Koalíciós megállapodás	Különböző választási programokat alakít át egy közös kormányzati csomaggá
A parlament alsó és felsőháza	Különböző többségekre és további tárgyalásokra lehet szükség
CPB	Közös nyelvet biztosít a gazdasági és fiskális számítások tárgyalásához
SER	Konzultációt szervez munkáltatók, munkavállalók és szakértők között
WRR és más tanácsadó testületek	Vizsgálja meg a hosszú távú problémákat és dolgozza ki új politikai koncepciókat
Közigazgatás és végrehajtó szervek	A jogi, pénzügyi és szervezeti ígéretek végrehajtásának végrehajtása
Bíróságok és EU-jog	A döntések és kötelezettségek jogi korlátainak érvényesítése a jogok védelmére
Tartományok és önkormányzatok	Függetlenül cselekedni térbeli tervezés, engedélyezés és megvalósítás körüli konfliktusokban

A CPB számításai nem olyan döntések, amelyek a pártprogramokat engedélyezik, és a részvétel önkéntes. Jelentőségük abban rejlik, hogy befolyásolják azokat a fiskális és gazdasági következményeket, amelyekkel az ígéretek belépnek a tárgyalásokba. A SER szervezett érdekek közötti konzultációs fórumként működik; a WRR bírálhatja a jelenlegi kormány ötleteit is. CPB: *Keuzes a Kaart 2025–2028-ban*, az SER, WRR intézményi leírása.

David Willumsen és Simon Otjes **kutatása is számszerűsíti a koalíciós tárgyalások által előidézett átalakulást. Az öt holland koalíciós megállapodás fiskális intézkedéseinek körülbelül kétharmada korábban nem élvezett támogatást a pártprogramokban, amelyek parlamenti többséget jelentenek; a többségi támogatású javaslatok körülbelül 30%-át kihagyták. Ez jól mutatja a csomagmegállapodások fontosságát. Ez nem jelenti azt, hogy a törvényjavaslatokat parlamenti többség nélkül fogadják el, és nem érinti közvetlenül a mért választói véleményt.** "Koalíciós kormány, frusztrált többségek és kisebbségi kormány," 2024/2025.

Az igazságszolgáltatás külön lehetőséget biztosít a felek megkerülésére. Az Urgenda-ügyben a Holland Legfelsőbb Bírósága 2019-ben helybenhagyta azt a kötelezettséget, hogy az állam legalább 25%-kal csökkentse a kibocsátást 2020 végéig 1990-hez képest. Egy civil társadalmi szervezet így kötelező érvényű állami intézkedést indított választás nélkül, de jogi normák és eljárások révén. Legfelsőbb Bíróság: Urgenda.

A holland alkotmányjog jellegzetes jellemzőjét itt meg kell őrizni: a 120. cikk megtiltja a parlamenti törvények alkotmányosságának bírósági felülvizsgálatát, miközben a közvetlenül

alkalmazható nemzetközi normák és az EU-jog más felülvizsgálati lehetőségeket nyit. Ez eltér a magyar típusú alkotmánybírósági struktúrától. A 2026-os koalíciós program alkotmányfelülvizsgálat bevezetését javasolja; egy programban elkötelezett elkötelezettség nem ugyanaz, mint a megvalósított reform. Az Alkotmány hivatalos magyarázata, 2026-os koalíciós program.

A platformok hatalma eközben önmagában is állami szervezés kérdésévé vált. Taylor Annabell és Catalina Goanta **2026-os tanulmánya** bemutatja, hogy a platformok saját szabályai részben meghatározzák a politikai reklámok, az influencer partnerségek és az önkéntes politikai támogatás határait. A Meta és a Google politikai reklámkorlátozásai az EU-ban átalakították a kampányok lehetőségeit. A szerzők tárgyalják Jetten influencer kapcsolatait és a VVD TikTok-használatát is, de nem határozzák meg azok választási hatásait. Annabell–Goanta, 2026.

Xiaotong Chu **holland kutatása** rámutat a célzott politikai hirdetések fokozatos hatásaira az ismétlés révén; a tényleges pártkampányok általában széles célcsoportokat használtak. Ez nem jelenti azt, hogy a választókat akaratuk szerint manipulálhatnák a technológiával. A hirdetési hatások, a platformrangsorok és a meglévő politikai hajlamok közötti kölcsönhatás döntő. Chu kutatásának egyetemi beszámolója, 2025.

A manipuláció lehetőségét azonban valódi kutatási problémaként kell kezelni. Az AI Forenzics és partnerei dokumentálták a 2025-ös kampány során összehangolt tevékenységet és nemzetközi erősítési hálózatokat. Jelenlétük és tartamuk terjesztése azonban nem ugyanaz, mint a megváltoztatott szavazatok számának meghatározása. AI Forenztika: a 2025-ös holland választás vizsgálata.

Luuk Ex, Quirine van Eeden, Wouter Nieuwenhuizen és Mariëtte van Huijstee **által írt Scrollend naar de stembus** szintén vizsgálja az állam és a platformok közötti kapcsolatot. Az adatokhoz való korlátozott hozzáférés egyik akadálya a kutatók vizsgálatának. Ezért a holland államnak egyszerre kell megvédenie a szabadságot a közéletben, vizsgálnia a manipulációt, és kezelnie kell a külföldi magáninfrastruktúrától való függőséget. Rathenau Instituut, 2026.

Ezek a kapcsolatok lehetővé teszik, hogy rekonstruáljuk a politikai szerveződés öt alapvető folyamatának szintjét. Ez az én saját elemző keretrendszerem, amely összeköti a fent említett kutatásokat:

Szint	Mit szerveznek meg?	Mi számít sikernek?
Társadalmi tapasztalat	Érdekek, sérelmek, életmódok, státuszigények	Probléma közös felismerése
Szellemi értelmezés	Fogalmak, felelősség magyarázatai, megoldások	A probléma elfogadott értelmezése
Nyilvános terjesztés	Hírek, videók, viták, követőközösségek	Figyelem és hitelesség
Politikai szervezet	Pártok, mozgalmak, tagságok, képviselők	Szavazatok, mandátumok és alkupozíció
Állami döntéshozatal	Koalíciós program, jogszabályok, költségvetés, végrehajtás	Elért és fenntartható változás

Nincs automatikus átalakítás ezek között a szintek között. A magas láthatóság nem garantálja a választási többséget; sok mandátum nem garantálja a koalícióba való belépést; egy kormányzati program nem garantálja a megvalósítást. A kapcsolat fordítva is működik: az állami kudarc új panaszokat, új értelmezéseket és új lehetőségeket teremt a mozgósításra.

A holland rendszer központi feszültsége megérthető a különböző politikai időskálákon keresztül. A platformok órák alatt nemzeti aggálysá válhatnak egy kérdést. Egy új párt rövid idő alatt jelentős támogatást szerezhet. Ugyanakkor a jogszabályok, kormányalakítás, engedélyezés és intézményi reform hosszabb konzultációt igényelnek. A közönség gyors válaszokat vár, míg a döntéshozatali rendszer más szereplők érdekeire, jogaira és szervezeti képességeire figyel.

A Schoof kormány bukása 2025. június 3-án egy kézzelfogó megnyilvánulása volt ennek a feszültségnek: a PVV távozása eltávolította a kabinet politikai alapját. Az esemény önmagában nem bizonyít "digitális ügyet", de megmutatja, hogyan távolodhat el a következetesség fenntartása a saját választókerület előtt a közös kormányzás iránti elkötelezettségtől. A miniszterelnök hivatalos nyilatkozata.

Már 2009-ben **Maarten Hajer** *Tekintélyalapú kormányzása* című műve a politikai hatalom kialakulását vizsgálta mediációs környezetben. A vezetőknek a tisztségükön túl nyilvánosan hitelesnek és cselekvésre képesnek kell tűnniük. A Holland **Közigazgatási Tanács, a Raad voor het Openbaar Bestuur**, kifejezetten tárgyalta a vertikális politikai intézmények és a polgárok közötti horizontális kapcsolatok közötti távolságot, valamint a pártdemokráciáról a közönségdemokráciára való átmenetet a 2010-es jelentésében. Ezek a legközvetlenebb korai holland előzményei a politikai mediáció átalakulásával kapcsolatos kérdésnek. Hajer, 2009, ROB: *Vertrouwen op democratie*, 2010.

Ezért a gyors választási mozgást nem szabad korlátlan ideológiai alakíthatóságként értelmezni. A 2025-ös választást tanulmányozó kutatók szerint a pártváltások jelentős része kapcsolt politikai áramlatok között: a választók mozgékonyak, de döntéseik nem véletlenszerűek. Még ha egy párt vissza is hangzik, az ő által kifejezett követelések egy másik párton belül is fennmaradhatnak. Az Amszterdami Egyetem NKO megállapításainak beszámolója, 2026.

Ezeknek az alapvető folyamatoknak a további vizsgálata tehát három különböző eredményt kell nyomon követni: melyik ötlet válik széles körben használt értelmezéssé egy problémáról; melyik szervezet nyer választási támogatást tőle; és mi válik végül be az állam működésébe. Egy politikai áramlat elveszíthet mandátumokat, miközben versenytársai átveszíthetik annak koncepcióit. Egy másik megnyerheti a nyilvános vitát, miközben a programja megáll a koalíciós tárgyalások vagy megvalósítás során.

A legfontosabb olvasmányok ebben a kutatási témában különböző kérdésekre válaszolnak. Az alábbi válogatás kiemeli azokat a műveket a hivatkozott források közül, amelyek a legeredményesebben összekapcsolhatók:

Szerző és művek	**Hozzájárulás a holland politikai szerveződés alapvető folyamatainak megértéséhez**
Arend Lijphart: *A lakhatás politikája* (1968)	Szervezett társadalmi blokkok és elit kompromisszum

Szerző és művek	**Hozzájárulás a holland politikai szerveződés alapvető folyamatainak megértéséhez**
Maarten Hajer: *Tekintélyképes kormányzás* (2009)	A közkommunikáció, a hatáskör és az állam cselekvési képessége
Mark Bovens–Anchrit Wille: *Diploma Democracy* (2017)	Oktatás és egyenlőtlen intézményi részvétel
Merijn Oudenampsen: A *holland új jobboldal felemelkedése* (2020)	A jobbra forduló szellemi felkészülése
Bram Mellink–Merijn Oudenampsen: *Neoliberalizmus* (2022)	A gazdasági eszmék terjesztése adminisztratív és szakértői hálózatokon keresztül
José van Dijck–Thomas Poell–Martijn de Waal: *A platform Society* (2018)	A digitális mediáció tulajdonjoga és intézményi szerkezete
Ico Maly: az algoritmikus populizmusról szóló munkák (2018, 2022)	Politikusok, közönség és algoritmusok közösen előállított mozgósítás
Josse de Voogd–René Cuperus: *Atlas van Afgehaakt Nederland* (2021)	Kivonulás, társadalmi különbségek és választási földrajz
Wouter Schakel: *Egyenlőtlen politikai reagálás* Hollandiában (2019/2021)	Egyenlőtlen kapcsolatok a társadalmi erőforrások és az állami döntések között
Léonie de Jonge–Gerrit Voerman: az LPF, PVV és FvD összehasonlítása (2025)	Vezetői irányítás, tagság és szervezeti tanulás
David Willumsen–Simon Otjes: a koalíciós többségek tanulmányozása (2024/2025)	A választási programok átalakulása a kormányalakítás során
Twan Huijsmans–Eelco Harteveld–Tom van der Meer–Floris Vermeulen, szerk.: *Veelstemmig* (2026)	A 2025-ös választás, médiahasználat és a választói viselkedés empirikus vizsgálata

Átfogó áttekintéshez különösen *hasznos a The Oxford Handbook of Dutch Politics* (2025), amelyet **Sarah de Lange, Tom Louwerse, Paul 't Hart és Carolien van Ham** szerkesztett. Bevezető tanulmányuk a változó társadalmi és párt-politikai kapcsolatokat értelmezi a tartós, konszenzusorientált intézmények mellett, megfelelő keretet biztosítva a digitális politika kutatásának állami intézmények kontextusába helyezéséhez. A szerkesztők áttekintése.

****

Belgium

Belgium politikai átalakulását leginkább úgy értjük, mint a digitális tömegkommunikáció és egy olyan állam közötti kölcsönhatása, amelyet még mindig erős pártok, társadalmi intézmények és nyelvi közösségek közötti tárgyalásos megállapodások szerveznek. A közösségi média jelentősen megváltoztatta azt, hogy ki képes felkelteni a figyelmet, meghatározni a konfliktusokat és mozgósítani a támogatókat. A jelöltek kiválasztására, a koalíció alakulására, a kollektív tárgyalásokra és az adminisztratív döntéshozatalra gyakorolt hatásai egyenetlenebbek.

A kiinduló hipotézis tehát fontos fejleményt ragad meg, de Belgium megköveteli a különbséget a **felek megkerülése és az állami hatalomhoz való hozzáférést irányító szervezetek között**. Az első jelentősen előrehaladt; a második sokkal korlátozottabb marad.

A belga bonyodalom az, hogy ez az átalakulás nagyrészt különálló holland és francia nyelvű politikai színtereken zajlik, a többnyelvű Brüsszel és a kisebb német nyelvű közösség mellett. A digitalizáció már amúgy is töredezett politikai rendszerbe került, miközben néhány régebbi intézmény továbbra is összekapcsolja az országot nyelvi határokon át.

Az alábbi elemzés tartalmazza a 2026 szeptemberéig igazolt fejleményeket. Megkülönböztetem a meglévő kutatási eredményeket a belőlük levont szélesebb értelmezéstől.

A történelmi kiindulópont egy ideológiai intézmények által szervezett társadalom. A belga pártok eredetileg kiterjedt társadalmi hálózatokon belül álltak, amelyeket gyakran oszlopoknak neveznek: keresztény, szocialista és kevésbé átfogó módon liberális. Ezek közé tartoztak a szakszervezetek, kölcsönös egészségbiztosítási szervezetek, iskolák, szövetkezetek, kulturális egyesületek, ifjúsági mozgalmak és más intézmények.

Ezek a hálózatok nem csupán a pártközpontok kiterjesztései voltak. A társadalmi szervezetek gyakran megelőzték, hozták létre vagy erősen befolyásolták a társult pártjaikat. Az 1960-as évektől kezdve az egyéni kapcsolatok kevésbé kizáróvá váltak, és a szervezetek pluralistábbá váltak. Azonban az ideológiai hűségek hanyatlása nem szüntette meg magukat az intézményeket. Fontos aszimmetria jelent meg: a hagyományos pártok nyelvi vonalak mentén oszlottak meg 1968 és 1978 között, míg a szakszervezetek és a kölcsönösségek nem zajlottak egyenértékű nemzeti megosztottságon. A CRISP pillarizációs beszámolója

Ez a történelem azért számít, mert a politikai hűség egykor ismétlődő társadalmi élményeken alapult. Az ember politikai világnézettel találkozott az iskolázás, munka, biztosítás, szabadidő, újságok és egyesületi tagság révén. A pártok olyan hűséget kaptak, amelyeket a mindennapi élet során ápoltak.

A digitális politikai kommunikáció megváltoztatja ezt a kapcsolatot. Valaki most már megtarthatja egy régebbi intézmény gyakorlati szolgáltatásait, miközben máshol politikai értelmezéseket szerezhet. Például egy keresztény szakszervezet tagsága nem feltétlenül határozza meg a kereszténydemokrata párt támogatását. Az intézményi kötődés és a választási azonosítás különböző irányokba mozoghat.

Ez a szétválasztás fontos jellemzőt teremt a mai Belgiumban: **a szervezetek társadalmilag erősek maradhatnak, miközben kevésbé képesek szavazatokat adni történelmi politikai szövetségeseiknek**.

Luc Huyse az alapvető szociológiai értelmezést adta a *Passiviteit, pacificatie en verzuiling in de Belgische politiek – Passivitás, Pacification and Pillarization in Belgium* Politics című művében, amelyet 1970-ben jelentett meg. Azt vizsgálta, hogyan létezhetnek a szervezett társadalmi megosztottságok, viszonylag passzív választókerületek és az elit közötti tárgyalások egy stabil demokráciában. Magyarázata segít megmagyarázni, miért függött a belga politikai stabilitás történelmileg intézményesített kompromisszumoktól, nem pedig a lakosság közötti egyeztetéstől. Huyse eredeti szövege

Huyse elemzésének egy kiterjesztése segít azonosítani a digitális átalakulást: a vezetők most olyan feltételek mellett tárgyalnak, ahol a támogatók folyamatosan megfigyelhetnek, kritizálhatnak és mozgósíthatnak az engedmények ellen. A tárgyalási képesség intézményesen koncentrált, míg a tárgyalások megkérdőjelezésének lehetősége egyre szétszóródottabbá vált.

A belga federalizmus a politikai identitások kialakulását is szervezi. Az ország területi és nyelvi elrendezései többet, mint az adminisztratív feladatok elosztását. Befolyásolják, hogy a politikusok kikkel szólítanak, kikkel szembeszállnak, és kinek a panaszait kell kezelniük.

Három megkülönböztetés elengedhetetlen:

- **Régiók** szervezik a területi kormányzást: Flandria, Vallónia és Brüsszel-Főváros.
- **A közösségek** fontos nyelvi felelősségeket szerveznek, beleértve az oktatást és a kultúrát.
- **A pártverseny és a politikai újságírás** elsősorban nyelvspecifikus területeken működik.

Az így született rendszer ötvözi a területi autonómiát a szövetségi szintű alkalmazkodási intézkedésekkel. A The *Politics of Belgium: Governing a Divided Society című könyv legutóbbi harmadik* kiadása, amelyet Kris Deschouwer, Didier Caluwaerts, Petra Meier, Min Reuchamps, Dave Sinardet és Emilie van Haute írtak, frissített beszámolót nyújt ezekről az interaktív intézményekről. Kiadási nyilvántartás és leírás, 2026

Az alapvető politikai mechanizmus különösen jelentős. Egy párt elsősorban egy nyelvi választói előtt kampányolhat, miközben olyan politikákat tárgyalhat, amelyek az egész szövetséget érintik. Ezért ösztönzői arra, hogy saját politikai színterén határozottan bizonyítsanak, bár a hatékony kormányzáshoz máshol felelős pártokkal való egyezség szükséges.

A digitális kommunikáció fokozhatja ezt a nehézséget. A szövetségi tárgyalások során hozott engedmény elszigetelhető, elterjeszthető és elítélhető a párt fő közönségében anélkül, hogy a magyarázat elérné a másik nyelvi közösséget. Ezzel szemben egy provokatív kijelentés, amely

a hazai támogatóknak szól, gyorsan bizonyítékává válhat a másik közösségben belüli ellenségességre.

Ez az egyik oka annak, hogy **Dave Sinardet politikai kommunikációról és a belga közszféráról szóló kutatása** különösen releváns az Ön kérdéséhez. Munkája a nyelvi szegmentáció, a médiareprezentáció és a szövetségi demokrácia kapcsolatát vizsgálja. A központi probléma az, hogy az emberek hogyan tudnak közös kormányzatról beszélni, amikor a politikai figyelem jelentősen eltérő kommunikációs környezeteken keresztül szerveződik. Sinardet kutatási profilja

Azonban a különálló politikai színtéreket nem szabad összetéveszteni két belső homogén népességgel. Christoph Niessen és munkatársai 2022-ben megjelent tanulmánya, amely 2007–2019 között végzett felméréseket vizsgált, kimutatta, hogy a flamand és vallon jelöltek közötti növekvő bal–jobb eltérés nem mutatkozott meg egyenlően a választók körében. A választók általában középebbek voltak, és a régiókon belüli különbségek jelentősek voltak. Ezek az eredmények az adott történelmi időszakra vonatkoznak, de aláássák azt a feltételezést, hogy a pártálláspontok átláthatóan két teljesen eltérő kollektív mentalitást fejeznek ki. Niessen és munkatársai, "Partitokrácia és Belgium jövője"

Az elemző következtetés az, hogy a belga politikai megosztottságok részben **intézményeken és politikai versengésen keresztül szerveződnek és reprodukálódnak**, nem pedig csupán a rögzített kulturális különbségek tükrözik.

A kormányzati hatalom jelenlegi elosztása jól mutatja a tárgyalások folyamatos fontosságát. Bart De Wever 2025. február 3-án lett miniszterelnök, vezetve az arizonai koalíciót, amelyben az N-VA, MR, Les Engagés, Vooruit és CD&V volt. Egy flamand nacionalista vezető így a szövetségi kormány központjába jutott különböző ideológiai és nyelvi csoportokat képviselő pártokkal való megállapodás révén. Reuters a kormány beiktatásáról; jelenlegi hivatalos összetétel

A regionális kép jól mutatja, hogy a politikai erő hogyan alakul át végrehajtó hatalommá:

Politikai színtér	Ellenőrizett kormányzati konfiguráció	Jelentősége az alapvető politikai folyamat szempontjából
Szövetségi Belgium	De Wever's N-VA–MR–Les Engagés–Vooruit–CD&V koalíció	A nacionalista, liberális, centrista és szociáldemokrata erőknek közös kormányzati programot kell kiépíteniük.
Flandria	Matthias Diependaele N-VA–Vooruit–CD&V kormánya, 2024 szeptemberében esküt tett.	A flamand vezetésért folytatott versengés ideológiai kompromisszumon keresztül létezik a kormánnyal.
Valonia	Adrien Dolimont MR–Les Engagés kormánya	A régebbi szocialista fölény már nem határozza meg a regionális végrehajtó hatalmat.
Brüsszel-Főváros	Boris Dilliès (MR) 2026 februárjában lett miniszterelnök, és egy széles koalíciót vezetett	A kormányzat megköveteli a jellegzeteket, a nyelvi, ideológiai és nagyvárosi érdekeket érintő alkalmazkodást.

A regionális összetételeket a flamand kormány, a vallon kormány és Belga brüsszeli kormányzatról szóló jelentése dokumentálja.

Brüsszel különösen feltáró példát ad a pártvezetői hatalomnak. Belga arról számolt be, hogy Dilliès a kinevezése reggelén egy telefonhíváson keresztül értesült a választásáról, amelyet Georges-Louis Bouchez elnök úr hívott. Bármi is legyen a körülötte zajló tárgyalások, ez az epizód megmutatja, hogy a döntő kinevezések még mindig függhetnek a pártokon belüli koncentrált hatalomtól.

A mélyebb lényeg, hogy a politikai hatalom három formáját kell megkülönböztetni: közönség vonzását, képviseletet nyerni, és elfogadható kormányzó partnerré válni. Kapcsolatuk sem automatikus, sem arányos.

Az intellektuális háttér több versengő projektből áll a társadalom és az állam újjászervezésére. Ezek a projektek átfedik a pártokat, de termelésük kiterjed az egyetemekre, tanulmányi központokra, egyesületekre, kiadói tevékenységre, újságírásra és aktivista hálózatokra is.

A legjelentősebb megosztottság a szolidaritás társadalmi alapját érinti: a politikai kötelezettség elsősorban a nemzeti közösségen, az egyéni felelősségen, a szervezett munkán, az ökológiai kölcsönös függőségen vagy a megújított szövetségi állampolgárságon kell-e állni?

A fő áramok a következőképpen leképezhetők.

Szellemi áramlat	Központi kérdések és érvek	Fontos hordozók
Flamand nacionalista és konzervatív	Fenntartható lehet a hatékony demokrácia és szolidaritás egy erős közös nemzeti identitás nélkül? Követniük kellene-e a hatalmaknak a flamand politikai közösséget?	N-VA, a szélesebb flamand mozgalom részei, nacionalista közértelmiségiek és kommentár
Radikális nacionalista jobboldal	Ki tartozik a politikai közösséghez, és kinek kellene elsőbbséget kapnia a védelemben, jólétben és képviseletben?	Vlaams Belang és kapcsolódó vagy kapcsolódó aktivista környezetek
Liberális és vezetői reform	Hogyan lehet javítani a foglalkoztatást, a vállalkozói szellemiséget, a közpénzügyeket és az adminisztratív hatékonyságot?	MR, liberális politikusok, üzleti szervezetek, politikai intézetek
Szociáldemokrata és szervezett munkás hagyományok	Hogyan kell megőrizni vagy reformálni a társadalombiztosítást, az újraelosztást, a kollektív tárgyalásokat és a közszolgáltatásokat?	PS, Vooruit, szakszervezetek, kölcsönösségek, szocialista kutatóintézetek
Marxista és radikális baloldal	Hogyan formálják a tulajdonlás, a profit, az osztályhatalom és a piaci függőség a látszólag technikai politikai döntéseket?	PTB–PVDA, aktivistái és kutatási munkája
Ökológiai és demokratikus megújulási áramlatok	Hogyan alakíthatják át az ökológiai korlátok, a társadalmi igazságosság, a részvétel és a hosszú távú döntéshozatal a politikát?	Groen, Ecolo, ökológiai egyesületek, Oikos, Etopia, vitató demokrácia kezdeményezések

Szellemi áramlat	Központi kérdések és érvek	Fontos hordozók
Szövetségi és többnyelvű reform	Mely intézmények teremthetnének ösztönzést a politikai együttműködésre a nyelvi határokon áthaladó időszakban?	Pavia, Re-Bel és a résztvevő tudósok

Ez a táblázat széles irányzatokat jelöl, nem egységes szervezeteket vagy rögzített parancsnoki láncokat.

A nacionalista-konzervatív áramlatban **Bart De Wever maga is intellektuális politikai szereplő.** Over identiteit *(2019) és* Over Woke *(2023) című könyvei azt mutatják, hogy az identitás, a kulturális folytonosság és az univerzalizmusról szóló viták inkább egy explicit politikai értelmezés részei, nem csupán kampányszlogenek. Ezek a témák olyan keretet adnak, amelyen keresztül az integráció, az oktatás, a migráció és az állami szervezet összekapcsolhatók. Bibliográfiai információk De Werin írásairól*

Politikai jelentősége részben abban rejlik, hogy ezt az intellektuális szerepet pártvezetéssel, széles körű média tapasztalattal és vezetői hitelességgel ötvözi. Ez a kombináció segít megmagyarázni, miért nem érthető meg álláspontja pusztán a fiók követőszáma alapján.

Mark Elchardus szintén fontos személyiség, mivel munkája összekapcsolja a közvélemény szociológiáját a közösségről és a demokráciáról szóló érvekkel. *De dramademocratie* (2002) a közvetített reprezentáció növekvő politikai jelentőségét vizsgálta; *Reset: Over identiteit, gemeenschap en democratie* (2021) az identitást és a közösséget helyezte a demokratikus megújulás központi részévé. Pályafutása azt is mutatja, hogy a nemzeti szolidaritás erősítését támogató érvek előfordulhatnak olyan intellektuális környezetekből, amelyek történelmileg kapcsolódnak a szocializmushoz. Elchardus munkái és szellemi háttere

Az N-VA és a Vlaams Belang kapcsolatának azonban analitikusan differenciálott kell maradnia. Versengnek a nacionalista választók egyes részeiért, de eltérnek a kormányzati részvételben, politikai pozitívumban és a koalíciós elfogadhatóságban. Ha felcserélhetőként kezeljük őket, pontosan elhomályosítja az eszmék és választási támogatás állami hatalommá való átalakulását, amely magyarázatot igényel.

A liberális áramlatnak egyértelműbb intézményi kapcsolata van a kutatás és a pártkommunikáció között. A **Centre Jean Gol szerint** a liberális gondolkodás központjaként jellemezi magát, és közvetlenül kijelenti, hogy támogatja az MR-t a hozzáférhető politikai javaslatok közvetítésében. Munkája a foglalkoztatás, adózás, energia, biztonság, oktatás és más szakterületek területeit foglalja magában. Centre Jean Gol intézményi leírása

Ez láthatóvá teszi egy olyan folyamatot, amelyet gyakran a személyiségekre való figyelem rejt el: a politikai érvek intézményesen dolgozzák ki és válnak ki, mielőtt egy kiemelkedő vezető beavatkozásává válnának. Ezért Bouchez nyilvános kommunikációját tanulmányozni kell a liberális érvek szervezeti előállításával.

Az Itinera más pozíciót foglal el. Összegyűjti a vállalkozói szellemiség, a kormányzás, a gazdasági reform és a közpolitika szakértőit, miközben független szerepet tölt be a pártoktól. Jelentősége abban rejlik, hogy olyan értelmezéseket és javaslatokat nyújt, amelyek az üzleti, akadémiai, média és politikai környezetben terjedhetnek. Intézményi függetlenségét nem szabad összetéveszteni egy felismerhető politikai irányultság hiányával. Az Itinera publikált intézményi beszámolója

A szociáldemokrata oldalon az **Institut Émile Vandervelde** kifejezetten a PS kutatóközpontja. Feladatköre magában foglalja a gazdasági, társadalmi, adminisztratív kérdéseket, jogi és politikai kérdéseket. Hozzájárul az álláspontok előkészítéséhez, mielőtt ezek a pozíciók parlamenti konfliktusként vagy közközös üzenetként jelentek meg. Institut Émile Vandervelde

A szélesebb baloldal többesebb, mint ahogy a párttérképe sugallja. **Például a Denktank Minerva** kutatásokat publikál a bérekről, adózásról, munkaerőpiaci intézményekről, migrációról és egyenlőtlenségről. Munkája jól mutatja, hogyan lehet egy szellemi hálózat megvitatni azokat a kategóriákat, amelyeken keresztül a kormányok a problémákat leírják: hogy a költségvetési hiány elsősorban kiadási probléma-e, hogy a munkaerőpiaci reform ösztönzőket vagy alkuerőt érint-e, és hogy a migrációt elsősorban teherként vagy gazdasági kapcsolatként értelmezik-e. Minerva kutatásai és politikai beavatkozásai

Ezek politikailag következményes konfliktusok a magyarázat felett. Aki meghatározza a probléma elfogadott leírását, az előnyt szerez, mielőtt a megoldásokról szóló vita elkezdődne.

Az ökológiai áramlat megőrizte azokat a szervezeteket is, amelyek a fenntartható szellemi formációt célozzák meg. **Oikos** társadalmi-ökológiai érveket fejleszt kiadványok, oktatás és események révén. **Etópia** ötvözi a kutatást, a politikai oktatást és az archívumokat. Etopia kifejezetten megkülönbözteti magát az Ecolo pártkutató osztályától, a Centre Jacky Moraeltől. Ez a különbség számít: az intellektuális közelség nem teremti a szervezeti alárendeltséget. Oikos; Etópia tevékenységeinek leírása

Ezekben az áramlatokban a digitális kommunikáció gyorsabban változtatta meg az ötletek terjedését, mint ahogy helyettesítette intézményi termelésüket. Egy rövid videó lehet a hónapokig tartó kutatás, stratégiai vita és szervezeti kiválasztás látható végpontja.

A digitális hírek használata mérete jelentős, de az "online" nem jelenti azt, hogy "kívül vagyunk újságírásban". Az Ike Picone belga Digital *News Report 2026 fejezete* a következő hírforrások használatát jelenti:

Forráskategória	**Jelentett használat**
Online források	75%
Televízió	49%
Közösségi média	41%
Nyomtatás	18%

Ezek átfedő felmérési kategóriák, nem egyetlen piaci részesedés. Ugyanaz a személy több kategóriát is használhat. Az online források közé tartoznak a már bejáratott hírszervezetek, és a közösségi média terjesztheti a tudósításaikat. A Picone jelentős bizalmi különbségről is számol be: 49% a holland nyelvű válaszadók körében, 28% a francia nyelvű válaszadók körében. Reuters Intézet, Belgium, 2026

Ennek következtében a releváns átalakulás nem csupán az újságoktól és televíziótól politikusokká és befolyásolókká válik. Ez magában foglalja azt is, hogy az újságok és műsorszolgáltatók a platformokon belül működnek, miközben pártokkal, alkotókkal és hétköznapi felhasználókkal versenyeznek a láthatóságért.

Raymond A. Harder, Julie Sevenans és Peter Van Aelst **kutatása** hasznos történelmi alapot nyújt. A 2014-es belga kampányról szóló tanulmányuk azt mutatta, hogy a hagyományos médiaszervezetek továbbra is különösen befolyásosak voltak a napirend meghatározásában, beleértve a Twitteren keresztül is. A kommunikáció platformra való áthelyezése nem szüntette el a híreket előállító intézmények fontosságát. Ezt a megállapítást nem szabad változatlanul 2026-ra vetíteni, de megmutatja, miért kell külön értékelni a kommunikációs technológiát és a politikai befolyást. "Intermédia napirend beállítása a közösségi média korában," 2017

Hasznos fogalmi különbség három tevékenység között:

1. Információ vagy értelmezés előállítása.
2. Nagy közönségnek terjesztik őket.
3. hitelességet vagy politikai jelentőséget adva nekik.

Ezeket a tevékenységeket különböző szereplők végezhetik. Egy párt állítást tesz, a támogatók terjesztik azt, és a műsorszolgáltató döntése, hogy megvitatja, szélesebb politikai kérdéssé teszi azt. Alternatívaként az oknyomozó újságírás hozza létre a problémát, egy politikus személyre szabja, és a platformok növelik a közönségét.

Ez a kölcsönös kapcsolat magyarázza, miért erősítik egymást gyakran az online és a hagyományos média.

Maguk a belga pártok is jelentős digitális láthatóság vásárlóivá váltak. Az AdLens 2024-es monitorozása, amelyet a *The Brussels Times számolt* be, körülbelül 11,01 millió eurót költöttek a Meta-ra, és 1,46 millió eurót a Google-ra, ÁFA nélkül, párt- és politikusszinteken egyaránt. Az összesített összeg az ÁFÁVAL együtt körülbelül 15,09 millió euró volt.

A bejelentett Meta kiadások különböző stratégiákat mutatnak be:

Pártcsoportosulás	**A közelítő Meta kiadások 2024-ben**
Vlaams Belang	€2,35 millió
Vooruit	1,19 millió €
PTB–PVDA	1,07 millió euró
N-VA	0,96 millió €

A Vooruit költségvetésének 63%-át egyéni jelöltekre és vezetőkre fordította. Az N-VA kevesebbet költ, mint 2023-ban, annak ellenére, hogy továbbra is a legnagyobb párt a szövetségi választáson. Ezek az adatok befektetést és személyre szabást mutatnak; nem határozzák meg a hirdetések által okozott szavazatokat. Az AdLens 2025 januárjában jelentett megállapításai

A szervezeti hatás jelentős. Egy vezető látszólag közvetlen kapcsolata a támogatókkal függhet a pártpénztől, a professzionális produkciótól, a kommunikációs személyzettől és a meglévő nyilvánosságtól. A közvetlenség látszata együtt létezhet a kommunikáció mögötti jelentős szervezettséggel.

A digitalizáció tehát áthelyezheti a **hatalmat egy párton belül** . Ha a vezetők úgy érhetik el támogatóikat anélkül, hogy annyira támaszkodnának az ággyűlésekre vagy közvetítő tisztviselőkre, a belső tanácskozási testületek kevésbé lehetnek befolyásuk. Ennek ellenére a párt központi kommunikációs működése erősebbé válhat.

Vlaams Belang különösen erős bizonyítékokat szolgáltatott erre az együttesre. Judith Sijstermans tanulmánya, *a Vlaams Belang: A 21st Century tömegpártja* (2021) azt találta, hogy a párt a helyi fiókokba történő befektetéseket és a függőlegesen szervezett struktúrát ötvözi a Facebook széleskörű kommunikációjával az informális támogatóknak. Döntéshozatala erősen központosított maradt, és a szélesebb körű kommunikációs részvétel nem eredményezett kiterjedt belső demokráciát. Sijstermans tanulmánya

Ez közvetlenül kapcsolódik a hipotézisedhez. Egy párt csökkentheti a tagok és szimpatizánsok közötti különbséget az üzenetek terjesztésében, miközben megőrzi a döntéshozatalban éles különbséget a vezetők és támogatók között.

Ez azt is felveteti, hogy a tagság csökkenése, ahol előfordul, nem tudja önmagában kiváltani a szervezeti hanyatlást. Egy szervezetnek kevesebb formális résztvevője lehet, de nagyobb a kommunikációs elérése. Ezzel szemben a nagyon kiterjedt elérés elrejtheti a gyenge helyi toborzást vagy korlátozott kampány fenntartási képességét.

A megfelelő kérdés az, hogy mely funkciók bővülnek vagy zsugorodnak: toborzás, finanszírozás, vita, ideológiai formálás, mozgósítás, jelöltek kiválasztása vagy szakpolitikai kidolgozás.

A párton kívüli aktivizmus azonban új lehetőségeket szerzett az intellektuális környezet befolyásolására. Ico Maly kutatása a **Schild & Vrienden esetében konkrét** példát ad. 2019-es tanulmánya azt vizsgálta, hogyan ötvözi egy flamand szélsőjobboldali aktivista mozgalom a fizikai beavatkozásokat, videókészítést, koordinált online interakciót és az ezt követő hagyományos média figyelmét.

Maly ezt algoritmikus aktivizmusnak *nevezi: a résztvevők gyakorlati ismereteket használnak a platformelosztásról, hogy növeljék anyaguk terjedését. Ezt összekapcsolja* metapolitikával*, azaz a törekvéssel, hogy megváltoztassák az elfogadott eszméket és kulturális feltételezéseket a kormányzati hatalom megszerzése előtt. A kutatás azonosítja a láthatóság és normalizáció mechanizmusait; nem számolja ki azok választási hatásait.* Maly, "Új jobboldali metapolitika és Schild & Vrienden algoritmikus aktivizmusa"

Ez segít megmagyarázni azt a befolyási formát, amelyet a parlamenti elemzés könnyen figyelmen kívül hagy. Egy kis mozgalom befolyásolhatja egy sokkal nagyobb politikai vita szókincsét anélkül, hogy jelentős választási szervezetté válna.

Például az aktivisták megpróbálhatják egy bevezetett politikát jogellenesnek mutatni, egy intézményt ellenségesnek ábrázolhatnak a hétköznapi polgárokkal szemben, vagy újradefiniálhatják egy korábban marginális álláspontot ésszerű válaszként a válságra. Ezután a felek döntenek arról, hogy elfogadják-e, módosítják vagy elutasítják az ebből született érveket.

Az ok-okozati sorrend továbbra is függő. A nyilvánosság ellenállást, hírnévkárosodást és támogatást is okozhat. Így önmagában a láthatóság nem megfelelő politikai siker mérőszáma.

A Flandria és a francia nyelvű Belgium közötti kontraszt azt mutatja, hogy a platformok nem törlik el az örökölt politikai lehetőségi struktúrákat. Léonie de Jonge *The Furious Case of Belgium: Why is There There No Right-Wing Populism in Wallonia?* című műve, amely 2020-ban online és 2021-ben nyomtatott formában jelent meg, központi itt áll.

Magyarázata hangsúlyozza a hiteles politikai szervezetek kínálatát, valamint a már meglévő pártok és média magatartását. A flamand radikális jobboldali szereplők nacionalista hálózatokra meríthettek, míg a vallóniai társaikat erősebb politikai és médiakizárás korlátozta. A potenciális közérdeklődési különbségek önmagukban nem magyarázták eléggé a különböző eredményeket. De Jonge cikke

Ez nem teremt tartós vallon mentességet a radikális jobboldali politikától. Megállapítja, hogy hasonló kommunikációs technológiák különböző toborzási, legitimitási, verseny- és kizárási rendszerekben működnek.

A kizárás két formáját is el kell választani. **A politikai kordon szenitár** az együttműködést és a koalíció kialakítását érinti. **A médiakordon** az újságírói platformokhoz való hozzáférést és a politikai szereplők bemutatásának feltételeit érinti. Az online kommunikáció gyengítheti a második kordonát anélkül, hogy automatikusan megdöntené az elsőt.

Ez segít megmagyarázni, miért nem garantálja a széleskörű láthatóság és a jelentős választási támogatás a kormányhoz való hozzáférést.

Flandriában az N-VA és a Vlaams Belang közötti verseny tehát mind a lényegi álláspontokat, mind a politikai hatékonyságot érinti. Az egyik fontos dimenzió, hogy ki állíthatja hitelesen, hogy hivatalosan eredményeket ér el; egy másik az, hogy ki állíthatja nagyobb következetességet a nacionalista követelések védelmében.

A francia nyelvű Belgiumban a konfliktus más szerkezetű. A liberális reform, a társadalmi intézmények szocialista védelme, a radikális baloldali kritika, az ökológiai politika és a centrista áthelyezés versenyeznek egy olyan színtéren, ahol egy erős Vlaams Belang megfelelője történelmileg hiányzott.

Az MR–Les Engagés kormány Vallóniában azt mutatja, hogy a jobboldali kormányváltozásnak nem kell ugyanazt a szervezeti formát ölteni, mint a flamand radikális jobboldal. A regionális eredményekhez olyan magyarázatokat kell megtenni, amelyek figyelmesen figyelnek a saját pártjaikra és társadalmi történelmükre.

Brüsszel egy újabb politikai logikát vezet be, amelyet nem lehet Flandria és Vallónia közötti középpontra redukálni. Formális intézményei elismerik a nyelvi csoportokat, de társadalmi élete metropolitán és többnyelvű. A lakhatás, közlekedés, közbiztonság, foglalkoztatás, egyenlőtlenség és szomszédsági körülmények politikai hűséget szervezhetnek a nyelvi és ideológiai identitások mellett.

A digitális kommunikáció megkönnyíti a helyi panaszok nyilvánosságra hozatalát. Ennek ellenére ezeknek a sérelmeknek a regionális döntésekké való átalakulása még mindig önkormányzatokon, nyelvi csoportokban, pártokon és koalíciós alkukban zajlik.

Brüsszel bemutatja a "Brüsszel" két jelentésének különbségét is: a belga város és régió, valamint a nemzetközi intézményi központ. Az ott található európai politikai szervezetek befolyásolhatják a szakértői vitákat anélkül, hogy hasonló befolyással rendelkeznének a belga tömegpolitikára. A földrajzi közelséget nem szabad összetéveszteni egy egységes politikai hálózattal.

A 2026 februári regionális kormány előtti hosszú alakulási folyamat tovább mutatja, hogy a kommunikációs bőség nem feltétlenül hoz intézményi egyetértést. Több lehetőség a preferenciák kifejezésére komoly nehézségekkel együtt létezhet egy végrehajtó koalícióvá egyesíteni.

A PTB–PVDA más kihívást jelent a fennálló rendszerrel szemben, mivel szervezete átlépi a fő nyelvi határvonalat. Holland és francia nevei egyetlen országos párthoz tartoznak. Ez egyedi képességet ad számára, hogy társadalmi és gazdasági konfliktusokat egy közös szervezeti kereten keresztül fogalmazza meg, bár támogatásának ereje és körülményei földrajzilag eltérnek.

Elemzési jelentősége az, hogy az osztályalapú politikai kommunikáció átlépheti azt a határt, amelyet a legtöbb nagy pártszervezet reprodukál. A kérdés az, hogy vajon egy közös bér-, ára-, adó- és tulajdonlási elképzelés képes szolidaritást generálni külön médiakörnyezetekben.

Jelentős digitális reklámkiadásai azt is jelzik, hogy a modern kommunikáció nem korlátozódik a jobboldalra. Azonban a pártot internetes jelenségként értelmezni figyelmen kívül hagyná annak a tartós aktivizmusra és a kollektív szerveződésre való hangsúlyát.

A szélesebb összehasonlítás tanulságos: a nacionalista és radikális baloldali szereplők egyaránt használhatnak érzelmileg erőteljes digitális üzeneteket, de különböző kollektív témákat szerveznek. Az egyik a nemzeti tagság középpontjában áll; a másik a gazdasági helyzet és az osztályviszonyok középpontjában áll. Kommunikációs hasonlóságuk nem szabad, hogy elhomályosítsa ezt a lényegi különbséget.

A legerősebb megmaradt közvetítők azok, akik olyan funkciókat látnak el, amelyeket a közönség nem tud könnyen pótolni. Belgium társadalmi konzultációs rendszere ismétlődő kapcsolatba hozza a munkáltatókat, szakszervezeteket és kormányokat. Ez magában foglalja a szociális partnerek közötti alkudozást, a tanácsadói munkát és a háromoldalú konzultációt a kormánnyal. A kormány megőrzi a döntéshozatali autonómiát, ha meghiúsul a megállapodás, de a szervezett érdekek intézményi hozzáféréssel, tudással és végrehajtási képességekkel rendelkeznek. CRISP a gazdasági és társadalmi összehangolásról

Ezek a szervezetek több, csak részben kommunikatív forrásból merítik a hatást:

- Munkahelyeken és szektorokban dolgozó embereket képviselnek.
- Speciális információval rendelkeznek a foglalkoztatásról és a szociális ellátásról.
- Ők képesek kollektív cselekvést szervezni.
- Részt vesznek bevezetett tanácsadói megállapodásokban.
- Együttműködésük befolyásolhatja a politika végrehajtását.

A 2025-ös országos sztrájkok a kormányzati reformok ellen jól mutatják ezeknek a képességeknek a folyamatos fontosságát. A digitális kommunikáció segíti a mozgósítást, de a koordinált munkahelyi cselekvés a közösségi média közönségén túlmutató kapcsolatokon és szervezettségen múlik. Reuters a 2025. márciusi országos sztrájkról

Ugyanakkor szerepük vitatott. Egy 2026 júniusi interjúban **Jean Faniel** azt állította, hogy a kormányok egyre inkább marginalizálják a társadalmi koncentrációt, és ezzel megváltoztatják a belga modell egyik alapvető elemet. Ez Faniel értelmezése a jelenlegi irányról, nem pedig minden politikai folyamat vitathatatlan leírása. Faniel elemzése, amelyet a CRISP újra közölt

Az érve mélyebb konfliktust azonosít a parlamenti viták alatt. A vita arról szól, hogy ki vegyen részt a politika meghatározásában a parlamenti szavazás előtt: végrehajtó vezetők, párttárgyalók, szervezett társadalmi érdekek, szakértők vagy valamilyen kombináció.

Egy változás ebben a kapcsolatban akár formális alkotmánymódosítás nélkül is megváltoztathatja a politikai hatalom gyakorlati alkotmányát.

Az állam kevésbé látható intézményekre is támaszkodik, amelyek széles politikai álláspontokat alakítanak át működőképes döntésekké. Belgium hivatalos szövetségi politikai testületeinek leírása megkülönbözteti a politikailag kinevezett politikai sejteket az állandó adminisztrációtól. Ezek a csoportok javaslatokat készítenek, koordinálják a kormányzati politikát, és együttműködnek a végrehajtó ügynökségekkel. A szakpolitikai testületek hivatalos beszámolója

Ez kritikus szakasz a közkommunikációtól az állami cselekvésig való átmenetben. Az olyan követelés, mint a "függőség csökkentése", "vásárlóerő védelme" vagy "kormányzati egyszerűsítés" nem határozza meg adminisztratív politikát. Ezt le kell fordítani jogosultsági szabályokra, költségvetésekre, eljárásokra, intézményi felelősségekre és végrehajtható előírásokra.

Azok, akik ezt a fordítást végzik, kevés nyilvános láthatósággal rendelkeznek, miközben jelentős befolyással bírnak az eredményekre.

Kutatási célodra a releváns különbségek a következőképpen fogalmazhatók:

Politikai funkció	**Milyen változásokon van a digitális kommunikáció**	**Mi igényel továbbra is szervezeti vagy intézményi tekintélyt**
Közérdekű problémák meghatározása	Több szereplő képes értelmezéseket bevezetni és terjeszteni	Tartós kutatás, hitelesség, információhoz való hozzáférés
Figyelem mobilizálása	Gyors, nagyszabású, személyre szabott kommunikáció	Tartós elkötelezettség és ismételt részvétel
Győztes képviselet	Új utak az elismeréshez és támogatói toborzáshoz	Jelöltek, listák, választási koordináció
Kormányok létrehozása	A köznyomás formálja a tárgyalási feltételeket	Tárgyalás, koalíció elfogadhatóság, megállapodás
Politika kidolgozása	A közvélemény visszajelzései és viták gyorsabban érkeznek	Szakértelem, jogi tervezés, költségvetés, koordináció
Végrehajtási döntések	A kommunikáció elősegítheti vagy alááshatja az elfogadást	Adminisztráció, szolgáltatók, szervezett együttműködés

Ez az én elemző keretrendszerem, nem pedig egyetlen szerzőtől származó taxonómia. Ez megmagyarázza, miért lehet a közvetítők kiszorítása jelentős egy politikai funkcióban, míg korlátozott a másikban.

Van egy értelmiségi mozgalom is, amely a részvétel újraszervezésére törekszik megfontolás és intézményi reformok révén. Belgium szokatlanul konkrét kísérleteket végzett ezen a területen.

David Van Reybrouck és a **G1000** kezdeményezés segített abban, hogy a polgári gyűlések a demokratikus megújulásról szóló vitát vegyék részévé. A német nyelvű közösség 2019-ben létrehozta az állandó állampolgári párbeszédet, amely egy állandó polgári tanácsot és sorsolással kiválasztott gyűléseket egyesített. Brüsszel ezt követően vegyes tanácsokat hozott létre, amelyben polgárok és parlamenti képviselők vesznek részt. Ezek a testületek ajánlásokat fogalmaznak meg; nem szabad úgy írni őket, mint a megválasztott törvényhozók helyettesítését. A G1000 dokumentált kezdeményezései; a német nyelvű közösség állampolgári párbeszéd intézménye

Ez az áramlat egy fontos digitális részvételi problémát kezel: akik a leggyakrabban beszélnek vagy a leginkább felkeltik a figyelmet, nem feltétlenül képviselik a lakosságot.

A megfontoló intézmények igyekeznek más kapcsolatot teremteni a részvétel és a befolyás között azáltal, hogy kiválasztják a résztvevőket, biztosítják az időt és információkat, valamint kapcsolják össze ajánlásokat a közintézményekkel.

Egy kapcsolódó, de különálló beavatkozás **Philippe Van Parijs, Kris Deschouwer és a Pavia csoport részéről** érkezik. Javaslatuk 150 képviselőből 15-öt választana meg egy egész országot átfogó szövetségi választókerületen keresztül. Célja, hogy ösztönzőt adjon a politikusoknak a nyelvi határokon átívelő támogatás keresésére. Továbbra is reformjavaslat. A Pavia javaslat

A **Re-Bel kezdeményezés** szélesebb fórumot biztosít Belgium intézményi jövőjének vizsgálatára. Kifejezetten versengő javaslatok helyszíneként mutatja be magát, nem pedig egy átfogó program mellett elkötelezett szervezetként. Re-Bel intézményi leírása

Ezek a példák az intellektuális munkát az intézményi tervezésen keresztül mutatják belépést a politikába: megváltoztatni azokat az eljárásokat, amelyek politikai ösztönzőket generálnak, nem pedig pusztán érveket nyújtanak a meglévő versenytársak számára.

A 2025 októbere utáni időszakot meg kell különíteni a fizetős platformok kampányának korábbi bővítésétől. A Meta 2025. október 6-án megszüntette a politikai, választási és társadalmi témájú hirdetések nyújtását az EU-ban. A Google 2025 októberében is megszüntette az EU politikai hirdetéseit. Ezek a vállalati döntések voltak, amelyek az európai szabályozásra reagáltak; nem voltak általános tiltás a politikai beszédre. A Meta kifejezetten megtartotta a szokásos politikai közzétételeket. Meta bejelentése; Google jelenlegi megerősítése

A belga kiadási adatok 2024-ből tehát egy korábbi szakaszt dokumentálnak.

Úgy vélem, ez a változás növeli a meglévő közönség, a fizetetlen terjesztés, a közvetlen kapcsolati hálózatok, a professzionális tartalomgyártás és az újságírás által elért figyelem relatív jelentőségét. Akár értékesebbé teheti a szervezeti eszközöket is: azok a szervezetek, akiknek támogatóik hajlandóak terjeszteni anyagaikat, olyan olyat birtokolnak, amit nem lehet egyszerűen ugyanazon reklámcsatornákon keresztül megvásárolni.

Azonban a vizsgált források nem határozzák meg, hogy mely belga pártok profitáltak a legtöbbet ebből a változásból. Ez új összehasonlító bizonyítékokat igényel, nem pedig a 2024-es reklámhierarchia kifejtését.

Számos tudományos alapanyag különösen hasznos ezeknek a folyamatoknak az együttes tanulmányozásához. Az alábbi művek kiegészítő magyarázatokat adnak; egyik sem önmagában nem fedi le a teljes átalakulást.

Szerzők és munkák	Fő hozzájárulás a kutatási kérdéséhez
Luc Huyse, *Passiviteit, pacificatie en verzuiling in de Belgische politiek* (1970)	Elmagyarázza, hogyan tartotta fenn a társadalmi szegmentáció, a szervezett választókerületek és az elit alkalmazkodása a belga politikai rendet.
Kris Deschouwer és munkatársai, *The Politics of Belgium*, harmadik kiadás (2026)	Biztosítja a jelenlegi általános intézményi keretrendszert a pártok, a federalizmus és a demokratikus újítások tanulmányozásához.
Lieven De Winter és Caroline Van Wynsberghe, "Belgium Királysága: Partitokrácia, Korporatista Társadalom és Disszociatív Federalizmus" (2015)	Összekapcsolja a pártdominanciát a szervezett civil társadalommal és a politikai verseny területi felosztásával.
Pierre Baudewyns, Marleen Brans, Min Reuchamps, Benoît Rihoux és Virginie Van Ingelgom, szerkesztők, *The Winter of Democracy: Partitocracy in Belgium* (2022)	Vizsgálja a párthatalmat a polgárok, jelöltek, parlamentek és kormányok között.
Niessen és munkatársai, "Partitokrácia és Belgium jövője" (2022)	Teszteli, hogy a politikai elit közötti különbségek reprodukálódnak-e a választók körében.
Dave Sinardet kutatása a belga közszféráról	Magyarázza a nyelv, a média, a képviselet és a szövetségi elszámoltathatóság kölcsönhatását.
Judith Sijstermans, "A Vlaams Belang: A 21. század tömeges pártja" (2021)	Bemutatja a digitális mozgósítás, a helyi szervezés és a központosított vezetés együttélését.
Ico Maly, "Új jobboldali metapolitika és a Schild és Vrienden algoritmikus aktivizmusa" (2019)	Összekapcsolja az intellektuális normalizációt, az aktivista szerveződést, a platformokat és a hagyományos média felerősítését.
Léonie de Jonge, "Belgium különös esete" (2020/2021)	Megmagyarázza, miért teremtenek politikai és újságírói intézmények különböző lehetőségeket a radikális jobboldali mozgósításra.
Harder, Sevenans és Van Aelst, "Intermédia napirendbeállítás a közösségi média korában" (2017)	Ez megmutatja, miért nem vezeti az online kommunikáció mozgása a már bevált hírkészítők kiszorítását.
Jean Faniel kutatása a társadalmi koncentrációról	Feltárja a közvetítő intézmények és a választási konfliktus mögötti politikai hatalom körüli küzdelmeket.
Ike Picone Belgium Digital News Report elemzései	Aktuális bizonyítékokat szolgáltatnak a hírhasználatról és a nyelvi közönség közötti különbségekről.

A De Winter és a Demokrácia telene *című könyvekre vonatkozó intézményi hivatkozások* dokumentáltak a 2022-es szerző által feltöltött fejezetben és annak bibliográfiájában. Egy újabb friss kutatási iránymutatás Luc **Denayer, Évelyne Léonard és Marie Van den Broeck** kétrészes, 2026-os tanulmánya, amely három szövetségi tanácsadó testületet érint 1999–2024 között. Különösen releváns a politikai szakértelem előállítása szempontjából a látható pártkonfliktusok alatt. CRISP kiadási rekord

Egy belga szisztematikus vizsgálathoz a döntő empirikus feladat az adott kérdések nyomon követése ezekben az intézményekben. Nyomon követendő, honnan származik az értelmezés, mely szervezetek fejlesztették ki, hogyan terjesztik az újságírók és a platformok, megváltoztatták-e a választók prioritásaikat, hogyan építették be a pártok, és mi maradt fenn a koalíciós tárgyalásokat és a szakpolitikai előkészületeket.

Ez a megközelítés négy olyan eredményt választ meg, amelyeket gyakran összekevernek a kibertér vitákban: **a megnövekedett láthatóság, a megváltozott közvélemény, a megváltozott választási támogatás és az állami döntések megváltozása**. Belgium erős bizonyítékot szolgáltat, hogy ezek az eredmények eltérhetnek – és hogy az őket összekötő szervezetek továbbra is központi szerepet töltenek be a politikai hatalom megértésében.

****

Dánia

Dánia politikai átalakulását leginkább úgy értjük, mint a funkciók újraelosztását pártok, politikai személyiségek, média szervezetek, szervezett érdekek és digitális platformok között. A közösségi média jelentősen megváltoztatta, hogyan szerezik meg a politikai figyelmet, és hogyan tartják fenn a vezetők a választókkal való kapcsolatokat. Ennek ellenére a pártok továbbra is központi szerepet töltenek be a jelöltek toborzásában, a parlamenti alkukban és a kormányalakításban, miközben a szervezett érdekek jelentős befolyást gyakorolnak a politika előkészítésére és végrehajtására.

Ezért a politikai alapszerveződésre irányuló javaslatod különösen eredményes Dániában. A kulcskérdés az, hogy hogyan kapcsolódott össze a politikai eszmék előállítása, a nyilvános forgalom, a választási mozgósítás és az állami döntéshozatal új módokon.

Fő értelmezésem az, hogy **a dán politika egyre inkább ötvözi a személyre szabott közkommunikációt az intézményi szervezett kormányzattal**. Ez feltűnő eltérést eredményezhet: a közszféra egyre konfrontatívabbá és töredezettebbé válik, miközben a

politika továbbra is viszonylag korlátozott, tapasztalt szervezetek közötti tárgyalások révén alakul ki.

Az alábbi beszámoló megkülönbözteti a megalapozott kutatási eredményeket az általam értelmezett közös jelentőségtől. Tartalmazza a 2026 szeptemberéig terjedő fejleményeket, miközben kifejezetten datál régebbi empirikus tanulmányokat.

Dánia szokatlanul kiterjedt politikai részvételi infrastruktúrával lépett be a digitális korszakba, amely a parlamenten kívül is megjelent. Történelmileg a politikai élet mezőgazdasági szövetkezetek, szakszervezetek, egyházak, népi középiskolák, önkéntes egyesületek, helyi újságok és önkormányzati önkormányzat révén fejlődött ki. A pártok összekapcsolták ezeket az intézményeket, de nem foglalták magában az összes politikai kommunikációt.

Három történelmi hagyomány különösen releváns.

Először is, az N. F. S. Grundtvighez köthető **mezőgazdasági és népi oktatási hagyomány** a politikai tagságot oktatás, vita, kollektív tevékenység és egy közös történelmi közösség ismerete révén alakított fel. A népi középiskolák segítettek kialakítani az állampolgárság fogalmát, amely túlmutatott a szavazáson.

Ove Korsgaard, különösen *az N. F. S. Grundtvig: As a Political Thinker* (2014) című művében fontos útmutató ehhez a háttérhez. Értelmezése hangsúlyozza a népszerű oktatás, a szabadság és a politikailag kompetens nép kialakulásának kapcsolatát. Emellett megvilágítja a "nép" közötti tartós feszültséget, amelyet demokratikus állampolgárként értenek, és történelmi-kulturális közösségként értik. Korsgaard könyve, az interjú magyarázza értelmezését.

Másodszor, a munkásmozgalom kialakította a kollektív tárgyalásokat és politikai képviseletet a mindennapi társadalmi szolidaritást támogató intézmények mellett. Szervezeti jelentősége abban rejlett, hogy az igények tárgyalhatók voltak: a vezetők megfogalmazhatták az érdekeket, alkudozhattak kompromisszumokról, és elnyerhették a tagok elfogadását.

Harmadszor, a helyi önkormányzat és a szövetségi tapasztalat utat nyitott a nemzeti politikába. A politikai kompetencia fejlődhetett gyakorlati adminisztráció, szakmai képviselet és önkéntes munka révén.

Ezek a hagyományok azért fontosak, mert egy párttag, egy szakszervezeti képviselő és egy közösségi média követő eltérő kapcsolatban áll a politikai hatalommal. A tagság magában foglalhatja kötelezettségeket, megfontolást, vezetőválasztást és döntések megkérdőjelezésének lehetőségeit. Egy politikus követése általában hozzáférést biztosít a kommunikációhoz anélkül, hogy ekvivalegyetlen szervezeti jogokkal rendelkezzenek.

A digitális átalakulás ennek megfelelően többet érint, mint azt a médiumot, amelyen keresztül az üzenetek terjednek. Ez megváltoztatja a **képviselet, a szervezetben való részvétel és a közönséghez való tartozás közötti** kapcsolatot.

Az örökölt párthűségek eróziója jóval a közösségi média előtt kezdődött. Dánia 1973-as "elsöprő választása", beleértve Mogens Glistrup Haladó Pártjának áttörését is, már megmutatta, hogy a már meglévő pártok sebezhetőek a személyre szabott tiltakozásra, az antibürokratikus felhívásokra és az új nyilvánossági formákra.

Az 1995-ben alapított Dán Néppárt későbbi fejlődése egy másik folyamatot mutatott be: a tiltakozást fegyelmezett szervezetté lehetett alakítani, amely képes tartós parlamenti befolyásra képes. A 2001-ben alakult Venstre–Konzervatív kormány, amelyet a Dán Néppárt támogatott, a bevándorlást és a nemzeti hovatartozást központi kormányzati kérdésként határozta meg.

Ez a kronológia megakadályozza, hogy a Facebook vagy TikTok régebbi szervezeti és intellektuális eredetű fejleményeknek tulajdonítsunk. **Jens Rydgren** tanulmánya a dán radikális jobboldalról, valamint **Christoffer Green-Pedersen és Pontus Odmalm** Dánia és Svédország összehasonlítása megmutatja, miért tartoznak a politikai lehetőségek és pártstratégiák a magyarázatba. Az utóbbi beszámolóban a közép-jobboldali koalíciós ösztönzők segítettek meghatározni, hogyan vált a bevándorlás politizálttá. Rydgren, 2004, Green-Pedersen és Odmalm, 2008.

A mélyebb következménye az, hogy a társadalmi sérelmek nem fordulnak át automatikusan pártkapcsolatokba. Politikai szereplők választják ki, értelmezik és kombinálják ezeket. A digitális platformok felgyorsítják ezt a folyamatot és megváltoztatják annak lehetőségeit, de nem szüntetik meg a politikai értelmezés munkáját.

Több átfedő szellemi konfliktus alakítja ma már a dán politikát. Egy bal–jobb vonal rejti el jelentőségüket.

Alapvető konfliktus	**Központi politikai kérdések**	**Szervezeti és választási következmények**
Újraelosztás és gazdasági hatalom	Ki fizet, ki kap, és ki irányítja a gazdasági erőforrásokat?	Megosztja a szocialista, szociáldemokrata, szociálliberális, konzervatív és piaci liberális projekteket.
Nemzeti tagság és nyitottság	Milyen kötelezettségek jelentenek az állampolgárság, a lakóhely, a kulturális hovatartozás és a humanitárius elkötelezettségek miatt?	Átvág a gazdasági megosztottságon, különösen a széles baloldalon és a közép-jobboldalon belül.
Oktatás és kulturális tekintély	Kinek a tudása, nyelve, ízlése és ítélőképessége kap nyilvános elismerést?	Segít megmagyarázni a szakmai metropolitán környezetek és a kulturálisan leértékeltnek érződő csoportok közötti konfliktusokat.
Középpont és peremvidék	Hol kellene a szolgáltatások, munkahelyek, intézmények és befektetések helyet helyezni?	Lehetőségeket teremt a kisebb városokat, vidéki körzeteket és közösségeket képviselő pártok számára, akiket a centralizáció érint.
Ökológiai átalakulás	Ki viseli a mezőgazdaság, energia, közlekedés és fogyasztás megváltoztatásának költségeit?	Összekapcsolja a klímapolitikát a megszállással, földrajztal, vagyonnal és ipari érdekekkel.
Politikai hang és kormányzati kompetencia	Ki beszél meggyőzően a polgárok érdekében, és ki tud működőképes megállapodásokat hozni?	Különböző lehetőségeket teremt a kiemelkedő kommunikátorok és tapasztalt parlamenti tárgyalók számára.

Ez egy elemző térkép, nem pedig az állítás, hogy minden választó véglegesen egy táborhoz tartozik.

Rune Stubager kutatása különösen fontos az oktatás politikai megosztottságként való megértéséhez. Tanulmánya*, The Development of the Education Leave, Denmark as a Critical Case* (2010) azt vizsgálja, hogyan válnak az oktatási különbségek szervezett politikai konfliktusokká. Szélesebb körű kutatása összekapcsolja a társadalmi helyzetet, a csoportbeli észleléseket és a pártválasztást. Stubager kutatási profilja és publikációi.

A releváns különbség túlmutat azon, mennyi információval rendelkeznek az emberek. Az oktatás befolyásolja a szakmai környezetet, földrajzi elhelyezkedést, társadalmi hálózatokat, kulturális bizalmat és a legitim tekintélyről alkotott képeket is.

Egy gazdaságilag hátrányos helyzetű egyetemi végzettség és egy képzett munkavállaló megoszthatja a közszolgáltatások iránti érdeklődést, miközben a bevándorlást, a nemzeti identitást vagy a kulturális változást másképp értelmezi. Ezzel szemben egy tehetős vállalkozó és egy alacsonyabb jövedelmű választó összefoghat egy kulturális establishmentnek észlelt szembeszállva, miközben az adózás kérdésében nem értenek egyet.

A digitális kommunikáció megkönnyíti az ilyen kombinációk kifejezését. Egy rövid videó egyszerre közvetítheti a gazdasági frusztrációt, a kulturális neheztelést és a mindennapi józan ész igényét, anélkül, hogy megoldaná a köztük lévő feszültségeket.

A kulturális hatalom körüli konfliktusnak jelentős dán szellemi múltja van. A kulturális radikalizmus hagyománya, amely történelmileg olyan alakokkal kapcsolatos, mint Georg Brandes, elősegítette a szekuláris kritikát, az intellektuális felszabadulást és az örökölt hatalom kihívásait. Öröksége kiterjed az újságírásra, oktatásra, irodalomra és társadalmi liberalizmusra.

Fontos belső kritikus **Rune Lykkeberg**. *A Kampen om sandhederne* – nagyjából *A küzdelem az* igazságok felett – című művében 2008-ban vizsgálta, hogyan lehet egy hatalmat kritizáló kulturális osztály, amely elkötelezett a hatalom ellen, nem ismerni saját hatalmát és mások megalázására való képességét. A 2001-es politikai átszervezés értelmezése Bourdieu-ra és a gazdasági és kulturális hatalom közötti különbségre támaszkodik. Lars Handesten kortárs értékelése.

A jelen vizsgálat esetében ez segít megmagyarázni, miért rezonál az online elitellenes kommunikáció a közvetlen gazdasági elégedetlenségen túl. A politikai üzenet az lehet, hogy az emberek tapasztalatait elutasították, a nyelvezetüket gúnyolták, vagy ítéleteiket illegálisnak tekintik.

Az én értelmezésem szerint a platformok megkönnyítik ezeknek a tapasztalatoknak a kollektíválását. Az egyének találkoznak másokkal, akik hasonló felismerési sérüléseket írnak le. Egy szétszórt érzelem így közös szókincset, azonosítható ellenfeleket és politikai képviselőket szerezhet.

Azonban a "műveltek", "a metropolita" vagy "kulturális elit" továbbra is politikai konstrukciók, jelentős belső eltérésekkel. Nem szabad egységes szervezetekként kezelni őket, amelyek irányítják a dán közéletet.

A nemzeti konzervativizmus egy másik bevált szókincset biztosít a társadalmi változások értelmezéséhez. Ebben a hagyományban a nemzeti kontinuitás, az örökölt kötelezettségek, a kulturális ismeretesség és a politikai szuverenitás a jelentős szolidaritás feltételeiként jelenik meg.

Søren Krarup és Jesper Langballe, akik *Tidehvervhez* kötődtek, jelentős értelmi-politikai képviselői voltak a nemzeti-lutheránus irányzatnak. Kulturális radikalizmus és univerzalista erkölcsi politika kritikájuk segített megfogalmazni a határokat a nemzeti kötelezettség és az emberiség nevében tett követelések között.

Hans Morten Haugen *The Evangelical Lutheran Church in Denmark and the Multicultural Challenges* (2011) című műve az egyház, a nemzeti identitás és a multikulturalizmus kapcsolatát vizsgálja, beleértve a vallási tájon belüli konfliktusokat is. A beszámolója azt is világossá teszi, miért nem szabad ezt a szálat a dán kereszténységgel összevonni. Haugen tanulmánya.

A digitális jelentőség abban rejlik, hogy a nemzeti konzervativizmus már a közösségi média előtt is értelmező repertoárral rendelkezett: kulturális elmozdulás, elit elidegenedése, fenyegetett folytonosság és egyenlőtlen kötelezettségek. A platformok új módokat kínálnak ezeknek az érveknek a terjesztésére és az adott eseményekhez való kapcsolására.

Ugyanakkor a dán nemzeti-konzervatív politika jelentős gazdasági eltéréseket is tartalmaz. A jólétvédelem, vidéki képviselet, kulturális konzervativizmus és alacsony adóalapú liberalizmus választási szempontból együtt létezhet anélkül, hogy koherens közös doktrínát alakítana ki.

A szociáldemokraták áthelyezése különösen fontos, mert azt mutatja, hogy egy már meglévő párt befogadja és újrafogalmazza ezeket a konfliktusokat. Mette Frederiksen vezetése alatt a párt a korlátozó bevándorlási álláspontokat ötvözte a jólét, munka, társadalmi kötelezettségek és a magasan képzett metropolisztikus környezeteken kívüli emberek érdekeinek hangsúlyozásával.

Két politikus-szerző világítja meg ennek a fejleménynek az értelmi tartalmát.

Mattias Tesfaye *Kloge hænder: Et forsvar for håndværk og faglighed* (2013) című műve a gyakorlati tudást és a kézművességet védi. Jelentősége abban rejlik, hogy megkérdőjelezi azt a hierarchiát, amely az absztrakt oktatást a szakképzett munka elé helyezi. Ez egy felismerő nyelvet, valamint képzési és foglalkoztatási programot biztosít. Kiadói beszámoló.

Velkommen Mustafa: 50 års socialdemokratisk udlændingepolitik (2017) című műve archívumok és interjúk segítségével rekonstruálja a belső szociáldemokrata bevándorlási vitákat, beleértve a koppenhága nyugati külvárosainak polgármestereinek tapasztalatait is. Ez bizonyítja, hogy ezek az érvek évtizedeken át helyi önkormányzati és pártkonfliktusok révén alakultak ki. Kiadói beszámoló.

Kaare Dybvad Bek *Udkantsmyten* (2015) és *De lærdes tyranni* (2017) című művei a metropolitán központosítást, az oktatási hierarchiákat, valamint a tartományi és gyakorlati tapasztalatok leértékelését tárgyalják. Későbbi *Arbejdets land* (2023) című műve kiterjeszti beavatkozását a munka és a jóléti társadalom kapcsolatába. Ezek a politikai vitához való hozzájárulások, nem pedig annak elkülönült leírásai. Dybvad szellemi beavatkozásainak megvitatása.

Ezek a beavatkozások együtt azt mutatják, hogy a szociáldemokrata alkalmazkodás többet, mint a kampányhangvétel megváltoztatását. Megpróbálta újjáépíteni a társadalmilag produktív és megérdemelt állampolgár identitását.

A választási következmények alapos értelmezést igényelnek. 2019-ben a szociáldemokraták visszatértek a kormányba, de saját szavazati arányuk kissé visszaesett, körülbelül 26,3%-ról 25,9%-ra. **Søren Frank Etzerodt és Kristian Kongshøj** elemzése a Dán Néppárt összeomlásáról a bevándorlás mellett a jóléti és gazdasági bizonytalanságot is kezeli. A hivatalba való visszatérés nem csupán bizonyítékként értelmezhető, hogy a korlátozó bevándorlás jelentős nettó nyereséget hozott a szociáldemokratáknak. A 2022-es tanulmányuk.

A piaci liberalizmus és a zöld baloldal különálló versengő projekteket kínál. A dán piaci liberalizmus bírálja az adózást, a szabályozást, a közszobai terjeskedést és az egyéni kezdeményezés korlátozásait. **A CEPOS** folyamatos intézményi formát ad ennek a hagyománynak kutatás, politikai javaslatok, oktatás és közkommunikáció révén. Saját, kinyilvánított irányultsága klasszikus liberális és piacorientált. A CEPOS célkitűzése.

Ez segít megmagyarázni, miért kell megkülönböztetni a Liberális Szövetség vonzereje a jóléti orientált nemzeti populizmustól. Mindkettő bírálhatja a bürokráciát vagy a kulturális konformitást, de eltérő válaszokat kínálnak a gazdasági szabadságról, az újraelosztásról és az állam megfelelő hatókörében.

A baloldalon SF, Enhedslisten és Alternativet különböző arányokban ötvözi a környezetvédelmi elkötelezettségeket, a jólétet, a kulturális liberalizmust és a gazdasági kritikát. Különbségeik a tulajdonosi és kormányzati stratégiát, valamint a hangnemet vagy a generációs vonzerőt is érintik.

Pelle Dragsted *Nordisk socialisme: På vej mod en demokratisk økonomi* (2021) című műve különösen releváns. Gazdasági demokratizálódási és demokratikus tulajdonlási programot dolgoz ki, amely lehetőségeket azonosít a meglévő északi intézményekben. Ezért jelentős gazdasági hatalom áttekintést nyújt a baloldal közvetlenebb kulturális és környezetvédelmi kampányai mellett. Kiadói beszámoló.

Ezek a példák azt mutatják, hogy a dán politikai eszmék továbbra is könyvek, pártok, szakmai tapasztalatok, újságok és szakpolitikai szervezetek révén születnek. A digitális kommunikáció megváltoztatja, mely töredékek válnak széles körben láthatóvá, és hogyan kötődnek azok a személyiségekhez.

A dán digitalizáció mérete nagyon nagy, de a digitális hozzáférést és a politikai részvételt meg kell különböztetni. A Dán Digitális Kormányzati Ügynökség szerint 2025-ben a 15–89 év közötti emberek 98%-a az előző három hónapban használta az internetet, és 91% mobiltelefont vagy okostelefont használt. Hivatalos digitális használati statisztikák.

A 2026-os *Digitális Híradás* a következő képet mutatja:

Jelző	**Dánia, 2026**
Online hírforrások használata	Több mint 80%
Televíziós hírek használata	61%
Nyomtatott hírek használata	14%

Jelző	Dánia, 2026
Bizalom a hírekben összességében	55%
Online hírek fizetése	20%
Néha vagy gyakran kerüli a híreket	34%

Ezek felmérési mutatók; csatornák átfednek, így az arányuk nem lehet hozzáadni. Az online hírek beszámolnak a már ismert kiadók weboldalait és alkalmazásait is. Kim Christian Schrøder, Mark Blach-Ørsten és Mads Kæmsgaard Eberholst, Dánia jelentése.

A szervezeti hatás jelentős. Egy állampolgár, aki egy alkalmazáson keresztül olvassa a DR-t, átváltotta a csatornát, miközben megtartja a meglévő szerkesztői közvetítőt. Egy állampolgár, aki egy politikus TikTok videóját nézi, más kapcsolatba kerül a kommunikátor, a platform és a közönség között.

A dán műsorszórás és a professzionális újságírás továbbra is erőteljes a digitális környezetben. A DR és a TV 2 széles körben használt közös referenciapontokat nyújt. Nemzeti újságok, speciális politikai újságírás, digitális kiadványok és podcastok továbbra is vizsgálják, értelmezik és terjesztik politikai állításokat.

A média tér megkülönböztetett szerkesztői hagyományokat is tartalmaz: liberális és konzervatív áramlatok, szociális-liberális újságírás, baloldali kritika, üzleti újságírás és szakpolitikai riportolás. Ezek a sokszínű területen belüli tendenciák, nem közvetlen párttulajdonlás vagy fegyelem megfelelői.

A 2025-ös dán *digitális hírjelentés* dokumentálja a közszolgálati műsorszolgáltatók erejét, a megfelelő kereskedelmi hírszervezetek támogatását, valamint a digitális kiadványok, mint a Zetland, Føljeton és Frihedsbrevet növekedését. Ezek a fejlemények azt mutatják, hogy a digitalizáció képes fenntartani az új újságírói közvetítőket, valamint a politikai önkiadást. Dánia 2025-ös médiaértékelése.

Stig Hjarvard mediatizációs fogalma hasznos itt: az intézmények alkalmazkodnak a médium láthatóvá tételéhez szükséges körülményekhez. **Andrew Chadwick** hibrid médiarendszerről alkotott koncepciója tovább magyarázza, hogyan függ a politikai befolyás a régi és újabb médiacsatornák kombinálásától. Ezek szélesebb keretrendszerek, nem pedig Dániára jellemző mérések. Hjarvard könyve, Chadwick könyve.

Dániára alkalmazva ez azt sugallja, hogy egy sikeres politikus közösségi média beavatkozással híreket generálhat, ezt validációként felhasználhatja, és kiválasztott részleteket újra terjeszthet. A hagyományos újságírás és a közvetlen kommunikáció kölcsönösen összefonóvá válik.

A szerkesztők hatalma már a megjelenés kezdeti szakaszában csökken: már nem tudják megakadályozni, hogy egy politikust nyilvánosan beszéljen. Képességük az állítások kivizsgálására, szélesebb jelentőség megállapítására és különböző közönségek elérésére továbbra is fontos.

A legvilágosabb változás a politikusok növekvő jelentősége, mint felismerhető személyes kommunikátorok. A dán vezetők egyre inkább ötvözik a politikai álláspontokat a mindennapi ismeretességgel, a humorral, a személyes tapasztalattal és az érzelmi kifejezéssel.

Mette Frederiksen Instagram-jelenléte jól megfontolt példa. **Lisbeth Thorlacius** kutatása szakmai és nyilvánosan bemutatott magánszemélyazonosságát vizsgálja a 2019 júniusát követő két évben. Különösen erős kapcsolatot talál a magánjellegű és lágyabb politikai tartalmak iránt. Ez a közönség interakciójára vonatkozó bizonyíték, nem választási meggyőzés bizonyítéka. Thorlacius tanulmánya, 2024.

Az én értelmezésem szerint ez a kommunikáció kétféle tekintélyt egyesít: a kormányzási képességet és a mindennapi élet megértésének látszatát. A vezető ismerős lehet, anélkül, hogy szervezetileg hozzáférhetővé válna.

Ez befolyásolja a pártok belső egyensúlyát. Egy jelentős személyes közönséggel rendelkező vezető független erőforrást szerez a stratégia és bemutatás vitáiban. Az aktivisták és helyi szervezetek formálisan fontosak maradhatnak, miközben elveszítenek némi gyakorlati kontrollt a párt nyilvános megértése felett.

Ezzel szemben a személyes kiemelkedő jelenlét fenntartása folyamatos tartalomgyártást és nyilvános reakciókat igényel. A vezetés egyre inkább kitéve lesz azonnali hírnévingadozásoknak.

A digitális jelentőség több dán politikai hagyományban is eloszlik. Egy jelentős tanulmány, *az Indeks for det danske digitale demokrati 2024*, amelyet a Roskilde Egyetem és a Dél-Dánia Egyetem kutatói 2025 márciusában tettek közzé, hasznos összehasonlító bizonyítékokat nyújt.

A Facebook-adatbázisában, amely 2023 augusztusát és 2024 augusztusát legyőzi, kiválasztott politikusok az alábbi átlagos interakciókat értek el posztonként:

Politikus	**Átlagos interakciók egy Facebook-bejegyzésre jutott**
Lars Boje Mathiesen	5,046
Jacob Mark	4,396
Inger Støjberg	4,006
Morten Messerschmidt	3,649
Mette Frederiksen	3,623
Alex Vanopslagh	3,256

Ezek az adatok a történelmi interakciókat mérik, nem egyedi nézőket, támogatókat, szavazatokat vagy aktuális rangsorokat. A kutatócsoportban **Sine Nørholm Just, Eva Mayerhöffer, Claes de Vreese, Kim Andersen** és kollégái szerepeltek. TikTok elemzése az ellenzéki pártok, köztük a Liberális Szövetség és az Enhedslisten közötti interakciókat is találta. Teljes jelentés.

Ez a többség központi eleme a dán ügynek. Az online siker összeegyeztethető a nemzeti konzervativizmussal, a piaci liberalizmussal, a szociáldemokráciával és a zöld baloldallal.

Az analitikus közös nevező az, hogy képes felismerhető politikai identitást és tartalmat létrehozni, amelyet a közönség terjeszt. Az ideológia jelentést ad; a kommunikációs forma társadalmilag hozzáférhetővé teszi ezt a jelentést.

Alex Vanopslagh jelentősége tehát érthető abban, hogy piac-liberális érveket személyes stílusban mutatja be, amely a fiatalabb közönségnek megfelel. Støjberg egy másik lehetőséget képvisel: egy vezető kialakult identitása összekapcsolhatja a nemzeti és területi sérelmeket. Frederiksen azt mutatja, hogy egy kormányzó párt, amely kiterjedt intézményi erőforrásokkal rendelkezik, hatékonyan képes személyes kommunikációt alkalmazni.

Ezek a mechanizmusok nem bizonyítják, hogy egy adott platform bármely párt választási eredményét okozta.

Független hírszerzők fejlődnek, miközben a bevált média is felveszi a készítői stílusú kommunikációt. A 2026-os dán híradás Frede Dyrnesli 2022-ben indított *Frede's Frontpage-jét* és a TV 2 Kosmopol *Aburna's* Boat-ját példáként azonosítja arra, hogy a fiatalabb közönséget felismerhető embereken és informális formátumokon keresztül elérje. 2026-os jelentés.

Fontosságuk abban rejlik, hogy politikai információt kapcsolódássá tegyenek: a közönség részben azért tér vissza, mert ismerik a műsorvezetőt és bíznak a stílusban.

Négy pozíciót kell megkülönböztetnünk: független politikai kommentátort; egy újságírót, aki személyes követőtáborral rendelkezik; egy politikus, aki befolyásoló technikákat alkalmaz; és egy aktivista, aki egy adott kérdés körül mozgósít. Ösztönzőik, elszámoltathatóságuk és pártokhoz való viszonyuk eltérő.

Dánia átalakulása mind a négyet magában foglalja. Az itt vizsgált kutatás nem indokolja az önálló befolyásolók dán politikai kommunikáció fő tulajdonosainak tekintését.

A pártkampányokról szóló kutatások azt mutatják, hogyan létezhet közvetlen kommunikáció a központosított döntéshozatalsal. Johan Farkas és Sander Andreas Schwartz **a 2015-ös választásról szóló** tanulmányukban interjút készített a kilenc parlamenti párt képviselői közösségi média menedzsereivel.

A vezetők elsősorban a Facebookot úgy értették, mint egy csatornát az üzenetek terjesztésére és a vélemények nyomon követésére. Nem vettek be szisztemikusan a felhasználók politikai javaslatait a szakpolitikai döntéshozatalba. *Kérjük, lájkolja, kommentelje és ossza meg kampányunkat!* , 2018.

Ez egy alapvető különbséget azonosít. Az állampolgárok lehetőséget kaphatnak a politikára való reagálásra, míg a pártok megfigyelhetik ezeket a reakciókat. A két fejlemény nem feltétlenül eredményez nagyobb állampolgári befolyást a döntésekre.

Egy lehetséges szervezeti következmény a közönség visszajelzéseinek bővítése a folyamatos stratégiai koncentrációval együtt. A kommunikációs csapatok tesztelhetik a megfogalmazást, azonosíthatják az érzelmi reakciókat, és finomíthatják a prezentációt anélkül, hogy a jelöltválasztást vagy a politikai alkukat egyenértékű részvételre nyitnák.

Így az egyensúly áthelyezheti a helyi tagok követeléseit, és a közönség viselkedését értelmező központi csapatokig fordulhat. Ez egy elemzési lehetőség, amelyet a kutatás javasol, nem pedig minden dán pártnak megfontolt.

A platformösztönzők kölcsönhatásba lépnek a parlamenti verseny ösztönzőivel. Peter Aagaard, Sander Andreas Schwartz, Line Nygaard és Malene Teresa Larsen **2025-ös tanulmánya** 5 093 Facebook-bejegyzést elemezett a 2021-es lezárás két hónapjában.

A niche pártok hajlamosabbak voltak az ellenfelek kritizálására, és gyakran nagyobb interakciót kaptak. A szélesebb körű választási pártok több információs kommunikációt használtak, kisebb hatókörrel. A szerzők ezeket a különbségeket a pártok pártrendszerbeli pozícióihoz kötik. Tanulmányuk.

A gyakorlati feszültség az, hogy egy ellenzéki párt hasznot húzhat a konfliktus élesítéséből, míg a koalíciót kereső pártnak meg kell tartania a kompromisszumot.

Ez kétféle politikai kompetenciaformát eredményez. Az egyik egy egyértelmű közvélemény megállapítását jelenti. A másik pedig elfogadható megállapodásokat tárgyalnak különböző érdekű szereplők között.

Egy vezető mindkettőben kiemelkedhet, de az egyikben elért siker nem garantálja a sikert a másikban. Egy nagy interakciós szám sem mutatja meg, hányan értenek egyet, mennyire erősen egyetértenek, vagy hogy választási módon fognak cselekedni.

Schwartz, Matti Nelimarkka és Anders Olof Larsson **összehasonlító tanulmánya** hasonlóan megállapítja, hogy a nordium jobboldali populista pártok programsikerei országonként eltérnek, és stratégiáik nem térnek el radikálisan más pártkétól. *Populista platformstratégiák,* 2023.

A legtöbb állampolgár digitális politikai tevékenysége kevésbé látható, mint ahogy azt a kommentek sugallják. Jakob Linaa Jensen és Sander Andreas Schwartz 2011-es, 2015-ös és 2019-es dán választásokról szóló longitudinális tanulmánya hangsúlyozza annak a folyamatos fontosságnak, hogy azok az emberek politikai anyagokat olvasnak és követnek, anélkül, hogy maguk is sok tartalmat készítenének.

A szerzők azt is beszámolják, hogy a Facebook-jelenlét a parlamenti jelöltek körében 2011-ben 81%-ról 2019-re 97%-ra nőtt. A közösségi média használata a választási politika szokásos részévé vált, nem pedig néhány újító számára speciális tevékenység. *A "Lurker"* visszatérése, 2021.

A csendes nyilvánosság politikailag is számíthat. De ez azt jelenti, hogy a látható hozzájárulói csoport megbízhatatlan útmutató a politikai kommunikációt kapó lakosság számára.

Jensen később, 2007 és 2022 közötti öt választásról szóló tanulmánya azt mutatja, hogy az internetes önbevallás egyre nagyobb hatással van a politikai tudatosságra, véleményekre és választási lehetőségre, miközben sok válaszadó nem jelentette be, hogy nincs hatás. A közösségi média befolyásának észlelése kifejezetten stagnálódott vagy csökkent 2022-ben. Ezek észlelt hatások, nem kísérletileg azonosított szavazati változások. Jensen, 2025.

A bizonyítékok tehát differenciált értékelést alátámasztanak: az internetes kommunikáció beágyazódott a dán választásokba, míg hatása polgárok, platformok és időszakok között változik.

Az ellenségeskedés torzíthatja a részvételt anélkül, hogy az egész választók radikálisan megosztódnának. A Digitalizációs Minisztérium 2024-es digitális demokrácia kutatásáról szóló beszámolója szerint 58% tartóz az online vitát. Körülbelül minden ötödik szeretne részt venni, de a hangnem elriasztja őket.

Emellett különbséget jelent a félretájékoztatási forrásokra hivatkozó posztok mérési jelenléte és az állampolgárok félretájékoztatásról alkotott észlelése között. Ezek különálló intézkedések, és nem szabad közvetlenül ellentmondásosnak tekinteni őket. A minisztérium kutatási összefoglalója, 2025. március.

Ez azt jelenti, hogy a formális nyitottság együtt létezhet a gyakorlati egyenlőtlen készséggel a beszédre. Egy fórum mindenki számára elérhető lehet, miközben előnyben részesíti azokat a résztvevőket, akik kényelmesen viselik a konfrontációt.

Alexander Bor és Michael Bang Petersen összehasonlító kutatása segít tisztázni a mechanizmust. A felmérések és kísérletek során korlátozott támogatást találtak annak az állításnak, hogy az online környezetek általában a civilizált embereket ellenséges vitatókká alakítják. Az ellenséges egyének offline is ellenségesek voltak, míg az online láthatóság hozzájárult az átfogó agresszió benyomásához. Ez összehasonlító bizonyíték, nem csak Dániára vonatkozó becslés. 2022-es tanulmányuk.

Hasonlóképpen, **Anja Bechmann és Kristoffer Laigaard Nielbo** dán Facebook-felhasználókról végzett tanulmánya azt találta, hogy az információs elszigeteltség becslése nagyrészt attól függ, hogyan mérik a hasonlóságot. Nem támogatja az összes dán felhasználót lezárt ideológiai világokban való bezártságként ábrázolni. 2018-as tanulmányuk.

Az én értelmezésem szerint a közvetlenebb demokratikus probléma gyakran az **egyenlőtlen láthatóság és az egyenlőtlen részvételi hajlandóság**, amely potenciálisan félrevezető jelekkel a szélesebb lakosság véleményét illeti.

A közközkommunikáció mögött a szervezett érdekek jelentős előnyökkel rendelkeznek. Dánia politikai rendszere régóta bevonja a munkáltatókat, szakszervezeteket, helyi önkormányzatokat és más egyesületeket a szakpolitikai kidolgozásba.

Ez a struktúra megváltozott, többek között több nyilvános kampány és szakmai lobbitevékenység révén. Folyamatos jelentőségét **Anne Skorkjær Binderkrantz, Peter Munk Christiansen és Helene Helboe Pedersen** tanulmányai mutatják be a bürokráciához, a parlamenthez és a médiához való hozzáférésről.

Leírják a "kiváltságos pluralizmust": különböző érdekek különböző területekbe léphetnek, de a szervezeti erőforrások több területen előnyt generálnak. Ugyanaz a szervezet rendelkezhet adminisztratív szakértelemmel, parlamenti kapcsolatokkal és médiakapacitással. A tanulmány a hozzáférést méri, nem pedig a politikai győzelmeket. *Érdekvédelmi csoportok hozzáférése a bürokráciához, parlamenthez és médiához*, 2015.

Ez a megállapítás közvetlenül releváns a helyettesítési hipotézis szempontjából. A nyilvános kifejezés költségének csökkentése nem veszíti el a szakdolgozók, a folyamatos képviselet, a jogi tudás vagy a kapcsolatok tárgyalásának értékét.

Egy állampolgári kampány egy ügyet napirenre kényszeríthet. Egy bevált szervezet még így is jobb helyzetben lehet arra, hogy meghatározza a válasz technikai tervét.

A kialakuló egyenlőtlenség a figyelem döntéshozatalsá való átalakítását érinti. A közvélemény láthatósága és a politikai hozzáférés átfedésben áll, de egyik sem következtethető automatikusan a másikból.

A think tankok összekapcsolják az intellektuális termelést ezekkel a különböző befolyási területekkel. Olyan érveket hoznak létre, amelyek egyszerre terjedhetnek szakértői elemzésként, politikai javaslatokként, újságkommentárként és online tartalomként.

Tanulságos összehasonlítás a **CEPOS** és **az Arbejderbevægelsens Erhvervsråd**, közismert rövidítésen AE néven kapcsolódik.

Egy 2015-ös tanulmányban **Mark Blach-Ørsten és Nete Nørgaard Kristensen** megállapították, hogy mindkettő látható volt újságokban, de szervezeti kapcsolataik eltértek. Az AE inkább beágyazódott az állami, kormányzati és szervezeti testületekben; a CEPOS kevésbé volt kapcsolata ezekkel a korporatista struktúrákkal. Ezek az eredmények történelmi adathalmazokra vonatkoznak, nem pedig a jelenlegi hálózati népszámlálásra. Az ő tanulmányuk.

Ez különböző utakat javasol az ötletektől a hatalomig. Egy szervezet, amelynek hozzáférése megalapozott, folyamatos politikai kapcsolatokon keresztül terjeszthet be javaslatokat. Egy gyengébb hozzáférésű szervezet nagyobb összeget fektethet a közviták átalakításába és a politikák értékelési feltételeihez.

Jesper Dahl, Kelstrup és Blach-Ørsten későbbi kutatásai a gondolkodóközpontok láthatóságáról a parlamentben és a médiában további utat nyújtanak ehhez a témához. A 2020-as cikkük.

A dán politika szellemi háttere tehát magában foglalja a politikai ismeretek szervezett gyártóit. Jelentőségüket nem mérheti kizárólag követők vagy közismertségük alapján.

Az elit hálózat-kutatás egy újabb folytonossági réteget tár fel. Christoph Houman Ellersgaard és Anton Grau Larsen dán elit tagságainak térképezése módszert nyújt az üzleti, állami intézmények, egyesületek és más szervezetek közötti kapcsolatok azonosítására. *A Dán Elit Hálózat*, 2015.

Markus Bernsennel együtt elkészítették *a Magteliten: Hvordan 423 danskere styrer landet* (2015) című művet is. A jól ismert 423-as szám egy kutatással meghatározott magra utal egy történelmi hálózatban. Nem szabad úgy értelmezni, mint állandó létszámot vagy egységes bizottságot, amely minden döntést irányít.

Lasse Folke Henriksen, Jacob Aagard Lunding, Ellersgaard és Larsen **legújabb kutatásai** egy nagy vállalati hálózatot vizsgálnak, és összefüggést találnak a központi hálózati pozíciók és a kormányzati bizottságokban való részvétel között, még más jellemzők figyelembevétele után is. Az egyesülés a képviselettel és a hozzáféréssel foglalkozik; önmagában nem állapít meg meg ok-okozati irányítást a politika felett. *The Hardcore* Brokers, 2025-ös kutatási tanulmány.

A közös jelentőség az, hogy az új közkommunikátorok olyan politikai környezetbe lépnek, amelyet már tartós kapcsolatok strukturálnak. A sikeres kommunikáció segíthet nekik belépni ezekbe a hálózatokba, megkérdőjelezni döntéseiket vagy alkupozíciót szerezni. Nem szünteti fel automatikusan a hálózatokat.

A Zöld Háromoldalú megállapodások kézzelfogható példát szolgáltatnak arra, hogyan szerveződnek meg a mai dán állami döntések. A 2024-es folyamat összehozta a kormányt az agrári, ipari, szakszervezeti, környezetvédelmi és önkormányzati szereplőkkel. Egy későbbi parlamenti megállapodás széles körű politikai támogatást szerzett.

A hivatalos beszámoló leírja a helyi háromoldalú csoportokat is, amelyekben önkormányzatok, állam, mezőgazdasági képviselők és természetvédelmi képviselők vesznek részt. Így a szervezési folyamat a nemzeti tárgyalásoktól a helyi megvalósításig terjed. Kormányzati beszámoló a megállapodásokról.

Ez rendkívül releváns a klímapolitikában. A közvélemény mozgósítása sürgőssé teheti az ügyet, de a megvalósítás magában foglalja a földtulajdonosokat, a finanszírozást, az adminisztratív kapacitást, a szakmai tudást és a költségek tárgyalásos elosztását.

Nagy alapítványok is részt vehetnek ebben az infrastruktúrában. A Novo Nordisk Alapítvány 2025–2035-re 10 milliárd DKK-t szánt a Zöld Háromoldalú keretrendszeren belüli kezdeményezésekre, beleértve a földátalakítást, kutatást és közösségi részvételt. Az Alapítvány leírása.

Az én értelmezésem szerint ez egy olyan hatalomformát illusztrál, amelyet a politikai programok megvalósításának képessége gyakorol. Ez eltér a választási hatalomtól és a közönség befolyásától, bár mindhárom ugyanazt a politikai folyamatot befolyásolhatja.

Ove Kaj Pedersen "versenyállam" című műve fontos értelmezést nyújt ezeknek a folyamatoknak a mögött álló vezérelveket. Konkurrencestaten *(2011) című* művében az állam nemzetközi versenyképesség, tudás, készségek és gazdasági fejlődés körüli szervezetét vizsgálja. Kiadói beszámoló.

Dániára alkalmazva ez a nézőpont olyan feltételezésekre irányítja a figyelmet, amelyek túlélhetik a koalícióváltásokat: a foglalkoztatás, a termelési kapacitás, a közpénzügyek, az oktatás és a nemzetközi gazdasági integráció fontossága.

Ez nem azt jelenti, hogy a felek minden politikában egyetértenek. Eltérnek a elosztás, a közellátás, a tulajdonjog, az adózás és a kulturális kérdések terén. Ugyanakkor gyakran egy közös szókincsen keresztül tárgyalnak a gazdasági megvalósíthatóság és az állami kapacitás terén.

Ez segít megmagyarázni, miért létezhetnek a látszólag drámai változások a közkommunikációban jelentős adminisztratív folyamatossággal.

Emellett azonosít egy lehetséges forrást az újjáéledésre. A polgárok észrevehetik, hogy a választási alternatívák megjelenítése élesen eltér, miközben néhány kormányzati korlát viszonylag stabil marad. A digitális politikai vállalkozók képesek kilépni ezen a vélt távolságon.

A digitalizáció erősíti a közvetlen közigazgatási kapcsolatokat az állampolgárok és az állam között. A Statisztikai Dánia jelentése szerint 2025-ben a 15–89 év korosztály lakosságának 82%-a legalább hetente használta a közszolgálati digitális szolgáltatásokat; 83% általános bizalmat fejezett ki a nyilvános digitális megoldások iránt. Statisztika Dánia.

Ezek az adminisztratív kapcsolatok politikai jelentőséggel bírnak. Az állampolgárok egyre inkább ismerik meg az államot interfészek, azonosító rendszerek, üzenetek, alkalmazások és automatizált eljárások révén.

Az ilyen megállapodások javíthatják az akadálymentességet és hatékonyságot, miközben kérdéseket vethetnek fel a kizárásról, a diszkrécióról és a felelősségvállalásról. Lényeges, hogy ezek egy más közvetlenségi formát érintenek, mint a közösségi média kommunikációjában: a közvetlen hozzáférés egy adminisztratív szolgáltatáshoz nem feltétlenül befolyásolja az azt szabályozó szabályokat.

A **borgerforslag** rendszer egyértelműbb politikai kapcsolatot biztosít. Egy javaslat, amely 180 napon belül 50 000 jogosult támogatót kap, parlamenti elbírálásba kerülhet. Ugyanakkor továbbra is hivatalos benyújtást igényel képviselők vagy miniszterek által, és a parlamenti határozat önmagában nem törvényhozás. Hivatalos magyarázat.

Itt a digitális részvétel meghatározott eljárásokon keresztül kapcsolódik a képviseleti intézményekhez. A közvélemény segíthet egy napirend kialakításában, miközben a parlament továbbra is felelősséget vállal a döntésért.

A 2025–2026-os választási fejlemények azt mutatják, hogy a közvélemény és a kormányzó hatalom közötti folyamatos különbség. A szociáldemokraták jelentős veszteségeket szenvedtek a 2025 novemberi helyi választásokon, többek között a koppenhágai polgármesteri poszt elvesztését. A kortárs magyarázatok hangsúlyozták a megélhetési költségeket, a jóléti szolgáltatásokat és a kormánykoalícióval való elégedetlenséget. Reuters, 2025. november.

A 2026. március 24-i általános választáson a Szociáldemokraták továbbra is a legnagyobb párt, de 50-ről 38-ra esett vissza. Egyik kiindult blokk sem szerzett többséget, és a mérsékeltek 14 mandátuma kulcsfontosságú volt a kormányalakításban. Reuters, 2026. március.

Frederiksen harmadik kormánya 2026. június 3-án lépett hivatalba. Egyesítette a szociáldemokratákat, az SF-t, a szociálliberálisokat és a mérsékelteket, parlamenti támogatással a kormánypártokon túl. Miniszterelnöki hivatal, Reuters a koalícióról.

Ezekből az eseményekből több következmény is születik.

A szociáldemokraták képessége, hogy különböző társadalmi csoportokat összekapcsoljanak, egyre nehezebben fenntarthatóvá vált. Egy párt, amely a nagyvárosi szakemberektől, közszolgálati dolgozóktól, ipari munkásoktól és tartományi közösségektől keres támogatást, ellentmondásos elvárásokkal szembesül.

A centrista együttműködés javíthatja a parlamenti koordinációt, miközben megnehezíti a választási differenciálódást. Az ilyen együttműködéssel elégedetlen választók több ideológiai irányba is elmozdulhatnak.

Egy megalapozott vezető megőrizheti jelentős kormányzati befolyását választási vereségek után is, mert a politikai hatalom a koalíciós lehetőségektől és más pártok tárgyalási hajlandóságától függ.

Ezek közül egyik sem azonosítja a közösségi média a választási eredmény fő okaként. Egy meggyőző ok-okozati magyarázat bizonyítékra lenne szükség, amely összekapcsolja az expozíciót, a változó hozzáállásokat, a részvételt és az egyéni szavazati választást.

A kutatási irodalom akkor a legerősebb, ha több megközelítést kombinálunk. A szisztematikus kutatáshoz a következő szerzők kiegészítő kiindulópontokat adnak:

Kutatási feladat	**Különösen releváns szerzők és művek**
A dán demokratikus kultúra történelmi kialakulása	Ove Korsgaard, különösen a Grundtvig és a népszerű oktatás témájú munkái.
A politikai hatalom általános elosztása	Lise Togeby, Jørgen Goul Andersen, Peter Munk Christiansen, Signild Vallgårda és Torben Beck Jørgensen, *Magt og demokrati i* Danmark (2003).
Oktatás, társadalmi identitás és választási felosztás	Rune Stubager; Jørgen Goul Andersen.
Pártstratégiák és a bevándorlás politikai jelentősége	Christoffer Green-Pedersen, Pontus Odmalm, Jesper Krogstrup; Jens Rydgren; Susi Meret.
Kulturális tekintély és elismerés	Rune Lykkeberg; Tesfaye és Dybvad politikai beavatkozásai.
Állami átalakulás és gazdasági feltételezések	Ove Kaj Pedersen, *Konkurrencestaten*.
Szervezett érdekek és egyenlőtlen hozzáférés	Binderkrantz, Christiansen és Helene Helboe Pedersen.
Elit hálózatok és szakmai politikai karrierek	Ellersgaard, Larsen, Henriksen, Lunding; Blach-Ørsten, Ida Willig és Leif Hemming Pedersen.
Gondolkodótsztok és nyilvános érvelés	Jesper Dahl Kelstrup, Blach-Ørsten és Nete Nørgaard Kristensen.
Politikai kommunikáció és változó közönség	Jakob Linaa Jensen, Schwartz, Farkas, Thorlacius és Aagaard.
Digitális részvétel, információs környezetek és ellenséges	Just, Mayerhöffer, de Vreese, Kim Andersen, Bechmann, Nielbo, Bor és Michael Bang Petersen.

A korábbi nemzeti hatalmi vizsgálat intézményi alapot ad, amely alapján az újabb befolyási formák is felmérhetők. A korábbi politikusok későbbi karrierjének kutatása segít azonosítani a szakmák növekedését anélkül, hogy feltételeznénk, hogy minden szektorok közötti mozgás lobbizásnak minősül. *Magt og demokrati i Danmark*, *PR, lobbiizmus és demokrácia*, 2017.

A dán politikai fejlődés következő szakasza különösen attól függ, hogy az ideiglenes figyelem hogyan válik tartós szervezetté. A bizonyítékokból több lehetőség is születik, bár ezek továbbra is feltételesek.

A személyes politikai közönség egyre fontosabb erőforrássá válhat a vezetői versenyekben és a pártformálásban. Az a bevált politikus, aki hírnevet, szakmai hálózatot és online követőtábort

tart egy új szervezetben, olyan előnyökkel bír, amelyek egy korábban ismeretlen kommunikátor hiányoznak.

A pártok professzionálisabbak lehetnek a kommunikációban, miközben kisebb aktív szervezeti részvételi köröket tartanak fenn. Ez növelné annak fontosságát, hogy ki irányítja a jelöltek toborzását, kampányadatokat, szakértelmet és finanszírozást.

A problémakampányok erősebb szervezeti formákat is fejleszthetnek. A digitális mozgósítás helyi csoportokhoz, egyesületekhez, szakértelemhez vagy parlamenti képviselethez vezethet. Kezdeti informalitása nem határozza meg végső struktúráját.

Végül a már meglévő média és közintézmények elég sikeresen alkalmazkodhatnak ahhoz, hogy megőrizzék az információs és elszámoltathatóság közös színtereit. Dánia meglévő intézményi erőforrásai jelentős lehetőséget teremtenek ezért, még akkor is, ha a közönség széttagoltása folytatódik.

E fejlemények empirikus térképéhez minden fontos politikai beavatkozást öt szakaszon keresztül követném: **ki fogalmazta meg a társadalom értelmezését; ki finanszírozta vagy szervezte a terjedését; mely közönségek találkoztak és fogadták el; melyik párt vagy szervezet alakította át alkuerővé; és mely intézmények alakították a megvalósítását**. Ez a megközelítés megmutatná, hol ruházta át Dánia új digitális politikai befolyása a hatalmat, hol erősítette meg a meglévő előnyöket, és hol teremtett befolyást, amely elsősorban kommunikatív marad.

****

Svédország

Svédország mélyreható politikai befolyási átszervezésen megy keresztül, amelyben a digitális közönség, az intellektuális hálózatok és a parlamenti szervezetek egyre lazábban kapcsolódnak egymáshoz. A közösségi média egyre inkább meghatározza, mely sérelmek válnak láthatóvá, mely személyiségek szereznek hatalmat, és mely kérdéseket kell a pároknak kezelniük. Ennek ellenére a pártok, szervezett érdekek, a szakmai újságírás és az adminisztratív szakértelem jelentős hatalmat bírnak a közfigyelem kormányzati döntésekre való átalakítása felett.

A svéd bizonyítékok tehát egy fontos feltételt alátámasztanak a hipotézisedhez: **a pártközvetítésű politikai kommunikáció kiszorítása sokkal nagyobb, mint a pártok politikai hatalmi szervezetként való kiszorítása.** A fiatalabb választók körében a kommunikációs átalakulás különösen előrehaladt. A lakosság egészében a már bevált

hírszervezetek továbbra is erősek, beleértve digitális szolgáltatásaikat is a digitális szolgáltatásaikon keresztül is.

Ez az elemzés **2026. szeptember 10-én** elérhető információkat használ, közvetlenül a szeptember 13-án tervezett parlamenti választások előtt. Ennek következtében a parlamenti referenciapont a befejezett 2022-es választás, valamint a következő ciklus fejleményei közé tartozik. Svéd Választási Hatóság: választások 2026-ban

A pártverseny mögötti folyamatok megértéséhez öt hatalmi formát választanék meg. Ez a megkülönböztetés az alább tárgyalt kutatások szintézise.

Hatalomforma	**Mit határoz meg**	**Főbb szervezeti helyszínek**
Gazdasági és szervezeti erőforrások	Akik képesek fenntartani a kutatásokat, kampányokat és szakmai személyzetet	Vállalatok, munkáltatói szervezetek, szakszervezetek, alapítványok, közpénzzel finanszírozott pártok
Szellemi tekintély	Melyik diagnózisok és megoldások tűnnek hitelesnek	Egyetemek, agytrösztök, szakpolitikai szakértők, nyilvános vizsgálatok
Nyilvános láthatóság	Melyik ügyek és személyiségek vonják fel a figyelmet	Újságírás, platformok, befolyásolók, podcastok, politikai kommunikációs csapatok
Választási szervezet	Hogyan válik a támogatás parlamenti képviseletté	Pártok, jelöltválasztási eljárások, helyi szervezetek, ifjúsági szervezetek
Kormányzati kapacitás	Hogyan válnak a javaslatok jogalkotássá és közigazgatási gyakorlatká	Kormány, parlamenti csoportok, minisztériumok, ügynökségek, önkormányzatok

A központi változás, hogy ezek az erőforrások egyre inkább különböző szervezeteknél helyezkednek el. Egy kommentátor nagy közönséget irányíthat anélkül, hogy irányítaná a jelölteket vagy rendelkezik szakértelemmel. Egy üzleti szövetségnek korlátozott a nyilvános láthatósága, miközben jelentős befolyása gyakorolhat a szabályozási tervezésre. Egy párt kompenzálhatja a csökkenő tagságot közpénzügyekkel, szakmai személyzettel és külső kommunikációs hálózatokkal.

Svédország korábbi politikai rendje sűrű szervezeti társadalomra épült. Háttére sokkal szélesebb volt, mint egy parlamenti pártok gyűjteménye.

A munkásmozgalom összekapcsolta a Szociáldemokrata Pártot szakszervezetekkel, oktatási egyesületekkel, helyi politikai szervezetekkel és egy szélesebb körű kollektív előrehaladási kultúrával. Más politikai hagyományok is kialakultak agrárszervezetek, üzleti egyesületek, vallási mozgalmak és liberális polgári intézmények révén. A politikai identitást munkahelyeken, egyesületeken, találkozókon, oktatási tevékenységeken és helyi kapcsolatokon keresztül reprodukálták.

Ezek a szervezetek egyszerre több funkciót láttak el. Társadalmi tapasztalatokat értelmeztek, képviselőket választottak, oktattak aktivistákat, tárgyaltak az érdekek, és fenntartottak kötődéseket, amelyek túlélték az egyéni választásokat. A parlamenti konfliktus a társadalomban már szervezett nézeteltéréseket fejezte ki.

Michele Micheletti *Civil Society and State Relations in* Sweden című műve fontos történelmi kiindulópont. A népi mozgalmak, érdekvédelmi szervezetek és az állam közötti kapcsolatot vizsgálja, beleértve a szociáldemokrata fölény változásait és a kollektív cselekvés formáit. Jelentősége, hogy a kortárs digitális részvételt egy sokkal hosszabb szervezett állampolgári átalakulásba helyezi. Micheletti, *Civil Society and State Relations in Sweden*

A régebbi rendszernek intellektuális dimenziója is volt. A szervezetek segítettek megteremteni azokat a kategóriákat, amelyeken keresztül az emberek megértik a társadalmat: a munka és a tőke, szolidaritás, termelékenység, társadalombiztosítás, felelősség és egyenlőség. Hatásuk részben azon múlott, hogy ezek a kategóriák szokássá váljanak, nem pedig újragyőzték a választókat minden kampány során.

Ennek ellenére a korábbi közéletet soha nem közvetítették kizárólag pártok. Az újságok, rádió és televízió már lehetővé tette, hogy politikusok és kommentátorok közvetlenül szóljanak a nemzeti közönséghez. A digitális átalakulás megváltoztatja a költségeket, sebességet, szelektívséget és a közvélemény figyelmének eléréséhez szükséges hozzáférési pontok számát; nem találta fel a párttagságon kívüli kommunikációt.

Egy jellegzetes svéd erkölcsi háttér segít megmagyarázni, miért nem eredményezett a szervezeti változások egyszerű állam elutasítását. **Henrik Berggren és Lars Trägårdh** A svéd szerelem elméletében *az erős egyéni autonómia és a kollektív közéleti ellátás együttélését elemzik. Értelmezésükben a közintézmények felszabadíthatják az egyéneket a rokonoktól, házastársaktól, munkáltatóktól vagy jótékonyságtól való függőségtől. A jóléti szolidaritás és az individualizmus ezért erősíti meg egymást egy specifikus svéd konfigurációban.* Berggren és Trägårdh, A svéd szerelem elmélete

Ennek jelentősnek tűnhet a jelenlegi politika szempontjából. A versengő táborok mind autonómiát és biztonságot ígérhetnek, miközben alapjaikat másként helyezik el: univerzális szolgáltatások, piaci választás, nemzeti kohézió, családi stabilitás vagy gazdasági függetlenség. A jobboldali választási mozgás nem feltétlenül jelent azt a fellépést, hogy elhagyjuk azt az elvárásokat, hogy a közintézményeknek biztonságot kellene biztosítaniuk.

Az idősebb szellemi rend első jelentős felborulása több évtizeddel megelőzte a közösségi médiát. Ez a szociáldemokrata gazdasági feltételezések szervezett kihívásával foglalkozott.

A Timbro intézményi története egy 1971-es emlékeztetőt, amelyet Sture Eskilsson a Svéd Munkáltatók Szövetségének információs igazgatója **írt**, mint fontos lépést a piaci intézmények védelmében fenntartott véleményformálás felé. A Timbro 1978-ban kapta kortárs formáját. A könyvek, fordítások, oktatás, magazinok és politikai érvek központi szerepet játszottak tevékenységében. Timbro intézményi története

A jelentőség szervezeti volt. Az üzleti érdekek a társadalom háttérképét akarták befolyásolni: hogy az adózás szolidaritást vagy a kezdeményezés akadályát jelent-e; hogy a közellátás biztonságot vagy korlátozott választási lehetőséget jelent-e; hogy az egyenlőtlenség elsősorban az uralmat vagy ösztönzőket tükrözi-e.

Mark Blyth *Nagy Átalakulások* (2002) című műve hatásos magyarázatot nyújt erre a folyamatra. Svéd fejezetei a "beágyazott liberalizmus" felépítését és későbbi felszámolását vizsgálják. Blyth gazdasági eszméket olyan forrásokként kezel, amelyeken keresztül a szereplők értelmezik a válságokat, szövetségeket építenek és intézményi alternatívákat

politikailag elképzelhetővé tesznek. Ez segít megmagyarázni, miért befolyásolhatja az intellektuális szervezet a politikát jóval azelőtt, hogy egy adott reform választási kérdéssé válna. Blyth, *Nagy Átalakulások*

Ebből a nézőpontból a jelenlegi digitális küzdelem régebbi ideológiai munkákon alapul. Az online viták a jóléti profitról, adózásról, bürokráciáról és egyéni szabadságról gyakran újraosztják azokat a fogalmakat, amelyeket évtizedek kiadásai, kutatásai és politikai oktatása során fejlesztettek ki.

Egy második átalakulás azokkal foglalkoztat, akik ezt a munkát végzik. **Christina Garsten, Bo Rothstein és Stefan Svallfors** a *Makt utan mandat: De policyprofessionella i svensk politik* (2015) című művében vizsgálták annak növekvő jelentőségét annak, hogy azok a személyek befolyásolják a politikát anélkül, hogy maguknak választási mandátumot kapnának.

Svallfors ezt a kutatást később *a Politics for* Hire (2020) című műben fejlesztette ki. A releváns csoportban politikai tanácsadók, szervezeti szakértők, lobbisták, kommunikációs szakemberek és agytröszt munkatársai vannak. Munkájuk összekapcsolja a politikai vezetést, szervezett érdeklődést, szakértelmet és adminisztratív folyamatokat. Svallfors kutatása és bibliográfiája, *Politics for Hire*

Ez a professzionalizáció együtt élhet a látszólag spontán digitális politikával. A nyilvános kommunikáció személyesebbé válik, míg az érvek, javaslatok és tárgyalások előkészítése specializáltabbá válik.

Svallfors **"Politics as Organized Combat—New Players and New Rules of the Game in Sweden" (2016)** című cikke a változó rendszert egyre professzionálisabb és kevésbé látható politikai küzdelemként értelmezi. Beszámolója felhívja a figyelmet a pénz, a részvétel, az egyenlőtlenség és a politikai hozzáférés kölcsönhatására. Svallfors, "Politika mint szervezett harc"

Az Ön kérdése szerint ez egy kulcsfontosságú különbséget eredményez: **a figyelemfelkeltés képessége és az adminisztrációban működőképes döntés alakításának képessége különálló politikai értékek.**

A kortárs szellemi terület több átfedő szervezeti hálózatot tartalmaz. Formális kapcsolataikat meg kell különböztetni az ideológiai szimpátiától vagy alkalmi együttműködéstől.

Szervezet vagy hálózat	Dokumentált intézményi kapcsolat	Fő értelmi szerep
Timbro	A Stiftelsen Fritt Näringsliv finanszírozását biztosítja, amelyet a Svenskt Näringsliv finanszíroz; függetlenséget hirdet ki a pártoktól	Piaci liberalizmus, tulajdonjog, adózás, vállalkozói vállalkozás és a közbeavatkozás korlátozásai
Tiden	Szövetségi tagjai a Szociáldemokraták, LO és ABF	Munkásmozgalmi eszmék, jólét, egyenlőség és szociáldemokrata megújulás
Katalys	Főként a résztvevő szakszervezetek finanszírozzák	Osztályelemzés, újraelosztás, munkakörülmények és közjólét

Szervezet vagy hálózat	Dokumentált intézményi kapcsolat	Fő értelmi szerep
Arenagruppen / Arena Idé	Független nonprofit tulajdonjog; vegyes bevételek, szakszervezeti támogatással bizonyos tevékenységekhez	Progresszív szakpolitikai kutatás, publikáció, oktatás és közviták
Előzői	Alapítva, amely Centrumpárttal kapcsolatokkal rendelkezik; a párt a legnagyobb egyéni finanszírozója	Zöld liberalizmus, piacok, klímapolitika és nemzetközi együttműködés
Oikos	Konzervatív szellemi szervezet, amely Mattias Karlssonhoz és az SD közegéhez kötődik	Konzervatív eszmék, oktatás, politikakidolgozás és mozgalmi formáció
SNS	Független tagsági szervezet, amely összeköti a vállalatokat, intézményeket és kutatókat	Kutatásalapú beszélgetés és kapcsolattartás az üzlet, a kormányzat és az akadémiai világ között

A finanszírozást és a szervezeti kapcsolatokat a Timbro, Tiden, Katalys, Arenagruppen, Fores, Oikos és SNS dokumentálják.

Ezek a szervezetek különböző befolyásokat gyakorolnak. Néhányan pártpolitikához közel állnak javaslatokat. Mások hosszabb időn át fejlesztenek vitákat, művelnek írókat, vagy találkozóhelyeket biztosítanak, ahol az emberek kapcsolatokat és hírnevet szereznek.

Egy alapítvány, üzleti egyesület vagy szakszervezet tehát szellemi befolyást gyakorolhat anélkül, hogy egy pártot irányítana. Ezzel szemben a szervezeti függetlenség nem jelenti az ideológiai irányultság vagy pénzügyi függőség hiányát. A megfelelő kérdések: ki finanszírozza a munkát, ki nevezi ki az irányító testületeket, ki toborozza a személyzetet, és hogyan lépnek be a javaslatok a politikai döntéshozatalba.

Az akadémiai és kiadói szférában fontos résztvevők is vannak, akik aktívan vitatják a Svédország uralkodó értelmezését. **Göran Therborn, Daniel Suhonen és Jesper Weithz a** Klass i Sverige *projekten keresztül* igyekeztek visszaállítani az osztályviszonyokat, a tulajdonjogot és az egyenlőtlenséget a politikai elemzés középpontjába. Jelentései, szemináriumai és publikációi a kutatást tudatos közvitába való beavatkozással ötvözték. Therborn *Kapitalet, överheten och alla vi andra* ugyanahhoz az intellektuális erőfeszítéshez tartozik. Katalys: *Klass i Sverige*

Jelentőségük részben stratégiai. Ha a politikai konfliktust elsősorban a migráción és kulturális identitáson keresztül értik, az újraelosztás kevésbé központi szerepet tölt be. Egy megújult osztályértelmezés megpróbálja átszervezni, mely élmények kapcsolódnak össze, és mely politikai szövetségek tűnnek természetesnek.

Vannak olyan intézmények is, amelyek összekapcsolják az akadémiai vitát a nyilvános kommentárral. **Az Axess** például kifejezetten leírja szerepét, hogy az akadémiai és a kiadói területeket esszék, kritikák, szemináriumok, könyvek és televízió révén összekapcsolja. Kapcsolata az Axel és Margaret Ax:son Johnson alapítványsal jól szemlélteti, hogyan képesek magánforrások fenntartani az intellektuális termelést a hétköznapi pártkampányon túl. Axess: szervezet és cél

Az ilyen intézményeket meg kell különböztetni mind az egyetemi kutatásoktól, mind a tömeges politikai befolyásolóktól. Közönségük viszonylag specializálódott lehet, de befolyásolhatják azokat az embereket, akik később nyilvános érveket fogalmaznak meg.

Különösen fontos fejlemény egy közös liberális–konzervatív szellemi program szándékos felépítése.

2025. szeptember 23-án **Adam Danieli (Timbro) és Arvid Hallén (Oikos)** kiadták *a Tidö 2.0 – Nystart för Sverige* című műt, amely 132 javasolt reformot tartalmaz. A bevezető elismeri szabadságról alkotott eltérő értelmezésüket, miközben közös alapot keresnek az együttműködés érdekében 2026–2030 között.

Javaslatai ötvözik a gazdasági liberalizációt konzervatív intézményi és kulturális prioritásokkal. Ezek közé tartozik a közszolgálati finanszírozás fokozatos megfelezése, az oktatási műsorszolgáltató UR bezárása és az állami támogatás fokozatos megszüntetése a tanulmányi egyesületek számára. Ezek **agytröszt-javaslatok**, amelyeket a szerzők kifejezetten megkülönböztetnek egy tárgyalt kormányzati megállapodástól. Danieli és Hallén, *Tidö 2.0*

Ez szokatlanul közvetlen bizonyítéka annak a háttérfolyamatnak, amiről kérdez. Az értelmiségi szereplők megpróbálják átalakítani a parlamenti megállapodást tartósabb ideológiai szövetségté.

Az én értelmezésem szerint a projekt több választócsoportot is össze akar kötni: a migrációval és a bűnözéssel elégedetlen embereket, a piaci reform híveit, kulturális konzervatívokat és a meglévő intézményeket kritizáló szavazókat. Sérelmeik eltérnek, így az együttműködéshez olyan nyelv szükséges, amelyben követeléseiket egy projekt részeként lehet megjeleníteni.

Ez a konvergencia továbbra is hiányos. A Fores egy másik liberális kombinációt példáz, amely a piaci preferenciákat a környezeti és nemzetközi elkötelezettségekkel köti össze. Két agytröszt együttműködése sem köt egyet, akár az üzleti közösségben, sem az összes liberális szavazó között.

A digitalizáció mértéke egyértelmű, de az információgyártó személyazonossága továbbra is fontos.

A Nordicom *2025-ös média barométere*, amelyet 2026 májusában töltöttek ki, azt mutatta, hogy a 9–85 évesek 84%-a használt közösségi médiát átlagos napon. A YouTube elérte az 52%-ot, meghaladva a tervezett televíziós 46%-ot. Ennek ellenére az újságok napi 60%-ot értek el, túlnyomórészt digitális olvasás révén, és az SVT továbbra is a legelterjedtebb hírszolgáltatás maradt. A Nordicom, médiahasználat 2025-ben

Az, aki telefonon olvas újságot, belépett a kibertérbe, miközben a szakmai újságírásban marad. Egy rövid klipek formájában terjedő televíziós vita hasonlóan ötvözi a megismert termelést a platformos terjesztéssel.

Az Internetstiftelsen 2026-os választási különkiadása közvetlen tesztet ad a helyettesítő hipotézisre:

Politikai információs forrás	az előző évben internetet használó felnőttek	Napi használat
A televízió, rádió és újságok összevonultak	91%	68%
Közösségi média	50%	24%
Párt weboldalai	18%	2%

Az újságok digitális és nyomtatott kiadásokat tartalmaznak. Ezek az eredmények feltárják a közvetlen pártoldalak gyengeségét információs csatornáként, miközben bemutatják a már bevált hírkészítők folyamatos fontosságát. Internetstiftelsen: politikai információk 2026-ban

A fő felmérés 2 417 felnőttet érintett, terepmunkát 2025 decemberétől 2026 januárjáig. Ezért a korai választási év szokásait írja le, nem a befejezett szeptemberi kampányt, és a használatot mutatja be, nem pedig ok-okozati választási befolyást. Felmérés módszertana

A generációk közötti különbség sokkal élesebb. Az első szavazók körében 52% naponta találkozott politikai tartalmakkal a közösségi médián, szemben a már meglévő médián keresztül 41%-kal. A 65 éves vagy idősebb nyugdíjasok körében a megfelelő adatok 13% és 91% voltak. Az első szavazók politikai használata a TikTok 2022-es felmérésben 23%-ról 2026-ra 48%-ra emelkedett, bár ezek különböző csoportok. Ennek ellenére az első szavazók 60%-a számított arra, hogy a televíziós vezetők vitáka számítanak a szavazási döntésükhöz. Internetstiftelsen: különbségek a választócsoportok között

Ez a politikai szocializáció fokozatos generációs átszervezését jelzi. A fiatalabb polgárok egyre inkább találkoznak politikai identitásokkal és érvekkel, mielőtt csatlakoznának vagy tartós kötődést alakítanának ki egy párthoz.

A Svéd Demokraták felemelkedése a legjelentősebb svéd példája a társadalmi sérelmek, a digitális kommunikáció és a szervezeti terjeszkedés közötti kölcsönhatásnak.

Magyarázatához több mechanizmust kell szétválasztani.

Először is képviseletre volt igény. **Ernesto Dal Bó, Frederico Finan, Olle Folke, Torsten Persson és Johanna Rickne "Economic and Social Outsiders, but Political Insiders" (2023) című művében Ernesto Dal Bó, Frederico Finan, Olle Folke, Torsten Persson és Johanna Rickne megállapították, hogy az SD önkormányzati politikusai aránytalanul társadalmi és gazdasági csoportokból származnak, amelyek más pártok képviselői között alulreprezentált csoportokból származnak. Azokon a területeken, ahol több ilyen csoport tagja volt, szintén erősebb SD támogatást nyújtottak.**

A szerzők ezeket a mintákat a növekvő gazdasági különbségekkel és a foglalkoztatási bizonytalansággal kapcsolták össze, miközben kifejezetten elismerték az okságok megállapításának nehézségeit. Adminisztratív bizonyítékaik nagy része megelőzte a legutóbbi platformátalakulást. A tanulmány így segít megmagyarázni a mozgósításra rendelkezésre álló társadalmi választócsoportot; nem mutatja be, hogy a közösségi média hozta létre ezt a választócsoportot. Dal Bó és munkatársai, teljes tanulmány

Másodszor, a digitális kommunikáció lehetőséget adott arra, hogy megkérdőjelezzék az újságírói kiválasztást. Egy olyan politikai szervezet, amely ellenségesnek tartja a már meglévő

médiát, ösztönzi saját csatornákat építsen, saját értelmezéseit terjesztse, és ösztönzi a támogatókat azok terjesztésére.

Harmadszor, az egyes események bemutatása ismétlődő nemzeti hanyatlássá válhat. Egy egyéni bűncselekmény, adminisztratív kudarc vagy vitatott kijelentés összekapcsolható egy általános magyarázattal, amely a migrációt, az elit felelőtlenségét vagy intézményi gyengeséget érinti. Az ismétlés az egyes események közös politikai jelentést ad.

Ez a mechanizmus működhet pontos tényalapú anyaggal és félrevezető tartalommal is. Politikai ereje gyakran a kiválasztásban, hangsúlyban és általánosításban rejlik. Egy adott beszámoló hamis-e megállapítása külön tényvizsgálatot igényel.

Mattias Ekman és Andreas Widholm különösen hasznos kutatásokat végeztek a folyamat szervezési oldaláról. Riksről **szóló tanulmányuk a 2022-es választási kampány során** a párt által készített YouTube-on keresztül terjesztett híreket vizsgálta. Olyan leírásokat, értelmezéseket és felháborodást azonosítottak, amelyek a kampánykérdéseket SD számára kedvező módon mutatták be. A Riks-et a párt működtette az vizsgált időszakban. Ekman és Widholm, "Politikai kommunikáció televíziós hírként"

A szélesebb jelentés az, hogy egy párt folyamatos médiaműködést építhet ki, nem csak az időszakos választási hirdetésekre támaszkodna. Egy ilyen művelet a választások között teremt közönséget, és a napi események értelmezését szolgálja.

Egy kapcsolódó vita feltárta, hogy a látszólag független kommunikáció hogyan rejtheti el a szervezeti eredetet. A TV4 2024-es vizsgálata 23 fiókot azonosított, amelyek az SD kommunikációs apparátusából működtek. Egy későbbi SVT interjúban Joakim Wallerstein kommunikációs vezető azt mondta, hogy az európai választások előtt nem hoznak létre további fiókokat, és azzal érvelt, hogy a leleplezett fiókok már nem névtelenek, mert eredetük ismertté vált. Az SVT interjúja és a nyomozásról szóló beszámoló

Az elemző tanulság az, hogy a szétszórt digitális megjelenés nem teremt fel szétszórt szervezeti irányítást. Azonban az ilyen számlák létezése önmagában nem határozza meg, hány szavazatot változtattak meg.

A politikai szponzoráció azonosításának nehézsége túlmutat az SD-n. 2025 novemberében a szociáldemokrata tulajdonú **AiP Media** tisztább megjelölést jelentett be, miután kritizálták a Politikkollen és a Jävla uland fiókjait. A párttulajdonlás weboldalakon volt nyilvánosságra hozva, de néhány közösségi fiókon kevésbé volt azonnal látható. Az AiP vezetése védte szerkesztőségi függetlenségét. A szervezeti elrendezés eltért az SD belső működésétől, így az ügyeket nem szabad egyenértékűnek tekinteni méretben vagy magatartásban. SVT az AiP attrúciós változásairól

A szélesebb digitális politikai tér többféle közhatalmi formát foglal magában.

Az Internetstiftelsen felmérés politikusokat, újságírókat és független kommentátorokat nevez meg a válaszadók körében. Példák erre Henrik **Jönsson, Marcus Oscarsson, Hanif Bali, Ivar Arpi, Aron Flam, Daniel Suhonen és Anders Lindberg**. Ezek a nevek vegyes területet jeleznek, nem pedig egyetlen "influencer" kategóriát; a felmérés spontán említései nem a közönség létszáma vagy politikai meggyőződése alapján készültek. Az Internetstiftelsen beszámolókövetési eredményei

A szervezeti pozíciójuk számít. Egy újságíró a szerkesztőséghez kapcsolódó hatalmat visel. Egy politikus már kialakult politikai identitást hoz. Egy független kommentátor személyes vállalkozást fejleszthet rendszeres tartalom, előfizetések, adományok, előadások vagy egyéb termékek alapján.

Henrik Jönsson platformja ezt az utóbbi modellt ismétlődő videókommentárokkal, podcastokkal, hírlevelekkel és támogatói infrastruktúrával illusztrálja. Függetlenségének kinyilvánítása a nyilvános identitásának része; meg kell külön tenni minden pénzügyi kapcsolat függetlenül auditált beszámolójától. Henrik Jönsson kiadói platformja

Az én értelmezésem szerint ez a modell két nyomást hoz létre. Növeli a kommentátor függetlenségét a pártvezetőktől, miközben növeli a közönség megtartásának függőségét. Egy felismerhető értelmezési stílus gazdaságilag és politikailag is értékessé válik.

A követőkkel való kapcsolat a párttagságtól is eltér. A követők ismerősséget és hűséget alakíthatnak ki anélkül, hogy részt vennének belső választásokon, programkidolgozáson vagy kollektív felelősségvállalásban. Kötődésük erősebben a személy hangjára és az események értelmezésére épül.

Ez segít megmagyarázni, miért nőhet a digitális befolyás, miközben a hagyományos részvétel korlátozott. A 2026-os felmérésben körülbelül 30% számolt be, hogy az előző évben online politikáról beszélt, míg csak 5% próbálta megváltoztatni valaki más véleményét. Huszonkét százalék tartózkodott a vélemény kifejezéstől, hogy elkerülje a kemény kritikát, gyűlöletet vagy fenyegetéseket. Ugyanez a kutatás szerint több politikai bejegyzés megosztása egyértelműen baloldali válaszadók körében, mint a nyilvánvalóan jobboldali válaszadók körében, ami bonyolítja az egységes jobboldali irányítás állításait. Internetstiftelsen: politikai beszélgetés online

A láthatóság ennek megfelelően tükrözi a részvételre való egyenlőtlen hajlandóságot és képességet, valamint a politikai vélemények elosztását.

A már befutott szervezetek aktívan tanulják, hogyan gyártsák és támogatják a személyre szabott digitális kommunikációt.

Két kezdeményezés különösen világos bizonyítékot szolgáltat.

Az Oikos Illustra 2026-a konzervatív alkotókat és kommunikátorokat képzi videók, grafikák, politikai érvelés és médiastratégia területén. Hozzáférést biztosít televíziós és podcast stúdiókhoz, ösztönzi a gyakorlati gyártást, és kifejezetten kijelenti, hogy a párttagság felesleges. Oikos: Illustra 2026

A munkáspártban **Katalys Nätknegarna** támogatja a fiatal szakszervezeti tagokat, akik a közösségi médián keresztül szeretnének kommunikálni életükről, munkájukról és politikájukról. Katalys további 2026-os támogatást is bejelent a LO és a Handelsanställdas förbund digitális véleményformálásához. Nätknegarna, a Katalys finanszírozási bejelentése

Ezek a kezdeményezések jelentős elméleti jelentőségű szervezeti alkalmazkodást mutatnak. Az intézmények toborzást, képzést és infrastruktúrát biztosítanak, míg az egyének személyes hangot és tapasztalaton alapuló hitelességet biztosítanak.

Az eredményes kommunikáció közvetlennek tűnhet, mert a beszélő személyesen szólítja meg a közönséget. Ennek ellenére a megalkotás szervezett erőforrásoktól függ.

Ez a fejlemény megváltoztatja a politikai toborzást is. A régebbi út a gyűléseken keresztül, bizottsági munkán és belső szervezeti fejlődésen keresztül az írás, sugárzás, szerkesztés és közönség növelése útján jár. Azok a készségek, amelyek valakit hasznossá tesznek egy politikai mozgalomban, egyre inkább azt a képességet, hogy egy absztrakt álláspontot rövid, felismerhető és érzelmileg hozzáférhető előadássá tudunk lefordítani.

Az ifjúsági szervezetek továbbra is részei ennek a folyamatnak. **Andreas Widholm, Mattias Ekman és Anders Olof Larsson "A jobboldali hullám a TikTokon?" (2024)** 500 videót elemeztek a 2022 eleji svéd választási kampányból. A magánszemélyek voltak kiemelkedőek, de a pártifjúsági szervezetek láthatóbbak voltak, mint a pártközpontok vagy egyéni politikusok. A választói hashtagek közül a jobboldali anyagok domináltak.

A tanulmány bemutatja az örökölt szervezetek részvételét új csatornákban. A hashtag mintavétele és az elköteleződési mutatók nem határozzák meg minden fiatal svéd véleményét vagy a befolyásolt szavazatok számát. Widholm, Ekman és Larsson, TikTok tanulmány

A digitális mozgósítás olyan mozgalmak is létrehoz, amelyek politikai hatása túlmutat a választási pártokhoz fűződő kapcsolatukkal.

A legvilágosabb svéd példa Greta **Thunberg és a Péntekek a jövőért**. Egy helyi tiltakozás a parlament előtt 2018-ban nemzetközi mozgalommá vált a fizikai tiltakozás, a hashtagek, a közösségi kommunikáció és a szakmai média közvetítésén keresztül. A mozgalom kifejezetten független politikai pártoktól azonosítja magát. Péntekek a Jövő eredetéről

Jelentősége a siker többféle elválasztása. Egy szereplő nemzetközi elismerést érhet el, tüntetéseket mozgósíthat és átalakíthatja egy ügy erkölcsi nyelvezetét anélkül, hogy parlamenti csoportot irányítana.

Egy mozgalom közönsége sem feltétlenül egy nemzeti választói bázisnak felel meg. A nemzetközi figyelem, a szavazókorú fiatal résztvevők és több párton belül szétszórt támogatók hatalmas láthatóságot teremthetnek, ami bizonytalan hazai választási hatással jár.

Ez a megkülönböztetés túlmutat a környezetvédelmi politikán túl. A digitálisan összekapcsolt közösségek identitás, helyi szolgáltatások, külföldi konfliktusok vagy konkrét politikai panaszok köré szerveződhetnek. Nyomásuk újságírás és közvélemény vitája révén érheti el a feleket, nem pedig hivatalos szervezeti kapcsolatok révén.

A kialakuló helyzet megköveteli, hogy a pároknak reagáljanak olyan választócsoportokra, amelyeket nem szerveznek teljesen és nem tudnak megbízhatóan fegyelmezni. Ezzel szemben a mozgalmak olyan intézményekre támaszkodnak, amelyeket nem irányítanak, amikor kötelező érvényű döntéseket keresnek.

Az újságírás és a politikai kommunikáció közötti változó egyensúly összetettebb, mint a régi média hanyatlása.

Ekman és Widholm **"parazita hírek" fogalma** egy aspektust ragad meg. Kutatásuk politikai szereplőket vizsgál, akik az újságírás formáit és tekintélyét kölcsönözik. Az esetek között

szerepel a Samhällsnytt, egy regionális mérsékelt hírügynökség, valamint egy hírműsor, amely zöld politikusokhoz kötődik.

Ez a fogalom az újságírói konvenciók elsajátításáról szól, nem feltétlenül a tényhamisságról. Egy politikai szervezet pontos információkat publikálhat, miközben olyan formátumban mutatja be, amely elhomályosítja vagy enyhíti pártpolitikai célját. Ekman és Widholm, "Parazita hírek"

További tanulmányuk, **a "Media kritika mint propagandastratégia a politikai kommunikációban" (2023),** a svéd képviselők Twitter-tevékenységét vizsgálta a 2018-as kampány alatt. Megállapították, hogy a médiakritika a jobboldali és gyakran célzott közszolgálatra koncentrálódott. A szerzők ezt a gyakorlatot összekapcsolják a személyre szabással és a politikai kommunikációs stratégiával. Terminológiájukat kell tulajdonítani: az újságírás kritikai vizsgálata nem eleve illegális. Ekman és Widholm, médiakritikai tanulmány

Analitikusan az újságírói hatalom megkérdőjelezése egyszerre több funkciót is elláthat. Vitatja egy adott jelentést, erősíti a politikus kapcsolatát a támogatóival, és okot ad arra, hogy megbízzunk az alternatív csatornákban. A médiaviták tehát olyan vitává válhat, hogy kinek van joga megállapítani, mi történt.

Ennek ellenére a professzionális újságírás jelentős legitimitást bír. **Ulrika Andersson 2026-os SOM fejezete**, amely 2025-ig tartó megfigyeléseket használ, általánosan stabil aggregált médiabizalmat talál a politikai megkülönböztetés mellett. Az SVT és a Sveriges Radio iránti beszámolók egyaránt 70% voltak, míg a YouTube esetében 7%, a Facebook esetében pedig 4%.

A pártpolitikai különbségek feltáróak: az SVT bizalmi bizalma 83% volt a szociáldemokrata szimpatizánsok körében, 74% a mérsékelt szimpatizánsok körében, és 41% az SD szimpatizánsok körében. Így maga a kormányzati jobboldal más viszonyokat mutat a közszolgálati hatalommal. Ezek a tartalombiszülem mérőszámai, nem a közönség elérésé. Andersson, "Strukturella förändringar i förtroendet för svenska medier"

Oscar Westlund svéd hozzájárulása a *Reuters Institute Digital News Report 2025-höz* szintén dokumentálja a közszolgálati és digitális kiadók folyamatos erejét. Arról számol be, hogy 31% fizetett az online hírekért. A nyomtatott kiadás csökkenése tehát együtt élt az életképes előfizetéses újságírással. Westlund, Svédország jelentése

A közvélemény egyre inkább ezeknek a rendszereknek a kölcsönhatásán keresztül alakul ki. Az újságírás vizsgálatokat és eseményeket biztosít; a politikai szereplők újraértelmezik azokat; a platformok versengő értelmezéseket terjesztenek; az újságírók ezután jelentenek a kialakuló vitáról.

A parlamenti átszervezés a gazdasági és kulturális megosztottságok közötti változó kapcsolatot tükrözi.

A 2022-es választáson az SD 20,54%-ot és 73 mandátumot kapott, meghaladva a mérsékeltek 19,10%-át és 68 mandátumát. Az eredeti összesített M–KD–L–SD összesített száma 176 volt, szemben a másik négy parlamenti párt 173-mal. Az utóbbi csoportosítás nem képviselt egységes politikai koalíciót. Ezek választási elosztások; a későbbi párttávozások miatt nem szabad változatlan jelenlegi tagságként bemutatni őket. Hivatalos 2022-es eredmények

Az eredményes kormányzási megállapodás egy mérsékelt vezetésű kabinetet kötött, amelyben kereszténydemokrata és liberális miniszterek álltak, és külső parlamenti együttműködést folytattak SD-vel. A kormány saját 2025-ös nyilatkozata a biztonságot, a migrációt, integrációt, energiát és gazdasági helyreállítást mutatta be ennek a négypárti projektnek a fő elemeinek. Kormányzati politikai nyilatkozat, 2025

További jele a határok változásának 2026 márciusában jelent meg, amikor Simona Mohamsson liberális **vezető** megvédte a párt vezetőségének döntését, hogy SD minisztereket fogad el egy jövőbeli kormányban. Magyarázata hangsúlyozta az SD változásait és a konstruktív együttműködést; ez egy vitatott politikai értelmezés volt, amely a korábbi álláspont megfordítását kísérte. Az SVT interjúja Mohamssonnal

Ezek a fejlemények értelmezhetők a politikai konfliktusok megváltozott hierarchiájának intézményi következményeiként. Amikor a migráció, a bűnözés, a nemzeti identitás és az SD-hez való hozzáállás nagyobb jelentőséget kap, befolyásolják, hogy a koalíción belül mely gazdasági nézeteltérések tolerálhatók.

A digitális kommunikáció hozzájárul azzal, hogy ismételten előtérbe helyezi ezeket a kérdéseket, és az egyes szövetségek támogatását vagy elutasítását személyes politikai identitás részévé teszi. De a koalíció alakulása a választási aritmetika, a vezetők döntései és a tárgyalásos politika is múlik. A kommunikációs környezet segít átalakítani az ösztönzőket; nem határozza meg magától az eredményt.

Henrik Ekengren Oscarsson, Torbjörn Bergman, Annika Bergström és Johan Hellström *Polarisizing i Sverige* (2021) című műve fontos alapot nyújt. Megállapították, hogy a gazdasági bal–jobb megosztottság továbbra is alakítja a véleményt, miközben a kulturális érték kérdései jelentősebbé váltak. Nem tapasztaltak általános növekedést a kérdés polarizációjának minden formájában hosszú történelmi sorozatuk során, és megkülönböztették a demokratikus nézeteltérést a társadalmilag romboló polarizációtól. Ezek a következtetések inkább a vizsgált időszakra vonatkoznak, nem pedig Svédország helyzetének meghatározására 2026-ban. SNS kutatási bemutatása

A politikai tér ennek következtében sokdimenziós. Egy választó egyszerre támogathatja a kiterjedt közjólétet, a korlátozó bevándorlást és az erős rendőrséget. Egy másik a piacokat, a liberális migrációt és a megkövetelőző klímapolitikát részesítheti előnyben. Ezek a kombinációk magyarázzák, miért fedik át a pártok szellemi környezete anélkül, hogy teljesen összeolvadna.

A képes állam iránti igény továbbra is jelentős erő ezekben a divíziókon.

Egy 2026-os SOM fejezet, amelyet **Julia Bergquist, Felix Cassel, Maral Darakhsh és Björn Rönnerstrand** írtak, a *Den starka statesns återkomst*, meggyőző bizonyítékot szolgáltat. A 2025-ös felmérés kényszerválasztási kérdésében 75% inkább a közszopás által dominált társadalmat részesítette előnyben a magánszektor helyett. Az arány 69% volt SD szimpatizánsok körében, és 50% a mérsékelt szimpatizánsok körében.

A kérdés bináris megfogalmazása korlátozza az értelmezést: nem méri egy konkrét államosítási program, nemhogy az autoriter kormány támogatását. Ennek ellenére bonyolítja azt a jelentést, hogy a jobbra irányuló kulturális mozdulás általános piaci liberalizmusra való átállást jelenti. Bergquist és munkatársai, "Den starka statens återkomst"

Az én értelmezésem szerint több tábor verseng a megbízható intézmények helyreállításáért. A nézeteltérés arról szól, mi gyengítette őket, és mely intézmények érdemelnek megerősítést.

Az osztályközpontú baloldal hangsúlyozhatja a privatizációt, az egyenlőtlenséget és a kimerült jóléti kapacitást. A konzervatívok az integrációt, a tekintélyt és a nemzeti kohéziót hangsúlyozhatják. A piaci liberálisok a bürokráciát, ösztönzőket és szervezeti hatékonysághiányt hangsúlyozhatják. Hasonló elégedetlenség ezért más ok-okozati magyarázatokhoz is társulhat.

A területi tapasztalat egy újabb dimenziót ad. **Jenny de Fine Licht, David Karlsson és Louise Skoog** 2026-os *Missnöjets geografiájú* fejezetükben a 2025-ös SOM felmérés alapján vizsgálják a területi igazságtalanságot az észlelt területi igazságtalanságot. Eredményeik azt mutatják, hogy az észlelt elhanyagolás, a bevándorlási attitűdök és az SD támogatás közötti kapcsolatok feltételesek, nem pedig egyetlen egyszerű asszociációra redukálhatók. De Fine Licht, Karlsson és Skoog, "Missnöjets geografia"

Ez azért fontos, mert az online narratívák gyakran erőt nyernek azáltal, hogy szélesebb jelentést adnak a szolgáltatás visszavonásának, a döntéshozóktól való távolságtartásnak vagy a regionális hátránynak a tapasztalatainak. A rezonanciájuk nem érthető meg pusztán az online terjedő tartalom megvizsgálásával. A bizonyítékok sem bizonyítják a svéd társadalmi bizalom univerzális összeomlását sem. **Klara Persson és Anders Carlander 2026-os elemzése** viszonylag stabil nemzeti átlagos interperszonális bizalmat talál 1996 és 2025 között, valamint generációs és ideológiai különbségeket is. Azt is megmutatják, miért lehet a politikai kategóriák összetételének változásait összetéveszteni azzal, hogy minden csoporton belüli bizalom csökken. Persson és Carlander, "Vart är tilliten på väg?"

Az állami működésre gyakorolt következmények jelentősek, de intézményi szűrőkön keresztül működnek.

A pártok továbbra is szervezik a parlamenti döntéshozatalt. A Riksdag a pártcsoportok közötti tanácskozást, a szakszervezeteket, titkárságokat és tanácsadókat írja le a pozíciók előkészítésének központi elemeiként. A képviselők megtartják személyes mandátumukat, de a szavazati hűség hagyományosan erős. A közpénztámogatás a szakmai pártszervezetet is fenntartja a tagsági bevételtől függetlenül. A pártok dolgozik, Pénzügyi támogatás a pártoknak

Ez lehetővé teszi egy különleges kombinációt: gyengébb társadalmi gyökereket és erősebb szakmai szervezettséget. Egy párt tartós tagsági kapcsolatokon keresztül kevesebb állampolgárral kommunikálhat, miközben jelentős ellenőrzést gyakorol a közhivatal elosztása és gyakorlása felett.

A szakpolitikai folyamat további szűrőket ad hozzá. A nyilvános vizsgálatok, minisztériumi elemzések, konzultációk, jogi ellenőrzés és parlamenti bizottsági munka lehetőséget ad arra, hogy a követeléseket át kell fordítani. A pontos eljárás változó, de a kormányzás speciális munkát igényel a közvélemény mozgósításán túl. Hogyan születik a svéd jogszabályok

Ez segít megmagyarázni a szakpolitikai szakemberek folyamatos befolyását. Ha egy téma felkelti a nyilvánosság figyelmét, azok, akik előkészített javaslatokkal és intézményi hozzáféréssel rendelkeznek, befolyásosabbak lehetnek, mint azok, akik eredetileg a vitát okozták. A jóléti szektor konkrét kutatási példát kínál. **Stefan Svallfors és Anna Tyllström "Rezidens privatizáció"** című műve azt vizsgálja, hogyan védték a szereplők a profitorientált

jóléti ellátást szervezeti és diskurzív munkával keresztül. Elemzésük segít megmagyarázni, miért nem fordítja meg automatikusan a közkritika egy intézményi rendszert. A szervezett védők formálhatják az értelmezéseket és hatékony kommunikációt fenntarthatnak a döntéshozókkal. Svallfors és Tyllström, "Rezidens privatizáció"

Az igazgatási eligazítások korlátozzák a személyre szabott politikai irányítást is. A svéd kormányok jelentős hatáskörrel rendelkeznek az ügynökségek irányítására a jogszabályok, finanszírozás, utasítások és kinevezések révén. Azonban a döntések kollektívek, és a jogalkalmazás vagy a közhatalom gyakorlásával kapcsolatos konkrét ügyekbe való beavatkozás tilos. Az ügynökségi autonómiát tehát pontosan kell érteni, a kormány általános irányítási jogkörével együtt. Közintézmények és azok irányítása

A feszültség a közbeszéd sebessége és a megvalósítás követelményei között van. Egy online vita azonnali cselekvési igényeket szülhet; egy jogszerű, finanszírozott és működőképes válasz hosszabb felkészülést igényelhet.

Egy hihető következmény – egy analitikus következtetés, nem pedig egy kiegyensúlyozott univerzális hajlam – a vezetőkre gyakorolt növekvő nyomás, hogy bejelentések, megkeresések, szervezeti változások és látható beavatkozások révén mutassanak fel a reagálást. Hogy ezek a válaszok javítják-e a teljesítményt, külön kell értékelni.

Az intellektuális küzdelem egyre inkább azokat az intézményeket érinti, amelyek magukat a közhatalomot produkálják.

A közszolgálati műsorszolgáltatásról, oktatási egyesületekről, kulturális finanszírozásról, kutatásról és civil társadalmi támogatásról folytatott viták túlmutató jelentőséggel bírnak. Ezek az intézmények meghatározzák, hogy ki tud tekintéllyel beszélni, mely tapasztalatok érnek el, és kik nyerik meg az erőforrásokat a nyilvános érvek kidolgozásához. Amikor a politikai szereplők vitatják finanszírozásukat vagy szervezetüket, előfordulhat, hogy vitatkoznak a politikai verseny jövőbeli struktúrájáról is. Ezért érdemel egy olyan program, mint *a Tidö 2.0* , figyelmet az egyéni politikai javaslatain túl: a releváns kérdés az, hogy az intézményi reform hogyan változtathatja meg az ötletek termelését és terjesztését.

Ez az értelmezés nem feltételezhet egyetlen összehangolt intézményt. A szakmai normák, ideológiai preferenciák, formális szervezeti kötelékek és közvetlen politikai kontroll különböző kapcsolatok. Empirikus azonosításuk eltérő bizonyítékot igényel.

A személyes kapcsolatok is továbbra is számítanak. **Maria Wendt *Politik som spektakel* (2012) című műve** Almedalent vizsgálja a politikai teljesítmény és a médiahatalom kapcsolatán keresztül. A fesztivál bemutatja, hogyan foglalhatják el a nyilvános láthatóság és a szervezeti közvetítők közötti találkozók ugyanazt a teret. Wendt, *Politik som spektakel*

Egy későbbi digitális **tanulmány Nils Gustafsson és Anders Olof Larsson** részéről, *a "RIP #almedalen"*, a fesztivál Twitter-hashtagjét követi nyomon a választási évek során. A tanulmány változó domináns szereplőket talál, és kevés támogatást kap az egyenlő napirend-hozzáférés elvárásának. Bizonyítékai azt is megmutatják, miért lehet egy platform közösség változó ideológiai összetételét egyszerűen az egész választói közösség változásaként kezelni: maga a helyszínen való részvétel változik. Gustafsson és Larsson, "Nyugodj békén#almedalen"

A platformtulajdonlás újabb hatalomkoncentrációt hoz a hazai politikai hálózatok fölé.

A politikai szereplők megkerülhetik a svéd szerkesztőt, miközben függnek a platform ajánlórendszereitől, monetizációs szabályaitól és számlapolitikáitól. A közvetlen kommunikáció továbbra is közvetített, bár a közvetítő szerepe más.

Egy 2026-os tanulmány, amelyet **Helle Sjøvaag, Morten Falch, Reza Tadayoni, Mikko Grönlund és Tobias Lindberg** készítettek, vizsgálja a koncentrációt az északi kommunikációs piacok között. Azonosítja a távközlési infrastruktúra és a globális koncentrált internetszolgáltatások fontosságát a hazai média szervezetek mellett. Ez kiterjeszti az elemzést a "ki a tulajdonosa az újság?" kérdésétől arra, hogy ki irányítja a terjesztést, a bevételt és a hozzáférést. A Nordicom beszámolója a tanulmányról

Van biztonsági dimenzió is, bár ennek külön kell maradnia a szokásos belföldi nézeteltéréstől. 2026 szeptemberében a Svédország Pszichológiai Védelmi Ügynöksége mintegy 1 200 X fiókból álló hálózatot jelentett, amelyeket Svédország és más országok elleni befolyásoló tevékenységek érdekében használtak. Az ügynökség megállapította, hogy egy állami szereplő vásárolta meg a hálózatot, és leírta, hogy az azonos témákban ellentétes álláspontot foglaltak el. Az MPF jelentése a Holiday hálózatról

Ugyanakkor szeptember 4-i értékelése szerint nem figyel összehangolt külföldi információs kampányokat, amelyek a svéd választás befolyásolására irányulnak. Ezek a nyilatkozatok különböző területeket és időszakokat érintenek. Egyik sem támogatja a svéd politikai átszervezés magyarázatát elsősorban külföldi manipulációval való magyarázatként. Az MPF 2026. szeptember 4-i értékelése

A tudományos munka akkor a legerősebb, ha a különböző magyarázati szinteket kombináljuk.

A társadalom történelmi szervezéséhez Micheletti és Berggren–Trägårdh magyarázzák az egyesületek, egyének és közintézmények közötti kapcsolatot. Blyth elmagyarázza, hogyan változtatják meg a szervezett gazdasági eszmék a politikailag elképzelhető megoldások skáláját. Garsten, Rothstein, Svallfors és Tyllström magyarázzák a szakmai befolyást és az erőforrások politikai hozzáférésbe való átültetését.

A digitális átalakulás kapcsán Ekman és Widholm különösen konkrét tanulmányokat nyújtanak a politikai kommunikáció és az újságírás közötti változó határokról. Larsson, Widholm és Gustafsson a tényleges platformgyakorlatokat és a szervezeti részvételt vizsgálják. Oscarsson és munkatársai, valamint a SOM kutatói, bemutatják a felmérési bizonyítékokat, amelyek a látható konfliktust a szélesebb társadalmi változástól megkülönböztetik.

Két további kutatási hagyomány különösen hasznos. **Kristoffer Holt, beleértve** Tine Ustad Figenschouval és Lena Frischlich-csel **végzett munkáját** is, sokdimenziós megértést alakít ki az alternatív médiumokról. Ez segít elkerülni, hogy az "alternatívát" azonosítsák a tényszerű megbízhatatlansággal vagy egy adott ideológiával. Holt egyetemi publikációi eredményei

Jesper Strömbäck és Adam Shehata politikai kommunikáció, tanulás, hírhasználat és bizalomról szóló kutatásai eszközöket kínálnak annak vizsgálatára, mit tanulnak a polgárok valójában a különböző médiakörnyezetekből. Strömbäck Nayla Fawzival és Yariv Tsfatival végzett munkája szintén megkülönbözteti az újságírás kritikai értékelését a hírintézmények szélesebb körű legitimációjának megfosztásától. Strömbäck kutatási publikációi

A megoldatlan feladat az, hogy empirikusan összekapcsoljuk ezeket a szinteket. Egy átfogó magyarázat nyomon követi, hogyan válik egy adott panasz intellektuális diagnózisá, kap szervezeti támogatást, terjed az újságírásban és a platformokon, megváltoztatja a pártösztönzőket, és hogyan lép be adminisztratív gyakorlatba.

Svédország számára tehát a döntő kutatási kérdés az, **hogy mely szereplők tudják sikeresen összekapcsolni ezeket a szakaszokat**. Csak a pártok tanulmányozása sok közérdeklődést kihagy. Csak az befolyásolók tanulmányozása hiányzik azoknak a szervezeteknek, amelyek pénzt, képzést, szakpolitikai szakértelmet és hozzáférést biztosítanak. Kapcsolataik követése lehetővé teszi magyarázatot, miért vannak egyes jól látható kampányok korlátozott kormányzati következményeivel, míg más eszmék tartós befolyást szereznek a svéd államra.

****

Norvégia

Norvégia jelentős politikai befolyási átszervezésen megy keresztül, de az átalakulás egyenetlen: a digitális platformok mélyebben változtatták meg a politikai figyelem termelését, mint azokat az intézményeket, amelyek kormányzati döntésekbe fordítják a figyelmet. A pártok egyre inkább kapnak problémákat, hírnév nyomását és potenciális támogatókat olyan hálózatoktól, amelyeket nem irányítanak. Ennek ellenére a szervezett munkás, üzleti egyesületek, a szakmai adminisztráció, a megalapozott újságírás és a parlamenti alkudozás szokatlanul jelentős marad.

A hipotézis tehát egy fontos fejleményt ragad meg, különösen a fiatalabb norvégok körében. A feltétel az, hogy a *kommunikáció a kibertérbe való* átjutás, *a kommunikáció a meglévő intézményekből való kitörése*, valamint *a politikai hatalom elkerülése* három különálló folyamat. Norvégiában az első a legmesszebbre jutott; a második jelentős, de szelektív; a harmadik sokkal óvatosabb megkülönböztetést igényel.

Az alábbi beszámoló 2026 szeptemberéig elérhető bizonyítékokra támaszkodik. A szélesebb modell, amely összeköti az eredményeket, az én szintézisem; Külön azonosítom az egyes szerzők érveit.

A digitális migráció mérete egyértelmű, de politikai jelentése megköveteli a közönség, intézmények és részvétel megkülönböztetését. Norvégia statisztikai legfrissebb média bizonyítékai hasznos kiindulópontot adnak:

Jelző	Felfedezés	Mit határoz meg
Napi internethasználat, 9+ éves lakosság, 2025	96%	A digitális kommunikáció gyakorlatilag univerzális.
Napi online újságolvasószám, 2025	61%	A kialakult újságírói formátumok kiterjedt digitális elérést őriznek.
Napi nyomtatott újságok olvasószáma, 2025	15%	A fizikai elosztási rendszer drámaian összehúzódott.
Napi közösségi média használat, 2025	82%	A platformok központi szerepet foglalnak el a mindennapi kommunikációban.
Napi közösségi média hírek használata 16–24 évesek körében, 2025	81%	A platformok különösen fontosak a fiatalok információs környezetében.
Napi online újságok olvasóközönsége 16–24 év között, 2025	42%	A fiatalok platform-ismertsége együtt él jelentős újsághasználattal.

Ezek a kategóriák átfednek: egy cikk közösségi platformon történő olvasása mind a közösségi média terjesztést, mind egy bejegyzett újságírást jelenthet. Ezért az adatokat nem szabad összeadni vagy nem értelmezni egymást kizáró közönségosztottságként. Források: Norvég Statisztika média statisztikái, közösségi platformok használata, és *Norsk középosztály 2025*.

A politikai kifejezés sokkal kevésbé univerzális, mint a platformhasználat. A Norvégia Statisztikai Hivatal 2025-ös részvételi felmérésében a 16+ évesek 15,2%-a arról számolt be, hogy az előző évben online beszélt társadalmi kérdésekről, míg 13,3% lépett fel politikussal vagy közhatósággal, és 10,4% aktívan részt vett egy szervezetben, akciócsoportban vagy pártban. Ezek átfedő tevékenységek, amelyeket eltérnek a napi médiahasználattól. Jelentőségük, hogy **egy nagy közönséget nem szabad összetéveszteni egy nagy aktív politikai szervezőkkel**. Statisztika Norvégia, politikai részvétel.

A kérdésedhez szerint Norvégia alapvető hatalmi struktúrája így öt kölcsönhatásos folyamatra bontható:

Folyamat	Fő résztvevők	Fő befolyási forrás
Politikai identitások kialakulása	Családok, munkahelyek, egyesületek, oktatási intézmények, média, alkotók	A tartozás, a sérelmek és a jogos törekvések meghatározása
A közfigyelem szervezése	Újságírók, platformok, politikusok, influencerek, kampánycsoportok	Bizonyos kérdések láthatóvá és sürgőssé tétele
Politikai érvek előállítása	Kutatók, szakmai közösségek, agytrösztök, érdekvédelmi szervezetek	Hiteles magyarázatok és megvalósítható megoldások meghatározása
Politikai összevonás és alkudozás	Pártok, parlamenti csoportok, szakszervezetek, munkaadók, területi érdekek	Követelések egyesítése választási és kormányzati megállapodásokba
Tekintélyes döntés és megvalósítás	Parlament, minisztériumok, ügynökségek, bíróságok, önkormányzatok	Jogszabályok, költségvetések, szabályozás, adminisztráció és döntés

A platformok minden folyamatba beavatkozhatnak, de a meglévő szereplők kiszorítási képessége jelentősen eltér egymás között.

A történelmi alap az osztályszervezés és a területi ellenkultúrák kombinációja. Stein Rokkan továbbra is nélkülözhetetlen kiindulópont, mert elmagyarázta, miért nem érthető meg a norvég politika kizárólag a gazdasági bal–jobb megosztottságon keresztül.

"Norvégia: numerikus demokrácia és vállalati pluralizmus" (1966) című művében Rokkan megkülönböztette a választási képviseletet az állam és a főbb társadalmi érdekek közötti tárgyalások által gyakorolt szervezett befolyástól. Seymour Martin Lipset-tel végzett munkája a szakadékokról, valamint Henry Valennel a norvég tömegpolitikáról összekapcsolta a pártversenyt az osztály-, terület-, vallás- és kultúra közötti tartós konfliktusokkal.

Történelmileg a politikai és kulturális központ elleni ellenállás több különböző környezeten keresztül szerveződött: gazdák szervezetei, világi vallási mozgalmak, mértékletségi egyesületek, nyelvi mozgalmak, valamint helyi közösségek, amelyek autonómiájukat védték. Ezek a környezetek átfedték egymást, anélkül, hogy azonossá váltak volna. Például a vallásos délnyugati és munkásosztálybeli északi közösségek nem alkották ugyanazt a politikai perifériát.

Ez fontos a kortárs digitális politika számára. Egy központosítás elleni kampány erősebb közszolgáltatások iránti igényt jelenthet. Az energiaprojekt elleni ellenállás ötvözheti a környezetvédelmet, az őslakos jogokat, a helyi gazdasági aggályokat és a távoli döntéshozók elleni ellenszenvet. Egy vidéki tiltakozás nem automatikusan felelős gazdasági liberalizmusnak vagy kulturális konzervativizmusnak. Rokkan különbsége a választási egyenlőség és az egyenlőtlen szervezeti erőforrások között továbbra is hasznos alap e kombinációk elemzéséhez. "Numerikus demokrácia és vállalati pluralizmus újraértékelése".

A legújabb kutatások megerősítik ennek a megkülönböztetésnek a szükségességét. **Stine Hesstvedt és Jo Saglie** a "The urban-rural splitage: Analysing more than 40 years of norwegian survey data" (2025) című művében 1977 és 2021 közötti választási felméréseket vizsgálják. Növekvő környezeti megosztottságokat és nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a közép-periféria kérdéseknek a vidéki választók körében. Nem találnak megfelelő általános elmozdulást a vidéki szavazók jobboldali gazdasági álláspont felé; a városi és vidéki lakosság közötti erkölcsi és vallási különbségek szűkülnének. Hesstvedt és Saglie, 2025.

A következmény jelentős: a digitális hálózatok új kérdéseken keresztül újraaktiválhatják a régi területi sérelmeket anélkül, hogy visszaismételnék korábbi pártkapcsolatukat. A társadalmi konfliktus fennmaradhat, miközben a belőle hasznára húzó párt változik.

Norvégia állama intellektuális és szakmai projekteken is támaszkodik, amelyek túlmutatnak a választási programokon. Rune Slagstad *De nasjonale strateger-e* – amelyet először 1998-ban jelent meg – különösen közel áll ahhoz a fajta kutatáshoz, amit Ön javasol. A norvég modernizációt a tudás, a politikai projektek és az intézményépítés kapcsolatán keresztül rekonstruálja. A technikai és gazdasági modernizáció, a demokratikus fejlődés és a kulturális formáció ugyanahhoz a történelmi beszámolóhoz tartoznak.

Slagstad megközelítésének jelentősége abban rejlik, hogy az eszmék akkor válnak erőteljessé, ha beépülnek az oktatási rendszerekbe, adminisztratív szakmákba, gazdasági intézményekbe és kormányzati gyakorlatokba. A politikai értelmiségiek részben azért számítanak, mert segítenek megteremteni azokat a kategóriákat, amelyeken keresztül az állam értelmezi a társadalmat. A

piacorientált technokráciáról alkotott kezelése lehetővé teszi annak is, hogy megvizsgáljuk az olyan államon belüli átalakulásokat, amelyek továbbra is egyenlőségűnek és társadalmilag védelmezőnek mutatják be magát. Slagstad, *De nasjonale strateger*.

A jelenre alkalmazva ez két típusú intellektuális befolyás közötti különbséget sugall. Az egyik az események azonnali értelmezésére vonatkozik: kit hibáztatnak a magas árakért, bevándorlási problémákért vagy intézményi kudarcokért. A másik pedig tartós kormányzati feltételezésekkel foglalkozik: hogyan számítják ki a gazdasági fenntarthatóságot, hogyan szervezik meg a jóléti szolgáltatásokat, és mely tudásformák számítanak tekintélynek.

Egy influencer gyorsan megváltoztathatja az elsőt. A második megváltoztatása általában belépést igényel a pártokba, szakmai hálózatokba, bizottságokba, minisztériumokba vagy szervezett kampányokba, amelyek képesek tartós munkára.

A tömegpárttársadalom gyengülése már a kortárs társadalmi platformok előtt kezdődött. A hivatalos Norvég Hatalom és Demokrácia Vizsgálat 1998–2003-ban különösen fontos itt. Többségi szintézise, amely **Øyvind Østerud, Fredrik Engelstad és Per Selle-hez** kötött, már leírta a tömegpártoktól a hálózati pártok felé való átmenetet.

2003-as beszámolója erősebb szakmai vezetést, központosított pártapparapuszokat, szorosabb integrációt a parlamenti csoportokkal, informális toborzási hálózatokat és gyengébb környező tagsági környezetet azonosított. Még a korai internetet és az e-mailt is aránytalanul hasznosnak értették azoknak az aktivistáknak, akik már politikai befolyással bírtak. NOU 2003:19, pártok és képviseleti kormányzatok megbeszélése.

Ez a korábbi diagnózis megváltoztatja az elmúlt évtized oksági értelmezését. A közösségi média egy olyan politikai rendszerbe lépett be, amely már megkezdte a szervezeti szűkülést és professzionalizációt. Felgyorsították bizonyos tendenciákat, új alternatívákat kínáltak a tagsági tevékenység helyett, és megváltoztatták a közismertséghez szükséges erőforrásokat.

A folyamatok erősíthetik egymást. Ha a polgárok máshol kapnak politikai információkat és lehetőséget a véleménynyilvánításra, kevesebben van szükség a helyi pártágra ezekre a célokra. Ha a párt vezetősége közvetlenül tud kommunikálni egy nagy közönséggel, kevésbé lesz a tagoktól mint közvetítőktől. Ez azonban erősítheti a központi pártszervezetet, miközben gyengítheti a hétköznapi tagok szerepét.

Norvégia pártpénzügyei ezt a kombinációt jól szemléltetik. 2025-re a bejelentett pártbevétel összesen mintegy 1,047 milliárd NOK volt; a köztámogatások 60,6%, a tagsági díjak 6,8%, és 20,7%-os hozzájárulások biztosítottak. Ezek az adatok nem mérték a belső demokráciát, de azt mutatják, hogy a pártok jelentős intézményi erőforrásokat tartanak fenn anélkül, hogy elsősorban a tagdíjfizető tagságra hagyatkoznának. Statistics Norway, politikai pártfinanszírozás, 2026 augusztusában közzétéve.

Ennek következtében a csökkenő tagsági közvetítés együtt létezhet pénzügyileg tartós, profi személyzettel rendelkező felekkel. A releváns átalakulás részben **a szervezeten keresztül való részvételtől a szervezet által irányított kommunikáció felé** vezet.

A szervezett gazdasági érdekek továbbra is a norvég kormányzat egyik fő alapja. A munkásmozgalom különösen fontos, mert befolyása ötvözi a munkahelyi képviseletet, a

tárgyalási képességet, a politikai kapcsolatokat, a pénzügyi forrásokat és az intézményeket, amelyek a társadalomról szóló érveket hozza létre.

Kristine Nergaard legutóbbi Fafo-jelentése szerint a szakszervezeti sűrűség **2024-ben 52%-**ra becsüli, ami a legmagasabb szint 2002 óta. Ez erős bizonyíték annak a beszámolónak ellen, amelyben a digitális kommunikáció feloszlatta Norvégia szervezett társadalmi alapjait. Nergaard, *Organisasjonsgrader, tariffavtaledekning og arbeidskonflikter 2023 og 2024*.

A szakszervezetek és munkáltatók olyan erőforrásokkal rendelkeznek, amelyeket egy nagy online követőtáborok nem automatikusan biztosítanak: bizonyos iparágak ismerete, tárgyalási képesség, kialakított hozzáférés a döntéshozókhoz, valamint a megállapodások végrehajtásáért felelős. Így befolyásuk erős maradhat még akkor is, ha nyilvános kommunikációjuk kevésbé tűnik látványosnak, mint egy influenceré.

Ezért is szükség van az "elit befolyás" szétbontására. Az üzleti szervezetek, szakszervezetek, minisztériumok, egyetemek és kulturális intézmények eltérő erőforrásokkal rendelkeznek, és gyakran nem értenek egyet. Az együttműködésük egyetlen szakterületen nem hoz létre egységes politikai blokkot minden területen.

Arendalsuka bemutatja, hogyan lép kölcsönhatásba a közkommunikáció és a szervezett hozzáférés. Norvégia politikai fesztiválja az intézményeket és döntéshozókat koncentrált nyilvános környezetbe hozza. Egyszerre helyszín a vitának, szervezeti láthatóságnak, hálózatépítésnek és lobbizásnak.

Dag Wollebæk és Ketil Raknes **kutatásai szerint a hozzáférést az erőforrások alakítják. Raknes beszámolója hangsúlyozza a kiadásokat és a professzionális politikai személyzetet: nagyobb erőforrásokkal rendelkező szervezetek vonzhatnak vezető politikusokat, és fenntarthatják a kapcsolatokat a nyilvános eseményeken túl.** Øyvind Ihlennel végzett kutatása **a hitelességet, jóakaratot és a működőképes javaslatok bemutatását is hangsúlyozza.** Raknes kutatási beszámolója, beleértve a 2022-es tanulmányokra vonatkozó hivatkozásokat.

A digitális politikához való kapcsolódás feltáró. Az online kommunikáció gyakran jutalmazza a konfrontációt; a politikai befolyás múlhat attól, hogy megbízható, hasznos beszélgetőként tekintenek. Egy olyan szervezet, amely képes mozgósítani a közvélemény nyomását, miközben hiteles politikai megoldást is kínál, mindkét előnyt élvezheti.

Ez tartós szerepet ad a szakmai közvetítőknek. A kibertérbe való átmenet megváltoztatja módszereiket és a versenykörnyezetet, de nem feltétlenül szünteti meg pozíciójukat.

A fő szellemi környezetek átvágnak a parlamenti blokkokban. Az alábbiakban egy elemző térkép a átfedő tendenciákról látható, nem pedig azt állítaná, hogy minden környezetnek egyetlen vezetése vagy összehangolt stratégiája van:

Szellemi környezet	Központi gondolatok és aggályok	Főbb politikai kapcsolatok
Szociáldemokrata munkáskörnyezet	Kollektív biztonság, szervezett munka, újraelosztás, közszolgáltatások, tárgyalásos gazdasági változás	Munkáspárt, szakszervezetek, a szélesebb baloldal egyes részei

Szellemi környezet	Központi gondolatok és aggályok	Főbb politikai kapcsolatok
Piaci liberális és intézményi konzervatív környezet	Vállalkozás, magántulajdon, egyéni felelősség, gazdasági ösztönzők, alkotmányos liberalizmus	Konzervatívok, liberálisok és a szélesebb nem-szocialista tábor egyes részei
Agrár- és területi környezet	Decentralizáció, helyi szolgáltatások, nemzeti ellenőrzés az erőforrások felett, a vidéki megélhetés védelme	Középpárt és földrajzilag gyökerező érdekek pártok között
Szocialista és újraosztó környezet	Gazdasági hatalom, egyenlőtlenség, munkajogi jogok, köztulajdon, a kereskedelmi elvitás elleni ellenállás	Vörös, szocialista baloldal és a szervezett munkás rétegei
Környezeti és ökológiai környezet	Kibocsátáscsökkentés, természetvédelem, termelés és fogyasztás változásai	Zöldek, szocialista baloldal, liberálisok, környezetvédelmi szervezetek
Nemzeti-populista környezet	Bevándorlási korlátozás, közrend, nemzeti preferenciák, mindennapi költségek, ellenállás az elit elitből ismert elidegenedéssel szemben	Progress Party és heterogén online választókerületek
Keresztény és közösségi környezet	Család, vallásszabadság, civil társadalom, etikai korlátok, társadalmi felelősség	Kereszténydemokraták és vallási szervezetek

Ezekben a környezetekben több konfliktus zajlik .

Az ipari foglalkoztatáshoz való szociáldemokrata kötődés ellentmondhat a gyors kőleátmenet követeléseivel. A piaci liberálisok egyetérthetnek a nemzeti populistákkal az adók terén, miközben nem értenek egyet a bevándorlás, a nemzetközi nyitottság vagy az intézményi normák terén. A vidéki természetvédők ellenezhetik azokat a fejlesztéseket, amelyeket a zöld modernizáció elengedhetetlen fejlesztéseinek hirdetnek. A keresztény társadalmi felelősségvállalás eltérő álláspontokat teremthet mind a szekuláris gazdasági liberalizmustól, mind a nacionalista korlátozásoktól.

A digitális kommunikáció lehetővé teszi, hogy az egyén több ilyen környezetben is részt vegyen anélkül, hogy teljes pártprogramot fogadana el. Egy személy fogyaszthat konzervatív gazdasági kommentárokat, támogathat egy helyi környezetvédelmi tüntetést, és támogathatja a szélesebb körű közjóléti ellátást. A pártok ezután nehéz feladattal szembesülnek, hogy ezeket a kérdésspecifikus álláspontokat kormányzó koalícióvá egyesítsék.

A think tankok fontos helyekké váltak, ahol ezek a környezetek érveket, személyzetet és nyilvános kifejezést gyűjtenek. Három intézmény különösen hasznos a norvég konfiguráció megértéséhez.

A Civita liberális agytrösztként azonosítja magát, amely az egyéni szabadságot, felelősséget, nyitott gazdaságot, civil társadalmat, liberális demokráciát és emberi jogokat támogat. Kifejezetten leírja szerepét, hogy összeköti az akadémia, üzleti, média, szervezetek és politikai közösségeket. Jelentősége részben abban rejlik, hogy egy közös szellemi találkozóhelyet biztosítson egyetlen párton túl, publikációk, képzések, szemináriumok és közérdekű intervenciók révén. A Civita beszámolója a céljáról és finanszírozásáról.

A Agenda, amelyet 2014-ben hoztak létre az LO kezdeményezésére, a középbaloldal számára dolgozik ki ötleteket, miközben magát pártoktól függetlennek írja le. Fogalmi hangsúlya a lényegi szabadság: az embereknek viszonylag egyenlő lehetőségekre, társadalmi bizalomra, működő intézményekre és anyagi biztonságra van szükségük ahhoz, hogy hatékonyan gyakorolhassák a szabadságot. Ötvözi az elemzést a politikai oktatással és a közkommunikációval. Az Agenda intézményi leírása.

A Manifest Analyse kifejezetten a munkás, jóléti állam kérdéseiben és gazdasági igazságosságban gyökerezik. Finanszírozásának nagy része több mint 260 szakszervezeti egység előfizetéseiből származik. Jelentései, füzetei, konferenciái, kiadói kapcsolatai és médiatevékenységei összetett gazdasági érveket politikai vitában használható anyaggá alakítanak. A Manifest munkájának és finanszírozásának leírása.

Az Agenda és a Manifest közötti különbséget nem szabad merev megosztottsággá tenni. Átfednek, de pozicionálásuk és szervezeti kapcsolataik eltérnek. Hasonlóképpen, a Civita-t nem szabad minden jobboldali mozgalom szellemi parancsnoki központjaként kezelni.

Johan Christensen és Cathrine Holst közvetlenül tanulmányozták ezeket az intézményeket a "Hogyan kapcsolódnak az érdekképviseleti gondolkodó trösztök az akadémiai tudáshoz?" című műben. Norvégia esete (2020). Elemzésük azt vizsgálja, hogyan ötvözik a think tankok az ideológiai érdekképviseletet a tudományos hitelesség igényével. Fontos különbség az akadémiai kutatás végzése és a meglévő kutatások politikai célokra történő kiválasztásá, fordítása és terjesztése között. Christensen és Holst, 2020.

A kérdésedre a nagyobb következménye az, hogy korábban tagságalapú pártoktatással összekötött intellektuális funkciókat egyre inkább speciális szervezetek látnak el. Eredményeik aztán podcastokon, hírleveleken, videókon, média megjelenéseken és közösségi platformokon keresztül terjednek. A politikai eszmék előállítása szervezett marad, még akkor is, ha terjesztésük egyedinek tűnik.

Norvégia humanitárius internacionalizmusa egy másik befolyásos szellemi formáció. Olyan nyelvet biztosít, amelyen keresztül a külpolitika, a fejlesztési támogatás, az emberi jogok és a nemzeti identitás összekapcsolódik.

Terje Tvedt, különösen a *Det internasjonale gjennombruddet* (2017) című művében, fontos kritikai értelmezője ennek az átalakulásnak. Humanitárius–politikai komplexumról szóló beszámolója a figyelmet az állami intézmények, segélyszervezetek és Norvégia nemzetközi missziójának közvéleménye közötti kapcsolatokra irányítja. Munkáját úgy kell értelmezni, mint a norvég fejlődés érvelő értelmezését, beleértve annak normatív feltételezéseit is. A Tvedt Bergeni Egyetem profilja és bibliográfiája.

A 2003-as Power and Democracy Inquiry továbbá Norvégia humanitárius identitása, állami tevékenysége, szervezetei és kutatási környezetei közötti összefüggéseket is tárgyalta. NOU 2003:19, záró elemzés.

Az én értelmezésem szerint egy ilyen környezet részben úgy határozza meg, hogy mire törekednie kell egy felelős norvég államnak. A digitális kritika megkérdőjelezheti hitelességét, ellentmondásokat tárhat fel, vagy megkérdőjelezheti prioritásait. Ugyanakkor a megosztott finanszírozási kapcsolatok vagy erkölcsi szókincsek önmagukban nem bizonyítanak

központosított irányítást. Az empirikus feladat konkrét kinevezések, támogatások, érvek, intézményi kapcsolatok és politikai döntések nyomon követése.

A szakértői tudás további hatalmi forrást jelent, amelyet a közvélemény népszerűsége nem mér. Johan Christensen *The Power of Economists in the State* (2017) című műve különösen releváns. Norvégiát Dániával, Írországgal és Új-Zélanddal összehasonlítva vizsgálja, hogyan segítettek a közgazdászok intézményi álláspontjai az adóreform alakításában.

A magyarázó mechanizmus szervezeti: a toborzás, a szakmai tekintély és az államon belüli elhelyezkedés befolyásolja, hogy bizonyos eszmék politikává válnak-e. Norvégia szociáldemokrata hagyománya tehát nem zárja ki jelentős hatást a piacorientált gazdasági gondolkodás esetén. Ezzel szemben ez a kutatás nem bizonyítja, hogy közgazdászok irányítják az állam egészét. Christensen könyve.

Christensen és Holst munkája a norvég tanácsadó bizottságokban szintén közvetlen út a kérdésedhez. A bizottságok összekapcsolják a tudományos szakértelmet, a politikai felhatalmazásokat és a közvélemény igazolását. Összetételük és eljárásaik segítenek meghatározni, mely problémák kapnak tekintélyt és mely megoldások kerülnek a kormányzati napirendre. "Tanácsadó bizottságok, akadémiai szakértelem és demokratikus legitimitás: Norvégia ügye".

A demokratikus értékelés vitatott. A szakértelem szűkítheti a nyilvánosan elképzelhető választási lehetőségek körét, de a kormányoknak megbízható szaktudásra is szükségük van. **Christensen, Holst és Anders Molander** a Expertise, Policy-making and Democracy *című művében* azt vizsgálják, hogyan ötvözhetik a szakértői intézmények a tudás minőségét a demokratikus elszámoltathatósággal. Kiadói leírás.

A digitális politika fokozza ezt a feszültséget. Egy miniszter azonnali lépési igényrel szembesülhet, miközben a rendelkezésre álló lehetőségek továbbra is a fiskális becslések, jogi kötelezettségek, adminisztratív kapacitás és szakértői tanácsok által formálódnak. A közvélemény reagálása és működési mérlegelése ennek következtében különböző irányokba elmozdulhat.

A norvég médiarendszer jelentős intézményi kontinutitással alkalmazkodott a digitális kommunikációhoz. Trine Syvertsen, Gunn Enli, Ole J. Mjøs és Hallvard Moe *The Media Welfare State: Nordic Media in the Digital Era* (2014) című műve adja a központi keretet.

Érvelésük összekapcsolja a skandináv média megállapodásokat az egyetemes hozzáférhetőséggel, szerkesztői függetlenséggel, sokszínűséggel és minőséggel, valamint a médiapolitikai intézmények viszonylag széles körű elfogadásával. Ezek a megállapodások segítenek megmagyarázni, miért találkoznak a globális platformok eltérő nemzeti környezetekkel. *A Média Jóléti Állam*.

Norvégia nemzeti hírügynökségei, a közszolgálati műsorszolgáltatók, a helyi újságírás és a szakkiadványok továbbra is jelentős részeit szervezik a közéletnek. Hatásuk túlmutat a közönség méretén. Kiválasztanak vizsgálandó ügyeket, közös ténybeli hivatkozásokat hoznak létre, leleplezik a visszaéléseket, és meghatározzák, mely viták kerülnek folyamatos vizsgálatra.

A friss bizonyítékok alátámasztják a minősített ellenálló képességeket. Hallvard Moe és Carolin Schefner 2026-os Reuters Institute fiókja **53%-os hírek bizalmát** jelenti, szemben a globális átlaggal szemben a 37%-kal, és **40%-os fizetés az online hírekért**. Ez az erős, már megalapozott hírszervezeteket és a készítők növekvő jelentőségét írja le. Reuters Intézet, Norvégia 2026.

A legfontosabb határ tehát magában a kibertéren keresztül húzódik: a kommunikáció között, amely megőrzi a szerkesztőségi intézményeket, és a kommunikáció között, amely elsősorban személyiségekre, platformösztönzőkre vagy aktivista közösségekre szerveződött.

A digitális politikai kommunikáció megváltoztatja a mediációt, nem pedig egyszerűen eltávolítaná azt. Rune Karlsen "Követők vélemény-vezérek" (2015) című munkája különösen hasznos megállapítást kínál. Azok, akik pártokat és politikusokat követtek a közösségi hálózatokon, aránytalanul aktív véleményvezérek voltak mind online, mind offline környezetben.

Az üzenet, amelyet egy politikus "közvetlenül" közvetít, gyakran olyan emberek révén szerez befolyást, akik értelmezik és továbbítják másoknak. A digitális platformok növelik és megváltoztatják a közvetítő közösséget: aktivisták, munkahelyi ismerősek, csoportadminisztrátorok, alkotók és rendkívül aktív állampolgárok mind részt vehetnek. Karlsen, 2015.

Ez pontosabb fejleményt ad a hipotézisedről. A régebbi helyi pártközvetítő elveszítheti a fontosságát, miközben egy új hálózati közvetítő szerezheti meg. Néhány új közvetítő szorosan kapcsolatban marad a meglévő szervezetekkel; mások autonóm közönséget építenek.

Karlsen és Bernard Enjolras 2016-os norvég jelöltjeit vizsgáló tanulmánya tovább bonyolítja a kiszorítás érvet. A 2013-as jelöltfelmérés és a Twitter adatai alapján megállapították, hogy az egyéni kampányolás és a digitális tevékenység nem okoz automatikusan befolyást. A központi pártállások és a láthatóság a beépített és közösségi médiában továbbra is fontosak maradtak. Ezek történelmi eredmények, nem a kortárs TikTok mérései, de bemutatják, hogy a meglévő politikai források digitális előnyökké válnak. Karlsen és Enjolras, 2016.

Bente Kalsnes "A közösségi média paradoxon magyarázat" (2016) című műve egy kapcsolódó eltérést azonosít. A felek könnyebben támogatták az interaktív kommunikációt, mint gyakorolták. Hírnévi aggályok, korlátozott személyzet, lehetséges negatív hírközvetítések és hiteles személyes válaszok elvárásai korlátozták a párbeszédet. Kalsnes, 2016.

Egy interaktív platform így támogathatja a rendkívül központosított politikai kommunikációt. A kommentálási lehetőségek önmagukban nem osztják át a jelölt kiválasztását, a politikai döntéshozatal vagy a koalíciós megállapodások feletti hatalomot.

Az újabb influencer környezet egy jellegzetes politikai legitimitásforrást hoz be: a politikán kívüli megszokott ismerősséget. A szórakoztatóipari alkotók összegyűjthetik a közönséget, mielőtt felismerhető politikai álláspontot alakítanának ki. Amikor később adókról, bevándorlásról, bűnözésről vagy éghajlatról beszélnek, ismerős kapcsolatokat visznek be a politikai értelmezésbe.

A 2025-ös kampány konkrét példákat kínál. Az Oskar Westerlin és a **Gutta** YouTube vállalkozás politikai vitákat szervezett, és bevonzotta a beismert politikai szereplőket.

Wolfgang Wee hosszú beszélgetési formátuma és a Progress fiatal politikusa**, Simen Velle láthatósága** szintén relevánssá vált a fiatal szavazókról szóló vitákban. Stine Hesstvedt elemzése ezeket a fejleményeket a változó politikai környezet részeként kezeli, miközben tartós választási jelentőségüket nyitva hagyja. Hesstvedt elemzése a 2025-ös nemi megosztottságról.

Støre megjelenése egy férfi influencereket támogató YouTube-csatornán közel 480 000 megtekintést ért el, a Reuters Intézet szerint a TikTokon további példányszám milliókat ért el. Ez egy bevált kormánypártot mutatja, amely külső közönséghez szeretne hozzáférni. Nem deríti meg, hány néző változtatta meg szavazatát. Reuters Intézet, Norvégia 2026.

Az ideológiai irány is változó. A szakszervezethez kötődő **alkotó, Snorre Rein**, akit az Agenda támogatott, a kampány során kihívta Gutta és a pénzügyi Øystein Stray Spetalen üzeneteit. A szervezett munkáspárt szélesebb környezete így alkalmazkodott az alkotóközpontú kommunikációhoz. A VG interjúja Rein-nel.

Ezek a megállapodások lehetnek ideiglenesek. A Gutta 2026 júliusában beszűntnek írták le. Ezért kampány jelentőségét konkrét epizódként kell kezelni, nem pedig egy már állandó politikai intézmény bizonyítékaként. E24, 2026. július.

Az alapvető átalakulás az, hogy olyan közönségek állnak rendelkezésre, akiknek politikai figyelmét a pártrendszeren kívüli emberekkel folytatott tárgyalások révén elérhetik. Az ilyen közvetítők befolyással bírnak arra, hogy ki jelenik meg, hogyan keretezik a beszélgetést, és milyen személyiség tűnik hitelesnek.

Az alternatív média küzdelmet okoz a valóság meghatározásának hatalomáért. A bevándorlásközpontú kiadványokat, mint a Document, a kulturálisan ellentétes kiadványokat, mint a Subjekt, személyiségpodcastokat és hétköznapi kereskedelmi online újságokat meg kell különböztetni. Szerkesztőségi struktúráik, témáik, politikai elkötelezettségeik és a már bevált újságírással való kapcsolatuk eltérnek.

Két kutatási hozzájárulás különösen releváns:

- **Tine Ustad Figenschou és Karoline Andrea Ihlebæk**, "Újságírói tekintély kihívása: médiakritika a szélsőjobboldali alternatív médiában" (2019) című művében az újságírás bevált tekintélyének kihívásait vizsgálja. Cikk.
- **Bente Kalsnes és Anders Olof Larsson**, "Facebook hírek használata a 2017-es norvég választások során – a hiperpártpolitikai hírek behatásának értékelése" (2021) közvetlenül foglalkozik a politikailag pártpolitikai hírek terjedésével egy norvég választás alatt. Cikk.

A szélesebb elméleti értelmezés szerint a média elfogultságának kritikája szervezeti funkciót is betölthet. Okot ad a közönségnek, hogy visszatérjen egy adott forráshoz, és közös magyarázatot ad arra, miért kapnak aggályai állítólag máshol nem elég elismerést. Idővel a kialakult intézmények iránti bizalmatlanság a csoportidentitás részévé válhat.

A határok továbbra is áthatolhatók. A dokumentum először kapott sajtótámogatást 2023-ban, ami azt mutatja, hogy a kihívó beléphet beilleszkedett intézményi megállapodásokba is. A norvég rendszer képes néhány innovációt és konfliktust befogadni a meglévő médiapolitikán keresztül. Reuters Intézet, Norvégia 2025.

A Progress Párt legutóbbi előrelépése jelentős átrendeződést mutat egy tartós pártrendszerben. A 2025-ös parlamenti választáson a Munkáspárt 28,0%-ot és 53 mandátumot kapott; A Progress 23,8%-ot és 47 mandátumot; a Konzervatívok 14,6%-ot és 24 mandátumot kaptak. A Munkáspárti oldalon az öt párt összesen 88 mandátumot szerzett, míg az ellenfél pártjai 81-et. Hivatalos választási eredmények.

A jelenlegi kormány továbbra is a munkáspárti kormány, Jonas Gahr Støre vezetésével. A szélesebb parlamenti többség nem alkot ötpártból álló kabinetet. Hivatalos kormányzati összetétel.

Számos mechanizmus is hozzájárulhat a Progress vonzerejéhez: megélhetési költségekkel kapcsolatos aggályok, bevándorlási és biztonsági kérdések, az elit elidegenedettségének elutasítása, az elérhető személyiségek és az informális digitális környezetekhez való kommunikáció. Relatív oksági jelentőségük nem olvasható közvetlenül az elköteleződési adatok alapján.

Bente Kalsnes összehasonlítása a Progress és a Svéd Demokraták között tanulságos. 2019-es tanulmánya különbségeket talált a populista kommunikáció használatában, intézményi helyzetükkel és fejlődési szakaszaikkal. Ezért a norvég mintákat nem szabad mechanikusan levonni a szomszédos országokból. Kalsnes, 2019.

A nemi és életkori eredmények feltűnőek. Øyvin Kleven és Johannes Bergh arról számoltak be, hogy a 35 év alatti férfiak körében a Progress támogatása 2021-ben 15%-ról **2025-re 38%-**ra nőtt; a 35 év alatti nők körében ez 7%-ról **17%-ra** emelkedett. A párt mindkét csoportban, különösen férfiakban haladt előre. Kleven és Bergh, 2025.

Hesstvedt hasznosan különbözteti meg a jobboldalon belüli támogatás újraelosztását a generációs értékek mélyebb, tartós átalakulásától. Ez utóbbi bizonyítékot igényelne arra, hogy az új összefonódások egy kampányon túl és változó körülmények között is fennmaradnak.

Erős okok vannak annak is, hogy elkerüljük a technológiai determinizmust. Ugyanez a hivatalos választói tanulmány szerint **a 2021-ben és 2025-ben szavazók 39%-a váltott pártot – szemben 2001 és 2005 között 40%-**kal. Ráadásul a korábbi közép szavazók jelentősen a Munkáspárt és a Progress felé mozdultak. A választási rugalmasság megelőzte a mai programokat, és különböző politikai irányokat is előnyös képezhet. Kleven és Bergh szavazóváltási elemzése.

A kőolaj, az áram, a terület és a környezetvédelem különösen fontos konfliktusokat eredményeznek a pártverseny alatt. Norvégia erőforrás-gazdasága anyagi kapcsolatokat teremt az ipari foglalkoztatás, a közbevételek, az üzleti érdekek, a regionális fejlődés és a környezetvédelmi kötelezettségek között.

Ezek a kapcsolatok lehetővé teszik a többi kérdésben ellenző pártok számára, hogy együttműködjenek az erőforrás-kitermelés terén. Például 2025 májusában a parlamenti nyomás a határvidéki kőolaj engedélyezésének újraindítására egy Konzervatív javaslatot követett, amelyet a Központi Part. Reuters a parlamenti döntésről.

A digitális kampányok átalakíthatják az ilyen kérdések értelmezését. Az áramárak vita tárgyává válhatnak arról, hogy a nemzeti erőforrások szolgálják-e a polgárokat vagy a nemzetközi piacokat. A szélerő fejlesztése pedig vitává válhat arról, ki irányítja a helyi tájat. A

kőolajpolitika konfliktussá válhat a nemzeti jólét és a globális kibocsátásokért való felelősség között.

Ezek a politikai jelentés változásai, amelyek az anyagi megállapodásokhoz kötődnek. Az online kommunikáció összekapcsolhatja a szétszórt sérelmeket, és közös szókincset adhat ki, de a sérelmek nem kizárólag kommunikációból erednek.

A **fosen-ütközés** bemutatja, hogyan működik a hatalom többféle formája. 2021 októberében a Legfelsőbb Bíróság egyhangúlag megállapította, hogy a vitatott szélfejlesztések sértik a számi rénszarvaspásztorok kulturális jogait, és érvénytelenítették az engedély- és kisajátítási döntéseket. A Legfelsőbb Bíróság ítélet összefoglalója.

A későbbi tiltakozások megkérdőjelezték a meghosszabbított végrehajtási folyamatot; a 2023–2024-es egyezségek lehetővé tették a folytatódó működést, kompenzációs megállapodásokkal. Reuters a 2024 márciusi megállapodásról.

Elemzően Fosen ötvözi az őslakos szervezettséget, jogi igényeket, nyilvános tiltakozást, környezetvédelmi nézeteltéréseket, adminisztratív intézkedéseket és tárgyalásokat. Ez megmutatja, miért kell együtt tanulmányozni a társadalmi mozgósítást, az intézményi jogokat és a végrehajtó döntéshozatalt. Azt is bizonyítja, hogy a "zöld" politika konfliktusokat tartalmaz a környezeti terhek elosztásával kapcsolatban.

Az európai integráció újabb elválasztót teremt a nemzeti politikai kommunikáció és a hatékony kormányzati hatalom között. Norvégia helyzete az EU-n kívül, de az Európai Gazdasági Övezeten belül azt jelenti, hogy a norvég társadalmat érintő fontos szabályok egy olyan politikai rendszerből származnak, amelyben Norvégiának nincs rendes tagállami képviselete.

John Erik Fossum "Az EU és harmadik országok: következmények a demokráciára és a politikai rendre" (2023) című művében elemezi ennek a megállapodásnak a demokratikus következményeit. A formális szuverenitás és a külső szabályok kiterjedt beépítése együtt létezik; az informális részvétel csak részben kompenzálja az aszimmetriát. Kapcsolódó munkák közé tartozik **Erik Oddvar Eriksen és Fossum** *The European Union's Non-Members: Independence under Hegemony?* (2015). Fossum, 2023.

Ez különösen releváns az online szuverenitási politikában. Egy kampány gyorsan mozgósíthatja a nemzeti közönséget egy olyan követély köré, amelynek megvalósításához nemzetközi kötelezettségek és kapcsolatok kezelése szükséges. A közvélemény elvárásai és a kormányzati cselekvési lehetőség közötti szakadék további bizalmatlanságot generálhat.

A kapcsolat kézzelfogható: a Centrum 2025 januárjában kilépett a kormányból az EU energiairányelveivel kapcsolatos nézeteltérések miatt. A konfliktus összevonult az európai integrációval, az erőforrás-szabályozással és a belföldi koalíciós politikával. Reuters a későbbi kormányátalakításról.

Norvég tudósok nem értenek egyet abban, hogy a választott többségekre vonatkozó korlátozások demokratikus eróziót vagy demokratikus védelmet jelentenek-e. Ez a nézeteltérés egyértelműen megjelent a 2003-as Hatalom és Demokrácia vizsgálatban.

A többség hangsúlyozta a képviseleti irányítás gyengítését a nemzetköziesítés, igazságszolgáltatás, piaci reformok és intézményi feldaraboltás révén. **Hege Skjeie** kihívást jelentett a demokrácia túlzottan a területi többségi uralomra épülő értelmezéssel. A jogok és nemzetközi védelem felhatalmazhatja azokat a csoportokat, amelyek a nemzeti többségben gyenge pozíciójuk. **Siri Meyer** hangsúlyozta a hatalom kultúrát, nyelvet, identitást és tapasztalatait. Különálló nyilatkozataik fontos részei a vizsgálatnak, nem pedig kisebb feltételeknek az egyhangú következtetéshez. A vizsgálat ellenvéleményei.

Ezek a nézőpontok a kortárs konfliktusok különböző aspektusait világítják meg:

- A szuverenitásközpontú megközelítés azt kérdezi, hogy a választók hatékonyan tudják-e megváltoztatni a politikát.
- A jogközpontú megközelítés azt kérdezi, hogy a sebezhető csoportok továbbra is védettek-e, ha a többség mozgósít ellenük.
- Egy kulturális megközelítés azt kérdezi, kinek a tapasztalatai és kategóriái kapnak elismerést a közéletben.

A digitális mozgósítás erősítheti a népi beavatkozást, miközben fokozza a nyomást a kisebbségekre vagy szűkíti az engedélyezett kifejezést az adott közösségeken belül. Demokratikus jelentése az vizsgált intézményi és társadalmi kapcsolattól függ.

A szuverén vagyonalap jól mutatja, hogyan intézményesíti Norvégia a hosszú távú korlátozást. Keretrendszere elválasztja a parlamenti döntéseket, a Pénzügyminisztérium felelősségeit és az operatív befektetéskezelést. A fiskális iránymutatás összekapcsolja az időbeli kiadásokat az alap várható reálhozamával, amely körülbelül 3%-ra becsült, miközben lehetővé teszi a gazdasági körülményekhez való alkalmazkodást. Norges Bank Befektetési Menedzsment, alap céljai és irányítása.

A szélesebb jelentőséggel bír, hogy a nagy nemzeti erőforrásokat politikai felhatalmazás, szakértői menedzsment és tartós konvenciók kombinációja irányítja. A kampányok kihívást jelenthetnek a kiadási prioritások vagy a befektetési etika terén, de a közvetlen közvélemény figyelme önmagában nem határozza meg a működési döntéseket.

Úgy vélem, hogy a kőolajjada kettős politikai hatással bír. Olyan forrásokat biztosít, amelyek segítik az intézmények fenntartását és a versengő igények kielégítését. Emellett élesíti azt a kérdést, hogy miért tapasztalnak a polgárok drága vagy elégtelen szolgáltatásokat egy gazdag országban. A digitális kommunikáció politikailag is erőteljessé teheti ezt a különbséget.

Az online konfliktust nem szabad összehangolni átfogó társadalmi polarizációval. A norvég kutatások szokatlanul hasznos különbségeket kínálnak itt.

Karlsen, Kari Steen-Johnsen, Dag Wollebæk és Enjolras "Echo chamber and trench warfare dynamics in online debates" (2017) című művét megállapította, hogy a résztvevők gyakran találkoztak nézeteltéréssel. A korábbi álláspontok megerősítése konfrontáción és egyezségen keresztül is történhetett. Az ő "lövészárokháború" koncepciójuk tehát egy olyan folyamatot azonosít, amelyben az ellentétes táborok ismételten találkoznak anélkül, hogy nyitottabbak lennének egymásra. Karlsen és munkatársai, 2017.

Wollebæk és munkatársai "Anger, Fear, and Echo Chambers" (2019) című műve hozzáteszi az érzelmi kiválasztás fontosságát. A haragot az online vita és információkeresés bizonyos

formáihoz kapcsolták. Ezek a megfigyelő eredmények segítenek megmagyarázni, miért lehet a látható diskurzus konfrontatívabb, mint a szélesebb közönség. Wollebæk és munkatársai, 2019.

A 2022-es Szólásszabadság Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a rendelkezésre álló kutatások nem határoztak meg általános tendenciát a Norvégiában a polarizáció növekedésére. Figyelmeztetett arra is, hogy az online hozzászólások szekciókat a társadalom egészét képviselnék. Ez egy elavult értékelés, nem garancia a későbbi fejleményekre, de megmutatja, hogy bizonyítékokra van szükség, nem pedig láthatóan látható vitákból származó következtetésekre. NOU 2022:9, angol összefoglaló.

A kutatási programodhoz tehát három változást kell külön mérni: az állampolgárok közötti ideológiai távolságot, a politikai csoportok közötti ellenségeskedést és a látható kommunikáció intenzitását. Ezek másképp fejlődhetnek.

A legeredményesebb olvasási stratégia több norvég kutatási hagyomány ötvözése. Egyetlen szerző sem fedi le megfelelően az egész átalakulást.

Kutatási probléma	**Különösen releváns szerzők és művek**
A pártok és területi identitások történelmi kialakulása	Stein Rokkan; Henry Valen; Hesstvedt és Saglie 2025-ös városi–vidéki tanulmánya
Az államfejlesztésbe épülő szellemi projektek	Rune Slagstad, *De nasjonale strateger*
A képviseleti és szervezeti hatalom változásai	Østerud, Engelstad és Selle; NOU 2003:19, Skjeie és Meyer ellenvéleményei mellett olvassák fel
Humanitárius internacionalizmus és nemzeti önmegértés	Terje tvedt, *Det internasjonale gjennombruddet*
Szakértelem, megbízások és szakpolitikai hatáskör	Johan Christensen; Cathrine Holst; Anders Molander
Agytrösztök intellektuális közvetítőként	Christensen és Holst 2020-as norvég tanulmánya
A médiarendszer ellenálló képessége	Syvertsen, Enli, Mjøs és Moe, *A médiajóléti állam*
Pártok, vélemény-vezérek és digitális kampányok	Rune Karlsen; Bernard Enjolras; Bente Kalsnes
Online konfrontáció és érzelmi dinamikák	Kari Steen-Johnsen; Dag Wollebæk; Karlsen és Enjolras
Alternatív média és újságírói tekintély	Tine Ustad Figenschou; Karoline Andrea Ihlebæk; Kalsnes és Anders Olof Larsson
Választási átszervezés és generációs különbségek	Johannes Bergh; Øyvin Kleven; Stine Hesstvedt
Szervezett hozzáférés és lobbizás	Ketil Raknes; Dag Wollebæk; Øyvind Ihlen
Európai integráció és demokratikus hatalom	John Erik Fossum; Erik Oddvar Eriksen

Az elemzési előrelépés abból fakad, hogy összekapcsolják kérdéseiket. Rokkan elmagyarázza azokat a társadalmi megosztottságokat, amelyek követeléseket generálnak; Slagstad elmagyarázza, hogyan válnak az eszmék intézményekké; a hatalmi vizsgálat a hatalom

változásait vizsgálja; a médiakutatók a változó láthatóságot és közvetítést; a választási tanulmányok azt vizsgálják, hogy a látszólagos átszervezések eljutnak-e a szavazópadra.

Norvégia valószínű fejlődése a folyamatos verseny a egyre folyékonyabb közmozgósítás és a tartósabb politikai konverziós intézmények között. A pártok erősebb ösztönzőkkel néznek szembe arra, hogy felismerhető személyiségeket toborozzanak, alkalmazkodjanak a külső problémákhoz, és keressék a hozzáférést az alkotók által összegyűjtött közönséghez. A gondolkodótrösztök, szakszervezetek és üzleti érdekek továbbra is fejlesztik saját digitális kommunikációjukat, gyakran ötvözve az intézményi erőforrásokat személyre szabott bemutatással.

Ez nem jelenti azt, hogy minden szereplő egyenlő eredményt érjen el. Azok a szervezetek, amelyek képesek szakértelmet, kapcsolatokat és folyamatos tevékenységet fenntartani, egy átmeneti figyelemhullámot tartós politikai beavatkozássá alakíthatnak. Egy nagy közönséggel rendelkező alkotó befolyásos maradhat a hírnevekre, miközben korlátozott képességgel rendelkezik a törvényalkotás megtervezésére, költségvetés tárgyalására vagy programok irányítására.

A jobboldal számára a központi bizonytalanság az, hogy a közelmúltbeli mozgósítás stabil társadalmi és generációs összehangolássá válik-e. A Munkáspárt és a szélesebb baloldal számára a kihívás az, hogy tartós szervezeti erőforrásokat újra összekapcsoljanak olyan kommunikációs formákkal, amelyek az örökölt munkásmozgalom környezetein kívüli emberekhez jutnak el. A területi és környezetvédelmi mozgalmak számára a lehetőség abban rejlik, hogy olyan koalíciókat hozzanak létre, amelyek átlépik a meglévő párthatárokat.

A döntő fejlemény tehát az, hogy **ki szerezi meg a képességet a közfigyelmet, a hiteles politikai érveket, a szervezett támogatást és az tekintélyes döntéseket összekapcsolására**. Norvégia digitális átalakulása már most drámaian megváltoztatja az első láncot. Ennek mélyebb politikai következményei attól függnek, hogy milyen messzire tudnak új szereplők elhelyezkedni a megmaradt kapcsolatok között.

****

Finnország

Finnország politikai átalakulását leginkább úgy értjük, mint a hatalom újraelosztását pártok, szervezett érdekek, szakmai szakértők, bevezetett média és online közösségek között. A digitális kommunikáció jelentősen megváltoztatta azt, hogy ki képes politikai identitásokat formálni, kérdéseket hozni a nyilvános vitába, és felismerhető politikai személyiséggé válni. Azonban a finn bizonyítékok nem támasztják alá azt az erősebb állítást, hogy a pártok már nagyrészt nélkülözhetetlenné váltak. Politikai toborzás, parlamenti együttműködés és kormányalakítás feletti irányításuk továbbra is jelentős marad.

A jellegzetes fejlemény az, hogy **a politikai közösségek egyre inkább külső pártokat alakítanak ki, miközben a pártok továbbra is központi szerepet töltenek be követeléseiket állami döntésekké**. Finnország legvilágosabb példája az online bevándorlásellenes mozgalom és a Finn Párt kapcsolata. Ugyanakkor a gazdasági szervezetek és közigazgatási szakértők olyan befolyási csatornákat tartanak fenn, amelyek viszonylag kevéssé támaszkodnak a tömegnépszerűségtől.

Megkülönböztetem a hivatkozott kutatás által megállapított eredményeket a belőlük levont szélesebb körű értelmezéstől. Az elemzés magában foglalja a kutatási és média bizonyítékokat, amelyek 2026-ig elérhetők.

A történelmi kiindulópont egy olyan társadalom, amelyben a szervezett kollektív tevékenység és az állami hatalom együtt fejlődött. A finn politikai élet nemzeti mozgósításból, nyelvi harcokból, mezőgazdasági szervezetből, a munkásmozgalomból és egy viszonylag erős közigazgatási hagyományból alakult ki. Az ország későbbi konszenzushírneve nem takarta el a mély konfliktust, amely az 1918-as polgárháborúban csúcsosodott ki. Később az együttműködés kiépült a tartós megosztottságokon keresztül.

Risto Alapuro *Állam és forradalom Finnországban* című műve alapvető hivatkozás az államformáció, osztályviszonyok és politikai mozgósítás kapcsolatának megértéséhez. A jelenlegi kérdéshez való relevanciája módszertan: a választópártokat a társadalmi szervezet szélesebb formáinak megnyilvánulásaiként kell tanulmányozni, nem önálló versenytársakként. Történelmi munkája alapvető kiindulópontot jelent, mielőtt megvizsgálná, mit változtatott meg a digitális kommunikáció. Alapuro, *Állam és forradalom* Finnországban.

A huszadik század nagy részében a politikai kötődés több átfedő környezeten keresztül is reprodukálható volt: munkahelyen, szakszervezeten, szövetkezetben, helyi egyesületben, újságban, önkormányzati politikában és pártszervezetben. Ezek a környezetek többet nyújtottak, mint információt. Megbízható tolmácsokat, politikai szókincset, társadalmi elismerést és részvételi lehetőségeket biztosítottak.

A digitális átmenet jelentősége ezen a háttér fényében világosabbá válik. Amikor egy online közösség ugyanazokat a funkciókat látja el, akkor átveszi azokat a munkákat, amelyeket korábban az egyesületek és pártkörök végeztek. Egy személy politikai identitást szerezhet, megtanulhatja annak érveit, felismerheti ellenfeleit, és részt vehet a kollektív tevékenységekben, mielőtt bármilyen hivatalos kapcsolatot alakítana ki egy párttal.

Ugyanakkor Finnország állama szervezett érdekek együttműködésén keresztül is fejlődött. A kormányok, munkaadók, szakszervezetek és közigazgatási szakemberek saját felhalmozott tudásuk és kapcsolataik révén tudtak politikát tárgyalni. Ezek a csatornák soha nem kizárólag a tömegpártrészvételen alapultak. Ennek következtében egy párt társadalmi gyökereinek gyengülése nem gyengíti automatikusan minden történelmileg hozzá kapcsolódó szervezetet.

Pauli Kettunen munkája különösen értékesek itt. Tanulmányai a jóléti államról, a versenyállamról és a biztonsági államról vizsgálják a nemzeti szolidaritás és a kollektív szükségszerűség meghatározásának változó módjait. Ezek a kategóriák segítenek megmagyarázni, miért a finn politikai nézeteltérések gyakran a nemzeti közösség megőrzésének megkövetelésének versengő értelmezéseire: újraelosztásra, versengésre, ökológiai alkalmazkodásra vagy biztonságra. Későbbi releváns művei közé tartozik a "Jóléti állam, versenyállam, biztonsági állam" és "Demokratikus jóléti nacionalizmus és versenyközösség." Kettunen bibliográfiája.

Az én értelmezésem szerint ezek a versengő nemzeti szükségleti definíciók mélyebb szervező erőt alkotnak, mint sok egyéni vita. A pártok részben azzal versengenek, hogy preferált politikájukat állítják elő úgy, mint a fenntartható Finnország feltételét.

Az intellektuális háttér több átfedő politikai környezetből áll. Határaik nem egyeznek tökéletesen a párthatárokkal. A gazdasági liberalizmus együtt létezhet a kulturális liberalizmussal vagy a kulturális konzervativizmussal; a jóléti állam támogatása kísérheti a nemzeti tagság befogadó vagy korlátozó felfogását.

Az alábbi táblázat elemzően térképezi fel ezeket az áramlatokat. Azonosítja a jellegzetes kapcsolatokat és feszültségeket, nem pedig azt sugallja, hogy minden környezet egységes irányban működik.

Politikai környezet	**Fő szervezeti kapcsolatok**	**Központi intellektuális érv**	**A feszültség élesebbé válik a digitális politika**
Üzleti és piaci reform	Nemzeti Koalíciós Párt; munkaadói szervezetek; üzleti politikai intézetek	A jólét a vállalkozástól, foglalkoztatástól, befektetésektől és versenyképes intézményektől függ	A nemzetközi üzleti nyitottság ellentmondhat a nacionalista követelésekkel a bevándorlással és szuverenitással kapcsolatban
Munkás és szociáldemokrácia	SDP; szakszervezetek; munkásmozgalmi intézmények	A társadalmi védelem és a kollektív tárgyalások az egyenlőséget és a	A szervezeti lojalitások versengenek az egyénibb politikai identitással

Politikai környezet	Fő szervezeti kapcsolatok	Központi intellektuális érv	A feszültség élesebbé válik a digitális politika
		társadalmi stabilitást támogatják	
Agrár- és regionális politika	Középpárt; mezőgazdasági és erdészeti érdekek; önkormányzati hálózatok	A nemzeti fejlődésnek meg kell őriznie az életképes közösségeket az egész országban	A nemzeti figyelem a városi vitákra koncentrál, míg a helyi szervezetek megőrizték a választási értéket
Zöld és társadalmilag liberális politika	Zöldek; környezetvédelmi és jogi szervezetek; az egyetemi és szakmai élet részei	Az ökológiai határok és az egyéni jogok intézményi változást igényelnek	Az erős online láthatóság együtt létezhet azzal a nehézséggel, hogy elérjék azokat a választókat, akiknek megélhetése költségessé teszi a alkalmazkodást
Szocialista és egyenlőségpárti politika	Baloldali Szövetség; Munkás-, jóléti és aktivista hálózatok	Az egyenlőtlenség politikai döntéseket tükröz a tulajdonjog, adózás, szolgáltatások és munka tekintetében	A kulturális progresszivizmus és a gazdasági újraelosztás nem mindig vonzza azonos választói csoportokat
Nacionalista és bevándorlás-korlátozó politika	Finn Párt; kapcsolódó szellemi termelés; autonóm online közösségek	A bevezetett elit nem védi eléggé a nemzeti tagságot, a mindennapi biztonságot és a polgárok anyagi érdekeit	A kormányban való részvétel az ellenzéki ígéreteket költségvetési és koalíciós korlátoknak veti alá
Nyelvi és vallási ábrázolás	Svéd Néppárt; Svéd nyelvű intézmények; Kereszténydemokraták és kapcsolódó egyesületek	Bizonyos kulturális, nyelvi vagy etikai elkötelezettségek tartós képviseletet igényelnek	Az összefüggő intézmények megőrizhetik a befolyást annak ellenére, hogy viszonylag szerény országos online közönségük van

Két kapcsolat ezen a térképen különösen fontos.

Először is, az SDP és a Finn Párt közötti verseny nem redukálható az újraelosztás és a gazdasági liberalizmus közötti versengésre. Az is érdekel, **hogy melyik politikai szókincs szervezi az elégedetlenséget**. A gazdasági bizonytalanság értelmezhető a munkaviszonyokon és közszolgáltatásokon, vagy a bevándorláson, a nemzeti prioritáson és a kormányzó elitekkel szembeni bizalmatlanságon. A digitális közösségek segítenek egy értelmezést közvetlenebbé tenni, mint a másik.

Másodszor, a Nemzeti Koalíciós Párt és a Finn Párt kapcsolata jelentős különbségekkel egyesíti az együttműködést. A gazdasági reform közös nevezőt teremthet, míg a nemzetközi toborzás, a kulturális kérdések és az európai integráció sűrlődést okoz. A koalíciós kormány olyan politikai csoportokhoz csatlakozik, amelyek társadalomról alkotott alapvető értelmezései részben eltérnek.

Ez azt jelenti, hogy egy látszólagos parlamenti blokkot nem szabad automatikusan egyetlen szellemi közösségként kezelni.

A think tankok és kutatóintézetek összekapcsolják ezeket a területeket a döntéshozatalhoz. Lotta Lounasmeri finn agytrösztökről szóló tanulmánya egy olyan tájat azonosít, amelyet már bevezetett érdekképviseleti szervezetek, kutatóintézetek és párthoz kötött alapítványok alakítanak. Fontos bővülés következett a párthoz kapcsolódó agytrösztök 2005-ös nyilvános támogatásának bevezetése után. Kutatásai azt is megmutatják, hogy a szervezetek háttértanácsadással és szakmai kapcsolatokon keresztül befolyásolhatják a politikát anélkül, hogy kiterjedt közvélemény figyelmét kapnának. A média láthatósága tehát nem teljes mértékben méri jelentőségüket. Lounasmeri, "A finn agytröszt táj – a konszenzualizmus és a nehézségek keveréke?"

Számos szervezet érdemel különös figyelmet:

- **Az EVA, a Finn Üzleti és Politikai Fórum**, kifejezetten a piacorientált szemléletet népszerűsíti, és szorosan együttműködik az ETLA Gazdasági Kutatással. Tagsága jelentős üzleti és ipari szervezeteket foglal magában. Feladata, hogy gazdasági érdekeket olyan javaslatokká alakítsa, amelyeket Finnország hosszú távú sikeréhez hozzájárulnak. Az EVA intézményi leírása.
- **A Kalevi Sorsa Alapítvány** szociáldemokrata gondolkodás területén működik, összekapcsolva a kutatást, a politikát, a munkásmozgalmat és a civil társadalmat. Jelenlegi témái közé tartozik az egyenlőtlenség, az adózás és a tisztességes ökológiai átmenet. Emellett összekapcsolja a finn vitát az európai progresszív hálózatokkal. Kalevi Sorsa Alapítvány.
- **Suomen Perusta** intellektuális anyagokat szolgáltat, amelyek a Finn Párthoz kötődnek, különösen a bevándorlásról, a gazdaságról és az európai kérdésekről. Kiadási formátumai jelentéseket és audiovizuális anyagokat tartalmaznak, amelyek bemutatják, hogyan terjed ma a szervezett ideológiai termelés több médiaformán keresztül. Suomen Perusta.
- **A Libera** az egyéni szabadságot, a vállalkozói szellemet és a szabad piacokat szorgalmazza. Politikai függetlenségét meg kell választani az ideológiai semlegességtől: nyíltan előmozdítja a társadalom és a gazdasági szervezet egy bizonyos megértését. Libera.
- **A Demos Helsinki** a kutatás, a szakpolitika fejlesztése és az intézményi kapacitásépítés területén dolgozik a kormányzattal, a civil társadalommal és üzleti partnerekkel. Hatását legjobban projektek, szakpolitikai kapcsolatok, valamint nyilvános viták révén vizsgálják. Demos Helsinki.

További releváns intézmények közé tartozik a Left Forum, a Zöldhez kötődő Visio, a National Coalition-hoz kötött Toivo, valamint a svéd nyelvű szervezetek, az Agenda és a Magma. Lounasmeri dokumentálja az e2 elmozdulását a Centrumpárti háttérből a független kutatóidentitás felé. Ezek a különbségek számítanak a kapcsolatok feltérképezésekor: a

történelmi eredet, a jelenlegi kormányzás, a finanszírozás és az intellektuális orientáció külön kérdések. Lounasmeri intézményi térképezése.

A Sitra más szerepet tölt be, mint a parlament alatt működő állami alap. Különösen feltáró tevékenység a gazdaságpolitikai vezetői képzés, amely különböző szektorok döntéshozóit hozza össze, hogy közös politikai problémákat dolgozzanak fel. Közzétett programja évente két tanfolyamot ír le, körülbelül harminc meghívott résztvevővel kurzusként. A Sitra vezetőképzési programja.

A szociológiai jelentőség az, hogy közös feltételezések ismétlődő szakmai interakciók révén kialakulhatnak. A résztvevők megtanulnak egy közös szókincset, ugyanazokkal a problémadefiníciókkal találkoznak, és kapcsolatokat alakítanak ki, amelyek később elősegíthetik az együttműködést. Ez egy elit integráció hihető mechanizmusa; annak kimutatásához egy adott döntésre gyakorolt hatása nyomon követni kellene azt a döntést.

Egy kapcsolódó kérdés a szakpolitikai szakértelem eloszlása a közintézmények és a magán tanácsadók között. Hanna Kuusela és Matti Ylönen *Konsulttidemokratia című műve* a kiszervezésre, szakértelemre és a demokratikus elszámoltathatóságra irányítja a figyelmet. Anu Kantola és Kuusela *Huipputuloiset* című műve Finnország legmagasabb jövedelmű elitjét vizsgálja. Ezek kiegészítő kutatási irányok: az egyik a közismertség szervezésével, a másik a gazdasági elit társadalmi helyzetével foglalkozik. Egyik sem vizsgálható megfelelően a politikusok követőszámaival. Kuusela és Ylönen, *Konsulttidemokratia*. Kantola és Kuusela, *Huipputuloiset*.

Az ebből született analitikus megkülönböztetés alapvető: **a nyilvános vita meghatározásának képessége és a technikailag összetett politika kialakításának képessége különböző hatalomformák**. Egy online személyiség birtokolhatja az elsőt; egy kutatóintézet vagy szervezett gazdasági érdek birtokolhatja a másodikat. Néhány szereplő mindkettőt egyesíti.

Finnország médiaátalakulása anélkül történt, hogy a bevált újságírás teljes mértékben eltűnt volna. Esa Reunanen 2025-ös országelemzése erős közszolgálati műsorszolgáltatót, regionális újságokat, jelentős nemzeti napilapot és széles körben használt bulvárlapokat ír le. Digitális szolgáltatásaik továbbra is központi szerepet játszanak a hírfogyasztásban. Az online áttérés tehát gyakran azt jelenti, hogy az újságírást más eszközön vagy terjesztési csatornán keresztül fogyasztják. Ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy az újságírókat influencerekkel helyettesítik. Reunanen, Finnország, *Digital News Report 2025*.

Ville Manninen és Mikko Villi 2026-os jelentése megerősíti ezt a minősítést. A hírek iránti bizalom **összességében 63%** volt, ami csökkenés a **2025-ös 67%-**hoz képest, de még mindig viszonylag magas volt. A televíziós hírek továbbra is heti többséggel érte el, **míg 23%** számolt be az online hírekért. A szerzők úgy jellemzik, hogy a hírkészítők még nem léptek be a mainstreambe. Jelentős nyomást gyakorolnak az újságírói kapacitásra is, beleértve az Yle és a nemzeti hírügynökség, az STT. Manninen és Villi, Finnország, Digital *News Report 2026*.

A terjesztés és a gyártás közötti különbség megváltoztatja a diagnózist. Egy Facebookon megosztott újságcikk egyszerre bizonyíték a platformfüggőségre és a professzionális újságírás folyamatos relevanciájára. Egy politikus válaszvideója megkerülheti a szerkesztőségi interjúkat, miközben egy eredetileg újságírók által vizsgált témára támaszkodik.

Ennek következtében a finn politikai kommunikáció nagy része folyamatos interakció formájában jelenik meg:

1. Egy intézmény, újságíró vagy aktivista terjeszt be információt.
2. A politikai szereplők választanak egy értelmezést.
3. A támogatók terjesztik, kritizálják vagy módosítják ezt az értelmezést.
4. Az újságírók közvetítik a kialakult vitát.
5. A pártokra nyomás nehezedik, hogy reagáljanak.

Egyetlen résztvevő sem irányítja teljes mértékben ezt a folyamatot. Az egyensúly a kérdéstől, a platformtól és a szereplők meglévő hatáskörétől függ.

Az Yle körüli politikai küzdelem azt mutatja, hogy a digitális változás növelheti az intézményi médiapolitika fontosságát. Reunanen dokumentálja mind a kereskedelmi panaszokat az Yle online tevékenységeivel kapcsolatban, mind a politikai kritikákat, különösen a Finn Párt képviselőitől. A finanszírozás és a hatáskörök vitattá válnak, mert a műsorszolgáltató továbbra is fontos szerepet játszik a digitális környezetben. Reunanen Yle-ről szóló beszélgetése.

Jelentős eltérések vannak a platformok között is. A "közösségi médiát" nem szabad egyetlen politikai színtérként kezelni.

Kommunikációs környezet	**Különösen releváns politikai funkció**
Blogok és vitafórumok	Értelmezések, kollektív emlékezet és ideológiai közösségek fejlesztése
Facebook-csoportok és üzenetküldő hálózatok	Információ terjesztése társas kapcsolatokon keresztül és tevékenységek szervezése
X	Gyors interakció politikusok, újságírók, szakértők és rendkívül aktív állampolgárok között
TikTok és rövid videó	Politikai szereplők és kérdések bemutatása személyre szabott, gyakran véletlenszerű bemutatáson keresztül
Instagram	A politikai pozicionálás ötvözése az identitással, a mindennapi élettel és a vizuális megjelenítéssel
YouTube és podcastok	Hosszabb interjúkkal, kommentárokkal és visszatérő személyiségekkel tartják a figyelmet

Ez egy funkcionális értelmezés, nem pedig az állítás, hogy minden platformnak egy fix politikai választóköre van.

A finn algoritmusmonitorozás jól szemlélteti a különbségeket. A 2024-es elnökválasztás során a Faktabaari és a CheckFirst megállapította, hogy a YouTube későbbi videóajánlásai aránytalanul inkább a Finn Párt anyagai felé irányították a szimulált felhasználóikat. TikTok-elemzésük szokatlanul jelentős keresési láthatóságot azonosított egy névtelen fióknál, amely támogatja Jussi Halla-ahót. Az Instagram megfigyelésük eközben erős láthatóságot mutatott a hírmédiák, a Zöldek és a baloldali szereplők számára. Ezek konkrét rendszerek és időszakok megfigyelései voltak, nem pedig arról, hogy a platformok hány szavazatot változtattak meg. YouTube eredmények. TikTok eredmények. Instagram eredmények.

A Finn Párt a legalaposabban dokumentált példája annak, hogy a politikai szerveződés online fejlődik, majd párt megváltozott. A Tuukka Ylä-Anttila egy folyamatot követ nyomon az elmúlt évtized előtt. Halla-aho blogja, amelyet 2003-ban alapítottak, és annak vitakörnyezete segített létrehozni egy közösséget, amely 2008-ban Hommaforummá alakult. Kapcsolatai Suomen Sisu-val és az aktivisták pártkommunikációba való mozgalmával hozzájárultak az online aktivitás és a formális politika közötti hídhez.

Ylä-Anttila ezt az irányt úgy értelmezi, mint a Finn Párt kialakulását, megalapítását és végső átalakulását egy online bevándorlásellenes mozgalom révén. Halla-aho 2017-es vezetői győzelme jelentős szervezeti csúcspont volt. A mozgalom egy olyan párton keresztül szerzett befolyást, amelynek létezése, választási pozíciója és intézményi erőforrásai nagy jelentőséggel bírtak. Ylä-Anttila, "A közösségi média és a jobboldali populista Finn Párt megjelenése, létrehozása és átalakulása."

A vizsgált tágabb elmélet esetében ez az eset a politikai szerveződés sorrendjének változását mutatja. Hagyományosan egy párt politikai szemléletbe tudta képezni és szocializálni a tagokat. Itt egy viszonylag koherens szemlélet és aktivista közösség alakult ki részben a párton kívül, majd belépett és megváltoztatta azt.

A mechanizmus több összesített fejleményt foglal magában:

- Az ismételt vita felismerhető értelmezéseket teremt a társadalmi problémákról.
- A résztvevők tekintéllyel rendelkező előadókat és közös ellenfeleket azonosítanak.
- A közösség megtanulja, hogyan reagáljon a kritikára.
- Néhány résztvevő szervezővé, jelöltté vagy kommunikációs szakemberré válik.
- A választási siker egyre fontosabbá teszi a közösséget a párton belül.

Ez a sorozat a szervezeti mechanizmus rekonstrukciója. Fontossága abban rejlik, hogy megmutassa, hogyan előzheti meg az ideológiai formáció a formális pártkötődést.

Niko Hatakka egy alapvető feltételt ad hozzá. Timo Soini, újságírók és a Hommaforum aktivistái közötti eszmecseréket tanulmányozta azt mutatja, hogy az autonóm online támogatás irányítási problémákat teremt. A pártvezetők kommunikációs forrásokat szereznek, de nem tudják teljesen meghatározni, mit mondanak a támogatók, vagy hogyan kapcsolódik a párt a nyilatkozataikhoz. A vitatott anyagok hírnév- és politikai költségeket generálnak, amelyeket a vezetőknek kezelniük kell. Hatakka, "Amikor a pártpolitika és az online aktivizmus logikái ütköznek."

Az online támogatás tehát kölcsönös függőséggel bír. Egy párt profitál az aktivisták kezdeményezéséből, míg ezek az aktivisták megkérdőjelezhetik kompromisszumokat, vezetői döntéseket vagy a köznyelv mérsékelésének kísérleteit. A vezetésnek mind az intézményi partnereknek, mind annak a közösségnek kell felelnie, amelynek jóváhagyása talán attól függ, hogy ellenállnak ezeknek a partnereknek.

Ez különösen jelentőséggel bír a kormányzatban. A támogatók továbbra is elvárhatják a kommunikációs ellenzéki stílust, míg a miniszteretnek meg kell védeniük a konkrét döntéseket, kompromisszumokat kötniük, és felelősséget kell vállalniuk az eredményekért. Ugyanaz a hálózat, amely segített egy párt növekedésében, kritikát válthat, amikor a kormányzási magatartás eltér a korábban kialakított identitástól.

A konfliktus az intellektuális tekintélyt és a tudás meghatározását is érinti. A "Populista tudás" című művében Tuukka Ylä-Anttila olyan repertoárokat azonosít, amelyeken keresztül a szereplők vitatják a meglévő szakértelmet. A vizsgált környezetben néhány résztvevő tények, statisztikák és racionális érvek védelmezőiként mutatkozik be állítólag ideológiai intézmények ellen. Álláspontjuk nem lehet megfelelően leírható a tudás válogatás nélküli elutasításaként. Versengő hitelességi és alternatív tekintélyeket építenek fel. Ylä-Anttila, "Populista tudás: 'posztigazság' repertoár vitatkozó episztemikus tekintélyekből."

Ez különösen releváns a finn politika szellemi hátterében. Vita alakulhat ki egy empirikus állítás miatt, de abban is, hogy melyik intézmény jogosult ezt az állítást igazolni. Egy statisztikai bemutatás meggyőző lehet, mert megbízható közösségi értelmezőtől származik, míg a hivatalos értékelést elutasítják, mert annak előkészítője politikailag kompromittáltnak minősül.

Ugyanezt a problémát lehet vizsgálni politikai irányultságok között. A releváns kérdések az, hogy a közösségek hogyan teremtenek hitelességet, hogyan kezelik ellentmondásos bizonyítékokat, és hogyan választják meg a szakértelmet a képviselettől. A finn populizmusról szóló kutatás különösen kidolgozott beszámolót nyújt ennek a folyamatnak az egyik részéről.

Elina Noppari, Ilmari Hiltunen és Laura Ahva szintén bizonyítják, hogy a populista ellenmédia közönsége heterogén. Kvalitatív tanulmányuk azonosítja a rendszerszkeptikusokat, bizonyos napirendek kritikusait és lazábban elégedetlen felhasználókat. Ezeket a kategóriákat huszonnégy interjúból fejlesztették ki; ezek tipológia, nem népességi százalékok. Az eredmények arra figyelmeztetnek, hogy minden alternatív média találkozást egyetlen ideológiai blokk tagságának értelmezzék. Noppari, Hiltunen és Ahva, "Felhasználói profilok populista ellenmédia weboldalakhoz Finnországban."

Az anonimitás sem szünteti meg a társadalmi szerveződést. Arttu Siltala, Ylä-Anttila és Eeva Luhtakallio kutatása az Ylilautáról azt mutatja, hogy a felhasználók határokat, kötelékeket, beszédkonvenciókat és informális hovatartozási szabályokat építenek. Munkájuk elmagyarázza, hogyan illeszkednek a globális képtáblák gyakorlatai finn kulturális forrásokkal. A platformot nem szabad pártapparátushoz hasonlítani, de a tanulmány megállapítja, hogy az anonim interakció képes fenntartani az ismerhető kollektív kultúrákat. Siltala, Ylä-Anttila és Luhtakallio, "Kultúra az online névtelen interakcióban."

A nagyobb jelentés az, hogy a politikai szerveződés kevésbé függ a formális tagságtól, miközben továbbra is teljesen társas maradt. Moderátorok, visszatérő közreműködők, közös humor és hírnévalapú hierarchiák tagsági nyilvántartás vagy választott végrehajtó testület nélkül is elláthatják a szervező feladatokat.

A személyes politikai láthatóság a hagyományos pártpályán kívül is könnyebb kibontakozni. A finn tudósítás a 2023-as választásról Joakim Vigeliust és Miko Bergbomot a Finn Párt tagjaiból azonosította sikeres példaként a tartós közösségi média aktivitásnak. Azonosította továbbá Ville Merinen (SDP) és Sofia Virta (Zöldek) képviselőjét is. Essi Pöyry és Laura Junka-Aikio kutatók hangsúlyozták a folyamatos aktivitást, az ismert bemutatást és a közönséggel való interakciót. Ezek a példák bizonyítják, hogy a változás átlépi a párthatárokat. Az Yle politikai TikTok interjúi is felhasználásra kerülnek.

A Merinen különösen tanulságos politikai toborzási formájaként: a nyilvános szakmai kommunikáción keresztül kialakult hatalom választási erőforrássá válhat. Általánosságban a

követők először szakmai tanácsok, szórakoztatás vagy mindennapi kommentárok révén találkozhatnak jövőbeli politikussal. A politikai bizalom később ebből a kapcsolatból fejlődhet.

Ez megváltoztatja a jelöltek toborzását. A pártoknak ösztönzőjük van arra, hogy olyan embereket vonzzanak be, akik már eleve feltűnő figyelmet kapnak. Az ilyen jelöltek független erőforrással léphetnek be, amelyet a párttisztviselők nem hoztak létre. Ezzel szemben egy pártcímke, kampányszervezet és politikai program lehetővé teszi az egyén nyilvános láthatóságát választási szempontból hasznosá.

Finnország választási rendszere fokozza ezt az interakciót. A nyílt listás arányos képviselete megköveteli, hogy a jelöltek személyes szavazatokat szerezzenek, miközben pártlistákon belül és pártok között is versenyeznek. Ezért a személyes elismerés számított a közösségi média előtt.

Veikko Isotalo és Åsa von Schoultz kutatása azt mutatja, hogy a politikai tapasztalat, hivatalban lévő pozíció és kampánykiadások továbbra is fontosak a jelöltek sikeréhez. Azonosítja továbbá a helyi tanácstagok növekvő képviseletét a képviselők körében. Ez arra utal, hogy az online láthatóság egy meglévő versenybe keveredik a többféle személyes politikai tőke között. Nem törli el a tisztségviselésből és a helyi kapcsolatokból származó előnyöket. Isotalo és von Schoultz, "Mi tesz egy jelöltet sikeressé a finn nyílt listás arányos választási rendszerben?"

Egy további finn intézmény is figyelemre méltó: a **vaalikone**, vagyis szavazási tanácsadó alkalmazás. Ezek az alkalmazások lehetővé teszik a polgárok számára, hogy összehasonlítsák válaszaikat a jelöltek beállított álláspontjaival. Csökkenthetik a nagy jelöltek kivizsgálására szükséges erőfeszítést, miközben politikai jelentőséget adnak a kérdőív tervezésére és az egyeztetési eljárásokra.

Isotalo kutatása ezeknek a tervezési választásoknak az kölcsönös függőségét vizsgálja. Az én értelmezésem szerint a szavazási tanácsadó alkalmazások egy másik közvetítési formát vezetnek be: az állampolgárok megkerülik az örökölt politikai hűséget, de összehasonlításuk kiválasztott kérdések, prezentációs választások és algoritmusok alapján szerveződik. Isotalo, "Jelölt-alapú szavazati tanácsadási kérelem tervezésének javítása: Finnország esete."

Ez a finn átalakulás visszatérő jellemzője. A nagyobb egyéni választási lehetőség gyakran új közvetítőkkel jár, akiknek döntései kevésbé láthatók, mint egy újságcikk vagy pártprogram.

A pártok jelentőségének csökkenésére vonatkozó bizonyítékok ennek következtében vegyes a bizonyítékok. Elina Kestilä-Kekkonen, Lauri Rapeli és Peter Söderlund szerkesztette a Finn Nemzeti Választási Tanulmány 2023, amely fontos ellenbizonyítékokat tartalmaz. Söderlund a párthűség helyreállítását azonosítja 2011-hez és 2015-höz képest. Theodora Helimäki és Åsa von Schoultz szerint a pártválasztás nagyobb jelentősége a jelöltválasztáshoz képest, különösen az ideológiai szélsőséges irányban. Ezek az eredmények lehetővé teszik a szervezeti kötődés gyengülését és az erősebb választási pártosságot a *pártfogatásnak. Finn Nemzeti Választási Tanulmány 2023*, 2024-ben megjelent.

Ez a látszólagos paradoxon érthetővé válik, amikor különböző kapcsolatokat választanak el. Egy állampolgár elkerülheti a találkozókat, visszautasíthatja a tagságot és bizalmatlanul bízhat a párt vezetőivel, mégis erős kötődést érez a párt által képviselt politikai oldalhoz. A közösségi média megerősítheti ezt a kötődést az ellenfelekkel való ismétlődő találkozások révén.

Ennek következtében a párt elveszíthet némi képességét az állampolgárok mindennapi tevékenységének megszervezésére, miközben érzelmileg terheltebb választási szimbólummá válhat.

A Statisztika Finnország önkormányzati jelöltadatai további értékes megkülönböztetést nyújtanak. 2025-ben **29 950 jelölt** volt, ami **15,9%-**os csökkenés 2021-hez képest. Ennek ellenére parlamenti pártok **95,7%-**ot jelöltek . Ezen felül **162 hivatalban lévő képviselő** indult az önkormányzati választásokon. Ezek az adatok csökkent toborzást, a pártdominancia folyamatos növekedését és jelentős átfedést mutatnak a nemzeti és helyi politikai karrierek között. Statisztika Finnország, önkormányzati jelöltek 2025-ben.

Így a szervezeti infrastruktúra nyomás alatt áll, de a megmaradt szerepe jelentős. Egy párt, amelynek kevesebb aktív résztvevője van, nagyobb mértékben támaszkodhat a már bejegyzett tisztségviselőkre. Ez növelheti a profi politikusok fontosságát, még akkor is, amikor a kommunikáció nyitottabbá válik a kívülállók számára.

A generációs és nemi különbségek tovább bonyolítják a képet. A 2023-as választási tanulmány fejezete, amelyet Kim Strandberg, Tom Carlson és Wilma Snickars készítettek, különösen fontos a közösségi média és a szavazási tanácsadás alkalmazásai a fiatalabb polgárok körében. Veikko Isotalo, Josefina Sipinen és Jussi Westinen vizsgálják a kapcsolódó generációs és nemi megosztottságokat. Ezek központi szerzők annak vizsgálatában, hogy miként hatnak kölcsönhatásba a társadalmi hátterek és a kommunikációs környezetek. A választási tanulmány releváns fejezetei.

A fontos elemző pont, hogy a különböző csoportok különböző politikai aggályok, stílusok és megbízható előadók kombinációival találkoznak. A lakhatás, foglalkoztatás, személyes biztonság, mentális egészség, nemi viszonyok és környezeti felelősség nem kell, hogy ugyanúgy összekapcsolódjanak a közösségek között.

Hihető visszacsatolási folyamat alakul ki: a meglévő különbségek befolyásolják, hogy az emberek milyen tartalmat választanak; a platformok reagálnak ezekre a választásokra; a politikai szereplők alkalmazkodnak a kialakuló közönséghez; és ezek az alkalmazkodások erősíthetik a csoportbeli különbségeket. Az egyes lépések súlyának megállapításához bizonyítékokra van szükség, amelyek túlmutatnak a platformhasználat és a pártpreferenciák közötti összefüggésen.

A digitális hozzáférés sem szünteti meg a részvételi egyenlőtlenséget. A Statistics Finland 2023-as választásról végzett elemzése jelentősen magasabb részvételt mutatott a magasabb jövedelmű állampolgárok körében. Azokon a területeken, amelyeket teljes elektronikus nyilvántartási adatok lefednek, a **részvétel 85,1% volt a legmagasabb jövedelmi ötödben, 58,4% a legalacsonyabbban**. Ezek a területek körülbelül a helyi választói létszám felét fedték le, így az adatokat nem szabad teljes nemzeti nyilvántartási eredményként megjeleníteni. Statistics Finland választói elemzése.

A gyakorlati következménye az, hogy egy intenzíven látható online panasz együtt létezhet a gyenge választási részvétellel néhány érintett személy körében. A figyelmet, a kifejezést, a szavazást és a politikai befolyást külön kell mérni.

A legutóbbi választási eredmények a kommunikációs hatalom korlátait is feltárják. 2023-ban a Nemzeti Koalíciós Párt 20,8%-ot és 48 mandátumot, a Finn Párt 20,1%-ot és 46

mandátumot, az SDP pedig 19,9%-ot és 43 mandátumot szerzett. Ezeknek az eredményeknek a szorossága döntősé tette a parlamenti többség további kiépítését. A választási tanulmány ennek megfelelően hangsúlyozza a kormányalakítás elleni versengést, valamint a szociokulturális megosztottságok által okozott bonyodalmakat is. A választási tanulmány eredményei és elemzése.

Sanna Marin kiemelkedősége jól mutatja a fogalmi különbséget. Egy vezető nemzeti vagy nemzetközi láthatósága önmagában nem határozhatja meg, mely pártok kormányoznak együtt. A választási támogatásnak parlamenti aritmetika és tárgyalások révén kell áthaladnia a programokról, személyzetről és elfogadható partnerekről.

A 2025-ös helyi választások más próbát jelentenek. Az SDP erősen feltűnt, míg a Finn Párt jelentős visszaesést szenvedett, és mind önkormányzati és megyei szavazásokon 8% alá esett. A helyes összehasonlítás a korábbi hasonló típusú választásokkal, mivel a helyi választások a parlamenti választásoktól a részvétel, jelöltek és kérdések tekintetében eltérnek. Az Yle a 2025-ös eredményekről számol be.

Ez az eredmény nem bizonyítja, hogy a finn párt digitális stratégiája már nem működött. Megállapítja, hogy a digitális erő nem garantálja a sikert a választási környezetekben. Szolgáltatásnyújtás, helyi jelöltek, kormányzati teljesítmény és részvétel felülmúlhatják az országos online figyelem előnyeit.

A tágabb hipotézised szempontjából ez egy fontos határfeltétel: a kommunikációs technológia megváltoztatja a szereplők számára elérhető lehetőségeket, míg az intézményi környezet határozza meg, mely lehetőségek válnak politikailag értékessé.

Finnországban a polarizáció valós, de szerkezete kérdésenként változik. Antti Gronow és Arttu Malkamäki 2015 és 2023 közötti finn Twitterről szóló tanulmánya konzervatív-jobboldali, mérsékelt-jobboldali és liberális-baloldali klasztereket azonosít. Különbségeket talál a polarizáció időzítésében és intenzitásában a bevándorlás, klíma, járvány és biztonsági kérdések között. A kialakult hírforrások továbbra is megosztódtak csoportok között, bár a konzervatív-jobboldali csoportcsoport egyes részei eltérő forrásokat és jellegzetes negatív kereteket használtak. A szerzők kifejezetten figyelmeztetnek, hogy a Twitter-felhasználók nem képviselik a lakosságot. Gronow és Malkamäki, "Politikai polarizáció viharos időkben."

Ezért két különböző folyamatot kell megkülönböztetni. Az emberek elválhatnak azért, mert eltérő információval találkoznak, vagy mert a megosztott információkat különböző politikai identitásokon keresztül értelmezik. Az utóbbi akkor is kialakulhat, ahol a nagy hírszervezetek széles körű elérést élveznek.

Egy újságvizsgálatot az egyik csoport úgy értelmezhet, mint bizonyítékot arra, hogy az intézmények javítanak egy problémát, míg egy másik pedig megerősítésként, hogy ezek az intézmények alapvetően kompromittáltak. A közös források nem feltétlenül generálnak közös jelentéseket.

Finnország NATO-vitája szokatlanul egyértelmű bizonyítékot szolgáltat, hogy az online megosztottságok is gyorsan változhatnak. Yan Xia, Antti Gronow, Arttu Malkamäki, Tuomas Ylä-Anttila, Barbara Keller és Mikko Kivelä megállapították, hogy Oroszország teljes körű ukrajnai inváziója után egy baloldali, NATO-ellenes Twitter-közösség több kapcsolatot alakított ki a NATO-párti közösséggel. Egy különálló közösség, amelyet összeesküvés-elméleti

viták jellemeztek, elszigeteltebb maradt. A szerzők megkülönböztetik a kifejezett álláspontok és interakciók változásait a magánhiedelmek bizonyított változásaitól. Xia és munkatársai: "Az orosz ukrajnai invázió szelektíven depolarizálta a finn NATO-vitát."

Ez azért fontos, mert azt mutatja, hogy a platformkörnyezetek nem határozzák meg a politikai kimeneteleket függetlenül az eseményektől, intézményektől és közös normáktól. Egy jelentős külső fenyegetés átszervezheti a közösségek közötti kapcsolatokat.

A biztonság továbbra is erőteljes integratív dimenzió. A NATOpoll kutatóprogram 2026 tavaszi felmérése 73**%-os támogatást mutatott Finnország NATO-tagságának**. Szerzői között szerepel Hanna Wass, Juhana Aunesluoma, Tuomas Forsberg, Matti Pesu, Iro Särkkä és Johanna Vuorelma. Munkájuk különösen hasznos annak vizsgálatában, hogy miként hatnak a polgárok nézetei az elit választásaihoz a biztonsági feltételek változásával. NATOpoll, 2026-os jelentés.

Az én értelmezésem szerint a finn politika képes éles nézeteltérést fenntartani a hazai elosztás és a kulturális kérdések terén, miközben jelentős egyetértést tart fenn a külső biztonságról. Egy skála, amely a "konszenzus" és a "polarizáció" között fut, figyelmen kívül hagyja ezt az együttélést.

A jogi szakértelem és a politikai hatalom kapcsolata egy másik, különösen finn része a képnek. Finnország alkotmányos rendszere fontos előrelátó felülvizsgálati szerepet tölt be a Parlament Alkotmányjogi Bizottságában. A 74. szakasz felelőssé teszi az alkotmányosság és a nemzetközi emberi jogi egyezményekkel való összetartás értékelését. A bíróságoknak is szerepük van: a 106. szakasz szerint elsőbbséget kell adniuk az Alkotmánynak, ha egy jogszabályi rendelkezés alkalmazása nyilvánvaló ellentmondást okozna. A külpolitikát viszont az elnök irányítja a kormánnyal, parlamenti hatáskörrel a nemzetközi kötelezettségek tekintetében. Finnország alkotmánya.

Ezek a megállapodások a hatalmat különböző legitimitású intézmények között osztják el. A választási siker nem ad korlátlan ellenőrzést az alkotmányértelmezés felett, és a közvélemény önmagában nem ad jogi hatáskört.

Maija Dahlberg és Anu Kantola 2024-es tanulmánya közvetlenül vizsgálja a jog, a politika és a média kölcsönhatását. Negyvenkilenc interjú alapján azonosítja az alkotmányos jogok bővülő elérésével, az akadémiai szakértők közszerepével és az újságírók alkotmányos kérdések iránti növekvő érdeklődésével kapcsolatos feszültségeket. Szakértői nyilatkozatok 2015 óta elérhetők online, így a korábban speciális parlamenti munkához kapcsolódó érvek könnyebben hozzáférhetővé teszik a közvélemény számára. Dahlberg és Kantola, "Feszültségek Finnország ex ante alkotmányfelülvizsgálatában."

A politikai és jogi hatalom szociológiája számára ez rendkívül jelentős. Az alkotmányos akadémikusok intézményi tanácsadóként és közértelmezőként működhetnek. Szakmai tekintélyük befolyásolhatja a politika elfogadható határait, míg a nyilvánosság politikai kihívásoknak teszi ki ítéleteiket.

Az eredmény a kutatási kérdés arra vonatkozik, hogyan választják ki a szakértelmet, hogyan kezelik a nézeteltéréseket, és hogyan szerzik az intézményi ítéletek hatalmat. Az online kommunikáció nyilvánosan vitathatóbbá teszi ezeket a folyamatokat, de a tanulmány nem

bizonyítja, hogy kizárólag a közösségi média okozta az alkotmányfelülvizsgálat alapvető terjeszkedését.

A digitális részvétel olyan intézményeken keresztül fejlődik, amelyek az állampolgárokat a képviseleti kormányzattal kötik össze. Finnország alkotmánya legalább ötvenezer jogosult finn állampolgár által támogatott állampolgári kezdeményezéseket biztosít. Az ilyen kezdeményezések lehetőséget teremtenek a törvényjavaslatok parlamenti benyújtására; nem lépnek életbe automatikusan a javasolt törvényjavaslatot. Alkotmány, 53. szakasz.

Ez a megoldás egy eltérő kapcsolatot mutat a digitális tevékenység és az állam között. Az állampolgárok támogatói támogatást mozgósíthatnak párton kívül, de a parlamenti intézmények mégis értékelik és döntenek a javaslatról. Az ilyen részvétel hatékonysága a kampányszervezéstől, jogi felkészüléstől, a közfigyelmtől és az intézményi választól függ.

Henrik Serup Christensen és Maija Setälä bemutatják, miért nem szabad ezt egyszerűen populista politikának minősíteni. Kutatásuk kevés alátámasztást talál annak az állításnak, hogy a populista attitűdök erősen hajtja a részvételt Finnország állampolgári kezdeményezési rendszerében. Az antielitizmus az eszköz iránti alacsonyabb elégedettséggel társult, míg az antipluralizmus a kisebb valószínűséggel a használatának valószínűségével. Christensen és Setälä, "A populisták akarnak közvetlen demokráciát?"

Az influencerek más módon is hozzájárulhatnak a részvételhez. Hanna Reinikainen, Nils S. Borchers, Aleksi Suuronen és Kim Strandberg 2025-ös tanulmánya összefüggéseket talált a politikai befolyásoló tartalmakkal való észlelt kitettség, a megnövekedett politikai tudatosság és olyan tevékenységek között, mint a szavazás vagy bojkott. Mivel önbevallásos felmérési adatokat használt, hihető kapcsolatot teremt, nem pedig az influenszerek által generált ok-okozati szavazatszámot. "A részvételi szikra meggyújtása?"

A demokratikus hatások tehát attól függnek, mi követi az első figyelmet. Egy videó további vizsgálatot, egy kampányban való részvételt vagy tartós szervezetet is eredményezhet. Rövid érzelmi reakciót is kiválthat, további tevékenység nélkül. Ezeket a lehetőségeket külön kell vizsgálni.

Finnország információs műveltségi intézményei is ebbe a politikai térképre tartoznak. A Faktabaari ötvözi a tényellenőrzést, az oktatási munkát és a kutatást a platformok befolyásában, újságírók, kutatók, tanárok és műszaki szakemberek részvételével foglalkozó hálózatokon keresztül. Az ilyen tevékenységek szervezett kísérleteket jelentenek a polgárok információértékelési képességének megőrzésére változó kommunikációs körülmények között. Létezésük intézményi alkalmazkodás bizonyítéka, nem pedig annak bizonyítéka, hogy a félretájékoztatást legyőzték. Faktabaari munkája és hálózatai.

Egy további vizsgálathoz öt hatalmi formát választanék meg, és megvizsgálnám, hogyan mozognak a finn szereplők közöttük:

Hatalomforma	Fő kérdés	Releváns finn bizonyítékok
Figyelem	Ki tehet egy problémát széles körben láthatóvá?	Jelölt videók, platformajánlások, újságírás
Értelmezés	Ki adja azt a szókincset, amelyen keresztül egy kérdést megértenek?	Agytrösztök, szakértők, ellenmédia és online közösségek

Hatalomforma	Fő kérdés	Releváns finn bizonyítékok
Szervezet	Ki tudja fenntartani az aktivitást, toborozni embereket és koordinálni a cselekvést?	Pártok, egyesületek, fórumok és kampányhálózatok
Intézményi hozzáférés	Ki vesz részt a döntéshozatal előkészítésében és tárgyalásában?	Adminisztratív szakértők, szervezett érdekek és politikai tanácsadók
Kötelező érvényű jogkör	Ki fogadhatja el, értelmezheti és végrehajthatja a döntéseket?	Parlament, kormányzat, jogi intézmények és közigazgatás

Ez a keretrendszer az én kutatásom szintézise. Segít elkerülni, hogy minden online láthatóságnövekedést egyenértékű állami hatalomnövekedésként kezeljünk.

A legjelentősebb fejlemény, amit figyelni kell, hogy az online közösségek tartós szervezeti képességeket szerzenek-e: jelöltek toborzása, szakpolitikai előkészítés, finanszírozás, helyi jelenlét és utódlás egy kiemelkedő személyen túl. A finn bevándorlásellenes mozgalom bizonyítja, hogy ilyen fejlődés lehetséges. Az online népszerűség más formái sokkal kevésbé lehetnek intézményileg tartósak.

Egy másik kérdés, hogy a formális szervezetekben való részvétel csökkenése a pártokat a már megszerzett tisztségviselők köré koncentrálja-e. Finnország jelöltadatai azt sugallják, hogy a szervezeti összeszorítás együtt élhet az intézményi dominancia folytatódával. A releváns jövő tehát olyan pártokat jelenthet, amelyek továbbra is erősek maradnak, miközben társadalmilag szűkebbé válnak.

Harmadik kérdés az újságírói képesség gyengülése és a platformfüggőség növekedése közötti kapcsolat. Ha kevesebb újságíró tud kivizsgálni a közintézményeket, a politikai szereplők nagyobb szabadságot szerezhetnek az események meghatározásában. Az erős közbizalom önmagában nem pótolhatja azokat az erőforrásokat, amelyek megbízható információk előállításához szükségesek.

Végül a döntő politikai verseny azt érinti, **ki tudja összekötni a közfigyelmet, a hiteles értelmezést és a gyakorlati kormányzási képességet**. A finn kutatás a legerősebb támogatást nyújtja azoknak a szereplőknek, akik képesek átlépni ezeket a határokat: az online közösségek, amelyek pártokba lépnek, a nyilvános vitát alakító szakértőknek, politikusoknak, akik személyes közönséget ötvöznek a helyi szervezettel, és intézmények, amelyek az új igényeket működőképes politikává alakítják. Itt figyelhetők meg a legvilágosabban a finn államhatalom változó alapjai.

****

Nagy-Britannia

A brit bizonyítékok egy feltételes változatot alátámasztanak a hipotézisednek: a politikai pártok elvesztették a politikai vélemény formálásának nagy részét elvesztették, miközben megőrizték döntő szerepüket abban, hogy ezt a véleményt állami hatalommá alakítsák. A politikai értelmezés, identitásformálás és mozgósítás egyre inkább zajlik kommentátorok, kampányszervezetek, podcastok, közösségi platformok és egyéni politikai személyiségek hálózatain keresztül. Ezek a hálózatok nyomást gyakorolhatnak a pártokra, ötleteiket szolgáltatják, alááshatják vezetőiket és támogatóikat köztük irányíthatják.

Brit jellegzetes helyzete ezért a **politikai figyelem szervezése, a választási verseny szervezése és a kormány szervezése közötti növekvő elkülönülés**. Minden tevékenységet különböző szereplők uralnak. Egy kommentátor nagy közönséghez juthat, de kevés befolyással rendelkezik a törvényhozási részletekre; egy kis szakpolitikai intézet néhány szavazót érhet el, de javaslatokat és személyzetet szolgáltatnak miniszteréknek.

Angliára, Skóciára és Walesre koncentrálok, miközben az Egyesült Királyságra utalok, ahol az adott intézmény vagy adathalmaz Észak-Írországot is magában foglalja. A mai referenciapont **2026. szeptember 10**. Andy Burnham 2026. július 20-án lett miniszterelnök, miután megválasztották a Munkáspárt vezetőjévé; a Starmerre fókuszáló beszámolók tehát a jelenlegi kormány korábbi szakaszát írják le. GOV.UK: Miniszterelnök

A parlamenti politika mögötti háttérfolyamatok megértéséhez öt hatalomformát kell megkülönböztetni:

Hatalomforma	Fő tulajdonosok	Mit tesz lehetővé
Szellemi tekintély	Tudósok, gondolkodó trösztök, szakpolitikai szakértők, befolyásos írók	Problémák meghatározása és a konkrét megoldások hitelessé tétele
Figyelem feletti kontroll	Műsorszolgáltatók, újságok, platformok, podcasterek, influencerek	Annak meghatározása, mely problémák és személyiségek kapják a nyilvánosság figyelmét
Mozgósítási kapacitás	Pártok, szakszervezetek, kampányszervezetek, online közösségek	Az együttérzést adományokká, önkéntességként, tüntetéssé és szavazásokká alakítva
Választási szervezet	Jelöltszervezetek, választókerületi pártok, országos kampánycsapatok	Támogatottság koncentrálása ott, ahol képviseletet nyerhet
Kormányzati kapacitás	Miniszterek, tisztviselők, parlament, szabályozók és más közintézmények	Politikai kötelezettségek törvénybe, kiadásokká és adminisztrációvá való átültetése

Az általad azonosított átalakulás a legerősebb a második kategóriában, és jelentősebb a harmadikban. Ennek hatása a negyedik és ötödik kategóriára Nagy-Britannia intézményi elrendezésétől függ.

A régi, pártközpontú rend gyengülése már a közösségi média előtt kezdődött. Az internet egy olyan politikai társadalomba lépett, amely már régóta megesik az intézmények erózióján, amelyek a mindennapi életet a pártokhoz kötötték.

A munkásmozgalom történelmileg egyesítette a szakszervezeteket, munkahelyeket, választókerületi szervezeteket, helyi önkormányzatot, szövetkezeti hagyományokat és politikai oktatást. A konzervatív politika helyi egyesületekre, üzleti hálózatokra, ingatlantulajdonra, szakmai csoportokra és egy erős újságkörnyezetre épült. Egyik párt sem monopolizálta támogatói szellemi világát, de mindkettőnek viszonylag tartós társadalmi kapcsolatai voltak.

Az ipar leépítése, a foglalkozási változások, a csökkenő kollektív identitás, a professzionalizált kampányok és a felsőoktatás bővítése gyengítette ezeket a rendszereket. A politikai vezetés egyre inkább azok között koncentrálódt, akiknek karrierje egyetemeken, parlamenti kutatáson, újságíráson, politikai szervezeteken és szakmai politikán keresztül haladt. Ezek a változások megváltoztatták mind azt, hogy ki volt képviselt, és mely tapasztalatok számítanak politikailag tekintélynek.

Geoffrey Evans és James Tilley különösen fontos érvet hoznak fel a *The New Politics of Class* (2017) című művében: a politikai pártokon belüli változások hozzájárultak az osztályszavazás csökkenéséhez és a munkásosztály tartózkodásának növekedéséhez. A politikai visszavonulást részben a rendelkezésre álló politikai lehetőségek változása okozta. Ezt nem lehet egyszerűen úgy magyarázni, mint az osztálykülönbségek eltűnését a választók között. Tilley kutatási beszámolója

Ez megfordítja a gyakori értelmezést. Ha egy társadalmi csoport megszűnik azonosulni egy párttal, akkor meg kell vizsgálni, hogy az a párt már mit képvisel, illetve mi változott a csoporton belül.

Colin Crouch elméletei, különösen *a Post-Democracy* (2004), és **Peter** Mair, különösen *a Ruling the Void* (2013), befolyásos, szélesebb értelmezést adnak: a demokratikus intézmények fennmaradnak, miközben a pártok kevésbé mélyen beágyazódnak a népszerű társadalmi életbe, és szorosabban kapcsolódnak a szakmai kormányzati körökhöz. A digitális felkelések ezt követően kihasználják a kialakuló távolságot.

Ennek ellenére a fejlődés nem a tagság folyamatos csökkenése. A Munkáspárt terjeszkedése a Corbyn-korszakban azt mutatja, hogy a digitálisan közvetített lelkesedés képes embereket bevonni egy pártba. A parlamenti kutatások jelentős tagságnövekedést jegyeznek a 2010-es években, amelyeket későbbi változások követnek. A digitalizáció így képes újjáépíteni a szervezeteket, és megkerülni is azokat. Képviselőház könyvtára: politikai párttagság

A kortárs brit konfliktus társadalmi alapjai sokdimenziósak. A gazdasági helyzet, az oktatás, a nemzeti identitás, az életkor, a lakhatás és a hely kölcsönhatásba lép. Ha a változást gazdasági nélkülözéssé vagy kulturális neheztelésre redukáljuk, nem veszik észre, hogyan állnak össze ezek a dimenziók.

Maria Sobolewska és Robert Ford *Brexitland: Identity, Diversity and the Reshaping of British Politics* (2020) című műve központi alkotás itt. Keretrendszerük a figyelmet az oktatással, sokszínűséggel és identitással kapcsolatos hosszú szakadékokra irányítja, ahelyett, hogy a népszavazást elszigetelt kampányeseményként kezelné.

Will Jennings és Gerry Stoker földrajzi megfelelőt azonosítanak a "A politika kettéosztása: Két Anglia" (2016) című műben. Nemzetközileg összekapcsolt, magasan képzett központok és gazdaságilag gyengébb tartományi területek eltérő politikai nézeteket alakítottak ki. Elemzésük segít megmagyarázni, miért hangzik ugyanaz a nemzeti üzenet egyik helyen lehetőségnek, míg fenyegetésnek egy másikban. Konkrét témája Anglia; Skócia és Wales további magyarázatot igényel. Jennings és Stoker cikke

Számos átfedő feszültség alakítja ki a politikai teret:

Alapvető felosztás	**Visszatérő politikai kérdések**	**Szervezeti következmények**
Vagyontulajdonlás és gazdasági bizonytalanság	Lakhatás, bérleti díjak, adózás, örökség, közszolgáltatások	Versengő értelmezések arról, ki profitál a gazdasági rendből
Oktatási és szakmai különbségek	Szakértelem, státusz, társadalmi liberalizmus, képviselet	Bizalmatlanság a szakmai politikai kultúrák és azok közül, amelyek kizártnak érzik magukat
Metropolitán és tartományi tapasztalatok	Beruházás, közlekedés, helyi hanyatlás, centralizáció	Területi elismerés és helyben hiteles vezetés iránti igény
Nemzeti identitás és szuverenitás	Bevándorlás, Brexit, az Unió, igazságszolgáltatási hatalom	Politikai hűségek a hagyományos párthatárokon átívelődnek
Generációs tapasztalat	Lakhatáshoz való hozzáférés, éghajlat, nyugdíjak, kilátások	Különböző prioritások és eltérő utak a politikai információhoz
Bizalom az irányító intézményekbe	Kompetencia, integritás, teljesítés, elszámoltathatóság	Választási váltások és visszavonulások, amelyek nem feltétlenül jelentik ideológiai átalakulást

A lakhatási dimenzió különös jelentőséget érdemel. Egy szakmai szakmában végzett diplomás azonban bizonytalan lakhatással és korlátozott vagyontulajdoni kilátásokkal szembesülhet. Ezzel szemben egy kevesebb formális képesítéssel rendelkező személy jelentős lakhatási vagyonnal rendelkezhet. Az oktatás és a gazdasági biztonság nem tekinthető egymás felcserélhetőként.

Brett Christophers *Rentier Capitalism* (2020) című műve fontos anyagi értelmezést kínál. Brit gazdasági hatalmat a szűkös vagyontárgyak, köztük föld, infrastruktúra, szellemi tulajdon és platformok tulajdonában helyezi el. Beszámolója segít megmagyarázni, miért érinti a politikai konfliktus az eszközökhöz való hozzáférést és a jövedelem tulajdonjogon keresztüli kitermelését, a bérek és adózás mellett. Ez inkább brit politikai gazdaságtanának értelmezése, nem pedig egy adott választás elegendő magyarázata. Christophers: *Rentier kapitalizmus*

Az én értelmezésem szerint a digitális kommunikáció ezeknek a különböző élményeknek könnyen elérhető politikai nyelveket ad. A lakhatási panasz értelmezhető a földtulajdonosi

hatalom, a bevándorlás, a korlátozó tervezés, a generációk közötti egyenlőtlenség vagy a pénzügyek által. A panasz nem határozza meg, melyik magyarázat fog érvényesülni. Az intellektuális termelés és a kommunikációs hálózatok végzik ezt a munkát.

Britannia szellemi háttere versengő hálózatokból áll, amelyek különböző kapcsolatokkal rendelkeznek pártokkal és kormányzattal. Hatásuk kiadványok, személyzet, szakmai hitelesség, újságírókhoz való hozzáférés, politikai vitákban való részvétel és szervezett érdekekkel való kapcsolatok révén érkezik.

A következő térkép széles formációkat azonosít. Ezek átfedő szellemi környezetek; nem központilag irányított blokkok.

Alapítás	**Illusztráló intézmények és alakok**	**Jellegzetes politikai projekt**
Piaci liberalizmus	Gazdasági Ügyek Intézete, Politikatudományi Központ, Adam Smith Intézet	Verseny, magánvállalkozás, alacsonyabb adózás és az állami beavatkozás korlátozásai
Konzervatív nemzeti és intézményi megújulás	Policy Exchange, Onward; David Goodhart, Nick Timothy	Nemzeti összetartás, jólét, területi megújulás és kormányzati intézmények reformja
Kék Munkáspárt és posztliberális kommucitarizmus	Maurice Glasman, Jonathan Rutherford, John Milbank, Adrian Pabst	Munka, összetartozás, kölcsönös kötelezettség és olyan intézmények, amelyek képesek mind a piaci és adminisztratív individualizmust korlátozni,
Szociáldemokrata politikai reform	Fabian Társaság, IPPR, Resolution Foundation	Közberuházás, újraelosztás, munkaerőpiaci reform és a közszolgáltatások fejlesztése
Technokrata kormányzati reform	Tony Blair Intézet; ThinkLabour, korábban Labour Together néven ismert	Kormányzati kompetencia, választási stratégia, technológiai átalakulás és politika megvalósítása
Demokratikus szocialista és ökológiai reform	Common Wealth, New Economics Foundation, Compass; Kapcsolódó baloldali intellektuális és médiakörnyezetek	Tulajdonlási reform, gazdasági demokrácia, ökológiai átmenet és erősebb kollektív hatalom
Nemzeti alkotmányos projektek	Skót és walesi értelmi, polgári és párthálózatok	Versengő elképzelések a nemzetiségről, az önkormányzatról és az állam területi szerveződéséről

A **piac-liberális hálózat** a legrégebbi példája a szervezett intellektuális felkészülésnek, amely a választási győzelem előtt van. Richard Cockett *Thinking the Unthinkable* (1994) és Daniel Stedman Jones *Masters of the Universe* (2012) című művei magyarázzák el, hogyan szereztek kezdetben a főáramú politikai vitákon kívüli ötletek intézményi támogatást és politikai tekintélyt.

Jelentősebb relevanciájuk a kérdésedhez: a brit jobboldal már a párton túl is szervezte az intellektuális befolyást a kibertér előtt. A digitális platformok felgyorsították és diverzifikálták a meglévő folyamatot.

Egy bonyolultabb történelmi beszámoló megjelenik Aled Davies, Ben Jackson és Florence Sutcliffe-Braithwaite szerkesztett *kötetében, a The Neoliberal Age? Britain since 1970s* (2021). Figyelmeztet egy egyszerű modellre, amelyben a gondolkodótrösztök kitalálnak egy doktrínát, és a kormányok mechanikusan valósítják meg azt. Az intézmények, társadalmi változások és a politikai alkalmazkodás szintén alakítják az eredményeket. Nyílt hozzáférésű kötet

A mai konzervativizmusban a piaci liberalizmus verseng a beavatkozó megközelítésekkel. Az Onward kifejezetten ötvözi a piacok támogatását egy aktív állammal és a figyelmet az elhanyagolt helyekre. Ez eltér egy olyan programtól, amely elsősorban a zsugorításra épülő kormányzatra összpontosít. Ez a különbség segít megmagyarázni az üzleti irányult konzervativizmus, a területfejlesztés és a gazdaságilag bizonytalan választók elvárásai közötti visszatérő feszültségeket. Az Onward megközelítésének leírása

A Policy Exchange egy másik fontos pozíciót tölt be. Projektjei összekapcsolják a gazdasági és közigazgatási politikát a nemzeti történelemmel, a kulturális vitákkal, valamint az alkotmányos érvel. Nyilvános leírása a Judicial Power Projectet a történelemmel, biológia és iszlamista témájú projektekkel együtt sorolja fel. Az öregdiákok kormányzati belépéséről beszámoló beszámolója is szemlélteti az érvek előállítása és a személyzet biztosítása közötti kapcsolatot. Saját befolyásáról szóló állításait azonban intézményi önértékelésként kell értelmezni. Politikai csere: About

A **közösségi és posztliberális áramlat** átvágja a hétköznapi párthatárokat. David Goodhart *The Road to Somewhere* (2017) című műve megkülönbözteti a mozgékonyabb, teljesítményalapú identitásokat a gyökerezőbb identitásoktól. Ez a befolyásos tipológia magyarázza az elismerés és a tartozás körüli konfliktusokat, bár nem tudja az egész lakosságot két belső egységes csoportra sorolni. Goodhart könyve

Maurice Glasman Blue Labour című műve ötvözi a nemzethez és közösséghez kötődő kötődést a tőke erejének kritikájával. John Milbank és Adrian Pabst *The Politics of Virtue* (2016), valamint Pabst *Postliberal Politics* (2021) című művei kapcsolódó érveket dolgoznak ki a liberális individualizmus korlátairól.

Megkülönböztető pozíciójuk számít: bírálhatják mind a korlátlan piacokat, mind a progresszív bürokratikus adminisztráció formáit. A Kék Munkáspárt saját elképzelése a nemzetállamot potenciális eszközként mutatja be a globális tőke korlátozására és a társadalmi kapcsolatok védelmére. A szuverenitásnak tehát gazdasági és társulási jelentése van, alkotmányos jelentése mellett. A Kék Munkáspárt elvnyilatkozata

Ezeket az írókat **a politikai újjáépítés** résztvevőiként és annak elemzőiként kell kezelni.

A **szociáldemokrata és technokrata környezet** is megkülönböztetést igényel. A Fabian Társaság továbbra is tagszervezet és Munkáspárti tagtag, amely összeköti a kutatást helyi társaságokkal, politikai oktatással és politikai vitákkal. Ez szervezetileg eltér egy szakszervezeti tanácsadótól vagy vezetői stratégiai szervezettől. Fabian Társaság: About

A ThinkLabour, korábban Labour Together, a kutatás, a szakpolitika és a kommunikáció integrálását írja le miniszterekkel, képviselőkkel és polgármesterekkel. Ez példája néhány pártfunkció specializált, szomszédos szervezetekbe való áthelyezését. ThinkLabour

A Tony Blair Intézet egy explicit technológiai koncepciót dolgoz elő az államátalakításról, beleértve az MI-t, a digitális azonosítást és az áttervezett közszolgáltatásokat. Hatása a szakpolitikai döntéshozatalon és kormányzati tanácsadói munkán keresztül működik. Tony Blair Intézet

Jelentős feszültség alakul ki. A szociáldemokrata politika a problémát úgy, hogy nem elegendő közerőforrásokat vagy egyenlőtlen gazdasági hatalmat jelent; a technokrata reformerek a szervezeti tervezést, technológiát és megvalósítást hangsúlyozhatják. Ezek a megközelítések együttműködhetnek, de a választási támogatásról szóló megállapodás nem oldja meg a kormányzás működésének nézeteltéréseit.

A demokratikus szocialista és ökológiai baloldalon a Common Wealth a tulajdonjogot a gazdasági reformok központi részévé teszi, míg a New Economics Foundation a nemzeti politikát helyi intézményi kísérletekkel köti össze. A Compass kifejezetten a párthatárokon áthaladó szerveződést alkalmaz. Ezek a szervezetek azt mutatják, hogy a párton kívüli politikai szerveződés magában foglalja a tartós kutatást és gyakorlati intézményépítést, valamint az online kommentárokat. Common Wealth, New Economics Foundation, Compass

A kapcsolódó szellemi környezet magában foglalja a köztulajdonlásról, a munkahelyi hatalomról, az ökológiai korlátokról, az alkotmányreformról és az osztály és identitás kapcsolatáról szóló nézeteltéréseket. A Novara Media, *Tribune*, *New Left Review* és *Soundings* különböző álláspontokat foglalnak el ezen a szélesebb területen. Ha ezeket egy programként kezeljük, elrejtené azokat a vitákat, amelyeken keresztül a baloldal fejlődik.

A kibertérbe való mozgás átalakította, hogyan válnak ezek az eszmék politikailag jelentőségteljessé. A legerősebb általános keret Andrew Chadwick *The Hybrid Media System: Politics and Power című műve*, különösen a 2017-es második kiadása.

Chadwick a hatalmat a régebbi és újabb médiumok kölcsönhatásán keresztül magyarázza. Egy televíziós szereplés közösségi média klippé válik; egy újságvizsgálat podcast vitává válik; egy online vita parlamenti kérdéssé válik. A színészek befolyást szereznek azáltal, hogy információt mozgatnak ezeken a környezeteken keresztül, és befolyásolják azok értelmezését. Chadwick könyve

Ez a keretrendszer különösen alkalmas Nagy-Britannia számára, mivel a bevált újságírás továbbra is befolyásos a digitális terjesztésben.

Az Ofcom 2025-ös kutatása szerint az Egyesült Királyság felnőtteinek 70%-a használt online híreket, 68% televíziót, beleértve az igény szerinti szolgáltatásokat is, és 51% a közösségi médiát használta hírekhez. A BBC hírek 67%-ot értek el különböző platformokon keresztül. Ezek a kategóriák átfedésben vannak. A Facebookon keresztül BBC-t kapó személy mind a már meglévő médiát, mind a közösségi média környezethez tartozik. Az Ofcom 2025-ös eredményei

A választási specifikus bizonyítékok is ugyanolyan tanulságosak. A 2024-es kampány során az Ofcom 49%-ot talált a televíziós választási hírek használatára, szemben a közösségi médiában

26%-kal. Azok közül, akiknek elsődleges hírforrása a közösségi média volt, 57% emlékezett vissza a hagyományos televíziós vagy újságok anyagaira az előző héten. Ezek az adatok eltérő kérdésekre válaszolnak az általános hírfelméréstől, és nem mechanikusan hasonlíthatók össze vele. Az Ofcom választási felmérése

A Reuters Intézet 2026-os brit jelentése szintén továbbra is meghatározza, hogy a már működő nyomtatott és műsorszolgáltató márkák dominanciája marad, miközben a készítők befolyása növekszik: 18% heti hírekre fókuszáló alkotók vagy influencerok használatát jelentette. A hírek iránti általános bizalom 30% volt, fele néha vagy gyakran elkerülte a híreket. Elérési mutatói önbeszámoló használat, nem a közönség percei vagy politikai meggyőződési részesedései. Digitális hírjelentés 2026: Egyesült Királyság

Az ebből született változás mélyebb, mint az újságok vászonra való átvándorlása. A **hírek előállítása, terjesztése, értelmezése és személyes bizalma egyre inkább más szereplők tulajdonában van.** Egy újságíró megállapíthatja az alapvető tényeket, míg egy podcaster vagy influencer magyarázatot ad, amit a közönség megjegyez.

Legalább három megkülönböztethető szakasz van Nagy-Britannia legutóbbi digitális fejlődésében.

Először is, a hálózaton alapuló kampányok megkönnyítették a támogatók számára, hogy megtalálják egymást, terjesszék az érveket, és eseményeket szervezzenek. Másodszor, a pártok és kampányszakemberek rendszerezetesebb hirdetéseket, támogatói adatbázisokat és célzást fejlesztettek ki. Harmadszor, a javaslati rendszerek és alkotói vállalkozások egyre inkább a politikai figyelmet felismerhető személyiségek köré szervezték.

Ezek a fázisok együtt léteznek. Relatív jelentőségük platformonként, korosztályonként és kampányonként eltér.

A pártkontroll legközvetlenebb kihívása olyan szervezetektől érkezik, amelyek saját kapcsolataik vannak a támogatóival. Katharine Dommett és Luke Temple ezeket "műholdas kampányoknak" nevezik 2018-as digitális kampányokról szóló tanulmányukban.

Példák közé tartoztak a Momentum, a Campaign Together, a közösségi finanszírozási kezdeményezések és a Corbyn körüli kulturális kampányok. Jelentőségük független listákban, alkalmazásokban, üzenetküldő csoportokban és mozgósítási döntésekben rejlett. Egy párt profitálhat a munkájából anélkül, hogy teljesen irányítaná azt. Ezek a kampányok azonban önkénteseket irányítottak a meglévő választókerületi műveletekbe, és gyakran a pártkampány infrastruktúrájára épültek. Dommett és Temple, "Digitális kampány"

Ez egy szervezeti változást jelöl, amely sokkal jelentősebb, mint pusztán a politikai posztok számának növelése. Aki egy tartós támogatói kapcsolatot irányít, potenciálisan átirányíthatja azt: egy másik jelöltre, egy másik kampányra vagy a pártvezetés kritikájára.

A Corbynizmus mind a képességét, mind a korlátait mutatta be ennek a rendszernek. Digitálisan összekapcsolt támogatók segítettek a Munkáspárt megújításában a meglévő vezetői struktúrákon kívül. Az online kommunikációt összevonták találkozókkal, kampányokkal és ajtó előtti tevékenységgel. Chadwick 2017-es elemzése

De a jelentős online mozgósítás nem akadályozta meg a Munkáspárt vereségét 2019-ben. James Dennis és Susana Sampaio-Dias leírják a Momentum kampánytérképeit, WhatsApp koordinációját, közösségi finanszírozását és személyes tanúvallomásukat, valamint a belső részvétel körüli feszültségeket. Az ügy három gyakran összekevert eredményt választ el: elkötelezett támogatók mozgósítása, kevésbé elkötelezett választók meggyőzése és stratégiailag fontos választókerületek megnyerése. Dennis és Sampaio-Dias

Paolo Gerbaudo *The Digital Party* című műve kiegészítő elméletet kínál. Az online részvétel bővítheti a támogatói bázist, miközben erősítheti a közvetlen kapcsolatokat a vezetők és követők között, gyengítve a köztes szervezeti rétegeket. Így a vezetői hatalom részvétele és koncentrációja együtt növekedhet. Gerbaudo könyve

Farage ugyanazon változó környezet más szervezeti alkalmazását képviseli. Közidentitása fenntartotta a folytonosságot a UKIP-en, a Brexit Párton és a Reform között. A politikai személyiség, a szuverenitási narratíva és a közönségkapcsolat tartósabb, mint bármely egyetlen szervezeti eszköz.

Az elemző jelentőség a politikai hatalom részleges hordozhatósága. Egy vezető, akinek közönsége túlmutat egy adott párton, olyan erőforrásokkal rendelkezik, amelyekkel a hétköznapi párttisztségviselők talán hiányoznak.

Ennek ellenére Farage elérése ötvözi a műsorszórást, a sajtófigyelmet, a nyilvános megjelenéseket és a digitális médiát. Különösen világos példája Chadwick médiarendszerek közötti interakciójának.

Karin Wahl-Jorgensen 52 Farage TikTok videóról szóló tanulmánya a 2024-es kampány során azt mutatta, hogy 57,7% kampánypillanatképek volt, míg négy közvetlenül a bevándorlást mint politikát tárgyalta. A humor, utazás, futball és ismerős társas környezetek segítettek egy politikai személyiség kialakításában. A tanulmány kommunikációs stílust teremt; nem állapítja meg, hány szavazatot okozott ez a stílus. Wahl-Jorgensen elemzése

Andrea Carson és Felix Simon megállapították, hogy Farage a Facebook-interakciók körülbelül 40%-át tette ki a nagyobb pártok és jelöltek adataiban ugyanabban a kampányban. Ilyen interakciók közé tartoznak az ellenséges megjegyzések és ismétlődő aktivitások. Ezek a figyelem bizonyítékai, nem pedig támogatók száma. Carson és Simon

A digitális jelentőség sem szünteti meg a pénzügyi függőséget. A 2026 szeptemberében jelentett Választási Bizottság adatai szerint a Reform április–június között 5,3 millió font adományt kapott, ebből 4 millió fontot egy donortól. Egy politikai mozgalom ötvözheti a tömeges online láthatóságot koncentrált pénzügyi támogatással. Reuters a adományozási adatok

A reform szélesebb jelentősége, hogy befolyásolhatja a versenykörnyezetet azon túl, mint a helyeken. Jelenléte megváltoztatja a konzervatív és munkáspárti politikusok által érzékelt kockázatokat, az általuk hangsúlyozott kérdéseket és a koalíciókat, amelyeket megpróbálnak összeállítani. Ezt a közvetett befolyást meg kell különböztetni a kormányirányítási képességétől.

A független politikai kommentátor egyre fontosabb szellemi szervezővé is vált. Alan Finlayson "ideológiai vállalkozó" fogalma közvetlenül válaszol a kérdésedre.

2023-as cikkében Finlayson olyan személyiségeket vizsgál, akik politikai magyarázatokat adnak a hagyományos párt-, akadémiai és újságírói felhatalmazáson kívül. Szervezeti erőforrásaik közé tartozik a figyelem, az előfizetések és a közönség személyes kötődése is. Olyan irányzatokon keresztül terjesztenek érveket, amelyeket korábban szervezeti határok választottak el.

Tanulmánya a reakciós digitális politikával foglalkozik, és kifejezetten kritikus álláspontot képvisel. Szélesebb körű szervezeti meglátása az, hogy egyes politikai kommunikáció inkább a közönség fenntartására törekszik, mintsem hivatalt szerezzen vagy megvalósítható programot fejlesszen. Finlayson, "Ez nem kritika"

Az érvelésem szerint a közönségfüggő ösztönzők a baloldali és centrista kommentátorok körében is megalapozni. Politikai elkötelezettségeik eltérnek, de az ismétlődő tartalom, a személyes hitelesség és az előfizetői megtartás a spektrumon belül számíthatnak.

Brit ennek következtében többféle politikai közönségkapcsolatot tartalmaz:

- Egy vezető arra kéri követőit, hogy támogassák a választási eszközt.
- Egy aktivista szervezet arra kéri a támogatókat, hogy vegyenek részt a kampányokban.
- Egy kommentátor folyamatos értelmezést nyújt az eseményekről.
- Egy szakpolitikai intézmény tekintélyes javaslatokat nyújt be.
- Egy podcast magyarázatot ad a műsorvezetők ismeretességével.

Ezek a kapcsolatok átfedhetnek, de más kötelezettségeket hoznak létre. A párttagoknak formális jogaik lehetnek; az előfizetők általában hozzáférést vásárolnak vagy szerkesztői munkát támogatnak. Egy nagy közönség nem feltétlenül olyan szervezet, amely kollektív döntésre képes lenne.

James Dennis előzetes tanulmánya a 2026-os skót kampányról további változást sugall: az Instagram és TikTok politikai kommunikációjában egyre nagyobb befolyásban lesznek az influencerok és a nagy profilú személyiségek, miközben kevésbé a hétköznapi felhasználók által gyártott pártpolitikai anyagok. Értelmezése a "paraszociális média" felé való mozgalom irányul, ahol a látható személyiségekkel való kapcsolatok különösen fontossá válnak. Ez egy kvalitatív kampánytanulmány, nem egy népességre vonatkozó becslés. Dennis 2026-os elemzése

A következmény fontos: a kibertérbe való migráció nem feltétlenül eredményez folyamatosan részvételi politikát. Emellett új kommunikációs tekintély koncentrációját is eredményezheti.

A Brexit különösen erős hidat teremtett a társadalmi megosztottságok és a párton kívüli identitások között. A Leave és Remain olyan kategóriákká váltak, amelyeken keresztül az emberek magukat értik és másokat ítéltek meg.

Sara Hobolt, Thomas Leeper és James Tilley "Divided by the Vote" című műve azt mutatja, hogy a népszavazási identitások átlépték a párthatárokat, és sztereotípiákat, értékelő torzítást és érzelmi megosztottságot eredményeztek, amelyek pártidentitásokhoz hasonlíthatók. A tanulmány nem bizonyítja, hogy a közösségi média teremtette ezeket az identitásokat. Azt mutatja, hogy erős politikai kötődés kialakulhat egy kérdés körül, függetlenül az örökölt párthűségtől. Hobolt, Leeper és Tilley

Ez megváltoztatta a párt és a politikai közösség közötti kapcsolatot. A pártoknak egyre inkább versenyezniük kellett a már szervezett identitások képviseletéért.

Ez a folyamat segít megmagyarázni, miért létezhet pártváltás tartós ideológiai megosztottsággal. Az ember pártot válthat, miközben megőrzi ugyanazt a széles körű megértést a szuverenitásról, bevándorlásról, kulturális tekintélyről vagy Nagy-Britannia európai helyéről.

A 2026 júniusában megjelent British Election Study kutatása szerint a Brexit körül szervezett értékek és identitások továbbra is formálják a pártpreferenciákat, még akkor is, amikor maga a Brexit már nem áll a választók szemében elsődleges szempont. Fieldhouse és Griffiths a Brexit folyamatos hatásairól

Ugyanakkor nem szabad feltételezni, hogy a polarizáció automatikusan minden digitális használat formájában ered. Hobolt, Katharina Lawall és Tilley kísérleti kutatása kimutatta, hogy a politikailag homogén online vitacsoportok növelték a politikai és affektív polarizációt a vegyes csoportokhoz képest. Ez egy adott mechanizmust teremt vizsgált körülmények között, nem pedig a brit platformkörnyezet teljes hatását. "A pártpolitikai visszhangkamrák polarizáló hatása"

A parlamenti hatalom elrejtheti a mögötte rejlő szétesettség mértékét. A 2024-es általános választás különösen világos példát ad.

Párt	Az Egyesült Királyság teljes szavazati aránya 2024-ben	2024-ben szerzett mandátumok
Munkáspárt	33.7%	411
Konzervatív	23.7%	121
Reform UK	14.3%	5
Liberális Demokraták	12.2%	72
Anglia és Wales Zöld Pártja	6.4%	4
SNP	2.5%	9
Kréce Cymru	0.7%	4

Ezek választási eredmények, nem pedig a későbbi változások utáni parlamenti erősségek érvényessége. A részvények az Egyesült Királyság összértékét használják; a Skót Zöldek külön kerülnek nyilvántartásba. Hivatalos parlamenti eredmények

A Munkáspárt és a Konzervatívok együtt 57,4%-ot kaptak. A Munkáspárt ennek ellenére mintegy 63%-ot szerzett a mandátumokból. A Reform több szavazatot kapott, mint a Liberális Demokraták, de jóval kevesebb mandátumot.

Ez az ellentét, ami megmutatja, miért tévesztőnek tűnik már a parlamenti felület is. Egy nagy kormányzó többség egy széttagolt és gyengén kötődő választóközönségre támaszkodhat. Ugyanígy egy jelentős nemzeti közönség is rosszul képviselt maradhat, ha a szavazatai szétszóródnak.

Az első-múlt poszt politikai szempontból is értékessé teszi a helyi életképesség megítélését. Edward Fieldhouse és Justin Fisher munkája megkülönbözteti a választók preferenciáit a

számukra elérhető stratégiai lehetőségektől. Kutatásuk szerint 2015 és 2024 között a választások során a stratégiai szavazás növekedését mutatja; a 2026-os elemzés azt mutatja, hogy a pártéletképességről alkotott megítélés változása befolyásolhatja azt, ki profitál. Fieldhouse a stratégiai szavazásról

Az én következtetésem az, hogy a digitális kommunikáció itt ellentétes hatásokat válthat ki. A preferenciákat feldarabolhatja azáltal, hogy további hangokat támogat, miközben a választókat egy helyileg életképes jelölt köré koordinálja. Ezért a helyi szervezet, a megbízható választókerületi információk és a nemzeti közönség hatalma kölcsönhatásba lépnek.

A legfrissebb bizonyítékok megkérdőjelezik a kizárólag jobboldali fragmentáció értelmezését is. James David Griffiths, Edward Fieldhouse és Stuart Perrett 2026 augusztusi elemzése szerint a legnagyobb eltérés a Munkáspárt 2024-es választókerületéhez képest a bizonytalanság vagy a szavazás hiánya felé irányult. Azok között, akik más pártot választottak, a baloldali liberális alternatívák többet kaptak, mint a Reform. Az adatok főként Burnham vezetése előtti időszakra vonatkoznak. Brit Választási Tanulmány: Munkáspárt támogatása 2024 óta

Ez stratégiai dilemmát teremt. Egy olyan kérdés, amely uralja a nyilvános vitát, nem feltétlenül egyezik a párt távozó szavazóinak fő célpontjával. A pártok félreértelmezhetik a látható versenytársat az egyetlen jelentős fenyegetésnek.

A brit államot több különböző útvonalon érintik. A közvélemény befolyásolja, mely ügyeket kell a minisztereknek kezelniük, de a részletes állami intézkedés a szakértelemtől, jogi tekintélytől, intézményi kapcsolatoktól és anyagi erőforrásoktól is függ.

Az első út a **napirendnyomás**. Egy kérdésre való ismétlődő figyelem megnöveli annak figyelmen kívül hagyásának politikai költségeit. A nyomás újságokból, közösségi platformokból, kampányszervezetekből vagy köztük együttműködésekből fakadhat.

A második a **szakpolitikai ellátás**. A nyomás alatt lévő minisztereknek javaslatokra van szükségük. A gondolkodó trösztök, tisztviselők, szakmai egyesületek és kampányszakértők definíciókat, eszközöket és megoldástervezeteket nyújthatnak. Itt a viszonylag kis szervezetek aránytalanul nagy befolyást gyakorolhatnak a nyilvános közönségükhöz képest.

A harmadik a **személyzeti forgalom**. A kutatók tanácsadóvá válnak; a tanácsadók jelöltekké válnak; a korábbi tisztviselők és politikusok politikai szervezetekbe és médiába lépnek. Az ilyen mozgalom tudást, feltételezéseket és kapcsolatokat adnak át. Informatívabb konkrét karrier- és intézményi kapcsolatokat követni, mint feltételezni, hogy az ideológiai hasonlóság koordinált irányt bizonyít.

A negyedik a **konfliktus az intézményi hatalom** körül. Nagy-Britannia alkotmányos vitái arról szólnak, hogy ki hozza a döntéseket, és mely döntéseket kell meghozni.

A Judicial Power Project egyértelmű példát kínál. Richard Ekins és társult tudósok a bírói hatalom korlátozását és a parlamenti és törvényes végrehajtó döntéshozatal erősebb védelmét képviselik. Ezek lényegi alkotmányos álláspontok, közvetlen politikai következményekkel. Bírói Hatalom Projekt

A szélesebb intellektuális vita magában foglalja J. A. G. Griffith "A politikai alkotmány" (1979), Richard Bellamy *Political Constitutionalism* (2007) című műveit, Adam Tomkins

munkáit, valamint a jogi alkotmányosság versengő beszámolóit. Ezek a hagyományok nem redukálhatók a mai pártirányzatokra.

A 2019-es *Miller/Cherry* ítélet jól mutatja a bonyolultságot. A Legfelsőbb Bíróság jogellenesnek ítélte a felfüggesztést, mert indokolatlanul akadályozta a Parlament alkotmányos funkcióit. Indoklása a parlamenti szuverenitásra és elszámoltathatóságra hivatkozott. Így a bírósági beavatkozás védelmezői és kritikusai egyaránt hivatkozhattak a demokráciára, miközben nem értettek egyet a hatáskör megfelelő elosztásában. Legfelsőbb Bíróság sajtóösszefoglaló

Az Egyesült Királyság intézményi kiindulópontja is eltér attól a rendszertől, ahol általános bírói hatalommal bírnak a parlamenti jogszabályok érvénytelenítésére. A Parlament saját beszámolója szerint a bíróságok általában nem írhatják felül a törvényjavaslatokat. A politikai elemzésnek meg kell különböztetnie a végrehajtó intézkedés bírói felülvizsgálatát a Westminster-törvények érvénytelenítésétől. A Parlament hatásköre

A digitális kommunikáció fokozza ezeket a vitákat azáltal, hogy intézményi érvek érzelmileg azonnali narratívákként elérhetővé válnak: végrehajtó túllépettség, elszámoltathatatlan bírák, akadályozó bürokrácia vagy elárult demokratikus döntések. Erejűségük megértéséhez mind az alapvető alkotmányos doktrínák, mind a nyilvános bemutatkozás vizsgálata szükséges.

Az ötödik út az **anyagi megszorítás**. A politikai hatalom nem szünteti meg a befektetésektől, a hitelfelvételi feltételektől, az adminisztratív képességektől vagy az alapvető rendszerek működésétől való függőséget. A 2022-es aranypiaci válság élesen feltárta ezt. Az Angol Bank azért lépett közbe, mert a piaci működési zavar veszélyeztette a pénzügyi stabilitást és a hitelfeltételeket. Az Angol Nemzeti Bank bejelentése

Egy kormány így parlamenti többséggel és határozott közvélemény-narratívával rendelkezhet, miközben hiányozhat a programja fenntartásához szükséges gyakorlati feltételek.

Végül az állam egyre inkább szabályozza magát a kommunikációs környezetet. Az Online Safety Act a brit szolgáltatásokat, beleértve a külföldi szolgáltatókat is, az Ofcom felügyeletét képezi a megfelelőség felügyeletével. Ez újabb politikai konfliktusteret hoz létre a biztonság, a kifejezés, a magánélet és a magánplatformok hatáskörével kapcsolatban. Az Ofcom beszámolója a keretrendszerről

Itt egy jellegzetes szuverenitási probléma van: a nemzeti politikai mozgalmak egyre inkább olyan kommunikációs infrastruktúrákra támaszkodnak, amelyek tulajdonjoga és fő működési döntései a nemzeti pártintézményeken kívül helyezkednek el.

Skócia és Wales egyetlen, Anglia-központú brit átalakulásról alkotott képet nem elegendőnek tart. Nemzeti identitásaik, intézményeik és választási színtereiik másként szervezik meg a politikai értelmezést.

Tom Nairn *The Break-up of Britain* (1977) című műve továbbra is alapvető a Unió mint történelmileg felépített multinacionális államként való megértéséhez. Michael Keating , *State and Nation in the United Kingdom: The Fractured* Union (2021) című műve kortársabb intézményi elszámolást dolgoz ki. Ailsa Henderson és Richard Wyn Jones *Englishness: The Political Force Transforming Britain* (2021) című műve az angol dimenziót vizsgálja, amelyet gyakran nem ismernek el.

A skót függetlenségi mozgalom bemutatja, hogyan támogathatja egy alkotmányos ügy a fő pártján túlmutató polgári és szellemi tevékenységet. Egy ilyen környezet megerősítheti a pártot, miközben megőrzi a kritikázási képességét. A függetlenség támogatása és az SNP támogatása ezért külön elemzést igényel.

A 2026. májusi skót választás is jól mutatja a versenyképes struktúrát: az SNP 58 mandátumot szerzett, a Munkáspárt és a Reform 17-et, a Skót Zöldek 15-et, a Konzervatívok 12-t, a Liberális Demokraták 10-et. Ez az eloszlás nem értelmezhető egyszerűen a Westminster párthierarchiájának skót kifejeződésének. Skót Parlament eredmények

Walesben a nyelv, a nemzeti elismerés, a gazdasági fejlődés és az önkormányzat kérdései hasonlóan kölcsönhatásba lépnek a szélesebb brit érvekkel. Több politikai közvélemény létezése azt jelenti, hogy az azonos üzenetek különböző jelentéseket nyerhetnek az Unión belül.

A digitális kommunikáció erősítheti ezeket a nemzeti közvéleményeket azáltal, hogy csökkenti a kiadás és szervezés költségeit. Egyidejűleg közös brit és nemzetközi vitáknak is kitéve őket. A területi autonómia és a kommunikációs integráció kapcsolata ezért folyamatos politikai feszültségforrás.

A tartós tanulmányozáshoz az alábbi művek adják a leghasznosabb kiegészítő magyarázatokat:

Szerző vagy szerzők	**Fő művek**	**A fő hozzájárulás a kérdésedhez**
Stuart Hall	*A nehéz út a megújuláshoz* (1988)	Hogyan kombinálódnak különböző sérelmek egy olyan politikai nézetté, amely népszerű józan ész színvonalává válik
Richard Cockett	*Gondolkodni a felfoghatatlanról* (1994)	Szellemi szervezet a kormányzati politika változásai előtt
Colin Crouch; Peter Mair	*Demokrácia utáni* időszak (2004); *Az üresség uralása* (2013)	A népi beágyazottság gyengülése és a politikai vezetés professzionalizálódása
Geoffrey Evans és James Tilley	*Az osztály új politikája* (2017)	Hogyan járulnak hozzá a pártok változásai a kizáráshoz és a politikai visszavonuláshoz
Maria Sobolewska és Robert Ford	*Brexitland* (2020)	Az oktatás, a sokszínűség és az identitás mint az átrendeződés alapjai
Will Jennings és Gerry Stoker	"A politika kettéválása" (2016)	A politikai tapasztalatok földrajzi eltérése Anglián belül
Andrew Chadwick	*A Hibrid Médiarendszer*, második kiadás (2017)	Erő a kialakult és digitális média közötti interakción keresztül
Katharine Dommett és Luke Temple	"Digitális kampány" (2018)	Kampányinfrastruktúrák és támogatói kapcsolatok a pártellenőrzésen kívül
Paolo Gerbaudo	*A Digitális Párt* (2018/2019)	Bővített online részvétel a koncentrált vezetés mellett
James Dennis	*Beyond Slacktivism* (2018) és az azt követő kampánykutatások	Kapcsolatok a digitális részvétel, a szervezés és a politikai fogyasztás között

Szerző vagy szerzők	Fő művek	A fő hozzájárulás a kérdésedhez
Alan Finlayson	"Ez nem kritika" (2023)	Független ideológiai produkció, amely személyiségek és közönség köré szerveződött
Sara Hobolt, Thomas Leeper és James Tilley	"Szavazatok által osztva" (2021)	Erős, probléma-alapú identitások, amelyek átlépik a párthatárokat
Brett Christophers	*Rentier kapitalizmus* (2020)	A tulajdonjog és gazdasági hatalom alapfeloszlása
Michael Keating; Ailsa Henderson és Richard Wyn Jones	*Állam és nemzet az Egyesült* Királyságban; *angolság* (mindkettő 2021)	A multinacionális állam és a nemzeti identitások politikai ereje

A legeredményesebb magyarázat ezeket a megközelítéseket ötvözi. Hall segít megmagyarázni a politikai jelentés felépítését; Evans és Tilley a reprezentáció kudarcait; Sobolewska és Ford a társadalmi átrendeződést; Chadwick a terjedést magyarázza; Dommett és Temple a szervezeti változásokat; Finlayson az ideológiai személyiségek növekvő autonómiáját magyarázza.

Központi értelmezésem az, hogy Nagy-Britannia olyan funkciók újraelosztását éli át, amelyeket korábban jobban összetartottak a pártok. A politikai oktatás, a tartozás, a kampány, a jelöltek kiválasztása, a politikai fejlesztés és a kormányzás ma olyan szervezeteken keresztül működik, amelyek határai csak részben fedik át.

Ez a megállapodás több megoldatlan nyomást hoz létre. A pártoknak olyan közönségre van szükségük, amelyet nem tudnak teljesen irányítani. A kommentátorok követelhetnek politikákat anélkül, hogy felelősséget vállalnának a végrehajtásért. A politikai szervezetek formálhatják a kormányt anélkül, hogy tömeges figyelmet keltenének. A vezetők közvetlen közhatalmat szerezhetnek, miközben kevésbé függnek a belső intézményektől, amelyek vizsgálják őket.

A döntő kérdés Nagy-Britannia következő politikai szakasza számára tehát az, hogyan kerülnek össze ezek a különálló képességek. A tartós hatalom attól függ, hogy egy politikai formáció képes összekapcsolni a meggyőző társadalmi tapasztalatot szervezett támogatókkal, földrajzilag hatékony választási támogatással, hiteles személyzettel és megvalósítható politikával. A digitális elérés minden szakaszban megváltoztatja a lehetőségeket; ezek közötti kapcsolatok határozzák meg annak következményeit az államra nézve.

****

Franciaország

Franciaország átélte a korábban pártokra koncentrálódó politikai funkciókat. Értelmiségiek és politikai intézmények értelmezéseket és programokat fogalmaznak meg; a műsorszolgáltatók és online személyiségek figyelemfelkeltődnek meg; a pártok jelöltek választanak és szövetségeket tárgyalnak; az adminisztratív intézmények kormányzati szakértelmet biztosítanak. A közösségi média egyre inkább összekapcsolja ezeket a tevékenységeket anélkül, hogy az állampolgároknak párttagságon keresztül kellene áthaladniuk.

Így a hipotézise jelentős átalakulást jelöl ki. Legerősebb alkalmazása a **közfigyelemhez való hozzáférés és a mozgósítás**. A kormányzati hatalomra való alkalmazása korlátozottabb: a választási szervezet, a parlamenti tárgyalások és az adminisztratív kompetencia továbbra is döntő marad.

Részletes, 17 oldalas jelentést készítettem lábjegyzetekkel, 37 forrásbejegyzéssel és egy jegyzetekkel ellátott szerzői útmutatóval: French_Political_Organization.docx.

Az alábbiakban fejtjük ki a főbb megállapításokat.

Az első különbség a politikai láthatóság és a politikai szerveződés között van. Franciaország digitális átalakulása nem jelenti azt, hogy a már megalapozott médiák már nem jelentenek jelentőséget. A Reuters Intézet 2026-os felmérése szerint a francia válaszadók 29%-a kap némi hírt alkotóktól, de csak 3% mondja, hogy az alkotók minden hírigényüket kielégítik. A televíziós hírek használata stabil maradt az előző évhez képest. Ezek fogyasztási mutatók, nem meggyőzési becslések. Reuters Intézet, Franciaország 2026.

A francia politika alapfelépítése a következőképpen térképezhető meg:

Politikai funkció	Fontos szereplők	Milyen változásokon van a digitális kommunikáció
Társadalom értelmezése	Tudósok, esszéisták, folyóiratok, agytrösztök	Az ötletek jelentős közönséghez juthatnak a partioktatáson kívül
A közérdeki prioritások meghatározása	Szerkesztők, műsorvezetők, kommentátorok, közvélemény-kutatók	Az online viták egyre inkább befolyásolják a szerkesztői választást
Támogatók mozgósítása	Vezetők, aktivisták, alkotók, egyesületek	A részvétel könnyebbé válik, és kevésbé függ a tagságtól

Politikai funkció	Fontos szereplők	Milyen változásokon van a digitális kommunikáció
Képviselők kiválasztása	Pártvezetők, jelöltek, helyi tisztviselők	A vezetők országos láthatóságon keresztül toborozhatnak, miközben a jelölések továbbra is kontrolláltak
Kormányzási támogatás kialakítása	Pártok és parlamenti csoportok	A köznyomás fokozódik, de a alkudozás továbbra is szükséges
Politika kidolgozása és végrehajtása	Minisztériumok, szakértők, adminisztratív és jogi intézmények	A közvélemény igényei gyorsabban érkeznek, miközben a megvalósítás megőrzi intézményi követelményeit

Ez egy elemző térkép, nem pedig az állítás, hogy ezek a szereplők összehangolt hierarchiát alkotnak. A közös szókincs intellektuális befolyásból, szakmai ismeretességből vagy közös érdeklődésből fakadhat. A szervezeti irányítás bemutatásához erősebb bizonyíték szükséges.

Franciaország elnöki intézményei különösen nyitottsá tették az országot a személyre szabott digitális politikákra. Egy országosan ismert személy választási mozgalmat építhet az elnökség megszerzésének ambíciója köré. A közösségi média csökkenti ennek a stratégiának a kommunikációs költségeit.

Bernard Manin már azonosította az előző átalakulást a *Principes du gouvernement représentatif* (1995) című művében, amelyet The *Principles of Representative Government* (1997) néven fordítottak. A **közönségdemokrácia** fogalma leírja a jelöltek nyilvános bemutatásának növekvő fontosságát, valamint a választók személyiségekről alkotott megítélését az örökölt pártkötődésekhez viszonyítva. A kortárs platformok felerősítik azt a fejleményt, amely a műsorszórás korszakban kezdődött. Manin könyve és tartalma.

Az én értelmezésem szerint a platformok két irányba változtatják ezt a kapcsolatot. A vezetők folyamatosan szólíthatnak támogatóikkal, míg a támogatók maguk is előállíthatnak és terjeszthetnek politikai anyagokat. Mégis, a kialakuló kommunikáció erősen központosított maradhat: a vezetés irányítja a fő fiókot, támogatói adatbázist, stratégiai bejelentéseket és a jelöltséghez való hozzáférést.

A francia elnökség azt is ösztönzi a szervezeti sorozatot is, amelyben a nemzeti elismerés megelőzi a tartós pártépítést. Ez hatékonyan működhet választás közben, miközben utána nehézségeket okoz. Egy személy köré gyűlt közönség nem válik automatikusan olyan szervezetté, amely képes tárgyalni a nézeteltéréseket, a hozzáértő személyzetet toborzni és a visszaeséseken át fenntartani a politikát.

A makronizum a szervezeti innováció és a kialakított elit erőforrások ötvözését illusztrálja. Kezdeti ígérete egyesítette a gazdasági reformokat, az európai integrációt, az innovációt és a vezetői kompetenciát, és vonzotta felül az örökölt bal–jobb megosztottságot.

A fontos szociológiai kérdés az, hogyan szerzett egy új választási eszköz hozzáférést olyan erőforrásokhoz, amelyek már elosztottak a kormányzat, szakmai hálózatok, üzleti és közvélemény között. Bernard Dolez, Julien Fretel és Rémi Lefebvre *L'entreprise Macron* (2019) című műve ennek a politikai vállalkozásnak a felépítését vizsgálja. Lefebvre későbbi

LREM és LFI összehasonlítása vizsgálja a hatalom koncentrációját azon szervezetekben, amelyek mozgalmakként mutatják be magukat. Lefebvre összehasonlító elemzése.

A környező szellemi infrastruktúra több különálló intézményt tartalmaz:

Intézmény	Szellemi orientáció vagy funkció	Szervezeti jelentőség
Institut Montaigne	Operatív politikai kutatás, amely magában foglalja az üzleti, szakértőket és közszereplőket	Javaslatokat és elismert szakértelmet kínál
Terra Nova	Független progresszív politikai gondolkodás	Összekapcsolja a kutatást, a közszereplőket, a társadalmi partnereket és a nyilvános vitát
Fondapol	Liberális és európai szellemi orientáció	Politikai érveket és a közvélemény értelmezéseit készíti
Fondation Jean-Jaurès	Szocialista szellemi örökség, kutatás és történelmi munka	Megőrzi az intellektuális környezetet a PS választási ingadozásain túl
Institut La Boétie	Az LFI-hez kapcsolódó kutatás és politikai oktatás	Összekapcsolja az intellektuális termelést, a programokat és az aktivista képzést
Institut Iliade	Európai identitív kulturális formáció	Képzéseket, publikációkat és kulturális átadást szervez a hétköznapi pártstruktúrákon kívül

Ezek a kapcsolatok jelentősen eltérnek. Az Institut La Boétie kifejezetten kapcsolódik az insoumis politikai projekthez; a független intézeteket, mint a Terra Nova, nem szabad párt osztályaiként kezelni.

Bruno Amable és Stefano Palombarini különösen releváns értelmezést kínálnak a *L'Illusion du bloc bourgeois* (2017) című művében. Macron projektjét úgy értelmezik, mint egy új társadalmi koalíció felépítésének kísérletét az európai integráció és a piaci reform köré a régebbi kormánykoalíciók meggyengülése után. A "polgári blokkjuk" magyarázó fogalma a politikai társadalmi támogatásról, nem pedig az állítás, hogy minden elit szereplő összehangolja döntéseit. Kiadói előadás.

A kialakuló szervezeti aszimmetria fontos: **egy mozgalom kiterjedt kormányzati szakértelemmel és viszonylag gyenge mindennapi társadalmi kötődési intézményekkel rendelkezhet**. A digitális kommunikáció segíti a programjának terjesztését, de önmagában nem teremthet olyan környezeteket, ahol a támogatók befolyásolják a politikát vagy kezelik a nézeteltéréseket.

A nacionalista jobboldal egy már meglévő pártot ötvözi egy szélesebb körű kulturális legitimitásért folytatott küzdelemmel. A RN megelőzte a kortárs platformokat, és felhalmozott választási elismerést, szervezeti kontinuitást és aktivistákat hoz digitális stratégiájába.

Jordan Bardella online előadása bemutatja, hogyan alkalmazkodik ez a bejáratott szervezet személyes ismeretességhez, rövid videókhoz és ifjúsági kulturális utalásokhoz. Digitális jelentősége a RN politikai munkamegosztásában alakult ki. Ezért úgy kell értelmezni, mint egy párt személyes közmárkájának ápolását. Kortárs tudósítás Bardella TikTok stratégiájáról.

A szélesebb intellektuális terület több hagyományt foglal magában:

- Nemzeti szuverenitás és az állam hatalma.
- Bevándorlási korlátozás és asszimiláció.
- A társadalmi védelem nemzeti preferenciával kombinálva.
- Katolikus társadalmi konzervativizmus.
- Piacorientált konzervativizmus.
- A Nouvelle Droite kulturális és metapolitikai projektje.

Különbségeik számítanak. Alain de Benoist szellemi hagyománya nem lehet egyszerűen összevonható a katolikus konzervativizmussal, a gaullizmussal vagy a Brit Királyi Köztársaság választási programjával.

A **metapolitika** fogalma különösen releváns a kérdésedhez. A kulturális feltételezések és a legitim vita határainak átalakítására irányuló törekvéseket érinti, mielőtt a választások nyernek, vagy függetlenül attól. Jean-Yves Camus, Nicolas Lebourg, Tamir Bar-On és Stéphane François fontos kutatók ezeknek az intellektuális környezeteknek.

Éric Zemmour egy másik utat képvisel: a kommentátori karrier választási vállalkozássá alakítását. Périne Schir és Marlène Laruelle tanulmánya azt állítja, hogy korlátozott választási eredményei nem szabadna elhomályosítani ideológiai napirendre gyakorolt hatását. Elemzésük segít megkülönböztetni a nyilvános viták megváltoztatásának sikerét a tisztségbe jutás sikerétől. Schir és Laruelle, 2022.

A médiatulajdonlás és a közösségi platformok erősíthetik egymást. A műsorszolgáltató kiválasztja az ismétlődő témákat és előadókat; részletek terjednek online; a reakciók vitát okoznak; a politikusok reagálnak a kérdés látszólagos fontosságára.

Julia Cagé, Moritz Hengel, Nicolas Hervé és Camille Urvoy kutatásai jelentős hatásokat azonosítanak a kiadói szerkesztőségi döntések francia műsorszórásra. Munkapapírjuk a Bolloré átvételével kapcsolatos változásokat is vizsgálja. Ez támogatja a tulajdonlás politikai befolyási mechanizmusként történő vizsgálatát, miközben a választási hatás mértékét megoldatlanul hagyja. A szerzők kutatásaikról.

A befolyás is az ellenkező irányba halad. Cagé, Nicolas Hervé és Béatrice Mazoyer munkacikke a francia nyelvű Twitter-aktivitásról megállapítja, hogy a társadalmi népszerűség növeli a mainstream tudósításokat, különösen a reklámokra támaszkodó médiumok körében. A platformok ezért részben befolyásolják a politikát azáltal, hogy befolyásolják, mit közölnek a már ismert újságírók. Kutatási összefoglaló és publikációs státusz.

Ez azt jelenti, hogy az elemzés releváns egysége gyakran egy **összekapcsolt médiakörnyezet**. Egy párt követőinek számolása csak az érvek terjedésének egy részét ragadja meg. Hasonlóképpen, a televíziós közönség számolása elszalasztja a sugárzott anyagok későbbi online életét.

Maguk az alkotók különböző szerepeket töltenek be. A HugoDécrypte információs kaput kínál; a nyíltan pártos kommentátorok ideológiai meggyőzésre törekednek; a szimpatizáló szórakoztató alkotók csak választások során avatkozhatnak be. Ezeket a szereplőket meg kell különböztetni a pártalkalmazottaktól és a hivatalosan koordinált kampányhálózatoktól.

A La France insoumise ötvözi a digitális mozgósítást a tudatos szellemi felépítéssel. Projektje egyesíti az újraelosztást, a köztársasági nyelvet, az ökológiai tervezést és az az igényt, hogy képviselje az embereket egy oligarchi rend ellen.

Ernesto Laclau és Chantal Mouffe kapcsolata Mélenchon velük folytatott publikált beszélgetései dokumentálják. Megközelítésük a politikai "népet" úgy kezeli, mint egy olyan dolog, amely a heterogén követelések közös ellenzéken keresztül összekapcsolásával épül fel. Ez segít értelmezni az LFI törekvését, hogy egyesítse a társadalmi, ökológiai és demokratikus sérelmeket. Mélenchon publikációja a vitáról.

Az Institut La Boétie intézményi dimenziót ad: a kutatás és a politikai oktatás kíséri a kommunikációt és a kampányt. Az LFI ennek megfelelően azt mutatja, hogy a digitális politika megújult befektetéseket generálhat a doktrínában és képzésben.

Manuel Cervera-Marzal *Le populisme de gauche. Sociologie de la France insoumise* (2021) és Lefebvre szervezeti tanulmányai egy másik kérdést vetnek fel: mekkora befolyással rendelkeznek az aktivisták a stratégiai döntésekre? A helyi tevékenység kezdeményezésének szabadsága nem feltétlenül jelenti befolyást a vezetésre vagy a jelölésekre.

Ez a megkülönböztetés központi szerepet játszik a pártszervezet átalakulásában. A köztes struktúrák eltávolítása megkönnyítheti a részvételt, miközben csökkentheti azokat a kollektív mechanizmusokat, amelyek révén a tagok korlátozzák a vezetőket.

A baloldal olyan nehézségekkel is szembesül, amelyeket a kommunikáció nem tud megoldani. Az ipari munkások, a diákok, a közszszektorban dolgozók és hátrányos helyzetű külvárosi lakosság megoszthatják az egyenlőtlenség iránti aggályokat, miközben eltérnek Európa, a rendőrség, a szekularizmus, a nemzetközi politika és a környezetvédelmi politika terén.

A republikánus univerzalizmus körüli konfliktus átvág ezen a szélesebb átszervezésen. Egy hagyomány az egyenlő állampolgárságot közös intézményeken keresztül értelmezi, amelyek elkerülik a közélet faji vagy vallási tagság köré szerveződését. Más megközelítések szerint a formálisan egyetemes megállapodások elrejthetik a tartós diszkriminációt.

Ezek az álláspontok párthatárokon áthaladó változatokkal rendelkeznek. Ezek a francia állam legitimitási kategóriáit érintik: egyenlőség, állampolgárság, szekularizmus és az általános érdek. A közösségi média azonnal, hogy ezek körüli konfliktusok közvetlenebbek legyenek láthatóak és könnyebben személyre szabhatók.

Az ökológiai gondolkodás egy másik szervező elvet vezet be. Bruno Latour *Où atterrir?* (2017), amelyet Nikolaj Schultzsal végzett munkája követ, azt vizsgálja, hogyan változnak a politikai érdekek, amikor a lakhatási feltételektől való függőség központi szerepet kap. A gyakorlati kihívás az ökológiai célok összekapcsolása a foglalkoztatással, a közlekedéssel, a lakhatás és a megélhetési költségekkel. Egy környezetvédelmi javaslat lehet intellektuálisan koherens, miközben nem képes társadalmilag meggyőző koalíciót építeni.

A Gilets jaunes megmutatja a párton kívüli mozgósítás erejét és korlátait. A digitális kommunikáció segítette az akció koordinálását, míg a fizikai találkozóhelyek támogatták a kapcsolatokat és a kollektív identitásokat. Pierre Boyer, Thomas Delemotte, Germain Gauthier, Vincent Rollet és Benoît Schmutz kölcsönös megerősítést találnak az online tevékenység és a

blokádok között, valamint heterogén választási következményekkel. *A Gilets jaunes: Offline és online*.

A szervezeti lecke az, hogy a mozgósítás és a képviselet eltérő képességeket igényel. A résztvevők beleegyezhetnek a tiltakozásba anélkül, hogy megegyeznének abban, ki tárgyalhat helyettük. Az informális szóvivők nagy közönséget szerezhetnek anélkül, hogy megfelelő képviselői mandátumot kapnának.

Pierre Rosanvallon *La contre-démocratie* (2006) című műve segít kimagyarázni a szélesebb jelenséget. A politikai tevékenység magában foglalja a hatalom megfigyelését, akadályozását és ítélkezését a választási felhatalmazás mellett. A kortárs Franciaországra alkalmazva keretrendszere azt magyarázza, hogyan élhet együtt az intenzív részvétel a pártoktól való eltávolodással.

A kormányzati nehézség közvetlenül következik: a széles körű elutasítás együtt élhet egy alternatíva körüli nézeteltéréssel. A digitális kommunikáció gyorsabban leleplezi és koordinálhatja az elégedetlenséget, mint ahogy a szervezetek kidolgoznának a megállapodás tárgyalási eljárásait.

A közönség mögötti társadalmi struktúra továbbra is elengedhetetlen. Julia Cagé és Thomas Piketty *Une histoire du conflit politique* (2023) című műve a választási megosztottságot a vagyonnal, az oktatással és a földrajzi egyenlőtlenségekkel kapcsolja össze. Munkájuk bonyolítja az egyszerű metropoli-perifériás ellenállást: a szegény külvárosok különböznek a gazdag külvárosoktól, és a vidéki területeken is élesen eltérő társadalmi helyzetek vannak. Szerzői beszámoló és kapcsolódó adatok.

Egy Ipsos felmérés a 2024-es törvényhozási választás körül jól mutatja a különbséget. Az RN és a szövetséges támogatottság 57%-ra becsülte a szavazói kézműves dolgozók körében; az NFP támogatása 37%-ot ért el a legalább három év felsőfokú végzettséggel rendelkező szavazók körében. Ezek az adatok a választási részvételi kategóriákat érintik, és nem szabad minden munkavállalóra vagy végzettségre általánosítani. Ipsos választási szociológia.

A digitális közönség tehát egyenlőtlen társadalmi élményekben fejlődik. Hasonló nyomások értelmezhetők igazságtalan elosztásként, területi elhagyásként, szuverenitás elvesztésében vagy ökológiai igazságtalanságként. Az intellektuális és politikai verseny segít meghatározni, hogy melyik értelmezés szerez hatalmat.

Jérôme Fourquet *L'Archipel français* (2019) című műve hangsúlyozza a közös társadalmi és kulturális referenciapontok széttagadását. Vincent Tiberj *La droitisation française* (2024) című műve megkérdőjelezi azt a következtetést, hogy a jobboldal választási előrelépései egységes konzervatív állampolgári értékek átalakulását mutatják. Megkülönbözteti a közvéleményt a politikai képviselettől és a média napirendjeiről. Tiberj magyarázata egy interjúban.

Florent Gougou kritikus áttekintése hozzáteszi, hogy a részvételi egyenlőtlenségek nem magyarázzák meg teljesen a választási eredményeket. A kérdésprioritások, elérhető alternatívák és a vélt kompetenciák is számítanak. Egy népesség értékei nem fordíthatók le közvetlenül egy hipotetikus parlamenti többségre. Gougou felülvizsgálata.

Az igazgatási állam továbbra is különálló politikai szellemi hatalomforrás. A minisztériumok és szakszervezetek jogi kategóriák, költségvetési eljárások, jogosultsági

szabályok és végrehajtási rutinok alapján határozzák meg a problémákat. Egy javaslat más formát kap, ha ezekbe az eszközökbe fordítják.

Pierre Bourdieu *La noblesse d'État* című műve magyarázza az elit formáció és a különböző hatalomtípusok közötti kapcsolatot. Pierre Lascoumes és Patrick Le Galès *Gouverner par les instruments című műve* a politikai választásokra irányítja a figyelmet, amelyek látszólag technikai mechanizmusokba ágyazódnak.

A digitális politika kiterjesztése az, hogy egy vezető gyorsan szerezhet közönséget, miközben a kormányzás során továbbra is a bevált szakértelemtől függ. A közkommunikáció megváltoztathatja a kereslet sürgősségét; nem tudja biztosítani minden jogi és adminisztratív tudást, amely szükséges annak megvalósításához.

A parlamenti intézmények újabb áttérési követelményt írnak elő. A 2024-es választás több jelentős tábort hozott létre abszolút többség nélkül. Választókerületi versenyek, szövetségek és visszalépések alakították az eredményt a nemzeti kampányok mellett. Hivatalos 2024-es törvényhozási eredmények.

Az Alkotmány megkülönbözteti az elnöki hatalmat a parlamenti felelősségtől is. A 49.3. cikk egy meghatározott kormányzati eljárás, amely sikeres elítélés lehetősége miatt van; nem korlátlan személyes elnöki hatalom. Francia alkotmány.

Ezek a megállapodások segítenek megmagyarázni a jellegzetes instabilitást: a vezetők erősen személyre szabott nemzeti ígéretekkel versengenek, de a kormányzáshoz alkalmazkodás szükséges az eltérő érdekű intézmények és csoportok között. A gyenge belső pártmediáció minden kompromisszumot személyes hitelességi válsággá tehet.

Egy tartós kutatáshoz a leghasznosabb szerzők a válaszuk alapján rendezhetők meg:

Kérdés	**Főbb szerzők és művek**
Hogyan veszítették el a pártok kizárólagos képviseleti szerepüket?	**Bernard Manin**, *Principes du gouvernement représentatif*; **Frédéric Sawicki és Rémi Lefebvre**, partizánhálózatok és szervezeti kutatások
Hogyan lehet a politikai tevékenység bővülni a választásokon kívül?	**Pierre Rosanvallon**, *La contre-démocratie*
Miért marad társadalmilag egyenlőtlen a részvétel?	**Daniel Gaxie**, *Le cens caché*; **Julien Boyadjian**, *Jeunesses connectées*
Hogyan szervezik át a platformok a nyilvános kifejezést?	**Dominique Cardon**, *La démocratie Internet* and *Culture numérique*
Milyen szakmai munka tartja fenn a digitális kampányokat?	**Anaïs Theviot**, *Big Data élektor* és kutatás a YouTube kampányokról
Hogyan viszonyulnak a formális pártok a környező online aktivistákhoz?	**Julien Boyadjian és Stéphanie Wojcik**, összehasonlító kutatás az RN, Reconquête, LREM és LFI témákról
Hogyan létezik együtt a részvétel és a vezetői koncentráció?	**Paolo Gerbaudo**, *A digitális párt*; **Lefebvre**; **Manuel Cervera-Marzal**, *Le populisme de gauche*

Kérdés	Főbb szerzők és művek
Milyen társadalmi koalíció áll a makronizmus alapja?	**Bruno Amable és Stefano Palombarini**, *L'Illusion du bloc bourgeois*
Hogyan szervezik az osztály- és területi döntéshozatalt a szavazással?	**Julia Cagé és Thomas Piketty**, *Une histoire du conflit politique*
Hogyan értékeljük a széttöredezettséget és a jobbra irányuló változást?	**Jérôme Fourquet**, **Vincent Tiberj**, **Florent Gougou**
Hogyan szerveződnek a nacionalista szellemi hagyományok?	**Jean-Yves Camus**, **Nicolas Lebourg**, **Tamir Bar-On**, **Stéphane François**
Hogyan válik a média előreemelkedése politikai befolyássá?	**Cagé és munkatársai**; **Cointet, Cardon és munkatársai**; **Périne Schir és Marlène Laruelle**
Hogyan válnak a politikai projektek állami cselekvéssé?	**Pierre Bourdieu**; **Pierre Lascoumes és Patrick Le Galès**

Ezekből az irodalomból azt vonnám le, hogy **Franciaország pártjai kevésbé kizárólagos közvetítőkké váltak, miközben továbbra is nélkülözhetetlen megtérési pontok maradnak**. Az intellektuális tekintély, a közönség elérése, az aktivista részvétel, a választási képviselet és a kormányzási szakértelem egyre inkább fejlődik különböző környezetekben. A sikeres politikai projekteknek újra össze kell kapcsolniuk őket.

A döntő jövőbeli kérdések következetesen szervezetiek: képes-e a nacionalista jobboldal a láthatóságot szövetségesekkel és kormányzati kompetenciával kombinálni; hogy a baloldal képes lesz-e fenntartani az együttműködést a különböző prioritásokkal rendelkező választócsoportok között; és hogy a kormányzó központ képes tartós támogatást teremteni az elnöki személyiségen túl. A digitális hatókör megváltoztatja azokat a feltételeket, amelyek alatt ezeket a feladatokat megpróbálják, de ezek teljesítéséhez továbbra is olyan intézményekre van szükség, amelyek képesek a figyelmet tartós kollektív cselekvéssé fordítani.

****

Németország

Németország politikai átalakulását leginkább úgy értelmezzük, mint a hatalom újraelosztását pártok, szervezett érdekek, szellemi hálózatok, szakmai média és digitális platformok között. A hipotézis egy jelentős változást ragad meg: a pártok elvesztették képességüket arra, hogy meghatározzák, mely politikai hangok jutnak el a közvéleményhez. Azonban a német bizonyítékok alátámasztják a különbséget a **politikai figyelem** feletti ellenőrzés között, amely sokkal szétszóróbbá vált, és **a kötelező állami döntések feletti ellenőrzés** között, amely továbbra is erősen szervezett pártok, parlamenti koalíciók, szövetségi intézmények, közigazgatás és bíróságok révén szervezett.

Ez a különbség magyarázatot ad egy látszólagos ellentmondásra. Egy politikai mozgalom nagy befolyással bír a nyilvános vitákban, miközben kizárva marad a kormányból. Ezzel szemben egy viszonylag feltűnő kutatóintézet, munkaadói egyesület vagy jogi hálózat jelentős befolyást gyakorolhat a politikára anélkül, hogy tömeges követőtábort vonzana.

A választási változások jelentősek. A 2025 februári szövetségi választáson a CDU/CSU 28,5%, AfD 20,8%, SPD 16,4%, a Zöldek 11,6%, a Die Linke pedig 8,8%-ot kapott. A keletkezett CDU/CSU–SPD többsége kezdetben 328-at alkotott 630 helyből. Legutóbb a 2026. szeptemberi Szász-Anhalti választás ideiglenes eredménye az AfD 43,8%-ot mutatott. Ezek az eredmények a politikai átrendeződés mértékét mutatják; önmagukban nem határozzák meg, hogy ennek mértékét a közösségi média okozta. Szövetségi választási eredmények, Szász-Anhalt ideiglenes eredmények.

A választási eredmények mögött rejlő folyamatok vizsgálatához öt politikai hatalomformát különböztetnék meg:

Hatalomforma	Központi kérdés	Fő tulajdonosok Németországban
Szellemi erő	Ki adja azokat a fogalmakat, amelyek révén a problémákat megértik?	Tudósok, alapítványok, politikai intézetek, újságírók, mozgalmi értelmiségiek
Kommunikációs erő	Ki teszi nyilvánosan előre a problémákat, értelmezéseket és személyiségeket?	Műsorszolgáltatók, kiadók, platformok, befolyásolók, pártkommunikátorok
Mozgósító erő	Ki alakítja a figyelmet részvételre, adományokra, tagságra vagy szavazatra?	Pártok, mozgalmak, kampányszervezetek, helyi és digitális hálózatok
Döntéshozatali hatalom	Ki szervezi a többséget és határozza meg a politikát?	Parlamenti pártok, koalíciós vezetők, kormányok

Hatalomforma	Központi kérdés	Fő tulajdonosok Németországban
Megvalósítás és korlátozás	Ki határozza meg, hogy valójában milyen döntéseket érnek el?	Minisztériumok, tartományok, önkormányzatok, bíróságok, EU-intézmények, szervezett gazdasági szereplők

Az átalakulás egyenetlen ezen szinteken keresztül. A "digitális politika" körüli zavar nagy része abból fakad, hogy a sikert egyik szinten a többi szinten a dominancia bizonyítékaként kezelik.

A régebbi német rendszer viszonylag tartós kapcsolatokon alapult a társadalmi környezetek és politikai szervezetek között. A kereszténydemokrácia erőt merített egyházakból, helyi egyesületekből, üzleti közösségekből és konzervatív társadalmi környezetekből. A szociáldemokrácia ipari foglalkoztatás, szakszervezetek, önkormányzati politika és munkásosztálybeli szervezetek révén fejlődött ki. A liberalizmus támogatást kapott a szakemberek, vállalkozók és az iskolázott középosztály egyes rétegei. A Zöldek később intézményesítették a környezetvédelmi, feminista, béke- és alternatív mozgalmak egyes részeit.

Ezek a kapcsolatok soha nem voltak teljesek vagy mechanikusan meghatározóak. Ennek ellenére ismétlődő kapcsolatot teremtettek az állampolgárok és politikai szervezetek között a választási kampányokon kívül. A politikai preferenciák munkahelyek, egyesületek, újságok, családok és helyi tevékenységek révén alakultak ki.

M. Rainer Lepsius *társadalmi-erkölcsi környezet* fogalma fontos történelmi kiindulópontot ad. Otto Kirchheimer elemzése a mindent *elfoglaló pártról* magyarázza a későbbi törekvéseket a szűk társadalmi kötődések lazítására és a szélesebb választók megvonzására. Richard Katz és Peter Mair *kartellpárt-tézise* egy további lehetőséget is megvizsgál: a pártok kevésbé gyökerezhetnek a társadalomban, miközben erősen beágyazódnak az állami erőforrásokba és intézményekbe. Ezek korábbi elméleti keretrendszerek, nem pedig a mai platformok empirikus tanulmányai, de azonosítják azokat a szervezeti változásokat, amelyeken a digitális kommunikáció működik.

A párttagság hosszú csökkenése valós, mégis a közelmúltbeli fejlődése bonyolultabb, mint a megszakítás nélküli szervezeti összeomlás. Oskar Niedermayer összeállítása azt mutatja, hogy a pártok tagsága 1990 és 2024 között több mint felére csökkent, de 2024-ben összességében 3,2%-kal nőtt. A Zöldek, a Die Linke és az AfD mind jelentősen nőttek abban az évben. A digitális mozgósítás így hozzájárulhat a párttoborzás megújulásához. Nem feltétlenül szünteti meg a tagsági szervezetet. Niedermayer, *Parteimitglieder Németországban: 2025-ös verzió*.

Az alapvető változás az, hogy a párttagság és az örökölt pártazonosítás kevésbé szükséges a tartós politikai részvételhez. Valaki most már naponta részt vehet egy politikai környezetben – követve kommentátorokat, megosztva értelmezéseket, adományozhat, részt vesz tüntetéseken – anélkül, hogy párthoz tartozna. Ennek következtében a pártok versenyeznek más szervezetekkel a politikailag elkötelezett állampolgárok hűségéért és aktivitásáért.

A kibertérbe való áttér kiemelkedő, de Németország megőrizte a jelentős közös hírinfrastruktúrát. Ez számít, amikor azt értékelik, hogy a közösségi média már nagyrészt felváltotta a korábbi csatornákat.

A 2025-ös Reuters Institute tanulmány német összetevője így számolt be:

Hírhasználati mérőszám	Német felnőtt internethasználók
Legalább heti online híreket használok	66%
Használt televíziós hírek legalább heti rendszerességgel	61%
Legalább hetente használtam a közösségi médiát hírekhez	33%
A televíziót a legfontosabb hírforrásának tekintették	43%
Az internetes forrásokat a legfontosabb hírforrásként tekintik	42%
A 18–24 évesek körében: csak a közösségi médián keresztül találkoztak hírekkel	17%

A heti kategóriák átfednek. Ezek az adatok a hírhasználatra vonatkoznak, nem minden politikai kommunikációra. A kutatók azt is megállapították, hogy a szakmai hírszervezetek és újságírók kapták a legtöbb figyelmet a közösségi platformokon a hírekre, beleértve a fiatalabb válaszadókat is. Hans-Bredow-Institut, német eredmények 2025-re.

A 2026-os jelentés megerősíti ezt a minősítést: a televíziós és online hírek elérése az utóbbi években nagyjából stabil maradt, a közösségi hírek enyhe emelkedő tendenciát mutattak, és a nyomtatott kiadás továbbra is csökken. A közszolgálati hírek, valamint a helyi vagy regionális újságok különösen megbízhatóak maradtak a megkérdezett források körében. Hölig, Behre és Möller, *Digital News Report 2026: Németország*.

Így három különböző átalakulást kell megkülönböztetni: a nyomtatott terjesztés hanyatlása; a már bevezetett újságírás digitális csatornákra való átvándorlása; és olyan politikai kommunikátorok megjelenése, amelyek függetlenül működnek az újságírástól. Együtt léteznek, de eltérő következményekkel járnak a hatalomra nézve.

A politikai konfliktusok társadalmi alapjai is megváltoztak a kommunikációs technológiától függetlenül. Németország digitális átalakulása az oktatás, a foglalkozás, az ingatlantulajdon, a régió, a generáció és a kulturális elismerés tapasztalatai közötti különbségekkel lép összefüggésbe.

Andreas Reckwitz egy befolyásos értelmezést kínál. *A Das Ende der Illusionen (2019) című művében összekapcsolja* a posztindusztriális változást az új, magasan képzett középosztály, az idősebb középosztály és a diferens társadalmi csoportok közötti feszültségekkel. A konfliktus mind anyagi erőforrásokat, mind az életmódok társadalmi értékelését érinti. A képesítések, mobilitás, kulturális nyitottság és a jellegzetes életmódok presztízsre kapnak szert, míg más foglalkozási és kulturális identitások relatív leértékelést szenvednek. Reckwitz, *Das Ende der Illusionen*.

Német politikára alkalmazva ez segít megmagyarázni, hogy egy energia, migráció vagy nyelv kérdése miért válhat társadalmi státuszról szóló vitává. A fűtési szabályozások körüli vita magában foglalhatja a háztartási kiadásokat, tulajdonjogot, a szakértelembe vetett bizalmat és az észlelt erkölcsi oktatás iránti neheztelést is. A migrációról szóló vita ötvözheti a munkaerőpiaci megfontolásokat, a városi kapacitást, a kulturális identitást, és azt a kérdést, hogy kinek az aggályai jogosan elismerik.

Az én értelmezésem szerint a digitális kommunikáció megkönnyíti ezeknek a különböző dimenzióknak a felismerhető konfliktussá sűrítését. Egy összetett elosztási probléma konfrontációvá válhat a hétköznapi háztartások és állítólag eltávolodott elit között;

alternatívaként a politika elleni ellenállás önzés vagy a haladás elleni ellenszenvség bizonyítékaként is bemutathatjuk. Mindkét kompresszió megkönnyíti a kommunikációt, miközben eltakarja a különbségeket mindkét oldalon belül.

Ugyanakkor **Németországot nem szabad két belső egységű népességként elképzelni, amelyeket egy átfogó kulturális megosztottság választ el**. Steffen Mau, Thomas Lux és Linus Westheuser *Triggerpunkte* (2023) című műve empirikus korrekciót nyújt. Az egyenlőtlenség, a migráció, a sokszínűség és a nemi viszonyok, valamint a klímapolitika területén jelentős egyetértést azonosítanak széles célokban, valamint éles nézeteltéréseket bizonyos pontokon. A konfliktus fokozódik az igazságtalanság, beavatkozás, kontrollvesztés vagy a normális elvárások megsértése körül. Mau, Lux és Westheuser, *Triggerpunkte*.

Ez egy olyan mechanizmust sugall, amely különösen releváns a kérdésedhez: a politikai vállalkozóknak nem kell teljesen új világnézetet alkotniuk. Ismételten aktiválhatják a kiválasztott konfliktuspontokat, és közönséget gyűjthetnek maguk köré. A konfrontáció hangossága túlszárnyalhatja a lakosság közötti ideológiai távolságot.

Kelet-Németország ezeknek a folyamatoknak egy jellegzetes intézményi és történelmi környezetet ad. Ha Németországban egységes módon alkalmaznánk egy nemzeti közösségi média magyarázatot, sok mindent kihagynánk, ami magyarázatot igényel.

Steffen Mau *Lütten Klein* (2019) című műve a NDK öröklés és az 1989 utáni átalakulás közötti kölcsönhatást vizsgálja: a foglalkoztatás, státusz, tulajdonjog, demográfia és az elit összetételének változásai. Későbbi *Ungleich vereint* (2024) című műve megkérdőjelezi azt a várakódást, hogy a keleti társadalom egyszerűen a nyugati minták felé konvergál. Mau, *Lütten Klein*, Mau az Ungleich vereint-ről *beszél*.

A pártszervezet egy mérhető különbség. Niedermayer 2024-es adatai szerint a párttagság a keleti régió jogosult lakosságának körülbelül 0,94%-a, szemben a nyugati 1,77%-kal. Ezért a szervezeti csatornák, amelyeken keresztül az elégedetlenséget lehet tárgyalni, másként fejlődnek.

Egy lehetséges következtetés, hogy a digitális ellenközönségeknek nagyobb lehetőségük van arra, hogy elsődleges politikai környezetké váljanak, ahol a megalapozott intézményeknek gyengébb mindennapi gyökereik vannak. A sikeres kombináció azonban gyakran a digitális kommunikáció a területi jelenléttel: helyi aktivisták, tüntetések, önkormányzati jelöltek és felismerhető regionális személyiségek.

Ez magyarázza azt is, miért nem elegendő önmagában a gazdasági nélkülözés. A politikai elégedetlenség érintheti az irányítást, méltóságot, képviselet vagy azt az észlelést, hogy az élmények tekintélyének értelmezése máshol keletkezik. Ugyanakkor Kelet-Németországban nagy különbségek vannak a városok, kisebb települések, régiók és generációk között. Ez egy belső differenciált politikai tér.

Németország alapítványai és politikai szervezetei továbbra is jelentős infrastruktúrát jelentenek a politikai ötletek előállításához és a személyzet toborzásához. Fontosságuk könnyen elmarad, ha az elemzések kiemelkedő politikusokra vagy vírusvideókra koncentrálnak.

A fő párthoz kötött alapítványok egy felismerhető intézményi térképet alkotnak:

Politikai hagyomány	Kapcsolódó alapítás	Fő hozzájárulás a szélesebb politikai környezethez
CDU kereszténydemokrácia	Konrad-Adenauer-Stiftung	Politikai oktatás, kutatás, ösztöndíjak, nemzetközi kapcsolatok
CSU kereszténydemokrácia	Hanns-Seidel-Stiftung	Politikai oktatás és szakpolitikai munka egy különálló keresztény-társadalmi hagyományban
SPD szociáldemokrácia	Friedrich-Ebert-Stiftung	Szociáldemokrata kutatás, képzés, nyilvános vita, nemzetközi hálózatok
FDP liberalizmus	Friedrich-Naumann-Stiftung	Liberális politikai oktatás és politikai vita
Zöld politika	Heinrich-Böll-Stiftung	Ökológiai, demokratikus, feminista és nemzetközi politikai munka
Demokratikus szocializmus	Rosa-Luxemburg-Stiftung	Kutatás és oktatás a kapitalizmusról, az egyenlőtlenségről és társadalmi mozgalmakról

Ezek a szervezetek intézményi identitással rendelkeznek, amelyek különböznek a pártoktól. Munkájuk fenntartja az intellektuális folytonosságot a választásokon keresztül publikációk, ösztöndíjak, konferenciák, archívumok, valamint tudósok és szakemberek közötti kapcsolatok révén. Az alapítványok közös nyilatkozata kifejezetten leírja ezeket a funkciókat. A politikai alapítványok közös nyilatkozata.

A szociológiai jelentőség túlmutat az egyéni politikai ajánlásokon. Ezek az intézmények segítenek meghatározni, mi számít releváns problémának: hiteles szakértőt, hihető reformot vagy ígéretes politikai karriert. Hatásuk idővel felhalmozódik.

A digitális kommunikáció megváltoztatja, hogyan terjed ez a munka. Egy alapítvány hosszú tanulmánya viszonylag speciális olvasótábort érhet el, míg egy grafikus, podcast-megjelenés vagy rövid magyarázó videó sokkal szélesebb körben terjeszti központi érveit. A közönség szembesülhet az érveléssel anélkül, hogy felismerné, melyik intézmény fejlesztette vagy finanszírozta.

A szervezett gazdasági érdekek alkalmazkodtak ehhez a környezethez. Az Initiative Neue Soziale Marktwirtschaft, vagyis az INSM különösen világos példa erre. Saját beszámolója mind agytrösztként, mind kampányszervezetként írja le. Egyesíti a megbízott kutatásokat, gazdasági érveket, grafikát, közösségi médiát, hagyományos médiát és eseményeket. Azt állítja, hogy finanszírozása fém- és villamosipari munkáltatóktól származik a Gesamtmetall révén. Az INSM intézményi beszámolója.

Ez közvetlen kihívás bármely feltételezésre, hogy a digitális kommunikáció szükségszerűen átruházza a hatalmat a meglévő szervezetektől független egyénekre. Egy megalapozott érdekeltség finanszírozhatja a szakértelmet, átfordíthatja azt hozzáférhető tartalommá, és ugyanazon csatornákon keresztül terjesztheti, mint a kihívók.

A munkáspárti oldalon a Hans-Böckler-Stiftung kutatásokat, tudományos munkákat és szakértelmet nyújt a kódelés megszüntetésével, foglalkoztatással és makrogazdasági politikával kapcsolatban. WSI és IMK érvei támogatják azokat az érveket, amelyek beléphetnek szakszervezeti tárgyalásokba, parlamenti vitákba, újságírásba és digitális kampányokba. Hans-Böckler-Stiftung.

A releváns konfliktus tehát magában foglalja a tudás szervezett termelői közötti versengést. A versenyképességről vagy a közberuházásról szóló vita egyben az is a küzdelem arról, hogy melyik gazdasági modell biztosítja az elfogadott alapvonalat.

Más intézmények átlépik a párthatárokat. Az Agora Energiewende a klíma- és energiaszakértelmet politikai javaslatokká alakítja, és összehívja a politika, az üzlet, a tudomány és a civil társadalom szereplőit. Ökológiai orientációja átfedi a Zöld aggályokat, de intézményi identitását nem lehet egyszerűen a Zöldekre redukálni. A Bertelsmann Stiftung hasonlóan előmozdítja a reformprojekteket tanulmányok, összehasonlítások és nyilvános viták révén anélkül, hogy választói pártként működne. Agora Energiewende, Bertelsmann Stiftung.

E környezetek feltérképezéséhez három kapcsolat külön bizonyítékot igényel: formális kapcsolódást, dokumentált finanszírozást vagy tulajdonjogot, valamint átfedő eszmék vagy személyzet. A közös szókincs intellektuális közelséget teremt; nem automatikusan teremti a központi koordinációt.

Az Új Jobboldal különösen egyértelmű stratégiát dolgozott ki az intellektuális környezet befolyásolására a kormányzati hatalom megszerzése előtt. Metapolitika fogalma azokat a kulturális feltételeket érinti, amelyek között a politikai igények elfogadhatóvá válnak: a nemzetiség, történelmi emlékezet, a hovatartozás, szuverenitás és a legitim ellenzék megértése.

A Schnellroda történelmi környezete az Institut für Staatspolitik, Antaios és *Sezession* körül jól példázza ezt a stratégiát. Götz Kubitschek, Karlheinz Weißmann, Erik Lehnert és Martin Lichtmesz különböző pozíciókat foglaltak el a szélesebb kiadói és szellemi környezetben. Dieter Stein *Junge Freiheit* című műve részben más megközelítést képvisel a befolyás és tisztelet megszerzésére.

Helmut Kellershohn munkája azért értékes, mert valódi kapcsolatokat rekonstruál, nem pedig a "jobboldalt" egyetlen szereplőként kezel. Elemzése a publikáció, a politikai oktatás, a PEGIDA és az AfD-n belüli konfliktusok közötti kapcsolatokat követi, beleértve Kubitschek és Björn Höcke közötti interakciót. Kellershohn, "Es geht um Einfluss auf die Köpfe".

Volker Weiß *Die autoritäre Revolte* (2017) című műve bemutatja ennek az intellektuális területnek a történelmi genealógiáját, beleértve a korábbi hangyaliberális és autoriter hagyományok alkalmazását is. Legújabb munkái a német történelem politikai újraértelmezéseit vizsgálják. Ezek olyan kritikai értelmezések, amelyek érveit a szereplők saját szövegeivel együtt kell értékelni. Körber-Stiftung interjú és bibliográfia.

A digitális platformok növelik ezeknek a projekteknek a lehetséges közönségét, de az intellektuális befolyás nem követeli meg, hogy a legtöbb választónak elméleti könyveket olvasson. A fogalmak közvetítőken keresztül terjedhetnek: egy könyv hatással van egy aktivistára; az aktivista egy szlogent vagy keretet ad; egy politikus vagy kommentátor népszerűsíti azt; az ismételt terjesztés ismerősebbé teszi.

A folyamat fordítva is működik. A közönség válaszai választják ki, mely ideológiai témák kerülnek további bevonásra. Az intellektuális termelés és a platform visszajelzések egyre inkább kölcsönhatásba lépnek.

A szélesebb alternatív média környezet heterogén, és túlmutat Németország területi határain. A német nyelvű kiadói és videópiacok összekötik a közönséget Németországban,

Ausztriában és Svájcban. Hagyományos konzervatív kommentárokat, erősen pártos újságírást, mozgalmi médiát, összeesküvés-elméleti csatornákat, valamint kifejezetten radikális médiumokat tartalmaznak.

Annett Heft, Eva Mayerhöffer, Susanne Reinhardt és Curd Knüpfer *Beyond Breitbart című műve* hat ország jobboldali digitális hírinfrastruktúráit hasonlítja össze. Értéke abban rejlik, hogy megkülönbözteti a szervezeti formákat, finanszírozást, újságírói bemutatást és a nemzeti kontextust. Ne bátorítsa minden kiadóhelyet felcserélhetőként kezelni, vagy feltételezni, hogy egy amerikai modell változatlanul alkalmazható Németországra. Heft és munkatársai, *Beyond Breitbart*.

A szervezeti innováció az, hogy egy kiadó egyszerre kínálhat hírértelmezést, identitást, közösséget, adományokat, árucikkeket, eseményeket és politikai mozgósítást. Közönsége olyan erőforrássá válik, amely kitart különböző vitákon keresztül.

Josef Holnburger Telegram-kutatása ezt a folytonosságot követi nyomon az összeesküvés-központú és szélsőjobboldali környezetekben. A járvány elleni tüntetések során létrejött csatornák és helyi csoportok később terjeszthettek anyagokat Oroszországról, Ukrajnáról, energia- vagy más sérelmekről. A tartós elem részben a hálózat és annak kapcsolata volt a bizalmatlan intézményekkel, még akkor is, amikor a közvetlen kérdés megváltozott. Holnburger, *A radikalizáció kronológiája*.

Ez segít megmagyarázni a politikai irányultságot, amely csak a hagyományos pártprogramok alapján nézve ellentmondásosnak tűnik. Különböző panaszok integrálhatók egy közös értelmezésen keresztül arról, hogy ki állítólag gyakorol törvénytelen hatalmat.

A járdémiai mozgósítás egy olyan ellenállási formát tárt fel, amelyet nem lehet teljesen megérteni az idősebb osztály- vagy pártkategóriákból. Carolin Amlinger és Oliver Nachtwey *Gekränkte Freiheit* (2022) című műve kidolgozza a *libertárius autoriterizmus* fogalmát. Azt vizsgálják, hogyan létezhetnek az egyéni autonómia erős elvárásai a tehetetlenséggel, nehezteléssel és a kollektív kötelezettségekkel szembeni ellenszenvvel.

Az érvelésük szerint az autoriter ellenállás bizonyos formái inkább a hagyományos engedelmességhez való közvetlen ragaszkodásból fakadnak, mint az önrendelkezési ígéretekből. Ez egy esetalapú értelmezés, különösen releváns bizonyos járdémiás tiltakozó környezetekben; nem szabad válogatás nélkül alkalmazni mindenkire, aki bírálta a járvány korlátozásait. Amlinger és Nachtwey, *Gekränkte Freiheit*.

A jelen elemzés szempontjából a fontos következmény, hogy a digitális politikai közösségek képesek olyan embereket gyűjteni, akiknek egészen eltérő korábbi identitásuk van. Összetartásuk inkább a közbizalmatlanságon és ismétlődő interakción múlhat, mintsem egy következetes örökölt ideológián.

Az ilyen kohézió nem követeli meg, hogy minden kommunikáció hamisított információkat tartalmazzon. Svenja Boberg, Thorsten Quandt, Tim Schatto-Eckrodt és Lena Frischlich kutatásai az alternatív médiumokról a korai járdémia idején kiemelik az események szelektív és fenyegető értelmezését. A politikai világnézet kialakítása a felelősség kiválasztásán, hangsúlyának és tulajdonításán, valamint a ténypontosságon alapul. Boberg és munkatársai, *Pandemic Populism*.

Az AfD szervezeti jelentősége abban rejlik, hogy egy parlamenti pártot egy sokkal nagyobb környező kommunikációs környezettel ötvözik. Egyszerre választási szervezet, regionális és helyi struktúrák gyűjteménye, digitális tartalom producere, és referenciapont azoknak a támogató szereplőknek, akiket nem feltétlenül irányít.

A CeMAS körülbelül 5700 AfD TikTok videót és 44 000 X bejegyzést dokumentált 2024 novembere és 2025 februárja között, valamint a Telegram közösség egyes részei által felerősített eredményeket. Ezek az adatok jelentős termelést és terjesztést igazolnak, nem számszerűsített választási hatást. CeMAS, *Autoriter stratégiák online*.

Számos mechanizmus segít megmagyarázni ennek a rendszernek a szervezeti előnyeit.

Először is, a szimpatikus kommunikátorok ismételhetik vagy fokozhatják a témákat, miközben független hangokként mutatják be magukat. Másodszor, a támogatók terjesztőkké válnak, lehetővé téve, hogy az anyagok a hivatalos követőken túl terjedjenek. Harmadszor, a vita behozhatja az anyagot a bevált újságírásba. Negyedszer, a parlamenti beszédek ismétlődő forrást biztosítanak felismerhető helyszínekből, összecsapásokból és rövid videórészletekből.

Ez visszacsatolási folyamatot eredményez: a parlamenti jelenlét anyagot biztosít a digitális mozgósításhoz; a digitális láthatóság javíthatja bizonyos politikusok jelentőségét; ez a kiemelkedés befolyásolhatja a párton belüli versenyt. A párt belső hierarchiája és külső figyelem hierarchiája nem kell, hogy egybeesse.

Ugyanakkor a digitális siker sebezhetőséget is teremt. A személyes márkák versenyezhetnek a kollektív stratégiával. A közönség hűségét erősítő provokáció megnehezítheti a külső együttműködést. A magas láthatóság így egyszerre járulhat a választási mozgósításhoz és a koalíciós elszigeteltséghez.

A digitális mozgósítás nem kizárólagos előny a jobboldalnak. A Die Linke 2025-ös újjáéledése, beleértve Heidi Reichinnek kiemelkedőségét is, azt mutatja, hogy az erőszakos baloldali kommunikáció is jelentős láthatóságot nyerhet. Vonzereje összekapcsolta az AfD-ellenes mozgósítást az elosztó kérdésekkel, mint a lakhatás, vagyon és szociális ellátás.

Kirill Solovev, Chiara Drolsbach, Emma Demirel és Nicolas Pröllochs által készített munkatanulmány 25 292 politikai TikTok videót elemezt a 2025-ös választás előtti időszakból. A negatív érzelmek és az ellenzéki csoportok elleni ellenszenvség magasabb elköteleződéssel járt, és mind az AfD, mind a Die Linke erősen teljesített. A tanulmány jelentős főáramú párttevékenységet is talált: az SPD összességében több videót publikált, mint az AfD az adatbázisában. Solovev és munkatársai, *a TikTok Rewards Disive Political Messaging*.

Ez a következtetés szűkebb, mint az állítás, hogy egy platform eleve egyetlen ideológiához tartozik. Kommunikációs környezete elősegítheti a világos konfliktust, felismerhető személyiségeket és érzelmileg erőteljes megjelenést. Különböző politikai projektek alkalmazkodhatnak ezekhez a körülményekhez.

A tanulmány azonban megfigyelésszerű. Az elköteleződés nem teremt meggyőzést, és a közös kommunikációs jellemzők nem teszik a különböző pártokat ideológiailag vagy demokratikusan egyenértékűvé.

A Die Linke számára a nagyobb szervezeti kérdés az, hogy a figyelem tartós toborzássá és helyi tevékenységké válik-e. A közönség tartós politikai erőforrássá válik, amikor az emberek vállalják a felelősséget a kampányolásért, a találkozókért, a kölcsönös segítségnyújtásért és a szervezeti munkáért. Ez a változás jelentősebb, mint egy egyéni videó sikere.

Az ökológiai és progresszív környezet a digitális kommunikációt is ötvözi a jelentős offline szervezettséggel. A Fridays for Future, környezetvédelmi egyesületek, tudományos hálózatok, feminista kezdeményezések, bérlő mozgalmak és antirasszista szervezetek nyomást gyakorolhatnak a pártvezetéstől függetlenül.

A Zöldek ezért nehéz köztes pozíciót foglalnak el. Előnyt élveznek, ha az ökológiai és progresszív aggalmak nyilvánosan hangsúlyossá válnak, de nem irányítják azokat a mozgalmakat, amelyek ezeket az aggodalmakat kifejezik. A kormányban való részvétel kritikáknak teszi ki őket az aktivistáktól, akik a kompromisszumot elégtelennek tartják, és az ellenzőktől is, akik javaslataikat tolakodónak tartják.

Moritz Sommer, Dieter Rucht, Sebastian Haunss és Sabrina Zajak kutatása a Fridays for Future című műsorban fontos korrekciót nyújt a tisztán digitális magyarázatokra. 2019-es felmérésük szerint a személyes kapcsolatok központi szerepet játszottak a mozgósításban. A digitális kommunikáció barátságon, iskolán és más társas kapcsolatokon keresztül működött. Sommer és munkatársai, German Fridays for Future tanulmány.

Az elemző tanulság az, hogy a kibertér felgyorsíthatja és bővítheti azokat a szervezeteket, amelyek alapjai továbbra is interperszonálisak. Emellett lehetővé teszi a mozgalmaknak a felek folyamatos vizsgálatát, csökkentve a vezetők képességét a külső elvárások kezelésére alkalmi konzultációk révén.

A CDU/CSU és az SPD azzal a problémával szembesül, hogy széles támogatói koalíciókat tartanak fenn olyan feltételek között, amelyek élesebb különbségeket eredményeznek. Örökölt előnyük a szervezeti szélesség: helyi tisztségviselők, tapasztalt személyzet, szakpolitikai szakértelem és a kormányzat tárgyalásának képessége. Kommunikációs problémájuk az, hogy a kormányzáshoz megállapodásokat kell írni, amelyek érvelése egy rövid konfrontációval nehezen kifejezhető a hangsúly.

Az Unió számára ez feszültséget teremt az AfD által vonzó helyreálló szavazók és a hitelesség megtartása között, mint széles körű kormányzó erő. Az ellenfél témáinak elfogadása reagálást mutathat, de erősítheti az ellenfél politikai programértelmezését is. E témák elutasítása megőrizheti a megkülönböztetést, miközben egyes szavazók nem érzik magukat.

Az SPD számára a munkásérdekek, a közszolgáltatási aggályok és a társadalmilag liberális elkötelezettségek nem mindig illeszkednek össze szépen. A gazdasági igényeknek versenyezniük kell a figyelemért a migrációval, identitással, biztonsággal és geopolitikai vitákkal. A párt megmaradt szervezeti ereje nem garantálja, hogy a gazdasági problémák preferált értelmezése alakítja a nyilvános vitát.

Ezek inkább stratégiai dilemmák, mint rögzített törvények. Egy párt hatékonyan kommunikálhat kormányzás közben, és az ellenzéki szereplők elveszíthetik hitelességüket. A mélyebb változás, hogy a pártvezetőknek több, részben autonóm közönséggel kell tárgyalniuk, akiknek prioritásait nem lehet egyszerűen a pártbizottságokon belül eldönteni.

Az FDP egy másik elkülönülést is bemutat: **egy párt választási sorsa és szellemi hagyományának befolyása eltérhet**. A 2025-ös 4,3%-os eredménye kizárta a Bundestagból, de a verseny, a magánvállalkozások, a dereguláció és a pénzügyi visszafogottság mellett álló érvek megtartották a párton kívül is intézményi hordozókat. A munkáltatói szervezetek, kampányszervezetek, gazdasági kommentátorok és más pártok politikusai is támogathatják ezeket az érveket.

A BSW 2024-es megalakulása más szervezeti alapot jelent. Egy jól ismert politikai személyiség segített egy új pártot összeállítani a gazdasági védelem, a kulturális kritika, a migrációs korlátozás és az uralkodó ukrajnai politika elleni ellenállás ötvösével. Ugyanakkor a BSW 2025-ben szorosan lemaradt a Bundestag képviseletéről, 4,981%-kal. A személyes előretekintés csökkentheti a szervezet indításának költségeit, miközben megoldatlanul marad a választási küszöbök, a toborzás, a belső fegyelem és a kormányzati kompetencia. Hivatalos 2025-ös eredmények.

A különböző platformok különböző szervezési funkciókat látnak el. Ha a "közösségi médiát" egy homogén színtérként kezeljük, elrejti a mechanizmusokat.

A rövid videós ajánlási folyamok ismeretlen politikusok számára is bemutathatják a felhasználókat. A YouTube és a podcastok hosszabb értelmező narratívákat és ismétlődő kapcsolatokat biztosítanak az előadókkal. A Facebook-csoportok és az üzenetküldő szolgáltatások fenntarthatják a helyi vagy problémaközpontú interakciókat. Az X gyors párbeszédekben összekapcsolhatja politikusokat, újságírókat, aktivistákat és kommentátorokat, amelyek más médiumokat is befolyásolnak.

Ezek jellemző felhasználások, nem kizárólagos tulajdonságok vagy rögzített közönséghatárok. Ugyanaz az anyag több platformon keresztül mozoghat, majd megjelenhet a tévében.

Andreas Jungherr, Oliver Posegga és Jisun An úgy értelmezik a releváns erőt, mint a témák, értelmezések és előadók bemutatását, erősítését és fenntartását összekapcsolt kommunikációs tereken keresztül. Megközelítésük azt kérdezi, ki befolyásolja kiket, ahelyett, hogy egyetlen erőt rendelnének az "internetnek". Jungherr, Posegga és An, *Diskurzív hatalom a kortárs médiarendszerekben*.

Ez a megközelítés segít azonosítani a közvetett befolyást is. Egy kis kiadó értelmezést adhat elő, de szélesebb hatása attól függhet, hogy egy nagy műsorszolgáltató veszi át azt. Mindkét szereplő különböző szakaszokban gyakorol hatalmat.

A közvetlen kommunikáció új közvetítőket hoz létre. Az állampolgárok megkerülhetik a pártirodát vagy újságszerkesztőt, de ajánlási rendszerekkel, moderációs szabályokkal, platformtulajdonlással, hirdetési struktúrákkal és kereskedelmileg sikeres személyiségekkel találkoznak.

Philipp Staab és Thorsten Thiel munkája a közszféra digitális átalakulásáról ezt a politikai gazdaságtant is bevezeti az elemzésbe. A közterem részben magánkézben lévő infrastruktúrák által szerveződik, amelyek céljai nem egyeznek a demokratikus képviselettel. Staab és Thiel hozzájárulása a közszféra vitájához.

Arra a következtetésem az, hogy Németország egyszerre tapasztalja a decentralizációt és a koncentrációt. Több szereplő tud publikálni, miközben kisebb számú infrastruktúra-tulajdonos

jelentős befolyást gyakorol a felfedezhetőségre és a terjesztésre. A platformokon belül a figyelem maga is korlátozott számú sikeres előadóra koncentrálhat.

A személyre szabás ennek következtében megváltoztatja a politikai tekintélyt. Egy kommunikátor hitelessége alapozhat a közönséghez való hitelességen, ismerősségen és hűségen. Ez a tekintély eltér a választott mandátumtól, szakmai képesítéstől vagy szervezeti tisztségtől, mégis mindhárom ellen kihívást jelenthet.

A külföldi befolyás további rétegként lép be ebbe a környezetbe. A CeMAS több orosz műveletet dokumentált a 2025-ös választás körül, beleértve hamisított oldalakat, manipulált tartalmakat és összehangolt számlákat. Létezésüket meg kell választani a döntő választási hatásokról szóló állításoktól. A hazai sérelmek és a hazai politikai szerveződés továbbra is szükséges részei a magyarázatnak.

Az államműködésre gyakorolt következmények különösen a gyors mozgósítás és a lassabb intézményi döntéshozatal közötti szakadék miatt erednek. Németország alkotmányos felépítése több átalakulási szakaszt ír elő a közönségtámogatás és a kormányzati intézkedések között.

Az Alaptörvény 21. cikke elismeri a pártok részvételét a politikai akaratformálásban anélkül, hogy monopóliumot adna nekik a közközvélemény felett. A kancellár általában Bundestag többséget igényel. A tartományok a Bundesraton keresztül vesznek részt, és általában a szövetségi jogszabályokat intézik. Alaptörvény, 21. cikk, 63. cikk, 50. cikk, 83. cikk.

Fritz W. Scharpf *közös döntési csapdája* itt továbbra is releváns. Elemzése azt magyarázza, hogyan képesek egymástól függő intézmények megőrizni azokat a megállapodásokat, amelyeket a résztvevők kielégítetlennek találnak, mert azok megváltoztatásához eltérő érdekű szereplők közötti egyezésre van szükség. Ez megelőzte a digitális platformokat, de feltárja, hogy miért nézhetnek politikai követelések tartós korlátokba egy választás után. Scharpf, "A közös döntés csapda".

Ezt a digitális bizonyítékokkal kombinálva ismétlődő feszültséget sugall: az ígéretek és vádak gyorsan terjednek, míg a politika tárgyalást, jogi felkészülést, finanszírozást és végrehajtást igényel. A késések további alapvetővé válnak a hozzá nem értés, akadályozás vagy árulás vádjai számára.

Luhmann értelemben a nyilvánosság és a kollektívan kötelező döntéshozatal továbbra is különböző műveletek maradnak. A fokozott kommunikáció nem szünteti meg a döntéshozatal szervezeti követelményeit. Ez az elméleti megkülönböztetés alkalmazása, nem pedig az állítás, amit Luhmann empirikusan elemezte a mai platform környezetet.

A bíróságok és az alkotmányos szakértelem egy másik fontos politikai befolyási réteget alkotnak. A közvélemény mozgósítása megváltoztathatja, mely igények sürgőssé válnak, míg a jogi doktrína, a peres eljárások és a bírósági értelmezés befolyásolja, mely válaszok megengedettek. Ezért az ügyvédek, alkotmányos kutatók, szakmai egyesületek és szakkiadványok részt vesznek a politikai fejlődésben olyan csatornákon keresztül, amelyek befolyását nem a közönség mérete méri.

Ez maga az alkotmányos keret is politikai küzdelem tárgyává teszi. A 2024 decemberi reform, amely a Szövetségi Alkotmánybíróság fontos szerkezeti jellemzőit rögzíti az Alaptörvénybe,

jól mutatja, hogyan próbálják a szereplők alakítani a jövőbeli többségek működésének feltételeit. Bundestag beszámoló a reformról.

Analitikusan ez egy másodrendű konfliktus: a verseny mind az adott politikákat, mind azokat az intézményeket érinti, amelyek jogosultak a politikai változások korlátozására. Az alkotmányos védelemről szóló érveket, valamint a választási választástól való túlzott elszigetelésről szóló érveket a konkrét hatalom és szabály alapján kell vizsgálni.

A platformok szabályozása további intézményi dimenziót ad. Németország Digitális Szolgáltatások Koordinátora a Bundesnetzagenturban található, míg a végrehajtási feladatokat az Európai Bizottsággal osztják meg a Digitális Szolgáltatások Törvénye alapján. A keretrendszer magában foglalja az átláthatóságot, panaszokat, felhasználói védelmet és a platformkötelezettségek felügyeletét. Német digitális szolgáltatások koordinátora, Európai Bizottság magyarázata.

Ennek következtében az állam részt vesz abban, hogy alakítsa azt az infrastruktúrát, amelyen keresztül az állam kritikája terjed. Ez tartós kérdéseket vet fel az elszámoltathatóságról, a szólásszabadságról, az eljárási igazságosságról és a végrehajtás függetlenségéről. A szabályozás maga politikai mozgósítási kérdéssé válik.

A tudományos irodalom akkor válik a leghasznosabbak, amikor a versengő magyarázatokat párbeszédbe vonják. Egyetlen szerző sem adja meg az egész térképet.

Jürgen Habermas *Ein neuer Strukturwandel der Öffentlichkeit und die deliberative Politik* (2022) című műve közvetlenül a központi kérdésedet érinti. Azt vizsgálja, hogy a platform kommunikáció gyengíti-e a demokratikus véleményhez és az akarat kialakulásához szükséges közös közteret. Jellegzetes kérdése, hogy az állampolgárok hogyan értelmezhetik magukat egy közös politikai vita résztvevőinek, amikor a kommunikáció széttagolódik. Habermas, *Ein neuer Strukturwandel*.

Ereje abban rejlik, hogy összekapcsolja a médiastruktúrát a demokratikus legitimitással. A jelenlegi feladat korláta, hogy egy működő közszféra normatív értelmezése önmagában nem tudja meghatározni, hogy mely német csoportok milyen információkkal találkoznak, vagy hogyan változik a szavazataik. Ezt kombinálni kell a közönségkutatással és szervezeti elemzéssel.

Jungherr, Gonzalo Rivero és Daniel Gayo-Avello *Retooling Politics* (2020) című műve, Jungherr és Ralph Schroeder *Digital Transformations of the Public Arena* (2022) című műve megkülönböztetettebb áttekintést kínál az információról, a mozgósításról, a szervezésről és az infrastruktúráról. Németország kifejezetten példája az utóbbi munkának. *Politika újraértelmezése*, *a közélet digitális átalakulásai*.

Egy fókuszált kutatási program esetében a szerzők közötti munkamegosztás különösen eredményes:

Kutatási probléma	**Szerzők és művek**	**Mit segít megfogalmazni a megközelítésük**
Erózió és a pártszervezet megújulása	Oskar Niedermayer, *parteimitglieder Németországban*	Hogy szervezeti hanyatlás zajlik-e, hol és melyik pártok között

Kutatási probléma	Szerzők és művek	Mit segít megfogalmazni a megközelítésük
Osztály, kulturális presztízs és politikai átrendeződés	Andreas Reckwitz, *Das Ende der Illusionen*	Miért metsződnek az anyagi és kulturális konfliktusok
A nézeteltérések tényleges eloszlásai	Mau, Lux és Westheuser, *Triggerpunkte*	Hogy a látható polarizáció tükrözi-e a népességre ható megosztottságot
Keleti politikai fejlődés	Steffen Mau, *Lütten Klein*; *Ungleich vereint*	Hogyan befolyásolja a transzformáció története és intézményi gyökerei a jelenlegi mozgósítást
Digitális változások a demokratikus nyilvánosságban	Habermas; Jungherr és Schroeder	Hogyan szervezik át a hozzáférést, a láthatóságot és a közös politikai színteret
Tulajdonjog és infrastruktúra	Philipp Staab és Thorsten Thiel	Hogyan formálja a kereskedelmi irányítás a közközvélemény feltételeit
Új Jobboldal szellemi szervezet	Helmut Kellershohn; Volker Weiß	Hogyan kapcsolódnak össze a kiadói, ideológiai oktatás, aktivizmus és pártharcok
Alternatív média szervezet	Heft, Mayerhöffer, Reinhardt és Knüpfer	Hogyan különböznek a médiumok erőforrásaiban, gyakorlataiban, közönségében és politikai kapcsolataiban
Tiltakozás és mozgalom fejlődése	Dieter Rucht, Sebastian Haunss, Sabrina Zajak, Moritz Sommer	Hogyan függ a részvétel a társadalmi kapcsolatoktól és a szervezeti munkától
Antiestablishment szubjektivitás	Carolin Amlinger és Oliver Nachtwey	Hogyan teremthetnek az autonómia igények és az észlelt tehetetlenség új ellenzéki identitásokat
Intézményi korlátok a politikai változásra	Fritz W. Scharpf	Miért nem vezetnek automatikusan a választási változások koherens politikai változáshoz

A tágabb elméleti kérdésedre válaszolva, a legjelentősebb német fejlődés a **politikai identitást alkotó intézmények és a közhatalmat gyakoroló intézmények közötti kapcsolat lazulása**. Egy személy politikai identitása egyre inkább egy kommentátor, mozgalom vagy platformközösség révén fejlődhet, miközben követeléseinek még mindig át kell menniük a pártokon és állami intézményeken keresztül, hogy kötő erőt szerezzenek.

Ez lehetőséget teremt a részvételre és új hangok megjelenésére, de ismétlődő súrlódást is okoz a képviselet kérdésében: ki beszél a közönség nevében, ki felelős egy ígéretért, és ki tud olyan kompromisszumot kötni, amit a közönség elfogad?

Egy szigorú, folyamatos német térkép tehát követné az egyes követelményeket ezekben a szakaszokban – például migrációs korlátozásokat, lakhatási politikát, energiaköltségeket vagy védelmi kiadásokat –, és meghatározná, ki indítja az értelmezést, ki ad hozzá a hatókört, ki toborozza a résztvevőket, ki építi be egy programba, és ki dönti meg végső soron a megvalósítást. **Azok a szereplők, akik képesek összekapcsolni ezeket a szakaszokat,**

rendelkeznek a legerősebb, tartós politikai hatalommal; önmagában a láthatóság csak egy részét mutatja fel pozíciójukból.

****

Olaszország

Olaszország politikai átalakulását leginkább úgy értjük, mint a korábban tömegpártokban koncentrálódó funkciók újraelosztását. Az intellektuális formáció, a közkommunikáció, a kollektív identitás, a jelöltek toborzása, az érdekképviselet és a kormány felkészülése egyre inkább különböző szervezetekben és hálózatokban zajlik. A politikai vezetők különböző sikerrel kötik össze ezeket a tevékenységeket televízión, közösségi platformokon keresztül, személyes követőtáborokon és a megmaradt pártappárusákon keresztül.

Így a hipotézise jelentős változást jelöl, de az olasz bizonyítékok fontos feltételt igényelnek: a **digitális kommunikáció sokkal határozottabban gyengítette a pártok politikai hozzáférés feletti ellenőrzését, mint ahogy helyettesítette szerepüket az államhatalom szervezésében és gyakorlásában.** Olaszország azt is mutatja, hogy a hagyományos pártok hanyatlása erősítheti a rendkívül központosított vezetést.

Az alábbi beszámoló tartalmazza a **2026. szeptember 10-ig elérhető fejleményeket**. Megkülönböztetem a szerzők eredményeit a saját értelmezésemtől arról, hogyan illeszkednek egymáshoz a különböző folyamatok.

A történelmi kiindulópont a politikai társadalmak felbomlása, amely jóval túlmutat az egyes pártok hanyatlásán. A háború utáni időszak nagy részében a kereszténydemokrácia és a Kommunista Párt összekapcsolta az állampolgárokat a társadalmi környezetekkel. A politikai hovatartozást szövetségek, újságok, oktatási tevékenységek, szakszervezetek, helyi közigazgatás és viszonylag stabil nemzeti és nemzetközi konfliktusok révén erősítették.

A katolikus környezet magában foglalta a plébániákat, vallási egyesületeket, jóléti intézményeket, szövetkezeteket, szakmai hálózatokat és a keresztény társadalmi gondolkodás különböző hagyományait. A kommunista környezet összekapcsolta a munkahelyi szerveződést, önkormányzatokat, szövetkezeteket, kulturális egyesületeket, a publikációt és az értelmi vitát. Ezek a környezetek belső sokszínűek voltak, de folytonosságot biztosítottak a mindennapi tapasztalatok és a nemzeti politikai értelmezés között.

Ilvo Diamanti politikai földrajza itt alapvető jelentőségű. Mappe *dell'Italia politica című műve* rekonstruálja a katolikus "fehér" területek, a kommunista "vörös" területek, a Liga területi mozgósításának és Berlusconi földrajzilag szétszórt vonzerejének átalakulását. Ezeknek a politikai környezeteknek a gyengülése megelőzte a közösségi média közelmúltbeli terjeszkedését. A digitális platformok később egy olyan társadalomba léptek, amelynek örökölt politikai kapcsolatai már változtak. Diamanti, *Mappe dell'Italia politica*.

A különbség ok-okozati szempontból számít. Ha a Facebookkal kezdünk, fennáll a veszélye, hogy technológiai változásokat tulajdoníthatunk, amelyeket szintén a szekularizáció, a foglalkozási átszervezés, a hidegháború vége, korrupciós botrányok, a társulások változása és a kormánnyal szembeni elégedetlenség okoz.

Olaszország 1990-es évek eleji felfordulása felgyorsította a folyamatot. A nagy pártok eltűnése vagy átalakulása megzavarta azokat a szervezeteket, amelyeken keresztül társadalmi érdekek összefogtak. Mégis, az ehhez kapcsolódó intézmények és személyzet nem tűntek el egyszerűen.

Az **Istituto Luigi Sturzo** például folytatja a katolikus politikai hagyományhoz kapcsolódó történelmi kutatásokat, oktatást, publikációkat és vitákat. A **Fondazione Gramsci**, amely történelmileg a PCI központi kulturális és kutatóintézete volt, ma archívumokat tart fenn és tudományos tevékenységeket folytat. Ezek jól mutatják az intellektuális intézmények fennmaradását korábbi pártstruktúrájuk feloszlatása után. Jelenlegi szerepeiket meg kell különböztetni a pártokkal való történelmi kapcsolataiktól. Istituto Luigi Sturzo; Fondazione Gramsci.

Az én értelmezésem szerint ez tartós elkülönülést eredményezett: **a politikai kultúrák túlélhetnek olyan párt nélkül, amely képes egyesíteni őket, míg a pártok jelentős támogatást szerezhetnek anélkül, hogy viszonylag fejlett politikai kultúrával rendelkeznének.**

Berlusconi döntő hidat teremtett a régi pártrendszer és a kortárs digitális vezetés között. Jelentősége ugyanannyira a szervezeti modellben rejlik, mint politikájában.

A Forza Italia bebizonyította, hogy a kereskedelmi kommunikáció, a vezetői erőforrások, a felismerhető személyes identitás és a nemzeti választási művelet gyorsan össze lehet állni egy vezető köré. A politikai láthatóságnak már nem kellett elsősorban a tömegpárton keresztüli hosszan tartó előrelépésből kiválnia.

Mauro Calise *Il partito personale* című műve, amelyet először 2000-ben jelentettek meg, majd 2010-ben bővítettek, adja az alapvető koncepciót. A vezető egyre inkább a párt szervező központjává válik, miközben a kollektív struktúrák elveszítik bizonyos képességüket arra, hogy korlátozzák vagy túléljék a vezetőt. Ez a hatalom és az elszámoltathatóság változása, amely túlmutat a kampánystíluson. Calise, *Il partito* personale.

A közösségi média később személyre szabott politikai hozzáférés változatait kínálta olyan színészek számára, akik nem birtokolták televíziós birodalomot. Azonban az alapvető törekvés – hogy közvetlen kapcsolatot alakítsanak ki egy közszereplő és a nemzeti közönség között – már jól megalapozott volt.

A berlusconizmus intellektuális tartalma is számított: vállalkozói kompetenciá, egyéni előrelépés, fogyasztói törekvés, antikommunizmus, adóellenállás és az olyan intézmények

iránti bizalmatlanság, amelyeket a választott vezetés akadályozóként ábrázoltak. Ezek az elemek nem alkottak teljesen egységes doktrínát. Összetartásuk részben a vezető személyiségéből fakadt.

Ez hasznos megkülönböztetést ad három szervezeti forma között:

Forma	Fő kapcsolat a polgárokkal	A folytonosság fő forrása
Tömegpárt egy politikai szubkultúrába ágyazódott	Tagság, egyesületek, kollektív identitás	Intézmények és szervezett közösségek
Személyes párt, amely egy médiavezető köré szerveződött	Azonosulás a vezetővel	Vezetés, erőforrások, választási szervezet
Digitális platformokon működő párt	Követés, megosztás, online részvétel, személyre szabott kapcsolatfelvétel	Változó kombinációja a vezetésnek, a platformirányításnak és a túlélő szervezetnek

Ezek a formák átfedik a mai Olaszországban. Nem szabad egymást követő szakaszként kezelni, amelyekben mindegyik teljesen megszünteti elődjét.

A mérhető digitális változás jelentős, de vegyes információs rendszert eredményezett. Az AGCOM 2026 márciusi alkotmányos népszavazásról szóló tanulmánya különösen releváns bizonyítékokat kínál, mivel politikai információkat vizsgál, nem pedig az általános internethasználatot.

Információs csatorna	A felnőttek aránya, akik népszavazási információhoz használják
Televízió	58.7%
Internet	46.2%
Család és barátok	25.1%
A közösségi hálózatok és videómegosztó platformok az interneten belül	20.4%

Ezek a kategóriák átfednek. A közösségi és videóplatformokat használók között az újságírók beszámolói voltak a leggyakrabban azonosított forrás, 49%-kal; az általános befolyásolók viszonylag marginális szerepet játszottak. A fiatalabb felnőttek inkább a digitális csatornákra támaszkodtak. Ez kampányspecifikus bizonyíték, nem pedig a mindennapi hírfogyasztás mérője. AGCOM, népszavazási információs tanulmány, 2026. augusztus.

Az elemző következtetés az, hogy a **terjesztési csatorna változása** nem feltétlenül jelenti a politikai információ termelőjének egyenértékű változását. Az egy újságíró Instagram-videóját néző személy eltávolodott a tervezett televíziós nézéstől, miközben továbbra is a profi újságírásra támaszkodik.

Cristopher Cepernich és Roberta Bracciale kutatása a 2018-as választásról hasonlóan azonosítja a hagyományos és digitális média kölcsönhatását. Megállapították, hogy a profi, beszélgetős platformhasználat nagyobb elköteleződéssel jár, akár párthoz vagy vezetőhöz tartozott. Az

eredményük azonban az elköteleződés volt, nem pedig a közösségi média aktivitás által okozott igazolt szavazatszám. Cepernich és Bracciale, "Hibrid 2018-as kampány".

Ezért az Ön vizsgálatához öt politikai funkciót kell külön megvizsgálni:

Funkció	**Milyen változásokon van a digitális kommunikáció**	**Mi igényel még szervezést**
Figyelem felkeltése	Országos láthatóságot tesz elérhetővé a már meglévő pártkarriereken kívül is	A láthatóság és hitelesség fenntartása
Azonosítás létrehozása	Vezetők, narratívák és közös sérelmek révén köti össze a követőket	Kötelezettségvállalások fenntartása nézeteltéréseken keresztül
Részvétel mozgósítása	Csökkenti a megosztás, csatlakozás, adományozás és részvétel költségeit	Tartós kollektív akció koordinálása
Képviselők kiválasztása	Engedélyez online jelentkezéseket és konzultációkat	Jogosultsági szabályok, ellenőrzés, jelölések, vitarendezés
Kormányzás	Nyomást és gyors nyilvános visszajelzést teremt	Törvényhozási szakértelem, adminisztráció, alkudozás, végrehajtás

Olaszország pártjai jelentősen eltérnek abban, hogyan ötvözik ezeket a funkciókat.

Az Öt Csillag Mozgalom a legvilágosabb olasz kísérlet a digitális részvétel körüli politika átszervezésében. Eredeti intellektuális háttere több elemet ötvözött: a szakmai politikai elit elutasítását, a környezeti aggályokat, a helyi aktivizmust, a technológiai fejlődés elvárásait, valamint azt a hitet, hogy a polgárok részt vehetnek a hagyományos pártok közvetítése nélkül.

Beppe Grillo nyilvános elismerést, kifejező erőt és erkölcsi elítélő nyelvet biztosított. Gianroberto Casaleggio egy olyan víziót kínált, amelyben a hálózaton alapuló kommunikáció átalakítja a politikai szerveződést. A mozgalom ígérete tehát intézményi és választási jellegű volt: az internet lehetővé teszi a polgárok és képviselők közötti eltérő kapcsolatot.

Ennek ellenére három különböző folyamat működött ennek az ígéretnek a keretében.

Először az **online kommunikáció segített az offline szervezet létrehozásában**. Francesco Bailo kutatása több mint 45 000 Meetup eseményt vizsgált 2005 és 2013 között. A korai tevékenységek a meglévő polgári egyesületek területeire épültek. 2012 körül nagyobb hírfigyelem kísérte a gyengébb szövetségi erőforrásokat kínáló helyekre való terjeszkedést. Bailo a további mozgósító forrást "internetes tőkenek" nevezi, miközben hangsúlyozza, hogy a digitális kapcsolatok törékenyek lehetnek, és a meglévő médián keresztüli megerősítésből profitálhatnak. Bailo, "A régi mozgósítási hálózatok kitörése".

Ez pontosan alátámasztja a hipotézisedet: a digitális kommunikáció aktiválhatja azokat az embereket, akiket a már meglévő szervezetek nem tudtak a politikához kötni. Ez azt is mutatja, hogy az online mozgósítás függhet az új hálózatok, a meglévő közösségi erőforrások és a tömegmédia elismerésének kölcsönhatásától.

Másodszor, **a horizontális részvétel ígérete együtt létezett a részvételi folyamat feletti kontrollral**. Marco Deseriis és Davide Vittori megállapították, hogy az online platformok csak

mérsékelt javulást hoztak a belső demokráciában, ha a vezetők megtartják a konzultációk témái, keretezése és időzítése felett. A döntő hatalom részben abban rejlik, hogy meghatározzuk, mit dönthetnek a tagok. Deseriis és Vittori, a Podemos és az M5S részvételi platformok tanulmánya.

Ez egy szervezeti mechanizmus, amelynek szélesebb jelentősége van. A közvetítő párttestületek megszüntetése lehetővé teheti a közvetlenebb részvételt, de eltávolíthatja azokat az intézményeket is, amelyek képesek megkérdőjelezni a vezetői javaslatokat, mielőtt azok elérnék a tagságot.

Harmadszor, **a platformban való részvétel nem feltétlenül vált jogalkotás feletti kontrollra**. Filippo Tronconi és Francesco Bailo 516 törvénytervezetet és kapcsolódó tevékenységet vizsgáltak 2013 és 2020 között. Lex Elettiről végzett tanulmányuk korlátozott interakciót, csökkenő részvételt és kevés jelentős változást talált sok online tervezet és parlamenti változatai között. Tronconi és Bailo, "A platformpolitika másik oldala".

A korlátozás konkrét: ez nem bizonyítja, hogy minden M5S konzultáció jelentéktelen volt. Ez aláássa azt a feltételezést, hogy egy online törvényhozási fórum biztosítása automatikusan átruházza a törvényhozási hatalmat az állampolgárokra.

A mozgalom későbbi fejlődése tovább bonyolítja az eredeti modellt. 2021 áprilisában szakított a Rousseau platformmal, miközben más megállapodásokon keresztül is elkötelezett az online részvétel mellett. Ezért már nem szabad úgy leírni, hogy az eredeti Casaleggio–Rousseau struktúra továbbra is változatlanul irányítaná azt. Reuters, 2021. április.

Giuseppe Conte alatt a jóléti védelem, a társadalombiztosítás és a szélesebb ellenzéken belüli verseny központi szerepet játszottak a politikai identitásában. Az én értelmezésem szerint az M5S jól mutatja, milyen nehéz fenntartani egy olyan szervezetet, amelynek alapító legitimitása pontosan azon a kompromisszumok leküzdésén múlik, amelyeket a kormányzatban való részvétel megköveteli.

A menete azt is megmutatja, miért kell megkülönböztetni a választási sikert és a szervezeti konszolidációt. A közvélemény támogatásának gyors megszerzése megelőzheti a közös politikai elvárásokat, a stabil belső eljárásokat és a kompromisszumot megegyező értelmezést a megfontolást.

Salvini Liga egy másik kombinációt képvisel: digitális személyre szabást, amely területi szervezésre épül. Az eredeti Északi Liga erőt merített a regionális identitásokból, kisvállalkozói környezetekből, helyi közigazgatásból és a nemzeti politikai központ elleni ellenállásból. Salvini szélesítette vonzerejét a nemzeti szuverenitás, a bevándorlás, a biztonság és a kulturális konfliktusok területén.

Ez az átalakulás megváltoztatta a politikai közösség védelmének meghatározását. Az északi adófizetők és Róma közötti korábbi kontrasztot egyre inkább kiegészítette vagy kiszorította az olaszok és külső vagy belső fenyegetések közötti kontraszt.

Ennek ellenére az északi helyi és regionális hálózatok megőrizték azokat az érdekeket, amelyeket nem lehet nemzeti online retorikára redukálni. Az exportáló vállalkozások, önkormányzati vezetők, regionális politikai elit és kisvállalkozók konkrét kérdésekkel szembesülnek az európai piacokról, közszolgáltatásokról, infrastruktúráról, adózásról és közigazgatási autonómiáról.

Gianluca Passarelli és Dario Tuorto *La Lega di Salvini* című műve fontos beszámoló erről a kapcsolatról a vezetőváltás, az ideológia és a területi alapok között.

A sokat beszélt **"La Bestia"** dokumentált kommunikációs gyakorlatokon keresztül kell megérteni. Roberta Bracciale, Francesco Grisolia, Antonio Martella és Maurizio Tesconi leírják a munkatársakat és elemző eszközöket, amelyek egy olyan stratégián belül működnek, amely összeköti a televíziót, az internetes kommunikációt és a területi kampányokat. A *Vinci Salvini!* Versenyről szóló tanulmányuk megmutatja, hogy milyen apró, jutalmazott felerősítő cselekedetek tudnak kampánymunkát toborozni különböző elkötelezettségű támogatókból. Ez gyorsabb és intenzívebb terjesztést mutat, nem pedig egy autonóm mechanizmust, amely választási eredményeket képes előállítani. Bracciale és munkatársai, "Vinci Salvini!" .

Az én értelmezésem szerint a szervezeti innováció részben abban rejlik, hogy a közönséget elosztott kampánymunkaerővé alakítják. A támogatók hozzájárulhatnak anélkül, hogy részt vennének értekezleteken vagy csatlakoznának egy helyi fiókhoz. Ennek ellenére tevékenységük továbbra is egy erősen központosított közszereplő köré koordinálódott.

Ez sebezhetőséget teremt: egy olyan vezetőnek, akinek legitimitása nagyban függ a folyamatos közfigyelmtől, versenyeznie kell új szereplőkkel, akik élesebb vagy újszerűbb kifejezéseket kínálnak hasonló sérelmeikről.

Roberto Vannacci megjelenése különösen láthatóvá teszi ezt a sebezhetőséget 2026-ban. Februárban elhagyta a Ligát, és megalapította a Futuro Nazionale-t. Egy SWG szeptember 1-jén beszámolt felmérés szerint ez 7,5%-ot mutatott. Ez egy elegezett közvélemény-kutatási eredmény, nem választási eredmény, de azt mutatja, hogy függetlenségi kihívása elég jelentőssé vált ahhoz, hogy befolyásolja a koalíciós számításokat. Reuters, 2026. szeptember.

Pályafutása – egy vitatott könyvből és a közismertségből politikai szervezetig – jól mutatja, hogy nemzeti politikai elismerést szerezhet, mielőtt hagyományos pártkarriert építene ki. A szeptemberi TEHA üzleti fórumon való megjelenése azt is mutatja, hogy a nyilvánosság láthatósága befolyásos vitahelyekhez való hozzáférésre vált. Az ilyen fórumon való részvétel hozzáférést biztosít; nem bizonyítja az üzleti elit kollektív támogatását. Reuters, TEHA fellépés.

A szélesebb mechanizmus körkörös: a közismertség vonzza a szervezeti lehetőségeket, ezek a lehetőségek megerősítik a látott jelentőséget, és a nagyobb jelentőség további tudósítást eredményez.

Az olasz testvérek bemutatják, hogyan erősítheti az örökölt szervezet a digitális környezetben a vezetést. Az FdI nem érthető megfelelően úgy, mint egy online közönséget, amely később parlamenti képviseletet szerzett.

Fejlődése magában foglalja az olasz társadalmi mozgalom és a Nemzeti Szövetség szervezeti vonalát, a politikai szocializációt az ifjúsági szervezeteken keresztül, a személyes kapcsolatokat a kadrok között, valamint a történelmi identitás iránti folyamatos érdeklődést. Salvatore Vassallo és Rinaldo Vignati *Fratelli di Giorgia című műve* ezt a genealógiát vizsgálja a szervezettel, nemzeti konzervativizmussal, nemzetközi kapcsolatokkal, közösségi média kommunikációval és változó választókkal együtt. Vassallo és Vignati, *Fratelli di Giorgia*.

Davide Vampa szintén elemzi Meloni domináns vezetésének a területi struktúrákkal, pártszabályokkal és finanszírozással való kombinációját. Ez erősebb magyarázatot ad, mint egy kizárólag személyes népszerűségen alapuló modell. Vampa, "Szervezet és vezetés".

Az én értelmezésem szerint három forrás erősíti meg egymást:

- Egy felismerhető vezető egy összetett politikai hagyományt széles közönség számára elérhetővé tesz.
- Az örökölt kadrhálózat bizalmat, toborzást és szervezeti memóriát biztosít.
- A kormányzati részvétel lehetőséget kínál a kompetencia bizonyítására és új intézményi kapcsolatok kialakítására.

A kapcsolódó szellemi terület túlmutat a párton. **A Nazione** Futura 2017-ben alapítva egy nyomtatott folyóiratot, online kiadványt, konferenciákat, könyvbemutatókat és területi tevékenységet ötvöz. Kiadott szervezete olyan alakokat köt össze, mint Francesco Giubilei, Corrado Ocone, Eugenio Capozzi és Alessandro Campi, és olyan feladatokat foglal magában, amelyek kiterjednek a tudományos munkára, kommunikációra és helyi szervezésre. Nazione Futura tevékenységei; megjelent szervezeti struktúrája.

Ez kézzelfogható példa arra, hogyan fejlődnek és terjesztenek politikai eképek összekapcsolt intézményeken keresztül. A könyvek és konferenciák intellektuális legitimitást teremthetnek; az újságírás szélesebb közönség számára fordítja az érveket; a közösségi platformok növelik a terjedést; a politikai szervezetek olyan témákat választanak, amelyek összhangban állnak választási stratégiájukkal.

A konzervatív mező azonban valódi különbségeket tartalmaz. A nemzeti identitás, a katolikus társadalmi gondolkodás, a piaci liberalizmus, a protekcionizmus, a történelmi revizionizmus, az atlanticizmus és az európai integrációval szembeni szkepticizmus nem feltétlenül ugyanazokat a politikákat jelenti.

Belső vitái kormányzati szempontból következményessé válnak:

- A nemzeti szuverenitás gazdasági védelmet vagy erősebb versenyképességet igényel az európai piacokon?
- Az államnak védikell-e a már befutott termelőket, vagy előmozdítania a piacra lépést?
- Hogyan lehet összeegyeztetni a nemzeti egységet a regionális autonómia követeléseivel?
- Mennyire élhet együtt a kulturális konfrontáció a nemzetközi megnyugtatással?

Meloni tartóssága enyhíteni kell az elkerülhetetlen digitális instabilitás elméletét is. 2026 szeptemberében kormánya felülmúlta a korábbi háború utáni élettartam-rekordot. Ez nem bizonyítja a politikai sikert minden területen, de azt mutatja, hogy a személyre szabott kommunikáció együtt élhet a tartós koalíciós kormányzattal. Reuters, kormányzati hosszú távú élet.

A középbaloldal nehézsége több politikai és intellektuális környezet hiányos integrációja. A Demokratikus Párt ötvözi a kommunista és posztkommunista politika, a demokratikus katolicizmus, a liberális reformizmus, az önkormányzati kormányzat, a szervezett munkásság és az újabb progresszív mozgalmak.

Ezek a hagyományok másképp válaszolnak alapvető kérdésekre. Az egyik a társadalmi védelmet és az alkudozást hangsúlyozza; a másik az adminisztratív kompetenciát és az európai integrációt; egy harmadik a polgári jogokat, a kulturális befogadást és a környezeti átalakulást helyezi előtérbe. Ezek az álláspontok támogathatják a közös koalíciót, de nem generálnak automatikusan közös prioritási hierarchiát.

A kapcsolódó szellemi öröklődések is heterogének. Gramsci hegemóniáról és civil társadalomról szóló beszámolója, Bobbio liberális és demokratikus aggályai, katolikus personalizmusa, valamint Mario Trontihoz és Antonio Negrihez kapcsolódó munkás- vagy utómunkáspárti hagyományok nem tekinthetők egyetlen kortárs pártdoktrínának.

Ez a széttagadás segít megmagyarázni, miért különbözhet a kulturális láthatóság és a választási hatékonyság. Egy környezet befolyásos lehet a kiadói, egyetemi, újságírói vagy művészi életben, miközben nehézséget okoz stabil kapcsolat kiépítése bizonyos foglalkozási vagy területi csoportokkal.

A digitális kommunikáció lehetőséget kínál ezeknek a környezeteknek a visszakapcsolására, de egyben nyilvánosan láthatóvá teszi nézeteltéréseiket. A pártvezetők egyszerre néznek szembe a megválasztott adminisztrátorok, szervezett tagok, szakszervezetek, ügyügyi aktivisták, közértelmiségiek és az online közönség részéről.

Renzi vezetése egy kísérletet jelentett a balközép személyes hatalom, a generációs megújulás és a reformista kompetencia alapjáá történő átszervezésére. Schlein vezetése más hangsúlyt fektet a társadalmi és polgárjogi kérdésekre, miközben továbbra is szembesül a nemzeti kommunikáció összekapcsolásának problémájával egy sokszínű pártszervezettel.

A releváns elemző kérdés tehát nem csupán az, hogy a PD-nek elég hatékony közösségi média fiókja-e van-e. Az az, hogy a különböző választókerületei felismerik-e ugyanazt a politikai projektet.

Mazzoleni és Bracciale kutatása újabb bonyolultságot jelent: a populista kommunikáció elemei túlmutatnak azokon a pártokon, amelyeket hagyományosan populista néven besorolnak. A "néphez" való felhívások és az akadályozó elit elleni támadások a főáramú vezetők repertoárjának részévé válhatnak, bár intenzitásuk és ideológiai kombinációik eltérnek. Mazzoleni és Bracciale, "Társadalmilag közvetített populizmus".

Az autonóm szervezetek is számítanak. Szakszervezetek, polgári egyesületek, környezetvédelmi hálózatok, feminista mozgósítások és antifasiszta egyesületek szakértelmet, mozgósítást és legitimitást tudnak hozzátenni, miközben megtartják saját prioritásaikat. A szélesebb ellenzék tehát inkább tárgyalási terület, nem egyetlen kommunikációs apparátus.

A katolikus intézmények és gazdasági szakértelem olyan csatornákon keresztül tartják fenn befolyásukat, amelyeket a követőszámok alig tudnak megragadni. Ez a két környezet külön kezelést érdemel, mert ereje gyakran a szervezeti jelenlétből és az elismert kompetenciából fakad.

A katolikus politikai társadalom a kereszténydemokrácia megszűnése óta egyre szétszóródottabbá vált. Alkotó intézményei továbbra is részt vesznek az oktatásban, jólétben, közösségi szervezésben és nyilvános vitákban. Különböző katolikus hagyományok különböző politikai következtetéseket támaszthatnak alá: a szubciaritás, társadalmi szolidaritás,

családvédelem, a migránsok iránti vendégszeretet és az európai integráció nem eredményez egyetlen automatikus pártkapcsolatot.

Luigi Sturzo, Alcide De Gasperi és Giuseppe Dossetti intellektuális történetei segítenek megmagyarázni ezt a sokszínűséget. Kortárs jelentőségük gyakran a mögöttük hagyott érvek és intézményi gyakorlatok repertoárjában rejlik, nem pedig egy egységes választókerületben.

A gazdasági és szakpolitikai szakértelem ismét másként működik. Az egyetemek, minisztériumok, az olasz bank, szakmai szervezetek, kutatószervezetek és szakpolitikai fórumok segítenek meghatározni, mely javaslatok tűnnek megvalósíthatónak és hiteleseknek.

Az **Istituto Bruno Leoni** például egy felismerhetően piacliberális repertoárt fejleszt ki kutatások, könyvek, újságírás, szemináriumok és podcastok révén. Olyan alakok, mint Alberto Mingardi, összekapcsolják a tudományos munkát, a nyilvános vitát és a nemzetközi liberális hálózatokat. Ez a repertoár ellentmondhat a politikai jobboldalon belüli protekcionista vagy intervenciós álláspontokkal. Istituto Bruno Leoni; Mingardi intézményi életrajza.

Az Aspen Institute Italia egy másik típusú intézményt példáz: egy olyan fórumot, ahol politikai, üzleti és szakértői résztvevők olyan témákról beszélgetnek, mint a gazdasági biztonság, a technológia, az energia és a transzatlanti kapcsolatok. Hatását résztvevők, napirendek, javaslatok és későbbi döntések révén kell vizsgálni, nem pedig pusztán az elit találkozók létezéséből. Aspen Intézet Italia.

Egy hasznos általános különbség: **a választási befolyás megváltoztatja, ki tud kormányozni; a szakértői befolyás megváltoztatja a rendelkezésre álló politikai szereplők széles körét.** A két szereplő támogathatja egymást, de különböző irányokba is húzódhatnak.

Christopher Bickerton és Carlo Invernizzi Accetti *technopopulizmusa* című művében magyarázza, miért létezhet együtt a népi egységre és a technikai kompetenciára való hivatkozás. Mindkettő kihívást jelenthet az ideológiai pártközvetítést azzal, hogy azt állítják, hogy a társadalom egészét szolgálják. Az ő "techno" elsősorban a technokrata kompetenciára utal, nem csupán az internetes technológiára. Bickerton és Invernizzi Accetti, *Technopopulizmus*.

Olaszországra alkalmazva ez segít értelmezni a külső mozgósítás és a szakértői kormányzat közötti látszólagos ingadozózást. Az állampolgárok elutasíthatják a már bejáratott politikusokat, miközben olyan személyeket fogadnak, akiket kompetensnek, függetlennek és pártkonfliktusok leküzdésére képesnek mutatnak be.

A médiarendszer ma már több interaktív politikai kiválasztási központot foglal magában. A befutó műsorszolgáltatók, újságok, digitális kiadványok, egyéni újságírók, politikai vezetők és alkotók versengnek a figyelemért, miközben gyakran szolgáltatnak egymásnak.

A jól ismert szereplők – RAI, Mediaset, Sky, La7, nagy újságok, ANSA – továbbra is relevánsak. Hatásukat most az online közönség számára kidolgozott kiadványokkal és formátumokkal együtt kell vizsgálni.

Alessio Cornia 2026-os Reuters Institute fiókja a Fanpage-t a felmérések rangsorában vezető online hírmárkaként azonosítja, és különösen a fiatalabb közönség körében rögzíti az Il Post és a Will Media körében. Emellett leírja a készítők és hírlevelek növekvő fontosságát. Meloni szereplése a *Pulp Podcastban* a népszavazási kampány során példája, hogy politikusok

szórakoztatással kapcsolatos környezetekbe lépnek, hogy a hagyományos politikai műsorokon túlmutató közönséget érjenek el. Reuters Intézet, Olaszország 2026.

Többféle mechanizmus is érintett:

1. **Az újságírók önállóan felismerhető politikai tolmácsokká válhatnak.** Tekintélyük átterjedhetnek újságokon, televíziókon, hírleveleken és közösségi fiókokon is.
2. **A digitális kiadványok képesek a figyelmet olyan kérdésekre irányítani, amelyeket a meghatározott ütemezés elhanyagol.**
3. **A szórakoztatóipari személyiségek politikai kérdéseket terjeszthetnek fel a közönség számára, akiknek előzetes érdeklődésük korlátozott.**
4. **A politikusok felvehetik az alkotók formátumát**, beleértve az informális beszélgetéseket és személyes tájékoztatást.
5. **A támogatók újra elterjeszthetik ezeket az anyagokat**, olyan értelmezéseket adva társadalmi kapcsolataiknak, amelyek meggyőzőbbnek találhatják az eredeti előadást.

Laura Iannelli *hibrid politiká: média és részvétel* című műve hasznos a régebbi és újabb gyakorlatok kombinációinak megértéséhez. Iannelli, *Hibrid politika*.

A tulajdonjog továbbra is releváns. Például az Antenna által 2026 márciusi GEDI felvásárlása, valamint a La Stampa külön eladása azt jelenti, hogy a korábbi konfiguráción alapuló tulajdonosi térkép már elavult. Reuters Intézet, tulajdonosi változások.

Az én értelmezésem szerint a központi változás **a belépési pontok megsokszorozása, valamint a folyamatos koncentráció bizonyos szakaszokban**. Több szereplő publikálhat, de a láthatóság, a finanszírozás, a hitelesség és a döntéshozókhoz való hozzáférés továbbra is egyenlőtlenül oszlanak meg.

A követőszám önmagában nem tudja felállítani ezeket a kapcsolatokat. A közönség átfedésben áll; néhány követő ellenző vagy megfigyelő; az elköteleződés tükrözheti a vitát; a platformok összetételei eltérnek a választóitól. Egy védhető elemzés tehát megkülönbözteti a láthatóságot, a meggyőzést, a mozgósítást és az intézményi hozzáférést.

Az állami hatalom átalakulása a legvilágosabbá akkor válik a legvilágosabbá, ha megvizsgáljuk, hogyan alakítják át a szavazatokat hivatalgá. A digitális kommunikáció befolyásolja ezt a folyamatot, de a választási intézmények és a koalíciós szervezet erősen befolyásolja az eredményt.

A 2022-es kamara választás hasznos alapot ad:

Párt	**A közelítő hazai szavazati arány**
Olaszország testvérei	26.0%
Demokrata Párt listája	19.1%
Ötcsillagos Mozgalom	15.4%
Liga	8.8%
Forza Italia	8.1%
Akció–Italia Viva	7.8%
Zöldek és Baloldali Szövetség	3.6%

A közép-jobboldali koalíció körülbelül **43,8%-ot kapott a szavazatok között, és 237-et nyert meg a 400 képviselőházi helyből**, vagyis 59,25%-ot. Ezek választási eredmények, nem aktuális parlamenti csoportok összesített eredményei. UK Commons Library, választási elemzés; IPU, 2022-es választás.

A választási rendszer 147 választókerületi mandátumot, 245 belföldi arányos mandátumot és nyolc külföldi mandátumot egyesített. A közös választókerületi jelöltek mögötti koordináció segítette a középjobboldal szavazatát parlamenti többséggé alakítani megosztott versenytársak ellen. Nemzetközi IDEA, választási rendszer.

Így a koalíciós tárgyalások és a jelöltek elhelyezése részei voltak a kormányalakulás oksági magyarázatának. A közösségi média elérésének elemzése nem pótolhatja ezeket.

Maguk a választási szabályok továbbra is vitatottak. A 2026. szeptember 1-i jelentés szerint egy új választási törvényjavaslat átment az alsóházban, miközben a Szenátusi megfontolás továbbra is releváns. Ezért a 2022-ben alkalmazott szabályokat nem szabad változatlanul feltételezni, hogy meghatározzák a következő választást. Reuters, választási reform kontextus.

Hivatalba lépés után a vezetők egy másik intézményrendszerrel találkoznak. Olaszország alkotmányos szerkezete megköveteli a parlamenti bizalmat, és megkülönböztetett szerepet biztosít az elnök, a bíróságok és a területi hatóságok számára. Az igazgatási végrehajtás a szakmai tudástól és a szervezeti képességtől is függ. Köztársasági elnökség, alkotmányos szöveg.

Ennek ellenére bizonyítékok vannak a végrehajtó hatalom fölényére a törvényhozási tevékenységekben. Az Európai Bizottság arról számolt be, hogy 2022 októberétől 2026 májusáig 325 törvényből 244 a kormánytól származik; 112 átalakított rendkívüli rendelet, és 67 bizalmi eljárást érintett. Azt is rögzítették, hogy a miniszterelnök közvetlen választása továbbra is parlamenti tárgyalás alatt áll. Európai Bizottság, 2026 Olaszország fejezet.

Az én értelmezésem szerint a digitális személyre szabás erősítheti ezeket a tendenciákat azáltal, hogy a vezető a választási mandátum fő hordozója. De nem ez az egyetlen okuk. A parlamenti eljárás, a koalíció fegyelme, a törvényhozási összetettség és a régóta fennálló intézményi gyakorlatok is számítanak.

Az igazságszolgáltatási és alkotmányos konfliktus különálló politikai-intellektuális területet alkot. Olaszországnak különösen fontos vitái a választási legitimitás, a jogi elszámoltathatóság, az ügyészi hatalom és az alkotmányos garanciák közötti kapcsolatról.

Alessandro Pizzorno *Il potere dei giudici című műve. Különösen releváns a Stato democratico e controllo della virtù*. Szociológiai utat nyújt a demokratikus politika és a közélet megítélésének joghatósága közötti kapcsolatba. Pizzorno, *Il potere dei giudici*.

A jelen vizsgálat során három kérdésnek kell különbözőnek maradnia:

- Hogy egy bírósági döntés jogilag indokolt-e.
- Hogy az igazságszolgáltatási intézmények megfelelő hatáskörrel és elszámoltathatósággal rendelkeznek-e.
- Hogyan mutatja be a politikai szereplők és a média a konfliktust a nyilvánosság előtt.

A közösségi média ezeket a kérdéseket egymással versengő állításokká sűrítheti, miszerint a bírák akadályozzák a népet, vagy hogy a választott vezetők az alkotmányos kormányzat ellen támadják. Az ilyen keretezés mobilizálhatja a támogatást, miközben elrejti a jogi kérdések közötti fontos különbségeket.

Az **igazságszolgáltatási alkotmányreform elutasítása a 2026. március 22–23-i népszavazáson** azt mutatja, hogy a végrehajtó hatalmi fennhatóság nem garantálja az intézményi átalakítás elfogadását. A bírói és ügyészi pályaválasztás javasolt szétválasztása nem lépett életbe. Európai Bizottság, népszavazás eredménye.

Ez különösen fontos az államműködésről szóló kérdésedben. Egy kormány erős lehet a vezetésben, kommunikációban és parlamenti koordinációban, miközben az intézmények és állampolgárok eltérő összehangolásával találkoznak egy alkotmányos javaslattal szemben.

Az alapvető konfliktusok továbbra is társadalmi és területi jellegűek maradnak, még akkor is, ha nyilvános kifejezésük nemzeti és digitális lesz. Több átfedő megosztottságnak kellene egy mélyebb olasz térképet építenie.

Az első a gazdasági biztonságot érinti: védett és bizonytalan foglalkoztatás, bealapozott vállalkozások és új belépők, nyugdíjasok és fiatalabb munkavállalók, lakástulajdonosok és lakásbizonytalansággal küzdők számára. Különböző pártok versengenek ezeknek a problémáknak az adózás, jólét, migráció, közszolgáltatások vagy gazdasági modernizáció révén történő értelmezéséért.

A második a területet érinti. A nagyvárosi központok, ipari negyedek, perifériás városok és déli régiók különböző gazdasági lehetőségek, közigazgatási kapacitás és közkiadásoktól való függőség kombinációival néznek szembe. A digitális kommunikáció államosíthatja sérelmeiket anélkül, hogy megszüntetné ezeket a különbségeket.

A harmadik a **tekintélyt és identitást** érinti: nemzeti tulajdon, bevándorlás, vallási örökség, családi normák, európai integráció és az antifasizmus jelentése.

A negyedik a **képviseletet érinti**. Egyes állampolgárok erősebb vezetőt keresnek, mások nagyobb részvételt, mások kompetens adminisztrációt, mások pedig védelmet a koncentrált hatalomtól. Ezek a preferenciák együtt létezhetnek ugyanabban a választói közösségben.

Az ötödik a **részvétel és a visszalépés** arányát érinti. A részvétel 2018-ban körülbelül 73%-ról 2022-re körülbelül 64%-ra esett. Egy politikai rendszer aktívabb lehet a kommunikációban, miközben egyre nagyobb arányú állampolgár marad a választási szempontból elvonulva. IPU, 2018; IPU, 2022.

Az én értelmezésem szerint a digitális platformok elősegítik ezeknek a konfliktusoknak a gyors újraegyesítését. Egy vezető összekapcsolhatja a gazdasági frusztrációt a kulturális bizonytalansággal, vagy az adminisztratív kudarcot a korrupcióval, anélkül, hogy előbb egy átfogó programot tárgyalna egy pártszervezeten keresztül. Hogy ez a kombináció túléli a kormányt, az külön kérdés.

A leghasznosabb szerzők több kiegészítő kutatási hagyományt alkotnak. Néhányan a felek történelmi gyengülését magyarázzák; mások a kommunikációt tanulmányoznak; mások az intézményi következményeket. Egyetlen hagyomány sem ragadja meg az egész folyamatot.

Szerzők és művek	A fő hozzájárulás a vizsgálatodhoz
Ilvo Diamanti, *Mappe dell'Italia politica* (2009), *Democrazia ibrida* (2014)	Összekapcsolja a területi politikai identitásokat a változó reprezentációval és kommunikációval.
Mauro Calise, *Il partito personale* (2000; kibővítve 2010)	Magyarázza a párt hatalomának egyéni vezetők köré való áthelyezését.
Calise és Fortunato Musella, *Il Principe digitale* (2019)	Közvetlenül foglalkozik a digitális kapcsolódás, a vezetés, a pártszervezés és a népi hatalom kapcsolatával.
Ilvo Diamanti és Marc Lazar, *Popolocrazia* (2018)	Vizsgálja a populista versengési módok terjedését a szélesebb politikai rendszerben.
Marco Tarchi, *Italia populista*	Az olasz populizmust egy hosszabb történelem közé helyezi, megakadályozva a pusztán technológiai magyarázatot.
Piero Ignazi, *Párt és demokrácia* (2017); **A Paola Bordandinivel**, *I muscoli del* partito (2018)	Megtartja a párt legitimitását, szervezettségét és a köztes munkatársakat az elemzésben.
Salvatore Vassallo és Rinaldo Vignati, *Fratelli di Giorgia* (2023)	Integrálja az ideológiai genealógiát, a kadrokat, a kommunikációt és a választókat az FdI tanulmányozásában.
Davide Vampa, *Olaszország testvérei* (2023)	Vizsgálja a vezetést és a szervezetet egy változó pártrendszerben.
Gianluca Passarelli és Dario Tuorto, *La Lega di Salvini* (2018)	Ez magyarázza a Liga nemzeti átalakulását területi háttérrel szemben.
Paolo Gerbaudo, *A digitális párt* (2019)	Általános keretrendszert nyújt a digitálisan szervezett pártok és az online demokrácia feszültségeinek megértéséhez.
Marco Deseriis és Davide Vittori	Mutassuk be, hogyan határozzák meg a szabályok és a platformtervezés a részvétel megváltoztatja-e a belső hatalmat.
Francesco Bailo; **Filippo Tronconival**	Empirikus bizonyítékokat szolgáltat, amelyek megkülönböztetik a digitális mozgósítást a törvényhozás feletti befolyástól.
Gianpietro Mazzoleni, Roberta Bracciale, Cristopher Cepernich	Vizsgáld meg a populista kommunikációt, hibrid kampányokat, az elköteleződést és a személyre szabott láthatóságot.
Laura Iannelli, *Hibrid politika* (2016)	Magyarázza a médiakörnyezetek és a részvétel formáinak kölcsönhatását.
Christopher Bickerton és Carlo Invernizzi Accetti, *Technopopulizmus* (2021)	Összekapcsolja a népi egységre való felhívást a szakértői kompetencia állításaival.
Alessandro Pizzorno, *Il potere dei giudici* (1998)	A bírói hatalomot és a közvélemény erkölcsi ítélkezést viszi a politikai szociológiába.

Az Ön különös elméleti érdeklődésére Calise **és Musella *Il Principe digitale*** című műve különösen közel áll a központi kérdéshez. Kifejezetten vizsgálja, hogyan változtatják meg az új

hálózatok az örökölt szereplőket és hierarchiákat, miközben megtartják a politikai szervezet felépítésének problémáját. Calise és Musella, kiadói beszámoló.

Ezt a Deseriis, Bailo és Tronconi empirikus kvalifikációival együtt kell olvasni. Deseriis megkülönböztetése a központosított **platformpárt** és a decentralizáltabb **hálózatba kapcsolt párt között** éppen azért hasznos, mert elkerüli, hogy a digitális technológiát egyetlen elkerülhetetlen szervezeti forma okának tekintsék. Deseriis, "A digitális párt két változata".

A bizalmatlanság korábbi történetére Tarchi *Italia populista című műve* nagyon különböző mozgalmakon és korszakok közötti pártellenes mozgósítás repertoárját követi nyomon. Ez a történelmi nézőpont megakadályozza, hogy a közelmúlt kommunikációs környezetét összetévesztessék minden kortárs sérelme eredetével. Tarchi, *Italia* populista.

Az általam javasolt szintézis, hogy az olasz politikai hatalom most az erőforrások összekapcsolásán múlik, amelyek elosztása egyre egyenetlenebbé vált. Ezek az erőforrások közé tartozik a közfigyelem, az intellektuális legitimitás, szervezett támogatók, megbízható kadrok, koalíciós partnerek, jogi hatalom és adminisztratív szakértelem.

Az Öt Csillagos bemutatta, hogy az új kommunikációs hálózatok képesek leküzdeni a politikai belépés jelentős akadályait. Tapasztalatai feltárták a részvétel, a belső ellenőrzés és a törvényhozás közötti távolságot is. Salvini bemutatta, hogyan szervezhető át egy kialakult területi párt a folyamatos személyes kommunikáció köré. Meloni megmutatta, hogyan támogathatják az örökölt szereplők és a politikai identitás egy széles körű média vonzerővel rendelkező vezetőt. Vannacci megjelenése szemlélteti az új belépés folyamatos lehetőségét a közismertségen keresztül.

Az így létrejött rendszer két egyszerre működő nyomást tartalmaz. **A közfigyelemért folytatott verseny megkönnyíti a politikai belépést, és a lojalitást vitathatóbbá teszi; a figyelem folyamatos kormányzássá való átalakításának nehézsége megőrzi a szervezett értéket.**

Ezeknek a folyamatoknak a rendszerszintű vizsgálatához hat kapcsolatot követnék nyomon minden politikai táborban:

1. **Ki készíti az érveit**, és mely kiadványok, intézmények és események révén?
2. **Ki fordítja ezeket az érveket szélesebb közönség** számára – vezetőknek, újságíróknak, alkotóknak, egyesületeknek?
3. **Ki irányítja a forgalom eszközeit**, beleértve a számlákat, adatbázisokat, finanszírozást és a sugárzáshoz való hozzáférést?
4. **Ki választja ki és fegyelmezi a képviselőket?**
5. **Mely szervezetek nyújtanak irányító személyzetet és szakpolitikai szakértelmet?**
6. **Hol hoz létre a nyilvános mozgósítás nyomon követhető döntésváltozást?**

Ez a megközelítés tesztelhetővé teszi a kimozdulási tézist. Lehetővé teszi számunkra, hogy azonosítsuk, hol gyengült a félmediáció, mely szereplők szerezték meg korábbi funkcióit, és hol az olasz államhatalom gyakorlása továbbra is olyan intézményektől függ, amelyeket a nyilvános láthatóság önmagában nem tud pótolni.

****

Spanyolország

Spanyolország jelentős politikai hatalom újraelosztásán ment keresztül a kommunikáció, identitásformálás és mozgósítás szintjén. A pártok elveszítették korábbi ellenőrzésük egy részét ezen folyamatok felett, miközben megőrizték a köztámogatás törvényhozás, kinevezések és kormányzás átalakításában. A spanyol jellegzetes fejlődés ennek a digitális átalakulásnak a decentralizált állammal, versengő nemzeti identitásokkal, a demokratikus átmenet jelentéséről folytatott tartós küzdelemmel, valamint a lakhatás és a generációs egyenlőtlenség által erősen formált politikai gazdaságtanyával.

A hipotézise tehát fontos átalakulást jelöl, de annak különböző összetevőit el kell választani. A tömeges közönséghez jutás, politikailag elkötelezett közösség létrehozása, parlamenti képviselet megszerzése és állami hatalom gyakorlása egyre különlegesebb tevékenységekké vált. Egy befolyásoló kiemelkedhet az első kettőben; egy területi koncentrált párt aránytalanul nagy befolyást gyakorolhat az utolsó kettőre.

Az alábbi elemzés ezeket a mögöttes folyamatokat követi, beleértve a 2026-ban dokumentált fejleményeket is. Ahol az eredményeket egy szélesebb körű magyarázatba kapcsolom, az a kapcsolat az én szintézisem, nem pedig egy szerző tézisének tulajdonítására.

Az első megkülönböztetés a pártverseny alatt működő különböző hatalomtípusokat érinti. Spanyolország politikai háttere hat átfedő rétegen keresztül térképezhető fel:

Réteg	Főszereplők	Politikai funkció
Ötletek létrehozása	Akadémikusok, esszéisták, alapítványok, politikai intézetek, kulturális szervezetek	Határozd meg a jogos problémákat, politikai identitásokat és lehetséges megoldásokat
Nyilvános értelmezés	Újságok, műsorszolgáltatók, digitális kiadványok, kommentátorok és alkotók	Válaszd ki az eseményeket, és magyarázza el politikai jelentésüket
Társadalmi mozgósítás	Egyesületek, szakszervezetek, aktivista hálózatok, szomszédsági szervezetek és online közösségek	Az egyéni elégedetlenséget koordinált cselekvéssé alakítsa
Választási szervezet	Pártok, koalíciók, választási csoportok és kampányszakemberek	Válasszon jelölteket, és alakítsa a támogatást mandátumokká
Kormányzat és közigazgatás	Nemzeti, autonóm és önkormányzati kormányzatok; köztisztviselők; szervezett érdekek	Erőforrások elosztása és döntések végrehajtása

Réteg	Főszereplők	Politikai funkció
Jogi felhatalmazás és korlátozás	Rendbíróságok, alkotmánybíróság, bírói irányító testületek és európai intézmények	Megengedett intézkedések meghatározása és intézményi viták rendezése

A digitális kommunikáció megváltoztatta a rétegek közötti kapcsolatokat. Lehetővé tette néhány szereplő számára, hogy több rétegen keresztül is működjön. Ennek ellenére az egyik szinten a befolyás nem automatikusan generál befolyást a többi szinten.

Az örökölt politikai rend fontos, mert Spanyolország digitális átalakulása már amúgy is jellegzetes rendszerben kezdődött. A diktatúráról való átmenet után a nemzeti verseny főként a PSOE és a PP köré szerveződött, erős területi pártok mellett. Ezek a szervezetek ötvözték a választási tevékenységet parlamenti karrierekkel, helyi önkormányzattal, regionális közigazgatásokkal és a szakpolitikai szakértelemhez való hozzáféréssel. Társadalmi befolyásuk szélesebb volt, mint hivatalos tagságuk.

Richard Gunther, José Ramón Montero és Joan Botella *Demokrácia a Modern Spanyolországban című műve* fontos alapot ad ennek a rendszernek a megértéséhez. Munkájuk összekapcsolja a demokratikus konszolidációt az intézményekkel, pártversenysel és politikai viselkedéssel. Ez segít megmagyarázni, miért nem kell a politikusok iránti bizalom csökkenése tönkretenni azokat a szervezeteket, amelyeken keresztül kormányt alakítanak. *Demokrácia a modern* Spanyolországban.

Ennek a rendnek az intellektuális legitimitása részben egy széles körben megosztott átmeneti értelmezésen alapult: a kompromisszum, alkotmányosság, európai integráció és az újjáalakuló polgárháború elkerülése a politikai érettséget jelképezte. Ez a beszámoló nem szüntette meg a nézeteltérést. Olyan határokat állapított meg, amelyeken belül a nézeteltérést általában felelősnek ismerték el.

Guillem Martínez szerkesztett *kötete, a CT o la cultura de la transición* – amely 2012-ben jelent meg – pontosan ezeket a határokat kérdőjelezte meg. Közreműködői azt állították, hogy a konszenzusos vertikális kultúra szűkítette a nyilvánosan hiteles alternatívák skáláját. Ebből a nézőpontból a 15-M kihívást jelentett a politikai valóság meghatározásának hatalomára. Ez egy befolyásos kritikai értelmezés; nem szabad összetéveszteni azzal a bizonyítékkal, hogy minden intézmény központilag összehangolt stratégiát követett. Martínez, *CT o la cultura de la transición*.

A politikai beleegyezés más alapja volt lényeges. Isidro López és Emmanuel Rodríguez *Fin de ciclo című műve* a pénzügy, az építkezés, a területfejlesztés és az ingatlantulajdonosok társadalma közötti kapcsolatot vizsgálja. Magyarázatuk különösen hasznos, mert összekapcsolja a gazdasági rend támogatását a háztartások vagyonával és a lakhatáshoz való hozzáféréssel. Amikor az ingatlanértékek emelkedése úgy tűnt, hogy kompenzálja a bizonytalan foglalkoztatást, sok háztartás azonosulni tudott a fennálló modellel. A lebontása feltárta azokat a konfliktusokat, amelyeket részben a növekvő hitel- és vagyonvagyon eltitkolt. López és Rodríguez, *Fin de ciclo*.

Így a digitális politikai felkelést megelőző válságnak legalább három dimenziója volt: a politikai közvetítőkbe vetett bizalom csökkenése, a demokratikus siker bevált beszámolóiban való bizalom gyengülése, valamint a társadalmi előrelépés elvárásainak romlása.

Spanyolország digitális politikai átalakulása korábban gyökerezik, mint az elmúlt tíz év. Az SMS mozgósítás közvetlenül a 2004 márciusi választás előtt fontos előfutár volt. Víctor Sampedro *13-M: Multitudes online* című műve azt vizsgálta, hogyan támogathatják a meglévő bizalmi kapcsolatok a gyors mozgósítást a meglévő párt- és médiacsatornákon kívül. A releváns újítás az volt, hogy a polgárok képesek információkat terjeszteni és cselekvést szervezni saját kommunikációs hálózataikon keresztül. Sampedro *13-M*.

A döntő bővülés az indignados mozgalom kezdetével történt, amely 2011. május 15-én kezdődött. Jelentősége túlmutatott a megszorítások elleni tüntetéseken. Megállapította, hogy nagy számú ember felismerheti egymást politikai közönségként, mielőtt pártban, vezetői struktúrában vagy átfogó programban megállapodna.

A digitális kommunikáció segített összekapcsolni az egyébként szétszórt sérelmeket: munkanélküliséget, kilakoltatásokat, politikai korrupciót, bizonytalanságot és azt a hitet, hogy a megismert képviselők nem reagálnak. A fizikai gyűlések és elfoglalt terek ezekkor láthatóvá és társadalmi tartalmat adtak ezeknek a kapcsolatoknak.

Empirikus kutatások is folynak erről a folyamatról. Sandra González-Bailón, Javier Borge-Holthoefer, Alejandro Rivero és Yamir Moreno elemezték a 2011 májusi mozgósítás körüli Twitter-hálózatokat. Bizonyítékokat találtak, amelyek összhangban állnak a társadalmi befolyással és a komplex fertőzéssel, miközben megkülönböztették a korai résztvevőket a központilag elhelyezett információterjesztőktől. Eredményeik megmutatják, miért nem kell azon, aki kezdeményezi a részvételt, és az, aki a legszélesebb körben terjeszti az információt. "A tiltakozási toborzás dinamikája egy online hálózaton keresztül," 2011.

Javier Toret és munkatársai kidolgozták a **technopolitika** fogalmát, hogy értelmezzék ezeket a digitális kommunikáció, a kollektív érzelmek, a fizikai jelenlét és az elosztott koordináció kombinációit. Manuel Castells tömeges önkommunikáció és hálózatos társadalmi mozgalmak fogalmai szélesebb elméleti szókincset adnak. Közös hozzájárulásuk az, hogy elmagyarázzák, hogyan alakulhat ki a kollektív cselekvés anélkül, hogy egy hagyományos szervezet előre teljesen megszervezné.

Azonban a 15-M egyetlen szervezeti utódot sem hozott létre. Ennek következményei közé tartoztak a választási kezdeményezések, a lakásaktivizmus, a önkormányzati programok, részvételi kísérletek és a folyamatos autonóm mozgalmak. Ha mindezt a Podemos őstörténetének tekintenénk elhomályosítaná, az jelentős részben elhomályosítaná az átalakulást.

A Podemos volt a legjelentősebb kísérlet arra, hogy az új politikai közvéleményt nemzeti választóhatalmon alakítsák. Alapítói között politikatudósok és aktivisták voltak, akik a kommunikációt a politikai identitás alkotójaként kezelték. Pablo Iglesias, Íñigo Errejón és Juan Carlos Monedero értelmiségi résztvevői voltak ebben a folyamatban, valamint politikai szereplők is.

Ernesto Laclau és Chantal Mouffe hatása különösen jól látható volt abban a kísérletben, hogy egy széles politikai témát építsenek fel a hétköznapi emberek és a kiváltságos intézmény közötti ellenállás köré. Ez a megközelítés feltételezte, hogy a sérelmek nem spontán módon egyesülnek koherens politikai erővé. Nyelven, szimbólumokon, vezetésen és a konfliktus közös értelmezésén keresztül kell összekapcsolódniuk.

Ennek az érvnek a stratégiai jelentősége jelentős volt. A hagyományos baloldali szervezetek gyakran egy kialakult ideológiai identitással kezdtek, és további követőket kerestek. A Podemos kezdetben egy átfogóbb identitást kívánt megfogalmazni, amely képes elérni azokat az embereket, akik nem tartják magukat a hagyományos radikális baloldal tagjainak.

Megjelenése a televízió és a digitális kommunikáció kölcsönhatását is szemlélteti meg. Iglesias ismertsége, a műsorközvetítései, az online terjesztése és a szervezeti munka egymást erősítette. A politikatudós, televíziós vitatók és pártvezető részben összefonódott szerepekké váltak.

Víctor Sampedro szerkesztett *Comunicación política digital en España: Del «Pásalo» a Podemos y de Podemos a Vox* című műve különösen közel áll a kérdésedhez. Nyomon követi a polgárok által vezetett digitális mozgósítástól a professzionális választási kommunikáció felé vezető elmozdulást egy olyan rendszerben, amelyet még mindig vállalatok és közintézmények alakítanak. A 2004–2019-es időszakról szóló beszámolója azt is bemutatja, hogyan váltak a lázadó baloldalhoz kapcsolódó technikák a jobboldal számára. Sampedro, szerk., 2021.

A Podemos egy alapvető szervezeti problémát tárt fel: **a kiterjedt online részvétel együtt létezhet erős vezetői kontrollral.** A tagok gyakran szavazhatnak, miközben kevesebb befolyásuk van arra, hogy milyen kérdéseket tesznek fel, milyen alternatívákat kínálnak vagy mikor születik döntés.

A különbség a döntéshozatalban való részvétel és a döntéshozatal napirendje irányítása között. A digitális rendszerek kiterjeszthetik az előbbit anélkül, hogy az utóbbit egyenlően osztanák el. Ha egy vezetői csapat irányítja a nyilvános láthatóságot, a szervezeti információkat és a konzultációk időzítését, a közvetlen részvétel megerősítheti pozícióját.

Paolo Gerbaudo *A Digitális Párt* című műve fontos összehasonlító munka erről a kapcsolatról. Spanyolország számára a releváns kérdés, hogy az online részvétel autonóm szervezeti kapacitást épít-e, vagy elsősorban egy nagy támogatói bázist köt össze egy központi vezetéshez.

César Rendueles kiegészítő kritikát kínál a *Sociofobia* című művében. Megkérdőjelezi azt a feltételezést, hogy a könnyebb kommunikáció automatikusan tartós együttműködést teremt. A preferenciák megosztása és az eseményekre való reagálás eltérő elkötelezettségeket igényel, mint a szervezetek fenntartása, a nézeteltérések megoldása és a kollektív kötelezettségek elfogadása. Podemosra alkalmazva érvelése segít megmagyarázni, miért élhet együtt a gyors mozgósítás és a szervezeti törékenység. Rendueles, *Szociofóbia*.

A tágabb tanulság az, hogy a digitális kommunikáció csökkenti a politikai belépés költségeit, miközben az intézményi kontinuitás nehéz munkáját nagyrészt érintetlenül hagyja.

A városi munka más választ alkalmazott ugyanarra a problémára. A Barcelona en Comú politikai környezetében, a lakásaktivizmusban és más önkormányzati kezdeményezésekben a központi cél az volt, hogy összekapcsolják a mozgósítást a városi kormányzatban való gyakorlati részvétellel.

Joan Subirats munkája a közérdekekről, a technológiai változásról és az új politikai formákról itt fontos. Megközelítése az együttműködésre, a közjavakra és a polgári hálózatok és intézmények közötti kapcsolatra irányítja a figyelmet. Ez alternatív politikai siker mérőszámot kínál: a polgárok képességét, hogy alakítsák kollektív környezetüket. Subirats kutatásai és publikációi.

A Decidim konkrét intézményi példát ad. A barcelonai részvételi kontextuson keresztül fejlesztett ki, támogatja a javaslatokat, részvételi folyamatokat, gyűléseket és a döntések nyomon követését. Jelentősége abban rejlik, hogy a digitális részvétel a szervezett döntéshozatali folyamat részévé válik, beleértve azt is, hogy nyomon követjük, mi történik egy javaslat támogatása után. Létezése önmagában nem határozza meg minden felhasznált folyamat hatékonyságát vagy reprezentségét. A Decidim platformja és dokumentált felhasználásai.

Amador Fernández-Savater *Habitar y gobernar című műve* további megkülönböztetést ad: a társadalmi kapcsolatok átalakításának képessége és a kormányzati tisztségek eltöltésének képessége eltérő eredmények. Egy mozgalom képviseleteket szerezhet, miközben elveszíti autonóm társadalmi energiáját; befolyásolhatja a mindennapi gyakorlatokat anélkül, hogy választási sikerű párttá válna. Fernández-Savater könyv bemutatása.

A már működő pártok alkalmazkodtak ezekhez a változásokhoz, eltérő erőforrásokkal és sebezhetőségekkel. Folyamatos erejük látható a 2023. júliusi választáson: a PP 137 kongresszusi mandátumot szerzett, a PSOE pedig 121-et, összesen 258-at szerzett 350-ből. Ez jelentős képviseleti koncentráció volt a két bejáratott párt között, annak ellenére, hogy az előző évtized széttagoltsága volt. Mégsem tudott egyedül saját parlamenti erejével kormányozni. 2023-as választási eredmények.

A PSOE több politikai nyelvet ötvöz: társadalmi védelem, európai integráció, egyenlőség, adminisztratív kompetencia és területi megfelelőség. Szellemi környezete túlmutat a hivatalos pártstruktúrákon és olyan akadémiai politikai munkára, progresszív kulturális intézményekre és alapítványokra. Például a Fundación Alternativas kifejezetten azonosítja célját progresszív eszmékkel és politikai, társadalmi és kulturális változás javaslataival. Az ilyen szemlélet-összefonódást meg kell különböztetni a szervezeti alárendeltségtől. Fundación Alternativas.

A PSOE szervezeti előnye abban rejlik, hogy képes összekapcsolni a nemzeti vezetést területi intézményekkel és tapasztalt politikai munkaerővel. Nehézsége az, hogy a különböző elemeket támogató közönség nem mindig egyezik egymással. Egy olyan üzenet, amely kielégíti a nemzeti progresszív közvéleményt, problémákat okozhat egy regionális pártszervezet számára, míg a parlamenti fennmaradáshoz szükséges megállapodás elidegenítheti a választókat máshol.

Személyre szabott vezetés alatt a párt azonosítható vezetője védelmével vagy elutasításával is. Ez az egyéni viták nyilvános értelmezését rendkívül jelentőssé teszi. A politikai hűség egy olyan személyhez kapcsolódik, aki egy szélesebb koalíciót képvisel, még akkor is, ha a támogatók nem értenek egyet bizonyos politikákban.

A PP hasonló kombinációval rendelkezik a szervezeti mélységnek és az ideológiai sokszínűségnek. Környezete magában foglalja a vezetői konzervativizmust, gazdasági liberalizmust, katolikus konzervativizmust és a spanyol nemzeti egység különböző értelmezéseit. Ezek az áramlatok átfedődnek, anélkül, hogy felcserélhetők lennének.

Az FAES, amely José María Aznarhoz kötődik, továbbra is jelentős liberális-konzervatív értelmiségi találkozóhely maradt, szorosan kapcsolódik a PP politikai körökhöz. Kapcsolatát a párttal dokumentált együttműködésen kell írni, nem pedig hivatalos irányítás alávételével. Alberto Núñez Feijóo, Aznar és Javier Zarzalejos közös megjelenése a 2025-ös FAES kampuszon ezt a folyamatos kapcsolatot szemlélteti. A PP beszámolója az FAES kampuszáról.

Isabel Díaz Ayuso bemutatja, hogyan szerezhet egy regionális politikai vezető nemzeti szimbolikus jelentőséget. Szabadság nyelve összekapcsolja az adózást, a magánválasztást és a beavatkozás elleni ellenállást a mindennapi társadalmi élettel. Az én értelmezésem szerint ez az ideológiai szemléletet elérhetővé teszi, mint hozzáférhető identitást. A regionális iroda, egy hagyományos pártszervezet és egy rendkívül személyre szabott kommunikációs művelet támogatja egymást. Ayuso politikai és kommunikációs műveletének profilja.

A Ciudadanos figyelmeztető indokot ad. Egyesítette a katalán nacionalizmussal szembeni alkotmányos ellenállást, a reformista nyelvezetet és az erős vezetői láthatóságot, de nemzeti terjeszkedése nem biztosított tartós állást a nagyobb pártok között. Irányvonala azt sugallja, hogy a média elismerése nem elegendő, ha stratégiai döntések egy szervezetet megkülönböztető és fenntartható választási szerep nélkül hagynak.

A spanyol jobboldal szellemi átalakulása szintén megelőzte a közösségi médiát. Javier Muñoz Soro "Sin complejos: las nuevas derechas españolas y sus intelectuales" című műve a liberális-konzervatív kulturális hatalom újjáépítését követte nyomon az 1980-as évek végétől. Többek között tanulmányozta néhány értelmiségi baloldali irányulását a nemzeti kérdés által alakított álláspontok felé.

Különösen releváns a kérdésedhez, hogy Muñoz Soro már tárgyalta a médiaszervezetek növekvő szerepét, mint viszonylag autonóm politikai értelmezési előkészítőket. Az újságok, rádió, televízió és az internet korábban szorosabban kapcsolt szerepet tölthettek be a pártértelmiségiekkel. A digitális platformok felgyorsították ezt a hatalom újraelosztását. Muñoz Soro, 2007.

A Vox ezután több irányzatnak is élesebben meghatározott választási kifejezést adott: spanyol nemzeti szuverenitás, a területi feldaraboltság elleni ellenállás, kulturális konzervativizmus, a megalapozott politikai elit bírálata és a progresszív nemi és migrációs politika elleni ellenállás.

A területi komponensek nélkülözhetetlenek. Stuart J. Turnbull-Dugarte elemzése a Vox 2018-as andalúz választási áttöréséről erős összefüggést talált a decentralizációval szembeni ellenállás és a Vox támogatása között. A bevándorlási aggályoknak nem volt független, statisztikailag szignifikáns kapcsolata ebben a modellben. Ez a megállapítás egy adott választásra vonatkozik; nem bizonyítja, hogy a migráció nem jelentéktelen a későbbi spanyol politikában. Ez megmutatja, miért hagyna ki valami központi valami más európai országokból behozott magyarázat. Turnbull-Dugarte, "A spanyol kivételesség és a választási támogatás végének magyarázata a Voxnak," 2019.

Vox szellemi munkája a politikai közösség meghatározásával is foglalkozik. A DENAES környezetében a spanyol nemzetet generációkon átnyúló történelmi közösségként ábrázolják. Ez a megértés megkérdőjelezi azt a feltételezést, hogy egy területi korláttal rendelkező választókerület egyoldalúan újradefiniálhatja a szuverenitást. Santiago Abascal és Gustavo Bueno Sánchez *En defensa de España* című műve ezt az érvet fogalmazza meg. A társszerzőt nem szabad összetéveszteni apjával, a filozófus Gustavo Bueno Martínez-szel. *En defensa de España*.

Az utóbbi időben a Fundación Disenso egy explicit infrastruktúrát épített ki, amely összeköti az ötleteket, képzést, a médiát és a nemzetközi kapcsolatokat. Projektjei közé tartozik a Foro Madrid, az Instituto de Cultura, *a La Gaceta de la Iberosfera* és streaming kezdeményezések. Névadó szellemi hálózata olyan személyiségeket foglal magában, mint Miguel Ángel Quintana

Paz, Enrique García-Máiquez és Agustín Laje. Ezek dokumentált szervezeti kapcsolatok. Fundación Disenso.

Az alapítvány Bipartidismo Stream feltáró, mert bírálata mind a PSOE-t, mind a PP-t magában foglalja. Közönséget keres műsorokkal, interjúkkal és kommentárokkal, miközben a szélesebb konzervatív médiakörnyezetet kihívja, mivel nem elég független a bevezetett politikától. Ez versenyt mutat a jogoldalon belül arról, hogy ki határozza meg a legitim ellenállást. A Bipartidismo Stream saját leírása.

A liberális gazdasági és befolyásoló környezetek egy másik, részben átfedő áramlatot alkotnak. Az Instituto Juan de Mariana azonosulja magát az egyéni szabadsággal, a piacokkal, magántulajdonlal és korlátozott kormányzattal. Tevékenységei közé tartozik a kutatás, az oktatás és a közkommunikáció. Ez a nézet hangsúlyban eltér attól a projekttől, amely elsőbbséget ad a nemzeti szuverenitásnak és a kulturális konzervativizmusnak. Instituto Juan de Mariana.

Juan Ramón Rallo, Wall Street Wolverine, Pedro Buerbaum és Infovlogger példái egy szélesebb digitális környezetnek, ahol a politikai vita összefonódik a gazdasággal, a vállalkozással, a kulturális konfliktusokkal és a személyes törekvésekkel. A bevonásuk ebbe a környezetbe nem teremt közös pártirányítást vagy egységes választói közösséget. Ezeknek a digitális szereplőknek a tudósítása.

A szervezeti következménye az, hogy a politikai szocializáció olyan tartalommal kezdődhet, amelyet a közönség kezdetben pénzügyi tanácsként, szórakozásként vagy mindennapi élet megvitatásának tekint. Az illető már azelőtt megnézhet, hogy bármilyen pártidentitást alakítana ki az adózásról, állami kompetenciáról vagy kulturális tekintélyről.

Ez megváltoztatja az értelmiség nyilvános szerepét is. Az akadémiai státusz és a szerkesztői támogatás továbbra is tekintélyforrás marad, de a tartós ismerősség, felismerhető megjelenítés és észlelt hitelesség további forrásokká vált. Néhány alkotó mindezeket egyesíti; mások nagy közönséggel rendelkeznek, hagyományos szellemi képesítés nélkül.

Alvise Pérez és Se Acabó La Fiesta Spanyolország legvilágosabb példáját jelentik arra, hogy egy online közösség választási eszközzé válik. A 2024-es európai választáson a SALF körülbelül 4,6%-ot szerzett a szavazatok és három mandátumot. Ezen a választáson választási csoportként lépett be. A tudósítás dokumentálja a Telegram közösséget, egy kollektív identitást, valamint a kommunikációs és jogi munkát támogató munkát. Raúl Magallón az ügyet politikai kollektíva közösségi médián keresztül történő felépítésének értelmezte. A SALF 2024-es áttörésének beszámolója.

Jelentősége szervezeti: egy kommunikátor köré gyűlt közvélemény előzheti és létrehozhat egy választási struktúrát. Ennek ellenére a közönség fenntartása, a jelöltek regisztrációja, jogi munka és kampánygyártás továbbra is szervezettséget igényel. Ami csökkenti, az egy adott örökölt szervezeti formára való támaszkodás.

A választási szabályok is számítanak. Spanyolország országos választókerületet használ az európai választásokhoz, míg a kongresszusi választásokon a mandátumok tartományi választókerületeken keresztül osztják szét. Ezért a szétszórt nemzeti közönség eltérő akadályokkal szembesül a két versenyben. Azonos arányú nemzeti támogatás nem jelent egyenértékű parlamenti képviseletet. Spanyolország választási törvénye.

A területi politika különösen bonyolultsá teszi Spanyolország átalakulását. Az ország átfedő kommunikációs tereket tartalmaz, amelyeket nyelv, intézmények, politikai memória és nemzeti identitás szervez. Katalónia és a Baszk Föld nem érthető egyszerűen egyetlen nemzeti online közönség kisebb földrajzi szakaszaiként.

Luis Moreno *Spanyolország szövetségi elkülönítése* című műve hasznos itt, mert összekapcsolja a demokratizációt területi alkalmazkodással és átfedő identitásokkal. Sebastian Balfour és Alejandro Quiroga *Spanyolország újrateremtése című műve* kiegészíti ezt azzal, hogy vizsgálja a nemzeti identitások újjáépítését a demokrácia alatt, beleértve a spanyol nacionalizmust is. Moreno, *Spanyolország szövetségesítő* elkülönítése.

A digitális kommunikáció lehetővé teszi a területi mozgalmaknak a gyors kommunikációt, a közösségek fenntartását a fizikai távolságon túl, és a nemzetközi közönség megszólítását. Ennek ellenére a regionális intézmények, egyesületek, oktatási környezetek és a kialakított média továbbra is fenntartják ezeket a közösségeket.

A katalán függetlenségi folyamat megmutatta ezeknek az erőforrásoknak az kölcsönhatását. Az online mozgósítás pártokkal, szervezett civil társadalommal és regionális intézményekkel együtt működött. A riválisi táborok ugyanazt az eseményt nagyon eltérő történelmi és alkotmányos kereteken keresztül figyelhették.

Az alapnézet az, hogy ki rendelkezik a döntési joggalmal. Az egyik álláspont egy közös spanyol állampolgársággal és alkotmányos egyenlőséggel kezdődik; egy másik egy különálló nemzeti közösség elismerésével kezdődik, amely jogosult politikai jövőjét meghatározni. Ezek az alapfelvetések nem oldhatók meg pusztán hatékonyabb kommunikációval.

Egyik álláspont sem határozza meg homogén társadalmi blokkot. Katalóniában eltérnek a nézetek függetlenség, alkotmányreform, nyelv, osztály és a konfrontáció gyakorlati értéke tekintetében. Az ERC és a Junts politikai hagyományai eltérnek; a PNV és az EH Bildu is különálló projekteket képvisel. Egy területi kérdésben való megállapodás nem szünteti meg a kormány vagy a társadalompolitika közötti versenyt.

A digitális mozgósítás fokozhatja ezt a versenyt. Egy párt nyomás alá kerülhet saját online támogatóitól, hogy elutasítsa azt a kompromisszumot, amelyet tárgyalók előnyösnek tartanak. Ezzel szemben a vezetők aktív támogatói közösséget hívhatnak fel alkupozíciójuk erősítésére.

Ennek eredményeként visszatérő feszültség alakul ki a **nyilvános határozottsági demonstrációk és a kormányzáshoz szükséges tárgyalásos alkalmazkodás** között. Ez mind a Madridmal való kapcsolatokat, mind a területi politikai közösségeken belüli versenyt érinti.

Spanyolország médiarendszere ennek következtében egyre inkább egymástól függővé és széttagoltabbá vált. Andrew Chadwick *The Hybrid Media System című műve* a leghasznosabb általános keretet adja meg: a politikai előny gyakran azoknak a szereplőknek szól, akik képesek ötvözni a kialakult és újabb médiagyakorlatokat. Fő esete nem spanyolok, de a keretrendszer jól alkalmazható a spanyol interakcióra a műsorszórás, a parlamenti konfrontáció, a digitális kiadványok és a közösségi platformok között. Chadwick, második kiadás, 2017.

Egy parlamenti beavatkozás televíziós szegmensset adhat; a szegmens rövid videóvá válik; az online reakciók pedig újabb hírtévedéssé válnak. Minden szakaszban különböző szereplők választják ki és értelmezik az anyagot. Egy digitális vita így nagyobb jelentőséget szerezhet a

sugárzott közvetítések révén, míg a közvetítési beavatkozás platformokon keresztül további közönséget érhet el.

A régebbi médiaszervezetek továbbra is jelentős maradnak. A PRISA hírmárkái, az Atresmedia és Mediaset műsorszórási környezetei, a nagy újságok és regionális média továbbra is rendelkeznek forrásokkal a tudósításhoz, a gyártáshoz és a napirendkitűzéshez. A tulajdonlás koncentrációja és a reklámtól vagy a köztámogatástól való függés továbbra is releváns marad, még akkor is, amikor a közönség online találkozik az anyagukkal. A Reuters Intézet 2025-ös spanyolországi jelentése ezeket a folyamatos gazdasági és politikai nyomásokat írja le. Digitális Hírjelentés 2025: Spanyolország.

Különböző digitális csatornák is támogatnak különböző politikai kapcsolatokat:

Csatorna vagy formátum	Különösen releváns politikai funkció	A fő korlát a hatás mérésekor
X	Politikusok, újságírók és rendkívül aktív politikai felhasználók közötti interakció	A láthatóság túlzásba veheti a reprezentációt
Instagram és TikTok	Személyes előadás, rövid videó és véletlenszerű bemutatás	A megtekintés nem bizonyít politikai átalakulást
YouTube és podcastok	Kibővített magyarázat és tartós kötődés a műsorvezetőkhez	A közönség országokat és politikai pozíciókat foglalhat magában
WhatsApp	Személyes kapcsolatokon és megbízható csoportokon keresztül terjedő	Sok kommunikáció nem fér el külső megfigyelés számára
Telegram csatornák	Ismételt kapcsolat egy összegyűlt közösséggel	Az előfizetői összegek nem mérők az aktív választói támogatást
Részvételi platformok	Javaslatok, megbeszélés és szervezett döntéshozatali folyamatok	A részvétel az intézményi tervezéstől és a folytatástól függ

Ezek elemző megkülönböztetések, nem kizárólagos felhasználások minden platformra.

A Reuters Institute legfrissebb országjelentése további feltételeket ad: 2026-ban a spanyol válaszadók 33%-a általános bizalmat mutatott a hírekben, 37% néha vagy gyakran elkerülte azt, és 9% fizetett az online hírekért. A jelentés stabilnak írta le a főbb hírforrások használatát abban az évben. Ezek a felmérési adatok nehéz információs környezetet mutatnak; nem mutatják a hagyományos média eltűnését. Digitális hírjelentés 2026: Spanyolország.

A politikai polarizáció egyre inkább összekapcsolja a közvélemény konfliktusát a mindennapi identitással. Mariano Torcal megkülönböztetése az ideológiai és affektív polarizáció között elengedhetetlen. Az emberek erősen eltérhetnek a politikában, miközben elfogadják az ellenfeleket legitim állampolgárként. Az affektív polarizáció az ellenfelekkel szembeni ellenségeskedést érinti, mint embereket.

Torcal *De votantes a huligans* című műve, Luis Miller *Polarizados* című műve pedig erre a társadalmi dimenzióra irányítja a figyelmet. A politikai nézeteltérés társulhat barátságtal, kulturális preferenciákkal és személyes jellemről alkotott ítéletekkel. A szervezeti következtetés az, hogy a párttagság gyengülhet, miközben a politikai táborhoz való kötődés intenzív marad. Torcal és Miller kutatásainak megvitatása.

A digitális kommunikáció támogathatja ezt a fejlődést azáltal, hogy a politikai elismerés folyamatos marad. Az emberek ismételten találkoznak arról, hogy táboruk mit értékel, és mit fenyeget az ellenfél állítólag. A humor, felháborodás és erkölcsi ítélet olyan gyakorlatokká válhat, amelyeken keresztül a tábortagság kifejezése történik.

Ezt a kapcsolatot nem szabad algoritmikus magyarázatra redukálni. A pártstratégia, média ösztönzők, társadalmi tapasztalat és a már meglévő politikai identitások szintén meghatározzák, mit keresnek és terjesztenek az emberek. Az online hálózatok erősíthetik a máshol kialakuló megosztottságokat; más körülmények között ismeretlen nézeteket is kitéhetnek a résztvevőknek.

Manuel Arias Maldonado *La democracia sentimental* című műve megmagyarázza, miért nem érthető meg a politikai ítélőképesség kizárólag racionális állampolgári modellen keresztül. Későbbi *(Pos)verdad y democracia* kifejezetten megkérdőjelezi azt az automatikus elfogadást, hogy a közösségi hálózatok szükségszerűen tönkreteszik a nyilvános megfontolást. Együtt a könyvek keretet biztosítanak az érzelem elemzéséhez anélkül, hogy minden politikai nézeteltérést manipulációként kezelnének. *La democracia sentimental*, 2016; *(Pos)verdad y democracia*, 2024.

A nem, a szexualitás, a vallás, a történelmi emlék és a nemzeti hovatartozás különösen jelentős, mert összekapcsolják a közpolitikát a személyes elismeréssel. Ezek a konfliktusok belső politikai családokat is megosztanak. A feminista nézeteltérést például nem mindig lehet egyszerű bal-jobb ellenzékre feltérképezni. Hasonlóképpen, a szekuláris gazdasági liberalizmus és a katolikus kulturális konzervativizmus választási együttműködésben működhet, miközben megőrizve az egyéni szabadság eltérő értelmezéseit.

A politikai elégedetlenség anyagi alapjai továbbra is nélkülözhetetlenek. Spanyolország lakhatási problémája különösen fontos, mert összekapcsolja az osztályt, a generációt, a területet és a felnőttkor elvárásait.

A Banco de España 2025-ös éves jelentése, amelyet 2026 júniusában jelent meg, azonosítja a fiatalok, alacsonyabb jövedelmű háztartások és külföldön születettek, különösen a nagyvárosi területeken tapasztalható megfizethetőségi nehézségeket. Ezeket a nyomásokat összekapcsolja a keresletnövekedéssel és a gyenge lakhatási válaszgal, miközben hangsúlyozza a kormányzati szintek közötti koordinációt. Banco de España, Éves jelentés összefoglaló. Az ilyen körülmények nem generálnak egyetlen előre meghatározott politikai választ. A lakhatási bizonytalanság értelmezhető a bérbeadók és a pénzügyek kritikájával, további építési és szabályozási reformok követelésével, turisztikai szállás elleni ellenállással, vagy a migrációval és a közerőforrásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos vitákkal. Az intellektuális küzdelem az oksági magyarázat hitelessé válásával foglalkozik. A politikai kommunikáció összekapcsolja egy tapasztalatot – például a szülői otthon elhagyásának képtelenségét a felelősség elképzelésével és egy javasolt megoldással.

A gazdasági befolyás olyan csatornákon keresztül is működik, amelyek kevésbé vonják a közfigyelmet. A munkáltatói szervezetek, szakszervezetek, szakmai szövetségek és szakpolitikai szakértők rendelkeznek tárgyalási hozzáféréssel és műszaki tudással. A FEDEA kutatásai az adózásról, nyugdíjakról, munkaerőpiacokról és regionális pénzügyekről jól szemléltetik ezt a folyamatos szakértelmi termelést. Egy széles körben terjedt szlogen és egy technikai fiskális javaslat különböző típusú hatást gyakorol ugyanazon a politikai folyamatra. A FEDEA kutatási programja.

Ezért félrevezető lenne a spanyol gazdaságpolitikát egyetlen egységes üzleti blokkon keresztül magyarázni. A bankok, építőipari cégek, turisztikai vállalkozások, exportőrök, kisvállalkozások és különböző ingatlantulajdonosi csoportok érdekei, amelyek néha összeegyeznek, néha ütköznek. Szervezőképességük és tárgyalási képességeik akkor is relevánsak, ha a nyilvános vitát személyre szabott konfrontáció uralja.

Az államműködésre gyakorolt hatások a legvilágosabbak akkor, amikor a közéleti mozgósítás intézményi eljárással találkozik. Öt mechanizmus érdemel külön figyelmet.

Először is, a pártok jelentős ellenőrzést gyakorolnak a jelöltek kiválasztásában és a parlamenti koordinációban. A digitális népszerűség segíthet valakit a politikába lépésben, de a törvényhozó befolyás fenntartásához együttműködés szükséges egy szervezettel vagy hatékony helyettesítő létrehozására. A tartományi választási rendszer tovább növeli a területi szervezett támogatás értékét.

Másodszor, a koalíció elfogadhatósága függetlenül számít a közönség méretétől. Egy párt nagy választói bázist szerezhet, miközben nem tud elegendő parlamenti partnert összegyűjteni. Ezzel szemben egy kisebb területi párt döntővé válhat, mert támogatása szükséges a beosztáshoz vagy a törvényhozáshoz.

Harmadszor, a végrehajtó hatalmon túlélés és a törvényhozási hatékonyság eltérő. Spanyolország konstruktív bizalmatlansági szavazatához alternatív miniszterelnök vár abszolút többséggel. A meglévő költségvetéseket meg lehet hosszabbítani, és a rendelettörvények megkövetelik a kongresszusi jóváhagyást vagy hatályon kívül helyezni harminc napon belül. Ezek a szabályok segítenek megmagyarázni, hogyan létezhet együtt az intenzív közviták és a nehéz törvényhozási alkuk a hivatalban lévő folytonossággal. Spanyol alkotmány, 86., 113. és 134. cikk.

Negyedszer, az igazságszolgáltatási intézmények körüli viták megőrizhetik vagy újraoszthatják a befolyást a választástól függetlenül. A CGPJ-t, amely az igazságszolgáltatás fontos aspektusait irányítja, meg kell választani az Alkotmánybíróságtól. A meghosszabbított CGPJ megújítási blokkolás 2024 júniusában egy PSOE–PP megállapodással ért véget; nem lehet úgy írni, mint ugyanazt a megoldatlan záródást, amely 2026-ig folytatódik. Reuters a 2024-es megállapodásról.

A szélesebb körű szervezeti mechanizmus a visszacsatolási folyamat. A politikai konfliktus pereskedést generál; az eljárási fejlemények híreket generálnak; a nyilvánosság megváltoztatja a politikai ösztönzőket és az intézményi legitimitás megítélését. A *jogvédelem kifejezés* ennek a folyamatnak az egyik vitatott értelmezése. Sem vizsgálat, sem egy ellenálló ítélet nem alapozza meg ezt önmagában. Ugyanígy a pereskedés stratégiai politikai hatásokat válthat ki anélkül, hogy minden részt vevő bíró pártpolitikai delegáltként viselkedne.

A katalán amnesztia jól mutatja, hogyan lép össze több réteg: területi konfliktus, parlamenti tárgyalások, törvényhozás, alkotmányos érvelés és versengő közvélemény-narratívák. A törvény 1/2024-es Organikus Törvényként való elfogadása olyan tárgyalások intézményi következménye volt, amelyeket a digitális mozgósítás önmagában nem tudott engedélyezni, vagy végrehajtani. Hivatalos amnesztia törvény.

Ötödszer, a kommunikáció irányítása maga is politikai konfliktussá vált. A Reuters Intézet 2026-os jelentése leírja a HODIO-t, amelyet az online gyűlölet és a polarizáció ellenőrzésére

jelentett be, valamint a nyilvános hirdetésekre és a digitális válaszjogokra vonatkozó javaslatokat. A támogatók elszámoltathatóságot és átláthatóságot kérnek; az ellenzők aggályokat fogalmaznak meg a szelektív végrehajtás miatt. A jelentés ezeket eltérő jogi státuszú kezdeményezéseknek nevezi meg, nem pedig egyetlen lezárt szabályozási megállapodásnak. Digital News Report 2026: Spanyolország.

Ezek a viták további küzdelmet tárnak fel: ki minősítheti jogosan az információkat, követelhet korrekciót, köztámogatást oszthat ki, és meghatározhatja az elfogadható kommunikáció határait?

A releváns tudományos munka leginkább kiegészítő magyarázatokból álló halmazként olvasható. Az alábbi művek különösen hasznos kutatási térképet adnak; néhányan közvetlenül Spanyolországot elemzik, míg mások a spanyol esetre alkalmazható fogalmakat kínálnak.

Szerző vagy szerzők	Fő művek	Hozzájárulás a vizsgálathoz
Gunther, Montero és Botella	*Demokrácia a modern Spanyolországban* (2004)	Meghatározza az intézményi és pártrendszer alapvonalát
Guillem Martínez, szerkesztő	*CT o la cultura de la transición* (2012)	Vizsgálja a legitim politika kulturális határait, amelyeket az átmenetből örököltek
Isidro López és Emmanuel Rodríguez	*Fin de ciclo* (2010)	Összekapcsolja a politikai beleegyezést és a válságot a vagyon-, pénzügy-és területfejlesztési területekkel
Manuel Castells	*Kommunikációs* hatalom (2009); *Felháborodás és remény hálózatai* (2012)	Magyarázza a kommunikációs erőt és a hálózatba épített kollektív cselekvést
Javier Toret és munkatársai	*Tecnopolítica y 15M* (2015), a 2013-as jelentés után	Elemzés a digitális hálózatokon és fizikai tereken átrendezett elosztott mozgósítást
González-Bailón és munkatársai	"A tiltakozás toborzásának dinamikája egy online hálózaton keresztül" (2011)	Empirikus bizonyítékot nyújt a toborzásról és az információ terjesztéséről
Víctor Sampedro, szerkesztő	*Comunicación política digital en España* (2021)	A spanyol pályát követi nyomon a polgári mobilizációtól a professzionális digitális versenyig
Cristina Flesher Fominaya	*Democracy Reloaded* (2020)	Tanulmányozza a spanyol mozgalmak, a demokratikus kísérletek és a pártpolitika kapcsolatát
Paolo Gerbaudo	*A Digitális Párt* (2019)	Vizsgálja az online részvételt és a központosított politikai vezetést
César Rendueles	*Sociofobia* (2013)	Kihívást jelent a digitális kapcsolódás egyenletét tartós együttműködéssel
Joan Subirats	*Otra sociedad. ¿Otra política?*	Összekapcsolja a technológiai változást a közös értékekkel, az együttműködéssel és az intézményi részvétellel

Szerző vagy szerzők	Fő művek	Hozzájárulás a vizsgálathoz
Javier Muñoz Soro	"Sin complejos" (2007)	Újjáépíti a spanyol jobboldal szellemi és médiafejlődését
Stuart J. Turnbull-Dugarte	"A spanyol kivételesség végének magyarázása..." (2019)	Kiemeli a területi hozzáállások fontosságát Vox kezdeti áttörésében
Carles Ferreira	"Vox como representante de la derecha radical en España" (2019)	Rendszerszintű ideológiai elemzést nyújt a Voxról
Luis Moreno	*Spanyolország szövetségi* átalakulása (2001)	Magyarázza a területi alkalmazkodást és az átfedő identitásokat
Mariano Torcal; Luis Miller	*De votantes a huligans*; *Polarizados* (mindkettő 2023)	Magyarázza el a politikai ellenségeskedést és annak társadalmi kapcsolatokra való kiterjedését
Manuel Arias Maldonado	*La democracia sentimental* (2016); *(Pos)verdad y democracia* (2024)	Elemzi az érzelmeket, az igazságot és a digitális nyilvános vitát
Daniel Innerarity	*Una teoría de la democracia compleja* (2020)	Magyarázza a bonyolult társadalom irányításának intézményi követelményeit

Ferreira bibliográfiája egy 2026-os Vox és Aliança Catalana tanulmányt is azonosít plurinacionális kontextusban. Témája különösen releváns a radikális jobboldali politika és versengő nacionalizmusok kölcsönhatása szempontjából, bár részletes megállapításait külön kell értékelni. Ferreira publikációi.

Az inneraritás hasznos végső elméleti tesztet ad. Ha a kormányzáshoz speciális tudás, ellentétes érdekek és több szintű hatalom koordinációja szükséges, a nyilvános kifejezés megnövekedett közvetlensége önmagában nem tudja ezt a koordinációt végrehajtani. A demokratikus intézményeknek fejleszteniük kell a társadalmi összetettség feldolgozásának képességét. Belső működés, *Una teoría de la democracia compleja*.

Az összehasonlító projektedhez ezért Spanyolország három külön-külön érdemes tesztelni kívánt javaslatot javasol: **a politikai figyelem termelése szétszórtabbá vált; a választási és kormányzati döntések feletti kontroll nagyrészt szervezeti marad; és a területi koncentráció továbbra is politikai befolyást teremt, amit a nemzeti közönség számai nem tudnak mérni.**

A döntő jövőkérdés az, hogy mennyire hatékonyan köti össze minden politikai tábor ezeket a hatalomformákat. Egy online közösség új választási kihívót generálhat, kötődhet egy már meglévő párthoz, fenntarthatja az autonóm mozgalmat vagy eltűnhet egy mozgósítási ciklus után. Az, hogy melyik utat választja, attól függ, milyen intellektuális értelmezést kínál, milyen társadalmi kapcsolatokat épít, milyen erőforrásokat tud fenntartani, és milyen intézményi megállapodásokat tudnak elérni.

****

Portugália

Portugália jelentős átalakulást mutat a politikai támogatás szervezésében, miközben bemutatja a pártok, a televízió és a kialakult állami intézmények folyamatos erejét. A politikai vezetők most már nagyobb közönséget tudnak összegyűjteni, sokkal kevésbé függve a helyi pártszervezetektől, tagszervezetektől vagy újságszerkesztőktől. Azonban ezeknek a közönségeknek a parlamenti befolyásá, kormányzássá és a megvalósított politikává való átalakítása továbbra is olyan szervezeti erőforrásokat igényel, amelyeket a közösségi média önmagában nem tud biztosítani.

A hipotézis tehát a portugál átalakulás fontos részét ragadja meg: a politikai kommunikáció egyre inkább a hagyományos pártcsatornákon kívül is eljut az állampolgárokhoz. A kvalifikáció a kitelepítés mértékére vonatkozik. Portugália szokatlanul függő a televíziós hírektől, még akkor is, amikor a fiatalabb állampolgárok egyre inkább találkoznak politikával alkotók, rövid videók és közösségi platformok révén. A kialakuló megállapodás egyesíti ezeket a csatornákat, és különös előnyöket biztosít azoknak a politikusoknak, akik hatékonyan tudnak köztük közülük átmozogni.

Az alábbi beszámoló megkülönbözteti a dokumentált fejleményeket az általam értelmezett mechanizmusoktól. Jelenlegi intézményi referenciapontja **2026** szeptembere.

A parlamenti átalakulás jelentős, de a hatalom egyenlőtlenül oszlik meg országos választások, önkormányzatok és elnökség között. A jelenlegi Közgyűlés összetétele a következő összetételű:

Politikai erő	Helyek	Helyzet a politikai környezetben
Demokratikus Szövetség: PSD és CDS–PP	91	Kormányzó közép-jobboldali; 89 PSD és 2 CDS–PP képviselő
Chega	60	A legnagyobb ellenzéki parlamenti csoport
Szocialista Párt, PS	58	Kialakult balközép-baloldal
Liberális Kezdeményezés, IL	9	Piaci liberális kihívó
Livre	6	Zöld, progresszív és európabarát baloldal
Portugál Kommunista Párt, PCP	3	Kommunista és szervezett munkáshagyomány
Baloldali Blokk, BE	1	Radikális és progresszív baloldal
PAN	1	Állatjólét és környezetvédelmi politika
JPP	1	Madeirán induló politikai szervezet

Ezek az adatok a Közgyűlés jelenlegi parlamenti összetételéből származnak. Chega emelkedése – 2019-ben egy képviselőről 2022-re tizenkettőre, 2024-ben ötvenre, 2025-ben pedig hatvanra – megtörte azt a korábbi feltételezést, hogy a nemzeti verseny továbbra is túlnyomó többségben a PS és PSD köré fog koncentrálni. Ennek ellenére a PS 2025-ben szűk többen kapott szavazatot, mint Chega; Chega földrajzi eloszlása révén több mandátumot szerzett.

Luís Montenegro továbbra is vezeti a közép-jobboldali kormányt. Az elnökválasztás azonban más iránytpontot eredményezett: António José Seguro 2026 februárjában legyőzte André Venturát **66,84%-**oskal, ami bizonyítja, hogy egy hagyományos politikai karrierrel rendelkező jelölt képes széles választói közönséget vonzani. Ez az elnökválasztási eredmény nem fordítható közvetlenül a törvényhozó pártpreferenciákra. Ez azt mutatja, hogy Ventura mozgósítása korlátokkal találkozik, amikor a választási feladat a többség összeállítása politikai táborok között. Hivatalos kormányzati életrajz; hivatalos elnöki életrajz.

A helyi önkormányzat egy újabb feltáró kontrasztot hoz. Chega 2025 októberében nyerte meg első három önkormányzati elnökségét – Albufeira, Entroncamento és São Vicente. Országos áttörése tehát megelőzte egy hasonló önkormányzati hálózat kiépítését. A különböző jelöltek, a hivatalban lévő előnyök és a választási kontextus is számít, így ez a kontraszt inkább a szervezeti fejlődés egyenetlen bizonyítéka, nem pedig a közösségi média független hatásának mércéje. Az RTP önkormányzati választási jelentése.

A kiindulópont Portugália 1974 utáni pártalapításának különleges története. Félrevezető lenne azt feltételezni, hogy Portugália először ugyanolyan mélyen gyökerező tömegpárttársadalmat alakított ki, mint néhány észak-európai ország, amelyet az internet később szétszedett.

A portugál demokrácia diktatúrából, forradalomból és gyors intézményi újjáépítésből született. A pártok segítettek az új politikai rend megszervezésében, miközben versenyeztek annak elfoglalásáért. Ennek következtében kapcsolatuk az állammal különösen fontossá vált: a parlamenti képviselet, közpénzek, önkormányzat, politikai kinevezések és szakmai karrierek olyan szervezeteket támogattak, amelyek kapcsolata a mindennapi társulási élethez egyenetlen volt.

A releváns különbség a párt **társadalmi** gyökerei és **intézményi gyökerei** között áll. Egy párt korlátozott képességgel bírhat arra, hogy folyamatosan szervezze a polgárokat a környékeken és munkahelyeken, miközben jelentős erőt tart a jelöltek toborzásában, a helyi közigazgatásban és a kormányalakításban. Ezért a pártidentitás gyengítése nem jelenti automatikusan a szervezeti összeomlást.

Carlos Jalali munkája a portugál pártokról, Marco Lisi pártváltásról szóló összehasonlító kutatása, valamint Ingrid van Biezen közvéleményen támogatott pártokról alkotott elemzése adja ennek a mintának a megértéséhez. Van Biezen pártokról alkotott "közművek" fogalma felhívja a figyelmet azok növekvő függőségére a közfinanszírozástól és szabályozástól. Lisi a portugál pártváltozást szervezet, programok, kampányok, társadalmi bázisok és vezetőválasztás révén vizsgálja. Van Biezen, "Politikai pártok közművekként"; Lisi, *Pártváltozás, Közelmúlt demokráciái és Portugália*.

Ebben a megállapodásban a PS és a PSD széles körű szervezetekké váltak, amelyek képesek összekapcsolni a nemzeti vezetést a városi politikusokkal, jogászokkal, közgazdászokkal, adminisztrátorokkal és szakmai szervezetekkel. Ideológiai különbségeik továbbra is jelentősek

maradtak, de mindkettő gyakorlati képességet szerzett az állam irányítására és az európai integráció tárgyalására.

A PCP egy másik szervezeti hagyományt képviselt: erősebb hangsúlyt fektetett a tartós tagságra, a szervezett munkára, a kollektív politikai nevelésre és az örökölt mozgalmi identitásra. A későbbi Baloldali Blokk több radikális baloldali hagyományt ötvözött újabb mozgalmakkal és erős közjelenléttel. Ezek a különbségek azért számítanak, mert a digitális kommunikáció minden szervezeti modellt másképp érint. Kiegészítheti egy sűrű szervezetet, felfedheti annak csökkenő elérését, vagy lehetővé teheti, hogy egy újabb versenytárs növekedjen anélkül, hogy előbb újra előreprodukálná.

A kormányzó központ szellemi háttere közös hálózatokat is tartalmaz, amelyek megelőzték a kortárs pártversenyeket. Különösen feltáró, amelyet 1970-ben alapítottak, az 1970-ben alapítottak. Alapítói akadémiai, keresztény, szakszervezeti és ellenzéki háttérrel rendelkeztek; kinyilvánított közös elkötelezettségei közé tartozott a demokrácia, a fejlődés és a humanizmus. A résztvevők később különböző pártokhoz és kormányokhoz léptek.

A megalakulásához kapcsolódó személyek között szerepelt Adérito Sedas Nunes, João Salgueiro, Jorge Miranda, Vítor Constâncio, João Cravinho és Gonçalo Ribeiro Teles. A jelentőség abban rejlik, hogy egy közös modernizáció, szakértelem és európai irányultság nyelve alakuljon ki egyébként versengő politikai pályákon. A SEDES intézményi története.

Az én értelmezésem szerint Portugália kormányzó központja régóta profitál ebből a politikai és szakmai világok átfedéséből. A PS és PSD közötti verseny részben a kompetens kormányzat közös megértésén alapul. A kihívók ezt a közös megértést egy szigetelt intézmény bizonyítékaként támadhatják meg; a megalapozott felek ezt a felelősségteljes kormányzáshoz szükséges tapasztalatként mutathatják be. A digitális kommunikáció fokozza ezt a szakértelem jelentésével kapcsolatos konfliktust.

A kibertérbe való mozgás jelentős generációs megosztottságot eredményezett, anélkül, hogy a televíziót eltávolítaná a nemzeti politikai kommunikáció középpontjából. A 2026-os portugál digitális hírjelentés szokatlanul világos képet ad:

Jelző	Jelentett eredmény
Az előző héten televíziót használtam hírekhez	71%
A televíziót a fő hírforrásként azonosították	59%
Tartalom híreit készítőkön vagy influencereken keresztül	40%
Alkotó/influencer hírek megjelenése 18–24 év között.	71%
Alkotó/influencer hírek megjelenése 65+ évesek körében	24%
Alkotói kitettség a jobboldali, közép- vagy baloldali válaszadók körében	51% / 40% / 37%

A felmérés 2 024 portugál internetfelhasználót érintett, a 2026. január–február közötti terepmunkával, amely átfedte az elnökválasztást. Ezek önbevallásos és átfedő használati mutatók, nem piaci részesedések vagy meggyőzési becslések. Paisana, Pinto-Martinho és Cardoso, *Digital News Report Portugália 2026*.

Két következmény következik. Először is, a nemzeti politikai kommunikációnak továbbra is el kell érnie a polgárokat a televízión keresztül. Másodszor, a következő választók egyre növekvő

része politikai ismerősséget fejleszt ki olyan emberek révén, akiknek hatalma az online elismerésből, szórakoztatásból, hozzáférhetőségből vagy észlelt hitelességből fakad.

Ez különböző utakat nyit meg a politikai megítéléshez. Egy tévénéző egy tervezett hírműsoron és annak visszatérő kommentátorainak keresztül találkozhat a politikával. Egy fiatalabb platformfelhasználó parlamenti konfrontációba kerülhet a vígjáték, sport, életmód tartalom és az alkotó személyes kommentárja között. A politikai információk beágyazódnak egy felismerhető személlyel való kapcsolatba.

A szervezeti jelentőség jelentős: **a politikai kötődés kialakulhat a párttagság, a részletes programismeretek vagy egy politikai egyesületben való részvétel előtt.**

Portugália digitális politikai története kezdetben jelentős mozgósítást tartalmazott a bizonytalan foglalkoztatás és a megszorítások körül. A 2011-es *Geração à Rasca* tüntetések a Facebookot és a blogokat használták, hogy a párt- és szakszervezeti vezetésen túl is vonzó részvételt gyűjtsenek. Ez korai bizonyíték volt arra, hogy az elégedetlenség nyilvánosan szervezettté válhat anélkül, hogy előbb hagyományos politikai szervezeteken keresztül jutna át. Kortárs tiltakozási kronológia és források.

Az ezt követő megszorításellenes ciklus is megmutatta a régebbi szervezetek folyamatos fontosságát. Az új aktivisták, a megalapozott szakszervezetek, baloldali pártok és az 1974-es forradalom örökölt szimbólumai nem csak egymás utódjai léptek kapcsolatba.

Guya Accornero és Pedro Ramos Pinto **"'Enyhe természetű'? Tiltakozás és mozgósítás Portugáliában a megszorítás alatt, 2010–2013"** című tanulmánya központi hivatkozás ebben az időszakban. Témája különösen releváns a kérdésed szempontjából, mert a parlamenti verseny alatt a harcok változására irányítja a figyelmet.

A politikai következményeket kezdetben jelentősen a meglévő pártok magukba vonták. António Costa kisebbségi szocialista kormánya, amelyet 2015-ben a Baloldali Blokk és a kommunista vezette szövetség parlamenti támogatásával hoztak létre, megmutatta a már meglévő szervezetek képességét új kormányzási rendszer kiépítésére. A pártok támogatói kívül maradtak a kabineten.

Ez a sorozat fontos az ok-okozati magyarázat szempontjából. Az internet-hozzáférés és a gazdasági panaszok már Chega áttörése előtt is jelen voltak. Nem hoztak létre automatikusan egy erős radikális jobboldalt.

Valóban, Marco Lisi és Enrico Borghetto **1995–2015** közötti pártkiáltságok elemzése nem talált jelentős általános populista retorika növekedést a gazdasági válság után. Összehasonlító munkájuk más tudósokkal is hangsúlyozza az ideológiai örökséget, vezetői stratégiákat és a pártverseny szerkezetét. Portugália későbbi szakadásának időzítése ezért magyarázatot igényel, amely a politikai kínálat és lehetőségek változását foglalja magában. Lisi és Borghetto kiáltványtanulmánya; Lisi, Llamazares és Tsakatika összehasonlító tanulmánya.

Az egyik legéleslátóbb korai megállapítás a már meglévő közbeszéd és az online már látható közötti eltérés volt. Susana Salgado **"Hol a populizmus? Online média és a populista diskurzusok és stílusok terjedése Portugáliában"**, amely 2018-ban jelent meg online, 2016-os anyagot vizsgált.

Összehasonlítva az újságtartalmakat, az olvasók hozzászólásait és a párt Facebook-kommunikációját a bevándorlásról és korrupcióról, megállapította, hogy a populista diskurzus egyes online térekben nagyobb láthatósággal bír, mint a mainstream politikai és újságírói anyagokban. Figyelmeztetett arra is, hogy ne kezeljük a kommentelőket a lakosság képviselőiként. Salgado cikke.

Az eredmény segít megmagyarázni azt a folyamatot, amelyet önmagában a választási elemzés is elhagyhat. Egy vélemény ismétlődően terjedhet, szókincset szerezhet, és elismerő közösséget alakíthat ki, mielőtt egy sikeres párt nemzeti képviseletet nyújtana neki. Egy vállalkozói vezető ezután összekapcsolhatja az elégedetlenség szétszórt kifejezéseit, és közös politikai identitást adhat nekik.

Ez az értelmezés nem bizonyítja, hogy az online diskurzus teremtette meg az alapvető attitűdöket. Ez egy mechanizmust azonosít, amelyen keresztül a korábban hatékony szervezett tevékenység nélküli attitűdök láthatóbbá és politikailag használhatóbbá válhatnak.

A Chega jelentősége részben abban rejlik, hogy képes összekapcsolni a személyes vezetést, a politikai provokációkat és a különböző médiumok közötti terjesztést. André Ventura a nemzeti politikába olyan előnyökkel lépett be, amelyeket az újonnan felépített pártappárátuson kívül szereztek: korábbi PSD-s részvétel és a futballkommentátori nyilvános elismerés. Pályafutása jól mutatja az elismerés átalakulását a szórakoztatás, a televíziós kommentár és a választási politika között.

A szervezeti logikus sorrend az, hogy a megismerősség csökkenti a figyelem felkeltésének kezdeti költségét; a vitatott politikai beavatkozások megkülönböztetik az egyént; a támogatók választott pillanatokat terjesztenek; a parlamenti belépés további lehetőségeket biztosít a nyilvánosságra; és a növekvő elismerés további támogatókat és jelölteket vonz.

Ez a kölcsönhatásos mechanizmusok értelmezése, nem pedig annak becslése, hogy hány szavazatot adott egyes szakaszok. Ventura korábbi főáramú pártkapcsolata is illik Mariana S. Mendes és James Dennison radikális jobboldali megjelenéséről szóló magyarázatához: egy hiteles új politikai eszköz elfoglalhat egy helyet a jobboldalon, miközben csökkenti a régebbi szélsőséges szervezetekhez kapcsolódó stigmát. Mendes és Dennison, "A radikális jobboldal megjelenésének magyarázata Spanyolországban és Portugáliában".

Chega politikai nyelvezete több olyan sérelmet köt össze, amelyeknek nem feltétlenül azonos társadalmi eredetük van:

- A politikusok iránti bizalmatlanság, valamint kiváltságokkal vagy korrupcióval kapcsolatos vádak.
- Szorongás a bűnözés miatt és az erősebb büntetés követelése.
- Aggodalom a bevándorlás, a nemzeti tulajdon és a közerőforrásokhoz való hozzáférés miatt.
- Frusztráció a gazdasági bizonytalanság és a közszolgálati teljesítmény miatt.
- A kulturális változások elleni ellenállás, amelyet befolyásos elit kényszerített elő.

A szervezeti eredmény abban rejlik, hogy ezek az aggályok úgy tűnnek, mintha megosztanák egymást egy ellenféllel és egy képviselővel. Az ellenfél egy nem reagáló intézmény; a képviselő egy vezető, aki hajlandónak állítja, hogy szembeszáll vele.

Ez segít megmagyarázni azt is, miért nem kell a politikai következetlenség azonnal feloldani a támogatottságot. Különböző követők egyetérthetnek abban, hogy kiben nem bíznak meg, miközben nem értenek egyet az adózásról, jólétről vagy az állam megfelelő gazdasági szerepéről. A vezető és a közös konfliktus összetarthatja azt a közönséget, amelynek műsorpreferenciái heterogének maradnak.

A digitális formátumok jól alkalmasak az ilyen kapcsolatok fenntartására. Egy rövid beavatkozás elszántságot, hűséget vagy dacot jelezhet anélkül, hogy megoldaná a támogató koalíción belüli politikai feszültségeket. Ugyanez a mechanizmus működhet a politikai spektrumon máshol is, bár tartalma és intenzitása eltérő.

A vezető és az állampolgár közötti látszólag közvetlen kapcsolat új közvetítőket teremt. A platformok ajánlások és moderáció révén határozzák meg a láthatóságot; a készítők kiválasztják és értelmezik a politikai anyagokat; a támogatók döntik el, mit terjesztenek; és a kereskedelmi média reagál arra, ami vitatotttá válik.

Andrew Chadwick **hibrid médiarendszere** hasznos itt. Érvelése a régebbi és újabb médiák közötti interakciók révén kifejtett hatalomra irányítja a figyelmet, beleértve az információáramlások kezdeményezésének és irányításának képességét. Portugáliára alkalmazva azt javasolja, hogy vizsgáljuk, ki tud üzenetet átjuttatni a televízióból a közösségi médiába, újságírói vitába, majd vissza a parlamenti vitákba. Chadwick, *A hibrid médiarendszer*.

Ez a rendszer kombinálhatja a decentralizált elosztást a koncentrált vezetéssel. Több ezer támogató önállóan megoszthatja az anyagot, miközben a vezető továbbra is a politikai jelentés domináns forrása. A részvétel könnyebbé válik, de a jelöltek kiválasztására vagy a programkialakításra gyakorolt befolyás nem szükséges egyenlően szétszóródni.

Ezért elengedhetetlen a különbség a **terjesztésben való részvétel** és **a döntéshozatalban való részvétel** között. Egy aktív online követőtábori önmagában nem teremti meg a pártbelső demokráciát.

A bevált média gazdasági nehézségeik ellenére továbbra is aktív résztvevői maradnak ebben a folyamatban. A Reuters Intézet az Impresa, a Medialivre, a Media Capital és a Global Media, valamint az RTP közszolgálati műsorszolgáltató társaságát azonosítja Portugália médiastruktúrájának fő központjaként. A 2026-os jelentés 51%-os hírbizamot rögzít, miközben csak 8% számol be az online hírek finanszírozásáról.

Dokumentálja továbbá a tulajdonkoncentrációt, a külföldi befektetéseket és a Lusa-t és az RTP-t érintő változásokat. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a médiafinanszírozás, tulajdonlás és közszolgálati irányítás továbbra is releváns a politikai hatalom szempontjából. A Reuters Intézet portugáliai jelentése, 2026.

A pénzügyileg gyengült újságírás még mindig biztosíthatja azokat a vizsgálatokat, interjúkat és vitákat, amelyek körül az online vita kialakul. Ezzel szemben az erős online terjedés befolyásolhatja azt, amit a hírszervezetek elkerülhetetlennek tartanak.

A kisebb kiadványok, mint a **Fumaça, Divergente és Shifter** további lehetőségeket kínálnak az oknyomozó és értelmező újságíráshoz. A podcastokban már bevált kiadók is részt vesznek, mint például az Observador, az Impresa és a Renascença csoport. A digitális terjeskedés tehát

magában foglalja a meglévő intézmények alkalmazkodását és kisebb, egyedi szerkesztői identitású szervezetek megjelenését. A Reuters Intézet portugáliai jelentése, 2025.

A különböző politikai táborok eltérő szervezeti problémákkal néznek szembe. Az alábbi értelmezések stratégiai helyzetükre vonatkoznak, nem pedig a mértékelt ok-okozati hatásokra.

A PS-nél a központi feszültség a társadalmi ellátás védelmezőjeként való identitása és az eredmények irányításáért felhalmozódó felelőssége között rejlik. Önkormányzati és közigazgatási tapasztalata továbbra is erőforrás marad. Mégis, fiatalabb állampolgárok, akik drága lakhatással, bizonytalan munkával vagy szolgáltatásokhoz való hozzáférési nehézségekkel küzdenek, ezt a tapasztalatot a jövőbeli fejlődés nem megfelelő bizonyítékának tekinthetik. A digitális kommunikáció kevésbé teszi ezt az ítéletet az örökölt családi hűségektől vagy a már beismert politikai kommentátoroktól.

A PS versengéssel is szembesül az elégedetlenség értelmezésében. Ugyanennek a frusztrált állampolgárnak lehet egy progresszív magyarázatot az egyenlőtlenségre összpontosítani, egy liberális magyarázatot a blokkolt lehetőségekre, vagy egy Chega magyarázatot, amely az intézményi árulásra épül. A verseny arról szól, ki határozza meg a probléma okát, mielőtt egy konkrét politikai megoldást értékelnének.

A PSD számára a probléma egy széles kormányzó választókör kezelése, miközben olyan versenytársakkal, akik élesebben meghatározott identitásokat tudnak közvetíteni. Az IL kihívást jelent gazdasági reform és az állam mérete vagy működése miatt. Chega a nemzeti identitás, tekintély és a meglévő érdekek elleni harc iránti hajlandósága miatt támadja meg a csapatot.

A PSD szervezeti előnye abban rejlik, hogy képes toborzó személyzetet toborzni és fenntartani a helyi hálózatokat. Kommunikációs nehézsége az, hogy a kormányzáshoz képesítések, tárgyalásos kompromisszumok és késleltetett eredmények szükségesek, míg a kihívók azonnali szakadási ígéretet nyújthatnak.

Illinois **számára** a digitális kommunikáció segít egy viszonylag eltérő gazdasági értelmezést felismerhető politikai identitássá alakítani. Az adózás, a bürokrácia, a verseny és a szakmai lehetőségek tömör összehasonlításokkal és magyarázatokkal is bemutathatók. Különösen érthető azok körében, akik úgy vélik, hogy előrelépésüket az intézmények és védett érdekek akadályozzák.

Az IL és Chega közötti különbség jelentős. Támogatóik megoszthatják elégedetlenséget a PS–PSD váltakozásával, de diagnózisuk jelentősen eltérhetnek. Az egyik nagyobb súlyt helyez az egyéni választásra és a versenypiacokra; a másik a nemzeti preferenciára, a büntető hatalomra és a vezetők konfrontációjára az elitekkel.

A **PCP** számára a kihívás a politikai identitás és az azt hagyományosan fenntartó intézmények közötti változó kapcsolat. A munkahelyi szerveződés, a kollektív memória és a folyamatos aktivizmus egy másfajta kötődést ápol, mint az epizodikus digitális figyelem. Ezek az erőforrások értéküket megőrizik, de létezésük nem garantálja a hozzáférést a fiatalabb állampolgárokhoz, akiknek foglalkoztatása és társadalmi élete másként van szervezve.

A **BE** számára a média láthatósága és a progresszív ügyek iránti elkötelezettség nem eredményez automatikusan tartós választási koalíciót. Egy párt kiemelkedő szerepet játszhat a

nyilvános vitákban, miközben elveszítheti azokat a polgárokat, akik más ügyeket helyeznek előtérbe, vagy kételkedik abban, hogy befolyásolja a kormányt.

Livre egy másik álláspontot foglal el: progresszív, zöld és európabarát politikát, különös hangsúlyt fektetve a közérvelésre és az intézményi reformra. Növekedése a BE hanyatlásával együtt figyelmeztet arra, hogy a portugál baloldalt egységes közönségként kezeljük, amely egységes digitális pályán halad keresztül.

E táborok mögött versengő intellektuális magyarázatok állnak Portugália nehézségeiről. A leghasznosabb térkép azokról a szervezetekről szól, amelyek ezeket a magyarázatokat előkészítik és nyilvános vitába fordítják őket.

Szellemi és szervezeti környezet	**Fő hozzájárulás a politikai értelmezéshez**	**Út szélesebb befolyásba**
SZAKADÁSOK	Fejlesztés, intézményi reform, szakértelem és európai orientáció	Politikai dokumentumok, szakmai hálózatok, kerületi tevékenység és nyilvános vita
Fundação Francisco Manuel dos Santos	Kutatás a portugál társadalomról, gazdaságról és intézményekről	Könyvek, tanulmányok, statisztika, konferenciák, videók és podcastok
Instituto +Liberdade	Egyéni szabadság, liberális demokrácia, verseny és az államfüggőség kritikája	Statisztikai grafikák, kurzusok, interjúk és politikai oktatás
Instituto Francisco Sá Carneiro	Közép-jobboldali politikai gondolkodás és politikai személyzet felkészítése	Képzés, publikációk, nyári egyetemek és önkormányzati felkészülés
Lisszaboni Közpolitikai Intézet	A közpolitika, költségvetések és intézményi reform értékelése	Kutatás, költségvetési ellenőrzés és hozzáférhető közpolitikai információk
Társadalomtudományi Központ, Coimbra	Egyenlőtlenség, demokrácia, munka, gyarmati örökség és perifériás gazdasági fejlődés	Akadémiai kutatás, közbeavatkozások és társadalmi kérdések kezelése

A **Fundação Francisco Manuel dos Santos**, amelyet 2009-ben Alexandre Soares dos Santos és családja hozott létre, különösen jelentős, mint egy intézmény, amely összeköti a magánjótékonysági forrásokat, az akadémiai kutatást és a nyilvános vitát. Hatása részben azon múlik, hogy eldönti, mely kérdések kerülnek folyamatos vizsgálatra, és az eredményeket az egyetemeken kívül is elérhetővé teszik. Ez a napirend-formálás egy formája, amely különbözik a választási kampánytól. Alapítvány leírása.

Az Instituto +Liberdade különösen világos példát ad egy kifejezetten digitális forgalomra adaptált intellektuális programnak. Küldetése a korporatizmus, a clientelizmus, az államfüggőség és a gyenge intézmények azonosítása a portugál fejlődés akadályainak. Értelmezését grafikákon, oktatási projekteken, olvasóanyagokon és interjúkon keresztül terjeszti. Bejelentett elkötelezettségei közé tartozik az illiberalizmus és a populizmus elleni ellenállás is baloldalon és jobboldalon egyaránt. Küldetésnyilatkozat.

Carlos Guimarães Pinto részvétele személyes kapcsolatot mutat a politikai vállalkozói szellem és a szervezett szellemi tevékenység között. Az intézet saját szervezeti identitását azonban meg

kell különíteni az IL-étől. Szélesebb jelentősége olyan érveket terít, amelyek több politikai és szakmai környezetben terjedhetnek. Intézményi vezetés.

Az **Instituto Francisco Sá Carneiro** bemutatja, hogyan reprodukálják a már meglévő politikai szervezetek a szakértelmet és a személyzetet. Tevékenységei közé tartozik a szakpolitika fejlesztése, a politikai képzés és a helyi feladatokra való felkészülés. Ezek olyan képességek értéke különösen választás után válik nyilvánvalóvá, amikor egy pártnak jelölteket, tanácsadókat és adminisztrátorokat kell biztosítania. Intézeti bemutatás.

A **Lisszaboni Közpolitikai Intézet** költségvetési elemzéssel, választási és önkormányzati reformokkal, generációk közötti kérdésekkel, valamint a digitális átmenettel járul hozzá. Az ilyen szervezetek befolyásolhatják a javaslatok megítélésének feltételeit még akkor is, ha nem vonznak tömeges személyes követőséget. Az IPP programjai.

A **Coimbra Társadalomtudományi Központ** ellentétes szellemi környezetet nyújt. Kutatásai a perifériás kapitalizmusról, a munkáról, az egyenlőtlenségről és a demokráciáról összekapcsolják az elégedetlenséget gazdasági struktúrákkal és fejlesztési modellekkel. A releváns szerzők között szerepel **José Reis, João Rodrigues, Elísio Estanque és Hermes Augusto Costa, valamint a** Boaventura de Sousa Santos **történelmi jelentősége**. Ez egy sokszínű tudományos környezet, eltérő megközelítésekkel és politikai kapcsolatokkal. CES intézményi leírás; kutatás a perifériás kapitalizmusról.

A mélyebb konfliktus tehát három rivális magyarázatként fogalmazható meg a frusztrált elvárások esetén:

1. Portugáliának erősebb közellátásra, munkaerő-védelemre és kevésbé egyenlőtlen fejlesztési modellre van szüksége.
2. Portugáliának kevesebb védelmere van szüksége a meglévő érdekek védelmére, több versenyre és nagyobb egyéni lehetőségre.
3. Portugáliának politikai szakadásra van szüksége, amely visszaállítja a nemzeti közösség elszámoltathatóságát, tekintélyét és prioritását.

A digitális kommunikáció ezeket a magyarázatokat könnyebben elérhetővé teszi az üzenetküldőknek. Nem szünteti meg intellektuális különbségeiket.

A vallás továbbra is további szerveződési és erkölcsi értelmezési forrás, bár politikai kapcsolatai többesek. A katolikus intézmények és társadalmi szervezetek történelmileg hozzájárultak a nyilvános vitához és a polgári toborzáshoz. Kapcsolataik a kortárs pártokkal nem redukálhatók egyetlen blokkra.

Francisco Batista 2024-es kereszténységről és Chegáról szóló tanulmánya hasznos különbséget tesz le: nem talál formális támogatást Chegával kapcsolatban a portugál katolikus egyház vagy az episzkopális konferencia részéről, miközben bizonyos keresztény mozgalmakon belüli támogatást azonosít. Ez segít megmagyarázni, hogyan terjedhetnek konzervatív erkölcsi témák bizonyos hálózatokon keresztül anélkül, hogy egységes intézményi összetartozást sugallna. Batista tanulmánya.

Analitikusan az a kérdés, hogy mely szereplők fordítják át az erkölcsi aggodalomot politikai mozgósításba: papok, laikus szervezetek, kampányolók, kommentátorok vagy pártszemélyek.

Tekintélyük különböző forrásokból származnak, és egy kérdésben egyetértés nem feltétlenül jelenti átfogó politikai hűséget.

Az anyagi feltételek továbbra is nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy megmagyarázzuk, miért válnak bizonyos üzenetek meggyőzővé. Portugália politikai átszervezése pusztán a kommunikációs technológia változásaival nem magyarázható megfelelően.

Az OECD 2026-os értékelése azonosítja a tartós termelékenységi gyengeségeket, az öregedéssel kapcsolatos nyomást, munkaerőhiányt és a lakhatás megfizethetőségét. Ezek a problémák együtt élnek a közelmúlt gazdasági növekedésével és csökkenő közadóssággal. Ezért a polgárok biztató összesített gazdasági híreket hallhatnak, miközben saját helyzetükben korlátozott javulást tapasztalnak. OECD értékelése Portugáliáról.

A lakhatás különösen fontos, mert több konfliktust is összeköt: generációk, ingatlantulajdon, turizmus, befektetés, bérek, migráció és állami kapacitás. Ugyanaz a megfizethetetlen bérleti díj egészen eltérő politikai magyarázatokat is alátámaszthat. A politikai szervezetek versengenek azért, hogy meghatározzák, melyik magyarázat tűnik a legmeggyőzőbbnek.

A migráció az ország társadalmi struktúrájában is láthatóbbá vált. Az AIMA jelentése **2024 végén mintegy 1,54 millió külföldi lakost rögzít**, miközben statisztikai módosításokat is figyelembe vesz, amelyek befolyásolják az összehasonlításokat. A politikai következmények attól függnek, hol élnek és dolgoznak az emberek, a szolgáltatások és adminisztráció kapacitása, valamint a változás nyilvános értelmezése. Az AIMA migrációs jelentése.

Egy feszültség különösen feltáró: a korlátozó bevándorlási politika ütközhet a munkáltatók munkaerőigényével. A Reuters dokumentálta ezt a konfliktust a portugál építés területén 2026 júliusában, ahol a lakásfejlesztési igényekkel küzdő cégek is jelentették, hogy dolgozók biztosítása nehézséget okoz. Ez jól mutatja a különbséget a választási üzenet mozgósítása és a politika megvalósításában érintett érdekek összeegyeztetése között. A Reuters építőipari jelentése.

A szervezett érdekek olyan utakat tartanak az állami döntésekbe, amelyek nagyrészt láthatatlanok az online népszerűség mérésében. Portugália Állandó Társadalmi Összehangolási Bizottsága összefoglalja a kormányt, szakszervezeteket és munkáltatói szervezeteket. Feladatköre magában foglalja a foglalkoztatást, a képzést, a társadalombiztosítást, az adózást és a közigazgatást.

A résztvevők között szerepel **a CGTP-IN és az UGT**, valamint a munkáltatói konföderációk**, a CIP, CCP, CAP és CTP**. Ezek a szervezetek információval, tárgyalási képességgel és folyamatos intézményi hozzáféréssel rendelkeznek. Egy politikai alkotó nagyobb figyelmet vonthat egy kérdésre, míg egy ágazati egyesületnek nagyobb befolyása van a később elfogadott részletes szabályokra. Hivatalos mandátum; hivatalos összetétel.

Ez a különbség alapvető a "háttérfolyamatok" feltérképezésében, amelyeket azonosítasz. A közkommunikáció határozza meg a láthatóságot és a nyomást; a szervezett alkuk segítenek megvalósítható megállapodások meghatározásában; az adminisztratív szervezetek határozzák meg, hogy ezek a megállapodások működnek-e.

Portugália alkotmányos rendszerei tovább választják el a kommunikációs sikert az állam irányításától. A parlamenti jelölteket pártokból vagy koalíciókból kell bemutatni, bár a

listáikban lehetnek nem tagok is. A mandátumokat választókerületi arányos képviseleten keresztül osztják ki d'Hondt alapján. Ennek következtében egy nagy személyes közönségnek továbbra is párteszközt és hatékony földrajzi eloszlást kell szereznie. Hivatalos választási rendszer magyarázat; Alkotmány, 151. cikk.

Enrico Borghetto és Marco Lisi **kutatása megerősíti ennek a szervezeti kapu fontosságát. 2007–2015-ös parlamenti tevékenységet vizsgáló tanulmányuk megállapította, hogy a termelékenység összefügg az újraválasztással, de nem határozta meg a listás pozícióját. Az eredmények arra irányítják a figyelmet, hogy milyen párt által irányított feltételek mellett az egyén fenntarthatja életképes parlamenti karrierjét.** A jelöltek újraválasztásának tanulmánya.

Az elnök megtartja a következőleges jogkört is, beleértve a miniszterelnök kinevezését, a törvényhozási vétót, az alkotmányfelülvizsgálat és alkotmányos feloszlatás kérését alkotmányos feltételek mellett. Az alkotmánymódosításhoz kétharmados parlamenti többség szükséges. Ezek a megállapodások további küszöböt teremtenek a közfigyelem megszerzése és az állami hatalom átszervezése között. Hivatalos alkotmányos szöveg.

A kisebbségi kormány a legvilágosabb gyakorlati példa. Az AD 91 képviselője elmarad az abszolút többségtől, és IL hozzáadása csak 100-at eredményezne. Ennek ellenére a szokásos parlamenti döntések tartózkodhatnak a szavazatok között. **A 2026-os költségvetést a szocialisták tartózkodásával és Chega ellenzékével fogadták el**. Ezért a legnagyobb ellenzéki párt nem volt nélkülözhetetlen ehhez a döntéshez. A Reuters költségvetési jelentése.

A PS–PSD tárgyalások folyamatos jelentősége ismét láthatóvá vált 2026. szeptember 9-én, amikor a PS vezetője, José Luís Carneiro a 2027-es költségvetésről szóló párbeszéd feltételeit fogalmazta meg. Bármit is gondolnak ezekről a feltételekről, az eset jól mutatja a hagyományos alkudozás kitartását a átalakult közéletben. PS nyilatkozata.

A választási siker segíti az újabb pártokat hagyományos szervezeti erőforrások megszerzésében. A szavazatokhoz és parlamenti képviselethez kapcsolódó közfinanszírozás támogathatja a személyzetet, szakértelmet és a folyamatos tevékenységet. A valószínű irány tehát nem állandó virtuális szervezet: egy kezdetben médiától függő párt fokozatosan intézményi alapokat szerezhet. Hivatalos pártfinanszírozási jogszabályok.

A tudományos munka akkor a legerősebb, ha több kutatási hagyományt együtt olvasunk. Egyetlen itt említett szerző sem nyújt teljes magyarázatot, amely magában foglalja az értelmi termelést, az online mozgósítást, pártszervezést és az állami megvalósítást.

Szerzők és művek	Fő hozzájárulás ehhez a vizsgálathoz
Carlos Jalali; Patrícia Silva; Diogo Moreira — "Pártpárttámogatás Portugáliában: Sekély vízben járás" (2012)	Központi hivatkozás a kinevezések és a felek és az állam közötti kapcsolat vizsgálatára. A fejezet az oxfordi pártokról szóló kötetben található.
Marco Lisi — *Pártváltás, Friss demokráciák és Portugália* (2015)	Egy széles keretrendszer, amely összeköti a programokat, vezetést, szervezetet, kampányokat és társadalmi támogatást.
André Freire	Kutatás az ideológiai megosztottságról, a képviseletről és a választók, jelöltek és politikai elit közötti

Szerzők és művek	Fő hozzájárulás ehhez a vizsgálathoz
	kapcsolatról. Munkája empirikus alternatívát kínál az ideológia levonására az online láthatóságból. Intézményi bibliográfia.
Marina Costa Lobo, **John Curtice-szel** — *Személyiségpolitika?* (2015)	Vizsgálja, hogy a vezetők értékelései mikor befolyásolják a szavazást. Segít megkülönböztetni a személyre szabást az ideológiai és pártpolitikai ítéletek eltűnésétől. Kiadó által biztosított könyvleírás.
Guya Accornero és Pedro Ramos Pinto — "'Enyhe természetű'?" (2015)	A portugál tiltakozás és mozgósítás fő tanulmánya a megszorítások idején.
Susana Salgado	Különösen értékes a meglévő médiastruktúrák, az online diskurzus, a populizmus és a politikai kommunikáció összekapcsolására.
Gustavo Cardoso, Miguel Paisana és Ana Pinto-Martinho	Szolgáltasd a közönség számára szükséges bizonyítékokat a televízió, platformok és alkotók közötti valódi egyensúly felméréséhez.
Mariana S. Mendes és James Dennison (2021)	Magyarázza a radikális jobboldal megjelenését a kérdés jelentősége, a politikai kínálat és a történelmi stigma kölcsönhatásán keresztül.
Rodrigo Quintas da Silva — "Portugál kivétel a jobboldali populizmus ellen" (2018)	Azonosítja a korábbi radikális jobboldali gyengeség mögötti feltételeket, és kifejezetten elismeri, hogy a változások destabilizálhatják ezt az egyensúlyt. Cikk.
Riccardo Marchi — *A nova direita anti-sistema: o caso do Chega* (2020)	Egy korai könyvhosszú vizsgálat Chega-ról, amely releváns eredetéhez, politikai identitásához és szervezetéhez.
João Carvalho, szerkesztő — *Chega: Az új portugál szélsőjobboldal* (2026)	Egy friss gyűjtemény, amely **tartalmazza A. Biscaia és Susana Salgado** fejezetét a Chega közösségi média jelenlétéről 2018 és 2023 között. A fejezet megjelenését Salgado bibliográfiája igazolja; Nem tulajdonítottam részletes eredményeket a hozzáférhetetlen szövegéből.
Jorge M. Fernandes, Pedro C. Magalhães és António Costa Pinto, szerkesztők — *The Oxford Handbook of Portuguese* Politics (2023)	Az a széles intézményi és történelmi kontextus, amelyben az újabb kommunikációs kutatást kell elhelyezni.

Ezek a megközelítések egy fontos módszertani kérdést is feltárnak. A korábbi sikeres radikális jobboldal hiányát magyarázó tanulmányokat egy adott konfiguráció leírásaként kell értelmezni, nem pedig a portugál nemzeti jellegének változatlanságáról szóló állításként. Ezzel szemben a jelenlegi növekedést vizsgáló tanulmányoknak nem szabad utólag feltételezniük, hogy a végkimenetel elkerülhetetlen lett, amint megjelent a közösségi média.

Az én értelmezésem szerint Portugália átalakulása azt a sorrendet foglalja magában, ahogyan a politikai szervezetek hatalommá válnak. Egy bejáratott párt általában személyzetet, helyi kapcsolatokat és intézményi tapasztalatot gyűjtött össze, miközben

választói kört épített. Egy kortárs kihívó először nemzeti közönséget gyűjthet egy vezető és egy konfliktusok köré, majd a választási sikereket felhasználva szervezeti mélységet szerezhet.

Ez a megváltozott sorrend több következménye is van. A vezetés még azelőtt válik hatalmasá, hogy a belső intézmények érnének. A jelöltek toborzása gyorsabban gyorsulhat, mint a szervezeti felügyelet. A támogatók megoszthatják politikai identitásukat, mielőtt megállapodnak egy programban. A parlamenti siker ezután nyomást generálhat a szakértelem megszerzésére és olyan kompromisszumok tárgyalására, amelyeket az eredeti közbeszéd megnehezített.

Ugyanakkor a már meglévő szervezetek is alkalmazkodhatnak. A SEDES ma már podcastokon keresztül terjeszti a politikai érveket; alapítványok átültetik a kutatásokat hozzáférhető vizuális formátumokba; újságok közölnek videókat; és a pártok platformon keresztül képezik a politikusokat kommunikációra. Az új kommunikációs környezet így újraosztja a lehetőségeket különböző válaszadási képességekkel rendelkező szervezetek között.

További vizsgálathoz a legjelentősebb kérdések konkrét: **képes-e a Chega nemzeti elismerést tartós helyi szervezetté alakítani; a PS és a PSD képes újra összekapcsolni a kormányzati kompetenciát a mindennapi fejlődés meggyőző beszámolóival; hogy a liberális és progresszív kihívók képesek megőrizni a különböző közönségeket az egyéni kampányokon túl; és hogy a polgárok politikai kommunikációban való megnövekedett részvétele nagyobb befolyást eredményez-e a politikai döntésekre.** Ezek a fejlemények meghatározzák, hogy a közkommunikáció változása mennyire mélyen szervezi át magát a portugál államot.

****

Görögország

Görögország leginkább támogatja a hipotézist a politikai figyelem, a közérdek és a személyes vezetés kialakításában. A pártok kiszorítása sokkal teljesebb a választási szervezésben, a közerőforrásokhoz való hozzáférésben és az államhatalom gyakorlásában. Az eredmény egyre autonómabb online közönségeket ötvözi tartós párthálózatokkal, koncentrált médiatulajdonlással és erősen személyre szabott végrehajtó rendszerrel.

Ez a kombináció magyarázatot ad egy látszólagos ellentmondásra: a görög társadalom hatalmas mozgósításokat tud előidézni a politikai elit ellen, miközben a kormánypárt jelentős parlamenti előnyt tart fenn. A közvélemény elégedetlensége, a választási alternatívák és a kormányzati képesség különböző szervezeti folyamatokon keresztül fejlődik.

Az alábbi beszámoló megkülönbözteti a megalapozott kutatási eredményeket a saját szintézisemtől, és tartalmaz **2026. szeptember 10-ig** igazolt fejleményeket.

A parlamenti felület már jól mutatja az alapvető széttagoltást. A görög parlament jelenlegi nyilvántartása a következő összetételt mutatja:

Parlamenti csoport	**Képviselők**
Új demokrácia	156
PASOK–KINAL	33
Görög Kommunista Párt, KKE	21
Görög megoldás	11
SYRIZA	10
Niki	8
A szabadság útja	5
Független	53

Ezek parlamenti csoporttagságok, amelyek eltérnek párttagságtól és jelenlegi választási támogatástól. Az 53 független nem alkot közös politikai erőt. A 297 fős tag három spártai képviselő 2025-ös választásának érvénytelenítését tükrözi. A görög parlament jelenlegi nyilvántartása, AP a törölt mandátumokról.

A 2023. júniusi választással való ellentétben feltűnő: az Új Demokrácia 158 mandátumot szerzett, a SYRIZA pedig 47 helyet. A későbbi átalakulás nagy része tehát az ellenzék felbomlása és újraszervezése révén történt a parlamenti cikluson belül. Nem érthető meg

egyszerűen úgy, mint a választók egyik beépült párttól a másikba való mozgását. Parlamentközi Unió, 2023. júniusi választás.

A történelmi kiindulópont Görögország jellegzetes kapcsolata a politikai bevonás és az államhoz való hozzáférés között. A régebbi pártok egyszerre több funkciót láttak el: ideológiai hagyományokat képviseltek, korábban kizárt csoportokat vontak be, politikai személyeket toboroztak, helyi érdekeket közvetítettek, és csatornákat biztosítottak, amelyeken keresztül a polgárok adminisztratív segítséget vagy anyagi lehetőségeket kerestek.

Nicos Mouzelis alapvető elméleti alapot ad. *A Politics in the Semi-Periphery* (1986) című művében történelmileg specifikus politikai bevonási formákként kezeli az ügyfélrendszert és a populizmust. A parlamenti részvétel kiterjedhet személyre szabott kapcsolatokon és központosított vezetésen keresztül anélkül, hogy ugyanazokat az autonóm szervezeteket hozná létre, mint más európai társadalmakban. Kerete arra figyelmeztet, hogy ne feltételezzük, hogy Görögország először teljesen fejlett szervezeti rendet alkotott, amelyet a közösségi média később feloszlatott. Mouzelis, *Politika a félperiférián*.

A demokrácia 1974-es helyreállítása után – a *Metapolitefsi* – az Új Demokrácia és a PASOK váltak a politikai integráció fő eszközeivé. Versengésük a polgárháború, a baloldal kizárása, a diktatúra, a nemzeti függetlenség és az európai integráció versengő értelmezései emlékei voltak.

A PASOK fejlődése különösen jelentős volt. A korábban marginalizált társadalmi csoportok politikai elismerését ötvözte a szervezeti behatolással és egy erős személyes vezetéssel. Az Új Demokrácia ötvözte a konzervatív és liberális hagyományokat helyi politikai hálózatokkal, valamint kormányzati kompetenciára való igényével. Ezek széles politikai világok voltak, amelyek kiterjedtek a családokra, szakmai egyesületekre, diákpolitikára, önkormányzatokra és közfoglalkoztatásra.

A demokratikus bevonás és a klientelizmus közötti különbség számít. A klienselizmus szelektív hozzáférést jelent, amelyet politikai hűség feltétele feltétele. Az egyetemes társadalmi jogok és a programozott újraelosztás egy másik elv szerint működnek. A görög pártok bővíthetnék az utóbbit, miközben az előbbit is megismételhetnék.

Az én értelmezésem szerint a digitális kommunikáció gyorsabban gyengítette a felek tapasztalatértelmezésének kontrollját, mint a gyakorlati lehetőségek közvetítésére való képességüket. Egy állampolgár elutasíthatja egy párt nemzeti narratíváját online, miközben továbbra is a helyi kapcsolatokra támaszkodik egy adminisztratív probléma kezelésében. Az expresszív függetlenség és a gyakorlati függőség együtt létezhet.

Dimitri Sotiropoulos *Formális gyengeség és informális erő: Civil Society in Contemporary* Greece (2004) című tanulmánya hasonló korrekciót nyújt. Az alacsony részvétel formális egyesületekben nem bizonyítja, hogy a társadalomnak hiányozna hálózat, kölcsönös segítség vagy mozgósító képesség. Ez különösen releváns az online kampányok gyors megjelenésének értelmezésekor: néhány látszólag új hálózat aktiválja a már meglévő kapcsolatokat és szolidaritásokat. Az LSE tudományos katalógusa.

A fő szellemi konfliktus az, hogy Görögország tartós intézményi problémáit hogyan kell magyarázni. Számos versengő hagyomány adja meg azokat a fogalmakat, amelyeken keresztül a politikai események értelmet nyernek.

Nikiforos Diamandouros befolyásos *Cultural Dualism and Political Change in Postautoriter Greece* (1994) című műve megkülönbözteti a nyugati irányultságú modernizáló kultúrát a védekező "alsértő" kultúrától. Ez egy visszatérő konfliktust ragad meg Európa, modernizáció, kollektív védelem és nemzeti identitás körül. Azonban ezeket a kategóriákat vitatott ideális típusoknak kell kezelni. A tényleges politikai identitások mindkét oldalból származó álláspontokat ötvözik, és a keret elhomályosíthatja az anyagi érdekeket, ha hierarchiát használnak a feltételezett fejlett és visszamaradt görögök között. Diamandouros eredeti tanulmánya.

Egy intézményesebb, intézményesebb, modernizációs érv jelenik meg a *From Stagnation to Forced Adjustment: Reforms in Greece, 1974–2010* című műben, amelyet Stathis **Kalyvas, George Pagoulatos és Haridimos Tsoukas** szerkesztett. Központi problémája a reformok ismétlődő megszakítása a hazai politikai megállapodások és szervezett érdekek miatt. Ez a nézőpont a közigazgatási teljesítményre, hiteles intézményekre, megvalósításra és a beágyazott ellenállás leküzdésének képességére irányítja a figyelmet. Kalyvas, Pagoulatos és Tsoukas, 2012.

A radikális baloldali politikai-gazdasági hagyomány nagyobb magyarázó súlyt ad a kapitalizmusnak, az osztályhatalomnak, a megszorításnak és az európai monetáris integráció architektúrájának. **Christos Laskos és Euclid Tsakalotos** *a Crucible of Resistance: Greece, the Eurozone and the World Economic Crisis* (2013) című művében megkérdőjelezik azokat a magyarázatokat, amelyek elszigetelték a görög kivételességet a szélesebb gazdasági struktúráktól. Beavatkozásuk azt is megmutatja, hogyan kapcsolódhat az intellektuális termelés közvetlenül a politikai szervezethez és a kormányzati személyzethez. Laskos és Tsakalotos, *Az ellenállás tégelyője*.

Ezek a megközelítések különböző reformcélokat azonosítanak. Az első számára a központi akadály gyakran az érdekek és a közigazgatás belföldi szervezete. A másodiknál az intézményi reform maga is képes egyenlőtlen hatalmat termelni, hacsak a gazdasági kapcsolatok is nem változnak.

Egy további szellemi hagyomány értelmezi Görögországot történelmi és civilizációs identitásán keresztül. **Christos Yannaras** *Ortodoxia és a Nyugat című műve* az ortodox hagyományok és az importált nyugati vallási és intézményi formák találkozását vizsgálja. Fontossága abban rejlik, hogy kidolgozott nyelvet biztosít annak megkérdőjelezésére, hogy a modernizáció feltétlenül magában foglalja-e a kulturális önkiszorítást. Ez az intellektuális hagyomány nem lehet egyszerűen egyetlen kortárs nacionalista párthoz köthető. Yannaras, *ortodoxia és a Nyugat*.

A digitális politikai diskurzus gyakran rövidebb erkölcsi ellentétekbe sűríti ezeket a jelentős nézeteltéréseket: kompetenciát a patronázs ellen, a hétköznapi emberek a kiváltságos elit ellen, nemzeti méltóság a külső függőség ellen, vagy alkotmányos elszámoltathatóság a büntetlenség ellen. Az alapvető szellemi hagyományok akkor is relevánsak, ha a résztvevők inkább videókkal és kommentárokkal találkoznak, nem pedig könyvekkel.

Jelentős tudományos nézeteltérés is fennáll a **populizmussal** kapcsolatban. *A Populizmus és válságpolitika Görögországban* (2014) **című művében Takis Pappas** azt állítja, hogy az adósságválság fokozta a korábbi populista politikában gyökerező diszfunkciókat. Elemzése összekapcsolja a polarizált versengést, a patronátusokat, a népi szuverenitás igényeit és a reformok kudarcát. Pappas, *Populizmus és válságpolitika* Görögországban.

Yannis Stavrakakis és Giorgos Katsambekis ragaszkodnak hozzá, hogy az antipopulizmust a populizmussal együtt kell tanulmányozni. A politikai és média szereplők közösen teremtik meg a különbséget a felelős politikai központ és az állítólag felelőtlen kihívók között. Ezért az antipopulista diskurzus inkább politikai küzdelemben vesz részt, nem csupán kívülről írja le. Munkájuk különösen hasznos annak megértéséhez, hogyan válnak az intellektuális kategóriák pártidentitásokká és médianarratívákká. Stavrakakis és Katsambekis, "A populizmus/antipopulizmus határvidéke", 2019.

A kortárs Görögországra alkalmazva ez azt jelenti, hogy vizsgáljuk azt az állítást, hogy a beágyazódott elit kizárja az állampolgárokat, mind az ellenfél állítását, miszerint az establishment elleni mozgósítás veszélyezteti a felelős kormányzatot. Mindegyik valódi problémákat tárhat fel; mindegyik eszközzé válhat az ellenfelek kizárására anélkül, hogy lényegi érveiket tárgyalnák.

Az ilyen értelmezéseket előállító intellektuális infrastruktúra egyetemek, kutatóintézetek, szakpolitikai szervezetek, kiadók és média között oszlik el. Néhány különösen releváns intézmény a következők:

Intézmény	Fő szellemi orientáció vagy tevékenység	Út a politikai életbe
ELIAMEP	Európai és nemzetközi ügyek, demokratikus intézmények, külpolitikai elemzés	Kutatás, szakpolitikai párbeszéd, szakértői hálózatok, közvélemény-kutatás. Intézményi profil
diaNEOsis	Felmérések és kutatások, amelyek támogatják Görögország modernizációját javasoló javaslatokat	Kapcsolatok kutatók, üzletek, kulturális intézmények, döntéshozók és elérhető digitális kiadványok között. Intézményi profil
KEFiM	A liberális eszmék és a közpolitikai reformok explicit kiállása	Szakpolitikai tanulmányok, nyilvános vita és médiaterjesztés. Hivatalos weboldal
Nikos Poulantzas Intézet	Demokratikus baloldali elmélet, politikai gazdaságtan, társadalmi mozgalmak, demokrácia	Publikációk, szemináriumok, szellemi csere és nyilvános vita. Intézet
ENA Intézet	Egyenlőtlenség, demokratikus intézmények, ökológiai fenntarthatóság, progresszív politika	Kutatócsoportok, felmérések, szemináriumok és politikai javaslatok. Intézményi profil

Ezek a szervezetek különböző intézményi kapcsolatokat képviselnek. Az intellektuális közelség, a megosztott résztvevők, a finanszírozás és a hivatalos pártkontroll különálló kapcsolatok.

Például a diaNEOsis kijelenti, hogy működési költségeit alapítója, Dimitris Daskalopoulos fedezi, és nincs pártkapcsolata. Igazgatótanácsai összekötik az akadémikusokat, üzletembereket és kulturális személyiségeket. Ez a szervezett képesség bizonyítéka, hogy kutatásokat rendel meg és nyilvános vitába vonja azt. Nem hoz létre egységes parancsnoki struktúrát a politikai pártok felett. diaNEOsis, szervezés és finanszírozás.

A releváns szociológiai kérdések tehát konkrétek: ki rendel kutatást, kiválasztja a problémákat, finanszírozza a terjesztést, toborozza a szakértőket és alakítja át a javaslatokat törvényhozásba? Az online kommunikáció megváltoztatja ezeknek a tevékenységeknek a hatókörét és sebességét, miközben szervezetük továbbra is erőforrásokat igényel.

Az adósságválság döntő nyitást teremtett az új politikai kommunikáció előtt. Aláásta a meglévő képviselők hitelességét, miközben a digitális platformok megkönnyítették az alternatív értelmezések terjesztését.

A 2010-es évek eleji megszorításellenes mozgósítások gazdasági sérelmeket egyesítették a demokratikus képviselettel kapcsolatos kérdésekkel. A bércsökkentések, munkanélküliség, adózás és külső feltételek tapasztalata úgy értelmezhető, hogy a fennálló pártok már nem képviselték a lakosságot.

A 2011-es térek mozgalom így több volt, mint tiltakozás bizonyos gazdasági intézkedések ellen. Magát a képviseletet is konfliktus tárgyává tette: ki szólhat a társadalom nevében, mi számít legitim mandátumnak, és hogyan avatkozhatnak be a polgárok a választások között.

Vasiliki Triga görög "Nem fizetek" mozgalom tanulmánya különösen releváns itt. A Facebook-csoportok elemzése azt mutatta, hogy a mozgósítás a képviseleti demokrácia és a gazdasági nehézségek hétköznapi értelmezéseiből alapul. A Facebook segített a polgári kötelezettség és a jogos engedetlenség értelmezésének terjesztésében. Triga, "Társadalmi tiltakozás a Facebookon keresztül a görög kontextusban", 2011.

Maria Rovisco, Anastasia Veneti és Stamatis Poulakidakos **kutatásai** szervezeti dimenziót adnak. Ugyanannak a mozgalmnak a vizsgálata a gyakorlati szolidaritást, a mindennapi ellenállást és az azonosítható szervező magot vizsgálja. Bizonyítékaik azt mutatják, miért nem szabad a digitális láthatóságot azonosítani a szervezeti spontaneitással. Az aktivizmus során az emberek fenntartották a folytonosságot, koordinálták a beavatkozásokat, és kidolgozták a politikai körülmények közös értelmezését. Rovisco, Veneti és Poulakidakos, szerző kézirat.

A SYRIZA felemelkedése ezeknek a mozgalmak kapcsolatát jelentette egy meglévő párt- és szellemi hagyományokkal. Választási terjeszkedése ezért nem lehet megfelelően leírni úgy, mint az internetes közönség kormánygá válását. A bevált kadrok, felismerhető vezetés, parlamenti tapasztalat és a baloldalon belüli hálózatok segítettek a szétszórt elutasítást választási alternatívává alakítani.

A 2015-ös események feltárták ennek az átalakulásnak a korlátait. A népszavazás több mint 61%-kal elutasította a hitelezők javasolt feltételeit, de a kormány később elfogadta az új mentőcsomagot. A SYRIZA feloszlott, majd megnyerte a szeptemberi választást. Inter-Parlamentáris Unió, 2015 szeptemberi választási háttér.

A szélesebb jelentés az, hogy a népi elutasítás megfogalmazásának képessége eltér az alternatív gazdasági rendszer megvalósításának képességétől. A választási engedélyezés a banki, pénzügyi, pénzügyi és nemzetközi kapcsolatokban működött, amelyeket a közvélemény mozgósítás önmagában nem tudott átalakítani.

Ez a tapasztalat megváltoztatta a politikai ígéretek jelentését is. Egy kihívó, aki azt állította, hogy az eltökéltség és a népi támogatás legyőzi az intézményi korlátokat, szembesült 2015 emlékében. Ezzel szemben, egy olyan kormány, amely kompetensnek és kiszámíthatónak

mutatja be magát, a konfrontáció fáradtságát is felidézhette. A digitális kommunikáció később kialakult ezen a megváltozott várakozási mezőn.

A médiaátmenet mérete jelentős, de a rendelkezésre álló intézkedéseket óvatosan kell értelmezni. Antonis Kalogeropoulos Reuters Institute országkutatásai a legvilágosabb visszatérő bizonyítékot nyújtják.

Jelző	Felfedezés	Év
A közösségi média hírekhez	64%	2025
A YouTube-ot hírekhez használják	30%	2025
Instagramot használtak hírekhez	21%	2025
TikTok hírekhez használt	17%	2025
Bizalom a hírekben összességében	18%	2026
Néha vagy gyakran kerüli a híreket	60%	2026

Ezek az online válaszadókat érintő felmérési eredmények. A platformhasználat átfedésben áll, és a százalékok nem mérik a politikai hűséget vagy a platform által okozott szavazatarányt. Reuters Intézet, Görögország 2025, Görögország 2026.

A széles körű használat és az alacsony bizalom kombinációja politikailag jelentős. Az állampolgárok nagy mennyiségű politikai anyaggal találkozhatnak, miközben kételkednek az azt előállító intézmények hitelességében. Ez lehetőséget teremt azoknak, akik alternatív bizalmi alapot kínálnak: személyes tanúvallomás, szakmai függetlenség, látszólagos hitelesség vagy a kizárás közös élménye.

Ez több lehetséges választ is eredményez. Néhány állampolgár oknyomozó újságírást keres; mások pártkommentátorokat követnek; mások mozgalmakban vesznek részt; mások visszavonulnak a hírekből. A bizalmatlanságnak nincs egyetlen ideológiai célja.

A 2025-ös Görög Világ Értékek Felmérése, amelyet 2026 áprilisában tettek közzé, élesíti ezt a képet. Az 1 200 válaszadó mintájában **59,3% úgy érezte, hogy az hozzájuk hasonló embereknek kevés vagy semmilyen beleszólása nincs a kormányzásba**, míg **64,5% bízott abban, hogy politikai részvételre képes** lenne. Ennek ellenére 53,1% pártazonosítással írta le szavazati választását, és körülbelül tízből négy az alternatívák ellenszenvét. diaNEOsis–EKKE, Világérték-felmérés.

Az én értelmezésem szerint Görögország nagy választókerületet kínál további politikai hangcsatornákra anélkül, hogy a pártkötődés teljes felbomlása történt volna. Sok állampolgár úgy tűnik, hogy a politikai rendszert nem elég reagálónak tartja, miközben továbbra is megkülönböztetik a megalapozott politikai táborokat.

A digitális média növekedésével együtt járt a tulajdonosok megújult koncentrációja is. Ez az egyik legerősebb minősítés egy egyszerű elmozdítási tézishez.

A 2026-os Reuters Intézet jelentése rögzíti a NewsIt csoport felvásárlását Evangelos Marinakis konglomerátusa által; az iefimerida megvásárlását Dimitrios Mpakos, Ioannis Kaymenakis és Alexandros Exarchos által; valamint a korábban együttműködő *Efimerida ton Sintakton* újságot

Dimitris Melissanidis által. Ezek a fejlemények összekapcsolják a már meglévő üzleti tulajdont a jelentős digitális hírgyártással. Reuters Intézet, Görögország 2026.

Ezért a kiadvány olcsón létrehozásának technológiai lehetősége nem dönti el azt a kérdést, hogy ki tudja fenntartani azt. A tudósítás, jogi védelem, reklámértékesítés, műszaki infrastruktúra és közönségfejlesztés folyamatos erőforrásokat igényel. A pénzügyi sebezhetőség lehetővé teheti az eredetileg független forrást a felvásárláshoz.

Solomon **"Who Owns the Media"** vizsgálata azért értékes, mert feltérképezi a médiatulajdonlás és más üzleti tevékenységek közötti kapcsolatokat. Lehetőséget ad arra, hogy vizsgáljuk a közkommunikáció mögötti gazdasági infrastruktúrát, ahelyett, hogy minden weboldalt külön befolyási központként kezelnénk. Solomon tulajdonjogi projektje.

Egy különösen fontos friss tanulmány Yani **Kartalis** *From Ostensible to Actual Media Pluralism* (2025) című tanulmánya. Körülbelül 3,38 millió címlapot vizsgál 81 görög weboldalról 2024-ben, részletesebb elemzéssel a politikai és gazdasági tudósításokról. A tanulmány jelentős tematikus hasonlóságot, felismerhető kormányzati álláspontcsoportokat, hírügynökségi anyagok reprodukcióját, valamint összefüggést mutat a közös tulajdon és hasonló pozicionálás között. Eredményei nem mutatnak egységesen kormánybarát tudósítást: erősen kritikus klaszter marad. A tanulmány címlapokat érint, és automatizált mutatókat használ, így nem tud közvetlen tulajdonosi utasításokat állapítani meg. Kartalis, GreeSE Paper 210.

Ez a bizonyíték megváltoztatja a megfelelő elemző egységet. A kiadók számlálása nem elegendő. Meg kell vizsgálni az eredeti jelentések, források, értelmezések és tulajdonjog sokféleségét.

Ugyanez igaz a közösségi médiára is. Egy YouTube-on néző híreket néző személy fogyaszthatja egy televíziós műsorszolgáltató, digitális újság, független újságíró, politikai szervezet vagy egyéni alkotó munkáját. A terjesztési platform önmagában nem árulja el, hol rejlik a szerkesztői hatalom.

Ezért több közvetítő van egy esemény és az állampolgár között: a fiókot létrehozó személy, a finanszírozást biztosító szervezet, a terjesztő platform és a javasolt társadalmi kapcsolatok. Néhány régebbi közvetítő elveszíti az hatalmat, míg mások új elérhetőségeket szereznek.

A személyes vezetés egyre távolabbá vált a hosszú szervezeti tanoncságtól. Stefanos Kasselakis 2023-as SYRIZA vezetői pozíciójába való felemelkedése különösen feltáró példa.

Gyors kampánya önéletrajzi történetmesélést, személyes bemutatást és közösségi platformokat használt, miközben a televíziós szórakoztatás is növelte a láthatóságot. Anastasia Veneti ezt az interakciót a "politikai szórakoztatás" fogalmával írta le. A folyamat személyes médiajelenlétet ötvözött egy valódi pártvezetői választással. A WIRED vizsgálata és interjúja Venetivel.

A strukturális kérdés a különböző hatalomforrások közötti kapcsolat. Egy vezető széles személyes követőtáborral vagy közvetlen tagsági szavazással igényelheti legitimitását, míg a pártvezetők a szervezeti folytonosság, ideológiai elkötelezettség és belső eljárások alapján követelhetik a hatalmat.

Ha ezek a források eltérnek, egy sikeres vezetői kampány törékeny pártot eredményezhet. A láthatóság segíthet a pozíció biztosításában anélkül, hogy közös programot, megbízható kapcsolatokat biztosítanának a tisztviselők között, vagy elfogadott szabályokat a nézeteltérések megoldására.

A nyílt vezetőválasztás így ellentmondásos hatásokat válthat ki. Szélesíti a részvételt, miközben potenciálisan gyengíti azoknak a tagoknak a pozícióját, akik folyamatosan szervezeti munkát végeztek. Egy vezető közvetlenebbül felelőssé válhat egy nagy, de időszakosan elkötelezett közönség előtt, és kevésbé függ a közvetítő testületektől.

Ez az egyik legfontosabb változás Görögországban: **a belső mediáció gyengülése növelheti a személyes központosítást, miközben a részvétel bővül.**

Az Új Demokrácia egy másik alkalmazkodást mutat be. Egyesíti a régóta működő szervezetet és kormányzati erőforrásokat személyre szabott digitális kommunikációval. Erejét nem lehet pusztán az online népszerűséggel értékelni. A helyi szervezet, ismert személyzet, választási hitelesség és az adminisztratív eredmények bemutatásának képessége erősítik a nyilvános kommunikációt.

A kormánypárt abban is előnyös, ha elégedetlen választók nem értenek egyet az alternatívával kapcsolatban. Egy hivatalban lévő képviselőnek nem kell megőriznie az egyetemes bizalmat, ha a versengő ellenzéki erők nem találnak meg egy hihető közös utat a kormányzáshoz.

Központi sebezhetősége az, hogy a kompetenciára épülő politikai identitás különösen jelentőssé teszi az adminisztratív kudarcot. A modernizáció állításai a közlekedésbiztonság, katasztrófakezelés, közszolgáltatások és intézményi elszámoltathatóság vizsgálatát hívják fel. A digitális hálózatok lehetővé teszik az állampolgárok számára, hogy hivatalos teljesítménynarratívákat szembeállítsanak saját tapasztalataikkal.

A PASOK-nak egy másik problémával kell szembenéznie. Megmaradt szervezeti erőforrásai és szociáldemokrata identitása folytonosságot biztosít, de története a kormányzó elit is összeköti. Az elégedetlenséget egy korábbi kormányzatokhoz kötődő párt iránti megújult bizalommá kell fordítania. A szervezeti túlélés lehetőséget kínál; nem automatikusan hoz létre intellektuálisan meggyőző alternatívát.

A KKE tartósabb kapcsolatot képvisel a doktrína, a szervezet és a politikai identitás között. Ennek az elemzésnek az a jelentősége, hogy az ideológiai és szervezeti folytonosság erőforrás maradhat egy ingatag médiakörnyezetben. A digitális csatornák kiterjeszthetik a stabil politikai keretrendszert, ahelyett, hogy folyamatosan egy vezető személyisége köré építenék újra.

A Szabadság Útja jól mutatja azt a láthatóságot, amely egy ellenzék számára elérhető, amely konfrontatív vizsgálatra, jogi érvekre és Zoe Konstantopoulou személyiségére épül. Fejlesztése egy visszatérő kérdést vet fel a személyre szabott kihívók számára: vajon egy jellegzetes közvélemény képes megszerezni a személyzetet és a belső koordinációt, amely egy szélesebb kormányzati szerephez szükséges?

A nacionalista és vallásos jobboldal több szervezeti formát is magában foglal. Nem szabad egyetlen online közösségként kezelni, amely egy vezetői központtal rendelkezik.

A Greek Solution különösen tanulságos, mert kommunikációja kiterjed a régebbi és újabb médiumokra is. **Danae Maragkoudaki Solomon** vizsgálata, amelyet **Stavros Malichoudis** szerkesztett, dokumentálja a kapcsolatokat olyan csatornákkal, mint a Alert TV, Focus FM, Machi FM és voicenews.gr. Ez megmutatja, miért kell a párt láthatóságát összekapcsolt médiakörnyezeten keresztül vizsgálni, nem csak a közösségi platformoknak. Solomon vizsgálata a Velopoulos médiahálózatról.

Niki ezzel szemben különösen egyértelművé teszi a vallási és nemzeti identitást. Általánosságban a vallási hálózatok kapcsolatokat, megbízható előadókat és értelmező hagyományokat biztosítanak, amelyek digitálisan is kiterjeszthetők. A görög egyház, az egyes papok, világi szervezetek és vallási politikai aktivisták ennek ellenére eltérő álláspontokkal és érdekekkel rendelkeznek.

A Reuters Intézet 2025-ös jelentése egy szélsőjobboldali YouTube környezetet is azonosít, amely magában foglalja az Arany-hajnal kapcsolatokkal rendelkező alkotókat, valamint az ortodoxiáról, Törökországról, Trumpról és Putyinról szóló tartalmakat. Ez egy felismerhető repertoár létezését igazolja; nem határozza meg az egységes választási blokk méretét vagy a közönség külföldi irányát. Reuters Intézet, Görögország 2025.

További óvatosság van attól, hogy ne feltételezzük, hogy Görögország egyszerűen reprodukálja az amerikai kulturális háborúkat. **Sokratis Koniordos és Dimitri Sotiropoulos** 2023-as tanulmánya az oltásról, migrációról, családról és nemről, valamint nemzeti identitásról korlátozott feszültségeket és pragmatikus egyeztetéseket talált a hagyományos nyilatkozatok mellett. Megfigyelték azt is, hogy a konfliktusok gyakran az állami hatóságok kezdeményezéseit követik, és összefonódtak a pártversenyhez. Bizonyítékaik egy korábbi időszakra vonatkoznak, és kis kvalitatív csoportokat is magukban foglalnak, de megkérdőjelezik azt a feltételezést, hogy a kulturális polarizáció szükségszerűen online ered vagy minden politikai kapcsolatot elnyel. Koniordos és Sotiropoulos, GreeSE Paper 182.

A Tempi mozgósítások a legvilágosabb példát adják arra, hogy a politikai hatalom a pártcsatornákon kívül alakul ki. A 2023-as vasúti katasztrófa középpontjává vált a biztonság, elszámoltathatóság és a közintézmények által a hétköznapi állampolgárok bánásmódjára vonatkozó követelések középpontjává.

A 2025-ös évfordulós tüntetéseken családok, szakszervezetek, szakemberek és földrajzilag kiterjedt mozgósítás is részt vett. Jelentőségük részben a meglévő politikai kapcsolatok közötti részvétel széles körében rejlik. AP, 2025. februári mozgósítások.

A mozgalom azon lehetősége, hogy egyesítse az egyébként megosztott polgárokat, követeléseinek jellegéből fakadt. A vasúti biztonság és egy hiteles vizsgálat támogatást kaphatott anélkül, hogy megállapodtak az adózásról, a migrációról, a külpolitikáról vagy az ipar tulajdonjogáról.

A digitális kommunikáció segített a tanúvallomás, a közkritika és a kollektív részvétel láthatóvá tételében. De a joghatóság a gyászon, a kitartó kampány, a szakmai tudás és a fizikai demonstrációk is alapozott. Ha a mozgalmat online reakcióvá redukálnánk, elveszítené hitelességének alapjait.

A választási szervezés felé való átmenet 2026 májusában vált konkrétvá. **Maria Karystianou**, akinek lánya a balesetben életét vesztette, elindította **a Hope for Democracy című** programot,

amelyben a közlekedésbiztonságot, oktatást, egészségügyet és korrupciót hangsúlyozva aggályai közé tartozott. Reuters, 2026. május 22.

Ez az átmenet egy nehéz szervezeti problémát tár fel. Az igazságosság iránti követelésről alkotott megállapodás nem biztosít automatikus egyetértést egy kormányzati programon belül. Amint egy mozgalom kiválaszt jelölteket, vezetői eljárásokat alakít ki, és további kérdésekben állást foglal, olyan különbségeket vezet be, amelyeket egy széles körű kampány korábban megoldatlanul hagyhatott volna.

Feszültség van a személyes erkölcsi tekintély és a szervezeti elszámoltathatóság között is. Egy tiszteletreállított kampányoló kivételes személyes múltjával vonhat támogatást. Egy tartós pártnak olyan eljárásokat kell létrehoznia, amelyek legitimek maradnak, ha más tagok nem értenek egyet vele a személlyel.

Ugyanazt az ellenzéki teret **Alexis Tsipras más úton szervezi át, aki** 2026. május 26-án indította el a Görög Baloldali Szövetséget, az ELAS-t**. Kijelentett prioritásai közé tartozott az intézményi függetlenség, a korrupció, a jövedelmek, a lakhatás és a közszolgáltatások. Ez ötvözi a megalapozott politikai hírnevet egy új szervezeti eszközzel.** Reuters, 2026. május 27.

Ezek a fejlemények két különböző toborzási útvonalat mutatnak be: egy nyilvános kampányt, amely politikai vezetőt generál, és egy bevált vezetőt, aki megpróbálja újraszervezni a választási közönséget. Mindkettőnek ezt követően tartós szervezeteket kell építenie.

Egy átfogó anti-establishment választókerület lehetőségét most szokatlanul közvetlen tudományos vizsgálat része. **Christos Papagiannis, Stefanos Tyros és Sofia Vasilopoulou** *a Beyond Left and Right* (2026. március) című művében 2 574 felnőtt 2025-ben gyűjtött Eteron felmérési adatait elemzik. Elemzésük egy establishment–antiestablishment dimenziót azonosít a bal–jobb különbségek mellett. Ugyanakkor a másodsoros pártpreferenciák továbbra is jelentősen korlátozódnak az ideológiai távolság miatt. A közös bizalmatlanság tehát nem törli el a radikális-baloldali és keményjobboldali választók közötti különbségeket. Az eredmények megfigyelőek, és nem mutatják, hogy a közösségi média okozta volna a megosztottságot. Papagiannis, Tyros és Vasilopoulou, GreeSE Paper 217.

Ez erős empirikus alapot ad arra, hogy megkülönböztessük a közös tiltakozást a potenciális kormánykoalíciótól. A polgárok egyetérthetnek abban, hogy az intézmények nem reagálnak, miközben összeegyeztetésben nem állnak abban, hogy mit kellene tennie egy reagáló kormánynak.

Ezeknek a konfliktusoknak az anyagi alapjai továbbra is elengedhetetlenek. A digitális kommunikáció láthatóvá teszi a sérelmek, de politikai hatásai az értelmezett körülményektől függnek.

A lakhatás különösen világos példa erre. Az Eurostat jelentése szerint a görög háztartások 2024-ben a rendelkezésre álló jövedelmük átlagosan 36%-át fordították lakhatásra, szemben az EU-ban 19%-kal. A lakhatási költségek túlterhelése a városi lakosság 29%-át és a vidéki lakosság 28%-át érintette. Eurostat, *Housing in* Europe, 2025-ös kiadás.

Ezek a feltételek segítenek megmagyarázni, hogyan élhet együtt a nemzeti gazdasági fellendülés narratívája a háztartások elégedetlenségével. Az összesített javulás és a személyes bizonytalanság különböző élmények.

A politikai megosztottságok tehát azt is érintik, hogy ki profitál a turizmusból, az ingatlan értéknövekedéséből, befektetésekből és gazdasági átszervezésből; ki néz szembe növekvő megélhetési költségekkel; és ki rendelkezik olyan családi erőforrással, amely képes elnyelni a bizonytalanságot.

Az online kampány akkor válik eredtéssé, ha meggyőző értelmezést nyújt az ilyen élményekre. Ugyanez a pénzügyi nyomás a hazai üzleti hatalomnak, kormányzati politikának, európai korlátoknak, migrációnak vagy politikai korrupciónak is tulajdonítható. Az értelmezések közötti versengés az, ahol az intellektuális hagyományok, a pártüzenetek, az újságírás és az alkotói közösségek találkoznak.

A földrajz továbbra is számít. Athén, Thesszaloniki, turisztikai területek, mezőgazdasági régiók és határvidéki közösségek különböző kombinációkat tapasztalnak a lakhatási költségek, munkaerőpiacok, közszolgáltatások és nemzetbiztonsági aggályok tekintetében. A digitális hálózatok országosan összekapcsolhatják ezeket az élményeket, miközben jelentéseik helyileg eltérőek maradnak.

A görög államra gyakorolt következményeket legjobban úgy értik, ha a közvélemény láthatóságát elválasztjuk az adminisztratív kapacitástól. Kevin Featherstone és Dimitris Papadimitriou "*Miniszterelnökök Görögországban: A hatalom paradoxonja*" (2015) című műve itt alapvető jelentőségű. Azt vizsgálja, hogyan létezhetnek politikailag domináns vezetők a központi koordináció és végrehajtás gyengeségeivel. A későbbi *görög miniszterelnökök a Vihar szemében* kiterjesztik a vizsgálatot a válságkezelésre és intézményi változásokra is. Az LSE kutatásaik bemutatása.

Digitális politikára alkalmazva érvelésük azt sugallja, hogy egy miniszterelnök képessége, hogy gyorsan közvetítse az üzeneteket és uralja a köznapirendet, nem feltétlenül kell egyenlő kontrollt eredményezni a minisztériumokban, szabályozókban, közvállalatokban és helyi közigazgatásban.

Ez potenciálisan növekvő szakadékot teremt az elvárások és a teljesítmény között. A személyre szabott kommunikáció a vezetőnek tulajdonítja az eredményeket. Emellett a bonyolult adminisztratív rendszerben elért kudarcok közvetlen bizonyítékként tűnhetnek a vezető kompetenciájáról vagy szándékairól.

A digitális adminisztráció további átalakulást hoz be. Az online szolgáltatások csökkenthetik a személyes beavatkozás szükségességét a rutin tranzakciókba, nyomon követhetővé teszik a döntéseket, és javíthatják a hozzáférést. Az Európai Bizottság 2025-ös értékelése a digitális szolgáltatások folyamatos fejlesztését jegyzi fel a fennmaradó hiányosságok mellett; a görög válaszadók 78%-a úgy vélte, hogy a köz- és magánszolgáltatások digitalizálása megkönnyíti az életét. Európai Bizottság, Görögország Digitális Évtizede jelentése.

A politikai következmények az intézményi kialakítástól függnek. A szabványosított és auditálható szolgáltatások csökkenthetik a szelektív mediáció lehetőségeit. Azok a rendszerek, amelyek lehetővé teszik a mérlegelési kivételeket vagy a dokumentumok átláthatatlan módosítását, új technológiával képesek régebbi kapcsolatokat reprodukálni.

Az OPEKEPE mezőgazdasági támogatási vizsgálatai konkrétvá teszik ezt a kérdést. 2026 júliusában az Európai Ügyészség 22 vádlott, köztük négy hivatalban lévő képviselőt vádat emelt meg, miközben hét másik hivatalban lévő képviselő ellen hozott vádakat elutasította elegendő bizonyítékok hiánya miatt. Az állítólagos gyakorlatok közé tartozott az ellenőrzések beavatkozása, visszamenőleges adatok módosítása és hamis igazolások. Ezek a vádak a vádlottak ellen függőben vannak, nem elítélések. EPPO, 2026. július 16.

A politikai szociológia esetében az ügy az adminisztratív folyamatok irányítására irányítja a figyelmet: ki változtathat meg egy döntést, kivételt szerezhet, befolyásolhatja az ellenőrzést vagy megkérdőjelezheti a hivatalos megállapítást? Ezek a hatáskörök szervezetileg beágyazódnak még egy olyan társadalomban is, ahol a közkommunikáció rendkívül digitálissá vált.

Az európai dimenzió is nélkülözhetetlen. A görög kormányok olyan intézményeken belül működnek, amelyek befolyásolják a pénzügyi forrásokat, szabályozási normákat és az elszámoltathatóságot. Az EPPO szerepe jól mutatja, hogyan okozhat egy külső intézményi csatorna következményeket a belpolitikában. Az európai integráció tehát egyszerre tapasztalható politikai választási korlátként és felügyeleti forrásként.

Az oknyomozó újságírás egy másik utat kínál a digitális kommunikációtól az intézményi cselekvésig. **Eliza Triantafyllou és Tassos Telloglou** riportjai az Inside Story-ban segítettek feltárni a Predator megfigyelési ügyet, mielőtt az máshol széles körű figyelmet kapott volna. Itt a kulcsfontosságú kapacitás eredeti vizsgálat folyt, amelyet később a szélesebb médiarendszer tovább erősített. Reuters Intézet, Görögország 2023.

2026 februárjában egy görög bíróság személyadatokkal kapcsolatos bűncselekmények miatt ítélte el az Intellexa alapítóját, Tal Diliant, és három másik embert személyadat-bűncselekmények miatt elítélt, az ítéletek fellebbezés tárgyát tárgyalták, és további vizsgálatra utalt súlyosabb bűncselekményeket. Ez az ítélet nem bizonyítja, hogy Mitsotakis Predator megfigyelést rendelt volna el. Reuters, 2026. február 26.

A tágabb lényeg az, hogy a politikai elszámoltathatóság a jelentéskészítés, technikai szakértelem, jogi képviselet, felügyeleti szervek, bíróságok és a közvélemény közötti kapcsolatoktól függ. Az online figyelem erősítheti ezeket a kapcsolatokat, de nem tudja minden funkciójukat ellátni.

Az Ön javasolt elemzéséhez a következő transzformációs fokokat választanám meg:

Politikai funkció	**Megfigyelt irány Görögországban**	**Folyamatos szervezeti követelmény**
Sérelések nyilvánosan láthatóvá tétele	Erős terjeszkedés a pártcsatornákon túl	Hiteles tanúvallomás, tudósítás és tartós figyelem
Események értelmezése és felelősség kiosztása	Nagyobb verseny a pártok, médiumok, szakértők és alkotók között	Szellemi termelés és megbízható források
Politikai személyiség kialakítása	Gyorsabb útvonalak a nemzeti láthatósághoz	A figyelem tartós támasztámassá alakítása
Tüntetések mozgósítása	Könnyebb koordináció a meglévő kapcsolatok között	Szervezők, egyesületek, logisztika és folytonosság

Politikai funkció	Megfigyelt irány Görögországban	Folyamatos szervezeti követelmény
Vezetők és jelöltek kiválasztása	Nagyobb személyes népszerűség és nyílt részvétel	Elfogadott eljárások és belső legitimitás
Parlamenti hatalom megszerzése	Fokozott volatilitás és új belépők	Választási szervezet, hiteles programok és intézményi szabályok
Erőforrások elosztása és politika végrehajtása	Sokkal kevesebb a közösségi média által való kiszorítás	Adminisztratív hatáskör, szakértelem, figyelem és jogi elszámoltathatóság

Ez az én analitikus szintézisem. Azonosítja, hol támasztják alá a bizonyítékok az elmozdulást és hol az alkalmazkodást vagy az együttélést.

A tudományos munka eszközöket is biztosít a kommunikációs mechanizmusok közelebbi vizsgálatához. **Zizi Papacharissi** *Affective Publics* című műve elmagyarázza, hogyan vonhatja az embereket a közös érzelmek és történetmesélés a nyilvánosság színébe, mielőtt közös programot dolgoztak volna ki. Keretrendszere szélesebb körű, mint Görögország, de különösen hasznos az intenzív kollektív kifejezés és a bizonytalan szervezeti folytonosság együttélésének megértéséhez. Papacharissi, *Affectív* Publics.

Dimosthenis Antypas, Alun Preece és José Camacho-Collados konkrétabb empirikus megállapítást adnak. Összehasonlító kutatásuk, beleértve a görög képviselők Twitter-kommunikációját is, kimutatta, hogy a negatív politikai üzenetek szélesebb körben terjednek. Ez támogatja a kritika és felháborodás terjesztési előnyeinek figyelmét. Nem bizonyítja, hogy az ilyen üzenetek megváltoztatják a szavazatokat, vagy hogy csak a platform algoritmusok okozzák a terjedésüket. "A negatívum gyorsabban terjed," 2023.

További vizsgálathoz a legeredményesebb sorrend lenne **Mouzelis inkorporációs beszámolójának**, **Sotiropoulos informális szervezeti elemzésének**, **Featherstone és Papadimitriou kormányzati képességről szóló** kutatásának, **Stavrakakis és Katsambekis politikai keretezés elemzésének**, valamint Kalogeropoulos, Kartalis és Papagiannis–Tyros–Vasilopoulou **újabb empirikus munkájának** összekapcsolása.

Ez a kombináció lehetővé teszi az Ön által javasolt átalakulás megalapozott próbáját. A döntő bizonyíték arra vonatkozik, hogy az online közvélemények képesek fenntartani szervezeteket, finanszírozni független tudástermelést, hozzáértő személyzetet toborozni, belső nézeteltéréseket oldani és megőrizni az elszámoltathatóságot a kormányzás után is. Görögország már bizonyítja képességeit arra, hogy láthatóságot teremtsen, kérdéseket kényszerítsen és vezetőket emeljen. Hogy mennyire tudják következetesen ellátni ezeket a további funkciókat, továbbra is a központi megoldatlan kérdés.

****

Ausztria

Ausztria politikai átalakulását leginkább úgy értik, mint a politikai figyelem szervezésének és az állami hatalom szervezésének növekvő elkülönülését. A közösségi média jelentősen kibővítette a vezetők, aktivisták, alternatív média és értelmiségi hálózatok képességét, hogy a hagyományos pártcsatornákon kívül is eljussanak el állampolgárokhoz. Ennek ellenére Ausztria pártjai, tartományi szervezeteke, kamarák, szakszervezetek és közintézmények jelentős befolyással rendelkeznek a jelöltek toborzásában, a szakpolitikai előkészítésben, a koalíciók kialakításában és végrehajtásában.

Az Ön hangsúlya a tömegkommunikáció kibertérbe való áthelyezésére helyezi a központi fejleményt. Ausztriában azonban ennek hatásai egyenetlenek: **a régebbi szervezetek több kontrollt veszítettek el a politikai identitás és a nyilvános vita felett, mint a kötelező döntések meghozatalának mechanizmusa felett.**

Az alábbi elemzés 2026 szeptemberéig elérhető forrásokra támaszkodik. Megkülönböztetem az empirikus eredményeket a belőlük kidolgozott szélesebb szociológiai értelmezéstől.

Ausztria ezt az átalakulást szokatlanul átfogó politikai táborokkal kezdte. A történelmi *Lagerek olyan* társadalmi környezetek voltak, amelyek a politikai meggyőződéseket összekapcsolták a foglalkoztatással, oktatással, egyesületekkel, kulturális tevékenységekkel és személyes kapcsolatokkal.

A szocialista tábor magában foglalta a pártot, a szakszervezeteket, a munkások oktatási szervezeteit, szövetkezeteket, szabadidős egyesületeket és az önkormányzatot. Szellemi öröksége magában foglalta az austromarxizmust, de a háború utáni gyakorlati identitása egyre inkább a társadalombiztosításra, a kollektív alkukra, a közszolgáltatásokra és az előrelépési lehetőségekre összpontosított.

A katolikus konzervatív tábor összekapcsolta a vallási hagyományokat, mezőgazdasági érdekeket, üzleti szervezeteket, tartományi eliteket és szakmai egyesületeket. Az ÖVP-n belül a *Bünde* – az foglalkozási és társadalmi csoportokat képviselő szervezetek – intézményi jelenlétet biztosítottak ezeknek az érdekeknek a párton belül. A konzervatív politika ennek következtében folyamatos tárgyalásokat jelentett a szervezett csoportok között.

A német-nemzeti "harmadik tábor", amelyből az FPÖ fejlődött ki, más történelmi identitást biztosított. Ötvözte a nemzeti-liberális és német nemzeti hagyományokat, a többi tábor dominanciájának ellenállását, és ezt követően egyre sikeresebb igényt arra, hogy kizárt azokat, akiket az ő szervezeteik képviselnek.

Ezek a történelemek azért számítanak, mert a pártok eredetileg sokkal többet nyújtottak, mint választási programokat. A társadalom, a kollektív identitások és befolyási pozíciók felé vezető utakat értelmezték. A Herbert Dachs és munkatársai *Politik in Österreich: Das Handbuch* című könyvében végzett átfogó intézményi térképezés hasznos alapot jelent ennek a struktúrának a megértéséhez. Bibliográfiai feljegyzés és tartalom.

1945 után a domináns táborok közötti együttműködés válaszként vált a két világháború közötti időszak pusztító konfliktusaira. Három megállapodást kell megkülönböztetni:

- **A konszociációs alkalmazkodás:** együttműködés az elit különböző társadalmi táborokat képviseli között.
- **Proporz:** a hivatalok és befolyás arányos megosztása.
- **Társadalmi partnerség:** szervezett munkás, üzleti és mezőgazdasági érdekek közötti tárgyalások.

A pártpárttámogatás kísérheti ezeket az egyezségeket, de analitikusan eltér tőlük. A kollektív szerződés tárgyalása, kormányzati felelősségek elosztása és egy párttárs kinevezése egy irodába különálló folyamatok.

Gerhard Lehmbruch *Proporzdemokratie* (1967) című műve alapvető értelmezést adott az osztrák és svájci tárgyalásos demokráciáról. Kurt Richard Luther és Wolfgang C. Müller *szerkesztett Politics in Austria: Still a Case of Consociacionalism?* (1992) már vizsgálta az örökölt táborstruktúra gyengülését. **Az osztrák párttársadalom eróziója már jóval a közösségi média előtt is zajlott.** Lehmbruch tanulmánya, Luther és Müller gyűjteménye.

A szekularizáció, az oktatás terjeszkedése, a szakmai változás, a nagyobb egyéni mobilitás és egyre versenyképesebb újságírás lazította az örökölt hűséget. A digitális átalakulás felgyorsította ezt a folyamatot azáltal, hogy alternatív politikai értelmezések folyamatosan elérhetővé váltak.

A változás szociológiailag különösen jelentős: egy személy integrált maradhat egy olyan intézménybe, amely történelmileg egy táborhoz kötődik, miközben politikailag azonosulhat egy másikkal. A szervezeti tagság és a politikai hűség egyre inkább eltérő utakon halad.

A jelenlegi parlamenti helyzet jól mutatja a választási siker és a kormányzási képesség közötti különbséget. A 2024 szeptemberi Nemzeti Tanács választása a következő elosztást eredményezte:

Párt	Szavazatarány, lekerekítve	Helyek
FPÖ	28.8%	57
ÖVP	26.3%	51
SPÖ	21.1%	41
NEOS	9.1%	18
Zöldek	8.2%	16

Az ÖVP és az SPÖ együtt mintegy 47,4%-ot kapott, és pontosan 92-t a 183 mandátumból. A későbbi koalíció az NEOS-szal 110 mandátumot birtokolt. Ezek az adatok a régi kétpárti választási fölény csökkenését mutatják, valamint a már meglévő szervezetek folyamatos képességét kormányzó többsége kialakítására. Hivatalos végső választási eredmények.

Sikertelen koalíciós tárgyalások következtében, beleértve az FPÖ és az ÖVP közötti tárgyalásokat is, Christian Stocker 2025 márciusában lett a kancellár. A jelenleg a Kancellária által felsorolt szövetségi kormány Andreas Bablert mint rektorhelyettesként, Beate Meinl-Reisingert pedig külügyminiszterként foglalja magában. Kormány megalakulása, hivatalos kormányzati összetétel.

Az intézményi jelentőség egyértelmű. A legtöbb szavazatarány megszerzése politikai tekintélyt és alkuerőt teremt, de a kormányalakításhoz más pártokkal való működőképes kapcsolatok is szükségesek. Ausztria kormányát a szövetségi elnök nevezi ki, és a parlamenti támogatástól vagy a toleranciától függ; a Nemzeti Tanács bizalmatlansági szavazással eltávolíthatja azt. Az osztrák parlament magyarázata.

Ez tartós feszültséget teremt egy kampány között, amelyet nemzeti vezetőválasztásként mutatnak be, és egy olyan alkotmányos rendszer között, amely intézményi tárgyalások útján hoz létre kormányt.

A kibertérbe való belépés jelentős, de a bevált újságírás továbbra is mélyen részt vesz ebben. A 2026-os Digitális Hírjelentés több hasznos mutatót mutat:

Jelző	Osztrák felfedezés
Heti hírfogyasztás egyéni alkotóktól vagy influencerektől	28%
Az ORF egyesített heti hírelérése	70%
Általános bizalom a hírekben	39%
A márka ismerősei válaszadók bizalma az ORF híreiben	66%
A közösségi és videóhálózatok hírek használatának éves növekedése	5 százalékpont

Ezek felmérési mutatók, nem kizárólagos közönségarányok vagy az eltöltött idő mérései. A készítő közönség átfedésben áll az intézményi hírközönséggel. Ráadásul az online fogyasztott hírek közé tartoznak a már működő szervezetek weboldalai, alkalmazásai és közösségi fiókjai. Sergio Sparviero és Josef Trappel, *Digital News Report 2026: Ausztria*.

A fontos transzformáció több különböző funkciót érint.

Először is, a **közönséghez való hozzáférés kevésbé függ a szerkesztői engedélytől**. Egy politikus közzétehet egy egész beszédet vagy érzelmileg hatásos részletet anélkül, hogy előbb meggyőzné a műsorszolgáltatót, hogy közölje azt.

Másodszor, **az emberek találkozásának kiválasztása további közvetítőket szerzett**. Platformajánló rendszerek, befolyásos fiókok, csoportadminisztrátorok és személyes kapcsolatok most együtt működnek szerkesztőkkel és pártszervezetekkel.

Harmadszor, **a politikai értelmezés egyre folyamatosabbá vált**. A kampány kiterjed a bűnözés, migráció, árak, oktatás, nemzetközi események és kulturális változások napi kommentárjává is.

Negyedszer, a **közönségkapcsolatok személyesebbé váltak**. Ugyanez a beszámoló képes politikai, humorra, családi életre és felháborodásra törődni. Politikai vonzalom kialakulhat a megismerősségen keresztül, mielőtt egy műsorral egyetértéssé válna.

Végül a **határok az ötletalkotás és terjesztés között szűkültek**. Egy agytröszt publikálhat kutatásokat, magyarázó videókat készíthet, és saját közönséget építhet. Egy aktivista képes koncepciót alkotni, és azonnal tesztelni annak fogadtatását.

Az én értelmezésem szerint ezek a változások újraosztják a politikai befolyást szervezetek és egyének között, miközben megváltoztatják a szervezetek belső egyensúlyát is. Azok, akik képesek felkelteni a figyelmet, alkupozíciót szereznek azokkal szemben, akiknek hatalma főként tisztségből, tagságból vagy szakértelemből fakad.

Az FPÖ különösen jól pozícionálódott arra, hogy összekapcsolja a digitális kommunikációt egy kialakult anti-establishment hagyománysal. Fejlődése nem redukálható az online személyiségek közelmúlt sikereire. A párt felismerhető identitással, tapasztalt személyzettel, területi szervezetekkel és hosszú személyre szabott politikai kommunikációs múlttal lépett be a digitális korszakba.

Kurt Richard Luther kutatása különösen hasznos itt. Tanulmányai az FPÖ szervezeti alkalmazkodását, választási stratégiáját és a tiltakozás és a kormány közötti mozgás nehézségeit vizsgálják. Megmutatják, miért kell a pártot elemezni stratégiai döntéseket hozó szervezetként, vezetői nyilvános teljesítményével együtt. Luther kutatásai és publikációi.

Az FPÖ kommunikációs környezete több megkülönböztethető komponensből áll:

Komponens	**Példák**	**Fő funkció**
Hivatalos pártkommunikáció	FPÖ csatornák, FPÖ-TV, politikusok beszámolói	Közvetlenül mutassa be a párt értelmezését
Pártközeli média	*unzensuriert*	Értelmezések terjesztése hírszerű formátumban
Függetlenül működő, összehangolt média	AUF1, *Info-DIREKT*	Tágabb közönség fenntartása átfedő politikai narratívák körül
Aktivista és intellektuális hálózatok	Identitárius szereplők és kapcsolódó kommentátorok	Fejlesszen fogalmakat, szimbolikus cselekedeteket és ideológiai érveket
Támogatói hálózatok	Számlák, csoportok és személyes közforgalma	Ismételje, módosítsd és osztjuk az anyagot

Ezeket a kategóriákat nem szabad egyetlen tulajdoni vagy parancsnoki struktúraként kezelni. Az intézményi kapcsolódás, személyzeti kapcsolatok, ideológiai egyetértés és alkalmi megerősítés különböző kapcsolatok.

Az Osztrák Ellenállás Dokumentációs Központja, a DÖW dokumentálja a parlamenti képviselők, aktivisták és médiaszereplők közötti interakciókat a 2020–2023-as évekre vonatkozó jelentésében. A tevékenység egy szélesebb radikális jobboldali környezetben szereplő felosztást ír le, beleértve a digitális nyilvánosságot, a járvány mozgósítását és a transznacionális kapcsolatokat. Bizonyítékai alátámasztják az együttműködés és a terjesztés elemzését; nem indokolja, hogy minden lépést a központi párt irányításának tulajdonítsanak. ÖD, *Rechtsextremismus in Österreich 2023*, 2025-ben megjelent.

Ennek a környezetnek politikai előnye, hogy folyamatos értelmezést nyújthat az eseményekről. A migráció, az infláció, a közegészségügyi korlátozások és a bevezetett intézmények iránti

bizalmatlanság összekapcsolható egy visszatérő beszámolóval, amelyben az elit elhanyagolja vagy felülírja a hétköznapi állampolgárokat.

Ez a beszámoló lényegi politikai tartalommal bír. A nemzeti szuverenitást, a korlátozó bevándorlási politikát és egy beépült nemzeti közösség prioritását válaszként mutatja be a bizonytalanságra. Fellebbezése magában foglalja a képviseletről, összetartozás és irányítás ítéleteit, valamint az egyes politikákkal való elégedetlenségről.

Ugyanakkor a közönséget arra ösztönözhetjük, hogy ne bízzon olyan intézményekben, amelyek képesek megkérdőjelezni az általuk preferált értelmezést. Ez elválaszthatatlanná teszi a tényvitákat a valóság leírásáról szóló vitáktól.

Heidi Schulze "Who Uses Right-Wing Alternative Online Media?" című tanulmánya (2020) segít tisztázni a kapcsolatot. Ausztria összehasonlító adatai alapján összefüggéseket talált a bevándorláskritikus hozzáállásokkal, politikai érdeklődéssel, a közszolgálati műsorszolgáltatással való bizalmatlansággal és a közösségi médiára való támaszkodással. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy a közönség előzetes hajlamokat hozol a médiaválasztásaikhoz. Nem derítik meg, hány szavazót győztek meg pártváltásról ezek a médiumok, és az alap 2019-es adatok megelőzték a járvány kiterjesztését. Schulze cikke.

A kis értelmiségi csoportok politikai szókincs megváltoztatásával gyakorolhatnak befolyást. Ez különösen fontos Ausztria identitív környezetében.

Az österreich-ben 2026-os *Handbuch Rechtsextremismus* tárgyalásán Bernhard Weidinger az identitáristákat viszonylag kis stratégiai avantgárdként írja le, amely koncepciókat, narratívákat és taktikákat szolgáltat. Hatásuk tehát meghaladhatja szervezeti méretüket. A BURÇ beszámoló a "visszavándorlás" és a népességpótlás narratíváinak terjedését tárgyalja szélesebb politikai vitába. Andreas Kranebitter, Isolde Vogel és Bernhard Weidinger kézikönyve.

Az általános mechanizmus *metapolitikus*: befolyásolja azokat a kategóriákat, amelyeken keresztül az emberek értenek egy problémát, és a későbbi politikai követelések könnyebben megfogalmazhatók ezeken a kategóriákon belül.

Ez nem jelenti azt, hogy értelmiségi aktivisták irányítanák a választópártot. A pártok saját érdekeik szerint választanak, módosítanak vagy eltávolodnak a fogalmaktól. De azt is jelenti, hogy a párttagok vagy parlamenti helyek számolása kihagyja annak a folyamatnak a részét, amelyen keresztül politikai napirendek alakulnak.

Ruth Wodak *A félelem politikája* kiegészítő magyarázatot kínál. Azt vizsgálja, hogyan működik a fenyegetés felépítése, ismételt kizáró keretrendszer, provokáció és a korábban marginális nyelvezet normalizálása a beszédekben, újságírásban és a közösségi médiában. Munkássága összehasonlító, Ausztria jelentős kontextust nyújt. A kiadó beszámolója a bővített kiadásról.

A járvány összekapcsolta a korábban különálló bizalmatlansági formákat. A korlátozások elleni ellenállás olyan embereket hozott össze, akiknek motivációi eltértek: a polgári szabadságjogok miatti aggályokat, a kormány elleni ellenszenvet, vakcinásszkepticizmus, gazdasági sérelmek és átfogóbb összeesküvés-értelmezéseket.

Az ebből létrejött környezet heterogén volt. Politikai szerveződés szempontjából jelentősége abban rejlett, hogy kapcsolatokat teremtett olyan emberek között, akik korábban nem tartoztak

ugyanahhoz a politikai hálózathoz. Az FPÖ ezt a területet meglévő ellenzéki identitásával kezelhette, míg az alternatív média bizonyos korlátozások megszűnése után folytatódó értelmezéseket kínált.

A digitális kommunikáció továbbra is kapcsolódott a fizikai helyekhez. Egy 2024-es tanulmány, amelyet Umut Nefta Kanilmaz, Bernd Resch, Roland Holzinger, Christian Wasner és Thomas Steinmaurer készítettek, egy földrajzilag említett Twitter-hálózaton keresztül vizsgálta az osztrák COVID tiltakozási mozgalmat. Erős földrajzi és nyelvi struktúrát talált, beleértve azonosítható nemzeti közösségeket is. Ez az előnyomat hasznos korrekciót nyújt a teljesen helytelen online politikai szféra gondolatára. Tanulmány és kivonat.

Az ÖVP bemutatja, hogyan lehet egy erős, örökölt szervezetet átszervezni személyre szabott kommunikáció köré. Sebastian Kurz vezetése alatt a párt nyilvános megjelenése erősen a vezetőre, a szorosan összehangolt üzenetekre és a megújulás ígéretére összpontosított.

Az alapvető szervezeti probléma eltért egy új mozgalom szembesülésétől. Egy vezető, aki átveszi az irányítást egy bejáratott pártban, a tartományi eliteket, foglalkozásos szervezeteket, tapasztalt tisztségviselőket és versengő belső érdekeket kell kezelnie. Egy erős személyes választási mandátum növelheti a vezető befolyását ezekkel a csoportokkal.

A kapcsolat az ellenkező irányba is működik. A tartományi szervezetek jelölteket, helyi ismereteket, személyzetet és gyakorlati folytonosságot biztosítanak. Fontosak maradnak, amikor egy vezető nyilvános megítélése romlik.

Kurz politikai projektje a hagyományos média folyamatos fontosságát is mutatja. Paul Balluff, Jakob-Moritz Eberl és munkatársai 2012 és 2021 között 222 659 cikket vizsgáltak tizenhét osztrák médiumtól az osztrák politikai reklámbotrány vizsgálata során. Szokatlan növekedést tapasztaltak a volt kancellár láthatóságában a vádlott médiumban, és kevésbé kedvező tudósítást a kihívók számára. A szerzők kifejezetten megkülönböztetik ezeket a mintákat az illegális magatartás bizonyításától. "Az osztrák politikai reklámbotránya" című mű a The International Journal of Press/Politics 2026 januári számában jelent meg.

A szélesebb jelentés az, hogy a közvetlen kommunikáció és a kedvező újságírói kezelés erősítheti egymást. Egy digitálisan hatékony vezető még mindig előnyt élvez, ha a hagyományos médiumok meghatározzák azokat a témákat, amelyeket más szereplők megvitatnak és terjesztenek.

Az ÖVP jelenlegi oktatási infrastruktúrája szervezeti alkalmazkodást is mutat. Korábbi Politikai Akadémia ma Campus **Tivoli néven működik**, amely ötvözi a képzést, kutatást, politikai dokumentumokat és az online tanulást. Az intézmény a kortárs kommunikációs és technológiai kérdéseket egy folyamatos politikai szakemberek fejlesztésére szolgáló rendszerbe integrálja. Campus Tivoli.

Az SPÖ központi nehézsége a társadalmi képviselet és a választási azonosítás közötti csökkenő megfelelés. Megtartja azokat a szervezeteket, amelyek képesek képviselni a foglalkoztatási érdekeket, az önkormányzati szolgáltatásokat és a szociális védelmet. Ezek a funkciók azonban már nem határozzák meg megbízhatóan, hogyan értelmezik az érintett emberek a migrációt, nemzeti identitást, kulturális változást vagy politikai rendszert.

Egy személy értékelheti a kollektívan megaludt béreket, miközben előnyben részesíti más fél álláspontját a bevándorlással kapcsolatban. Valaki támogathatja a közlakásokat, miközben bizalmatlanul bízik a nemzeti SPÖ vezetésében. Ezek a kombinációk könnyebbé válnak, amikor az állampolgárok politikai értelmezésekkel találkoznak, amelyek anyagi képviseletüket nyújtó szervezeteken kívül is szembesülnek.

Ennek következtében a párt több részben versengő követellyel is szembesül: képviselni a munkások gazdasági érdekeit; megtartani a városi progresszív választókat; kezelni a migráció és integráció miatti bizonytalanságot; megőrizni a kormányzás hitelességét; és fenntartani a kapcsolatokat a tartományi szervezetek között.

A digitális kommunikáció láthatóbbá teszi ezeket a feszültségeket, mert a párt különböző részei különböző hangsúlyok közönségét szerezhetik. Emellett új kapcsolatokat teremthet a párt széttagolt választókörei között.

A **Karl-Renner-Intézet** konkrét példát nyújt erre az alkalmazkodásra. Jelenlegi programjai ötvözik a politikai menedzsmentet és az alulról szerveződő szervezeteket az MI kompetenciával és a választói kommunikációval. *A Digi-Impuls* találkozói kifejezetten a kommunikációs munkatársaknak, közösségi szervezőknek és tartalomkészítőknek szólnak. Az örökölt oktatási szervezet egyre inkább az újabb mozgósítási formák találkozóhelyévé válik. A Renner-Institut programja.

Az SPÖ problémáját tehát nem szabad egyszerűen az online tevékenység hiányának nevezni. Nehezebb feladata, hogy meggyőző kapcsolatot teremtsen a gazdasági érdekek, kulturális tapasztalatok és politikai identitás között.

A Zöldek és az NEOS különböző pozíciókat töltenek be ugyanabban az átalakulásban. A Zöldek erősségei részben a kérdésalapú mozgósításban, a környezeti elkötelezettségekben és azokban a választócsoportokban rejlik, akik számára központi fontosságú a klímapolitika, a jogok és az intézményi integritás.

Az ilyen politikai részvétel virágozhat a párttagságon kívül is. Emellett feszültséget teremt a mozgalmi elvárások és a kormányzati kompromisszum között: egy párt támogatói számos olyan csatornán keresztül szervezhetik a döntéseinek nyilvános kritikáját, amelyek korábban támogatták.

A NEOS más témákat ötvöz: oktatás, közigazgatási reform, egyéni lehetőségek, gazdasági kompetencia és európai integráció. Szervezeti kihívása, hogy a viszonylag laza reformszimpátiákat tartós párttá alakítsa, amely képes személyzetet toborzni és politikai tárgyalásokat kialakítani.

A **NEOS Lab** kifejezetten képzési központként, tudásközpontként és intézményként írja le magát a tehetségek és részvétel fejlesztésére. Ez bizonyíték arra, hogy még egy újabb párt is igyekszik intézményesíteni a szükséges szakértelmet és kapcsolatokat a kampányon túl. A NEOS Lab küldetése.

A 2024-es választási felmérés azt is mutatja, hogy a pártok közönségét különböző lényegi prioritások motiválták. A klíma különösen hangsúlyos volt a zöld szavazók körében, míg a NEOS szavazói az oktatás, gazdasági, költségvetési és egyéb reformkérdések szélesebb

kombinációját vitatták. A releváns alminták kicsik voltak, ezért a finom különbségeket óvatosan kell kezelni. ORF/FORESIGHT/ISA választási felmérés.

A gazdasági agytrösztök további politikai szerveződési réteget alkotnak, mert értelmezéseket adnak elő, mielőtt a kérdések parlamenti választássá válnának. A kérdés nem csak az, ki javasol adó- vagy kiadási intézkedést. Az is az, hogy ki határozza meg, hogy az alapvető probléma túlzott adózás, elégtelen befektetés, igazságtalan elosztás, gyenge ösztönzők vagy adminisztratív kudarc formájában értik-e.

Stephan Pühringer és Christine Stelzer-Orthofer 2016-os tanulmányukban vizsgálták az Agenda Austria-t és a Hayek Intézetet az osztrák neoliberális agytrösztökről szóló tanulmányukban. Ötvözték az intézményi és személyes hálózatok elemzését a nyilvános érvelés elemzésével. Értelmezésük szerint ezek a szervezetek egy *diskurzuskoalícióban* vesznek részt, amely támogatja a jóléti állam piacorientált változtatásait. Ez egy kritikus politikai-gazdasági beszámoló, nem pedig vitathatatlan leírása a szervezetek céljainak. Az ő tanulmányuk.

A tágabb mechanizmus fontos, függetlenül attól, hogyan értékeljük a javaslatokat. Kutatás, kiválasztott statisztikák, szakértői megjelenések és hozzáférhető magyarázó anyagok meghatározhatják, hogy a politikai szereplők mit tartanak reálisnak vagy szükségesnek. A befolyás kialakulhat anélkül, hogy egy szervezet utasításokat adott ki egy pártnak.

A progresszív oldalon a **2019-ben alapított Momentum Intézet kifejezetten ötvözi a gazdasági elemzést az MOMENT.at újságírói médiummal. Ezért példázza a kutatás, a közértelmezés és a közönségformálás összefonódását. Intézményi profilja Barbara Blaha és Leonhard Dobusch vezetői szerepét említi.** A Momentum leírása.

A 2025-ös éves jelentése 990 000 euró támogatást jegyz fel a Bundes-Arbeiterkammertől, miközben kijelenti, hogy nem fogad el párti támogatást vagy adományokat a tartalom feltételével. Ez támogatja az intézményi kapcsolatot a szervezett munkával; nem teremti meg az SPÖ irányítását. A Momentum 2025-ös éves jelentése.

Ezek a példák jelentős fejleményt mutatnak: olyan szervezetek, amelyek korábban főként döntéshozókat vagy újságírókat szólítottak, most maguk is közösségi közönséget építenek. Az intellektuális befolyás egyre inkább attól függ, hogy képes vagyunk-e váltani a speciális érvelés és az elérhető kommunikáció között.

Az osztrák identitásért folytatott küzdelem egy újabb tartós szellemi hátteret biztosít. A nemzeti hovatartozásról folytatott viták több történelmi örökséget érintenek: a német nacionalizmussal való kapcsolatot, a nemzeti szocializmus emlékét, a háború utáni letelepedés legitimitását, semlegességet és Ausztria európai orientációját.

A digitális kommunikáció új alkalmat ad ezeknek az örökölt témáknak a mozgósításra. A migrációról szóló vita nemzeti kontinuitásról szóló vitává válhat; egy európai politika körüli vita szuverenitásról szóló vitává válhat; egy politikai állásfoglalás kritikája történelmi bűnösségről vagy a szólásszabadságról szóló vitává válhat.

Ruth Wodak és Markus Rheindorf különösen közvetlenül foglalkoznak ezekkel a kapcsolatokkal a *Identity Politics Past and Present: Political Discourses from Post-war Austria to the Covid Crisis* (2022) című műben. 2026-os könyvük, *a Babyelefant und Hausverstand:*

Wie Krisen produziert werden kiterjeszti az elemzést a válságkommunikációra, a hibáztatásra, a szolidaritásra és a "józan észre" való hivatkozásokra. Hitelesített publikációk és kutatásleírás.

Itt a politikai intellektuális munka részben abban áll, hogy meghatározza, mely élmények tartoznak össze. Ugyanez a gazdasági nehézség értelmezhető újraelosztással, nemzeti preferenciával, piaci reformokkal vagy kormányzati inkompetenciával is. A digitális forgalom gyorsítja és gyakoribb, ahogyan ezek a versengő értelmezések eljutnak az állampolgárokhoz.

Az anyagi bizonytalanság továbbra is elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük, miért sikeresek bizonyos értelmezések. Az osztrák bizonyítékok nem támasztanak alá egy teljes magyarázatot algoritmusok vagy politikai személyiségek tekintetében.

A 2024-es választási felmérésben az ország irányával és a kormánnyal kapcsolatos elégedetlenség széles körben elterjedt. A bevándorlás és a megélhetési költségek kiemelkedő kérdések voltak. Feltűnő, hogy a vezető jelölt nem volt egyik legfontosabb szavazási motiváció egyik párt számára. Az FPÖ különösen jól teljesített a Matura nélküli foglalkoztatott válaszadók körében. A FORESIGHT választási eredményei.

Ez a megállapítás nem bizonyítja, hogy a személyes kommunikációnak nem lett volna hatása: a választók által jelentett indítékok nem mutathatják fel minden befolyásolást ítéletükre. Ez megállapítja, hogy egy komoly magyarázatnak tartalmaznia kell a lényegi panaszokat és a kérdési preferenciákat.

A FORESIGHT választási áramlási becslései azt is mutatják, hogy 2019-ben körülbelül 443 000 szavazó váltott az FPÖ-höz, szemben az SPÖ-től becslések szerint 65 000-vel. Így az FPÖ azonnali növekedése jelentős átszervezést jelentett a jobb- és közép-jobb választói körében. Ezek a választói mozgások statisztikai becslései, nem egyéni közvetlen követés. Választási áramlás-elemzés.

A 2025-ös Osztrák Demokrácia Monitorja fontos különbséget ad. A válaszadók mindössze 35%-a gondolta jól működőnek a politikai rendszert, és 31% érezte magát jól képviseltetve a parlamentben. Ennek ellenére a bizalom jóval magasabb maradt az igazgatásban, a rendbíróságokban és az Alkotmánybíróságban. Az elégedettség jövedelmek szerint is élesen eltért: 19% a legalsó harmadban, szemben 50%-kal a legmagasabb harmadban. Demokrácia Monitor 2025. Az én értelmezésem szerint Ausztria komoly problémával néz szembe a tapasztalt képviselettel és a folyamatos bizalom az állam fontos részeiben. Az establishment elleni felhívás így vonzhatja azokat, akik hatékonyabban akarják az intézményeket, valamint azokat, akik alapvetőbb változásokat keresnek.

Az osztrák közvéleményt nem szabad két egyenletesen polarizált blokkként elképzelni. A különböző kérdések eltérő összehangolásokat eredményeznek.

Martina Zandonella osztrák felmérési adatainak elemzése viszonylag széles körű egyetértést mutat néhány elosztási kérdésben, valamint erősebb különbségeket a migráció és klíma tekintetében. Ezek a különbségek különösen egyértelműen a párt-politikai vonalak mentén mutatkoznak meg. Eredményei egyenetlen konfliktusok terepét sugallják, nem pedig egyetlen átfogó megosztottságot, amely minden társadalmi kérdést magában foglal. Zandonella polarizációs elemzése.

Ez fontos a közösségi média értelmezése szempontjából. A rendkívül aktív fiókok társadalmilag univerzálissá tehetik a konfliktust, még akkor is, ha a legtöbb állampolgár kevésbé következetesen egyetért. Az online kifejezés intenzitása és a közvélemény elterjedése különböző empirikus objektumok.

A kutatási kérdésedhez ezért négy megkülönböztetés szükséges:

1. **Kitettség:** ki találkozik egy üzenettel?
2. **Elköteleződés:** ki reagál, kommentel vagy megoszt?
3. **Meggyőzés:** kinek az ítélete változik?
4. **Mozgósítás:** ki szavaz, tiltakozik, csatlakozik vagy adományoz?

Egy nagy szám egy ponton nem ér el ugyanolyan nagy hatást a következőben. Ausztria jelenleg nincs egyetlen nyilvános intézkedés, amely megbízhatóan osztaná be a nemzeti politikai befolyást a pártok, befolyásolók, alternatív média és a beismert újságírás között.

A társadalmi partnerség továbbra is az egyik legerősebb szervezeti folytonosság e változások alatt. Ausztria kamarái törvényes tagsági rendszerrel rendelkeznek, míg a szakszervezeti tagság önkéntes. A fő szociális partnerek közé tartozik a Munkakamara, a szakszervezeti szövetség, a Gazdasági Kamara és a mezőgazdasági kamarák. Szövetségi kormányzati magyarázat.

Tevékenységük kiterjed a jogalkotási konzultációkra, szakmai képzésre, adminisztratív bizottságokra és szociális biztosítási intézményekre. Közös elszámolásuk szerint a kollektív szerződések a kereskedelmi gazdaságban dolgozók közel 98%-át fedik le. Az Eurofound függetlenül írja le az ágazati tárgyalások folyamatos központi szerepét. A szociális partnerek funkciói, Eurofound az osztrák kollektív tárgyalásokról.

Ennek következménye, hogy a politikai elszakadás nem vezet automatikusan intézményi széteséshez. Egy állampolgár elutasíthatja a kormányzó pártokat, miközben a háború utáni megállapodáshoz kapcsolódó szervezetek által kidolgozott szabályok védik őt.

Emmerich Tálos és Tobias Hinterseer *Sozialpartnerschaft. Ein zentraler politischer Gestaltungsfaktor der Zweiten Republik am Ende?* (2019) közvetlenül foglalkozik ennek a rendszernek a gyengülődésével és folyamatos jelentőségével. Tálos szélesebb munkája azt is megmutatja, miért számít a kormányzati összetétel: a szervezett érdekek hozzáférése politikai döntéseken keresztül változhat, függetlenül a kommunikációs technológiától. A könyv vigája, Tálos tudományos bibliográfiája.

A területi szerveződés továbbra is olyan eredményeket hoz, amelyeket a nemzeti kommunikáció önmagában nem tud megmagyarázni. A tartományok és önkormányzatok olyan környezetet biztosítanak, ahol a választók konkrét szolgáltatásokkal, elismert egyénekkel és kialakult kapcsolatokkal találkoznak.

A 2026. júniusi grazi választási elemzés jól példás. A FORESIGHT becslése szerint a KPÖ megtartotta korábbi önkormányzati választóinak nagyobb arányát, mint bármely más párt. Emellett jelentős különbségeket dokumentált az azonos város lakói közötti önkormányzati és tartományi szavazások között. Grazi választási áramlás elemzése.

Ez nem zárja el a helyi szervezet ok-okozati hatását. Azt is bizonyítja, hogy a nemzeti pártpreferenciák hiányos politikai hűségek leírása. A választók különböző szinteken eltérő ítéleteket hoznak, és a helyi hitelesség értékes maradhat egy rendkívül digitális társadalomban.

A kommunikáció átalakulása több azonosítható mechanizmuson keresztül érinti az osztrák államot. Az első a napirend nyomása. A miniszteretnek és parlamenti pártoknak reagálniuk kell a szervezetükön kívüli vitákra reagálniuk, gyakran még azelőtt, hogy a belső konzultáció végleges álláspontot hozna létre.

A második a kommunikációs személyzet növekvő jelentősége. Azok, akik kiválasztják az üzeneteket, értelmezik a közönség reakcióit és kezelik a vezetők láthatóságát, fontos résztvevőkké válnak a politikai döntéshozatalban. Prioritásaik eltérhetnek a szakterületi szakértőkétől vagy a területi tisztviselőkétől.

A harmadik a kompromisszumra való nyomás. Egy koalíciós megállapodás engedményeket igényel, de a támogatókkal való nagyon személyre szabott kapcsolat következetességet és azonnali cselekvést teremthet. A kompromisszum nyilvános magyarázata maga a koalíció fenntartásának részévé válik.

A negyedik a küzdelem az intézmények felett, amelyek közvetítik a közismertséget. Az ORF irányítása különösen feltáró példa. Az Alkotmánybíróság túlzott kormányzati befolyásról szóló döntése után a 2025-ös reform a szövetségi kormány kinevezését kilencről hatra, míg a Köztanács kinevezéseit hatról kilencre növelte. Egyéb intézményi kinevezési csatornák megmaradtak. Az osztrák parlament beszámolója a reformról.

Ez megmutatja, hogyan formálja a kommunikációs hatalmat az alkotmányos döntés, a jogszabályok és az intézményi képviselet. Egy műsorszolgáltató álláspontja nem magyarázható kizárólag a közönségével vagy szerkesztői preferenciáival.

Az ötödik mechanizmus az újságírás gazdaságával kapcsolatos. A pénzügyi nyomás növelheti a tulajdonosok, a reklámozás és a közvélemény támogatásának fontosságát. A 2025-ös Osztrák Digitális Hírjelentés mind a reklámbevételek globális platformok felé való elmozdulását, mind a nyilvános reklámokkal kapcsolatos folyamatos vitákat írja le. A digitális átmenet így erősítheti a platformokat, miközben a hazai újságírást érzékenyebbé teheti az intézményi erőforrások elosztására. Digitális Hírjelentés 2025: Ausztria.

Elemző kapcsolatként ezeket a folyamatokat visszajelzést hoznak létre: a politikai szereplők versengnek a figyelemért, intézményi eljárásokon keresztül kapnak tisztséget, majd részt vesznek olyan döntésekben, amelyek befolyásolják a jövőbeli verseny kialakuló kommunikációs környezetet.

A releváns tudományos eredmények akkor a legerősebbek, amikor több kutatási hagyományt egyesítenek. Egyetlen megközelítés nem fedi le megfelelően az örökölt társadalmi szerveződést, az intellektuális termelést, a digitális közönséget és az állami döntéshozatalt.

Egy szisztematikus vizsgálathoz különös jelentőséget tulajdonítanék a következő kombinációknak:

Kutatási kérdés	Szerzők és művek	Fő hozzájárulás
Hogyan alakultak ki és gyengültek az átfogó politikai táborok?	Gerhard Lehmbruch; Anton Pelinka; Luther és Müller 1992-es gyűjteménye	Történelmi politikai kultúra, elit alkalmazkodás és pártrendszer változása
Miért marad fenn a szervezett érdekképviselet?	Emmerich Tálos, Ferdinand Karlhofer, Tobias Hinterseer; Luther párt–unió igazgatóságok tanulmánya	Kapcsolatok választási pártok, szervezett érdekek és politikai döntéshozatal
Hogyan vált a választási verseny egyre inkább médiaközpontúvá?	Fritz Plasser és Peter A. Ulram, beleértve a Lager mentalitásának hanyatló munkáját	Az átmenet, amely megelőzte a mai platformkörnyezetet
Hogyan épülnek fel a nemzeti identitás és a politikai fenyegetés?	Ruth Wodak, Markus Rheindorf és munkatársak	Nyelv, történelmi memória, válságértelmezés és normalizálás
Hogyan formálják az intellektuális hálózatok a gazdasági vitát?	Stephan Pühringer és Christine Stelzer-Orthofer	Kapcsolatok a szakértelem, a finanszírozás, az intézmények és a közvélemény érvelése között
Hogyan lépnek kölcsönhatásba a parlamenti és parlamenten kívüli nacionalista szereplők?	Bernhard Weidinger, Andreas Peham, Andreas Kranebitter és Isolde Vogel	Szervezeti folytonosságok, ideológiai hálózatok és fogalmi körforgás
Ki használja alternatív médiumot, és miért?	Heidi Schulze	Közönségválasztás és a hajlamok és a médiahasználat kapcsolata
Hogyan működnek a politikai és kereskedelmi média kapcsolatok?	Paul Balluff, Jakob-Moritz Eberl, Hajo Boomgaarden és munkatársai	Politikai láthatóság és lefedettség mintáinak empirikus vizsgálata
Valójában hogyan néznek ki a kommunikációs szokások megváltoztatása?	Sergio Sparviero, Josef Trappel, Stefan Gadringer és az osztrák Digital News Report csapat	Ismételt mérés a hírek felhasználásának és bizalomának
Hogyan formálja a bizonytalanság és a képviselet a politikai attitűdöket?	Martina Zandonella, Christoph Hofinger és FORESIGHT	Felmérések, amelyek a politikai elégedetlenséget összekapcsolják a társadalmi tapasztalattal

Pelinka *Ausztria: Out of the Shadow of the Past* (1998) és *Vom Glanz und Elend der Parteien* (2005) különösen hasznosak a történelmi politikai kultúra és változó pártfunkciók összekapcsolásában. A következő kommunikációs irodalom mellett állnak, nem pedig helyettesítik őket. Pelinka bibliográfiája. A szerzők közötti módszertani különbségek eredményesek. A hálózati elemzés azonosítja a kapcsolatokat; a diskurzuselemzés rekonstruálja a jelentéseket; felmérések mérik az attitűdöket és a jelentett viselkedést; az intézményi elemzés magyarázza a döntéshozatali eljárásokat. Egy meggyőző magyarázatnak kell feltárnia a kapcsolatokat ezek között, nem pedig feltételezni, hogy az egyik szinten a bizonyítékok bizonyítják a hatásokat a másikon.

A következő szakasz attól függ, mely szereplők tudják összekapcsolni a nyilvános azonosítást tartós gyakorlati teljesítménysel. Három fejlemény érdemes alapos megfigyelést érdemelni.

Az egyik az, hogy az FPÖ képes lesz-e széles ellenzéki vonzerőjét stabil kormányzati kapcsolatokká alakítani anélkül, hogy elveszítené a távolságot a meglévő rendszerektől, amelyek részben támogatják vonzerejét. Egy másik az, hogy az SPÖ és az ÖVP képes lesz-e megújítani a politikai identitást a szervezeti környezetük által még biztosított szolgáltatások, képviselet és szakértelem körül. A digitális kompetencia segíthet ezt, de a hitelesség attól is függ, mit tapasztalnak az állampolgárok. A harmadik pedig olyan szervezetek fejlesztése, amelyek ötvözik a kutatást, újságírást, közösségépítést és politikai részvételt. A lendület, a pártakadémiák és az aktivista média már most is jól példázza ennek a fejlődésnek a különböző változatait. Ausztria számára a legfeltáróbb jövőbeli bizonyíték a **hatalom formái közötti átalakulásról** szól: mely online közönség válik megbízható választósággá; mely választók fenntartják működőképes koalíciókat; mely intellektuális hálózatok biztosítják a tényleges politikát; és mely szervezetek tartják meg a polgárok bizalmát a megvalósítás révén. Ezek a kapcsolatok meghatározni fogják, hogy a tömegkommunikáció átalakulása mennyire alakítja át az osztrák állam működését.

****

Lengyelország

Lengyelország politikai átalakulását leginkább úgy értjük, mint a politikai hűség megszervezésének hatalmának újraelosztása. A pártok továbbra is kiválasztanak jelölteket, parlamenti többséget gyűjtenek és fontos erőforrásokat irányítanak. Egyre inkább azonban azok az emberek, akik politikai kérdést emelnek, érzelmileg meggyőző értelmezést adnak neki, és közönséget gyűjtenek köré, média médiumok, értelmiségi körök, polgári szervezetek és egyéni digitális csatornák révén működnek.

Ez jelentősen alátámasztja a politikai kommunikáció kibertérbe való átültetésére irányuló hangsúlyodat. A feltétel az, hogy Lengyelország különösen erős interakciót alakított ki **az idősebb ideológiai közösségek, pártszervezetek, a műsorszóró média és a digitális személyiségek** között. Ennek az interakciónak a megértése többet magyaráz, mint a közösségi médiát a pártok helyettesítőjeként kezelni.

Az alábbi elemzés ötvözi a történelmi kutatást a 2023–2025-ös választási ciklussal és a rendelkezésre álló 2026-os kutatásokkal. Ahol szélesebb oksági értelmezést javaslok, megkülönböztetem azt a felmérések, választási megfigyelés vagy egyéni tanulmányok által közvetlenül megállapított eredményektől.

A választási felület már több különböző hatalomelosztást mutat be. A 2023 októberi parlamenti választás a következő eredményeket hozta meg:

Választási bizottság	Szavazatarány	A Szejm megnyert mandátumai
Jog és igazságosság — PiS	35.38%	194
Polgári Koalíció — KO	30.70%	157
Harmadik út	14.40%	65
A Baloldal	8.61%	26
Konföderáció — Konfederacja	7.16%	18

Ezek a választáson kiosztott mandátumok, nem pedig a későbbi parlamenti tagságokra vonatkozó állítás. A részvétel 74,38%-ot ért el. KO, a Harmadik Út és a Baloldal együtt 248-at nyertek meg a 460 helyből, lehetővé téve Donald Tusk számára, hogy kormányt alakítson, bár a PiS továbbra is a legnagyobb választási bizottság maradt. OSCE/ODIHR, 2023-as választási jelentés

2025 júniusában a PiS által támogatott Karol Nawrocki 50,89%-os arányban nyerte meg az elnökválasztási második fordulót, legyőzve Rafał Trzaskowskit. Így a kormány parlamenti győzelme nem tudta megfelelő elnöki többséget kialakítani. Reuters, végső elnökválasztási eredmény

Az elemző jelentés jelentős: **egy koalíció, amely képes eltávolítani egy kormányt, egy közönség, amely képes fenntartani egy politikai identitást, és egy többség, amely képes elnököt választani, különböző formációk.** Átfedik egymást, de tagságuk, motivációjuk és szervezeti követelményeik eltérnek.

Lengyelországnak ezért legalább négy egyidejű térképre van szüksége: társadalmi érdekek; szellemi és erkölcsi értelmezések; kommunikációs csatornák; valamint olyan intézmények, amelyek képesek kötelező érvényű döntéseket hozni vagy megakadályozni.

A legmélyebb megosztottság a 1989 utáni rend jelentését érinti. A kommunizmus utáni első szakaszban a politikai identitások erősen szerveződtek a volt kommunista establishment és az ellenzék közötti megkülönböztetés köré. Mirosława Grabowska *Podział postkomunistyczny* (2004) című műve ennek a megosztottságnak az alapító tanulmánya.

A Civic Platform hagyomány és a PiS közötti későbbi konfliktus megváltoztatta annak szerkezetét. Mindkettő a széles, posztszolidaritás politikai világából jött ki. Összecsapásuk egyre inkább az átmenet versengő értelmezéseire vonatkozott.

Az egyik értelmezés az 1989-et sikeres tárgyalásos felszabadításként értelmezte: a tökéletlen intézmények fokozatosan javulhatnak alkotmányos kormányzás, gazdasági fejlődés és európai integráció révén. Egy másik pedig a megállapodást hiányosnak értelmezte: erős hálózatok fennmaradtak, a nemzeti érdekek alárendeltek, és a kulturális hatalom továbbra is az elit között koncentrálódott, akik saját preferenciáikat a modernitás követelményeiként mutatták be.

Ezek az álláspontok soha nem írták le pontosan minden választót. Megadták azt a nyelvet, amelyen keresztül sok különálló vita összekapcsolódott. A privatizáció, a bírói kinevezések, médiatulajdonlás, történelmi oktatás és Brüsszellel való kapcsolatok mind ugyanazon a

kérdésen értelmezhetők: **ki kapta meg valójában a jogot Lengyelország meghatározására a kommunizmus után?**

Ez segít megmagyarázni a lengyel politikai ellenállás szokatlan intenzitását. Az ellenfelek gyakran egy törvénytelen megállapodás képviselőiként vagy a legitim kormányzat feltételeire néző fenyegetésként jelennek meg. Egy politikáról szóló nézeteltérés viszont a javasolt nép tekintélyéről szóló nézeteltéréssé válik.

Jarosław Kuisz egy befolyásos magyarázatot dolgoz ki a *The New Politics of Poland: A case of post-traumatic sovereignty* (2023) című művében. Azt állítja, hogy az elveszett államiság és külső dominancia történelmi tapasztalatai továbbra is formálják a szuverenitás megértését. Értelmezése segít megmagyarázni, miért tűnhetnek az európai intézmények egyes lengyelek számára a családon belüli erőszak elleni védelemként, mások számára pedig korlátozóként a helyreállított önkormányzatra. Ez Kuisz történelmi és liberális értelmezése, nem pedig minden lengyel tudós által osztott diagnózis. Manchester University Press

Arra a következtetésem az, hogy a közösségi média politikai hatékonyságának nagy részét ezekből a már kialakult értelmezési struktúrákból meríti. Egy rövid videó egy bíróságról, migránsról, német politikusról vagy katolikus ceremóniáról egy sokkal nagyobb történelmi narratívát aktiválhat anélkül, hogy magyarázatot kellene elmagyaráznának.

Az osztály, státusz és területi elismerés adja ezeknek a narratíváknak társadalmi erejét. Egy alkotmányos értékekre korlátozott elképzelés nem érti, miért rezonálnak a versengő narratívák másként a társadalomban.

Lengyelország gazdasági átalakulása jelentős lehetőségeket teremtett, miközben zavart, bizonytalan és egyenlőtlen hozzáférés a közszolgáltatásokhoz. A politikai értékelések attól függenek, hol élnek az emberek, hogyan jutottak el pozíciójukhoz, elvárják-e gyermekeik előrehaladását, és hogy tisztelik-e őket a társadalmilag befolyásos intézmények részéről.

A megszokott kontraszt egy metropolitán liberális Lengyelország és a tartományi konzervatív Lengyelország között néhány választási irányzat is megragadó. Félrevezetővé válik, ha két belső homogén társadalom közötti megosztottságként kezelik.

Egy kisebb városi vállalkozó siker pozíciójából támogathatja a konzervatív politikát. Egy varsói egyetemi végzettség lakhatási bizonytalansággal és bizonytalan foglalkoztatással küzdhet. Az európai integrációból profitáló személy még mindig neheztelhet a kulturális lekezelő szemléletre azok részéről, akik azt állítják, hogy "Európát" képviselik.

Maciej Gdula munkája itt releváns, különösen a Katarzyna Dębska és Kamil Trepka közösen végzett *Dobra zmiana w Miastku* (2017) és Nowy *autorytaryzm* (2018) című tanulmánya. Kutatásuk a figyelmet a politikai tekintéllyel való elismerésre, törekvésre és azonosulásra irányítja. Egy hasznos értelmezés, hogy az határozott nemzeti vezetés támogatása lehetőséget ad a helyreállított státusz kollektív drámájában. Mivel a Miastko kutatása egy helyi területet érint, nem szabad országos választói motiváció mérőszámként kezelni. Miastko tanulmány

A PiS családi juttatási politikája ebben a keretben érthető. Egy olyan átruházás, mint az eredeti 500+ program, gazdasági hatást gyakorol és közvélemény üzenetet adnak arról, hogy kinek jár elismerésre. Egy politikai elszámoló, amely a kedvezményezetteket pusztán a kifizetésekkel "megvásárolt" szavazókként írja le, figyelmen kívül hagyja ezt a második dimenziót.

Ezzel szemben a sikeres újraelosztás nem biztosít véglegesen a hűséget. Amint egy juttatás várható jogosultsággá válik, a választók infláció, szolgáltatások, lakhatás, kompetencia vagy kulturális szempontok alapján ítélhetik meg a pártokat. A politikai siker tehát megváltoztathatja azokat a mércéket, amelyek alapján a szerzőt később értékelik.

Paweł Marczewski 2025-ös *Klasowe trajektorie polskich wyborów című műve* különösen hasznos korrekciót fejleszt ki: a politikai preferenciák társadalmi pályákat és a lefelé irányuló mozgékonyságtól való félelmeket, valamint a jelenlegi jövedelmet tükrözik. Elemzése különös figyelmet fordít azokra, akik a középosztályba léptek anélkül, hogy biztonságos helyzetük kialakítását szerezték volna. Marczewski elemzése

Michał Feliksiak, Beata Roguska és Paweł Ruszkowski kutatásai is megosztottságokat találnak társadalmi osztályok között és azon belül az európai integráció és az azonos neműek közötti kapcsolatok kapcsán. Ez bonyolítja azt a kísérletet, hogy minden politikai tábort egy gazdasági osztályhoz rendeljenek. Az osztály és a polarizáció tanulmányozása

A digitális politika esetében ennek következménye, **hogy ugyanaz a gazdasági frusztráció egészen más politikai jelentéseket is kaphat**. Ez akár erősebb társadalmi ellátás, alacsonyabb adózás, nemzeti gazdasági védelem vagy egy állítólag önző intézmény büntetésének követelésévé válhat. Az értelmezést nyújtó kommunikátor segít meghatározni, melyik szervezeti csatorna kapja az ebből eredő elégedetlenséget.

Lengyelország szellemi háttere több átfedő környezetből áll. Ezek a környezetek fogalmakat hoznak, oktatják a résztvevőket, hírnevet teremtenek, és a sérelmeket nyilvános vitákká alakítják. Hatásukat nem lehet megfelelően párttagsággal mérni.

Az alábbi térkép fontos szervezeti központokat azonosít. Az intellektuális közelség önmagában nem teremt pénzügyi függőséget vagy pártirányítást.

Környezet	Fő szellemi munkák	Kapcsolat a politikai szervezettel
Teologia Polityczna	Politikai közösség, vallás, nemzeti hagyomány, tekintély és európai civilizáció	Folyóiratok, könyvek, szemináriumok és digitális kiadások konzervatív értelmiségi közönséget alkotnak
Klub Jagielloński / Pressje	Republikánizmus, katolikus társadalmi tanítás, állami kapacitás, szudiaritás és fejlődés	Összeköti a szakpolitikai szakértelemet, a polgári oktatást, a helyi tevékenységeket, a podcastokat és a nyilvános kampányokat
Kultura Liberalna	Alkotmányos jogok, pluralizmus, liberális politikai kultúra és demokratikus legitimitás	Ötvözi egy internetes hetilapot, a kiadókat, a vitákat és a videós beszélgetéseket
Krytyka Polityczna	Osztály, egyenlőtlenség, feminizmus, kultúra és az 1989 utáni megállapodás kritikája	Összekapcsolja a publikációt és az intellektuális vitát az aktivizmussal és a szélesebb baloldali közélettel
Stefan Batory Alapítvány	Polgári részvétel, intézményi elszámoltathatóság, európai együttműködés és demokratikus normák	Támogatásokat, kutatásokat, érdekképviseleti és szervezeti támogatást nyújt

Környezet	Fő szellemi munkák	Kapcsolat a politikai szervezettel
Ordo Iuris	Jogi érvek a családról, abortuszról, vallásszabadságról és szuverenitásról	Erkölcsi álláspontokat jogi beavatkozásokká, elemzésekké és nyilvános kampányokká alakítja

Jelentős különbségek vannak még a konzervatív oldalra helyezett szervezetek között is. A Teologia Polityczna, amelyet **Marek A. Cichocki és Dariusz Karłowicz** alapított, filozófiai és vallási kérdéseken keresztül közelíti meg a politikát a közösségről és az emberi létről. Saját leírása egy konzervatív-liberális környezetet azonosít. Teologia Polityczna alapító beszámolója

A Klub Jagelloński kifejezetten pártatlannak és kereszténydemokratának írja le magát. Republikánussága magában foglalja a helyi közösségek, a polgárok felhatalmazása és az állam minősége iránti törődést. Politikai jelentések, podcastok, helyi találkozók és technológiai projektek kombinációja jól mutatja, hogyan lehet egy szellemi környezet több utat is beszerezni a közéletbe. A Jagellon Klub leírása

Ezek a különbségek politikailag is fontosak. Egy konzervatív értelmiségi támogathatja a nemzeti szuverenitást, miközben bírálja az adminisztratív inkompetenciát, a túlzott központosítást vagy a pártpártpártokat. Egy szervezet egyetérthet a PiS-szel egy alkotmányos vagy kulturális kérdésben, és elutasíthatja a viselkedését egy másikban.

A liberális terület is eltérő. A **Jarosław Kuisz és Karolina Wigura társulva a Kultura Liberalna az alkotmányos szabadságokat, méltóságot és pluralizmust helyezi középpontba. Szervezeti formája már magában foglalja a digitális átalakulást: egy online hetilapot, társadalmi terjesztést, kiadást és videópodcastokat.** Kultura Liberalna

A **Batory Alapítvány** más funkciót lát el. A támogatások, a felügyelet, a szakértelem és érdekképviselet segíti a polgári tevékenység fenntartását a tömeges mozgósítás pillanatai között. Együttműködése az Open Society European Network-tel és más nemzetközi szervezetekkel nyilvánosan dokumentált. Ez az együttműködés valódi intézményi kapcsolatot azonosít; egy párt vagy a szélesebb liberális közvélemény feletti ellenőrzés megteremtése külön bizonyítékot igényelne. A Batory Alapítvány módszerei és partnerei

A baloldalon Krytyka Polityczna segített fenntartani az osztály, a közellátás és a kulturális felszabadítás nyelvezetét, amelyet nem lehet a liberális átmenet védelmére redukálni. Ez ismétlődő feszültségeket teremt a szélesebb anti-PiS választói körében: a PiS legyőzése és egy gazdasági vagy társadalmi programban való megállapodás különálló célok.

Az általános szervezési folyamat ezért összetettebb, mint az értelmiségiek, akik pártprogramokat biztosítanak. **A környezetek határozzák meg, mely problémák érdemelnek figyelmet, mely leírások hitelesek, és melyiknek kell megszólalniuk.** A pártok ezekre az erőforrásokra támaszkodnak, miközben megpróbálják azokat a választási prioritásoknak alárendelni.

A katolicizmus továbbra is fontos infrastruktúra, de elemeit meg kell különböztetni. Az egyházi tisztség, a plébániai élet, a katolikus oktatási intézmények, a Radio Maryja közönsége, vallási kiadók, konzervatív filozófusok és jogi kampányokat végző szervezetek eltérő funkciókat látnak el.

A Radio Maryja és a TV Trwam bemutatja, hogyan teremthet a műsorszórás, vallási identitás és a tartós közönség részvétele politikai közösséget a hivatalos párttagságon kívül. Egy ilyen közösség figyelmes támogatókat biztosíthat a pártoknak, miközben nyomást gyakorolhat rájuk.

A Tygodnik Powszechny, Znak *és* Więź *kiadványokhoz kapcsolódó pluralista katolikus hagyományok* egy másik lehetőséget is mutatnak: a vallási elkötelezettség együtt létezhet a nemzeti-konzervatív politika kritikájával.

Brian Porter-Szűcs *Faith and Fatherland: Catholicism, Modernity, and Poland* (2011) című műve fontos történelmi hivatkozás itt. A *When Nationalism Started to Hate* (2000) mellett segít a katolicizmus és a nacionalizmus közötti kapcsolatokat a történelmi változás világába helyezni. Porter-Szűcs egyetemi bibliográfiája

A digitális átalakulás további lehetőséget is behoz: nemzeti-katolikus szimbólumok terjedhetnek olyan közönségek között, akiknek a vallási intézményekkel való kapcsolatuk laza. Egy kép, történelmi évforduló vagy közerkölcsös konfliktus politikai összetartozás jelzőjévé válhat függetlenül a rendes plébániai részvételtől.

Az én értelmezésem szerint ez gyengít bármilyen egyszerű láncot, amely a papoktól a hívőkig és a pártig vezet. A vallási intézmények továbbra is számítanak, miközben a digitális kommunikátorok nagyobb kapacitást kapnak vallási szimbólumok kiválasztására és újraértelmezésére.

A történelmi memória személyzeti és szervezeti erőforrásokat is biztosít. Múzeumok, megemlékezések, történelmi intézetek, kiadványok és oktatási projektek segítenek meghatározni, hogy a nemzeti tapasztalat mely változatai kapnak közvélemény-jogot.

Nawrocki pályafutása különösen konkrét példa erre. Elnökké válása előtt a Gdańszki Második Világháborús Múzeumot vezette, és vezette a Nemzeti Emlékezés Intézetét. Hivatalos életrajza a játékok és digitális alkalmazások történelmi oktatásban való használatát is leírja. Hivatalos elnöki életrajz

A tágabb következtetés az, hogy a történelmi ismereteket előállító intézmények nyilvános elismerést és politikai hitelességet is eredményezhetnek. A memóriapolitika hozzájárul a potenciális vezetők kialakulásához, nem csupán kampányretorikát nyújtana jelöltek kiválasztása után.

Ebben a dimenzióban **Jan Kubik** munkái a szimbólumokról és a politikai mozgósításról, **Tomasz Zarycki** kulturális tekintélyről és perifériás helyzetről folytatott tanulmányai, valamint **Jadwiga Staniszkis** átalakulásról és strukturális hatalomról alkotott elemzései értékes intellektuális kiindulópontok maradnak.

A kibertérbe való áttér megváltoztatta a politikai munkamegosztást. Több mechanizmus is különösen fontos.

Először is, csökkentette az emberek elérésének költségeit újságszerkesztői jóváhagyás vagy egy nagy tagszervezet felépítése nélkül. Egy politikus, aktivista vagy előadó személyes csatornán keresztül ismételt kapcsolatot teremthet.

Másodszor, növelte egy felismerhető személyiség értékét. A nézők többször találkoznak egy hanggal, modor és érzelmi stílussal. A politikai hitelesség a megismerősség révén fejlődhet, mielőtt a nézők részletes ismereteket szereznének egy műsorról.

Harmadszor, aktívabbá tette a támogatókat a terjesztésben. Kiválasztanak klipeket, mémeket készítenek, kihívást jelentenek ellenfelekkel és értelmezéseket terjesztenek a közösségi hálózatokon belül. Egy központilag előállított üzenet sok decentralizált adaptáció anyagává válik.

Negyedszer, új közvetítők létrehozását eredményezték. Ajánlási rendszerek, csatornatulajdonosok, moderátorok, reklámszolgáltatások és befolyásos fiókok határozzák meg a láthatóságot. A kapcsolat közvetlen hatású lehet a néző számára, miközben jelentős kereskedelmi és technikai infrastruktúrára épül.

Végül megváltoztatta a szervezet és a vezetés közötti kapcsolatot. Egy vezető személyes láthatóságon keresztül dominánsabbá válhat a párton belül, miközben egyre inkább a külső kommentátoroktól függ, akiknek közönségét a párt nem tudja megszerezni.

Robert Gorwa *Computational Propaganda in Poland* (2017) című műve ennek a szervezeti kombinációnak a korai változatát dokumentálja. A hagyományos aktivista és párt-ifjúsági hálózatok levelezőlistákat, bezárt Facebook-csoportokat és üzenetküldő szolgáltatásokat használtak koordinációra. Tanulmánya mesterséges identitásokat és lehetséges automatizált erősítést is vizsgált. Eredményei egy adott korszakot és kutatási mintát érintenek; nem határozzák meg a lengyel politikai kommunikáció korszerű arányát, amely a botoknak tulajdonítható. Gorwa oxfordi jelentése

A fontos történelmi korrekció, hogy ezek a folyamatok megelőzték a legújabb rövidvideós platformokat. Karolina Koc-Michalska, Darren Lilleker, Paweł Surowiec és Paweł Baranowski már elemezték a professzionális online kampányokat a lengyel 2011-es választás tanulmányozásában.

Különböző platformok különböző tevékenységeket segítenek. Elemző megkülönböztetésként a Facebook különösen hasznos a közösségi terjesztés és koordináció szempontjából; a YouTube a tartós személyes tekintély és hosszabb vitához; rövid videó a felfedezéshez és tömörített politikai teljesítményhez; és X gyors eszmecserékre, amelyekben politikusok, újságírók és rendkívül aktív kommentátorok vesznek részt. Ezek átfedő funkciók, nem pedig a platformok választási hatékonyságának mért rangsorai.

A Konfederacja bemutatja, hogyan szervezheti át a jobb oldali versenyt. Jelentősége túlmutat a PiS szavazatainak elvételén. Versengő értelmezéseket kínál a szabadságról, gazdasági törekvésekről, nemzeti érdekekről és a fennálló hatalommal szembeni ellenállásról.

A PiS politikai ajánlata ötvözi a nemzeti konzervativizmust az állam és a társadalmi újraelosztás kiterjedt szerepével. A Mentzenhez kapcsolódó irányzat nagyobb hangsúlyt fektet a vállalkozói vállalkozásra, az adózásra és a bürokratikus beavatkozással szembeni ellenállásra. A nacionalista áramlatok további prioritásokat adnak, és a szélesebb radikális jobboldali mező jelentős ideológiai és szervezeti különbségeket tartalmaz.

Ez problémát teremt a PiS számára: a nacionalizmusra nyitott közönség nem feltétlenül fogadja el annak gazdasági programját, vezetői hierarchiáját, és nem állítja el, hogy ő a jobboldal fő képviselője.

A 2025-ös elnökválasztási kampány szokatlanul egyértelmű példát mutatott a közönség tulajdonlása és a politikai alkudozás új kapcsolatáról. Az első fordulóban 14,81%- os szavazatot **kapva Sławomir Mentzen meghívta a két döntőst YouTube műsorába, és bemutatta javasolt politikai kötelezettségeit**. Mindkettő később megjelent. Reuters a meghívásról és követelésekről, Nawrocki interjú, Trzaskowski interjú

Az intézményi jelentőség feltűnő. Egy kiesett jelölt műsorvezetővé vált, akinek keresztül a megmaradt jelöltek egy választási szempontból fontos közönséghez való hozzáférést kerestek.

Három forrás állt össze: az első körben nyújtott támogatása, a nézőkkel való folyamatos kapcsolata, valamint az interjú napirendi meghatározásának képessége. Az első forrás választási volt, a második kommunikatív, a harmadik szerkesztőségi volt.

Ez a példa nem bizonyítja, hogy Mentzen blokkként tudná áthelyezni szavazóit. Azt mutatja, hogy képes más politikusokat nyilvános tárgyalásokra kényszeríteni egy általa irányított környezetben.

Ez azt is megmutatja, miért nem érthető meg a digitális politika kizárólag a szűk figyelem alapján. A hosszabb interjúk jelentős politikai eseményekké válhatnak. Rövid klipek később kiválasztott pillanatokat visznek szélesebb körbe a forgalomba. A hosszú formátumú tekintély és a rövid forma felfedezés erősíti meg egymást.

A kreatív média növekedése egy másik szervezeti átalakulás. Krzysztof Stanowski Kanał Zero című műve egy ismert személyiségekre és digitális terjesztésre épülő médiavállalat megjelenését illusztrálja. A Reuters Intézet 2025-ös jelentése az első év végére több mint 1,4 millió feliratkozót és 450 millió megtekintést jegyzett. Ezek platformösszegek, nem pedig egyedi lengyel szavazók száma. Digitális hírjelentés 2025: Lengyelország

A következő irány is ugyanolyan feltáró. A 2026-os jelentés a Kanał Zero weboldallá és műholdas televízióvá való terjeszkedését írja le, valamint egy volt elnök, Andrzej Duda műsorvezetésével. A digitális siker szélesebb média intézménnyé alakult. Digitális hírjelentés 2026: Lengyelország

Arra a következtetésem az, hogy a sikeres digitális személyiségek gyakran elkezdenek olyan funkciókat szerezni, amelyeket korábban újságok, televíziós csatornák és bulihoz kapcsolódó fórumok között osztottak el: vendégek kiválasztása, legitimitás biztosítása, viták meghatározása és a közönség közös hivatkozásainak fenntartása.

Ez kereskedelmi ösztönzőket és politikai következményeket hoz. Egy műsorvezetőnek folyamatos figyelemre és közönséghűségre van szüksége. Egy pártnak szavazatokra, koalíciós partnerekre és némi kompromisszumszabadságra van szüksége. Érdekeik egybeeshetnek a mozgósítás során, és eltérhetnek, amikor a kormányzáshoz visszafogottságot igényel.

Ennek következtében egy párt függővé válhat egy szövetséges média közvéleménytől, amely szigorúbban bünteti a kompromisszumokat, mint a választói közösség.

A bevált műsorszolgáltatók továbbra is részei ennek a folyamatnak. Lengyelország liberális, konzervatív és szélesebb körű kereskedelmi médiája bővült weboldalakon, videókon, közösségi fiókokon és hagyományos műsorszórákon. Egy televíziós interjú digitális vitát válthat ki, amely később későbbi televíziós közvetítések tárgyává válik.

Az EBESZE 2023-as megfigyelése erősen pártpolitikai közmédia tudósítást mutatott, amely a PiS kormányát támogatja. Emellett megkülönböztette a magánmédiumokat, több nagy szervezetnél azonosítva a kritikus tudósításokat, míg másoknál semlegesebb kezelést. Ez informatívabb, mint az összes magánmédia egyetlen politikai szereplőként való besorolása. EBESZ/ODIHR, média figyelés

A kormányváltás után a közszolgálati műsorszolgáltatás továbbra is vitatott maradt. A 2025-ös OSCE jelentés megállapította, hogy a menedzsmentváltás nem biztosította a pártatlanságot, annak ellenére, hogy néhány jelentési javulást tapasztaltak. OSCE/ODIHR, 2025-ös választási jelentés

Eközben a konzervatív közönség és média munkatársai alternatív médiumok köré szerveződhetnek. A Reuters Intézet 2026-os beszámolója a TV Republika terjeszkedését és a politikailag összehangolt digitális vállalkozások további széttagolódását írja le. A TVP heti offline hírelérése 25%-os volt, a hírek összesített bizalma 39% és a hírelkerülés 46%-a. Ezek az adatok egy online felmérésből származnak, és nem értelmezhetők televíziós piaci részesedésként vagy egymást kizáró közönségkategóriákként. Digitális hírjelentés 2026: Lengyelország

A szervezeti szempont az, hogy **a politikai közösségek túlélhetik egy adott kommunikációs intézmény elvesztését**. Megőrizik a megszokott személyiségeket, értelmezéseket és hűséget, amelyek átvándorolhatnak egy másik csatornára.

A liberális, feminista és baloldali mozgósítás a pártcsatornákon túl is kiterjedt. Az alkotmányos intézményeket védő mozgalom, a 2016-os és 2020-as női tüntetések, a helyi kezdeményezések és későbbi választási részvételi kampányok azt mutatják, hogy a politikai mozgósítás olyan hálózatokon keresztül fejlődhet, amelyek céljai csak részben egyeznek meg az ellenzéki pártok céljaival.

Hasznos különbség az, hogy szervezünk egy fenyegetés ellen, vagy megegyezünk arról, mi helyettesítse azt.

Az emberek együtt mozgósíthatnak az abortuszkorlátozás vagy a bírófüggetlenség elleni támadás ellen, miközben nem értenek egyet az adózásról, jólétről, migrációról vagy a későbbi kormánykoalícióról. A pártok választási előnyökkel járhatnak a mozgósításból anélkül, hogy kontrollt szereznének a résztvevők felett.

A Batory Alapítvány kutatási vitái a 2023-as választást követően kifejezetten a civil társadalmat, mint egyre autonómabb közéleti résztvevőt, beleértve a választási mozgósításban szerzett tapasztalatait és a nagy válságokra adott válaszokat. Kutatási program a mozgósításról és az önszerveződésről

Agnieszka Graff és Elżbieta Korolczuk, különösen *az Anti-Gender Politics in the Populist Moment* (2022) című művében központi szerzők annak megértésében, hogyan kapcsolódnak össze a nemi és családi viták az erkölcsi identitást, az elitellenes narratívákat és a

transznacionális aktivizmust. **Grzegorz Ekiert, Jan Kubik és Michał Wenzel** fontosak a civil társadalom szervezeti és egyenlőtlen társadalmi alapjai szempontjából.

A digitálisan támogatott tiltakozás politikai korlátja, hogy a mozgósítás intenzív lehet anélkül, hogy tartós megállapodást, helyi szervezeti vagy szakértelmet generálna. Erőssége abban rejissz, hogy képes aktiválni azokat a résztvevőket, akiket a már meglévő szervezetek nem tudnak elérni.

Mindkét tulajdonság számít választási győzelem után. A kormányok a mozgósítás által kialakult elvárásokat öröklik, de ezeket intézményeken és koalíciókon belül kell összeegyeztetniük.

A generációváltás további megosztottságokat hoz a főbb táborokon belül. A fiatalabb polgárok politikai vitákat találnak a szórakoztatás, társas kapcsolatok és hírek különböző kombinációin keresztül. Azonban a "fiatalok" nem alkotnak egyetlen politikai választócsoportot.

A nem, az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás és a lakóhely metszik. Egy fiatal bizonytalansága értelmezhető közszolgálati kudarcokkal, diszkriminációval, adózással, migrációval vagy társadalmi előrelépés akadályozásával.

Egy nemrégiben megjelent közreműködése Michał Grzębowski *Polskie podziały: mężczyźni* (2026. augusztus) című műve. A mű a fiúk és férfiak körülményeiről, valamint azok osztály- és területi egyenlőtlenségekkel való metszéspontjáról szóló vitákat vizsgálja. Ez a megközelítés segít felismerni a férfiasságról szóló politikai narratívák mögötti lényegi társadalmi problémákat, ahelyett, hogy azt feltételezné, hogy csak az online stílus magyarázza vonzerejét. Grzębowski elemzése

A 2025-ös választási megfigyelés továbbá bonyolítja azt a gondolatot, hogy a sikeres rövid videós kommunikáció kizárólag a jobboldali részhez tartozik: az OSCE mind Mentzent, mind a baloldali Magdalena Biejat-ot azonosította kiemelkedőnek a TikTok elköteleződésében a megfigyelt mintájában. Az elköteleződési intézkedések nem tudnak egyenértékű választási befolyást megállapítani. OSCE/ODIHR, online kampányeredmények

A polarizáció erősítődik az interneten, de a "két lezárt törzs" nem megfelelő modell. Paweł Matuszewski különösen fontos a konkrét kérdésedhez. *Cyberplemiona* (2018) című műve a Facebook viselkedését vizsgálja a parlamenti kampányok során.

Gabriella Szabóval **közösen** végzett kutatása azt vizsgálja, hogy az online részlegek valóban követik-e a párthatárokat, míg **Katarzyna Waleckával a** Facebook hírfogyasztását vizsgálja a 2017-es igazságszolgáltatási válság idején. Ez a kutatási program egy összetettebb struktúrára mutat, mint az egységes pártszigeteltség. Emellett felhívja a figyelmet a viszonylag stabil médiaszokásokra és bizonyos fiókok aránytalan aktivitására. Matuszewski kutatása és bibliográfiája

Számos megkülönböztetés következik.

Az emberek szembesülhetnek egymással szemben azzal, hogy azokat a másik fél tisztességtelenségének bizonyítékaként értelmezik. Ezért a magas kitettség nem feltétlenül eredményez kölcsönös megértést.

Néhány rendkívül aktív résztvevő képes egy álláspontot társadalmilag elterjedtebbnek mutatni, mint amilyen valójában. Ezért a posztmennyiség rossz helyettesítő a reprezentatív közvélemény-kutatásnak.

Végül a párttámogatók különböző online közösségekben élhetnek, annak ellenére, hogy egyformán szavaznak. Egy vallási konzervatív, gazdasági nacionalista és egy anti-establishment vállalkozó választási úton összefoghat, miközben különböző értelmezőket követ, és eltérő jelentéseket adnak ugyanaznak az eseménynek.

A digitális kommunikáció így erősítheti a közös választási frontot, miközben megőrzi azokat a feszültségeket, amelyek később megosztják azt.

Ezek a változások azonosítható intézményi mechanizmusokon keresztül befolyásolják az állam működését. Az első a kommunikációs támogatás jogi hatalommá való átalakulása.

Lengyelország elnöksége független választási mandátumot és fontos blokkoló jogkört biztosít. A 122. cikk szerint a Szejm háromötödes többséggel felülírhatja az elnöki vétót, ha a szükséges határozatképesség van. A parlamenti kormányzó többség tehát nem automatikusan rendelkezik a törvényhozási program végrehajtására való képességgel. Az elnöki törvényhozási jogkör hivatalos magyarázata

Ez termékeny feltételeket teremt az ellenállás és akadályozás versengő narratíváihoz. A kormány úgy ábrázolhatja az elnököt, mint a választási mandátum teljesítését; az elnök a beavatkozást védelmeként ábrázolhatja a parlamenti túllépések ellen. A digitális kommunikáció folyamatosan ismétli ezeket az értelmezéseket.

A második mechanizmus a harc az olyan intézményekért, amelyek hitelesítették a tekintélyt előíró döntéseket: bíróságok, választási szervek, közszolgálati műsorszolgáltatók és szabályozó hatóságok.

Wojciech Sadurski *Lengyelország alkotmányos összeomlása* (2019) című műve a PiS 2015-ös győzelmei után az alkotmányos korlátozások gyengülését elemzi. Központi aggodalma a hatalom koncentrálása az Alkotmánybíróságot, a bíróságokat és más intézményeket érintő változások révén. Ez egy jelentős jogi beszámoló a folyamatról, amely egyértelműen kritikus liberális-alkotmányos álláspontból íródott. Oxford University Press

A tágabb szociológiai kérdésedhez a legfontosabb további kérdés, hogy a szakmai hatalom hogyan válik politikai értelmezésre. Egy bírósági döntést egy közvélemény törvényként fogadhat, míg egy másik egy ellenséges intézményi csoport beavatkozásaként. A politikai küzdelem ezután túlmutat azon, hogy ki irányítson, és ki határozza meg a kormányzati szabályokat.

A jogi érvényesség továbbra is megköveteli bizonyos kinevezések, eljárások és döntések vizsgálatát. A rivális igények szociológiai szimmetriája nem bizonyítja, hogy jogi érdemeik egyenértékűek.

A harmadik mechanizmus az intézményi helyreállítást érinti. Egy depolitizálódást ígérő kormány nyomásnak éri magát támogatóitól, hogy távolítsa el elődeihez kapcsolódó személyzetet. Meg kell választania a törvényes korrekciót a pártpolitikai ellenőrzés

reprodukciójától. Az online közönség ezt a megkülönböztetést megnehezítheti azzal, hogy jutalmazza a gyors konfrontációt, és az eljárási visszafogottságot árulásként kezeli.

A negyedik a szabályozási konfliktus kiterjedése magukra a platformokra is. A politikai kommunikáció kérdéseket vet fel a kampányfinanszírozásról, a harmadik fél kiadásáról, az átláthatóságról és a manipulációra adott válaszokról. A 2025-ös EBESZ-jelentés azonosította a harmadik fél kampányainak elszámoltathatóságának és a digitális fenyegetések körüli koordináció hiányosságait. OSCE/ODIHR, kampányszabályozási megállapítások

Az állam így egyszerre válik a politikai kommunikáció résztvevőjévé, és olyan hatósággá válik, akitől várhatóan szabályozza a feltételeit.

A területi szerveződés továbbra is jelentős korlát a tisztán digitális fiókok esetében. Az önkormányzatok, helyi szövetségek, pártszervezetek és szakmai közösségek olyan kapcsolatokat tartanak fenn, amelyeket a nemzeti online láthatóság nem tud automatikusan megvalósítani.

Ez különösen fontos a Lengyel Néppárt hagyománya, a helyi választási bizottságok és a bevezetett városvezetés számára. Jelentőségük magában foglalja a helyi problémák ismereteit, a jelöltek toborzását, az adminisztratív tapasztalatot és a gyakorlati bizalmi kapcsolatokat.

Jarosław Flis, Adam Gendźwiłł, Marta Lackowska, Borys Martela és Anna Dąbrowska **kutatásai** értékes ellensúlyt nyújtanak a nemzeti politikai látványosságra való kizárólagos fókusznak. 2026-os indexük a mindennapi helyi demokráciát vizsgálja átláthatóság, reagálás és állampolgári részvétel révén, 2022-es kezdeti adathalmazt használva. A mindennapi helyi demokrácia indexe

A különbség az, hogy felhívjuk a figyelmet egy problémára, és fenntartjuk a megoldási kapacitást. Egy sikeres politikai szervezetnek valahogy összekapcsolnia kell a kettőt.

A leghasznosabb szerzők a folyamat szintje alapján rendezhetők el, amelyeket elmagyaráznak. A fent tárgyalt tanulmányok mellett a következő művek koherens olvasmányprogramot nyújtanak:

Magyarázat szintje	Szerzők és főbb művek	Különleges hozzájárulás
Történelmi politikai identitások	**Mirosława Grabowska**, *Podział postkomunistyczny* (2004)	A posztkommunista haszkódás társadalmi alapjai
Szimbólumok és mozgósítás	**Jan Kubik**, *A szimbólumok ereje a hatalom szimbólumaival* szemben (1994)	Hogyan válik a kulturális tekintély politikai képességgé
Perifériás státusz és elit hatalom	**Tomasz Zarycki**, *Keleti Ekate-ek Ideológiái Közép- és Kelet-Európában* (2014)	A kulturális hierarchia, földrajz és politikai besorolás kapcsolatai
Konzervatív kritika az átmenettel kapcsolatban	**Zdzisław krasnodębski**, *demokracja peryferii* (2003)	Hatásos kritika a perifériás, utánzó liberális modernizációval szemben
Szuverenitás és történelmi tapasztalat	**Jarosław Kuisz**, *Lengyelország új politikája* (2023)	A történelmi bizonytalanság folyamatos politikai ereje

Magyarázat szintje	Szerzők és főbb művek	Különleges hozzájárulás
Elismerés és támogatás a hatalom iránt	**Maciej Gdula**, *Nowy autorytaryzm* (2018); munka **Dębskával és Trepkával**	Társadalmi motivációk túlmutatnak a jövedelemen és a nélkülözésen
Politikai képzelet és intézmények	**Rafał Matyja**, *Wyjście awaryjne* (2018)	Egy út, amely túlmutat az állam teljes egészében a domináns pártkonfrontáción keresztül történő értelmezésén
Nacionaalizmus és vallástörténet	**Brian Porter-Szűcs**; **Rafał** Pankowski, *A populista radikális jobboldal Lengyelországban* (2010)	A nacionalista mozgósítás történelmi és kulturális környezetei
Nemi és politikai mozgósítás	**Agnieszka Graff és Elżbieta Korolczuk**, *Nemellenes politika a populista pillanatban* (2022)	Kapcsolat az erkölcsi vita, a populizmus és a szervezett aktivizmus között
Alkotmányos átalakulás	**Wojciech Sadurski**, *Lengyelország alkotmányos összeomlása* (2019)	A gyengült fék-egyensúlyok intézményi mechanizmusai

A digitális dimenzió szempontjából különösen Matuszewski *Cyberplemiona* című műve, Szabó és Walecka tanulmányai, valamint Gorwa kutatásai különösen szorosan illeszkednek a kérdésedhez. Egy friss szintézis **Paweł Matuszewski és Marcin Troszyński "Social media and politics"** című műve a *The Oxford Handbook of Polish Politics* (2026) című művében. A publikációját az egyetemi bibliográfiában igazolták; maga a fejezet nem volt elérhető ehhez az elemzéshez. Bibliográfiai feljegyzések Ezeket a szerzőket figyelemmel kell olvasni különböző álláspontjaikra. Krasnodębski és a konzervatív értelmiségi környezetek segítenek rekonstruálni azokat az érveket, amelyek a liberális modernizáció kritikáját motiválják. Sadurski és Kuisz a liberális alkotmányos kormányzat fenyegetéseit elemzik. Gdula és más baloldali kutatók olyan egyenlőtlenségeket és azonosulási formákat vizsgálnak, amelyeket a liberális elképzelések alábecsülhetnek. A digitális hálózati kutatók olyan kommunikációs állításokat tesztelnek, amelyeket minden politikai tábor hajlamos túlzásba vinni.

A központi elméleti állítás, amit Lengyelországból vonnék, az az, hogy a politikai integráció egyre szétszóródóbbá válik a kommunikáció szintjén, miközben a kötelező érvényű döntések szintjén koncentrálódik. Sok szereplő képes meghatározni a panaszokat, közönséget gyűjteni és hírnévre terhelő költségeket szabni. Sokkal kevesebben képesek parlamenti megállapodást tárgyalni, adminisztrációt dolgozni, finanszírozni egy politikát vagy végrehajtható ítéletet hozni.

Ez három következőleges feszültséget eredményez.

Egy pártvezető személyesebben kommunikálhat, miközben elveszíti az irányítást a tágabb ideológiai közvélemény felett, amelytől a párt támogatást nyer. Az ellenzék széles digitális koalíciót mozgósíthat, miközben a győzelem után küzd a koalíció irányításáért. Egy állam megőrizheti az erős formális hatalmat, miközben elveszíti az azokat gyakoroló intézmények közös elfogadását.

A következő szakasz döntő kérdései tehát az, hogy vajon tartós szervezetek tudnak-e kibontakozni az újabb közönségből; hogy a már működő pártok bevonhatnak-e fiatalabb

választókerületeket anélkül, hogy átadnák a napirendi irányítást külső személyiségeknek; és hogy az intézményi hatóság képes elegendő táborok közötti elfogadást visszanyerni ahhoz, hogy a választási változás működőképes legyen. Lengyelország tapasztalatai azt mutatják, hogy a kommunikáció kibertérbe való áthelyezése mindhárom problémát megváltoztatja, de önmagában egyiket sem oldja meg.

****

Cseh Köztársaság

A Cseh Köztársaság jelentős politikai hatalommegosztást mutat a hagyományos pártszervezetektől vezetők, médiavállalatok, online személyiségek és támogatói hálózatok felé. De az átelosztás egyenetlen: a digitális kommunikáció alaposabban alakította át a politikai láthatóság termelését, mint azokat az intézményeket, amelyek a láthatóságot kormányzati hatalommá alakították.

Ezért az Ön javasolt nézőpontja különösen hasznos Csehország számára, feltéve, hogy három folyamatot választunk meg: a régi párthűségek gyengülését; új szervezetek megjelenését, amelyek az üzleti erőforrásokat személyre szabott kommunikációval ötvözik; valamint politikai közösségek kialakulását a digitális médián keresztül. Ezek a folyamatok átfednek, de különböző eredetük és következményeik vannak.

Központi értelmezésem az, hogy a **cseh politika egyre inkább versengő hálózatokon keresztül működik, amelyek összekötik az intellektuális termelést, gazdasági erőforrásokat, média ismertséget, politikai toborzást és állami intézményeket**. A pártok továbbra is központi csomópontok maradnak ezekben a hálózatokban, bár már nem szervezik meg minden tevékenységüket és nem irányítják minden résztvevőjüket.

Az alábbi beszámoló a 2025 októberi választást használja parlamenti referenciapontként, és beépíti a 2026 szeptemberéig érvényes fejleményeket. Ahol a dokumentált eredményekről egy szélesebb magyarázatra térek, ezt az magyarázatot értelmezésként azonosítom.

A jelenlegi parlamenti eloszlás hasznos kiindulópontot ad:

Választási lista	Szavazatmegosztás, 2025. október	Helyek
ANO	34.51%	80
SPOLU: ODS, KDU-ČSL, TOP 09	23.36%	52

Választási lista	Szavazatmegosztás, 2025. október	Helyek
STAN: Polgármesterek és függetlenek	11.23%	22
Cseh Kalózpárt	8.97%	18
SPD: Szabadság és közvetlen demokrácia	7.78%	15
Autósok magukért	6.77%	13

Ezek a hivatalos választási eredmények, nem pedig folyamatosan frissített parlamenti csoporttagsági szám. Az ANO később koalíciót alakított ki az SPD-vel és a Motoristokkal, összesen 108 mandátummal; a Babiš-kormány 2026. január 15-én megszerezte a parlamenti bizalmat. A cseh Statisztikai Hivatal eredményei; Parlamenti Szövetségek közötti rekord.

A mélyebb kérdés az, hogy miért lettek ezek a szervezetek képesek támogatást gyűjteni – és miért veszítették el néhány régebbi szervezet ezt a kapacitást.

A történelmi kiindulópont a társadalom és az állam közötti megfelelő közvetítők közötti konfliktus. Ez a konfliktus jóval a Facebook, a YouTube vagy a TikTok előtt létezett.

1989 után több jogos politikai megértés alakult ki egymás mellett.

A Václav Havelhez **kapcsolódó hagyomány** hangsúlyozta a polgári felelősséget, a független közéletet, az erkölcsi elszámoltathatóságot, valamint a szervezetek és egyének képességét az intézményesített hatalom kihívására. A politikai legitimitást nem merítette ki választási győzelem vagy parlamenti párttagság. Az írók, értelmiségiek, újságírók, polgári egyesületek és közkezdeményezések megőrizték jogos szerepüket a kormány vizsgálatában.

A Václav Klaus **hagyománya a** versenypártokat, parlamenti mandátumokat, a piaci koordinációt és a szkepticizmust hangsúlyozta azokkal szemben, akik a választási versenyen kívül felsőbbrendű erkölcsi tekintélyt vallottak. Ebből a szempontból a meg nem választott polgári szervezetek kiváltságos közvetítőkké válhattak, akik azt állítják, hogy képviselik a társadalmat, anélkül, hogy elfogadnák a választási felelősséget.

Ezek versengő beszámolók voltak a demokratikus mediációról. Kortárs leszármazottaik láthatóak maradnak, amikor a cseh politikusok vitatkoznak, hogy az NGO-k, újságírók, bírák, szakértők vagy megválasztott képviselők rendelkeznek-e a közérdek meghatározásának jogával.

Egy harmadik hagyomány alakult ki a **szociáldemokrácia és a szervezett társadalmi védelem** körül. A politikát a gazdasági érdekek pártok, szakszervezetek, jóléti intézmények és kollektív tárgyalások révén képviselte. Egy negyedik, amely részben a kommunista közigazgatási kultúrából örökölt, értékelte a gyakorlati vezetést, a technikai kompetenciát és az anyagi biztonság biztosítását, miközben az ideológiai vitákat gyanakvással kezelte.

Ezeket a hagyományokat nem szabad teljesen különálló családcsaládként kezelni. Metsezték, kölcsönöztek egymástól, és idővel változtak. Ennek ellenére megmagyarázzák, miért vehetnek a cseh követelések a "pártokon túl" nagyon különböző formákban: polgári részvétel, vezetői kormányzat, közvetlen demokrácia vagy személyre szabott vezetés.

Az 1989 utáni jobboldal kialakulását nézve Seán **Hanley *The New Right in the New Europe: Czech Transformation and Right-Wing Politics, 1989–2006* (2008)** című műve alapvető

történelmi tanulmányként szolgál. A régebbi választási struktúráról **Lukáš Linek és Pat Lyons *Dočasná stabilita?* (2013)** rekonstruálja a társadalmi megosztottságok, ideológiai orientáció és pártazonosítás szerepét 1990 és 2010 között. Hanley könyve; Linek és Lyons, Cseh Tudományos Akadémia.

A régebbi pártrendszer már a tömegpolitikai kommunikáció előtt kezdett elveszíteni hitelességét, mielőtt a tömeges politikai kommunikáció a közösségi platformokra került. Ez a kronológia azért fontos, mert egyébként a digitális technológia elsősorban gyorsított változásokért érdemet kap.

Az 1990-es és 2000-es években az ODS és a ČSSD nagy politikai versenyt szerveztek a piaci reform, adózás, jóléti és a posztkommunista átalakulás értékelése körül. A KDU-ČSL és a KSČM megőrizte a jellegzetes társadalmi és ideológiai választókerületeket. Ez azonban már viszonylag törékeny rendszer volt a nyugat-európai történelmileg meggyökerező tömegpárt-környezetekhez képest.

A privatizációs viták, patronázs, korrupciós botrányok, valamint a politikai elit és a polgárok közötti vélt távolság gyengítette annak legitimitását. Az 1998-as "Ellenzéki Megállapodás" a fő riválisok között különösen fontos szimbólumává vált annak a gyanúnak, hogy a közvélemény konfrontációja együtt létezhet a hatalomhoz való hozzáférés fenntartásában.

Linek *Zrazení snu?* —nagyjából *A Álom elárulva?* —vizsgálja a politikai attitűdöket 1996 és 2006 között, és az 1997–1998 közötti eseményeket a politika és pártok iránti tartós elégedetlenség fordulópontjaként azonosítja. A következmény jelentős: a későbbi online mozgósítás már amúgy is jelentős bizalmatlansági tártározóval találkozott. Linek tanulmánya.

A Közéleti Minisztérium – *Věci veřejné* vagy VV – 2010-ben, valamint az ANO 2013-as áttörései tehát szervezeti válaszokat jelentettek a meglévő képviseleti válságra. Új személyzetet, szakmai kompetenciát és támadást jelentettek a megszokott politikai gyakorlatok ellen.

Ez a fejlemény bonyolítja az anti-establishment politika és a radikális jobboldal egyenletét is. **Hanley és Allan Sikk** megkülönböztetik az anti-establishment reformpártokat, amelyek viszonylag mérsékelt társadalmi-gazdasági álláspontokat ötvöznek a politika működésének megváltoztatásának követeléseivel. Összehasonlító kutatásaik azt mutatják, hogy az ilyen áttörések nem tulajdoníthatók egyszerűen gazdasági összeomlásnak. "Gazdaság, korrupció vagy lebegő szavazók?" .

A cseh sorrend leginkább így érthető: a bizalmatlanság gyengítette az örökölt hűséget; a politikai vállalkozók új szervezeti formákat hoztak létre; a digitális kommunikáció később bővítette kapacitásukat a tömeges kapcsolatok fenntartására anélkül, hogy jelentős tagságot építettek volna ki.

Ennek az átalakulásnak a társadalmi alapjai bonyolultabbak, mint a metropolitani liberálisok és a hátrányos helyzetű tartományi lakosság közötti megosztottság.

Ez a megosztottság némi látható választási földrajzot ragad meg, de elhomályosítja a vagyon, biztonság, oktatás, társadalmi kapcsolatok és elvárások különbségeit mindkét kategóriában.

Különösen hasznos itt a 2019-es *Rozděleni svobodou – Szabadság által osztott* kutatási projekt. Daniel Prokop, Martin Buchtík, Paulína Tabery, Tomáš Dvořák és Matouš Pilnáček Pierre Bourdieu és Mike Savage mintájára alkalmazott megközelítést. Tanulmányuk több erőforrásformát is figyelembe vett, nem pedig az osztályt a foglalkozássá vagy jövedelemre redukálva. 4 039 válaszadót kérdezett meg több mint 1 300 önkormányzatban. Kutatási tervezés és szerzők.

Hat osztályból álló elképzelése segít megkülönböztetni a megalapozott biztonságot, a kozmopolita lehetőségeket, a hagyományos foglalkoztatást, az erős helyi kapcsolatokat, a sebezhetőséget és a nélkülözést. A politikai relevancia az, hogy a hasonló jövedelmű állampolgárok nagyon másképp tapasztalhatják meg a társadalmat attól függően, hogy rendelkeznek-e lakhatással, hasznos hálózattal, intézményi bizalommal és reális lehetőségekkel gyermekeik számára. A kutatás eredményei.

Az én értelmezésem szerint négy átfedő konfliktus szervezi a kortárs cseh politikai kommunikációt:

- **Anyagi biztonság:** nyugdíjak, lakhatás, bérek, energiaköltségek, adózás és közszolgáltatások.
- **Elismerés:** akinek a tapasztalata normálisnak, tiszteletre méltónak, tájékozott vagy visszamaradottnak számít.
- **Nemzeti autonómia:** hogyan kapcsolódjanak a cseh érdekek az EU-hoz, a nyugati szövetségekhez és a nemzetközi kötelezettségekhez.
- **Intézményi bizalom:** hogy hihető-e újságírók, szakértők, bíróságok, minisztériumok és politikai vezetők.

A digitális kommunikáció lehetővé teszi, hogy ezek a konfliktusok rendkívül hatékony módon kapcsolódjanak. Az energiaárak elleni panasz európai uralmat követelhet; a migrációról szóló nézeteltérés vitává válhat arról, hogy a hétköznapi állampolgároknak megengedik-e a beszédet; egy politikus elleni vizsgálat bizonyítékává válhat a támogatók számára az ellenséges intézményi koordinációra.

Ezek a kombinációk azonban politikailag megalkotottak. Nem jelentik azt, hogy minden választó egységes világnézetet képvisel mind a négy dimenzióban.

Martin Buchtík *Různá vyprávění o jedné společnosti* (2024) című műve közvetlenül megkérdőjelezi két belső koherens tábor feltételezését. Az érvelése az, hogy a cseh társadalmat gyakran inkább széttagoltnak, következetlen és metsző attitűdökkel rendelkező társadalomnak írják le, mint átfogóan két ideológiai blokkra osztottnak. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük, miért próbál a politikai kommunikáció újra és újra egy egyszerű bináris struktúrát erőltetni egy sokkal bonyolultabb népességre. Buchtík könyve és érve.

Az intellektuális hátteret azonosítható intézmények tartják fenn, amelyek mindegyike más mechanizmuson keresztül köti össze az eszméket a politikával.

Egy hasznos térkép a következő:

Környezet vagy intézmény	Fő szellemi orientáció	Politikai befolyás útja
Demokrácia és Kultúra Tanulmányozási Központ, CDK, Brno	Konzervatív liberalizmus, vallási és kulturális reflexió, európai politikai kérdések	Kiadás, szemináriumok, szellemi képzés és személyes folyamatos kapcsolat politikai vezetéssel. Petr Fiala 1993-ban alapítói között volt.
Václav Klaus Intézet, IVK	Piacok, nemzeti szuverenitás, hagyományos értékek; európai integráció, környezetvédelem és igazságszolgáltatás terjeszkedésének kritikája;	Egy tartós értelmező műsor, közvélemény-kommentár és hálózatok, amelyek Klaus politikai pályafutásából származnak.
CEVRO Egyetem	Piaci gazdaság, jogállamiság, liberális demokrácia, konzervativizmus és euroatlanti orientáció	Szakmai képzés és kapcsolatok a parlamenttel, minisztériumokkal és más közintézményekkel.
Politikai és Társadalmi Intézet	Politikai viták és szakértelem az ANO politikai környezetéhez kapcsolódva	Konferenciák, politikai dokumentumok és közvetlen személyzeti kapcsolatok: igazgatóságában olyan személyek vannak, mint Karel Havlíček és Ondřej Knotek.
Masaryk Demokratikus Akadémia	Demokratikus baloldali elemzés az egyenlőtlenségről, lakhatásról, kapitalizmusról, klímaról és társadalmi széttagadásról	Kutatás, politikai oktatás, valamint a szociáldemokrata érvek megőrzése és megújítása.
PAQ kutatás és kapcsolódó közszociológia	Az oktatás, szegénység, adózás, juttatások és társadalmi lehetőségek empirikus elemzése	Adat, szakpolitikai tervezés, tanácsadói részvétel és adminisztratív hasznosság.

Ezek a kapcsolatok dokumentálják az intézmények saját beszámolóiban. Megteremtik a szervezeti identitásokat és hozzáférési csatornákat; nem jelentik azt, hogy minden résztvevő egy közös politikai parancsot követ. CDK; IVK; CEVRO Egyetem; Politikai és Társadalmi Intézet; Masaryk Demokratikus Akadémia; a PAQ politikai befolyásról szóló beszámolója.

Ez a térkép számos különbséget tár fel, amelyek eltűnnek a hétköznapi pártbeszámolóban.

Először is, **a cseh jobboldal versengő szellemi projekteket tartalmaz**. Fiala brnói környezete összekapcsolja a konzervativizmust alkotmányos intézményekkel és a nyugati politikai hovatartozással. Klaus intézete nagyobb hangsúlyt fektet a nemzeti államra és a szupranacionális, környezeti és igazságszolgáltatási korlátozások elleni ellenállásra. Ezek a hagyományok megosztják a piaci liberalizmus elemeit, de élesen eltérő következtetésekre juthatnak a kortárs európai politikáról.

A Klaus intézet nyílt bírálata *a soudcokracie*, vagyis a bírák általi uralma ellen, különösen releváns a politikai eszmék és az államszervezet kapcsolata szempontjából. Ez a bírói hatalomot a demokratikus politikai döntéshozatal lehetséges kiszorításaként azonosítja. Ez az intézet normatív álláspontja, és meg kell különböztetni egy empirikus bizonyítástól, amely szerint a bíróságok irányítják a cseh politikát.

Másodszor, **az ANO intellektuális és politikai környezetet képvisel, annak ellenére, hogy rendkívül személyre szabott vezetői struktúrán keresztül mutatja be magát**. Köznyelve pragmatikus és vezetői lehet, de a szakpolitikai intézetek és szakértői hálózatok segítenek ezt a nyelvet javaslatokká és személyzetté alakítani.

Harmadszor, **a szociáldemokrata választói képviselet hanyatlása nem szüntette meg a baloldali szellemi termelést**. Gyengítette a kapcsolatot a termelés és a stabil parlamenti szervezet között. A lakhatásról, munkáról, egyenlőtlenségről és tulajdonjogról szóló eszmék továbbra is keringenek, de politikai aggregáció problémájával szembesülnek.

Negyedszer, a **szakértői befolyás kevés tömeges láthatósággal működhet**. A PAQ munkájáról szóló beszámolója a szakpolitikai kidolgozásban való részvételt írja le kutatás, tanácsadó testületek és minisztériumi együttműködés révén. Ez a befolyás alapvetően eltér az influencer figyelmet keltő képességétől. Egy szerénynek ismert kutató közvetlenebbül befolyásolhatja a juttatási rendszer kialakítását, mint egy nagyon nagy közönséggel rendelkező személyiség.

Havel örökségét körülvevő környezet továbbra is terjeszti az ötleteket vitákon, oktatási munkákon, kiadványokon és audiovizuális műsorokon keresztül. A Havel Csatorna kézzelfogható példát ad arra, hogy az intellektuális tevékenység digitálisan is kiterjeszthető jótékonysági támogatással. Itt a digitális média egy megalapozott polgári hagyományt újít meg, nem pedig pótolná azt. Havelhez kapcsolódó közéleti tevékenységek.

A kibertérbe való áttér megváltoztatta a politikai közvetítők hierarchiáját, miközben a már bevált média továbbra is mélyen érintett.

Václav Štětka cseh fejezete a Digital *News Report 2026-ban* 31%-ot mutat a hírek iránti általános bizalom szerint, 41% pedig néha vagy gyakran kerüli a híreket. Az online hírek továbbra is dominánsak, de a televízió és a közösségi média hírek használata stabilizálódott, ahelyett, hogy megszakítás nélküli átadást mutatnának az előbbiről az utóbbira. Ezek online felmérési eredmények, nem pedig a politikai hatalom arányának mérése, amelyet egyes médiumok irányítanak. Digital News Report 2026: Csehország.

Három transzformációt kell megkülönböztetni.

A tulajdonjog egyre fontosabb politikai erőforrássá vált. A nagy üzleti csoportok médiaeszközöket birtokolhatnak más gazdasági szektorok érdekei mellett. Ez potenciális befolyási csatornákat teremt befektetési döntések, kinevezések, szerkesztőségi prioritások és a témák kiválasztása révén.

A tulajdonosi térkép is változik. Elavult lenne egyszerűen a Mafra-t Babiš jelenlegi médiacsoportjaként jellemezni: a 2026-os Reuters Institute számla Pavel Tykač 50%-os részesedését jegyzi fel 2025-ben, miután a Babiš tulajdonjoga 2013-ban kezdődött. Másutt a PPF részesedése összekapcsolja Nova-t a streaming és távközléssel a CME és Oneplay révén. Reuters Institute tulajdonbeszámla; a PPF CME portfóliója.

A hazai digitális közvetítők strukturális szerepet kaptak. A Seznam ötvözi a technológiát, a reklámot, a terjesztést és a kiadást. Fontossága jól mutatja, miért nem szabad az "internetet" csak egyének által elfoglalt decentralizált térként kezelni. Erős hazai szervezeteket és globális platformokat is tartalmaz. Seznam vállalati profilja.

Az újságírói anyagok ma már azon a szerkesztőségi környezeten túl terjednek, ahol eredetileg megjelentek. Egy televíziós interjú rövid videóvá válik; egy vizsgálat pártpolitikai képernyőképpé válik; egy parlamenti eszmecseréből mém. Ennek következtében az újságírás politikai jelentését részben a későbbi választás, kommentárok és újraforgalmazás határozza meg.

A tulajdonjog önmagában nem bizonyítja, hogy az újságírók politikai utasításokat kapnak, és a koncentrált tulajdonosi struktúrán belül a különböző médiumok nem kell, hogy azonos szerkesztői álláspontokat osztanak. Az elemző feladat a konkrét mechanizmusok azonosítása, nem pedig egységes irányítás következtetése a tulajdonjogtól.

A legjelentősebb tudományos megközelítés **Václav Štětka és Sabina Mihelj *The Illiber Public Sphere: Media in Polarized Societies* (2024)** című műve. Keretrendszerük összekapcsolja a politikai intézményeket, médiastruktúrákat, a közönség viselkedését és a versengő hitelességi normákat. Lényeges, hogy a platformok politikai hatásai a környező médiakörnyezettől függnek: a digitális kommunikáció támogathatja az illiberális mozgósítást, de forrásokat is biztosíthat a demokratikus ellenállás számára. Fő kutatási időszakuk 2019–2022 volt, ezért ezt magyarázó keretként kell használni, nem pedig automatikus leírásként minden cseh fejleményről 2026-ban. A nyílt hozzáférésű könyv.

A különböző digitális csatornák különböző szervezési funkciókat látnak el. Az alábbiakban egy elemző megkülönböztetés van, nem pedig azt állítva, hogy minden platform egy politikai táborhoz tartozik:

Csatorna	Politikai funkció	Szervezeti következmények
Facebook-oldalak és csoportok	Ismétlés, vita, helyi terjesztés, rendezvényszervezés	Fenntartja a kapcsolatot a hivatalos tagságon kívüli támogatókkal.
YouTube és videópodcastok	Személyiségek, interjúk, visszatérő kommentárok iránti kiterjedt ismeretesség	Megbízható házigazdákat és potenciális politikai toborzókat hoz létre
Instagram és TikTok	Rövid, vizuális, személyre szabott kommunikáció	Lehetővé teszi, hogy a politika belépjen a szórakoztatóipar és életmód közönségébe
Telegram és zárt üzenetküldő hálózatok	Intenzív terjesztés viszonylag elkötelezett közösségeken belül	Összetartó közönséget tart fenn, amelyek talán bizalmatlanok a mainstream forrásokban
X	Gyors interakció politikusok, újságírók és kommentátorok között	Segít elit napirendeket kialakítani anélkül, hogy a választói közösséget képviselné,
Hírportálok, portálok és hírlevelek	Kiválasztás, értelmezés, vizsgálat és ismételt kézbesítés	Új terjesztési módszerek révén megőrzi a szerkesztői befolyást

Az alapvető változás az, hogy **egy támogató most már hasznos politikai munkát végezhet anélkül, hogy párthoz csatlakozna**. Anyagmegosztás, egy vezető védelme, kis adományok nyújtása, rendezvényen való részvétel vagy ismerősök toborzása mind viszonylag laza kapcsolódáson keresztül történhet.

A vezetők számára ez a megállapodás további vonzereje van: külső támogatást bővít anélkül, hogy feltétlenül növelné a belső döntések megtámadására jogosult tagok számát. **Tomáš**

Cirhan és Jakub Stauber "Online támogató és regisztrált szimpatizáns mint alternatívák a hagyományos párttag ellen" (2018) című könyve pontosan ezt a kérdést tárgyalja a VV és az ANO című művében. Ez az egyik legközelebb álló meglévő tanulmány a központi hipotéziséhez. Cirhan és Stauber cikke.

Azonban a kommunikáció látszólagos közvetlensége elrejtheti az új közvetítőket. Kampányszakértők, platformrangsorolási rendszerek, előadók, moderátorok, reklámszolgáltatások és befolyásos csoportadminisztrátorok olyan feladatokat vesznek át, amelyeket korábban a párt tisztviselői és szerkesztői láttak el.

Az ANO a legfejlettebb cseh vállalkozói szervezeti és személyre szabott tömegkommunikáció kombinációját képviseli.

Lubomír Kopeček **"'Fizetek, így döntök': Cseh ANO, mint egy szélsőséges üzleti cég párt" (2016) című** tanulmánya koncentrált vezetést, szakmai kampányt, kontrollált toborzást és területi struktúrákat azonosít, amelyek erősen támogató funkciókkal rendelkeznek. A szervezeti elv az, hogy az erőforrásokat és a hatalmat az alapító köré összpontosítják, nem pedig fokozatosan felfelé delegálják a széles tagságból. Kopeček cikke.

Az én értelmezésem szerint a digitális kommunikáció különösen jól illik ehhez a struktúrához. A vezető folyamatos nyilvános jelenlétet tud fenntartani, miközben a szervezet biztosítja a termelést, kutatást, ütemezést és választási adminisztrációt. Amit a közönség számára személyes kapcsolatnak látszik, azt a háttérben végzett szakmai munka támogatja.

Ez megváltoztatja a szervezeten belüli politikai felelősségvállalást is. A helyi aktivisták továbbra is hasznosak maradnak, de a vezető állítólagos képessége a szavazók vonzására felülmúlhatja az preferenciáikat. A választói közönség olyan hatalommá válik, amelyet a vezetés használhat a belső ellenállás ellen.

Lenka Buštíková és Petra Guasti "Az állam mint egy cég" (2019) című műve a hozzá tartozó politikai vonzerőt technokrata populizmusként magyarázza. A kompetenciát közvetlen kapcsolat alapjaként mutatják be az egyszerű emberekkel, míg a kialakult politikai konfliktusokat pazarlásnak vagy akadályozónak ábrázolják. Történetük a cseh politikai kultúra történelmi előzményeit is nyomon követi, beleértve a gyakorlati kompetenciák alkalmazását az állítólag eltávolodott szellemi elit ellen. Buštíková és Guasti.

Az eredmény vonzó, mert enyhítést nyújt a politikai terhektől: a polgárok elvárhatják egy hatékony menedzsertől a problémák megoldását anélkül, hogy folyamatos részvételre lenne szükség pártokban vagy politikai vitákban.

De az ANO támogatásának eredetét nem szabad újraírni annak későbbi pályája fényében. **Vlastimil Havlík és Petr Voda kutatása a VV-ről 2010-ben, valamint az ANO 2013-ban** azt mutatta, hogy a vélt kompetenciának számít, és hogy a szokásos társadalmi jellemzők kevésbé magyarázzák meg, mint a már meglévő pártok esetében. Eredményeik nem erősítették meg az egyszerű magyarázatot, amely a demokráciával szembeni elégedetlenségen alapult. A korai támogatás nemcsak a javulásra vonatkozó elvárásokat tartalmazta, nem csak neheztelést. "Megosztások, tiltakozás vagy reményre szavazás?" .

Az ANO későbbi mozdulása egy szuverenitásközpontúbb és kulturálisan konfrontatív álláspont felé mutatja, hogyan változtathatja meg a központosított szervezet a politikai hangsúlyt,

miközben megőrzi a vezetési kontintét. A Patriots for Europe-hoz való kapcsolódása, valamint az SPD-vel és a Motorist-okkal való koalíciója eltér korábbi liberális-centrista pozitációtól. Babiš visszatérése és megváltoztatott európai irányultság.

A Motorists különösen világos példát mutat arra, hogy a kulturális identitás és az online ismerősség parlamenti hatalommá válik.

Vonzerőjük több elemet is magában foglal: az autókhoz való kötődést és az egyéni mobilitást, a környezetvédelmi korlátozások elleni ellenállást, a progresszív kulturális tekintélyvel szembeni bizalmatlanságot, valamint egy olyan politikai stílust, amely a provokációt a függetlenség bizonyítékaként kezeli.

Filip Turek mozdulása az autózáshoz és a versenyzéshez kapcsolódó nyilvános láthatóságtól politikai kommentárba és választott tisztségbe vezető szereplésbe mutatja, hogyan válhat egy már meglévő kulturális közönség politikailag relevánsvá. A közönségnek nem kell átfogó pártprogramdal kezdenie. A személyiséggel és életmóddal való azonosulás megelőzheti a szisztematikus politikai elkötelezettséget. Turek pályafutásának beszámolója.

A szervezeti kapcsolatok szokatlanul konkrétek. A 2026. augusztusi jelentés **szerint Petr Macinka, Filip Turek, Matěj Gregor és Vladimír Pikora** rendszeres résztvevői az XTV műsorokban; a riportok dokumentálják azt is, hogy a Xaver Live műsorvezetőiből a Motorists képviselőivé váltak. Macinka nyilvánosan elismerte az XTV-t azért, hogy segített a párt elérni a parlamentbe és a kormányba. Deník N riportja; a HlídacíPes.org beszámolója.

Dokumentált pénzügyi együttműködés is rendelkezésre áll a digitális média és a parlamenti politika között. Az Európai Parlament bejelentése egy 2025-ös Patriots for Europe szerződést ír fel az XTV-vel videópodcast szolgáltatásokért, 11 917,01 euró áron. A tudósítás ezt keretösszegként írja le, így nem szabad bizonyítékként kezelni arra, hogy az egész összeget elköltötték. Európai Parlament szerződés közzététele.

A jelentőség túlmutat egy hatékony reklámkampányon. Egy visszatérő médiakörnyezet politikai társasági életet, a jövőbeli kollégák közötti ismerősséget, közönségtesztelést, toborzást és felismerhető nyilvános stílust biztosíthat. Ezért több funkciót is elláthat, amely korábban egy párt sajtójához, ifelőiségi szervezetéhez és képzési intézményeihez tartozott.

A Motorists a végső intézményi lépés fontosságát is bemutatják. Online láthatóságuk kormányzati befolyássá vált egy regisztrált politikai szervezeten, sikeres választási listákon és koalíciós alkukon keresztül. 13 mandátumuk azért számított, mert segítettek parlamenti többség kiépítésében.

Az SPD, a Kalózok, a STAN és a SPOLU különböző válaszokat képviselnek ugyanarra a kommunikációs környezetre.

Az SPD számára a központi mechanizmus a politika tartós értelmezése a nemzeti ellenőrzés, biztonság és az átlagemberek meghallgatásra való jogának fenyegetésein keresztül. A közvetlen demokrácia nyelvezet erősíti azt az állítást, hogy a meglévő közvetítők akadályozzák a népakaratot. A közösségi média fenntarthatja ezt az értelmezést a választások között, folyamatosan összekapcsolva az új vitákat egy kialakult politikai identitással.

Mindazonáltal a digitális jelentőséget nem szabad összetéveszteni választási dominanciával. A PSSI 2025 augusztusi megfigyelése kiemelten szerepelt a népszerű megfigyelt tartalmakban, míg a Stačilo! különösen látható volt a Telegramon. Mintavétele kiválasztott magas interakciós bejegyzéseket és online cikkeket vizsgált, nem pedig minden politikai figyelmet. Stačilo!' későbbi elmulasztása a Képviselőházba bemutatja a koncentrált online aktivitás és a széles körű választási támogatás közötti szakadékot. A PSSI megfigyelő jelentése.

A **Kalózpárt** egy eltérő kapcsolatot képvisel a digitalizáció és a politika között. Politikai identitása az átláthatóság, a digitális jogok, a részvétel és a közigazgatás modernizációja körül nőtt ki. Itt az internet modellje volt annak is, hogyan kell működnie a politikai szervezetnek.

Ez jellegzetes feszültséget teremt. A nyílt vita és a belső részvétel erősítheti az aktivisták legitimitását, miközben megnehezíti a gyors üzenetfegyelmezést. A kormánynak tárgyalásra van szüksége, a tökéletlen végrehajtásért való felelősség, és olyan döntések, amelyek nem várhatnak hosszú belső megfontolásra.

A Kalózok így megmutatják, miért nem ad automatikusan a digitális kultúra iránti ismeretesség tartós előnyt a digitális kampányban. Egy részvételi szervezet és egy erősen központosított személyes kampány ugyanazokat a platformokat használja egészen eltérő belső szabályok alatt. Štětka és Mihelj beszélgetése a cseh digitális kihívókról segít a kalózokat ebben a szélesebb sokszínűségben elhelyezni. A közösségi média, illiberális és ellenállás.

A STAN azért fontos, mert identitása nagyrészt önkormányzati és helyi politikai tapasztalaton alapul. Modellje kiemel egy olyan forrást, amelyet a nemzeti online népszerűség nem tud könnyen megvalósítani: a bizalom a ismétlődő kapcsolattartásból egy ismert helyi tisztségviselővel való ismétlődő kapcsolat révén épül fel.

Az én értelmezésem szerint a STAN szervezeti értéke abban rejlik, hogy a helyi hírneveket összekapcsolja egy országos választási ajánlattal. A digitális média nyilvánosságra hozhatja ezt az ajánlatot, de hitelessége nagyrészt máshol kialakult kapcsolatokon múlik. 2025-ös 22 mandátuma bizonyítja ennek az útnak a folyamatos életképességét.

Ezzel együtt a SPOLU ötvözi azokat a szervezeteket, amelyek eltérő ideológiai és társadalmi történelmekkel rendelkeznek. Koalíciós formátuma megmutatja, hogyan alkalmazkodnak a meglévő pártok a széttagadáshoz a választási erők összevonásával. Feltárja azt is, milyen nehéz fenntartani egy közös politikai identitást, amikor a konzervatív, kereszténydemokrata és liberális prioritások eltérnek.

Egy Babiš elleni ellenállásra épülő ellenzéki identitás segíthet a választók és pártok koordinálásában. A kormányzás után ennek az identitásnak együtt kell léteznie a közpénzügyek, szolgáltatások, energia és biztonság döntéseivel. Arra következtetem, hogy egy olyan koalíció, amelyet az ellenfele nagyrészt egységesít, ismétlődő kihívással néz szembe: magyarázni egy pozitív társadalmi projektet, amely meggyőző marad, amikor a mindennapi anyagi nyomások egyre hangsúlyosabbak lesznek.

A hagyományos baloldal egy olyan képviseleti problémával néz szembe, amelyet a digitális kommunikáció egyedül nem tud megoldani. A társadalmi igények akkor is fennmaradnak, amikor a történelmileg hozzájuk kapcsolódó szervezetek elveszítik választási relevanciájukat.

Jóléti elvárások, gazdasági bizonytalanság és a tulajdonosi struktúrákkal való elégedetlenség különböző politikai ajánlatokba is beépíthető. Az ANO kombinálhatja a társadalmi védelmet a vezetői vezetéssel; a nacionalista szereplők anyagi sérelmeket köthetnek a szuverenitáshoz; a demokratikus baloldali értelmiségiek intézményi reformokat javasolhatnak anélkül, hogy ugyanolyan hatékony választási eszközük lenne.

Ondřej Slačálek és Daniel Šitera kritikus-baloldali értelmezést dolgoznak ki ezekről a problémákról a **"Czechia 30 év után: An imperfect oligarchia emancipatory alternatíva nélkül" című műben.** Keretrendszerük összekapcsolja a tulajdonlást és az 1989 utáni átalakulást egy hatékony felszabadító alternatíva gyengeségével. Ez egy helyrehozott elméleti értelmezés, nem pedig semleges címke, amelyet minden kutató elfogad. A fejezet szerkesztett kötete.

A polgári mozgósítás egy másik utat jelent a párttagságon kívüli tömeges politikai befolyáshoz.

A Million Moments for Democracy—*Milion chvilek pro demokracii*—bemutatja, hogyan kombinálhatók petíciók, nyilvános események, helyi önkéntesek, digitális kommunikáció és egy professzionális koordináló szervezet. Jelenlegi szervezeti beszámolója helyi csoportokat, kommunikációs munkatársakat, adománygyűjtést, önkénteseket és oktatási tevékenységeket azonosít. Ez jelentős szervezet, bár más formát ölt, mint egy párt. A szervezet szerkezete.

Egy ilyen mozgalom befolyásolhatja a politikai napirendet, növelheti a vitatott döntések költségeit, ösztönözheti a választási részvételt, és nyomást gyakorolhat az ellenzéki pártokra, hogy koordináljanak. Nem következik abból, hogy minden résztvevő támogatná a közös pártprogramot vagy átruházná a mozgalom vezetőinek a hűséget.

Ez a különbség szociológiailag fontos: **gyakran könnyebb megegyezni abban, hogy mit kell ellenezni, mint abban, hogy ki és hogyan kell kormányozni**.

A polgári és liberális online személyiségek azt is bizonyítják, hogy az új kommunikációs környezetnek nincs fix ideológiai célpontja. Karel Kovář, akit **Kovyként** ismernek, összekapcsolja a szórakoztatást a közélettel és a polgári kérdésekkel. Szerepe példázza egy olyan közvetítő megjelenését, amelynek közönsége nem a párttagság révén áll össze. Láthatósága azonban önmagában nem teremt mérhető hatást a szavazásra. A cseh rádió interjúja Kovyval.

A cseh kulturális konfliktusnak jellegzetes intellektuális tartalma van, és nem szabad mechanikusan asszimilálni a lengyel vagy magyar mintákhoz.

Különösen értékes a **Pavel Barša, Zora Hesová és Ondřej Slačálek által szerkesztett kötet, *a Central European Culture Wars: Beyond Post-Communism and Populism* (2021)** című kötet. Vizsgálja az emlékezet, erkölcs és identitás közötti konfliktusokat, miközben megkérdőjelezi azokat a magyarázatokat, amelyek mindent egy általános posztkommunista állapotba redukálnak.

Slačálek cseh elemzése nagyobb jelentőséget ad a demokráciáról és a Nyugattal való kapcsolatokról szóló vitáknak, mint a különösen Lengyelországban kiemelkedő egyházközpontú erkölcsi konfliktusoknak. A katolikus intézményi hatalom viszonylagos

gyengesége megváltoztatja a kulturális konzervativizmus szervezését és igazolását. Nyílt hozzáférésű kötet.

A cseh politikai kommunikációban a kulturális védelem így kifejezést lehet szekuláris nyelvezeten keresztül: józan ész, személyes szabadság, szabályozás elleni ellenállás, nemzeti autonómia vagy az állítólag kiváltságos kulturális elit elleni ellenállás.

Ez különösen jól látható a környezetvédelmi politikával kapcsolatos vitákban. A politikai kérdés egyszerre válik gazdasági és szimbolikussá is: ki fizeti az átmenetet, kinek az életmódja korlátozott, és kinek van hatásköre a felelős viselkedés meghatározására?

Ugyanez igaz a Nyugattal való kapcsolatokra is. A nyugati integráció jelentheti a biztonságot, a demokratikus hovatartozást és a gazdasági lehetőségeket. Emellett viták tárgyává válhat a függőségről, egyenlőtlen státuszról vagy külső beavatkozásról. A politikai szereplők versengnek, hogy összekapcsolják ezeket az értelmezéseket az állampolgárok mindennapi tapasztalataival.

Barša és Slačálek különösen hasznosak, mert ők a liberális válaszokat és a depolitizálás formáit is vizsgálják. Munkájuk ellenáll annak a jelentésnek, amelyben az egyik tábor eszmélettel rendelkezik, míg a másik csak érzelmileg reagál. A Charles Egyetem OLIPOL projektje kifejezetten vizsgálja, hogyan hatnak kölcsönhatásba a liberalizmus és a polarizáció. Az OLIPOL kutatási kerete.

A külföldi befolyás a kommunikációs környezet egyik eleme, de a hazai szervezeti és kereskedelmi ösztönzők külön elemzést igényelnek.

Egy félrevezető vagy összeesküvő csatornát ideológia, közönségbevételek, adományok, személyes ambíciók, külföldi kapcsolatok vagy ezek több együttesen motiválhatják. Hasonló tartalom nem mutat közös finanszírozást vagy központosított irányt.

Natália Tkáčová és Kristína Šefčíková PSSI kutatása, **"Diszinformáció mint egy vállalkozás" (2023)** különböző pénzügyi és szervezeti modelleket azonosít, beleértve a reklámokat és az önkéntes hozzájárulásokat. Ez segít megmagyarázni, miért reprodukálják egyes kommunikációs hálózatok önmagukat a közönséggel való kapcsolatuk révén. Túlélésük nem feltétlenül teljes mértékben politikai párttól vagy külföldi szponzortól függ. A PSSI üzleti modell-tanulmánya.

Itt van egy következményes visszacsatolási mechanizmus. Egy csatorna bizalmatlanságot fejez ki az emberekkel; anyagi életképessége attól függ, hogy megtartja őket; ennek a közönségnek a fenntartása jutalmazhatja a folyamatos konfliktust a meglévő intézményekkel.

Ugyanakkor a félretájékoztatás elleni szervezetek is részt vesznek a kommunikáció irányításában. Osztályozásaik és javaslataik befolyásolhatják a finanszírozást, a reklámot és a platformdöntéseket. Ezért őket olyan szereplőkként kell vizsgálni, akiknek kitűzött céljaik vannak, miközben a ténybeli megállapításaikat bizonyítékaik alapján kell értékelni.

A cseh államra gyakorolt hatások attól függenek, hogyan lépnek kapcsolatba ezek a kommunikációs hálózatok a saját hatalmuk bírozó intézményekkel.

Az online népszerűség politikai nyomást okozhat, de nem biztosítja az adminisztrációhoz szükséges erőforrásokat. A kormányzat továbbra is jogi kompetenciára, minisztériumi koordinációra, megbízható információkra, parlamenti szavazásokra és szervezeteken keresztüli végrehajtásra van szükség.

Ez több fontos feszültséget is okoz.

Az a vezető, aki a személyes reagálásból merít legitimitást, az adminisztratív korlátokat kifogásként ábrázolhatja. A tisztviselők ezután nyomás alá kerülhetnek, hogy előtérbe helyezzék a látható, gyorsan közvetíthető eredményeket. Ezzel szemben a végrehajtás kudarca károsíthatja azt a kompetenciaigényt, amelyre a vezetés támaszkodik.

Egy kormányzó párt a közintézményeket kommunikációs problémáknak is tekintheti: ellenséges újságírók, együttműködés nélküli szakértők vagy akadályozó tisztviselők. Az ebből eredő válasz kinevezések, finanszírozás vagy intézményi kialakítás változását is magában foglalhatja.

A 2026. júniusi javaslat, amely a közszolgálati engedélydíjakat állami költségvetési finanszírozásra cseréli, jól mutatja ezt a kapcsolatot. A kormány elfogadott egy törvényjavaslatot, amely megváltoztatta a finanszírozási modellt; a kritikusok azzal érveltek, hogy a javasolt megállapodás és a finanszírozási csökkentések növelnék a politikai függőséget. Az elemző kérdés az, hogy a pénzügyi megállapodások hogyan befolyásolják az intézmények független közvélemény hangjának fenntartásának képességét. A javaslat kabinet jóváhagyását nem szabad összekeverni a befejezett törvényhozással. Kormányzati bejelentés; Reuters a javaslatról és a kritikáról.

Az alkotmányos intézmények korlátozzák a parlamenti győzelem átalakulását átfogó állami ellenőrzésré is. Az alkotmányos jogszabályok megkövetelik az összes képviselő háromötödet – 120-at –, és a jelenlévő szenátorok háromötödét. A koalíció eredeti 108 képviselője tehát nem alkot független alkotmányos többséget. A Szenátusnak egyet kell egyeznie a választási törvényekben is. Az elnök és a Szenátus részt vesz az alkotmánybíróság kinevezésében, ezzel egy újabb intézményi hatalomi útvonalat teremtve, amely megkülönbözteti a kormánykoalíciótól. Cseh alkotmány, 39., 40. és 84. cikk.

Ezek a megállapodások a gyakorlatban nem garantálják az intézményi függetlenséget. Azt jelentik, hogy a cseh állam több legitimitási és toborzási forrást is tartalmaz, amelyeket nem lehet egyszerűen az alsóházi választási eredményre olvasni.

Jiří Přibáň különösen világos példát ad az állami hatalomba vezető intellektuális útnak. Jogi szimbolikáról, szuverenitásról és alkotmányos képzeletekről szóló munkája arról szól, hogyan teremtik és tartják fenn a jogi intézmények a legitimitást. 2024 júniusában alkotmánybírósági bírává való kinevezése egyben egy konkrét lépést jelent az akadémiai jogelmélettől az alkotmányos döntéshozatal felé. Releváns az állam szellemi szervezete szempontjából, bár nem szabad a platformkampány empirikus kutatójaként bemutatni. Alkotmánybíróság életrajza és bibliográfia.

Az állami hatalom szociológiájához ez azt sugallja, hogy legalább három toborzási folyamatot külön kell vizsgálni: választási toborzást pártokon keresztül, közszereplők toborzását a médián keresztül, valamint szakmai toborzást jogi, akadémiai és adminisztratív hálózatokon keresztül.

A meglévő tudományos munka akkor a legerősebb, ha ezeket a különböző szinteket egyesítjük. Az alábbi művek fókuszált olvasmánytérképet nyújtanak:

Kérdés	Szerzők és fő művek	Jellegzetes hozzájárulás
Mi támogatta a régebbi pártrendszert?	**Lukáš Linek és Pat Lyons, *Dočasná stabilita?* (2013)**	társadalmi megosztottságok, pártazonosítás és választási folytonosság az újabb kihívók előtt
Miért előzte meg a bizalmatlanság a platformkorszakot?	**Lukáš Linek, *Zrazení snu?* (2010)**	Megkülönbözteti az elégedetlenséget, az elidegenedést és a rezsim legitimitását
Hogyan alakult ki a cseh konzervatív politika?	**Seán Hanley, *Az új jobboldal az Új Európában* (2008)**	Az 1989 utáni jobboldal szellemi és szervezeti formációja
Hogyan szervezik az ANO?	**Lubomír Kopeček, "'Fizetek, ezért én döntök'" (2016)**	Vállalkozói erőforrások és központosított párthatalom
Hogyan válik a vezetői legitimitás populistává?	**Lenka Buštíková és Petra Guasti, "Az állam mint egy cég" (2019)**	Szakértői igények, közvetlen képviselet és a politikai mediáció legitimitásának megfosztása
Miért támogatták a választók a korai kihívókat?	**Vlastimil Havlík és Petr Voda, "Megosztások, tiltakozás vagy reményre szavazás?" (2018)**	Kompetencia-elvárások és kizárólag tiltakozáson alapuló magyarázatok korlátai
Hogyan helyettesíthetik az online támogatók a tagokat?	**Tomáš Cirhan és Jakub Stauber, "Online támogató és regisztrált szimpatizáns..." (2018)**	Laza kapcsolódás és annak következményei a párton belüli hatalomra
Hogyan lépnek kölcsönhatásba a médiastruktúrák a polarizációval?	**Václav Štětka és Sabina Mihelj, *Az illiberális közszféra* (2024)**	Összekapcsolja a tulajdonost, az intézményeket, a közönséget és a digitális kommunikációt
Mik a konkrétan cseh kulturális konfliktusok?	**Pavel Barša, Zora Hesová és Ondřej Slačálek, szerk., *Közép-európai kulturális* háborúk (2021)**	Emlékezet, identitás, erkölcs, demokrácia és nyugati hovatartozás
Valóban két táborra oszlik a társadalom?	**Martin Buchtík, *Různá vyprávění o jedné společnosti* (2024)**	Széttagoltás és következetlen hozzáállások az egyszerűsített politikai narratívák alatt

Két további kutatási irány is kiemelést érdemel.

Először is, a **látható személyre szabást el kell választani a szavazási viselkedés bizonyított** változásaitól. Linek és Marcela Voženílková 2017-es tanulmánya az 1996 és 2013 közötti választásokról nem talált általános növekedést a független vezetők hatásában ebben az időszakban. A vezetők fontosabbak voltak néhány új populista párt számára, de a hatások nem voltak nagyok. Ez a történelmi megállapítás nem tudja eldönteni, mi történt 2013 után, mégis megakadályozza, hogy feltételezzük, hogy egy vezető nagyobb média láthatósága feltétlenül

arányosan növeli a választók személyiségtől való függőségét. Az ő kutatásuk a választási személyre szabásról.

Másodszor, az **online beszélgetésekben való részvétel társadalmilag szelektív**. Lenka Vochocová, Václav Štětka és Jaromír Mazák munkája a cseh online politikai részvétel nemi jellegéről jól mutatja, miért lehet a hozzászólások szekciókat a közönség szűretlen kifejezéseként kezelni. A beszélgetésben leginkább látható személyek nem feltétlenül képviselik azokat, akik olvasnak, hallgatnak vagy végül szavaznak. A szerzők publikációs nyilvántartása.

Az Ön konkrét vizsgálata esetében a legígéretesebb további vizsgálat öt szakaszon átívelő konkrét összefüggéseket követne: **ki fogalmaz meg egy értelmezést; ki finanszírozza és terjeszti; melyik közönség fogadja el; melyik szervezet alakítja át ezt politikai támogatással; és mely állami döntések változnak meg ezután**. A cseh kutatások több ilyen szakaszt is alaposan vizsgáltak. A fennmaradó kihívás az, hogy összekapcsoljuk őket anélkül, hogy a közös nyelvet, az online részvételt, a választási sikert és a kormányzati befolyást felcserélhető bizonyítékként kezelnénk.

****

Magyarország

Magyarország politikai átalakulását leginkább úgy értik, mint a szervezeti hatalom újraelosztását pártok, vezetők, médiaintézmények, szellemi hálózatok és digitálisan összekapcsolt állampolgárok között. Az Ön központi megfigyelése ennek a változásnak egy fontos részét ragadja meg: a nemzeti politikai közönség elérése egyre inkább nem igényel régóta működő pártszervezetet, sem a hagyományos tömegtájékoztatáshoz való csatlakozást. Ugyanakkor a magyar bizonyítékok azt is mutatják, hogy az online kommunikáció erősítheti a helyi szervezettséget, koncentrálhatja a hatalmat a vezetők köré, és új, jelentős politikai hatalommal rendelkező közvetítőket hozhat létre.

A 2026-os kormányváltás különösen fontossá teszi ezeket a különbségeket. A végső választási számlálás Tiszának 141 parlamenti mandátumot adott, míg a Fidesz–KDNP 52-et; Magyar Péter május 9-én lett miniszterelnök. Egy magyarázat, amely kizárólag a Fidesz intézményi és média előnyeire épülne, nehezen magyarázná ezt az eredményt. Egy kizárólag magyar online sikerére épülő magyarázat nehezen magyarázná, hogyan vált figyelem országos választási mozgósításra. Reuters, végső választási számlálás; AP, magyar beiktatása.

Ezért három képességet különböztetnék meg az elemzés során: a **közfigyelem megszervezésének képessége; a politikai közösség megszervezésének képessége; és az**

állami hatalom gyakorlásának képessége. Ezek átfednek, de egyre inkább különböző szereplők birtokolják őket. Az alábbi vita 2026. szeptember 10-ig rendelkezésre álló bizonyítékokat használ, és megkülönbözteti a megalapozott kutatásokat a legutóbbi fejlemények értelmezéseitől.

Az első korrekció a kiindulópontot érinti: a magyar politikai szervezet már a pártokon túl is kiterjedt, mielőtt a közösségi média dominánssá vált volna. A televízió, újságok, kulturális egyesületek, egyházak, szakmai hálózatok és értelmiségi körök mind segítettek a politikai azonosítás megszervezésében. Az állampolgárok általában nem csak párttagságon vagy parlamenti képviseleten keresztül találkoztak a politikával.

Ami megváltozott, az a funkciók elosztása ebben a szélesebb környezetben:

Politikai funkció	Korábbi fő közvetítők	Egyre fontosabb digitális elrendezések	Mi igényel még tartós szervezést
Egy politikai szereplő országosan láthatóvá tétele	Televíziós szerkesztők, újságvezetés, pártvezetés	Videóinterjúk, személyes oldalak, alkotók, ajánlórendszerek	Fenntartható termelés, hitelesség, információhoz való hozzáférés
Közérdekű problémák meghatározása	Pártok, szerkesztői intézmények, elismert értelmiségiek	Nyomozó médiumok, online kommentátorok, személyes tapasztalatokat terjesztenek	Kutatás, ellenőrzés, szakpolitikai szakértelem
Kollektív identitás kialakítása	Párthagyományok, egyesületek, megemlékezések	Visszatérő online interakciók, közös szimbólumok, részvételi kampányok	Kapcsolatok, amelyek képesek túlélni a csalódást
Részvétel mozgósítása	Pártszervezetek és alapított polgári szervezetek	Online meghívók, önkéntes csoportok, digitális adománygyűjtés	Helyi koordináció, jelöltek, választási munka
Politikai személyek kiválasztása	Pártkarrierek és szervezeti alkudozás	A nyilvános láthatóság és központilag irányított toborzás	Kompetenciaértékelés, elszámoltathatóság, munkakapcsolat
A kormány befolyásolása a választások között	Parlamenti csoportok, szervezett érdekcsoportok, szakmai szervezetek	Nyilvános kampányok és az online támogatók nyomása	Adminisztratív eljárások, tárgyalás, végrehajtás

Ezért a kitelepítés a **legnagyobb láthatóságban, a napirendformálásban és a kezdeti mozgósításban**. Kevésbé teljes, a toborzásban és a kormányzásban jóval kevésbé teljes.

A mélyebb magyar háttér átfedő konfliktusokból áll a nemzeti identitásról, társadalmi státuszról, modernizációról és a legitim hatalom elhelyezkedéséről. Ezeket nem lehet egyetlen bal–jobb megosztottságra redukálni.

Az egyik konfliktus a nemzet történelmi és kulturális meghatározásával kapcsolatos: nemzeti kontinuitás, kereszténység, történelmi emlékezet, a határokon kívüli magyarok és a szuverenitás jelentősége. Egy másik kérdés az, hogy a modernizációt elsősorban a nyugati intézményekbe való integrációval vagy a hazai politikai és gazdasági autonómia megerősítésével kell-e értelmezni. A harmadik pedig az elosztásról szól: ki profitált a gazdasági átalakulásból, ki veszítette el a munkahelyi biztonságot, és ki hiszi, hogy a fejlődés politikai kapcsolatoktól függ.

A negyedik konfliktus magával a hatalommal kapcsolatos. A választott politikai vezetőségnek döntő szerepet kellene vállalnia az ország irányának meghatározásában, vagy döntéseit jelentősen korlátozzák alkotmánybíróságok, szakmai intézmények, európai szervezetek és jogalapú szervezetek? Ezek az álláspontok átütnek gazdasági preferenciákra. A választó támogathatja az újraelosztást és az erős nemzeti szuverenitást, vagy a piaci liberalizmust és a kiterjedt alkotmányos korlátokat.

A régebbi *népi–urbánus* ellenzék adta a nyelvezetet, amelyen keresztül ezeket a konfliktusokat megértették. De a kortárs táborokat ennek a megosztottságnak változatlan leszármazottjaként kezelni félrevezető lenne. A releváns folyamat az örökölt identitások ismétlődő politikai újraegyesítése.

Zsolt Enyedi munkája megmagyarázza, miért kell a pártokat ezeknek a megosztottságoknak a teremtőiként és képviselőiknek a megvizsgálni. A "The Role of Agency in Leavege Formation" (2005) című művében bemutatja, hogyan kötik össze a politikai szervezetek a társadalmi csoportokat, erősítik meg a kulturális különbségeket, és hogyan segítik a hozzáállások pártidentitással való összehangolását. A politikai táborok tehát nem csupán már létező társadalmi csoportok, amelyek parlamenti kifejezésre várnak. A szervezetek segítenek azok koherenssé tételében. Enyedi cikke és összefoglalója.

A digitális korszakra alkalmazva ez egy fontos kiterjesztést sugall: egy vezető, egy alkotócsoport vagy egy online közösségekből álló hálózat most már elvégezheti azokat az identitásépítő munkákat, amelyek korábban a pártokon koncentráltak. Ennek ellenére az örökölt kötődések továbbra is befolyásolják, mely üzenetek hitelesek, és mely szövetségek lehetségesek.

A Fidesz hosszú felemelkedése részben azon alapult, hogy képes társadalmi és kulturális világot szervezni a választási politika köré. Ha ezt kizárólag kormányzati kommunikációval vagy a propaganda passzív fogadásával magyarázni, figyelmen kívül hagy egy korábbi és aktívabb szervezeti eredményt.

A 2002-es vereség után a polgári körök segítettek összekapcsolni a helyi aktivistákat, az oktatott középosztálybeli résztvevőket, kulturális kezdeményezéseket, megemlékezéseket és meglévő egyesületeket. Lehetőségeket teremtettek a választási naptáron kívül való tartozásra és részvételre. Béla Greskovits "A magyar jobboldal újjáépítése a civil társadalom meghódításán keresztül" című tanulmánya jól mutatja ennek a munkának a fontosságát. Megkérdőjelezi azt a sztereotípiát is, hogy a jobboldal társadalmi alapja főként politikailag passzív vagy gyengén informált állampolgárokból állt. Greskovits tanulmánya.

A liberális-baloldal megfelelő gyengesége nem csupán az alsóbb üzenetek volt. Laura Jakli, Greskovits és Jason Wittenberg 4 836 pártos tiltakozást elemeznek 1989 és 2011 között, és azt állítják, hogy a polgári mozgósítás aszimmetriái hozzájárultak mind a Fidesz győzelméhez,

mind az ellenállás későbbi gyengeségéhez. Eredményeik egy jelentős szervezeti egyensúlyhiányt mutatnak fel az érett közösségi média korszak előtt. "Aszimmetrikus tömeges mozgósítás és a demokrácia meggyőzhetősége Magyarországon".

Ez azt jelenti, hogy a Fidesz többféle erőforrást halmozott össze: választási hűséget, helyi kapcsolatokat, kulturális azonosulódást, szervezeti tapasztalatot, és végül kiterjedt intézményi erőforrásokat. Későbbi digitális tevékenysége ezen az alapon működött.

A 2010 utáni kormányzati rendszer összekapcsolta ezt a társadalmi szervezetet a kinevezések, gazdasági lehetőségek és kommunikációs infrastruktúra feletti ellenőrzéssel. Számos befolyásos elmélet világítja meg ennek a kapcsolatnak a különböző aspektusait.

András Körösényi, Gábor Illés és Attila Gyulai népszavazási **vezetői demokráciát írnak le**: olyan rendszert, amelyben a személyre szabott vezetés, az ismétlődő népi felhatalmazás, valamint a vezető politikai konfliktusok újradefiniálásának képessége központi szerepet tölt be. A beszámolójuk megmagyarázza, miért maradhatnak a pártszervezetek és a parlamenti intézmények formálisan fontosak, miközben a politikai kezdeményezés máshol koncentrálódik. Emellett a személyre szabást és a média teljesítményét strukturális elemként kezeli, nem pedig felszínes stílusi kérdésként. *Az Orbán-rezsim: Népszavazási vezető, demokrácia készülő*.

Bálint Magyar és Bálint Madlovics inkább a **patronális kapcsolatokra** koncentrálnak: a hivatal, vagyon, gazdasági előny és személyes függőség koordinációjára. Keretrendszerük olyan kapcsolatokra irányítja a figyelmet, amelyeket a formális alkotmányos leírások láthatatlanná tesznek. Ez egy elemző modell, amely bizonyítékot igényel bizonyos hálózatokról, nem pedig minden üzlet–politikai kapcsolatot egyformán osztályozni. *A posztkommunista rezsimek anatómiája* és kapcsolódó művek.

Gábor Scheiring magyarázza az átalakulás társadalmi és gazdasági alapjait az ipar desztriádulásán, az instabilitáson, az osztályátalakításon és a hazai tőke politikai követelményeinek. "Felhalmozó állam" koncepciója kiemeli a gazdasági fejlődés és tulajdonlás szervezését. Ez segít megmagyarázni, miért rezonálhatnak a nemzetgazdasági narratívák olyan tapasztalatokkal, amelyeket a kommunikációs kampányok maguk nem hoztak létre. *A liberális demokrácia visszavonulása*.

Ezek a megközelítések különböző kérdésekre válaszolnak. A vezetői elmélet magyarázza a hatalom és a beleegyezés szerveződését; a patronális elemzés a függőséget és az erőforrások elosztását vizsgálja; a politikai gazdaságtan magyarázza a mozgósításra rendelkezésre álló társadalmi érdekeket és sérelmeket.

Az intellektuális hátteret ezért több egymást kölcsönöző környezetként kell feltérképezni, nem pedig két egységes ideológiai központként. Hasznos különbségtétel az ötletek előállítása, az elit újratermelése, a közügyek vizsgálata, a közönség mozgósítása és a politika tervezése között.

Szellemi vagy kommunikációs környezet	Illusztratív intézmények és szereplők	Fő politikai funkció
Nemzeti-konzervatív oktatás és elit formáció	MCC és oktatási, kiadói, kutatási, valamint nemzetközi programjai	Képzés, kapcsolatteremtés, kulturális reprodukció, közszerepekre való felkészülés

Szellemi vagy kommunikációs környezet	Illusztratív intézmények és szereplők	Fő politikai funkció
Konzervatív stratégiai és ideológiai termelés	Századvég; a *Kommentár* és a XXI. Század Intézet körüli szellemi környezet; Márton Békés és más résztvevő elméleti szakemberek	Nemzeti érdekek értelmezése és politikai stratégia legitimálása
Alkotmányos és szuverenitási viták	Jogtudósok, alkotmányos intézmények, Deák Ferenc Műhely, Béla Pokol jogtudományi kutatásai	A választási hatalom, a jogi értelmezés és a szupranatív intézmények közötti kapcsolat meghatározása
Liberális alkotmányos és politikai kutatás	Egyetemi kutatók, CEU-hoz kapcsolódó tudományos munka, politikai intézetek, jogvédő szervezetek	Intézményi kritika, politikai alternatívák, szakmai szabványok, nemzetközi összehasonlítás
Oknyomozó és független újságírás	Direkt36, Átlátszó, Telex, HVG, 444, Válasz Online, Magyar Hang	Információ előállítása, tisztségviselők vizsgálata, közérdekproblémák feltárása
Baloldali és társadalmilag kritikus vita	Partizán és a tágabb kritikus szellemi környezet egyes részei	Az egyenlőtlenség, a közszolgáltatások, a munkaerő és a társadalmi tapasztalatok összekapcsolása a politikával
Alkotók és szórakoztató közönség	YouTuberek, podcasterek, szatirikusok, kulturális személyiségek	A közönséghez való eljutás ismerősség, humor és személyes hitelesség révén
Mozgalom és kormányzati szakértelem	Tisza önkéntes közösségei, toborzott szakemberek, szakpolitikai munkacsoportok	A mozgósítás átalakítása jelöltekké, programokká és adminisztratív személyzetté

Ezek funkcionális csoportosítások, nem közös tulajdonjog vagy összehangolt utasítások igényei. Az azonos sorban lévő intézmények élesen eltérhetnek egymással.

Az MCC jól mutatja, miért maradnak fontosak a tartós szervezetek akkor is, amikor a kommunikáció digitálissá válik. Saját intézményi leírása magában foglalja a regionális oktatást, vezetőfejlesztést, kutatóintézeteket, kiadókat, ösztöndíjakat és nemzetközi tevékenységet. Az ilyen megállapodások ismétlődő kapcsolati és karrierkapcsolatokat hoznak létre, amelyeket egy sikeres közösségi média fiók önmagában nem tud reprodukálni. Az MCC intézményi struktúrája; az MCC önleismerése.

Márton Békés *Nemzeti blokk* (2022) című műve hasznos a kormányzó tábor saját értelmezésének megfogalmazásaként a projektről: nemzeti integrációról és egy tartós politikai közösség építéséről. Ezt a résztvevő elméleti beszámolójaként kell értelmezni, miközben ugyanazon rendszerről versengő magyarázatokkal együtt szerepel. A kiadó által biztosított leírás a *Nemzeti blokkról*.

A tágabb elemző pont az, hogy az intellektuális tevékenység képes szókincset készíteni, személyzetet képezni és legitimitást teremteni anélkül, hogy egyéni kormányzati döntéseket

határozna meg. A befolyást tényleges kinevezéseken, szervezeti kapcsolatokon, dokumentumokon és politikai döntéseken keresztül kell nyomon követni.

A liberális és a kormánykritikus környezet eltérő kapcsolatot mutatott az intellektuális erő és a politikai szervezettség között. A szakmai szakértelem, nyomozói képesség, kulturális státusz és nemzetközi elismerés nem feltétlenül eredményezett erős választási szervezeteket. Ezzel szemben a már meglévő ellenzéki pártok hanyatlása nem jelentette az újságírók, kutatók, ügyvédek vagy kulturális közösségek eltűnését, akik munkájuk hozzájárult az ellenzéki közélethez.

Ez a különbség segít megmagyarázni, hogyan tudott Tisza kiszorítani a régi ellenzéki pártokat, miközben olyan közönségre merít, amely már ismeri a korrupció, a közszolgáltatások és a koncentrált hatalom kritikáit. A politikai közönség gyorsabban továbbíthatja választási támogatásukat, mint ahogy a szakmai intézmények megváltoztatják személyzetüket vagy intellektuális irányultságukat.

Ez azt is megmagyarázza, miért nem szabad a független újságírást automatikusan a párt kommunikációs osztályaként kezelni. Egy kiadó közzéteheti a Fidesz-t károsító anyagokat, segíthet egy kihívót láthatóvá tenni, majd ezt vizsgálhatja az ellenfelet. A különböző üzleti modellek – előfizetések, tagságok, adományok, reklámok és támogatások – eltérő függőségeket és ösztönzőket is eredményeznek. Judit Szakács ezt a változatosságot dokumentálja a magyar médiakörnyezetről alkotott beszámolójában. Reuters Intézet, Magyarország 2026.

Pokol Béla munkája azért tartozik ebbe a térképbe, mert a választási és parlamenti csatornákon kívül gyakorolt politikai hatalmat vizsgálja. Jogelemzése azt vizsgálja, hogyan lehet a tekintélyhatékony jogi értelmezés és a szakmai jogi intézmények eltávolítani a lényegi politikai döntéseket a választott testületektől. Ez közvetlenül kapcsolódik ahhoz a kérdéshez, hogy mi rejlik a parlamenti konfliktus mögött.

A versengő alkotmányos értelmezés elsősorban a bíróságokat és a jogokat a koncentrált többségi hatalom elleni védelemként értelmezi. A nézeteltérés arról szól, hol ér véget a jogos politikai döntéshozatal, és hol kezdődik a jogi korlátozás. Nem oldható meg pusztán azzal, hogy az egyik oldalt a demokráciával, a másikat pedig annak tagadásával azonosítjuk. Műhely Ferenc Deák kutatási programja kifejezetten a politika igazságszolgáltatásának és a jog politizálásának páros folyamatai révén fogalmazza meg témáját. A műhely kutatási nyilatkozata.

A digitális átalakulás esetében ezt a vitát úgy kiterjesztenék, hogy elválasztanám **a jogértelmezési** hatáskört, **a közérdekű problémák meghatározására vonatkozó hatáskört** és **az értelmezések tömeghez való terjesztésének képességét**. Ezek a hatáskörök erősíthetik egymást, de nem feltétlenül ugyanazoknál a szervezeteknél legyenek. Ez a kiterjesztés az én elemző javaslatom, nem pedig a Pokolnak tulajdonítva egy befejezett digitális elmélet tulajdonítása.

Maga a digitális átalakulás azonosítható szakaszokban fejlődött. Márton Bene és Norbert Merkovity 2026-os áttekintése különösen hasznos kronológiát kínál:

- **1996–2006:** weboldalakon való kísérletezés, különösen 2002 körül az e-mail és SMS mozgósítás.
- **2006–2014:** Online eszközök beépítése a kampányokba, blogok és interaktív kommunikáció támogatja a személyre szabást.

- **2014–2019:** A Facebook különösen fontos lett az ellenzéki szereplők számára, akik kompenzálják a meglévő médiában tapasztalt hátrányokat.
- **2019 után:** a digitális kampányolás stratégiai prioritássá vált a főbb táborokban, a reklámok bővültek, több platformot és további kampányközvetítők révén.

Ez az időszakos elkülönítés azt mutatja, hogy a digitális politika nem hirtelen kezdődött magyarral. Megjelenése egy már fejlett kommunikációs környezetben történt. Bene és Merkovity, "A digitális kampányok története Magyarországon (1996–2024)".

A legfontosabb mechanizmus, hogy a polgárok részessé váltak annak a gépezetnek, amely politikai kommunikációt terjeszt. Egy politikai üzenetet részben úgy terveznek, hogy a címzett nyilvánosan cselekedjen: ossza meg, kommentálja, reagáljon rá, reprodukálja a nyelvezetét, vagy küldje el egy személyes csoportnak.

Bene ezt a **politikai kommunikáció viralizálásán** keresztül írja le. A politikailag releváns közönség tehát nem csupán az a közösség, amely üzenetet kap. Magában foglalja azt a kisebb közösséget is, akik hajlandóak terjeszteni azt. A kommunikáció reagál azoknak az aktív résztvevők hozzáállására, akik nem feltétlenül képviselik a választói kört. Bene, "A politikai kommunikáció viralizálása és normatív következményei".

Ez több szempontból változtatja meg a szervezeti hatalmat. Egy párttámogató elvégezheti azokat a terjesztési munkákat, amelyek korábban már kialakult médiumot igényeltek. Egy vezető személyes követőtábora független erőforrássá válhat a párt kollektív hírnevétől. Az alkotó eldöntheti, melyik politikai szereplő lép be a közönség látóterébe. A csoportadminisztrátor pedig befolyásolhatja a helyi mindennapi politikai környezetet.

A kialakuló kommunikáció közvetlennek tűnhet, de új közvetítőket tartalmaz: platformvállalatokat, ajánlórendszereket, alkotókat, moderátorokat, produkciós csapatokat és rendkívül aktív felhasználókat.

Megafon bemutatja, hogyan alkalmazkodott egy kialakult politikai tábor szervezeti kiszervezésen keresztül. Jelentősége nem csupán az volt, hogy a kormányt támogató egyének videókat posztoltak. Differenciált kampányréteget biztosított a hivatalos pártkommunikáció mellett.

Bene és Vanessza Juhász tanulmánya a 2022-es kampányról tíz megafon influencert hasonlított össze Orbánnal, a Fidesz oldalával és választókerületi jelöltekkel. Elemzett hirdetéseikben az influencerek erősen a támadásokra koncentráltak, míg a hivatalos választási szereplők gyakrabban mutattak eredményeket és politikai üzeneteket. A mintázott influencer hirdetések 78 százaléka támadásközpontú volt. A szerzők beszámolója a Megafon tanulmányról.

Ez a megoldás megvédheti a vezető preferált nyilvános szerepét, miközben a szövetséges kommunikátorok konfrontatív érvelést folytatnak. Juhász különálló tanulmánya, amely 499 hirdetést tartalmaz, vizsgálja ezt a vitatkos munkamegosztást. Juhász, "Influenszer politikusok és politikai influenszerek".

A pénzügyi források továbbra is jelentős maradtak. A Political Capital monitorozása szerint a Meta és Google politikai hirdetési kiadásainak mintegy 10,59 millió euró értékének 87%-át 2024. december 29. és szeptember 27. között kormányhoz kötött szereplőknek tulajdonította.

Ez egy reklámelőnyt mér, nem pedig a közfigyelem vagy politikai meggyőzés egyenértékű arányát. A Political Capital monitorozási eredményei.

A politikai hirdetések visszavonása a nagy platformok révén megváltoztatta ennek a pénzügyi előnynek a hasznosságát. A Meta és a Google 2025 őszén beszüntették az EU politikai hirdetések sugárzását az új szabályozási környezetre reagálva. Ez a különbség számít: az EU szabályozási követelményeket vezetett be; a platformok úgy döntöttek, hogy megszüntetik a szolgáltatást. AP a Meta döntéséről; a Google dokumentációjáról.

Úgy vélem, ez növelte a kialakult közönségkapcsolatok, az önkéntes megosztás, az alkotói hitelesség és az aktivista koordináció relatív értékét. Nem szüntették meg a pénz hasznosságát: a termelés, a személyzet, az események és a szervezés továbbra is erőforrásokat igényelnek. De a kiadásokat már nem lehetett fizetett terjesztésre fordítani ugyanazon csatornákon keresztül.

A Fidesz digitális harcosai, digitális polgári körök és a 2026-os negyvennapos online mozgósítási kezdeményezés demonstrálják alkalmazkodási erőfeszítéseit. Azt is megmutatják, hogy egy már meglévő párt képes megszervezni az online részvételt meglévő közösségén keresztül. Reuters a Fidesz digitális mozgósításáról.

A kreatív média felemelkedése megváltoztatta a politikai hitelességet és a terjesztést is. Egy újság általában arra kéri az olvasókat, hogy bízzanak egy intézményben. Egy visszatérő videós személyiség bizalmat gyűjthet a megismerősség, humor, az észlelt őszinteség és az események felismerhető értelmezésének módján keresztül.

Politikai befolyás tehát egy olyan közönségből alakulhat ki, amely eredetileg szórakoztatás vagy általános beszélgetés köré szerveződött. Az alkotónak nem kell átfogó ideológiát kínálni. Ismétlődő ítéletek arról, mi abszurd, igazságtalan, szégyenletes vagy csodálatra méltó, politikai irányultságot teremthetnek.

A magyar podcasterekről szóló tudósítások dokumentálják ezt a humor és politikai vita keverékét, beleértve Ádám Nagy műsorait, a Partizánt és Orbán egyre gyakrabban megjelenő szerepléseit a szimpatikus podcast-környezetekben. Ezek különböző politikai és szerkesztői projektek, amelyek néhány közös kommunikációs formát használnak. Reuters a magyar podcasterekről.

A Partizán különösen fontos, mert egy felismerhető műsorvezetőt és jelentős újságírói produkciót ötvöz. Bemutatja, hogy a digitális média új intézményeket generálhat, beleértve a szerkesztői kiválasztást, interjúvezetési tekintélyt és tartós elemző programokat. A régebbi kapuőrök hanyatlása így újak megjelenésével járhat.

A 2024 februári válság feltárta, hogyan tudnak ezek a különböző szereplők egymással kapcsolatba lépni anélkül, hogy egyetlen szervezethez tartoznának. A kegyelmi botrány a tudósítások révén vált nyilvánosan is jelentőségteljessé; az influenszerek nagy tüntetést szerveztek; Magyar interjúja a Partizánról külön utat adott egy feltörekvő politikai szereplőnek, hogy országos láthatóságot érjen el. Az influencer tiltakozást utólag nem szabad csupán a későbbi Tisza mozgalom műveleteként kezelni. AP az influencerok által szervezett tüntetésről.

Szakács 2025-ös beszámolója több mint 2,7 millió megtekintést jegyzett Magyar áttörő interjújában. Ez a videónézés mérőszáma, nem pedig 2,7 millió eltérő magyar szavazó.

Fontossága abban rejlik, hogy bemutassa a digitális szerkesztői intézmény által elérhető ismertség mértékét a meglévő pártstruktúrán kívül. Reuters Intézet, Magyarország 2025.

Több folyamat is összefonódott: egy erkölcsi válság, amely befolyásolta a kormányzó tábor önbemutatását; egy bennfentes tudásigényt; a független platform által biztosított láthatóságot; és elégedetlenséget, amely választási szempontból hiteles fókuszt keresett. A digitális kommunikáció felgyorsította az összehangolásukat.

A botrány különleges ereje is magyarázatot igényel. Egy vita különösen káros lehet, ha ellentmond egy politikai közösség saját központi erkölcsi állításaival. Ez a mechanizmus eltér a szokásos ellenfél táborok közötti nézeteltéréstől: potenciálisan destabilizálja azokat a normákat, amelyeken keresztül a támogatók igazolják kötődésüket.

A magyar kutatások az erkölcsi érzelmekről segítenek megmagyarázni, miért képes a kommunikáció ilyen tartós táborokat és hirtelen szakadásokat létrehozni. Gabriella Szabó szerkesztett kötete a 2022-es kampányokban a szégyen, bűntudat, büszkeség és gőg helyzetét vizsgálja. Balázs Kiss "kettős reszsentiment" elemzése azt vizsgálja, hogyan ápolják a rivális táborok saját sérülések és erkölcsi felsőbbrendűség tapasztalataikat. Ezek a megközelítések összekapcsolják a mindennapi politikai érzelmeket nagyobb kulturális konfliktusokkal. Szabó, *A morális érzelmek kezelése megosztott politikában*; Kiss, "Kettős Ressentiment".

A harag csak a mechanizmus része. A remény, a hazafias büszkeség, a szolidaritás és a sikeres kollektív vállalkozásban való részvétel öröme szintén hatékonyan terjedhet. Xénia Farkas és Bene vizuális elemzése széles körű hazafias szimbolikát és pozitív reakciókkal való összefüggést talált. A vizuális kommunikáció tanulmányozása.

Ez fontos a magyarok megjelenésének megértéséhez. A nemzeti szimbólumok kihívók számára elérhetők voltak; nem voltak véglegesen a kormánypárt tulajdonában. Burai, Bagi és Juhász elemzése a 2024-es kampányról mind a nemzeti keretezés folyamatosságát, mind a vezetők populista kommunikációjának különbségeit mutatja. Összehasonlító tanulmányuk.

Tisza jellegzetes szervezeti eredménye az volt, hogy összekapcsolta a gyors személyes láthatóságot a növekvő részvételi mezővel. Felemelkedése megváltoztatta azt a sorrendet, amelyben egy nemzeti politikai szervezet összeállítható volt. A nagyszabású figyelem és egy felismerhető vezető már a Fideszhez hasonló korban és mélységben megegyező szervezeti struktúra kialakulása előtt vált elérhetővé.

Azonban a későbbi fejleményt nem lehet pontosan a szervezet hiányának nevezni. Ilona Gizińska 2025 júniusában arról számolt be, hogy több mint ezer Tisza-sziget tízezrek résztvevőit hoztak össze. Megkülönböztette ezeket az egyesületeket a hivatalos pártstruktúráktól, és leírta az online toborzást és 65 tematikus munkacsoportot. Ezek evelezett megfigyelések, nem jelenlegi tagsági számok. Gizińska szervezeti beszámolója.

A formális párt és a környező mozgalom közötti különbség kulcsfontosságú. Egy viszonylag korlátozott döntéshozatali szervezet együtt létezhet egy sokkal nagyobb részvételi környezettel. Az önkéntesek lelkesedést, információt, kapcsolatokat és munkát nyújthatnak, miközben korlátozott hatáskörrel rendelkeznek a központi döntések felett.

Ez potenciálisan következményes aszimmetriát eredményez: **a részvétel széles körben eloszlott, miközben a döntéshozatal koncentrált marad.** Az, hogy egy ilyen megállapodás

belsőleg demokratikussá válik-e, a toborzási eljárásoktól, a ellenvélemény jogától, elszámoltathatóságtól és a helyi résztvevők befolyásától függ – nem csupán attól, hogy hányan csatlakoznak online tevékenységekhez.

A Reuters vidéki választókerületekből a 2026-os választás előtti tudósításai a munkahelyek, infrastruktúra és egészségügyi ellátás körüli személyes kampányokat írnak le. Ez a munka segít megmagyarázni, hogyan kapcsolódhatnak az országosan látható sérelmek a helyi választásokhoz. Reuters a vidéki kampányról.

A lokalitás továbbra is jelentős korrekció a kibertér politikai szerveződésének feloldására irányuló elképzelésre. Bene és Gábor Dobos *Networked Locality című műve* egy ötéves kutatási projektre támaszkodik, amely felméréseket és tartalomelemzést ötvöz. Eredményeik szerint a felhasználók által tapasztalt politikai Facebook-tartalom közel fele helyi politikát érint.

A polgármesteri oldalak és közösségi csoportok elérik azokat az embereket, akiket érdeklődnek a gyakorlati információk iránt, még akkor is, ha elkerülik a nemzeti politikai vitát. A helyi politikai szereplők ennek eredményeként hasznos kommunikáción keresztül közönséget szerezhetnek. Ugyanakkor a szerzők korlátozott átszivárgásokat tapasztalnak a helyi részvételtől a nemzeti politikai attitűdökbe. *Hálózatos Helyesség*; a szerzők kutatási összefoglalója.

A kialakuló politikai földrajz bonyolultabb, mint egy offline vidék és egy online főváros közötti ellenállás. A helyi kapcsolatok digitálisan működhetnek; a nemzeti üzenetek megbízható helyi szereplők révén érkezhetnek; és az online tevékenység támogathatja a fizikai közösségekben való részvételt.

Ez megváltoztatja a kutatási kérdést is. A nemzeti vezetők követőinek megszámolása keveset árul el arról, ki irányítja egy adott város kommunikációs környezetét, mely helyi személyek rendelkeznek hitelességgel, vagy hogyan lép be a nemzeti mozgósítás a mindennapi kapcsolatokba.

Az idősebb ellenzéki pártok hanyatlása részben közvetítői szerepük elvesztésének minősül. Korábban olyan csatornákat kínáltak, amelyeken keresztül az elégedetlenséget szervezték, képviselték és választási választássá alakították. Egy nemzeti láthatósággal és hiteles győzelmi esélyekkel rendelkező kihívó kevésbé tűnhet szükségesnek.

Az én értelmezésem szerint ez két kapcsolódó folyamatot igényelt. Először is, a választók egy másik utat kaptak az ellenzéki projekttel való azonosulásra. Másodszor, a szakemberek, önkéntesek és adományozók egy másik lehetséges célt kaptak tevékenységükhöz. Ezek a mozgások nem feltétlenül történjenek ugyanabban a sebességgel.

Ez a folyamat azt is megmagyarázza, hogy az ideológiai hagyományok miért képesek túlélni a pártjaik választási hanyatlását. A szociáldemokrata aggályok, liberális alkotmányos érvek, zöld kérdések és konzervatív kritika átvándorolhatnak az újságírásba, a polgári szervezetekbe, a helyi politikába vagy egy szélesebb körű választási koalícióba.

Egy nagy új koalíció így elérheti a választási koherenciát, mielőtt megoldaná a támogatói közötti nézeteltéréseket. Az újraelosztás, nemzeti identitás, közkinevezések, európai integráció és intézményi újjáépítés körüli nézeteltérések láthatóbbá válhatnak, ha a jelenlegi elnök legyőzésének közös feladata elkészült.

A 2026-os változás további fejleményt hoz: a támogatók most már jelentős nyomást gyakorolhatnak saját kormányzó vezetésükre. Egy augusztus 31-én megjelent esszéjében Bene azt állítja, hogy az autonóm digitális tömeg fontos erő lett a győztes tábor közvéleményében. Azt állítja, hogy az erős pártidentitás és a riválisfélelem korábban visszafogta ezt a nyomást, míg az új helyzet nagyobb teret ad a támogatóknak az igények megfogalmazására.

Ez időszerű értelmezés, nem pedig egy kialakított ok-okozati megállapítás. Fontossága, hogy bonyolítja azt a képet, hogy egy vezető egyszerűen engedelmes online követőtábort parancsol. A Bene megkülönbözteti az aktív kezdeményezőket, azokat, akik felerősítik őket, és a szélesebb közönséget, akiket a kialakult légkör befolyásol. A legláthatóbb csoportot nem szabad összetéveszteni az egész választópolgárokkal. Bene, "Árad a digitális tömeg, fel van adva a lecke Magyar Péternek".

Egy kapcsolódó kortárs értelmezés is megjelenik Zsiga Bulcsú az élménykormányzás korlátairól szóló vitában: kormányzás, amely megpróbálja fenntartani a mozgósítás során kialakult részvételi élményt. Arra irányítja a figyelmet, mi történik, amikor a támogatók aktív résztvevők maradnak egy közös politikai vállalkozásban. Zsiga, "Az élménykormányzás határai," 2026. szeptember 9.

Én itt egy központi feszültséget azonosítanék. A személyre szabott kampány arra ösztönzi az állampolgárokat, hogy bízzanak egy vezetőben, míg a részvételi kampány arra ösztönzi őket, hogy részben a sajátjuknak tekintsék a politikai projektet. Amint a kormány elkezd kinevezéseket végezni és szűkös erőforrásokat osztani meg, ezek az elvárások ütközhetnek.

A magyar állam működésére nézve a következmények túlmutatnak a kampánykommunikáción. Az első a köztes döntéshozatal esetleges gyengülése. Ha a miniszterek vagy képviselők láthatóságukat elsősorban egy vezető nemzeti vonzerejének köszönhetik, akkor kevésbé lehetnek független hatalmuk a kormányzó szervezeten belül. A nagy parlamenti többség önmagában nem mutatja meg, mennyi vita zajlik a döntések előtt, mielőtt a döntések eljutnának a parlamenthez.

A második a növekvő szakadék a közérdekek sebessége és a végrehajtás sebessége között. Egy látható probléma órák alatt bekerülhet a napirendre; az adminisztratív reform költségvetést, toborzást, tárgyalásokat és évekig tartó végrehajtást igényelhet. A politikai szervezetnek át kell térnie ezekre a különböző időskálákra.

A harmadik egy új szelektív reagálási mód. Az online nyomás feltárhatja a figyelmen kívül hagyott problémákat és korlátozhatja az önkényes döntéseket. Emellett előnyben részesítheti az erős vizuális vagy érzelmi vonzerő problémákat a kevésbé látható intézményi munkával szemben.

A negyedik a szakértelem kérdése. Egy gyorsan összeállított mozgalomnak meg kell szereznie a kormányhoz szükséges tudást. A meglévő szakmai hálózatok továbbra is fontos személyzeti források maradnak. A 2026. szeptemberi bejelentés, miszerint András Bíró-Nagy átveszi az EU ügyekért a miniszterelnöki hivatalban a felelős ügyekért, konkrét példát ad a politikai kutatás és az végrehajtó hivatal közötti mozgásra. Hivatalos kormányzati bejelentés.

Az ötödik az intézményi újjáépítéssel kapcsolatos. Az új többség megpróbálhatja eltávolítani az elődjéhez kapcsolódó megállapodásokat, de a maradandó kérdés az, hogy a helyettesítő

megállapodások független korlátokat teremtenek-e, vagy hasonló hatalmat helyeznek-e új vezetés alá. Ezért a javasolt reformokat tényleges eljárásaik és végrehajtásuk alapján kell értékelni. Például Tisza júniusi közmédia-törvényjavaslatáról szóló beszámoló meghatározza a javasolt átszervezést; önmagában nem állapítja meg az újjáépített intézmények végső függetlenségét. Reuters a közmédia javaslatról.

A nemzetközi környezet továbbra is része ennek a hazai hatalomszervezésnek. Az európai intézmények befolyásolják az erőforrásokat és jogi korlátokat; nemzetközi akadémiai és szakpolitikai hálózatok terjesztik az ötleteket és személyzetet; filantróp szervezetek támogatnak bizonyos tevékenységeket; a konzervatív nemzetközi hálózatok közönséget és elismerést biztosítanak; és platformvállalatok meghatározzák a kommunikáció fontos feltételeit.

Ezeket a mechanizmusokat meg kell különböztetni. Egy támogatás, egy szakmai egyesület, egy európai pártcsaládtagság, jogi kötelezettség és egy platformtól való függőség különböző kapcsolatok. Nem tekinthetők felcserélhető bizonyítékként a politikai iránynak.

Bozóki és Dániel Hegedűs Magyarországról alkotott "külső korlátozott hibrid rendszerként" alkotott értelmezése hasznos itt, mert azonosítja az EU egyidejű szerepét a korlátozásban, támogatásban és legitimációban. Ez egy korábbi rezsim számára kidolgozott modell, nem pedig automatikusan 2026 szeptemberére vonatkozó osztályozás. 2018-as tanulmányuk.

Ezért a szisztematikus kutatási programhoz leghasznosabb szerzők a magyarázott mechanizmusok alapján szervezhetők. Ez eredményesebb, mint egy olyan kommentátorok listáját összeállítani, akik egyet osztanak a magyar politikáról.

Szerzők és főbb művek	Jellegzetes hozzájárulás a kérdéshez
Zsolt Enyedi — "Az ügynökség szerepe a dekoltázs kialakulásában" (2005)	Elmagyarázza, hogyan építik és konszolidálják aktívan a politikai szervezetek táborokat.
Béla Greskovits — a Polgári Körök Mozgalom tanulmánya (2020)	Feltárja a Fidesz társadalmi erejének mögött álló asszociatív és kulturális munkát.
Laura Jakli, Greskovits, Jason Wittenberg — "Aszimmetrikus tömeges mozgósítás..."	Történelmi bizonyítékokat szolgáltatnak arról, hogy a parlamenten kívüli szervezeti társadalmi egyenlőtlen képességek vannak.
András Körösényi, Gábor Illés, Attila Gyulai — *Az Orbán-rezsim* (2020)	Magyarázza a személyre szabott hatalmat, a népi felhatalmazást és a kollektív intézmények vezetésnek való alávetését.
Bálint Magyar és Bálint Madlovics — *A posztkommunista rezsimek anatómiája* (2020)	Vizsgálja az informális függőséget, az erőforrások koordinációját, valamint a politikai és gazdasági hatalom kapcsolatát.
Gábor Scheiring — *A liberális demokrácia visszavonulása* (2020)	Összekapcsolja a politikai átalakulást az osztályral, a bizonytalansággal, a tulajdonlással és a gazdasági átszervezéssel.
András Bozóki és Dániel Hegedűs — külsőleg korlátozott hibrid-rezsim elemzés (2018)	Magyarázza a belföldi uralom és az EU környezet közötti kölcsönhatást.

Szerzők és főbb művek	Jellegzetes hozzájárulás a kérdéshez
Béla Pokol — jogtudományi kutatás	Figyelmet fordít a jogi értelmezéseken és szakmai intézményeken keresztül gyakorolt politikai hatalomra.
Ervin Csizmadia — a magyar politikai fejlődés történeti tanulmányai	Politikai tanulást, visszatérő szervezeti mintákat, valamint a domináns pártok felemelkedését és hanyatlását vizsgálja. Publikációk
Márton Bene és Norbert Merkovity — a digitális kampány története (2026)	A legvilágosabb, kompakt kronológiát adja Magyarország változó kampányinfrastruktúrájáról.
Bene — vírusosítási kutatás	Ez magyarázza a polgárok bevonását a politikai üzenetek terjesztésébe.
Bene és Gábor Dobos — *Hálózatos Helyi Közösség* (2025)	Bemutatja, hogyan lép kölcsönhatásba a digitális kommunikáció és a területi szerveződés.
Bene és Vanessza Juhász — Megafon tanulmányok (2025)	Magyarázza a kampánymunkák kiszervezését és megosztását influencereken keresztül.
Gabriella Szabó, Balázs Kiss, Xénia Farkas és munkatársak	Vizsgálja az erkölcsi érzelmeket, kulturális konfliktusokat, vizuális kommunikációt és a kollektív azonosulást is.
Gábor Polyák, Ágnes Urbán, Petra Szávai — "Információs minták és hírbuborékok Magyarországon" (2022)	Vizsgálja a hírfogyasztást, a politikai polarizációt és a politikailag függő "szürke zóna" médiát. Cikknyilvántartás és összefoglaló
Judit Szakács; Political Capital, Mérték és Lakmusz kutatók	Aktuális bizonyítékokat szolgáltatnak a médiaintézményekről, finanszírozásról, platformhirdetésekről és kampánytartalmakról.

Ebben az irodalomban különböző bizonyítéki szintek is vannak. Egy reprezentált felmérés, tartalmi elemzés, intézményi történelem, a résztvevők ideológiai értelmezése és egy kortárs esszé mind hasznos lehet, de különböző dolgokat állapítanak meg.

Egy maradék kérdés, hogy mennyire változtatja meg önállóan az online siker a választási viselkedést. A bizonyítékok nem indokolják arra, hogy Magyarország politikai átalakulásának egyszerű százalékát a közösségi médiának tulajdonítsuk.

Bene 2014-es választásról szóló tanulmánya összefüggést talált a jelöltek átlagos Facebook-megosztásai és választási teljesítményük között, miután figyelembe vettek más tényezőket; a lájkok és hozzászólások nem mutattak ugyanolyan jelentős összefüggést. Az eredmény értékes, de megfigyelő: a sikeres jelöltek megosztást vonzhatnak és hasznot húzhatnak belőle. "Megosztás, szavazás megosztás".

Ugyanez a fegyelem szükséges a 2026-os értelmezéskor is. A reklámkiadások nem meggyőző hatásúak; a videómegtekintések nem egyedi állampolgárok; a hozzászólások nem képviseleti vélemény-kutatásnak; a választási győzelem nem bizonyítja annak bizonyítékát, hogy a győztes kampány minden eleme hatékony volt.

A magyar politikai fejlődés következő szakaszában a döntő megfigyelések azt fogják érinteni, **ki korlátozhatja kit az új megállapodásokon belül**. Befolyásolhatják a helyi résztvevők a központi döntéseket? Megőrizhetik az újságírók kritikus függetlenséget a finanszírozó

közönségtől? Megváltoztathatják a parlamenti képviselők és szakértők egy vezető által preferált irányvonalat? Válaszolhat-e a kormány az online nyomásra anélkül, hogy legaktívabb támogatóit az egész közvéleménynek tekintené? És képes a Fidesz megőrizni vagy újjáépíteni egy tartós politikai közösséget a végrehajtó tisztség elvesztése után?

Ezek a kapcsolatok meghatározni fogják, hogy Magyarország digitális átalakulása több sokszínű befolyási forrást eredményez-e, megújult hatalomkoncentrációt a politikai vezetők körül, vagy instabil kombinációt mindkettőnek.

****

Szlovákia

Szlovákia politikai átalakulását leginkább úgy értelmezzük, mint a hatalom újraelosztását a pártvezetők, az értelmiségi hálózatok, a szakmai média, az online személyiségek és az állami intézmények között. A közösségi média jelentősen kibővítette a politikai közönség szervezésének lehetőségét a hagyományos pártstruktúrákon kívül. Ugyanakkor a pártok megőrzik a határozott ellenőrzést a parlamenti belépés, a koalíciók és a kinevezések felett. Ennek eredményeként egy rendkívül személyre szabott rendszer alakul ki, amelyben a politikai befolyás a pártokon kívül is felhalmozódik, majd ezeken keresztül kormányzati hatalommá alakítható.

A hipotézis tehát fontos fejleményt jelöl, de Szlovákia történelmi megkötést ad hozzá: az 1989 utáni pártjai gyakran szervezetileg vékonyak voltak, és vezetők uralták jóval azelőtt, hogy a közösségi média központi szerepet töltött volna. A digitális kommunikáció felgyorsította a meglévő tendenciát, és megváltoztatta azokat az erőforrásokat, amelyekre a politikai vezetés támaszkodik.

Az alábbi beszámoló megkülönbözteti a megalapozott kutatási eredményeket a saját szintézisemtől. Tartalmazza a 2026 szeptemberéig elérhető fejleményeket, miközben azonosítja az egyes felmérések és intézményi értékelések dátumait.

A kiindulópont Szlovákia gyenge pártintézményesítésének és a tartós politikai megosztottságnak a különleges kombinációja. 1989 után három átalakulás történt együtt: demokratizáció, gazdasági átszervezés és egy független állam létrehozása. Az egyik átalakulásról szóló nézeteltérés többször is tovább erősítette a nézeteltéréseket a többiekkel szemben.

Vladimír Mečiar felemelkedése alatt a nemzeti szuverenitás kérdései összefonódtak a végrehajtó hatalommal, a privatizációval, a média ellenőrzésével és a nyugati intézményekkel való kapcsolatokkal. Ellenfelei összehozták azokat az embereket, akik nem értettek egyet a gazdaság- és kulturális politikában, de megosztották a politikai elszámoltathatóságot és Szlovákia nemzetközi elszigeteltségét érintő aggályokat.

Az 1998-as demokratikus mozgósítás ennek következtében tartós szervezeti precedenst teremtett: az ellenzéki pártok összefoghattak polgári szervezetekkel, értelmiségiekkel, független újságírókkal és nemzetközileg kapcsolatokkal rendelkező szakértőkkel, hogy kihívást jelentsenek egy kormányzó vezetés ellen. A politikai szervezet már jelentősen túlmutatott a párttagságon.

Kevin Deegan-Krause *Elected Affinities: Democracy and Party Competition in Slovacia and the Czech Republic* című műve magyarázza ezeket a korábbi összefüggéseket a nemzeti kérdések, a gazdasági reform és a demokratikus elszámoltathatóság között. Ez alapvető alapot ad annak megértéséhez, hogy miért működtek másként a későbbi technológiai változások a két utódállamban. Deegan-Krause, *Választott affinitások*

A Mikuláš Dzurinda kormányai később az európai integrációt átfogó piaci reformokkal kapcsolták össze. Robert Fico felemelkedése azt mutatta, hogy az integráció támogatása együtt létezhet a reformok társadalmi következményei elleni ellenállással. Szlovákia 2004-ben csatlakozott az EU-hoz és a NATO-hoz, és 2009-ben elfogadta az eurót, de az intézményi integráció nem hozott megállapodást a "Nyugat" kulturális tekintélyéről.

Ez a megkülönböztetés továbbra is alapvető marad. Az EU-tagság értékelhető foglalkoztatás, befektetés, mobilitás és biztonság szempontjából, miközben bizonyos európai politikákat elutasítják tolakodónak. Hasonlóképpen, a hazai liberális elitekkel szembeni elégedetlenség nem feltétlenül jelenti a nyugati intézmények elhagyásának támogatását. Szlovákia történelmi menetét és folyamatos szervezeti gyengeségeit a BTI 2026-os országjelentés dokumentálja.

A mélyebb politikai térkép több metszést tartalmaz . Szlovákiát pusztán egy liberális és nacionalista tábor közötti konfrontációként kezelni elhomályosítja azokat a mechanizmusokat, amelyek meghatározzák a koalíciós lehetőségeket.

Divízió	**Központi nézeteltérés**	**Szervezeti következmények**
Szociális védelem és piaci reform	Hogyan kellene kezelni a gazdasági bizonytalanságot, az adózást és a közszolgáltatásokat?	Szétválasztja a szociáldemokrata és piacliberális választókerületeket, beleértve egyébként összefüggő politikai szövetségeket is.
Alkotmányos korlátozás és többségi hatalom	Mennyire korlátozhatják a bíróságoknak, ügyészeknek, újságíróknak és civil szervezeteknek a megválasztott kormányokat?	Ismétlődő szövetségeket hoz létre az elszámoltathatóság körül, miközben kampányokat indít állítólag elszámoltathatatlan elit ellen.
Kulturális liberalizmus és keresztény konzervativizmus	Család, szexualitás, oktatás, vallás és a normális világ nyilvános meghatározása	Belső megosztja az ellenzéket, és lehetővé teszi az együttműködést a kormány–ellenzék határán át.

Divízió	Központi nézeteltérés	Szervezeti következmények
Nyugati irányultság és geopolitikai egyensúly	Kapcsolatok az EU-val, a NATO-val, Oroszországgal és Ukrajnával	Összekapcsolja a külpolitikát a hazai identitással, történelmi emlékezettel és a biztonság észlelésével.
Metropolitányi lehetőségek és regionális bizonytalanság	Egyenlőtlen hozzáférés jó foglalkoztatáshoz, szolgáltatásokhoz, infrastruktúrához és befolyásos intézményekhez	Területi és társadalmi értelmet ad a elhanyagolt polgárokról és távoli elitekről szóló vitáknak.
Etnikai képviselet és nemzeti integráció	Kisebbségi jogok, nyelv és képviselet, különösen a magyarok és romák esetében	Politikai szükségleteket teremt, amelyeket az országos ideológiai blokkok nem teljesen fogadnak el.
Megalapozott politika és erkölcsi megújulás	Képesek-e a meglévő politikusok becsületesen kormányozni	Ismételten új vezetők és választási szervezetek számára nyitva a lehetőségeket.

Ezek a megosztottságok nem mechanikusan határozzák meg az egyéni szavazatokat. Fontosságuk a politikai szereplők által kialakított kombinációkban rejlik.

Egy választó támogathatja az újraelosztást, ellenezheti a korrupciót, konzervatív nézeteket képviselhet a családpolitikában, és támogathatja az EU-tagságot. Egy másik támogathatja a polgári szabadságjogokat és a piaci liberalizmust, miközben ellenállhat az európai fiskális integrációnak. Az ilyen kombinációk segítenek megmagyarázni mind a választási ingadozást, mind a széles körű anti-Fico koalíciók fenntartásának nehézségeit.

Tim Haughton és Kevin Deegan-Krause különös hangsúlyt fektetnek a **tiszta és korrupt dimenzióra**. Érvelésük szerint a választók folyamatosan váltanak új politikai eszközök között, amelyek megújulást ígérnek. A pártok elveszítik az újdonság előnyét, amikor kormányba lépnek, felelősséget szereznek és csalódást okoznak a várakozásoknak. A közösségi média felgyorsíthatja ezt a ciklust, bár elméletük nem redukálja ezt technológiai okokra. Haughton és Deegan-Krause, *Az új pártkihívás*

Az intellektuális háttér több különálló környezetből áll, mindegyiknek megvan a maga intézménye és utai a közéletbe. Néhány szakpolitikai szakértelmet hoz létre; mások erkölcsi szókincseket, történelmi értelmezéseket vagy felismerhető politikai személyiségeket hoznak létre.

A polgári-demokratikus környezet különösen egyértelmű intézményi megnyilvánulást mutat az **IVO Közpolitikai Intézetében**. Alapítói között volt Martin Bútora, Zora Bútorová, Grigorij Mesežnikov, Oľga Gyárfášová, Vladimír Krivý, Péter Hunčík, František Šebej és Ivan Mikloš. Ez a társadalomkutatás, a polgári aktivizmus és a reformpolitika dokumentált metszéspontja.

Az IVO kifejezetten arra törekszik, hogy befolyásolja a nyilvános vitákat és a szakpolitikaalkotást kutatások, publikációk, szemináriumok és szakértői ajánlások révén. Jelentősége ezért meghaladja az egyéni tanulmányok olvasóközönségét: segít fenntartani egy olyan közösséget, amely a demokratikus elszámoltathatóság, a nyílt társadalom és az intézményi reform nyelvét osztja. Kihirdetett függetlenségét és normatív irányultságát is el kell ismerni. Az IVO intézményi leírása

Ezzel a környezettel együtt külügyek, közigazgatás, gazdaságpolitika és jogi elszámoltathatóság területére specializálódott szervezetek is működnek. A **Szlovák Külpolitikai Szövetség, SFPA** például európai ügyek, szomszédos országok, kelet-európa, biztonság és energia témájú programokat működtet. Ezek a hálózatok megőrzik a szakértelmet és a nemzetközi kapcsolatokat a kormányváltások során. Az SFPA kutatási programjai

Politikai hatásuk gyakran közvetetten működik. Megállapítják, mely problémák érdemelnek figyelmet, szakértőket biztosítanak a nyilvános vitához, politikai javaslatokat dolgoznak ki, és karriert teremtenek, amelyek összekötik a kutatást az adminisztrációval. A közös szakmai háttér megkönnyítheti a politikai belépést anélkül, hogy azt sugallnák, hogy egyetlen intézmény egy egész pártot irányítana.

Egy másik környezet a **piacorientált gazdasági szakértelemre összpontosít**. Az INESS bemutatja, hogyan terjednek gazdasági érvek kutatási jegyzetek, közoktatás, mutatók, podcastok és médiakommentárok révén. Olyan közgazdászok, mint Robert Chovanculiak és Martin Vlachynský, az adózás, szabályozás és állami kiadások kérdéseit könnyen érthető nyilvános érvelésekké fordítják le. Ez a környezet átfedésben van néhány SaS-hoz kapcsolódó álláspontal, de szellemi tevékenysége szélesebb körű, mint a pártkampány. Az INESS kiadványai és tevékenységei

A harmadik környezet a **katolikus és keresztény-konzervatív szellemi szervezet**. Erőforrásai közé tartoznak plébániák, iskolák, egyesületek, kiadványok és az értelmi képzésnek szentelt intézmények. A Ladislav Hanus Ösztöndíj és hozzá kapcsolódó intézet kifejezetten összekapcsolja a keresztény kultúrát, természetjogot, oktatást és közéleti részvételt. Olyan személyek, mint Martin Luterán és Juraj Šúst, ehhez a szélesebb területhez tartoznak. Ladislav Hanus ösztöndíj

Ez a környezet azért fontos, mert viszonylag tartós elköteleződéseket eredményez, amelyek túlvélik a választási csalódást. Egy párt hanyatlik, miközben azok az intézmények, amelyek közvetítik az alapvető erkölcsi aggályait, aktívak maradnak.

Belső nézetek is eltérőek. A katolikus társadalmi gondolkodás, az alkotmányos konzervativizmus, az abortuszellenzés, az orosz geopolitikai szimpátia és a Fico támogatása különálló álláspontok. Néha egybeesnek, de nem kezelhetők egyetlen tanításként. A Verbum értelmiségi folyóirat és a konzervatív *Postoj* napilap példái a szervezett vitát ebben a szélesebb környezetben. *A Postoj* kifejezetten professzionális résztvevőként mutatja be magát a nyilvános vitákban, konzervatív nézőpontból. *Verbum*, *Postoj* szerkesztői küldetése

A negyedik környezet ötvözi **a szocialista kritikát, a nemzeti szuverenitást és a nyugati hatalom elleni ellenállást**. A *Slovo/Noveslovo* kiadvány és a környező vitakörök olyan szerzőknek biztosítanak fórumot, mint Eduard Chmelár, František Škvrnda, Pavol Dinka és Branislav Fábry.

Ebben a területen a kapitalizmus kritikája kapcsolódhat szocialista történelmi emlékezethez, antifasizmushoz, geopolitikai multipolaritás érveihez és a katonai eszkaláció elleni ellenálláshoz. A közreműködők jelentősen eltérnek, és kapcsolatuk Smerhez sem egységes, sem formális párttagságra redukálható. *Slovo/Noveslovo*

Az elemző kérdés az, hogy ezeknek a bonyolultabb érveknek a kiválasztott elemei hogyan kerülnek be a tömegkommunikációba. A nemzetközi rend vita rövid üzenetté válhat a

"békéről"; a kulturális liberalizmus kritikája figyelmeztetéssé válhat a gyerekekről; a gazdasági függőség elemzése a nemzeti szuverenitásra való felhívássá válhat. Ez az intellektuális termelés és a politikailag hatékony nyelv közötti fordítás az egyik legfontosabb háttérfolyamat.

A fő pártok különböző módokon gyűjtik össze ezeket az intellektuális és társadalmi erőforrásokat. Az alábbi táblázat az adott korszak elemző térképe, nem pedig azt állítja, hogy minden párt koherens tanokkal rendelkezik vagy kizárólag egy társadalmi csoportot irányít.

Politikai alakulás	Fő politikai ajánlat	Szervezeti jelentőség
Smer és Robert Fico	Társadalmi védelem, tapasztalt vezetés, nemzeti szuverenitás és egyre erősebb ellenállás a liberális kulturális és geopolitikai álláspontok ellen	A már meglévő pártot személyre szabott kommunikációval és a szimpatikus médiakörnyezetekhez való hozzáféréssel ötvözi.
Hlas	Szociáldemokrata folytonosság, adminisztratív kompetencia és kevésbé konfrontatív közidentitás	A Smerből tapasztalt személyzet áthelyezésével alakult ki; különálló létezése kibővítette a későbbi koalíció számára elérhető választók körét.
Progresszív Szlovákia, PS	Európai orientáció, intézményi reform, polgári jogok és modernizáció	Összeköti a szakmai szakértelmet, a fiatalabb és városi választókerületeket, a polgári aggályokat és a kortárs kampányokat. Kihívása ezeknek a kapcsolatoknak a széles körű kormányzó koalícióvá való bővítése.
OĽaNO, később Slovensko	Személyre szabott korrupcióellenes mozgósítás és erkölcsi szembecsapás a már elismert politikusokkal	Megmutatja, hogyan építhet egy vezető választási erőt korlátozott hagyományos tagsággal, miközben nehézségekkel szembesül egy sokszínű koalíció irányításában.
KDH	Kereszténydemokrácia, családpolitika, közösség és erkölcsi folytonosság	Olyan társadalmi erőforrásokkal rendelkezik, amelyeket az online népszerűség nem magyaráz meg; a kulturális elkötelezettségek szelektív együttműködést eredményezhetnek a kormánypártokkal.
SaS	Gazdasági liberalizmus, vállalkozói szellem és egyéni szabadság	Azt mutatja, hogy a piaci liberalizmus, a kulturális liberalizmus és az európai integrációhoz való hozzáállás nem mindig halad együtt.
SNS és Republika	A nacionalizmus különböző változatai, kulturális ellenállás és a megalapozott elit kihívásai	Versenyezni az átfedő közönség felett; Az SNS parlamenti hozzáférést biztosított kisebb szervezetek és alternatív média személyiségeinek is.

Ezeknek az erőforrásoknak a parlamenti átalakítása tanulságos volt. A 2023. szeptemberi választás 42 mandátumot hozott Smernek, 32 PS-nek, 27-et Hlasnak, 16-ot az OĽaNO szövetségnek, 12-t a KDH-nak, 11-et a SaS-nak és 10-et az SNS-nek. Így Smer, Hlas és SNS

79-et szereztek a 150 mandátumból. Ezek az eredeti választási kiosztások, nem pedig a mai parlamenti csoporttagságok. IPU választási eredményei

Fico továbbra is miniszterelnök, de negyedik kormányának eredete analitikusan feltáróbb, mint egyszerű személyes népszerűségének leírása: a **koalíciós kompatibilitás több különálló politikai közönséget alakított át kormányzó többséggé.** Hivatalos miniszterelnök életrajza

A digitális kommunikáció a politikai szervezet egyes funkcióit mélyebben változtatja meg, mint mások. Hasznos elválasztani azokat a feladatokat, amelyeket egy hagyományos párt egykor egyesített.

Politikai funkció	A digitális kommunikációval kapcsolatos változás
Értelmezések készítése	Politikusok, kommentátorok, aktivisták és alkotók anélkül terjeszthetik értelmezésüket, hogy szerkesztői bizottságot vagy pártállást szerezzenek.
Azonosítás fenntartása	Ismétlődő videók, hozzászólások és megosztott viták fenntartják a választások közötti összetartozás érzését.
Résztvevők toborzása	Az online közönség önkénteseket, adományozókat, jelölteket és tüntetésresztvevőket biztosíthat.
Mozgósítási akció	Az események és kampányok gyorsan összehangolhatók több városban és a külföldi polgárok között.
Versengő igények összesítése	A pártok és a koalíciós tárgyalások továbbra is kulcsfontosságúak, mert az ellenfél elleni online megállapodás ritkán dönt a politikai kompromisszumokról.
Állami hatalom gyakorlása	A parlamenti támogatás, az adminisztratív szakértelem, a jogi hatáskörök és kinevezések továbbra is nélkülözhetetlenek.

Ez a megosztottság segít megmagyarázni, miért lehet egy párt kevésbé fontos tagsági közösségként, miközben hatalmas, mint a jelöltségeket és hivatalokat osztó szervezet.

Szlovákia országos parlamenti választókerülete erősíti a nemzeti láthatóság relevanciáját. A preferenciális szavazás lehetőséget ad az egyes jelölteknek a pártlistán belüli támogatás mobilizálására. Arra következtetem, hogy ez kedvező feltételeket teremt az együttműködéshez egy választási infrastruktúrával rendelkező párt és egy közönséggel rendelkező személyiség között.

Ugyanakkor a gyenge tagság nem gyakorol egységes hatást a választási fennmaradásra. Marek Rybář és Peter Spáč megmutatják, hogy a különböző intézményesítési szintekkel rendelkező szlovák pártok újraválasztást érhetnek el, és hogy a vezetői választások és a választókerületi kapcsolatok további kialakítása számítanak. A szervezeti fejlődés változó, nem pedig előre meghatározott sors. Rybář és Spáč, "Társadalmi eredet nem sors"

A leglátványosabb digitális mechanizmus a növekvő képesség, hogy elkerüljük a kritikai interjúkat. Egy jelentős követőtáborral rendelkező politikus elérheti támogatóit egy rögzített nyilatkozaton, élő közvetítésen vagy együttérző interjúztatáson. Ez megváltoztatja az újságírókkal folytatott alkudozó kapcsolatot: a megtagadás egy igényes televíziós vitában kevesebb költséggel jár.

Andrea Chlebcová, Hečková és Simon Smith pontosan dokumentálják ezt a fejleményt. 2024-es szlovákiai jelentésük leírja, hogy a Fico és a vezető Smer és SNS politikusok pártpolitikai alternatív médián és saját fiókjaik révén szereznek ismertséget, miközben elkerülik a kritikus konfrontációt. 2023-ban közel hétmillió interakciót rögzítenek Fico Facebook-profiljával. Ezek interakciók, nem hétmillió különböző ember vagy befolyásolt szavazatok becslésével. Reuters Intézet, Szlovákia 2024

Ennek a kapcsolatnak a látszólagos közvetlenségnek több következménye is van.

Először is, a politikai hitelesség egy ismerős hanghoz és stílushoz kapcsolódik. A támogatók többször találkoznak ugyanazzal a személlyel, aki egymást követő eseményeket magyaráz.

Másodszor, a vezető azonnal reagálhat a vitára, így csökkentve az ellenőrzésre és az intézményi válaszok összehangolt idejére.

Harmadszor, a nézeteltérés egy újságíróval önmagában is vonzó politikai tartalommá válhat. A konfliktus azt mutatja a támogatók számára, hogy a vezető ellenáll egy olyan intézménynek, amelyben nem bízik meg.

Negyedszer, az online népszerűség megerősítheti saját pártjaik vezetőit. Azoknak a kollégáknak, akik a vezető közönségére támaszkodnak, kevesebb független erőforrással kihívhatják őket.

Ezek a mechanizmusok ideológiai határokon átívelően érvényesek. A Reuters Intézet 2021-es jelentése leírja, hogy Igor Matovič a Facebookot használta arra, hogy nagy médiaszervezeteket oligarchikus érdekeket szolgáljanak kiszolgálva. Továbbá rögzíti, hogy Fico és Marián Kotleba mind a közösségi és a hagyományos médiát használták a járvány elleni intézkedésekkel. Ezért a személyre szabott digitális konfrontáció része volt a politikai rendszer Fico kormányba való visszatérése előtt. Reuters Intézet, Szlovákia 2021

Az alternatív média környezete politikailag fontos, mert képes megőrizni a közönséget változó témák között. Az illető, akit kezdetben a járványkorlátozások elleni ellenállás vonz, később ugyanabból a megszokott forrásokból származó anyagokba bukkanhat Ukrajnáról, európai intézményekről, migrációról vagy belföldi korrupcióról.

A kommunikátor folytonossága koherenciát biztosíthat ott, ahol a lényegi kérdések nagyon eltérőek. Az ismétlődő üzenet az, hogy a már létező intézmények elrejtik az információkat, elutasítják a hétköznapi embereket, vagy ellentétes érdekeket követnek.

Az Infosecurity.sk, a Prágai Biztonsági Tanulmányok Intézete és Ján Kuciak nyomozó központja kutatásai ezt a szervezeti környezetet térképezik fel a Szlovák Telegramon. Azonosítja az alternatív médiumok, mint a Zem a Vek, InfoVojna, Kulturblog és TV Slovan, valamint politikusok és egyéni személyiségek tevékenységét. A vizsgált politikusok közül Ľuboš Blaha, Milan Uhrík és Milan Mazurek voltak kiemelkedők. A tanulmány dokumentálja az adományokat, előfizetéseket és egyéb jövedelemmechanizmusokat is. A Szlovák Telegram szervezeti és pénzügyi hátterének kutatása

Ez a pénzügyi dimenzió megérdemli a figyelmet. Egy közönség jövedelmet és szervezeti bázist biztosíthat a pártmunka vagy a bevált újságíráson kívül. Ennek következtében egy online személyiség független alkupozíciót szerezhet, amikor politikusokkal foglalkozik.

A kapcsolat mindkét irányba mehet: a politikusok elismerést és interjúhozzáférést biztosítanak; a médiaszemélyiségek hozzáférést biztosítanak a közönséghez. Egyik irányban sem kell egyetlen központi koordinátor.

Az SNS 2023-as visszatérése különösen kézzelfogható példát ad arra, hogyan alakították át a láthatóságot hivatalba. Veronika Bundzíková és Denis Janšta leírják, hogyan toborzott az SNS kisebb pártokból jelölteket, és profitált a közösségi és alternatív médián ismert személyiségektől. Példaként azonosítják Martina Šimkovičová kapcsolatát a TV Slovan-nal.

Tanulmányuk egy gondosan meghatározott következtetést támaszt alá: az SNS egy bevált választási eszközt biztosított, amelyen keresztül a külsőleg kialakult hírnevek beléphettek parlamenti politikába. Nem bizonyítja, hogy minden SNS helyet egy befolyásoló nyert meg, vagy hogy csak az online tevékenység okozta ennek eredményét. Bundzíková és Janšta, "Szlovákia 2023-as választásai: A külpolitikai preferenciák megfogalmazása populisták részéről"

Az én értelmezésem szerint ez a megállapodás potenciális feszültséget hordoz. A személyiségek toborzása saját közönséggel javíthatja a választási esélyeket, miközben a parlamenti csoport fegyelmezését nehezebbé teszi. Ugyanaz a függetlenség, amely egy jelöltnek választási értéket ad, később alkuerőt teremthet a párt vezetésével szemben.

A polgári mozgósítás ugyanazokat a technológiai lehetőségeket használja más célokra. Ján Kuciak és Martina Kušnírová 2018 februári meggyilkolása mozgalmat indított el, amelyben az oknyomozó újságírás, a közfelháborodás, a polgári szervezők és a tüntetések egymást erősítették. Fico lemondott miniszterelnöki posztról, miközben a kormánykoalíció Peter Pellegrini vezetésével folytatódott.

A Za slušné Slovensko – Egy tisztességes Szlovákia számára – jelentősége abban rejlett, hogy lehetővé tette a részvételt anélkül, hogy előzetes párthoz kötődött volna. Egy közös elrendelhetőségi igény egyesíthette azokat a résztvevőket, akik nem értettek egyet az újraelosztásban, vallásban vagy kulturális politikában.

A későbbi politikai sorozat megmutatja ennek az egységnek a határait. A polgári mozgósítás 2018-ban, Zuzana Čaputová 2019-es elnöki győzelme és OĽaNO 2020-as parlamenti győzelme összefonódtak a politikai megújulás követeléseivel, de nem alkottak egységes programot tartalmazó szervezetet. Grigorij Mesežnikov és Oľga Gyárfášová munkája Szlovákia ellentétes táborairól segít ezeket a fejleményeket a demokratikus intézmények hosszabb versenyébe helyezni. Mesežnikov elemzése és hivatkozásai

Az elemző különbség a **probléma megegyezésének** mozgósítása és **a kormányzati megállapodás szervezése** között. A közösségi média nagyban megkönnyíti az előbbit. Önmagában nem tudja megoldani a miniszteri hatalom, adózás, egészségügyi politika vagy koalíciós fegyelem körüli konfliktusokat.

A 2020 után létrejött kormányok nehézségei lehetőséget adtak Ficónak, hogy a tapasztalatot és a kiszámíthatóságot alternatívaként mutassa be a csalódott elvárásokkal szemben. Felépülését tehát kormányzati teljesítményen, politikai szerveződéssel, valamint kommunikáción kell magyarázni.

A független sajtó is alkalmazkodott a digitális körülményekhez. A megalapozott újságírás nem tűnik el egyszerűen, ha a politikai kommunikáció online áramlik el. Előfizetéseket, hírleveleket, podcastokat, videóműsorokat és közösségeket fejleszt ki bizonyos újságírókhoz.

Michal Kovačič 360° nevű online kiadványának létrehozása ezt a választ jól mutatja. Miután távozott a Markízától, a projekt 2024 szeptemberében több mint 500 000 eurót gyűjtött közösségi finanszírozáson keresztül. A Reuters Intézet 2026-os felmérése szerint a válaszadók heti hírhasználatának 9%-át mutatták. Ezek a fejlemények azt mutatják, hogy az újságírók szakmai elismerést is átadhatnak egy önállóan fenntartható digitális közönségbe. Reuters Intézet, Szlovákia 2025, Szlovákia 2026

A szélesebb következménye a közvetítők pluralizációja. Pártvezetők, profi újságírók, pártkommentátorok és független alkotók mind versengnek a figyelemért átfedő digitális csatornákon keresztül.

Gazdasági függőségeik eltérnek. Egy előfizetéses kiadónak meg kell győznie az olvasókat a fizetésről; egy adományozó által finanszírozott szervezetnek támogatóit kell fenntartania; egy kereskedelmi műsorszolgáltató a reklámoktól és a tulajdonosoktól függ; egy egyéni kommentátor az adományoktól és a platformelosztástól függhet. Ezek a megállapodások eltérő ösztönzőket teremtenek, amelyeket külön kell vizsgálni a szerkesztői ideológiától.

Az alacsony bizalom a verseny központi eleme, de ezt óvatosan kell értelmezni. A Reuters Institute felmérése szerint a hírek iránti bizalom 2024-ben 25%, 2025-ben 23% és 2026-ban 19% volt. 2026-ban 47% jelentett, hogy néha vagy gyakran kerüli a híreket. Ezek az adatok a felmérési válaszokat írják le, nem objektív értékelést arról, hogy a megfelelő százalékos jelentés hamis. 2024-es jelentés, 2025-ös jelentés, 2026-os jelentés

A hagyományos újságírással szembeni bizalmatlanság sem teremt bizalmat a közösségi médiában. 2021-ben csak 16% bízott a közösségi média híreiben, szemben az összességében 30%-kal. Az emberek gyakran használhatnak egy csatornát, miközben gyanakvóak maradnak annak tartalmával kapcsolatban. Reuters Intézet, Szlovákia 2021

Egy ésszerűbb értelmezés az, hogy a bizalom válogatott és személyre szabotttá válik. Valaki lehet, hogy nem bízik a "médiában", miközben egy adott újságíróban bízik, vagy "politikusokban" bízik egy vezetőben.

A Szlovák Tudományos Akadémia *Pandemic Truths* projektjéhez kapcsolódó kutatások hasznos megkülönböztetést nyújtanak. A 2023 végi felmérési adatok elemzése hat csoportot azonosít Szlovákia online lakosságában, az összeesküvés-elméletek erős támogatásától a határozott elutasításig, köztes és közömbös csoportokkal. Ez informatívabb, mint a lakosságot két homogén információs táborként kezelni. Szociológiai Intézet, Szlovák Tudományos Akadémia

A geopolitikai konfliktus ma már a hazai politikai identitásoknak is megadja érzelmi tartalmának nagy részét. Az Oroszországról és Ukrajnáról szóló viták egyszerre érvelnek a nemzeti sebezhetőségről, energiáról, történelmi emlékezetről, nyugati tekintélyről és a szlovák elit megbízhatóságáról.

A GLOBSEC 2024-es eredményei megmutatják, miért nem lehet ezt egy egyenes választásra redukálni kelet és nyugat között. Az EU- és NATO-tagság támogatása körülbelül 70%-ra tért

vissza, mégis jelentős gyanakvás maradt a nyugati szereplőkkel szemben. A 41 százalék Oroszországot azonosította felelősnek a háborúért, míg összesen 51% a Nyugatot vagy Ukrajnát hibáztatta. Különböző kérdések különböző kötődés és neheztelés kombinációit mutatják fel. GLOBSEC Trends 2024: Szlovákia

A politikai kommunikáció szempontjából a "béke", a "szuverenitás" és a "biztonság" különösen hatékony, mert a különböző közönségek különböző jelentéseket adhatnak nekik. Egyesek számára a béke a katonai részvétel korlátozását jelenti; mások számára az orosz agresszió elleni ellenállás szükséges a béke biztosításához. A nézeteltérés az oksági értelmezésről és politikai értékekről, valamint a tényinformációkról szól.

Grigorij Mesežnikov és Ján Bartoš *Who is Playing Russian Roulette in Slokia című műve* feltérképezi a heterogén erőket, amelyek részt vesznek az oroszbarát környezetben. Értéke részben abban rejlik, hogy megmutatja, hogyan konvertálhatnak a kommunista, nacionalista és más ideológiai hagyományok geopolitikai álláspontokon annak ellenére, hogy máshol jelentős különbségek vannak. A szerzők kifejezetten kritikus, nyugatbarát nézőpontból írnak, amelyet figyelembe kell venni a besorolásuk értelmezésekor. Mesežnikov és Bartoš

A gazdasági tapasztalat is számít. Szlovákiák integrációja a gyártási ellátási láncokba támogatta a növekedést, miközben a foglalkoztatást és a közpénzügyeket külső sokkoknak tette ki. A lakhatási költségek, az energiabizonytalanság és az egyenetlen lehetőségek anyagi alapot adnak a politikai panaszoknak. Az OECD elemzése dokumentálja ezeket a sebezhetőségeket, valamint a készségek, innováció és gazdasági konvergencia kihívásait. OECD Szlovákiai Gazdasági Felmérés, 2024

Az én következtetésem az, hogy a kulturálisan erőteljes üzenetek meggyőzőbbé válnak, ha felismerhető, bizonytalanság vagy kizárás élményeihez kötődnek. Egy propagandára korlátozott magyarázat kihagyná ezt a kapcsolatot.

A 2023-as deepfake epizód feltárja a kommunikációs hatalom új elosztását, miközben annak választási hatását megoldatlanul hagyja. Az a hamisított felvétel, amelyben Michal Šimečka és Monika Tódová újságíró választási manipulációról beszélgetnek, nemzetközileg is ismertté vált.

Lluis de Nadal és Peter Jančárik vitatják azokat a beszámolókat, amelyek megfelelő magyarázatként kezelik ezt a választási eredményre. Érvelésük egy hosszabb intézményi bizalmatlanság, geopolitikai attitűdök és politikai szereplők által felerősített környezetbe helyezi az epizódot. Cikkük elemző kommentár, nem pedig kísérlet, amely meghatározza, hány szavazat változott meg. "A deepfake hype-on túl: MI, demokrácia és 'a szlovák eset'"

A Médiaszolgáltatások Tanácsának ellenőrzése más okból is értékes. Dokumentálja a reklámátláthatóság problémáit és a különböző platformok szintetikus politikai anyagokra adott válaszait. A tartalom elérhető maradhat egy platformon, miközben eltávolítják a másikról. Emellett megkülönbözteti a félrevezető anyagokat a törvényes illegális definíciónak megfelelő tartalomtól. Média Szolgáltatások Tanácsa, 2023-as választási megfigyelés

A politikai kapcsolat tehát nem csupán közvetlen kommunikáció a vezető és az állampolgár között. A platformvállalatok jelentős döntéseket hoznak az ajánlásról, címkézésről, reklámozásról és eltávolításról.

Ezek a szabályok idővel is változnak. A Google 2025 szeptemberében korlátozásokat vezetett be az EU politikai hirdetéseire. A korábbi hirdetési kampányokról végzett kutatásokat tehát nem lehet egyszerűen a jelenlegi környezetre vetíteni. Egy lehetséges következmény, hogy a korábban felhalmozott közönség és a rendszeres, fizetetlen terjesztés viszonylag értékesebbé válik, bár ez a hatás empirikus tesztelést igényel. A Google irányelvi frissítése

Az államműködésre gyakorolt hatások akkor lesznek legvilágosabbak, amikor a közhatalomért folytatott harcok intézményi változásokká válnak. Három fejlemény különösen releváns.

Először is, a Különleges Ügyészség megszüntetése és a korrupcióellenes végrehajtás 2024-es átszervezése megváltoztatta azokat az intézményeket, amelyek a befolyásos szereplők kivizsgálásáért felelősek. A kormány a reformokat korábbi visszaélések javításaként védte; az Európai Bizottság dokumentálta aggályait a nyomozásokra és az elszámoltathatóságra gyakorolt hatásukról. Későbbi módosítások néhány EU-s pénzügyi érdekességi követelményt kezeltek anélkül, hogy a szélesebb körű aggályokat megoldották. Európai Bizottság, Szlovákia 2025

Másodszor, az RTVS STVR-re való lecserélése 2024 júliusában megváltoztatta a közszolgálati műsorszórás irányítását. Ez jól mutatja, miért nem szünteti el a digitális elérés a hagyományos médiumok befolyásolásának ösztönzőjét. Az online csatornák mobilizálhatják elkötelezett támogatókat, miközben a televízió továbbra is más közönséghez jut és nyilvános láthatóságot biztosít. A Bizottság 2025-ös értékelése aggályokat vetett fel az új műsorszolgáltató autonómiájával kapcsolatban. Európai Bizottság, Szlovákia 2025

Harmadszor, a kulturális viták alkotmányos koalíciókat eredményezhetnek. A 2025. szeptemberi módosítás, amely a nemzeti identitásról és a kulturális-etikai kérdésekről szól, konzervatív ellenzéki tagok segítségével megszerezte a szükséges 90 szavazatot. Ez az együttműködés megmutatta, hogyan lehet átlépni a család- és kulturális politika a kormány–ellenzék közötti éles szakadékon. Reuters, alkotmánymódosítási szavazás

A Velencei Bizottság megvizsgálta a módosítás jogi bizonyosságra, nemzetközi kötelezettségekre és jogokra gyakorolt következményeit. Az Európai Bizottság később jogsértési eljárást indított az EU-jogi kérdések miatt. Ezek intézményi kihívások voltak a módosítás ellen, nem pedig végső bírósági érvénytelenítés. Velencei Bizottság véleménye

A kormányt korlátozó intézmények ennek ellenére aktívak maradnak. A Bizottság 2026. júliusi jelentése rögzíti, hogy az Alkotmánybíróság döntései megsemmisítették a korlátozó információhozzáférési módosításokat, és alkotmányellenesnek nyilvánították a 2025-ös civil szervezetek módosításokat. Egyidejűleg a civil társadalomra gyakorolt folyamatos nyomásról, a közmédia aggályairól és a magas szintű korrupcióellenes képesség romlásáról számol be. Európai Bizottság, Szlovákia 2026

Az én értelmezésem szerint Szlovákiában folyamatos küzdelem zajlik arról, ki ellenőrizheti jogosan a kormányt. Politikai vezetők választási felhatalmazást alkalmaznak; a bíróságok alkotmányos normákat alkalmaznak; az újságírók ellenőrzést és közfelelősséget alkalmaznak; a polgári szervezetek szakértelemre és részvételre hivatkoznak. A közösségi média mindegyik viták szélesebb közönséget kínál, és az intézményi nézeteltérést személyre szabott konfliktussá alakíthatja.

A leghasznosabb tudományos munka a folyamat magyarázatának azon része alapján szervezhető meg. Nincs egyetlen szerző, akinek munkája megalapozná a fent leírt teljes átalakulást.

Szerzők és fő művek	Mit járulnak hozzá kutatásuk
Kevin Deegan-Krause — *Választott affinitások* (2006)	Magyarázza a nemzeti kérdések, gazdasági reformok és demokratikus elszámoltathatóság régebbi felállását, amely megelőzte a közösségi médiát.
Tim Haughton és Kevin Deegan-Krause — *Az új pártkihívás* (2020)	Magyarázza a pártlétrehozás, csalódás és a választói áthelyezés ciklusait, különösen a tiszta kormányzás ígéretei körül.
Branislav Dolný és Darina Malová — "Politikai pártok szervezeti struktúrái Szlovákiában: Pártok nem tagjainak"	Közvetlenül a vezetést, a tagságot és a belső szervezetet érinti. Különösen hasznos annak felmérésére, hogy mi volt már a digitális átállás előtt is gyenge. A kiadó kötete
Marek Rybář és Peter Spáč — "Társadalmi eredet nem sors" (2020)	Ez megmutatja, miért lehet a választási túlélés mechanikusan levezethető egy párt eredetéből vagy tagsági struktúrájából.
Grigorij Mesežnikov	Hosszan tartó elemzést nyújt a pártokról, elitekről, nacionalizmusról és demokratikus intézményekről, beleértve a *Szlovákiákia: Globális jelentés a társadalom* állapotáról című sorozatot. Bibliográfia
Oľga gyárfášová, Vladimír Krivý és Zora Bútorová	Adja meg a közvélemény és politikai-kultúra alapjait: értékeket, részvételt, elégedetlenséget, választási viselkedést és társadalmi megosztottságokat. Gyárfášová, Krivý és Velšic *Krajina v pohybe* (2001) című műve, valamint Bútorová *Demokrácia és elégedetlenség Szlovákiában* (1998) című művei fontos korábbi művek. Gyárfášová, Bútorová
Marián Velšic — *Szociális hálózatok Szlovákiában* (2012); *Fiatalok a kibertérben – Esélyek és kockázatok a demokráciára* (2016)	Különösen közel a kérdésedhez: digitális írástudás, egyenlőtlen képességek, fiatalok és az online részvétel politikai következményei. Bibliográfia
Andrea Chlebcová Hečková és Simon Smith	Ismétlődő empirikus beszámolókat nyújtson Szlovákia médiaátalakulásáról a Reuters Intézet országjelentésein keresztül.
Dominika Hajdu, Katarína Klingová és GLOBSEC kollégáik	Nyomon követik a geopolitikai attitűdöket, demokratikus preferenciákat, az észlelt fenyegetéseket és az információs sebezhetőségeket. Felméréseik inkább a hozzáállásokat mérik, mintsem bizonyítanák a platformok hatásait. GLOBSEC Trends program
Veronika Bundzíková és Denis Janšta — "Szlovákia 2023-as választásai" (2024)	Elemezze a külpolitika kereteit 145 online bejegyzésben, amelyek a Smer-hez és az SNS-hez kapcsolódnak.

Szerzők és fő művek	Mit járulnak hozzá kutatásuk
Jaroslav Mihálik, Michal Garaj és Jakub Bardovič (2022)	Vizsgálja meg a szociális média kommunikációt ifjúsági politikai szervezetek részéről Szlovákiában, Csehországban és európai szinten. Cikk
Lluis de Nadal és Peter Jančárik (2024)	Magyarázd el, miért kell a szlovák deepfake ügy politikai kontextus, bizalom és elit felerősítésének elemzését a technológiai determinizmus helyett.

Ezek a kutatási hagyományok eltérő nézőpontokkal is rendelkeznek. A közvélemény-kutatás, a szervezeti politikatudomány, a demokratikus érdekképviselet, a biztonsági elemzés és az újságírói vizsgálat eltérő kérdéseket tesz fel. Eredményeik akkor a leghasznosabbak, ha együtt vannak együtt, anélkül, hogy értékelő kategóriáikat felcserélhetőnek tekintik.

Mélyebb elméleti értelmezéshez három fejleményt választanék meg.

Először is, a politikai közösségek most már a pártok mellett is fennmaradhatnak, amelyek ideiglenesen képviselik őket. A kommentátorhoz, kérdéshez vagy erkölcsi világnézethez kötődő közönség áthelyezheti a támogatást a választási szervezetek között. Ez segít megmagyarázni a látszólag gyors pártváltozás mögötti folytonosságot.

Másodszor, a figyelem felkeltéséhez szükséges erőforrások eltérnek a kormányzáshoz szükséges erőforrásoktól. A konfrontáció, a személyes hitelesség és a gyors reagálás láthatóságot eredményezhet. Az adminisztrációhoz szakértelem, tárgyalásos prioritások és megbízható együttműködés szükséges. Szlovákia legutóbbi politikai ciklusai ismételten feltárják a szakadékot ezek között.

Harmadszor, a digitális terjeszkedés erősítheti a kihívók hozzáférését és a vezetői koncentrációt. Többen léphetnek be a nyilvános vitába, de néhány személyiség aránytalanul nagy figyelmet gyűjthet. Pártokon belül népszerűségük gyengítheti a kollektív megfontolást; külső pártok, versengő újságírók, civil szervezetek és kommentátorok is kihívást jelenthetnek tekintélyük meghívására.

A következő szakasz nagyrészt attól függ, hogy mely szereplők fordítják az ideiglenes figyelmet tartós intézményekké: olyan szervezetekké, amelyek képesek kompetens személyzetet toborozni, fenntartani a bizalmat a viták között, és tárgyalni a legelkötelezettebb közönségükön túl. Ez a képesség valószínűleg nagyobb jelentőségű lesz a szlovák állam számára, mint bármely izgalmat, követők, nézetek vagy vírusos posztok rangsorolása.

****

Románia

Románia központi politikai átalakulása egyre nagyobb elkülönülés a közfigyelem mozgósítása és az állam tartós ellenőrzésének megszervezése között. A közösségi média jelentősen gyengítette a fennálló pártok politikai láthatóság, jelöltek elismerése és tiltakozási mozgósítása feletti kontrollát. Ennek ellenére a helyi kormányzat, a közkinevezések, parlamenti alkudozás, vallási intézmények és a közerőforrásokhoz való hozzáférés továbbra is elengedhetetlenek ahhoz, hogy a választási támogatás kormányzó hatalommá váljon.

A hipotézis tehát fontos fejleményt azonosít, különösen az elnökválasztások során. A román bizonyítékok további megfogalmazást sugallnak: **egyes politikai szervezetek elmozdultak a pártokon kívülre, míg más szervezeti funkciók inkább az állam intézményeiben koncentráltak.** Befolyásolók, nyomozó újságírók, diaszpórahálózatok, vallási aktivisták és platformüzemeltetők most már olyan feladatokat látnak el, amelyek korábban pártfiókokhoz és ismert hírszervezetekhez kapcsolódnak. Olyan politikai pártokkal lépnek kapcsolatba, amelyek nélkülözhetetlenek a törvényhozáshoz, a kormányalakításhoz és az adminisztratív toborzáshoz.

Az alábbi beszámoló tartalmazza azokat a fejleményeket, amelyek **2026. szeptember 10-ig** elérhetők. Történelmi és empirikus eredményeket tulajdonítanak forrásuknak; ezek közötti kapcsolatok alkotják az elemző szintézisemet.

Egy hasznos kiindulótérkép megkülönbözteti a következő átfedő környezeteket. Ezek intézmények, kapcsolatok és közös értelmezések hálózatai, nem pedig belső egységes blokkok.

Politikai környezet	Fő szervezeti erőforrások	Központi politikai nyelv	Kapcsolat az államhatalommal
Kialakított PSD és PNL hálózatok	Polgármesterek, megyei szervezetek, közkinevezések, üzleti kapcsolatok, pártfinanszírozás	Szociális védelem, fejlődés, kompetencia, stabilitás	Széleskörű hozzáférés a kormányzathoz és közigazgatáshoz
Polgári és reformista hálózatok	Egyesületek, szakemberek, oknyomozó újságírás, városi aktivizmus, diaszpórába kötődők	Korrupcióellenes, érdem, átláthatóság, európai normalitás	Hatás az USR-en, független jelölteken, önkormányzati kormányzaton és közvélemény nyomásán keresztül

Politikai környezet	Fő szervezeti erőforrások	Központi politikai nyelv	Kapcsolat az államhatalommal
Nacionalista és szuverenista hálózatok	AUR és kapcsolódó pártok, vallási és nacionalista aktivisták, diaszpóra szervezetek, online személyiségek	nemzeti méltóság, hit, szuverenitás, elit árulása	Növekvő választói erő, egyenetlen közigazgatási konszolidáció
Ortodox és más konzervatív vallási környezetek	Plébániák, jótékonysági szervezetek, oktatás, vallási média, családi szervezetek	Erkölcsi rend, közösség, hagyomány, nemzeti kontinuitás	A párthatárokon átívelő befolyás tárgyalása
Kritikus társadalmi és feminista környezetek	Egyetemek, kiadványok, polgári szervezetek, munkaügyi és egyenlőségért folytatott érdekképviselet	Egyenlőtlenség, társadalmi reprodukció, lényegi állampolgárság	Nagyobb intellektuális és polgári befolyás, mint a parlamenti képviselet
Magyar kisebbségi intézmények	RMDSZ/UDMR, önkormányzatok, iskolák, egyházak, egyesületek, magyar nyelvű média	Kollektív jogok, intézményi autonómia, közösségi biztonság	Tartós parlamenti képviselet és koalíciós tárgyalások

Több ilyen környezet osztja meg a közönséget, a személyzetet vagy álláspontot bizonyos kérdésekben. A legjelentősebb fejlemények a találkozáspontjukban történnek.

A történelmi kiindulópont a politikai szervezet és az államigazgatás hiányos elkülönülése 1989 után. Románia nem lépett be a digitális korba egy stabil, társadalmilag gyökerező tömegpártrendszerrel, amely a húsz. századi legerősebb nyugat-európai példákhoz hasonlít. Posztkommunista pártjai akkor fejlődtek ki, amikor a tulajdonjog-rendszer, a közigazgatás és a demokratikus verseny szabályai maguk is újjáépültek.

Ez szokatlan szervezeti jelentőséget adott a kormány számára. A hivatal megtartása segíthetett a pártnak támogatók toborzásában, helyi elit fenntartásában, támogatók vonzásában, és a választások között újraprodukálni. Ezzel szemben a hivatalvesztés több veszélyt jelentett, mint egy program megvalósításának lehetőségét.

Clara Volintiru *"Clientelism and Cartelization in Post-Communist Europe: The Case of Romania" című műve* különösen értékes itt. Elmagyarázza, hogyan stabilizálhatja a klienselizmus a pártokat gyenge tömeges mozgósítás ellenére: a közforrások fenntartják a kapcsolatokat az ügyfelekkel, és segítik a pártszervezetek fenntartását. Sergiu Gherghinával végzett munkája kiterjeszti az elemzést a politikusok és választók közötti egyszerű eszmecserén túl, beleértve a közforrásokat és magántámogatókat is. Volintiru tanulmánya; Gherghina és Volintiru, "Az ügyféllelizmus új modellje".

A kérdésed lényegi következménye. Egy párt kevésbé lehet meggyőző egy társadalmi osztály vagy koherens világnézet képviselőjeként, miközben jelentős szervezeti erőt tart fenn. Tartóssága függhet egy polgármesteri hálózattól, fejlesztési finanszírozáshoz való hozzáféréstől, kinevezésektől és a helyi vállalkozásokkal való kapcsolattól.

Ez segít megmagyarázni, miért győzheti le egy elnökjelölt a már meglévő pártokat egy országos kommunikációs versenyben anélkül, hogy azonnal megszüntetné a parlamenti vagy közigazgatási folyamatok feletti irányítását.

A második történelmi örökség a **nacionalizmust, mint egy nyelvet, amelyet egyébként ellentétes politikai hagyományok osztanak** meg. Katherine Verdery megmutatta, hogy a román nacionalizmus a kommunizmus után nem magyarázható pusztán a 1989 előtt elnyomott hitek visszatérésével. Maguk a kommunista kulturális intézmények erősítették a nemzeti ideológiát, beleértve a történelmi kontinuitás, eredetiség és nemzeti kivételesség narratíváit. Verdery, *nemzeti ideológia a szocializmus* alatt.

Lucian Boia elemzése ezt kiegészíti azzal, hogy megvizsgálja a történelmi narratívák felépítését az eredetről, egységről, idegenekről és példamutató uralkodókról. A kortárs politikára alkalmazva ezek a művek azt sugallják, hogy a digitális nacionalista kommunikáció egy bevált szimbolikus szókincsre támaszkodik. A platformok új forgalmokat biztosítanak a sokkal régebbi intézményi történelemmel rendelkező narratívák számára. Ez az alkalmazás, ami az én következtetésem; egyik könyv sem vizsgálta a legutóbbi TikTok kampányokat. Boia, *történelem és mítosz a román tudatban*.

Ennek következtében Románia jelenlegi konfliktusai nem rendezhetők egyetlen kommunista–antikommunista vagy bal–jobb tengely mentén. A nacionalista nyelvezet összekapcsolhatja a kommunista korszak szuverenitási diskurzusának töredékeit, az ortodox hagyományosságot, az intervilági történelmi utalásokat, a politikai elit elleni kortárs ellenszenvet, valamint az európai integráció bizonyos aspektusainak ellenállását.

Az intellektuális környezet, amely 1989 után a legnagyobb erkölcsi tekintélyt szerezte, a heterogén antikommunista értelmiség volt. Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, Horia-Roman Patapievici, Vladimir Tismăneanu és mások segítettek megalakítani azokat a feltételeket, amelyekben a demokratikus legitimitás tárgyalható: a diktatúra felelőssége, kompromittált elit folytonossága, európai hovatartozás, polgári tisztesség és a "normális" közélet helyreállítása.

Liiceanu *Apel către lichele című műve* ennek az erkölcsi szókincsnek a fontos elsődleges dokumentuma. Jelentősége részben abban rejlik, hogy az esszék, interjúk, nyilvános levelek, magazinok és műsorok ahogyan az eredetileg értelmiségi körökben megfogalmazott ítéleteket szélesebb politikai vitába vitték. Liiceanu, *Apel către lichele*.

Az intellektuális presztízst az intézményekhez kötő csatornák konkrétek voltak. Pleșu megalapította a New Europe College-t, és miniszteri tisztséget is betöltött be. Patapievici pályafutása összekapcsolta a kiadói és közvélemény-kutatási feladatokat a korábbi Securitate archívumokat és a Román Kulturális Intézetet vizsgáló testülettel. Ezek a példák azt mutatják, hogyan erősíthették meg egymást a kulturális tekintély, a nemzetközi elismerés és az állami hivatal. A New Europe College intézményi története; Patapievici művei és intézményi életrajza.

Ez a környezet azonban soha nem volt egységesen progresszív vagy társadalmilag liberális. Patapievici kritikája a kortárs tömegtársadalommal szemben jól mutatja a nyugatbarát orientáció és a kulturális konzervativizmus együttélését. Mások hangsúlyozták a demokratikus pluralizmust, feminizmust, intézményi elszámoltathatóságot vagy piaci reformot. Időnként ugyanazon elnök vagy párt támogatásuk nem szüntette meg ezeket a különbségeket.

Az én értelmezésem szerint ez az intellektuális környezet hozzájárult egy tartós román politikai elváráshoz: **a legitim változásnak erkölcsileg hiteles embereken kell származnia, akik képesek legyőzni a kompromittált politikai osztályt.** Ez az elvárás segítette a reformista jelölteket, de alapvető formája egészen más politikai projektek számára elérhető.

Támogathatja a kompetens szakembert, a korrupciózhatatlan ügyészt, a polgári aktivistát vagy azt a vezetőt, aki azt állítja, hogy az autentikus nemzet megtestesítője. A digitális kommunikáció fokozza a már meglévő személyre szabást, amely ebben a politikai kultúrában jelen van.

Egy kapcsolódó de egyedi környezet alakult ki az **antikorrupciós szakértelem és a közintézmények felügyelete** körül. Alina Mungiu-Pippidi központi szerepet játszik mind tudósként, mind résztvevőként a polgári intézmények építésében. Munkája a közerőforrások elosztására irányítja a figyelmet: hogy a hozzáférés személytelen szabályoktól vagy kiváltságos kapcsolatoktól függ-e.

Összehasonlító kutatása arra is figyelmeztet, hogy ne tekintsük korrupcióellenes ügynökség létrehozását elegendő bizonyítékként a hatékony reform számára. A hatalom alapvető elosztása és a kivételezés korlátozásának képessége számít. Mungiu-Pippidi, *A jó kormányzás* keresése.

Ezért az antikorrupciónak két jelentése van, amelyeket analitikusan kell megkülönböztetni. Az egyik a végrehajtható szabályokat, beszerzéseket, kinevezéseket és intézményi elszámoltathatóságot érint. A másik pedig a közérzelmek megszervezését a becsületes állampolgárok és a hiteltelen politikai osztály közötti megosztottság köré szervezi.

A kettő megerősítheti egymást. Eltérhetnek is: az intenzív erkölcsi mozgósítás nem eredményez automatikusan működő politikát a kórházak, közfoglalkoztatás, adózás, lakhatás vagy regionális fejlődés számára. Ez a különbség segít megmagyarázni Románia reformmozgalmainak erejét és a kormányba lépésüket követő csalódást.

A gazdasági szakértelem egy másik útvonalat képez, amelyen keresztül az eszmék eljutnak a román államhoz. Cornel Ban *Uralkodó eszmék* című műve különösen hasznos, mert azt vizsgálja, hogyan válnak a nemzetközi gazdasági doktrínák nemzeti politikává hazai szellemi és intézményi közvetítők révén. Románia és Spanyolország összehasonlítása hangsúlyozza a helyi értelmezők, szakmai hálózatok, politikai intézmények és külső korlátok fontosságát. Ban, *Uralkodó eszmék: Hogyan válik a globális neoliberalizmus helyi* szintre.

Ez a figyelmet a pártkiáltványokon túlra tereli. Közgazdászok, központi banki szakemberek, minisztériumok, üzleti szövetségek, európai intézmények és nemzetközileg kapcsolatba lépett szakértők segítenek meghatározni, mely politikák számítanak megvalósíthatónak vagy felelősségteljesnek.

Mungiu-Pippidi már azonosította a *Politica după comunizmus* kapcsolódó problémáját: a csatlakozásra orientált programok a Brüsszellel tárgyalt stratégiák másolatává válhatnak, csökkentve a felek szerepét a politikai vita helyszíneiként. *Politica după comunizmus*.

Arra a következtetésem az, hogy ez visszatérő sebezhetőséget eredményez. Amikor a nagy pártok egy szűk kormányzati választási skála köré gyűlnek össze, a következményekkel elégedetlen polgárok nehezen találnak egy megbízható alternatívát találni. A tiltakozás ezután

szuverenitás, kulturális elismerés vagy az egész politikai elit elleni ellenséges viszony formájában is kifejezhető.

A gazdasági bizonytalanság nem mechanikusan generál nacionalista szavazást. A politikai szereplőknek értelmezniük kell, felelősséget kell vállalniuk bizonyos intézményekre vagy csoportokra, és érzelmileg meggyőző beszámolót kell adniuk arról, mi ment félre.

A kritikus politikai gazdaságtan és a feminista tudomány olyan tapasztalatokat világít meg, amelyeket ez a verseny gyakran elhomályosít. Ban munkásságát nem szabad egyenlővé tenni a PSD politikai álláspontjával. Hasonlóképpen, Maria Bucur és Mihaela Miroiu is megmutatják, hogy az állampolgárságot a nők családi, közösségi, közhatalmi és politikai részvételi tapasztalatai révén kell tanulmányozni. Nézőpontjuk a függőség és kizárás formáit tárja fel, amelyek láthatatlanok maradnak egy térképen, amely kizárólag kiemelkedő férfi politikusokra és értelmiségiekre korlátozódik. Bucur és Miroiu, *A demokratikus állampolgárság születése*.

A vallás egyszerre biztosít legitimitás szókincsét és kiterjedt szervezeti infrastruktúrát. Lavinia Stan és Lucian Turcescu kutatásai kimutatják, hogy az egyház–állam kapcsolatok kiterjednek a választási politikára, az oktatásra, a vagyonvisszaszolgáltatásra, a nemzeti identitásra, valamint a szexualitás és a közerkölcs körüli vitákra. A vallási befolyás intézményeken és kölcsönös elismerésen keresztül, valamint személyes hiten keresztül működik. Stan és Turcescu, *Vallás és politika a posztkommunista* Romániában.

Politikai szerveződés szempontjából egy plébánia vagy vallási egyesület olyat nyújthat, amit az online közönség eleinte hiányoz: ismétlődő személyes kapcsolatot, megbízható közvetítőket, közös rituálékat és gyakorlati együttműködési lehetőségeket.

Az ortodox egyházat azonban nem lehet egyetlen választási szervezetként kezelni, és a vallásos állampolgárok nem alkotnak automatikusan átruházható szavazóblokkot. A házasság meghatározásáról szóló 2018-as sikertelen alkotmányos népszavazás jól mutatja ezeket a korlátokat. A részvétel körülbelül 21,1% volt a kiterjedt kampány ellenére. IFES választási adatok.

Ov Cristian Norocel és Ionela Băluță kutatása erről a népszavazásról értékes, mert megmutatja, hogyan lépte át a konzervatív mozgósítás a hagyományos ideológiai és párthatárokat. Az ilyen kampányok során létrehozott vagy megerősített szervezeti hálózatok politikai jelentőségüket még akkor is megőrizhetnek, ha a közvetlen kezdeményezés megbukik. Norocel és Băluță, "Retrogresszív mozgósítás a 2018-as 'Családnépszavazás' Romániában".

Ez segít megmagyarázni azokat a társadalmi alapokat, amelyek a későbbi nacionalista mozgósítás számára elérhetők. A digitális kampányok újraaktiválhatják azokat a kapcsolatokat és erkölcsi elkötelezettségeket, amelyek vallási, kulturális vagy társulási környezetben alakultak ki.

A kibertér felé való átmenet egymást követő hullámokon keresztül történt, különböző politikai haszonélvezetekkel. Félrevezető az egész folyamatot visszafelé olvasni Călin Georgescu 2024-es kampányához képest.

Az első jelentős hullám környezetvédelmi aktivizmus, városi polgári szerveződés és a fennálló politikai rendszer elleni tiltakozások voltak. A Roșia Montană megmentéséért folytatott kampány megmutatta, hogyan vehetnek részt a polgárok anélkül, hogy tartós pártidentitást

szereznének. Dan Mercea "alkalmi tiltakozási részvételről" szóló kutatása pontosan ezt a kapcsolatot vizsgálta a rugalmas részvétel és a kollektív cselekvés között. Mercea kutatási bibliográfiája.

A 2014-es elnökválasztás ezután megmutatta a digitálisan összekapcsolt állampolgárok politikai jelentőségét külföldön. Képek és beszámolók terjedtek a Románián kívüli szavazási nehézségekről. A Facebook segített szolidaritási tüntetések szervezésében, összekapcsolva a külföldi közigazgatási kudarcot a kormány hazai legitimitásával. A 2014-es választási mozgósítás beszámolója.

A mechanizmus túlmutatott a diaszpóra saját szavazólapjain. A migránsok kapcsolatot teremtettek rokonokkal és barátokkal Romániában, politikai események értelmezését adták, és összehasonlították a román intézményeket a külföldön találkozottakkal. A politikai befolyás tehát olyan kapcsolatokon keresztül haladt, amelyeket a választási statisztikák csak részben rögzítenek.

A 2015-ös Colectiv tragédia és a 2017–2019-es korrupcióellenes tüntetések tovább erősítették a közvélemény kudarcai, az erkölcsi felháborodás és a kollektív cselekvés közötti kapcsolatot. A korrupció nyelvezete eszközzé vált, hogy a látszólag különálló problémákat összekapcsolja az állam működésével. Az online kommunikáció segített az események nyilvánosságra hozatalában, a részvétel koordinálásában, képek terjesztésében és a figyelem fenntartásában. A 2017–2019-es tüntetések kronológiája.

Mercea, Toma Burean és Viorel Proteasa tanulmányozták a nyilvános Facebook-kommunikációt és a diákok részvételét a román #rezist tüntetéseken. A Mercea később megvizsgálta a Facebook-rendezvényoldalakat, amelyek összekapcsolják a nemzeti tiltakozást a transznacionális aktivizmussal. Ezek a munkák a legközvetlenebbek a kérdésedhez, mert a politikai szerveződést kommunikáción keresztül vizsgálják, nem pedig pusztán egy újabb reklámcsatornaként kezelik. Hitelesített publikációk és kutatási linkek.

Ennek a szakasznak a politikai jelentősége három részben foglalható ki:

- A részvétel előzetes párttagság nélkül vált lehetségessé.
- A személyes kapcsolatok és az online kommunikáció összehangolhatná a cselekvést a városokon és országhatárokon átívelő módon.
- A tiltakozó hálózatok befolyásolhatják a legitimitást és politikai napirendeket anélkül, hogy egységes szervezetté válnának.

Az USR felemelkedése ennek a szélesebb körű polgári átalakulásnak a határa. Ez egy utat kínált a reformista energiák választási versenyzővé való átültetésére. De a polgári mozgósítás és a párt közötti kapcsolat szükségszerűen hiányos volt: az aktivisták, szakemberek, adományozók és támogatók nem értettek egyet automatikusan a gazdaságpolitikában, kulturális kérdésekben, vezetésben vagy kormányzati kompromisszumokban.

Ez egy általános szervezeti nehézség, amelyet Románia is példáz. Egy online kampány összefoghatja az embereket egy azonosítható jogtalanság ellenállása körül. A kormányzás azt igényli, hogy a versengő érdekek közül válasszunk, miután az első mozgósító kérdés elvesztette képességét, hogy mindenkit összetartson.

Az AUR fejlődése megmutatja, hogyan alkalmazkodtak a nacionalista szereplők később ezeket a lehetőségeket. Növekedése nem magyarázható megfelelően az online kommunikáció győzelmével.

Sorina Soare kutatása hangsúlyozza az AUR meglévő aktivista hálózatok használatát, amelyek a román–moldovai egyesüléssel, a kereszténységgel és a hagyományos családi értékekkel foglalkoznak. Az online kampányokat kampányolódás párosította a kampányolódással, önkéntes tevékenységgel és területi kapcsolatok kialakítására irányuló erőfeszítésekkel. A javasolt mobil orvosi szolgáltatások elemzése azt is mutatja, hogy a politikai identitást a kielégítetlen gyakorlati igényekkel való összekapcsolásra törekszik. Soare, "Populizmus a terepen: Meglátások Romániából".

Ez a kombináció fontos politikai logikával bír. Egy online megjelenés felkelti a figyelmet; egy helyi aktivista vagy megbízható ismerős megerősíti, hogy a szervezet a képernyőn túl is létezik; egy gyakorlati tevékenység olyan élményt nyújt, amelyen keresztül a támogatók értelmezhetik a párt állításait.

Ezért a kialakuló kapcsolat lényegesebb, mint egy műsorszolgáltató és a passzív nézők között. A támogatók terjesztőkké, szervezőkké, adományozókká és toborzókká válhatnak.

Az AUR diaszpórája kapcsolatai különösen feltáróak. Sorina Soare és Claudiu D. Tufiș elemezik a "transznacionális nép" politikai konstrukcióját: a Románián kívül élő állampolgárokat egy nemzeti politikai projektbe integrálják, nem pedig perifériás emigránsként kezelik. Soare és Tufiș, "Megmentett a diaszpóra?" .

Ezért a diaszpórának nem szabad állandó liberális vagy nacionalista identitást kapni. A nyugat-európai élet erősítheti az intézményi kompetenciával kapcsolatos elvárásokat; emellett fokozhatja a bizonytalanság, státuszvesztés, családtól való elszakadás vagy nemzeti és vallási közösségekhez való kötődés élményeit. Különböző politikai szereplők másképp szervezhetik ezeket a tapasztalatokat.

George Simion, Diana Șoșoacă és Georgescu sem szabad egy szervezet felcserélhető megnyilvánulásaiként kezelni. Átfedő sérelmekből merítenek, miközben különböző vezetési, retorika és intézményi kötődési formákat alkalmaznak. Versenytársaik azért számítanak, mert a nacionalista közönség gyorsabban mozoghat személyiségek és pártok között, mint ahogy azt a megalapozott szervezeti címkék sugallják.

Georgescu 2024-es áttörése feltárta a hagyományos politikai láthatóság és a platformok láthatósága közötti távolságot. Egy jelölt marginális lehet a sajtókörnyezetben, akit politikai szakemberek követnek, miközben olyan hálózatokon is megismerődik, amelyekkel azok a szakemberek ritkán találkoznak.

Az alapvető mechanizmusok közé tartoznak az ismételt rövid videók, látszólag nem politikai fiókokon keresztül történő terjesztés, az influenszer promóciója, a koordinált kommentálás és olyan ajánlási rendszerek, amelyek anyagokat terjesztenek a jelölt saját követőinken túl. Az Európai Bizottság 2024 decemberi eljárása kifejezetten azonosította a ajánlórendszereket, a koordinált hiteltelen manipulációt és a fizetett politikai tartalmat vizsgálatra szoruló területekként. Az Európai Bizottság bejelentése.

Ez megváltoztatja a kampány szervezését. A releváns közvetítők lehetnek marketingügynökségek, fiókhálózatok, tartalomkészítők, fizetési megállapodások és forgalmazó szakemberek, akiknek neve soha nem szerepel a párthierarchiában.

Ez megváltoztatja a politikai tekintély élményét is. Az ismétlődő érintés egy személyiséget intim és ismerősnek tehet, mielőtt a néző hosszan tartó kérdésekkel, részletes programmal vagy szervezeti képesség bizonyítékaival találkozna.

Ennek ellenére a 2024-es vita három kérdés gondos szétválasztását igényel:

1. **Milyen manipulációs vagy finanszírozási szabálytalanságok történtek?**
2. **Ki rendelte meg, finanszírozta vagy irányította az adott műveleteket?**
3. **Elegendőek voltak a megállapított tények a jogi jogorvoslatok igazolásához?**

Ha az egyik kérdésre választ adó bizonyíték nem automatikusan válaszol a többiekre.

Például Franciaország VIGINUM dokumentálta az információmanipulációs technikákat és az influencerek eszközbevonását. Saját kiadványa kifejezetten kimondja, hogy a jelentés **nem** bizonyít külföldi digitális beavatkozás esetét. Jelentősen támaszkodik nyílt forráskódú vizsgálatokra, és technikai megállapításokat tartalmaz az influencerekkel kapcsolatba lépő struktúrákról. A VIGINUM jelentése és terjedelmének megállapítása.

Snoop vizsgálata további bonyodat ad. Egy PNL által finanszírozott influencer kezdeményezésről számolt be, amelynek közzétett anyaga Georgescu javát szolgálta. A vállalkozó elismerte a megbízott kezdeményezést, de vitatta a tervezett kedvezményezettet, és azt állította, hogy a kampányt elterelték vagy lemásolták. Ez releváns hazai finanszírozási vitát teremt; nem magyarázza el az egész Georgescu kampányt, és nem oldja meg a szélesebb külföldi beavatkozás kérdését. Snoop vizsgálata.

A tágabb tanulság az, hogy a látszólagos spontaneitás, a szervezett hazai kampányok, a kereskedelmi befolyásolók tevékenysége és lehetséges külföldi műveletek együtt létezhetnek. Egy megalapozott magyarázatnak kell rekonstruálnia a kapcsolataikat, nem pedig előre kiválasztani egyet a teljes oknak.

A médiaátalakulás ugyanolyan fontos, és messze túlmutat a politikai befolyásolókon is. A Reuters Intézet 2025-ös román felmérésében a válaszadók 25%-a jelentette, hogy a TikTokot használja hírekhez. A 2026-os jelentés szerint 32% olyan alkotóktól kapott tartalmat, akik a hírekre koncentráltak, míg a hírek iránti bizalom összességében 23% volt. Ennek ellenére a Pro TV megőrizte az online és offline heti hírek együttes elérését, amely 60%-os volt a válaszadók körében. Ezek átfedő felmérési mutatók, nem egymást kizáró közönségarányok. Románia, Digitális Hírjelentés 2025; Románia, Digitális Hírjelentés 2026.

A bizonyítékok alátámasztják a hatalom széttagadását és újraelosztását. A televíziós márkák továbbra is befolyásosak; tartalmaik is elérhetők az interneten. A podcastok hosszabb beszélgetéseket kínálnak, amelyeket rövid videókba lehet vágni. Az újságírói vizsgálatok reakciókat váltanak ki a műsorszolgáltatókból, politikusokból és közösségi média személyiségekről.

A politikai pénz továbbra is formálja ezt a környezetet. Raluca-Nicoleta Radu 2026-os országjelentése 22,7 millió euró pártkiadást rögzít, amelyet 2025-ben az állami finanszírozásra

különítettek "média és propaganda" számára, valamint aggályokat a titoktartás és a tisztatlan kapcsolatok miatt a hírügynökségekkel. Radu országelemzése.

Az én értelmezésem szerint az ilyen költözés káros visszacsatolási folyamatot eredményezhet. A bevált színészek kedvező nyilvánosságot kapnak, a közönség gyanakvóbbá válik a megszokott médiumokkal szemben, és a kívülálló kommunikátorok ezt a gyanút hitelesség igényévé alakítják. A kívülállók saját finanszírozása és módszerei így kevésbé kaphatják figyelmet a szimpatizáló közönségtől.

A digitális kiadás önmagában nem szünteti meg a tulajdonosi nyomást. A G4Media felvásárlása a Titluri Quality által 2025 augusztusában jól mutatja az online újságírásban bekövetkező konszolidációt. Az ügyleti bejelentés formális elkötelezettséget is tartalmazott a szerkesztői függetlenség iránt. A tulajdonosi koncentráció és a tényleges szerkesztői beavatkozás tehát különálló kérdések maradnak, amelyek bizonyítékot igényelnek. A G4Media felvásárlási bejelentése.

Ugyanakkor a digitális terjesztés megerősítette az újságírást, amely képes kihívni a hatalmas intézményeket. A Recorder *Justiție capturată* című műve, Andreea Pocotilă és Mihai Voinea tollából, tanússágtételeket és vádakat mutatott be az igazságszolgáltatási hatalom koncentrációjáról, az ügyekbe való beavatkozásról, valamint a politikai és bírói szereplők közötti kapcsolatokról. Érvelését inkább nyomozó újságírásként kell értékelni, nem pedig bírói megállapításként. A Recorder dokumentumfilmje és magyarázata.

A szervezeti jelentőség egyértelmű: egy közönség által támogatott szerkesztőség összetett intézményi gyakorlatokat hozhat tömeges közbeszédbe anélkül, hogy először egy párt támogatását kapná. Kritizálhat olyan politikusokat is, akiket korábban a közönség nagy része támogatott.

Ez a függetlenség ismét láthatóvá vált a 2026-os vitában, amely a biztonsági főnök Lucian Pahonțu és Nicușor Dan elnök múltjáról szóló tudósításra adott válasza körül történt. A vita nyomás alá helyezett egy reformista elnököt a közélet egyes részeitől, amelyek segítettek elnökségének megvalósításához. Beszámoló a 2026. szeptemberi vitáról.

Az alkotmányos és igazságszolgáltatási dimenzió elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük, miként hatnak ezek a kommunikációs küzdelmek az államra. Románia 2024-es válsága közvetlen konfliktusba sodorta a választási adminisztrációt, a hírszerzési értékeléseket, az alkotmányos bírálatot, a platformszabályozást és a közjogi legitimitást.

Az Alkotmánybíróság először 2024. december 2-án hitelesítette az elnökválasztás első fordulójának eredményét. Az információs anyagokat december 4-én titkosították; a Bíróság december 6-án érvénytelenítette az elnökválasztási folyamatot, miután megkezdődött a külföldi szavazás a második fordulóban. Az ODHR későbbi értékelése bírálta a jelöltek kizárásának, jogi bizonyosságának és az ismétlődő választás kezelésének aspektusait is. Az ODHR végső jelentése.

A politikai szociológia szempontjából ez az epizód több versengő hatalomigényt tárt fel:

Színész	A felváltó jog alapja	Központi elszámoltathatósági kérdés
Választók és jelöltek	Választási választás és részvétel	Valóban szabad és igazságos volt a verseny?

Színész	A felváltó jog alapja	Központi elszámoltathatósági kérdés
Hírszerző intézmények	Rejtett fenyegetések észlelése	Milyen bizonyítékokat lehet függetlenül vizsgálni?
Alkotmánybíróság	Az alkotmányos választások védelme	Jogilag indokoltak voltak-e a beavatkozás, eljárás és jogorvoslat?
Választási és médiaszabályozók	A kampányszabályok érvényesítése	Világosak és következetesen alkalmazták a szabályokat?
Peronok	A technikai elosztás és moderáció irányítása	Mennyire voltak átláthatóak és vitathatóak a döntéseik?
Újságírók és polgári felügyelők	Nyilvános vizsgálat és vizsgálat	Mennyire voltak jól alátámasztottak és tisztességesen bemutatottak az eredményeik?

Az én értékelésem szerint a válság nem érthető meg pusztán a demokrácia védelmének vagy egy választási kihívó elnyomásának. Ezek versengő politikai értelmezések. Az elemzés külön vizsgálatot igényel az alapvető beavatkozásról, a bizonyítékok minőségéről, a Bíróság érveléséről, eljárási garanciáiról és a jogorvoslat következményeiről.

Van egy strukturális visszacsatolási probléma is. Egy intézmény beavatkozhat a választási integritás védelméért, miközben maga a beavatkozás egy kizárt jelöltnek erőteljes üldöztetési narratívát biztosít. A gyenge nyilvános magyarázat mélyítheti ezt a hatást. Ezzel szemben, ha nem lépünk fel a dokumentált manipulációval szemben, aláásható a választásokhoz vetett bizalmat. Az intézményi hitelesség a politikai küzdelem részévé válik, nem pedig biztonságos háttérfeltétel.

Az ODIHR szerint az ismétlődő választás valódi alternatívákat és professzionálisan irányított szavazást kínált, miközben az online kampányolás dominált, és problémák maradtak a finanszírozással, az információminőséggel és a felügyelettel. Ez a kombináció ellenáll annak az egyszerű, hogy az egész folyamatot teljesen egészségesnek vagy teljesen jogellenesnek minősítsék. Az ODIHR értékelése.

A parlamenti eredmények feltárják a kommunikációs forradalom szervezeti korlátait. A 2024. decemberi választás a következő elosztást eredményezte. Ezek az eredeti megnyert mandátumok, nem pedig a 2026. szeptemberi frakció összesített száma a későbbi átállások után.

Párt	Képviselőház	Szenátus
PSD	86	36
AUR	63	28
PNL	49	22
USR	40	19
S.O.S. România	28	12
POT	24	7
UDMR/RMDSZ	22	10
Egyéb nemzeti kisebbségek	19	—
Elfoglalt helyek	**331**	**134**

Források: Parlamentközi Szövetség, Képviselőház; Parlamentközi Szövetség, Szenátus.

A POT szokatlanul konkrét példát mutat a mozgósítás és a szervezés közötti szakadékra: kilenc szenátusi helyre jogosult volt, de nem volt elég jelölt kettő betöltéséhez. Ezek a helyek üresen maradtak. A választási növekedés meghaladta a szervezeti felkészülést. Az IPU magyarázata.

A magyar kisebbség más mintát mutat. Az RMDSZ/UDMR tartóssága a képviselet és a közösségi intézmények kombinációját tükrözi. Az iskolák, egyházak, helyi önkormányzatok, egyesületek és a magyar nyelvű közkommunikáció folyamatos működést biztosít az egyéni választási kampányokon túl.

Ezért a parlamenti súlya nem értelmezhető egyszerűen egy vezető népszerűségének. Tamás Kiss és *a Kisebbségi Jogok egyenlőtlen elfogadása* című könyv közreműködői fontos keretet kínálnak a kisebbségi intézmények, a politikai alkuk és a jogok egyenlőtlen megvalósítása közötti kapcsolat tanulmányozásához. *A kisebbségi jogok egyenlőtlen alkalmazkodása: Magyarok Erdélyben*.

A digitális kommunikáció további kapcsolatokat teremt határokon és generációkon átívelő kapcsolatokat, de a kisebbségi képviselet intézményi sűrűsége más kapcsolatot teremt az online volatilitáshoz, mint egy nemrég létrejött, személyiségközpontú párt.

A 2025–2026-os fejlemények azt mutatják, hogy a választási mozgósítás és a kormányzási képesség továbbra is eltérő ritmusban halad. 2025. május 18-án Nicușor Dan 53,6%-kal legyőzte George Simont 46,4%-kal szemben. Győzelme megmutatta, hogy képes széles választási koalíciót összeállítani egy olyan jelölt köré, aki a fő kormánypártok kiemelkedő vezetésén kívül helyezkedik el. Jelentés az elnökválasztási eredményről.

Nem hozott létre egységes kormányzati szervezetet. A Bolojan kormány 2026. május 5-én bukott meg, miután a PSD visszavonta támogatását és csatlakozott a sikeres bizalmatlansági szavazáshoz. Bolojan gondnokként folytatta. Szeptemberre Románia továbbra is új kormány nélkül, amely teljes hatalmat élvezett. Reuters a kormány bukásáról; a TVR szeptemberi beszámolója.

Eközben egy 2026. szeptember 1–7-én végzett INSCOP felmérés szerint az AUR 39,7%, a PSD 18,7%, a PNL 16,3%, és az USR 9% volt a pártpreferenciájukat kifejező válaszadók körében, függetlenül a szavazási valószínűségüktől. Ezek 1 100 fős mintából származó felmérési becslések voltak, nem parlamenti mandátumok vagy a következő választás előrejelzése. INSCOP–Informat.ro felmérés.

Ez a különbség elemzően feltáró. A közvélemény preferenciái sokkal gyorsabban változhatnak, mint a parlamenti hatalomelosztás. A kormányalakításnak továbbra is pártokon és törvényhozókon kell áthaladnia, elnöki döntéseken és tárgyalásos megállapodásokon.

A Románia további fejlődését meghatározó fő nyomások tehát kapcsolatokként fejezhetők ki, nem jóslatokként:

- **A nacionalista mozgósítás tartósabbá válik, ha az online támogatás helyi szervezettséget, hiteles személyzetet és gyakorlati politikai kapacitást szerzett.**
- **A reformista mozgósítás megőrzi hitelességét, ha képviselői hivatalba lépése után intézményi eredményeket tudnak bemutatni.**

- **A bevezetett felek továbbra is ellenállóak maradnak, míg az adminisztratív hozzáférés kompenzálja a csökkenő nyilvános kötődést.**
- **Az oknyomozó újságírás nagyobb független befolyást gyakorol, ha a közönség támogatása fenntartja képességét a versengő politikai táborok vizsgálatára.**
- **A választási szabályozás nagyobb legitimitást ér el, ha a bizonyítékok, eljárások és jogorvoslatok kibírják a nyilvános vizsgálatot.**

Minden kapcsolat önállóan fejlődhet. Románia növekvő nacionalista támogatást tapasztalhat a szervezeti széttagadás mellett, erősebb oknyomozó újságírást és nagyobb médiakoncentrációt, vagy sikeres választási mozgósítást a tartós kormányzati gyengeség mellett.

A kitartó tanulmányhoz a következő művek nyújtják a leghasznosabb szellemi munkamegosztást. Különböző területeik számítanak: történelmi tanulmányok magyarázzák az öröklött struktúrákat és narratívákat; a legújabb kommunikációs kutatások azt vizsgálják, hogyan működik valójában a mozgósítás.

Szerző vagy szerzők	Különösen releváns munka	Fő elemző felhasználás
Katherine Verdery	*Nemzeti ideológia a szocializmus* alatt (1991)	Elmagyarázza, hogyan erősítették meg a kommunista kulturális intézmények a nemzeti ideológiát.
Lucian Boia	*Történelem és mítosz a román tudatban* (angol kiadás, 2001)	Azonosítja azokat a történelmi narratívákat, amelyek kortárs politikai újrahasznosításra alkalmasak.
Clara Volintiru; Sergiu Gherghina	*Clientelizmus és kartellizáció...* (2016); "Új modell a kliensizmusnak" (2017)	Magyarázza a párt ellenálló képességét erőforrásokon, kinevezéseken és szervezeti kapcsolatokon keresztül.
Alina Mungiu-Pippidi	*Politica după comunism* (2002); *A jó kormányzás keresése* (2015)	Összekapcsolja a képviseletet, az intézményi bizalmatlanságot, a favoritizmust és a korrupció elleni hatékony korlátozásokat.
Cornel Ban	*Uralkodó eszmék* (2016)	Bemutatja, hogyan ültetik át a szakértők és a transznacionális hálózatok a gazdasági ötleteket állami politikává.
Lavinia Stan és Lucian Turcescu	*Vallás és politika a posztkommunista* Romániában (2007)	Feltérképezi az egyház–állam kapcsolatokat és a vallási befolyást a szavazási viselkedésen túl.
Maria Bucur és Mihaela Miroiu	*A Demokratikus Állampolgárság* Születése (2018)	Az állampolgárságot a nők mindennapi tapasztalatai és részvétele révén rekonstruálja.
Dan Mercea	Roșia Montană, transznacionális aktivizmus és #rezist tanulmányai (2014, 2018, 2022)	Magyarázza a részvételt és koordinációt a hagyományos párttagságon túl.
Dan Mercea, Toma Burean és Viorel Proteasa	"Diákrészvétel és nyilvános Facebook kommunikáció..." (2020)	Empirikus elemzést nyújt az információról és a részvételről #rezist.

Szerző vagy szerzők	Különösen releváns munka	Fő elemző felhasználás
Sorina Soare és Claudiu D. Tufiș	"Megmentette a diaszpóra meg?" (2023)	Ez magyarázza az AUR transznacionális szervezetét és a politikai hovatartozás felépítését.
Ov Cristian Norocel és Ionela Băluță	"Retrogreszív mozgósítás..." (2023-as folyóiratszám)	Megmutatja, hogyan lépi át a konzervatív mozgósítás az ideológiai és párthatárokat.
Tamás Kiss és társszerkesztők	*A kisebbségi jogok egyenlőtlen alkalmazkodása* (2018)	Magyarázza a magyar kisebbségi politika intézményi szervezetét és alkupozícióját.
Raluca-Nicoleta Radu	Román fejezetek a *Digital News* Report-ban, különösen 2025–2026 között	Aktuális bizonyítékokat szolgáltatnak a közönségről, tulajdonosokról, finanszírozásról, bizalmról és hírszerzőkről.

Liiceanu, Pleșu, Patapievici és más közéleti értelmiségieket is a **politikai legitimitás létrehozásának résztvevőiként** kell értelmezni. Szövegeik feltárják azokat a kategóriákat, amelyek alapján a politikát megítélik. Intézményi pályafutásuk megmutatja, hogyan szereznek ezek a kategóriák hatalmat. Ez más, mint a pártok, közerőforrások vagy kommunikációs hálózatok empirikus kutatásai.

A fő kutatási hiányosság ezeknek az irodalomoknak az összekapcsolásában rejlik. A pártkutatás gyakran követi a szervezeteket és forrásokat; a kommunikációs kutatás a tartalmat és a részvételt követi; az intellektuális történelem az érvek és a presztízs követi. Románia legutóbbi tapasztalatai megkövetik az egész folyamat nyomon követését: **ki fogalmazza meg politikai értelmezést, ki finanszírozza és terjeszti, mely meglévő kapcsolatok teszik hitelessé, hogyan válnak a közönség szervezett támogatóvá, és mely intézmények határozzák meg, hogy ez a támogatás hatékony állami hatalommá válhat-e.**

****

Szerbia

Szerbia erős bizonyítékot szolgáltat, hogy a politikai szerveződés közvetlen kommunikációval átalakul a kibertéren keresztül, de az átalakulás rendkívül egyenetlen. A közösségi média lehetővé tette a már meglévő pártoktól kívüli mozgalmak számára, hogy nemzeti láthatóságot, hitelességet és mozgósító képességet szerezzenek. Ugyanakkor a kormányzó Szerb Progresszív Párt (SNS) integrálta a digitális kommunikációt egy kiterjedt helyi szervezeti rendszerbe, közfoglalkoztatás, médiabefolyás és személyre szabott vezetés rendszerébe.

A központi fejlődés tehát a **politikai hatalom különböző szervezési módjai** közötti küzdelem: egy elnöki irányítású pártapparátus, széttagolt ellenzéki pártok, független média és szellemi hálózatok, valamint egyre befolyásosabb polgári szervezetek, amelyek egyetemekre, helyi közösségekre és online kommunikációra épülnek.

Az én értelmezésem szerint Szerbia három változást mutat be, amelyek együtt zajlanak:

- A politikai vezetők egyre inkább kommunikálhatnak támogatóikkal anélkül, hogy saját pártuk valódi közvetítést tennének igénybe.
- A polgári csoportok képesek nagy politikai beavatkozásokat szervezni anélkül, hogy párttá válnának.
- Az állami intézmények feletti kontroll továbbra is olyan erőforrásoktól és szervezeti képességektől függ, amelyeket az online népszerűség önmagában nem tud biztosítani.

Az alábbi beszámoló megkülönbözteti a megalapozott kutatási eredményeket az én következtetéseimet alkotott szintézistől. Jelenlegi politikai referenciapontja **2026. szeptember 10**. Szeptember 9-én Vučić feloszlatta a parlamentet, és október 25-ére választást hirdetett, hogy továbbra is folytathassa miniszterelnöki vezetését. Ez a verseny még mindig zajlik; eredményét nem szabad a tüntetések vagy az online közönség számából kikövetkeztetni. Reuters, 2026. szeptember 9.

A parlamenti eloszlás csak a rendszer leglátványosabb rétege. A 2023 decemberi választás az alábbi elosztást eredményezte:

Választási lista vagy blokk	Megnyert mandátumok
Az SNS által vezetett "Aleksandar Vučić—Szerbiának nem szabad megállnia"	129

Választási lista vagy blokk	Megnyert mandátumok
Szerbia az erőszak ellen	65
Szocialista Párt vezette lista	18
NADA nemzeti-konzervatív koalíciója	13
"Mi—A nép hangja", amely Branimir Nestorovićhoz kötődik	13
Kisebbségi listák összefoglalva	12
Összesen	**250**

Ezek választási időbeli elosztások, nem a későbbi parlamenti csoportok vagy a kialakuló 2026-os összehangolások leírása. Az ODIHR megállapította, hogy a 2023-as választás politikai alternatívákat kínált, de az elnöki részvétel, a hivatalban lévő előnyök, médiatorzítás, a közalkalmazottakra gyakorolt nyomás és az erőforrások visszaélése egyenlőtlen feltételeket teremtett. A mandátumelosztás ennek megfelelően rögzíti mind a választási preferenciákat, mind annak a környezetnek a hatásait, amelyekben ezek a preferenciák megnyilvánultak. ODIHR zárójelentés, beleértve a hivatalos eredményeket

Ahhoz, hogy megértsük, mi rejlik ezek mögött, nyomon követni kell, hogyan alakultak ki Szerbia versengő politikai világai.

A jelenlegi intellektuális megosztottságok jóval a közösségi média előtt eredtek. A késő szocializmus idején az írók, akadémikusok, disszidens körök, kulturális intézmények és a Jugoszláviáról folytatott viták alternatív politikai nyelveket adtak elő, mielőtt versenyképes pártrendszer létezett volna. Az intellektuális ellenzék egy része egyre inkább a politikai problémákat a szerb nemzeti panaszok révén értelmezte, különösen a szerbek helyzetét Jugoszláviában és Koszovó kérdését.

Jasna Dragović-Soso Nemzet *megmentőjei?* magyarázza, hogyan hatott ez a nemzeti fordulat magát az ellenzékre. Milošević nemzeti napirendjének fontos elemei gyengítették néhány ellenfél képességét arra, hogy egyértelműen megkülönböztethető alternatívát dolgozzanak ki. Érvelése bizonyos intellektuális hálózatokra és történelmi választásokra vonatkozik; nem szabad minden szerb értelmiségire vagy az egész szerb akadémiára általánosítani. Dragović-Soso, *a nemzet megváltói?*

Egy kiegészítő magyarázat Nebojša Vladisavljevićtől származik. Az antibürokratikus forradalom tanulmánya azt mutatja, hogy a tömeges mozgósítás a politikai elit és a saját panaszokkal és ügynökséggel rendelkező társadalmi csoportok közötti interakciók révén alakult ki. A nacionalista polarizáció részben ezekből a kapcsolatokból született. Ez ma is releváns: sem a kormányzati gyűlések, sem az ellenzéki tüntetések nem érthetők megfelelően azzal, hogy a résztvevőket pusztán a propaganda passzív fogadóiként kezeljük. Vladisavljević, *Szerbia antibürokratikus forradalma*

Az 1990-es évek egy másik tartós mechanizmust is létrehoztak: gyengítve azokat a társadalmi környezeteket, amelyekben az alternatívák hitelessé válhatnak. Eric Gordy *A hatalom kultúrája Szerbiában a* politikai, médiási, kulturális és mindennapi életbe való beavatkozást vizsgálja. Beszámolója segít megmagyarázni, hogyan nyugodhat az autoriter tartósság a lemondáson és csökkentett alternatívákon, valamint ideológiai támogatáson. Gordy, *A hatalom kultúrája Szerbiában*

A jelenre alkalmazva ez egy kulcsfontosságú kérdést vet fel: **vajon a kibertér csupán több kritikát terjeszt, vagy újrateremti azokat a társadalmi kapcsolatokat, amelyeken keresztül a polgárok a kritikára reagálhatnak?** Szerbia diákmozgalom jelentős, mert az utóbbit próbálta megvalósítani.

A 2000-es demokratikus áttörés nem rendezte meg a pártok, a társadalom és az állam közötti kapcsolatot. Az ellenzéki pártok, a polgári aktivizmus, a független média és a nemzetközi segítségnyújtás hozzájárultak a politikai változásokhoz, de ezt követő intézményesítésük konfliktusokat okozott a vezetés, erőforrások, reformprioritások és legitimitás kérdésében.

Marlene Spoerri *Mérnöki forradalma* című műve hasznos itt, mert kritikusan vizsgálja a külső demokrácia támogatást Milošević eltávolítása előtt és után. Eredményei megkérdőjelezik azt a feltételezést, hogy a kiválasztott pártok megerősítése feltétlenül demokratikus konszolidációt eredményez. Emellett fegyelmezett alapot adnak arra, hogy megválasszák a dokumentált külső támogatást a sokkal erősebb – és különálló bizonyítékoktól – arról, hogy a hazai politikai cselekvés külső parancsoltatás része. Spoerri, *Mérnöki Forradalom*

A politikai pártokkal szembeni csalódás két különböző válaszra teremtett lehetőséget. Az egyik a határozott, személyre szabott kormány ígérete volt. A másik pedig az a meggyőződés volt, hogy a politikai megújulásnak a már meglévő pártosztályon kívül kell kezdenie. Ezek a válaszok most egymással szembeszállnak.

Az intellektuális terület több átfedő áramlatot tartalmaz, amelyek nem felelnek meg pontosan a kormányzatnak és az ellenzéknek. Az alábbiakban egy elemző térkép áll, nem pedig azt állítani, hogy ezek belső egységesített táborok:

Jelenlegi	**Központi aggályok**	**A politikai kifejezés fő formái**
Nemzeti és szuverenitás-orientált	Koszovó, nemzeti kontinuitás, történelmi emlékezet, ortodox örökség, autonómia a külföldi hatalmaktól	Konzervatív értelmiségi körök, kiadványok, pártok, vallási és kulturális hálózatok
Polgári, alkotmányos és háborúellenes	Jogi korlátozások a hatalomra, pluralizmusra, egyéni jogokra, a háborús bűnökért való felelősség	Szellemi fórumok, jogvédő szervezetek, független újságírás, az ellenzék egyes részei
Fejlődési és államközpontú	Befektetés, infrastruktúra, foglalkoztatás, nemzetközi alkudozás, vezetői kompetencia	Kormányzati diskurzus, adminisztratív és üzleti hálózatok, elnöki kommunikáció
Társadalmi, önkormányzati és ökológiai	Egyenlőtlenség, munka, lakhatás, közterület, szennyezés, kitermelés	Helyi kezdeményezések, zöld és baloldali szervezetek, környezetvédelmi kampányok
Professzionális és részvételi	Intézményi integritás, szakértelem, közszolgálat, elszámoltatható döntéshozatal	Egyetemek, szakmai hálózatok, diákgyűlések, állampolgári kezdeményezések

Ezek az áramlatok versengenek arról, hogy egy legitim szerb államnak mit kell megvédenie és hogyan kellene viselkednie. Emellett kölcsönöznek egymástól is.

A nemzeti és szuverenitás-orientált diskurzus területén a kulcskérdések Szerbia történelmi identitásának megőrzése, területi igények és a nemzetközi cselekvés szabadsága állnak rendelkezésre. Korábbi alakok közé tartozik Dobrica Ćosić és Matija Bećković; a későbbi szellemi-média terület magában foglalja *a Nova srpska politička misao-t*, amely Đorđe Vukadinovićhoz és Slobodan Antonićhoz kötődik.

A polgári és háborúellenes diskurzusban fontos alakok közé tartozik Nebojša Popov, Ivan Čolović, Latinka Perović és Vesna Pešić, valamint Radomir Konstantinović szellemi öröksége. *Peščanik* fontos helyszínné vált a szélesebb kritikai közönség számára.

Tamara Petrović-Trifunović és Ivana Spasić közvetlenül összehasonlítják *Peščanikot* és *Nova srpska politička misao-t*. Tanulmányuk megmutatja, hogyan működik a hazafiság és a kozmopolitizmus erőforrásként a politikai legitimitásért folytatott harcokban. Ezek többek, mint absztrakt filozófiai álláspontok: segítenek meghatározni, ki tekinthető hiteles résztvevőnek a nyilvános vitában. Petrović-Trifunović és Spasić, "Hazafiság és kozmopolitizmus az intellektuális diskurzusban"

Ana Omaljev "Első" és "Másik" Szerbiának elemzése hasonlóan azt vizsgálja, hogyan építik fel a rivális elit identitásokat olyan kategóriákon keresztül, mint a hazafiság, árulás, Európa és nemzeti hovatartozás. Munkája különösen közel áll a kérdésedhez, mert a választási verseny alatt kialakuló politikai megosztottságok szellemi keletkezését vizsgálja. Omaljev, *Diskurzusok az identitásról az 'Első' és 'Más' Szerbiában*

Ennek ellenére ezeket az intellektuális megosztottságokat nem szabad két népesség merev szociológiájává alakítani. Egy konzervatív alkotmányos vagy nemzeti alapon is ellenezheti Vučićot. Az európai integráció támogatója élesen bírálhatja az európai kormányokat, amiért alkalmazkodtak hozzá. Egy környezetvédelmi aktivista ötvözheti a nemzeti szuverenitáshoz kötődést a nemzetközi tőke elleni ellenállással.

Spasić és Petrović munkája a "Harmadik Szerbia" variátumairól éppen azért értékes, mert különböző próbálkozásait vizsgálja a meglévő bináris menekülésre, összevonására vagy elutasítására. "A "Harmadik Szerbia" változatai" az *Us és Them című művében*

A közösségi média megváltoztatja, hogyan terjednek ezek az intellektuális hagyományok. Korábban az intellektuális környezetben való tartós részvétel általában kiadványokkal, intézményekkel, találkozókkal vagy ismert szerzői körökkel való kapcsolatot igényelt. Ma ezeknek a hagyományoknak a töredékei rövid videókon, interjúrészleteken, mémeken, történelmi képeken és személyes kommentárokon keresztül terjednek.

Az én értelmezésem szerint ez az ideológiai hovatartozást szelektívebbé teszi. Valaki elfogadhat egy szuverenitás-érvet a lítium kitermeléséről, alkotmányos érvet az elnöki hatalomról, és egy internacionalista érvet a környezetvédelemről, anélkül, hogy csatlakozna egy olyan szervezethez, amely összeegyezteti őket egy átfogó doktrínában.

Marko Živković *Szerb álomkönyve adja* a folyamat megértésének történelmi hátterét. Elemzi Koszovóról, Szerbia geopolitikai helyzetéről, kulturális hierarchiájáról és összeesküvés-elméletekről szóló visszatérő narratívákat. Ezek a narratívák olyan anyagot nyújtanak, amelyeket a kortárs kommunikátorok újra össze tudnak kapcsolni, bár a közösségi médián keresztül történő terjesztésük későbbi fejlődés, amely túlmutat a könyv empirikus témáján. Živković, *Szerb Álomkönyv*

A politikai következmény a **doktrína következetessége** és **a kommunikáció hatékonysága közötti szakadék** növekedése. Egy sikeres kommunikátor egy visszatérő erkölcsi ellenálláson keresztül egyesítheti a közönséget – hétköznapi emberek az arrogáns hatalom ellen, a nemzeti méltóság a megaláztatás ellen –, miközben a lényegi politikai nézeteltéréseket megoldatlanul hagyja.

Vučić kormányzati rendszere ötvözi az ideológiai rugalmasságot a szervezeti koncentrációval. Nyilvános nyelve képes alkalmazkodni a gazdasági modernizációhoz, a társadalmi védelemhez, a nemzeti szuverenitáshoz, az Európához való együttműködéshez és más nagyhatalomokhoz fűződő kapcsolatokhoz. A személyes vezetés fenntartja a folyamatosságot ezeken a változó hangsúlyok között.

Florian Bieber több mechanizmust azonosít, amelyek ehhez a megállapodáshoz kapcsolódnak: informális államfoglalás, visszatérő válságok, társadalmi polarizáció és a külső erők egyensúlyozása. A formális demokratikus intézmények megmaradnak, miközben működésüket az erőforrásokhoz és befolyáshoz való egyenlőtlen hozzáférés alakítja. Bieber, *Az autoriterizmus felemelkedése a Nyugat-Balkánon*

Ennek a rugalmasságnak a mögött szervezeti logika van. A vezető az a pont, ahol potenciálisan ellentmondó elvárások összeegyeznek. Az egyik közönség befektetést keres, egy másik nemzeti védelmet, egy másik stabilitást, egy másik segítséget azonnali anyagi problémákban. Kötődésük nem feltétlenül függ egy bonyolult ideológiai program közötti megállapodástól.

Ez nem teszi minden támogatást mesterségessé. A stabilitás, a gazdasági fejlődés, a nemzeti képviselet és egy ismerős vezető iránti preferenciák őszintén megfogalmazhatók. Egy kielégítő magyarázatnak figyelembe kell vennie ezeket a preferenciákat, miközben vizsgálja a politikai választás körüli nyomásokat és információs egyenlőtlenségeket is.

Az SNS továbbra is nélkülözhetetlen, mert nemcsak anyagi kapcsolatokat, hanem kommunikációt is szervez. Egy kormányzó párt összekapcsolhatja az állampolgárokat a foglalkoztatási lehetőségekkel, az adminisztratív hozzáféréssel, a helyi közvetítőkkel, a közerőforrásokkal és a védelem elvárásaival. Ezek a kapcsolatok folyamatosan működnek, beleértve a választások között is.

Dušan Pavlović *A pénzpazarló gépezet* című műve a támogatások, privatizáció, befektetési megállapodások és kinevezések mögötti politikai ösztönzőket vizsgálja. Fontossága, hogy magyarázza a rossz elosztást az intézményekbe beágyazott érdekek révén, ahelyett, hogy feltételezné, hogy a hatékonyság hiánya pusztán a hiányos szakértelemből ered. Pavlović, *A pénzpazarló gépezet*

A kommunikáció és a függőség közötti különbség alapvető fontosságú. Egy online kritikus meggyőzheti valakit arról, hogy a kormányzati politika káros. Ez a meggyőzés nem feltétlenül szünteti el a foglalkoztatás, a családtag bánásmódja vagy a helyi intézményhez való hozzáférés miatti aggodalmokat.

Ezzel szemben egy olyan szervezet, amely segít az embereknek a közös cselekvésben, csökkentheti az egyéni ellenvéleményhez kapcsolódó kockázatokat. Ez az egyik oka annak, hogy az oktatói közösségek, szakmai szövetségek és a környéki hálózatok politikai szempontból is jelentősebbé válhatnak a számukon túl.

Így a párt szerepe csökkenhet az eszmék kialakulásában, miközben továbbra is erős maradhat a megélhetés és a politikai részvétel szervezésében.

Az elnökség fölényét is el kell választani alkotmányos hatásköreitől. Szerbia alkotmánya a 122. cikkben a végrehajtó hatalmat a kormánynak ruházza, a 123. cikk pedig a kormánynak a döntéshozatalt és a politikai tevékenységet. A 124. cikk a kormány felelősségét állapítja meg a parlament felé. Az elnöknek jelentős meghatározott hatáskörei vannak, de az Alkotmány nem ruházza fel a kormány politikájának korlátlan irányítását erre a hivatalra. Az 5. cikk továbbá megtiltja, hogy a pártok közvetlenül gyakorolják a hatalmat vagy alárendeljék azt maguknak. Szerbia alkotmánya

Filip Milačić törvényhozási megszerzésről szóló tanulmánya magyarázza, hogyan fordítható a személyes választási hatalom egy párt feletti irányításra, majd parlamenti többségre és kinevezésekre, majd később szélesebb intézményi befolyásra. A cikk különösen releváns az alkotmányos struktúra és a tényleges politikai irány közötti különbség szempontjából. Milačić, "Demokratikus visszaesés a törvényhozási elfoglalás révén Szerbiában: egyszemélyes előadás"

Az Ön érdekeléséhez a fontos mechanizmus, hogy a politikai fölény követheti a vezetőt különböző irodákban. Szervezeti alapjai közé tartozik a parlamenti hűség, a kinevezések, az erőforrásokhoz való hozzáférés és a nyilvános láthatóság. Egy olyan elemzés, amely kizárólag a tisztség formális hatásköreire korlátozódik, sok szempontból kihagyja ezt a kapcsolatot.

A kommunikációs rendszer megosztott, de a televízió strukturálisan továbbra is fontos. Snježana Milivojević szerbiai fejezete a *Digital News Report 2025-ben* arról számol be, hogy a megkérdezettek 67%-a a közösségi médiát használta hírekhez. A 18–24 évesek körében 45% használta a TikTokot a hírekhez. A hírek iránti bizalom összessége mindössze 27% volt. Ezek a hírfogyasztásról szóló felmérési eredmények, nem pedig a platformok által politikailag ellenőrzött állampolgárok arányának becslései. Reuters Intézet, Szerbia, 2025

A fő televíziós környezet az RTS és az RTV, valamint a kereskedelmi műsorszolgáltatók, mint a Pink, Happy, Prva és B92 is megjelenik. A kritikus újságírás is terjedt az N1, Nova és olyan kiadványoknál, mint *a Danas* és *a Vreme*. Milivojević olyan környezetet ír le, amelyben a nemzeti műsorszórás erősen támogatja a kormányzó vezetést, miközben a kritikus médiumok gazdasági és politikai nyomás alatt állnak. Ezeknek a különböző médiumoknak a közönsége átfedésben áll; nem szabad őket kölcsönösen kizáró választói közösségként kezelni. Milivojević médiarendszer-értékelése

Egy hasznos korábbi mérföldkőpont a 2022-es *Szerbiai Digitális Hírekről szóló* jelentés, amelyet Jelena Kleut, Danka Ninković Slavnić, Vujo Ilić és Igor Išpanović írtak. Az online panelben résztvevők közül 34% a televíziót nevezte meg fő hírforrásként, míg 25% a közösségi hálózatokat nevezte meg. A közösségi hálózatok domináltak a fiatalabbak körében, míg a televízió különösen fontos maradt az idősebbek körében. A mintája 2 027 internethasználót foglalt el, ezért a szerzők kifejezetten óvatosan figyelmeztetnek arra, hogy ne kezeljék a teljes népesség ábrázolásaként. Ezeket az adatokat nem szabad mechanikusan összekapcsolni a 2025-ös eredményekkel, mint folyamatos statisztikai sorozatot. 2022-es jelentés

Nemrégiben a CRTA 2026 márciusi és szeptember eleje közötti monitorozása arról számolt be, hogy az RTS Dnevnik 2 műsorában a kormányzó többség a politikai szereplők idejének 96%-át kapta. Ez egy adott műsor- és megfigyelési időszakon belüli sugárzási idő mérőszáma, nem pedig Szerbia teljes információs környezetének 96%-a. Ez megmutatja, miért nem tette a

platformokhoz való hozzáférést politikailag jelentéktelenné az országos műsorszórás. CRTA, "Kampány papírok nélkül"

A terjesztés feletti irányítás ugyanolyan számíthat, mint a szerkesztőségi tartalom feletti ellenőrzés. A média hatalma a tulajdonjogtól, a reklámtól, a közfinanszírozástól, a műsorszórás hozzáféréstől és a háztartások által megkapható platformoktól függ.

Az Európai Bizottság 2025-ös jelentése rögzítette a hatóságokat kritizáló csatornák eltávolítását egy televíziós platformról, miután a többségi állami tulajdonú Telekom Srbija felvásárolta azt. Emellett aggodalmakat vetett fel a szabályozási függetlenség, valamint a szerkesztői politika politikai és gazdasági befolyása miatt. Európai Bizottság, *Szerbia jelentés 2025*

Ez fontos minősítést teremt a közvetlen kommunikáció fogalmához. Egy előadó megkerülheti az újságszerkesztőt, mégis függ egy internetes platform ajánlórendszerétől, egy forgalmazó cégtől, reklámbevételtől vagy jogi védelemtől. A mediáció több intézmény között szerveződik át.

Továbbá a közösségi média gyakran újraosztja a televíziós anyagokat. Az elnöki megjelenés rövid klippé válik; egy televíziós vizsgálat Instagram-bejegyzésré válik; egy online vita vált adás tárgyává. A csatornák folyamatosan táplálják egymást.

A kormányzati apparátus szervezett politikai tevékenységet is kiterjesztett a kibertérre is. A Meta 2023 februárjában közzétett vizsgálata koordinált hiteltelen hálózatot tulajdonított az SNS Internet Team alkalmazottainak és közalkalmazottainak szerte. A tevékenység a hazai közönséget célozta meg a Facebookon, Instagramon, Twitteren, YouTube-on és helyi hírportálokon, hogy széles, spontán támogatást keltsen Vučić és SNS számára. A Meta ellenséges fenyegetésjelentése

Ez a megállapítás egy konkrét következtetést is alátámaszt: valamilyen látszólagos alulról szerveződő digitális tevékenység egy meglévő szervezeti apparátushoz kapcsolódott. Nem állapítja meg, hány szavazatot adott a művelet, és nem igazolja, hogy minden kormánypárti felhasználót szervezett résztvevőként kezeljünk.

Az automatizált botok és a koordinált emberi fiókok közötti különbség is számít. A politikai mechanizmus magában foglalhatja az embereket, akik utasítások szerint dolgoznak, nem pedig a szoftverek önállóan generálnak üzeneteket.

Az én értelmezésem szerint az ilyen tevékenység több lehetséges szervezeti célt szolgál: a preferált narratívák láthatóságának növelését, a hűséges részvétel jutalmazását, a kritikusok elbátortalanítását, valamint a kormányzó tábor társadalmilag dominánsként való bemutatását. Hatékonyságát inkább a tartalom mennyiségéből kell kivizsgálni, nem pedig feltételezni.

A digitális kommunikáció új lehetőségeket teremt a megfigyelés és nyomás terén. 2026 szeptemberében a SHARE Alapítvány legalább tizennégy embert jelentett, akiket fejlett kémprogramokkal céloztak meg. Eredményei megkülönböztették a fenyegetésértesítéseket a megerősített fertőzésektől, és tartalmaztak egy igazságügyi igazolt Pegasus fertőzést, valamint két újabb, NoviSpy-szerű kémprogramot érintő fertőzést. A jelentés megerősíti a Citizen Lab és az Amnesty International közötti bizonyítékokat. SHARE Alapítvány, 2026. szeptember 2.

A Pegasus támadásért felelős operátort a nyilvánosan közölt bizonyítékok alapján nem állapították meg; a kormány tagadta a részvételt. Ez a szerződés kérdése külön kell maradni a dokumentált célzástól. Guardian tudósítása a vizsgálatról

Szociológiailag ez azt jelenti, hogy az online szervezés egyszerre csökkentheti az együttműködés költségeit, és feltárhatja azokat a kapcsolatokat, amelyekre az együttműködés épül. A releváns erőforrás nem csupán a publikálás szabadsága, hanem a kommunikáció és szervezkedés képessége megfélemlítés nélkül.

Az ellenzéki politika ismételten váltott pártok és mozgalmak között. Az elmúlt évtizedben tiltakozások szerepeltek a személyi irányítás, a városi és környezetvédelmi mozgósítás, a 2023-as Szerbia Erőszak Ellen tüntetések és koalíció, valamint a Novi Sad katasztrófa utáni diákmozgósítás.

Ezeket az epizódokat nem szabad egyetlen folyamatos szervezetté összeomni. Vezetői szerepükben, társadalmi összetételükben, követeléseiben és a választási részvételhez való hozzáállásban különböznek. Mindazonáltal az ismétlődő mozgósítás lehetővé teszi, hogy tapasztalatok, kapcsolatok és cselekvési repertoárok körbeszálljanak közöttük.

Jelisaveta Petrović és Dalibor Petrović 2017-es tanulmánya, a "Connective Action as the New Pattern" című tanulmánya különösen releváns. A "Diktatúra ellen" tüntetéseket vizsgálva résztvevői felméréseket használtak a digitális mozgósítás összekapcsoló cselekvés keretein keresztül. Elemzésük egy központi korlátot azonosít: a tiltakozó hálózat kialakulásának magyarázata könnyebb, mint annak tartós szervezetté való összevonásának magyarázása. Petrović és Petrović, eredeti cikk

Ez a különbség több olyan képességet választ el, amelyeket a digitális politika gyakran összezavaranak:

Kapacitás	**Mit igényel**
Figyelem felkeltése	Láthatóság, meggyőző üzenetek, felismerhető hangok
Részvétel mozgósítása	Bizalom, koordináció, egyértelmű alkalom a cselekvésre
Fenntartó szervezet	Munkaelosztás, erőforrások, eljárások, konfliktuskezelés
Választásokért induló választások	Jelöltek, területi lefedettség, megfigyelés, jogi kompetencia
Kormányzás	Szabályzati megállapodás, kinevezések, adminisztratív tudás, elszámoltathatóság

Egy színész az első két szerepben nagyon erős lehet, míg a többiekben gyenge marad.

A környezetvédelmi mozgalom segített együttműködést kialakítani Szerbia régebbi ideológiai megosztottságai között. A föld-, víz-, szennyezés-, városfejlesztés- és lítiumkitermelés körüli konfliktusok összekapcsolják a közvélemény-döntéseket a mindennapi élettel. Összehozhatják azokat az embereket, akik nem értenek egyet az EU-val, a nemzeti identitással vagy a gazdasági doktrínával kapcsolatban.

Ana Vilenica és Vladimir Mentus 2026-os "Perifery in Movement" című cikke elemzi a vidéki közösségek, a professzionális civil társadalom, a nacionalisták és a baloldali szereplők vitatott összefonódását a lítium kitermelésével szemben álló ellenállás körül. Kifejezetten kritikus

keretrendszerük hangsúlyozza a helyi lakosság, vállalati érdekek, európai intézmények és nemzeti elit közötti egyenlőtlen hatalmi viszonyokat. Vilenica és Mentus, *Voluntas*

Az együttműködés nem jelenti közös ideológiáról szóló megállapodást. A föld védelme jelentheti a nemzeti terület védelmét, egy falu megélhetésének megőrzését, a kapitalista kitermelés elleni ellenállást vagy átlátható közvélemény döntéshozatal megkövetelését.

Az én értelmezésem szerint ezek a konfliktusok szélesítik a szuverenitás jelentését a szerb politikai vitában. A szuverenitás kérdéssé válik, ki dönt arról, mi történik a vízzel, mezőgazdasági földekkel, lakásokkal és közinfrastruktúrával, a határok és történelmi identitás megalapozott kérdései mellett.

Ez megváltoztathatja az európai hozzáállást is. Az európai jogi normák támogatása együtt élhet az európai ipari prioritások kritikával. Ennek következtében a demokratikus reformok támogatását nem szabad automatikusan minden EU-s intézmény vagy kormány által előmozdított politika támogatásának minősíteni.

A diákmozgalom különösen jelentős kísérletet jelent a külső szervezetek szervezésében. A 2024 novemberi Novi Sad állomás-lombkoronás összeomlása után, amely végül tizenhat ember halálát okozta, a felelősségvállalás és átláthatóság követelései sokkal szélesebb körű kihívássá alakultak a közintézmények működésével szemben. A Bizottság 2025-ös jelentése rögzíti a tüntetések országos terjedését, valamint a korrupciónak és elszámoltathatóság hiányának központi szerepét. Az Európai Bizottság értékelése

Szervezeti jelentősége a fizikai összeállítások és a digitális kiadás közötti kapcsolatban rejlik.

Az RFE/RL 2025 szeptemberi interjúi leírják, hogy az oktatók plenumok választják ki a közösségi média adminisztrátorokat, kiosztják a feladatokat, ellenőrizték a külső információkat és koordinálják a közös kampányokat a karok között. Ugyanez a jelentés dokumentálja, hogyan kapják az idősebb támogatók információkat gyermekeken és barátain keresztül. Körülbelül 400 000 követőt jelentett a központi diák Instagram-fiók akkoriban; ez egy elavult fiókstatisztika, nem szavazók száma. Jelena Janković jelentése

Itt a közösségi média fiók egy **gyűlés kiadványos szerveként is** működhet. Hatásköre részben egy azonosítható közösségből fakad, amelynek eljárásai eldöntik, mit mond.

Ez eltér a személyes befolyástól, amely egy előadó iránti csodálaton alapul. Ez eltér attól is, hogy egy párt kommunikációs osztálya vezetői hierarchián belül működik. Mindhárom azonos platformot használhat, miközben eltérő kapcsolatokat képvisel az előadó és a közönség között.

Igor Išpanović dokumentálja a diákbeszámolók kiegészítő funkcióit: bejelentéseket és gyakorlati koordinációt, informális kommentárokat, humort, valamint a *Pumpaj* felhívó kifejezésének terjesztését. Vizsgálja továbbá a kimerültség veszélyeit és a töredezett cselekvési felhívásokat. Beszámolója megmutatja, miért igényel a közös figyelem fenntartása folyamatos munkát, nem pedig egyetlen sikeres vírusos pillanatot. Išpanović, "(Ne) Higgy a hype-nak"

A mozgalom fizikai szervezete elengedhetetlen digitális hatékonyságának magyarázatához. A plenumok beszámolói média, logisztika, jogi támogatás és egyéb funkciók munkacsoportjait írják le. Dokumentálják továbbá az egyetemi központokon túli tevékenységet, valamint a polgári gyűlések, *azaz zborovi gyakorlati útmutatványainak* terjesztését. Ezek a

részvétel ismételhető formáinak meghatározására irányuló kísérletek. Stefanija Hrle Aiello beszámolója, beleértve az gyűlési útmutatást is

A decentralizált szerkezetnek előnyei vannak: megnehezíti a mozgalom egyetlen vezetőre való csökkentését, és több kezdeményezési helyszínt teremt. Emellett nehézségeket vet fel a tárgyalás, stratégiai koherencia, felelősségvállalás és a nézeteltérések megoldása terén. Gresa Hasa elemzése azonosítja mind védelmi értékét, mind a tartós politikai stratégia megoldatlan kérdését. Hasa, "Tanulságok a szerbiai diáktüntetésből"

Véleményem szerint a legnagyobb innováció a **közismertség és a helyi bizalom ötvözi**. A videók láthatóvá teszik a cselekvést; a gyűlések hitelessé teszik az ígéreteket; a gyakorlati együttműködés okot ad a résztvevőknek, hogy továbbra is részt vegyenek.

Azonban a részvételi legitimitásnak van egy speciális hatóköre. Egy oktatói gyűlés engedélyezheti a résztvevők nyilatkozatait és cselekedeteit. Egy nemzeti választási mandátum más eljárást és sokkal szélesebb közönséget igényel. A legitivitás ezen formái között való váltás nehéz szervezeti döntéseket eredményez.

A szakmai és kulturális hatóság egy újabb utat kínál a pártközvetítés megkerülésére. A ProGlas jogi és akadémiai élet, irodalom, újságírás és művészetek személyiségeit hozza össze. Nyilvánosan azonosított kezdeményezéseik között szerepel Miodrag Majić, Miodrag Jovanović, Filip Ejdus, Ivanka Popović, Dragan Bjelogrlić és Svetlana Bojković. Tevékenységei ötvözik a nyilvános érvelést, a helyi részvételt és az online kommunikációt. A ProGlas saját előadása

Fontossága abban rejlik, hogy a hitelesség átkerül a szakmai és kulturális területekről a politikába. Egy bíró, professzor, színész vagy író segíthet abban, hogy a közélet legitimnek tűnjön azok számára, akik bizalmatlanok a pártokban.

Ez lehetőségeket teremt, de korlátot is. A szakmában szerzett szakértelem, erkölcsi hitelesség, kommunikációs készség, választási képviselet és kormányzati kompetencia különálló erőforrások. Egy hatékony mozgalomnak szüksége van arra, hogy összekapcsolja őket anélkül, hogy feltételezné, hogy az egyikük birtoklása automatikusan garantálja a másikat.

Egy 2026. júniusi CRTA–Stanford Democracy Action Lab felmérés jól mutatja ezt a differenciált bizalom elosztását. A bizottság 71%-os bizalmat jelentett az állami egyetemeken és 64%-os az ortodox egyházban, szemben a kormány 34%-ával és a parlamentben 31%-kal. A személyes felmérés 2 324 felnőttet interjúzott meg. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy az intézményi bizalom nem redukálható egyetlen kormány–ellenzék összefonódásra: a vallási és akadémiai tekintély együtt létezhet ugyanabban a társadalomban, és potenciálisan ugyanazon egyénben is. Felmérés és módszertan

Az egyéni médiaszemélyiségek egy további, különálló mediációs formát alkotnak. Galeb Nikačević *Agelast* című műve például összekapcsolja a kiterjedt kulturális és intellektuális párbeszédet a diákmozgalom megvitatásával. Zoran Kesić *24 minuta* című műve ötvözi a televíziós szatírát az online terjesztéssel. Az utóbbit úgy kell érteni, mint a televíziós tartalmat, amely digitális csatornákon keresztül ér el további közönséghez. Az Agelast diákok igényeiről szóló beszélgetése, *24 perces* műsorszolgáltató oldal

Branimir Nestorović egy másik utat is bemutat: egy már ismert közszereplő kapcsolatba kerül egy új választási szervezettel. 2023-as sikere részben azért keltette fel a figyelmet, mert azt kevés hagyományos infrastruktúrával valósította be. Ez az ő saját kampánybeszámolója, és nem törli el korábbi média láthatóságát. Danas/FoNet, 2023. december

Ezek az esetek megmutatják, miért kell "influenszer politikának" felosztásra. Egy szatirikus, podcast házigazda, politikai vállalkozó és közösen kezelt diákcsatornák különböző hatalomforrásokkal rendelkeznek. Közönségük politikailag fontosak lehetnek anélkül, hogy közvetlenül szavazatokká alakíthatók lennének.

A digitális szféra sem, amely eleve nem liberális. Jovo Bakić kutatása Szerbia szélsőjobboldaláról korábbi beszámolót nyújt a politikai hálózatok vizsgálatáról, amelyek túlmutatnak a parlamenti pártkon. Jelenlegi relevanciája módszertan: nacionalista és radikális mozgósítást szervezetek, kulturális környezetek és választásokon kívüli toborzási gyakorlatok révén is tanulmányozni kell. 2013-as eredményeit nem szabad a jelenlegi erő mérőszámaként kezelni. Bakić, *A jobboldali szélsőségesség Szerbiában*

A nemzetközi kapcsolatok több különböző csatornán keresztül lépnek be a hazai szervezetbe. Az EU-csatlakozás, a koszovói vita, kapcsolatok Oroszországgal és Kínával, külföldi befektetések és regionális szerb kapcsolatok mind erőforrásokat és korlátokat biztosítanak. Hatásaik közé tartoznak a gazdasági lehetőségek, a diplomáciai legitimitás, a médianarratívák és a nemzeti hűségről szóló viták.

Filip Milačić *államosság és demokratikus konszolidáció* című műve megmagyarázza, miért formálhatják az államiság megoldatlan kérdései magát a demokratikus versenyt. Amikor egy politikai vitát a nemzeti túlélés fenyegetéseként állítanak be, a kormányzati teljesítmény körüli nézeteltérések összefonódhatnak az ellenfél nemzeti elkötelezettségeivel szembeni gyanakvásba. Milačić, *államiság és demokratikus konszolidáció*

Ugyanakkor Szerbia gazdasági kapcsolatai nem illeszkednek pontosan érzelmi vagy geopolitikai identitásaihoz. A BTI 2026-os jelentés az EU tagállamait azonosítja a kereskedelem mintegy 60%-ával, miközben leírja Kína növekvő jelentőségét és a politikai akadályok tartósságát a csatlakozás előtt. A gazdasági integráció és a politikai azonosítás így különböző sebességgel fejlődhet. BTI 2026 szerbiai jelentés

A szerb nyelvű közszféra túlmutat Szerbia határain a regionális médián, kulturális hálózatokon és diaszpóra kommunikáción keresztül. Ez számít a platform statisztikák értelmezésekor: a nézők és követők lehetnek inkább egy szélesebb nyelvi közönséghez tartoznak, mint a szerb választói közösséghez.

Ezért egy megfelelő beszámolónak konkrét kapcsolatokat kell vizsgálnia, nem pedig egyetlen rejtett külföldi központot feltételezni, amely egy egész tábort irányít. A finanszírozás, diplomáciai támogatás, ideológiai affinitás, médiaegyüttműködés és műveleti parancsnokság különböző kapcsolatok, amelyek eltérő bizonyítékokat igényelnek.

Az átalakulás akkor hat az állami működésre a legközvetlenebben, amikor a közvélemény intézményi válasz nélkül találkozik. Egy vizsgálat széles körben terjedhet anélkül, hogy vádemelést indítana. Egy széles körben támogatott követelés kívül maradhat a parlamenti napirendből. Egy szakmai ellenvetés kinevezés nélkül is kivonhatja a közvélemény támogatását.

Marija Zurnić politikai botrányokról szóló kutatása megmutatja, miért kell a korrupciót is vitatott közkategóriaként vizsgálni. A politikai szereplők versengenek azért, hogy mi számít korrupciónak, ki vállal felelősséget, és hogy egy botrány egyéni visszaélést vagy rendszerszintű problémát mutat-e. Zurnić, *Korrupció és demokratikus átmenet Kelet-Európában*

Az én értelmezésem szerint a Novi Sadi katasztrófa megváltoztatta ezt a kapcsolatot azzal, hogy az intézményi minőség difúz aggályait egy konkrét életveszteséghez kötötte. Az építkezés, beszerzés, ellenőrzés és felelősség technikai kérdései az állam hitelességét érintő kérdésekké váltak.

Ugyanakkor a láthatóság nem hajt végre adminisztratív reformot. Ez változásokat igényel a toborzásban, felügyeletben, köznyilvántartásokban, intézményi függetlenségben és a felelősség érvényesítésében. A Bizottság 2025-ös jelentése megjegyezte, hogy a felső vezetői köztisztviselői pozíciók 62%-a továbbra is megbízott kinevezések révén töltötte be, és továbbra is aggodalmakat azonosítanak az igazságszolgáltatásra és az ügyészi autonómiára nehezedő nyomással. Ezek olyan szervezeti feltételek, amelyeket a kommunikáció önmagában nem tud orvosolni. Európai Bizottság, 2025-ös jelentés

A kialakuló választási kihívás mérhető módon a társadalmi támogatásról intézményi hatalomra való átállás. A 2026. júniusi CRTA–Stanford felmérésben egy hipotetikus Diáklista 44,9%-ot kapott a döntéses szavazók körében, szemben az SNS 35,7%-ával. Ez egy olyan felmérés, amelyet a választás kihirdetése előtt végeztek, nem előrejelzés vagy megerősített eredmény. Ennek ellenére azt mutatja, hogy a már meglévő ellenzéki pártokon kívüli mozgósítás potenciális választási jelentőséget szerezett. CRTA–Stanford felmérés

A fennmaradó akadályok közé tartozik maga a választási adminisztráció. Szeptember 9-én a CRTA képviselői, akik részt vettek a választói nyilvántartás ellenőrzésében, azt mondták, hogy a korlátozott hozzáférés és az idő hiánya akadályozza a nyilvántartás átfogó értékelését. Nyilatkozatuk megkülönbözteti a gyanús mintákat az okukat vagy felelősségüket igazoló bizonyítékoktól. Pontosan ez az intézményi probléma, amely továbbra is fennállhat a nagyon kiterjedt online ellenőrzés ellenére. A CRTA auditvizsgálata

A tágabb elméleti kérdés szerint Szerbia szerint **a politikai mediáció olyan funkciókra oszlik szét, amelyeket korábban pártokhoz kötöttek**. Az értelmiségiek értelmezést adnak; a nyomozók bizonyítékokat hoznak létre; az online személyiségek felkeltik a figyelmet; a gyűlések kollektív cselekvést engedélyeznek; a helyi szervezetek fenntartják a részvételt; a választási szervezetek kiválasztják a jelölteket; a parlamenti többség engedélyezi a kormányt.

A döntő kutatási kérdések ezért specifikusabbak, mint hogy a közösségi média "felváltotta-e a pártot":

- **Ki engedélyezi az üzenetet?** Egy vezető, szerkesztői szervezet, párthierarchia vagy mérlegelő kollektíva?
- **Mi ad hitelességet?** Szakmai státusz, személyes ismeretesség, nemzeti identitás, bizonyíték vagy közös cselekvésben való részvétel?
- **Mi tartja fenn az elkötelezettséget?** Megállapodás, szolidaritás, anyagi függőség, szervezeti fegyelem, vagy valamilyen kombináció?
- **Hogyan alakul át a támogatás közhatalommá?** Választások, kinevezések, adminisztratív eljárások, köznyomás vagy intézményi reform révén?

- **Ki marad felelős az áttérés után?** A látható kommunikátor, a kommunikátor mögött álló szervezet, a választott képviselők vagy közintézmények?

Azok a szerzők, akik a legközvetlenebben foglalkoznak ezekkel a különböző dimenziókkal, kiegészítő kutatási programot alkotnak:

Dimenzió	**Különösen hasznos szerzők és művek**
A nemzeti mozgósítás szellemi eredete	Jasna Dragović-Soso, *A nemzet megmentői?* (2002); Nebojša Vladisavljević, *Szerbia antibürokratikus forradalma* (2008)
Az autoriter tartósság kulturális feltételei	Eric Gordy, *A hatalom kultúrája Szerbiában* (1999); Marko Živković, *Szerb álomkönyv* (2011)
Riválisértelmiségi közösségek	Ivana Spasić és Tamara Petrović/Petrović-Trifunović, a "Harmadik Szerbia" és a hazafiság/kozmopolitizmus tanulmányai (2013–2014); Ana Omaljev, *Identitásról szóló diskurzusok* (2016)
Pártforrások és intézményi koncentráció	Dušan Pavlović, *A pénzpazarló gép* (2022); Florian Bieber, *Az autoritarizmus felemelkedése a Nyugat-Balkánon* (2020); Filip Milačić törvényhozási megfogási tanulmánya
Botrányok és politikai felelősség	Marija Zurnić, *Korrupció és demokratikus átmenet Kelet-Európában*
Digitális mozgósítás és szervezeti korlátai	Jelisaveta Petrović és Dalibor Petrović, kapcsolati tevékenység tanulmány (2017); Jelena Kleut, Danka Ninković Slavnić, Vujo Ilić és Igor Išpanović, digitális hírkutatás (2022)
Kortárs média és diákkommunikáció	Snježana Milivojević médiakutatása; Igor Išpanović 2025-ös elemzése; Aleksandra Krstić diákkommunikációban bizalom elemzése
Ökológiai együttműködés ideológiai megosztottságokon át	Ana Vilenica és Vladimir Mentus, "Perifery in Movement" (2026)
Külső támogatás és belpolitikai szervezet	Marlene Spoerri, *Mérnöki Forradalom* (2014/2015)

Eredményeik lehetővé teszik, hogy a 2026-os versenyt vizsgáljuk, mint próbát, hogy Szerbia új polgári hálózatai megőrizheti-e részvételi hitelességüket, miközben fejlesztik a szervezeti képességeket, amelyek szükségesek az államhatalom gyakorlásához – és korlátozásához.

****

Horvátország

Horvátország politikai átalakulását leginkább három hatalomforma kölcsönhatásaként értjük: örökölt politikai identitások, pártok és közintézmények körüli tartós hálózatok, valamint egyre személyre szabott figyelem versengése a digitális médián keresztül. A közösségi média jelentősen bővítette a politikai beavatkozás lehetőségét a meglévő pártokon kívül. Hatásai azonban politikai funkcióktól eltérőek: sokkal nagyobb mértékben változtatta meg a nyilvánosságot és a mozgósítást, mint a jelöltek toborzása, a koalíció vagy az államigazgatás

A hipotézised tehát fontos átalakulást jelöl, de Horvátországnak feltétele van egy feltétel: **a pártok politikai kommunikáció feletti ellenőrzésének gyengülése jelentős ellenálló képességgel járt a szervezett politikai hatalom feletti ellenőrzésükben.** A következő elemzés megkülönbözteti a kutatási eredményeket az én értelmezésemtől arról, hogyan illeszkednek ezek az eredményekhez.

A különbség öt kérdésen keresztül fejezhető ki:

Politikai funkció	Milyen változásokon van a digitális kommunikáció	Mi igényel még szervezést
Közérdekű problémák meghatározása	Egyének, kampánycsoportok és online kiadók felhívhatják a figyelmet az elhanyagolt kérdéseket országos figyelmen kívül	Nyomozás, szakértelem és folyamatos kampány
Politikai identitás építése	A követők közvetlenül azonosulhatnak egy személyiséggel vagy ügykel	Támogatás fenntartása a különös vitákon túl
Részvétel mozgósítása	Információ, tiltakozási meghívók és kampányanyagok gyorsan terjednek	Helyi koordináció és az együttérzés részvételre való átalakítása
Győztes képviselet	A személyes láthatóság segíthet új jelöltek és pártok	Választási listák, földrajzilag elosztott támogatás és koalíciós megállapodások
Állami hatalom gyakorlása	A közvélemény nyomása és az online konzultáció befolyásolhatja a döntéseket	Parlamenti többség, közigazgatási hatáskör, költségvetés és intézményi hatalom

Ez a megkülönböztetés különösen hasznos Horvátországban, mert az ország heves politikai elégedetlenséget ötvözi tartós történelmi megosztottságokkal és erős helyi hálózatokkal.

A politikai azonosság történelmi alapjai továbbra is aktívak maradnak az újabb kommunikációs környezet alatt. A horvát pártverseny több egyidejű átalakuláson keresztül fejlődött: a szocialista Jugoszlávia összeomlása, egy független állam megalakulása, háború, a tulajdonjog és a gazdasági szervezet változásai, valamint az ezt követő európai integráció. Ezek a folyamatok olyan kérdéseket kapcsoltak össze, amelyek máshol talán elkülönülőbbek: nemzeti legitimitás, történelmi memória, vallás, tulajdon, politikai hűség és az állami intézményekhez való hozzáférés.

Ennek következtében a jól ismert bal–jobb megosztottság nem értelmezhető kizárólag az adózásról vagy a jólétről szóló nézeteltérésként. Ez a jugoszláv korszakhoz, a második világháborúhoz, a függetlenségi harchoz, a katolikus egyházhoz, valamint a nemzeti összetartozás és a jogos politikai kritika kapcsolatához való hozzáállást is érinti.

A Horvát Demokratikus Unió (**HDZ**) a függetlenségi mozgalomból alakult ki, azzal a céllal, hogy politikai legitimitást alapítson. Választási identitása így ötvözhette a nemzeti szimbolikát sokkal gyakorlatiabb kapcsolatokkal, amelyek a helyi kormányzatot, közigazgatást és gazdasági érdekeket érintik. A Szociáldemokrata Párt, **SDP** a reformozó kommunista utódpártból fejlődött ki a parlamenti baloldal fő szervezetévé. Választókerülete szekuláris, társadalmilag liberális és szociáldemokratikus irányultságokat foglalt magában, anélkül, hogy ezek feltétlenül egységes világnézetet alkottak.

Fontos empirikus hozzájárulás Josip **Glaurdić és Vuk Vuković "Szavazás háború után: a konfliktus és a gazdaság öröksége a választási támogatás meghatározói Horvátországban" (2016)** című műve. Öt választási ciklus során több mint 500 önkormányzatot vizsgálva megállapították, hogy a gazdasági szempontok számítottak, de a háborús erőszaknak jobban kitett közösségek következetesen támogatták a közép-jobboldal fő pártját. Eredményeik azt mutatják, hogy a háborús tapasztalatok jóval a háborús körülmények eltűnése után is beágyazhatnak a választási földrajzba. Glaurdić és Vuković, 2016.

A digitális politika szempontjából jelentős. Egy új kommunikációs technológia olyan közönségekkel találkozik, akiknek politikai értelmezései már múlttal rendelkeznek. Egy rövid videó a nemzeti méltóságról, korrupcióról, vallási értékekről vagy kisebbségi jogokról ezeken az örökölt megkülönböztetéseken keresztül kap értelmet. A digitális kommunikáció ugyanolyan könnyen újraaktiválhatja a történelmi megosztottságokat, mint ahogy gyengítheti azokat.

Dejan Jović kiegészítő értelmezést kínál a politikai legitimitás kialakulásáról. *Rat i mit: Politika identiteta u suvremenoj Hrvatskoj — War and myth: The Politics of Identity in Contemporary* Croatia (2017) című művében azt állítja, hogy a hazai háború domináns értelmezései segítenek meghatározni az elfogadható nyilvános vita határait. Aggodalmát az, hogy a politikai érdekek hogyan kapcsolódnak össze a nemzeti eredet tekintélyes értelmezésével, és hogyan válhatnak alternatív értelmezések legitimitássá válni. Ez kritikai értelmezés, nem pedig konszenzusos értelmezés a horvát társadalomról. Jović, *Rat i mit*.

Az Ön érdekeléséhez Jović hozzájárulása segít megmagyarázni, miért járhatnak azonnali politikai következményekkel a látszólag történelmi viták. Befolyásolják, ki állíthatja, hogy a nemzet nevében beszél, kinek kritikája jogosnak tűnik, és mely kérdéseket emelhetnek fel a politikai szereplők anélkül, hogy elveszítenék a hitelességüket bizonyos választócsoportok körében. A közösségi média növeli a résztvevők számát ezekben a vitákban, és felgyorsítja a terjedésüket.

Az új pártok inkább megváltoztatták a képviseletet, mint hogy feloldották ezeket az alapvető megosztottságokat. Ezt különösen jól mutatja **Andrija Henjak és Goran Čular "Régi hasadozások és új pártok: a szavazási viselkedés elemzése a 2020-as horvátországi választások" (2024)** című műve.

Felmérésük szerint az új pártok támogatói fiatalabbak voltak, és eltértek a politikai megítélésükben a bejáratott pártokból származó szavazóktól. Ennek ellenére az új pártok baloldali támogatói a már bevallott baloldali szavazókra hasonlítottak, míg az új pártok jobboldali támogatói a történelemmel, vallással és hagyományokkal való kapcsolatukban hasonlítottak a bejáratott jobboldali szavazókra. Az elégedetlen nem szavazók bizonyos megítéléseket osztottak az új párttagokkal, de kevésbé bíztak abban, hogy befolyásolják a politikát. Henjak és Čular, 2024.

Az én értelmezésem szerint Horvátország egy második megosztottságot alakított ki örökölt ideológiai táborai között: egy megosztottság a megalapozott politikai képviselet elfogadása és egy másfajta képviselő iránti igények között. Ez magyarázza, miért támogathatja a korrupcióval való elégedetlenség egészen más politikai projekteket. Egy zöld önkormányzati aktivista, egy konzervatív anti-establishment politikus és egy nacionalista kihívó mind elítélheti a fennálló eliteket, miközben összeegyeztethetetlen politikai megújulási felfogásokat javasol.

A közösségi média elősegíti ennek az elégedetlenségnek a kifejezését. Nem változtatja automatikusan közös ellenállásgá.

A hatalom anyagi szerveződése segít megmagyarázni, miért él gyakran együtt az elégedetlenség a hivatalban lévő túléléssel. Itt különösen releváns **Vuk Vuković "A helyi kormányzat politikai gazdaságtana Horvátországban: koalíciók, korrupció és adók megnyerése" (2017**) című műve.

Vuković a szelektori elméletet alkalmazza a horvát helyi önkormányzatra. Érvelése összekapcsolja a politikai hosszú életet az alapvető támogatók koalícióival, akik a közerőforrásokhoz való hozzáférésből, beleértve a beszerzést és más szelektív előnyöket is élvezik. Ezek a kapcsolatok fenntarthatják a tisztségviselőket a szélesebb elégedetlenség ellenére is. Beszélgetései között szerepelnek a bal- és jobbpártokból származó politikusok. Az empirikus intézkedések óvatosságot igényelnek: a tanulmány nem azonosít minden hivatalban lévő választót ügyfélként, és a beszerzési mutatók nem egyenértékűek az egyes büntetőítéletekkel. Vuković, 2017.

A szervezeti tágabb jelentés az, hogy a politikai támogatásnak több forrása is van. Néhány polgár azért támogat egy pártot, mert osztozódik annak értékeiben; mások egy adott polgármesterben bíznak, értékelik a szolgáltatásokat, félnek az alternatíváktól, vagy kapcsolatot ápolnak közintézményekhez kötődő emberekkel. Ezek a motivációk átfedhetnek.

Egy online kihívó gyorsan leleplezheti a botrányt. Hosszabb időbe telik egy hiteles alternatíva létrehozása, amely képes kormányozni egy önkormányzatot, fenntartani a szolgáltatásokat, a megfelelő jelöltek toborzását és olyan megnyugtatni azokat, akiknek megélhetése az intézményi folytonosságtól függ.

Ez az egyik oka annak, hogy **a visszaélésről és a választási büntetésről szóló információk külön folyamatok**. A nagyobb közismertség megváltoztathatja a politikai hozzáállást anélkül, hogy azonnal megváltoztatná a szervezeti feltételeket, amelyek alatt az emberek szavaznak.

Maga a kommunikációs változás jelentős, de meg kell megkülönböztetni az "online", "közösségi média" és a "független politikai befolyást". Zrinjka Peruško horvát elemzése a Reuters Intézet *2022-es Digital News Reportjában már az* online forrásokat jelölte meg a hírekhez vezető útvonalként, és a közösségi média használatának bővülését a televízióhasználat csökkenésével együtt leírta. Az online fogyasztás azonban magában foglalja a már ismert hírszervezetek weboldalait és közösségi fiókjait. Nem tekinthető közvetlen mércéjként az újságírás független befolyásolóival. Peruško, Horvátország, 2022.

2025-ös jelentése a műsorszórás folyamatos erejét is mutatja. A felmérés szerint a HRT heti offline elérése 45%, online elérés pedig 22% volt; a kereskedelmi televízió továbbra is erős maradt. A hírek iránti bizalom összességében 36% volt, miközben csak 6% számolt be, hogy fizet az online hírekért. Ezek az eredmények vegyes kommunikációs környezetet írnak le, amelyben a kiterjedt digitális használat együtt él befolyásos műsorszolgáltatókkal és anyagilag sérülékeny újságírással. Peruško, Horvátország, 2025.

A gyakorlatban a politikai kommunikáció gyakran egy körben halad: egy politikus tesz egy nyilatkozatot; egy műsorszolgáltató vagy portál választja ki; a támogatók és ellenzők részleteket terjesztenek; az online viták további újságírói tudósítást generálnak; a politikus reagál erre a közvetítésre.

A befolyási hatalom több különböző szereplő tulajdonában is járhat. Egy fél előterjesztheti az üzenetet, egy újságíró felismerheti annak jelentőségét, és egy nem hivatalos beszámoló sokkal nagyobb hatókört biztosíthat neki. Így csak a végső terjedési pont számolása félreazonosíthatja, honnan származik a politikai befolyás.

Andrew Chadwick *The Hybrid Media System: Politics and* Power (2013; második kiadás 2017) című műve megfelelő általános keretet nyújt. Kiemeli azoknak a szereplőknek a hatalmát, akik képesek a régebbi és újabb kommunikációs gyakorlatok ötvözésére. Horvátországra alkalmazva a figyelmet a televízió, portálok, pártkommunikációs csapatok, aktivisták és egyéni személyiségek közötti interakciókra irányítja. Ez Chadwick összehasonlító elméletének alkalmazása, nem pedig egy horvát esettanulmányból származó megállapítás. Chadwick, *A hibrid médiarendszer*.

Horvátország digitális terjeszkedése megőrizte a régebbi médiumi egyenlőtlenségeket is. Az Európai Egyetemi Intézet Media **Pluralism Monitor 2026**, amely 2025-ös fejleményeket értékeli, azonosítja a HRT és HINA irányítására gyakorolt politikai befolyás, az újságírók elleni pereskedés, az audiovizuális piacokra koncentrálódás, valamint a digitális hirdetések és az online hírterjesztés elégtelen ellenőrzése miatt. Emellett javulást mutat be átláthatóságban a 2025 áprilisában indított médiatulajdonlási és finanszírozási adatbázis révén. Media Pluralism Monitor, Horvátország 2026.

Az elemzési következtetés az, hogy a kommunikáció online áthelyezése nem szünteti meg az erőforrásoktól való függőséget. A digitális kiadóknak továbbra is bevételre van szükségük; a nyomozók munka személyzetet és jogi támogatást igényel; a terjesztés részben a platform döntéseitől függ. A helyi online média különösen kitéve lehet, ha a reklámpiacuk kicsi.

Így Horvátország politikai kommunikációja a megjelenés pillanatában egyre hozzáférhetőbbé vált, miközben egyenlőtlen maradt a riportálás fenntartásában, a figyelem felkeltésében és a nyilvánosság láthatóságának fenntartásában.

A legközvetlenebb bizonyíték a platformok és a választási hatalom kapcsolatáról a 2024-es TikTok kampányból származik. Matej Mikašinović-Komšo Gong számára végzett tanulmánya 76 fiókot és 2 259 bejegyzést vizsgált 2024. március 1. és április 24. között. A hivatalos politikai fiókok tette ki a rögzített videólejátszások 58,3%-át, míg a nem hivatalos 41,7%-ot. Sok nem hivatalos tartalom került vissza politikusok nyilatkozataiba.

Ivan Pernarnak volt a legnagyobb követőtábora a térképezett politikai fiókok között – 149 691 követő –, és a legtöbb videólejátszás volt, de nem jutott be a parlamentbe. A tíz leginkább követett politikai fiókból három sikertelen választási jelölteket képviselt. Ezek egy adott kampánymintából származó megfigyelések, nem pedig a lakossági közönség méréseiből. Mikašinović-Komšo, TikTok kampánytanulmány, 2024.

Ez a bizonyíték két állítást is egyszerre alátámaszt. A kívülállók jelentős láthatóságot szerezhetnek. A már elismert politikusok továbbra is fontos előkészítői a látszólag decentralizált hálózatokon keresztül terjedő anyagoknak.

A konverziós probléma hangsúlyozást érdemel. A néző lehet támogató, kritikus, kíváncsi néző, kiskorú vagy valaki a releváns választókörön kívüli. Még egy szimpatikus, jogosult szavazó is előnyben részesítheti egy másik jelöltet, amikor választási döntést hoz. Egy közönség politikai szempontból jelentőssé válik további lépések révén, amelyeket a platform mutatói önmagukban nem tárnak fel.

A fő horvát politikai áramlatok ezt a környezetet különböző módokon használják. Az alábbiakban egy elemző térkép az átfedő tendenciákról, nem pedig azt állítaná, hogy mindegyik egy központilag összehangolt blokkot alkot.

Politikai áramlat	Fő szervezői ötletek	Kapcsolat a pártokkal és a digitális kommunikációval
A HDZ kormányzó konzervativizmusa	Állami folytonosság, nemzeti legitimitás, európai integráció, kormányzati hatáskör	Ötvözi a meglévő területi szervezetet a szakmai kommunikációval
SDP és a parlamenti baloldali központ	Társadalmi igazságosság, világi közélet, az HDZ elleni ellenállás, intézményi reform	Megőrzi a pártstruktúrákat, de potenciális közönségét megosztja az újabb mozgalmakokkal és kiemelkedő személyiségekkel
Možemo! és a zöld önkormányzat balra	Közszolgáltatások, városi közösségi területek, ökológia, egyenlőség, részvételi politika	A polgári hálózatokat és a szakértelmet választási szervezéssé alakítja
A legtöbb és a konzervatív anti-establishment politika	Elszámoltathatóság, ellenállás a bevezetett elitekkel szemben, társadalmilag konzervatív álláspontok	Ötvözi a helyi politikai hitelességet a rendkívül személyre szabott közkommunikációval
Hazai mozgalom és nacionalista kihívók	Nemzeti szuverenitás, identitás, történelmi emlékezet, a mainstream konzervativizmus kritikája	Mozgósít a HDZ jobboldalára, miközben a koalíciós részvétel kompromisszumnyomást gyakorol
Konzervatív vallási aktivizmus	Család, vallásszabadság, szülői hatalom, ellenállás a	Polgári egyesületek, kampányok és közvetlen demokrácia

Politikai áramlat	Fő szervezői ötletek	Kapcsolat a pártokkal és a digitális kommunikációval
	szekularizáló reformokkal szemben	mechanizmusokat használ a pártok befolyásolására
Egyéni anti-establishment és influencer projektek	A politikai elit iránti bizalmatlanság, személyes hitelesség, ügyhöz kötött tiltakozás	Gyorsan eléri a láthatóságot; a szervezeti folytonosság és a választási átalakítás jelentősen eltér

A HDZ folyamatos jelentősége részben abból fakad, hogy képes különböző legitimitási forrásokat kombinálni. A nemzeti identitás és az európai integráció egymást erősítőként is bemutathatjuk: Horvátország államisága elismerést és gyakorlati előnyöket élvez az európai intézményekben betöltött helye révén. Ugyanakkor egy kormányzó párt hangsúlyozhatja a folytonosságot, az adminisztratív tapasztalatot és a projektek megvalósításának képességét.

A 2024-es választás jól mutatja ennek a szervezeti álláspontnak a kitartását. A HDZ vezette koalíció 61 mandátumot szerzett, az SDP vezetésével 42 helyet, a Homeland Movement vezetésével 14 helyet, Most koalíciója 11, és Možemo! 10. Más listák öt mandátumot nyertek, míg nyolc hely képviselte a nemzeti kisebbségeket. Ezek választási eredmények, nem a parlamenti csoporttagság nyilatkozata 2026 szeptemberében. Hivatalos Állami Választási Bizottság jelentése.

A HDZ később kormányt alakított a Homeland Movement-szel, ezzel biztosítva Andrej Plenković harmadik ciklusát. Ez megmutatta a koalíciós kompatibilitás és a parlamenti aritmetika folyamatos fontosságát a kampány nyilvános összecsapásai után. Reuters, kormányalakítás, 2024. május 17.

A HDZ alkalmazkodott az ellenséges digitális kommunikációhoz is. Egy másik Gong tanulmányban a Mikašinović-Komšo 2020–2022 között 4 269 bejegyzést vizsgált hivatalos Facebook-fiókján, ebből 429-et lealacsonyítónak minősített. A tanulmány dokumentálja a politikai ellenfelek hiteltelenítésére irányuló ismétlődő próbálkozásokat ellenséges jellemzésekkel. Eredményei kommunikációs mintát állapítanak meg; nem bizonyítják, hogy az ellenségeskedés váltott ki választási támogatást. Mikašinović-Komšo, HDZ Facebook tanulmány, 2023.

Ez azért fontos, mert a digitális konfrontáció elérhető a kormánypártok és a kihívók számára is. Egy bejáratott párt intézményi kompetenciát mutathat be egy közönség előtt, miközben agresszív pártnyelvet alkalmaz a másik mozgósítására.

Most jól mutatja, milyen nehéz az anti-establishment legitimitást a kormányban való részvételre fordítani. Marijana Grbeša és Berto Šalaj a "Populizmus Horvátországban: A híd (Legtöbb) különös esete" *című művében* elemezték annak korai fejlődését, és a centrista populizmus és az establishment elleni reformizmus kombinációjaként írták le. A legtöbben a meglévő eliteket alkalmatlannak vagy korruptnak ítélték el, miközben együttműködést javasoltak velük a reformok végrehajtásában.

Az anti-elitizmus és az anti-establishment reform közötti különbségtétel értékes: a meglévő politikusok kritikája nem feltétlenül jelenti a képviseleti intézmények elutasítását vagy egy erkölcsileg homogén népbe vetett hitet. Osztályozásuk korai Most-ra vonatkozik, és nem

szabad változatlanul vetíteni a későbbi fejlődésre. Grbeša és Šalaj, 2017-es kötet, 2018-ban jelent meg.

Az én értelmezésem szerint ezek a felek visszatérő szervezeti dilemmával néznek szembe. A kormányon kívül maradás védi kritikájuk hitelességét, de korlátozza a változás végrehajtására való képességüket. A kormányba lépés növeli a gyakorlati befolyást, miközben kiteszi őket a kompromisszió vádjával.

A személyre szabott online kommunikáció élesítheti ezt a dilemmát. Egy politikus azzal épít támogatást, hogy kompromisszumot nem engedő ellenállást mutat; a koalíciós kormánynak ezután kompromisszumot kell megszereznie. Azok a követők, akik hozzászoktak az azonnali konfrontációhoz, kevésbé találhatják meggyőzőnek a tárgyalásos eredményeket.

A nacionalista jobboldal verseng a nemzeti legitimitás tulajdonjogáért is. Lehetősége akkor adódik, amikor egyes szavazók úgy ítélik, hogy HDZ kormányzati pragmatizmusa vagy európai irányultsága nem védi eléggé a nemzeti prioritásokat. A történelmi emlékezet, szuverenitás és kulturális kérdések ezután okokká válhatnak arra, hogy kihívást jelentsenek egy olyan pártnak, amely maga is erős nemzeti hitelességet vall.

Ennek ellenére a nacionalista politika továbbra is területi alapokon gyökerezött. **Mislav Stjepan Čagalj 2024-es térbeli tanulmánya a Homeland Movement 2020-as választási támogatásáról** jól mutatja, mennyire fontos a helyi társadalmi jellemzők és földrajzi eltérések vizsgálata. Hasznossága itt módszertan: a nemzeti online láthatóság nem magyarázza a támogatást anélkül, hogy figyelembe vennénk a választók lakóhelyét és a kommunikációs társadalmi környezetet. Čagalj, 2024.

A koalíciós részvétel további különbséget jelent a közradikalizmus és a kormányzati befolyás között. Egy viszonylag kis párt jelentős alkupozíciót szerezhet, mert képviselői szükségesek a többséghez. Ezzel szemben egy nagy online választókerület kevés intézményi befolyást hozhat, ha nem hoz létre mandátumokat vagy életképes koalíciós kapcsolatokat.

A konzervatív vallási aktivizmus Horvátország egyik legvilágosabb példája a választási pártokon túli politikai szervezettségnek. Antonija Petričušić, Mateja Čehulić és Dario Čepo "Politikai hatalom megszerzése lehetőségi struktúrák felhasználásával" (2017) című műve az *U ime obitelji* – "A család nevében" – című művet vizsgálja egy szélesebb vallási-politikai mozgalomban.

Azt vizsgálják, hogyan használják a konzervatív aktivisták a polgári szervezeteket és a közvetlen demokrácia intézményeket a politikába való beavatkozásra, valamint a nemzetközi konzervatív kezdeményezésekkel való kapcsolatot. Elemzésük azt mutatja, hogy a szervezett vallási politika befolyásolhatja a törvényhozást és a nyilvános vitát anélkül, hogy kizárólag egy nagy párt irányítására támaszkodna. Petričušić, Čehulić és Čepo, 2017.

A szervezeti jelentőség szélesebb, mint bármely egyetlen kampány. Az egyesületek megfogalmazhatnak egy problémát, toborozhatnak résztvevőket, aláírásokat gyűjthetnek, érveket terjeszthetnek, és nyomást gyakorolhatnak arra, hogy a felek válaszoljanak kell. A digitális kommunikáció kiterjeszti ezeket a tevékenységeket, de hatékonyságuk a bizalomtól, ismételt együttműködéstől és felismerhető szervezeti felelősségtől is függ.

Ezért a katolikus egyházat, a konzervatív polgári szervezeteket és a jobboldali pártokat kölcsönhatásos intézményekként kell vizsgálni. Más felelősségük és érdekeik vannak; maguk a katolikusok nem alkotnak egységes választói kört. Ha őket egy parancsolt hálózatként kezelnénk, elhomályosítaná a tényleges befolyási mechanizmusokat.

A Možemo! egy másik utat képvisel a polgári szervezettől a közhivatalba. Megjelenése szorosan összefügg a környezeti aktivizmus felhalmozódásával, a városfejlesztés elleni küzdelmekkel, a diákmozgósítással és más polgári részvételi formákkal.

Danijela Dolenec, Karin Doolan és Tomislav Tomašević "Contesting Neoliberal Urbanism on the European Semi-Periphery: The Right to the City Movement in Croatia" (2017) című műve alapvetőként szolgál ennek a háttérnek a megértéséhez. A szerzők összekapcsolják a városi konfliktusokat a politikai közgazdaságtan és a demokratikus irányítás szélesebb kérdéseivel. Tomašević későbbi politikai szerepe miatt is fontos felismerni a tudományos munka és a mozgalomban való részvétel átfedését. Dolenec, Doolan és Tomašević, 2017.

Martin Sarnow és Norma Tiedemann később Zágrábot vizsgálták Barcelonával együtt a *"Megszakítás a neoliberális férfias államgépezetet?" című művében.* Kutatásuk dokumentálja, hogyan ötvözte az online programfejlesztést a helyi lakosokkal bevont beszélgetésekkel, évek aktivizmusára és nemzetközi önkormányzati cserékre merítve. Emellett elemzik a közintézményekben szembesülő korlátokat, beleértve a központosított hatalmat és a bürokratikus gyakorlatokat. Értelmezésük kifejezetten materialista és feminista jellegű. Sarnow és Tiedemann, 2023.

Az ebből született politikai mechanizmus úgy értelmezhető, mint a polgári tapasztalat átalakítása kormányzási képességgel. Az aktivisták megismerik a tervezési eljárásokat, a közköltségvetéseket, a környezetvédelmi vitákat és az adminisztratív gyengeségeket. A kommunikáció nyilvánosan felismerhetővé teszi ezt a szakértelmet. A választási szerveződés így utat nyit az intézményekbe.

Hivatalba lépés után a legitimitás alapja megváltozik. Bizonyítani, hogy egy meglévő kormányzat kudarcot vallott, más, mint a közlekedés, hulladékgyűjtés, közszolgáltatások és egyéb szolgáltatások fenntartása. A digitális közönség kormányzati teljesítmény közönségévé válik.

Tomašević újraválasztása Zágráb polgármesterévé 2025 júniusában bizonyítja, hogy ez a városi politikai projekt tartós a kezdeti áttörésen túl. Nem bizonyítja, hogy ugyanaz a szervezeti modell könnyen átvihető minden horvát településre vagy a nemzeti kormányzatba. Zágráb város, polgármester életrajza.

Az SDP számára az elemző jelentés az a verseny, hogy ki tudja hitelesen képviselni a változás iránti követeléseket a baloldalon. Egy már meglévő párt nem feltételezheti, hogy a HDZ-vel való elégedetlenség automatikusan megerősíti álláspontját. Az új mozgalmak bizonyos kérdésekben erősebb hitelességgel bírhatnak, míg a már meglévő pártok megőrzik azokat az erőforrásokat és elismerést, amelyek továbbra is hasznosak a szélesebb körű választási koordinációhoz.

A személyre szabott vezetés új utat nyit a politikai rendszerben, és Zoran Milanović különösen feltáró. 2025 januárjában, az érvényes második forduló szavazatainak mintegy háromnegyedével újraválasztása jól mutatja, milyen széles körű teljesítményt érhet el egy

elnöki személyiség. Ez az eredmény nem tekinthető egyszerűen egyenértékű parlamenti mandátumként a támogató párt számára. Hivatalos elnöki életrajz, Reuters, elnökválasztás, 2025. január.

Ugyanaz a személy vonzhatja a választókat a kormány elleni ellenállás, a feltételezett függetlenség, a retorikai stílus és az elnöki szerepről alkotott ítéletek kombinációjával. Ezek a kombinációk nem kell, hogy túléljék a tisztségváltást, választási típust vagy koalíciós elrendezést.

Silvija Vuković és Nico Carpentier 2023-as tanulmánya a Milanović és Miro Bulj Facebook-követőiről segít megmagyarázni a kapcsolatot. Húsz kvalitatív interjú alapján azonosítja a kivételes vezetés "függőleges" elvárásait és a "vízszintes" azonosulást egy hétköznapi emberrel. A követők értékelhetik mind a tekintélyt, mind a közelséget. Ez kvalitatív bizonyíték egy kapcsolatról, nem pedig népességre vonatkozó becslés a szavazási hatásokról. Vuković és Carpentier, 2023.

Ez arra utal, hogy a közvetlen kommunikáció személyre szabhatja a tekintélyt anélkül, hogy a döntéshozatal részvételi részlegesebbé válna. Egy követő nagyobb közelséget érezhet egy vezetővel, miközben kevés befolyása van az ő döntéseire.

A horvát bizonyítékok ezért felveti a kérdést a hatalom belső elosztásáról: amikor a személyes közönség értékes politikai erőforrássá válik, mennyi hatalom mozdul a pártszervezettől az ismert egyénekhez?

Az intellektuális háttér magában foglalja azokat az intézmények körüli küzdelmeket is, amelyek meghatározzák a hiteles tudást. Az egyetemek és tudományos folyóiratok továbbra is fontosak maradnak, de az eszmék politikailag releváns közönséghez jutnak el kiadók, műsorszolgáltatók, hírportálok, polgári szervezetek és egyéni kommunikátorok révén. Néhány szereplő érveket dolgoz ki; mások átültetik azokat könnyen érthető nyelvre; megint mások érzelmi erőt vagy ismételt láthatóságot adnak nekik.

Egy különösen feltáró horvát eset a Wikipédiával kapcsolatos. A **Wikimedia Alapítvány 2021-es** értékelése arra a következtetésre jutott, hogy egy adminisztrátorokból álló csoport legalább 2011–2020 között túlzott ellenőrzést gyakorolt a horvát Wikipédia felett, torzítva az anyagokat a radikális jobboldali narratívákhoz igazítva, és akadályozva az ellenvéleményt képviselőket. A bejegyzés továbbá rögzítette a későbbi korrekciós változtatásokat is. Wikimedia Alapítvány, Horvát Wikipédia értékelés.

Ez a társadalmi befolyást a társadalom látszólagos háttértudásán keresztül mutatja be. Egy személynek nem kell nyílt választási propagandával találkoznia ahhoz, hogy egy politikailag formált történelmi beszámolót magába szívjon. A referenciaanyagok feletti kontroll befolyásolhatja, hogy a későbbi érvek hihetőnek tűnnek azoknak.

Leon Cvrtila "Igazságpolitika és közösségi média: Foucault-i megközelítés irányába" (2024) című műve releváns elméleti nézőpontot nyújt. Azt vizsgálja, hogyan szervezik meg az intézményi és technológiai elrendeződések azokat a feltételeket, amelyek alatt az állítások láthatóvá és tekintélyt szereznek, példának a Facebook Hírfolyamát. Cikke elméleti hozzájárulás, nem pedig a horvát választási hatások mérése. Cvrtila, 2024.

Ennek a nézőpontnak az a fontossága, hogy a "közvetlen" kommunikáció továbbra is közvetített marad. A szerkesztői választás részben elkerülhető, de a platformrangsorolás, a fiókadminisztráció, a javaslati rendszerek és a közönség gyakorlatai továbbra is meghatározzák, mi válik láthatóvá.

Ezek a változások több különböző mechanizmuson keresztül befolyásolják a horvát állam működését. Először is, a köznapirendje nyitottabbá válik a kormányon és a bejárati pártvezetőktől kívüli beavatkozásokra. Egy helyi panasz nemzeti elismerést kaphat, mielőtt az intézmények már választ készítettek volna.

Másodszor, a politikai szereplők nyomásnak vannak szembesülve a gyors és személyes válaszadás érdekében. Ez javíthatja a reagálást, de előnyben részesítheti a szimbolikus konfrontációt a lassabb munkával szemben az adminisztratív problémák megoldásához.

Harmadszor, az ügyek különböző formákat öltenek, ahogy a területek között mozognak. Egy kampány erkölcsi kötelezettségként fogalmazhat meg egy követelést; egy minisztériumnak ezt szabályba, költségvetéssé vagy közigazgatási eljárássá kell alakítania; a bíróság eldöntheti, hogy az eredmény jogilag megengedett-e. A politikai kommunikáció befolyásolja ezeket az átmeneteket anélkül, hogy megszüntetné intézményi különbségeiket.

Negyedszer, a kis szervezett csoportok akkor is befolyásosak maradhatnak, ha a tömegfigyelem máshol irányul. A választási nyilvánosság csak egy út a politikához.

Értékes példát mutat **Petra Đurman, Anamarija Musa és Tereza Rogić Lugarić tanulmánya a horvát e-konzultációkról a fiskális kérdésekben (2023).** Kutatásuk korlátozott részvételt mutatott – 2016–2018-ban a Pénzügyminisztérium konzultációnként átlagosan hét résztvevőt – , de viszonylag szervezett és tájékozott hozzájárulásokat is mutatott be, amelyek az adminisztratív reagáláshoz kapcsolódnak. Ezek a tanulmány történelmi megfigyelései, nem aktuális részvételi számok. Đurman, Musa és Rogić Lugarić, 2023.

Ez a digitalizáció másik következményeit azonosítja: a szakszervezetek elektronikus csatornákat használhatnak a döntéshozatalba való beavatkozásra. A szakértelem és a tartós részvétel ebben a területen többet számíthat, mint a követőszám.

Ötödszer, a kormányzati intézmények továbbra is megkülönböztetik a választási hatalom különböző típusait. Az elnöki mandátum, egy önkormányzati győzelem és egy parlamenti többség eltérő hatalmat ad. A közvélemény nem teheti őket felcserélhetővé.

A pártfeles mozgósítás a legfrissebb bizonyítékok szerint továbbra is jelentős. 2026. szeptember 5-én a Reuters arról számolt be, hogy több tízezer résztvevő részt vett Zagreb "Likáért Sétá" rendezvényén, amely lépéseket követelt Gospić közelében tárolt hulladék miatt. Rade Šerbedžija színész részvétele szintén bemutatta a polgári tiltakozás és a kulturális láthatóság közötti kapcsolatot. A jelentés jelentős mozgósítást mutat be egy környezetvédelmi sérelme körül; nem bizonyítja, hogy a közösségi média okozta azt. Reuters, 2026. szeptember 5.

Az ilyen események politikai jelentősége attól függ, mi következik: tartós szervezettség, egy konkrét politikai válasz, választási toborzás vagy a vita utáni eloszlás. A bemutató mérete önmagában nem határozhatja meg, melyik irány következik be.

Egy szisztematikus olvasmányprogramhoz a horvát irodalom akkor válik a leghasznosabbak, ha különböző magyarázó szintjeit kombináljuk.

Kutatási probléma	**A fent tárgyalt leghasznosabb szerzők és művek**
Az örökölt politikai megosztottságok kitartása	Henjak és Čular, *régi hasadások és új pártok*
Háborús tapasztalat és választási földrajz	Glaurdić és Vuković, *Háború utáni szavazás*
Nemzeti emlékezet és jogos politikai beszéd	Jović, *Rat i mit*
Helyi erőforrások és a jelenlegi túlélés	Vuković, *Horvátország helyi önkormányzatának politikai gazdaságtana*
Populizmus és anti-establishment reform	Grbeša és Šalaj, *A híd különös esete*
Konzervatív szervezet párton kívüli	Petričušić, Čehulić és Čepo, politikai *hatalom megszerzésével a lehetőségi struktúrák kihasználásával*
A polgári mozgalmak választási szervezetekké válnak	Dolenec, Doolan és Tomašević; Sarnow és Tiedemann
Hírfogyasztás és médiarendszer változása	Peruško horvát *digitális hírjelentésének* elemzései
A platformok tényleges aktivitása a kampányok során	Mikašinović-Komšo TikTok és Facebook tanulmányai
A követők kapcsolatai politikai személyiségekkel	Silvija Vuković és Nico Carpentier
Digitális hozzáférés az adminisztratív döntéshozatalhoz	Đurman, Musa és Rogić Lugarić
Platformok és az autoritatív tudás előállítása	Cvrtila, *Igazságpolitika és közösségi média*

A fő megoldatlan kutatási feladat ezeknek a szinteknek empirikus összekapcsolása. Horvátországnak hosszabb szintű bizonyítékokra van szüksége ugyanazok az egyének követésére az online érintettségből a politikai azonosításon, részvételen és szavazáson keresztül, valamint szervezeti kutatásokat arról, hogyan toboroznak és hogyan toboroznak embereket, hogyan finanszírozzák a tevékenységet és tartják meg támogatókat.

Az ilyen kutatások három olyan fejleményt választanak meg, amelyeket a jelenlegi vita gyakran összekever: a választók politikai elkötelezettségeik megváltoztatása, a megszokott elköteleződések új képviselőit választó választó, valamint a meglévő szervezetek új csatornákon keresztül kommunikálni tanulnak. Az itt vizsgált horvát bizonyítékok különösen erősek a második és harmadik folyamatok esetében; az első kiterjesztése pontosabb mérést igényel.